

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ГЕОЕКОНОМІЧНІ ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ВИКЛИКИ
СТРУКТУРНІЙ ПЕРЕБУДОВІ МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКІВ
УКРАЇНИ**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів
(Київ, 6 – 7 березня 2019 року)

КИЇВ 2019

**Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**
УДК 339.92(447)
ББК У58

Геоелекономічні та політико-правові виклики структурній перебудові міжнародних зв'язків України [Електронне видання]: тези доповідей ІІІ Всеукр. наук.-практ. конф. студ. (Київ, 6 – 7 березня 2019 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. у-т, 2019. – 617 с. – Укр. та англ. мовами.

Розглядаються інтеграційні процеси у глобальній економіці та правові аспекти структурної перебудови міжнародних зв'язків України

Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що представлена в рукописах.

Редакційна колегія: А. А. Мазаракі (відп. ред.), ректор, д.е.н., проф.; С. В. Мельниченко, проректор з наукової роботи, д.е.н., проф.; П. М. пальчук, декан факультету міжнародної торгівлі та права, к.ю.н., доц.; Мельник Т.М., завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, д.е.н., проф.; Бакалінська О.О., завідувач кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права, д.е.н.; Крегул Ю. І., завідувач кафедри загальноправових дисциплін, д.ю.н., проф.; Гуржій Т. О. – завідувач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права, д.ю.н., проф.; Дешко Л.М. – завідувач кафедри міжнародного публічного права, д.ю.н., доц.; Януш О. Б. – завідувач кафедри сучасних європейських мов, к.філол.н., доц.

Відповідальний за випуск: Н. О. Тесленко, заст. декана факультету міжнародної торгівлі та права, к. філол. н.

© Київський національний торговельно-економічний університет, 2019

ЗМІСТ

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 1. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СТРУКТУРНИХ ДИСБАЛАНСІВ

Колодко Н.С. Сучасні тенденції розвитку малого та середнього бізнесу в Польщі та Україні.....	9
Вакаренко А.А. Тендерні закупівлі у зовнішньоекономічній діяльності.....	12
Виноградська І. І. Управління інвестиційними ризиками підприємства – суб’єкта ЗЕД.....	15
Власенко А.Ю., Цанько І.В. Функціонування ТНК на території України.....	17
Гінчева К.М. Експортний потенціал металургійного комплексу України.....	20
Дарабаш Д.Ю. Основи співробітництва українських і польських ЗВО.....	22
Дерюга Н.І. Світова практика управління обмеженнями на виробництві.....	25
Довгалиук К.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: принципи планування.....	28
Євтушенко Т.О. Експортний потенціал українських підприємств у контексті підписання угоди про асоціацію.....	30
Залізняк М. В. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Ізраїлем: сучасний стан та перспективи для вітчизняного бізнесу.....	33
Зла А.В. Кон’юнктура основних зовнішніх ринків України.....	36
Чукін І. В. Запровадження інновацій на підприємствах - суб’єктах ЗЕД України.....	38
Ковальська Т.О., Розмаїта Т.А. Формування експортного потенціалу вітчизняної продукції скотарства.....	41
Ясько Є.В. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні.....	44
Намчук М.О. Ukrainian export of organic products to Canada.....	47
Novozhenov V. O. Export activity of Ukrainian enterprises of pharmaceutical industry.....	49
Khodyrieva O.O. Development of a strategic controlling system at an industrial enterprise.....	52
Павлик К. О Експорт продукції деревообробної промисловості України: загрози та перспективи.....	54
Романчук К. В. Аграрний сектор як рушійна сила для виведення економіки України з кризового стану.....	56
Сахарук В.Ю. Принципи системи моніторингу управління прибутком підприємства суб’єкта ЗЕД.....	59
Сингаївська В.О. Аутсорсинг транспортно-експедиторських процесів як важливий аспект розвитку підприємства.....	62
Сірош Є.Ю. Кредитно-розрахункові операції в діяльності підприємств-суб’єктів ЗЕД.....	65
Спірідонов Д.С. Основи розвитку логістичних підприємств.....	68
Тумченко М.О. Features and current state of external economic activity of Ukrainian enterprises.....	71
Ткачук К. О. Вплив країни походження товару на позиціонування товару (компанії).....	74
Фамінська К.В. Структура зовнішньої торгівлі товарами України з ЄС.....	76
Chobotok V. Y. Foreign economic activity of enterprises in terms of emerging risks.....	78
Шалай А. О. Реалізація принципу комплексності у зовнішньоторговельних операціях підприємства.....	81
Шевчук С.Д. Запровадження європейський стандартів соціального захисту на підприємствах України.....	84
Ясющенко Н. В. Структура зовнішньої торгівлі України з Китаєм.....	86

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 2. НАЦІОНАЛЬНИЙ БІЗНЕС В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Акішев В.С Регуляторні механізми малого бізнесу в Україні.....	89
Барановська В. С. Стимулювання міжнародного бізнесу в Україні.....	93
Бедюх А.В. Умови для розвитку франчайзингу в Україні та світі.....	96
Вакаренко А. А. Ринок міжнародних морських перевезень в Україні.....	99

Гнідіна В.С. Аналіз інноваційного розвитку економіки України.....	102
Давидюк Л.В. Приватний бізнес в сфері залізничних перевезень.....	105
Дарабаш Д. Ю. Вітчизняний бізнес на європейських ринках.....	107
Довгий В.А. Вплив монополізації на національний ринок.....	110
Дорошенко В.А. Аграрний сектор України.....	113
Завгородня Є. О. Економічне співробітництво між Україною та Японією.....	115
Зайцева М. В. Умови інтеграції України до ЄС.....	118
Колдуненко В.Ю. Конкурентоспроможність України на світовому ринку молочної промисловості.....	121
Колодко Н.С. Аналіз інвестиційної привабливості України.....	124
Коноваленко К.І. Інтеграція України до глобальних ланцюгів доданої вартості.....	127
Коновалов Б.Ю. Міжнародні неурядові організації та їх внесок у проблему подолання бідності.....	130
Корогод А. Я. Просування української продукції на міжнародні ринки.....	132
Ладига П. О. Соціальні мережі як інструмент розвитку бізнесу в Україні.....	135
Левадна В.В. Вплив неопротекціонізму на економіку США та міжнародне співробітництво.....	139
Лопуга В. В. Виклики актуальності: як вижити амбіційним стартапам в умовах постіндустріалізму.....	142
Маліброда С. Б. Виклики трудової еміграції для національного бізнесу.....	145
Манаснко Д. Д. «Економіка вражень» як нова парадигма міжнародного маркетингу.....	148
Мартишко А.О. Ескроу-рахунки: можливості практичного впровадження.....	151
Марченко А. С. Історичні аспекти взаємовідносин України та МВФ: результати співпраці.....	154
Мельник Д. О. Експорторієнтованість України в умовах зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.....	158
Мироненко А.О. Малий бізнес в Україні.....	161
Пантєлєєва К. В. Витвори мистецтва як фактор просування національної економіки.....	164
Рубцова А.І. Ринок лісової промисловості в Україні.....	167
Савіна Г. А. Регулювання українсько-канадських відносин.....	170
Сингаївська В.О. Пенсійне забезпечення в Україні.....	173
Спірідонов Д.С. Міжнародний імідж України в аспекті тіньової економіки.....	176
Старікова Н.Д. Міжнародний маркетинг у вимірі теорії «фіолетової корови».....	179
Страпачук Л. В. Глобальні виклики структурної модернізації економіки України.....	183
Суслє А.В. Стимулювання малого та середнього бізнесу в Україні.....	186
Тропиніна А. С. Зарубіжний досвід розвитку національного бізнесу.....	189
Туз Ю. С. Міжнародна торгівля України після продовольчого ембарго.....	192
Тучина Ю. О. Вітчизняні технопарки: умови функціонування.....	195
Федосенко В.В. Високотехнологічний експорт України.....	199
Циб К. В. Функціонування технополісів: досвід Японії.....	202
Юрко Т.В. Особливості адаптації реклами при просуванні глобальних автомобільних брендів.....	205
Юрчук О.Ю. Митне оформлення вживаних авто в Україні : перші результати і перспективи.....	208
Gura P.S. Operational perspectives of canada-ukraine free trade agreement.....	211
Hladysh V. Foreign direct investments and economic growth: case of Ukraine.....	214
Ivkova N.I. Home-base exploiting and home-base-augmenting labs augmenting labs in r&d activity of mne.....	217
Khoynatska I. The concept of smarth economy as the basis for sustainable development of Ukraine.....	220
Krasovska A. V. Current trends in the development of trade and economic relations between Ukraine and Poland.....	222
Kudria K. International investment activity of Ukraine.....	225
Levytska M. D. Penetration of import dependence in the context of import substitution policy in Ukraine.....	228

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 3. РЕГІОНАЛІСТИКА ТА ЕКОНОМІКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Безсмертна О.О. Ставлення студентів до сортування сміття.....	231
Бичкова Є.А. Зберегти здоров'я чи гроші?.....	234
Борс В.О. Екологічний стан України: проблема переробки відходів.....	238
Брусило О. М. Індустріальний туризм в країнах Європи.....	241
Гейченко О. С. Хто живе в океані?!.....	244

Гінчева К.М. Економічний аспект інтеграції України до північноатлантичного альянсу.....	247
Давидкевич А. О. Екологічні загрози «медовому» іміджу України.....	259
Давидюк Л.В. Становлення венчурної екосистеми України.....	254
Дарабаш Д. Ю. Забезпечення сталого розвитку сільського господарства Чернівецької області.....	256
Довгий В.А. Роль БРІКС у сучасному економічному просторі.....	260
Довгопол І.С. Вплив рейтингу «the global innovation index» на інвестиційну привабливість країни.....	263
Зайцева М. В. Регіональне співробітництва України в умовах глобалізації.....	266
Заїчко Д.К. Підприємницька діяльність у сфері утилізації відходів в Україні.....	269
Запара С.А. Екологічні звички у повсякденному житті.....	272
Івкова Н.І. Роль вітчизняних ЗМІ в процесі європейської інтеграції України.....	275
Козак Р.Р. Формування та реалізація концепції сталого розвитку в умовах глобалізації.....	278
Котляр І. І. Інфляційні процеси та способи їх подолання.....	281
Криницина Д. С. Вступ України до СОТ: переваги та недоліки.....	284
Кузьменко К.В. Світові тенденції використання поновлювальних джерел енергії.....	287
Кулібаба К.Л. Шовковий шлях»: перспективи для України.....	291
Матвієнко Д. А. Екологія швидкої моди.....	293
Мельник Д. О. Реформування енергетичного ринку України відповідно до стандартів ЄС.....	296
Новік Н.О. Україні – СОТ: реалії взаємодії.....	299
Павлик К. О. Транскордонне співробітництва України з країнами Європейського союзу.....	302
Пантелєєва К. В. Грінвошинг: перешкоди реалізації концепції сталого розвитку.....	305
Панченко А. Ю. Формування національного бренду країни.....	308
Плахотнюк О.О. Інформаційне суспільство: виклики демократичного управління в регіонах.....	310
Rudchenko O. D. Regional aspects of small and middle enterprises of Zhovti Vody.....	312
Сержанова В., Шемякіна К., Трансформація умов міжнародного підприємництва.....	315
Тимошенко К.В. Досвід КНР у впровадженні системи торгівлі квотами на викиди вуглекислого газу.....	318
Ткачук В.В. Соціальні інвестиції в об'єднаних територіальних громадах.....	321
Тучина Ю. О. Міжнародні транспортні коридори України.....	325
Хрипченко В.О. Сталий розвиток у регіональному вимірі.....	327
Циб К.В. Україна – Франція: досвід взаємодії.....	331
Чугунова І.М. Економічна безпека країни та напрями її забезпечення.....	333
Шарапова О.М. Досвід Фінляндії у впровадженні екологічних інновацій.....	337
Швець В.Р. Як врятувати український ліс!.....	340
Шевчук С.Д. Концепти функціонування міст в умовах сталого розвитку.....	343
Шулінова А.І. Вплив економічного зростання на екологічну ситуацію країни.....	346
Шуль В.В. Кадровий дефіцит – джерело стагнації економічного розвитку.....	349
Явтушенко С.О. Нелегальна міграція на території Європейського Союзу.....	352

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 4.1. БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Дідик В.М. Теоретико – правові засади забезпечення інформаційної безпеки в Україні.....	356
Козубенко Д.Р. Юридична відповідальності у системі фінансових правовідносин.....	359
Кузьмич О.О. Еволюція поняття «економічна безпека підприємства».....	362
Лаврінченко В.В. Законодавче регламентування права особи на інформацію.....	366
Лисенко В. С. Прогалини у праві: поняття та способи усунення.....	369
Лисобикова Є.Ю. Правове забезпечення національної безпеки України.....	372
Мірошниченко Д.Ю. Теоретико-правові засади політики енергозбереження в Україні.....	376
Олійник В.В. Загрози безпеці підприємництва в Україні 2008– 2018.....	379
Орлова Т.Б. Повноваження державних органів щодо забезпечення екологічної безпеки.....	382
Tumchenko M.O. Security of Ukrainian enterprises in terms of european integration.....	385
Khoynatska I. R. Entrepreneurship in Ukraine: modern dimension.....	388
Христинчик С.Ф. Пріоритети у формуванні ефективної підприємницької діяльності в Україні.....	391

Чевтаєв М.В. Правовий захист від промислового шпигунства.....	393
Шолох Н.О. Місце соціального капіталу в економічній безпеці підприємництва.....	396

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 4.2. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

Бірюкова А.В. Психологічні особливості допиту неповнолітніх.....	400
Григорик В.А. Тактика проведення слідчих експериментів при розслідуванні вбивств.....	403
Кіров М.В. Криміналістичне забезпечення розслідування дорожньо-транспортних подій.....	406
Корольова А.А. Тактичні та психологічні особливості допиту.....	409
Мініч І. І. Безпековий вимір кримінального права щодо основних прав людини.....	412
Сколота А. В. Криміналістична характеристика вбивств за відсутності трупа на місці події.....	415
Чумаченко А.Є. Кримінально-правове забезпечення безпеки людини в суспільстві.....	419
Шульга В.А. Система опису ознак зовнішності людини.....	421
Юрченко З-Н. А. Тактика допиту підозрюваного при посиленні на алібі.....	424
Ященко Д. О. Процесуальні гарантії людини на судовий захист.....	427

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 5. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ ВІДНОСИН

Бабаджян Г.Б. Організаційно-правові засади демонтажу тимчасових споруд.....	430
Бабаджян Г.Б. Правова характеристика інвестиційної діяльності в банківській.....	433
Баришев Я.Ю. Правове регулювання електронної комерції.....	437
Герман А.І. Захист прав інтелектуальної власності при створенні start-up.....	440
Грабовська М.Ю. Примусове виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу.....	443
Гуменна К.С. Вищий суд з питань інтелектуальної власності та недобросовісна конкуренція.....	446
Дудка В. І. Виконання рішень іноземних судів.....	449
Іванисько С.О. Визнання та виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів.....	452
Іржова М.А. Колізійні норми права інтелектуальної власності в міжнародному приватному праві.....	455
Коваленко К.В. Порядок укладення електронних договорів.....	458
Коваль А.П. Адміністративно-правова відповідальність за порушення прав у сфері інтелектуальної власності.....	461
Кучерявенко С.С. Правова природа вендінгу.....	464
Кучерявенко С.С. Аналіз законодавчого забезпечення інвестиційної діяльності.....	467
Лещенко В.С. Правова оцінка криптовалюти в ЄС та Україні.....	470
Макрякова Є.О. Обхід закону та зворотне відсилення у міжнародному приватному праві.....	473
Могіль О.А. Криза легітимності при вирішенні міжнародних інвестиційних спорів.....	476
Новік Н.О. Правове регулювання економічних відносин України та СОТ.....	479
Роїк А.С. Процедура сквіз-ауту: захист прав інвесторів.....	482
Самусь В. С. Комерційне посередництво (агентська діяльність) у підприємстві.....	486
Сімак О.В. Комерційна таємниця як ключовий елемент діяльності суб'єктів господарювання.....	489

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 6. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИН

Валярчук Р.І. Запобігання порушенням авторського та суміжних прав у цифровому середовищі (мережі інтернет).....	492
Вербовська А. К. Право на отримання земельної ділянки.....	495
Воробійова Ю. П. IP-суд в Україні та за кордоном.....	498
Карнаушенко Т. О. Врегулювання спору за участю судді у сучасному цивільному судочинстві.....	501
Корольова О. А. Особливості набуття громадянства України.....	504
Корольова О. А. Юридична освіта як основа розвитку правової держави.....	507
Кулик А. О. Електронні докази: актуальні питання.....	510
Охріменко А.Ч. Недійсність правочинів, які вчинені поза волею учасника правочину.....	513
Почапський В.Р. Правова охорона об'єктів промислової власності.....	516
Романов О.С. Відшкодування збитків, завданих власникам земельних ділянок.....	519
Сколота А. В. Значення суду у примиренні сторін у цивільному процесі.....	523
Форосян О. С. Правове регулювання суспільних відносин щодо використання сортів рослин у господарській сфері.....	526
Чернявська О.О. Умови визнання та виконання рішень іноземного суду.....	529
Чумаченко А.Є. Виндикаційний позов як дієвий спосіб захисту права власності.....	532

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 7. АДМІНІСТРАТИВНЕ ТА ФІНАНСОВЕ ПРАВО: ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Бакай Ю. Л. Зарубіжний досвід правового регулювання бюджетного контролю.....	535
Bliakha Y.S. Adaptation of domestic legislation to regulate crypto-currency in accordance with us law.....	538
Бірюкова А.В. Правові засади мінімізації заборгованості виплати заробітної плати.....	541
Бойчук В. В. Іміджевий характер права інтелектуальної власності.....	543
Вікторов В. В. Методи адміністративного права у процедурі розробки програмного забезпечення.....	546
Гега В. О. Гарантії реалізації та захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина.....	550
Деревецька А.О. Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності в Україні.....	553
Єфіменко В. І. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства.....	555
Залевський Б. П. Правовий аспект використання криптовалют в Україні.....	558
Іштукін В.В. Публічне адміністрування у сфері інтелектуальної власності.....	560
Корольова А.А. Особливості укладення колективного договору.....	563
Красновид В. В. Захист авторських прав: досвід Польщі.....	566
Мороз Н.В. Феномен фінансово-адміністративної відповідальності менеджера в сучасних умовах господарювання.....	569
Rehan U. Current state of security of enterprises in Ukraine.....	572
Сологуб Л.В. Міжнародні стандарти захисту прав інтелектуальної власності.....	574
Чопик В.М. Оновлена стратегія розвитку державних банків України на 2018-2022рр.....	577
Шульга В.А. Трудовій договір в медичній сфері.....	580

**ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 8.
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮАННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВ В
ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ**

Вербовська А. К. Порушення правил торговельного мореплавства у Керченській протоці.....	582
Гергелюк А. В. Принципи та норми міжнародного права як гарантія миру та розвитку держав.....	585
Голосун В. Г. Міжнародно-правове регулювання захисту персональних даних.....	588
Іржова М.А. Розгляд торговельних спорів за участю України в рамках СОТ.....	592
Кімачук Х. М. Міжнародний режим експертного контролю «Вассенаарська домовленість».....	595
Клепініна В. Ю. Продовольча безпека – міжнародний пріоритет.....	598
Лось О. А. Правове регулювання іноземних інвестицій: світовий та національний досвід.....	600
Малетич А. О. Торговельно-економічне співробітництво України та країн Європейського Союзу.....	602
Мазурик І.В. Системи правових режимів іноземного інвестування	605
П’ятковська Т. В. Регулювання підприємницької діяльності в ЄС.....	608
Томашенко О. С. Правове регулювання оподаткування діяльності транснаціональних корпорацій.....	611
Яр Д. Модель глобального міжнародного-арбітражного механізму регулювання інвестиційних спорів.....	614

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 1.
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ
СТРУКТУРНИХ ДИСБАЛАНСІВ

Колодко Н.С., студентка, III курс, 7 група,
 факультет міжнародної торгівлі та права,
 Київський національний торговельно-
 економічний університет, м. Київ

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО
БІЗНЕСУ В ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНІ

Малий та середній бізнес у будь-якій країні є рушійною силою розвитку економіки, що веде до структурних змін та переорієнтації курсу країни на світовій економічній арені. В економічно розвинутих країнах за рахунок створення сприятливих умов розвитку спостерігається значна питома частка даних підприємств у ВВП. Так, наприклад, у Великобританії на частку малих та середніх підприємств припадає 97% ВВП, у Польщі – 65%

З метою порівняння тенденцій розвитку малого та середнього бізнесу визначимо критерії, за якими класифікують дані підприємства. Використовують 3 критерії, проте на практиці досить рідко одна компанія одночасно відповідає всім одразу, тому для визначення типу підприємства достатньо відповідати щонайменше двом критеріям. Класифікація була ратифікована у Європейському Союзі, що полегшує інтеграцію країни до регіонального економічного угруповання.

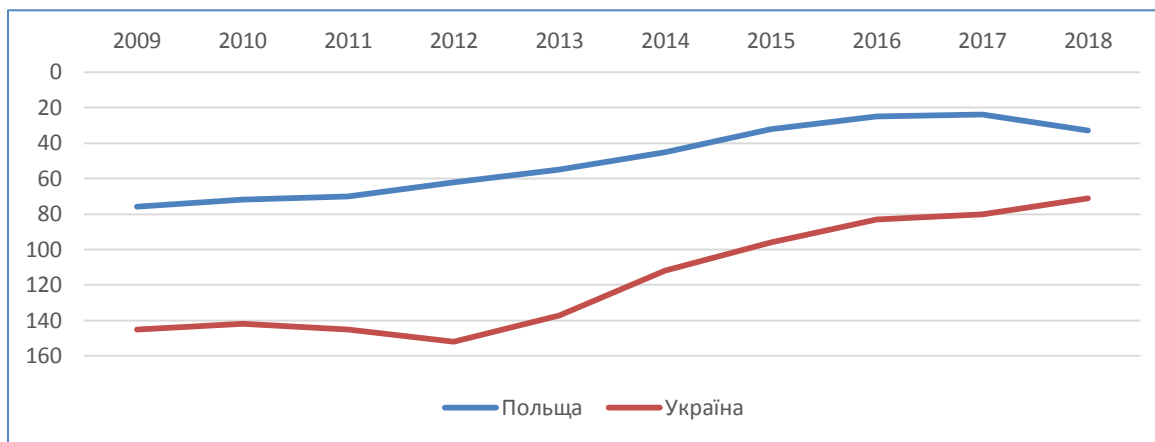
То ж, даними критеріями є: кількість персоналу (на мікропідприємствах не більше 10 осіб, малих – не більше 50, середніх – не більше 250); річний обіг грошових коштів (мікропідприємства – не більше 0,7 млн євро, для малих – 8 млн євро, для середніх – 40 млн євро); вартість активів (мікропідприємства – не більше 3,5 млн євро, для малих – 4 млн євро, для середніх – 20 млн євро) [1].

	Усього	Середні, шт	Середні, %	Малі, шт	Малі, %
2017	338256	14937	4.4	322920	95.5
2016	306369	14832	4.9	291154	95.0
2015	343440	15203	4.4	327814	95.5
2014	341001	15906	4.7	324598	95.2

Табл.1. Кількість підприємств малого та середнього бізнесу [2]

Спираючись на дані обмеження та існуючу економічну ситуацію видно, найбільший відсоток підприємств за малим бізнесом, адже найбільш впливовий критерій – грошовий обіг – дуже важко долає межу у 8 млн євро.

Ситуація із надмірним втручанням держави до даних сфер бізнесу була і є чи не найбільшою проблемою для сучасної української бізнес-спільноти. Весь час вона зазнавала певних утисків, обмежень у вигляді високого оподаткування, частих несанкціонованих перевірок, контроль торговельної діяльності, тощо. Для цього було проаналізовано динаміку розвитку підприємництва в Україні та Польщі за 10 років за рейтингом «Doing Business», який щорічно оновлюється Світовим банком, щоб наочно поглянути на те, як відбувався розвиток в країнах, що на початку 1990-х років були майже в однаковому економічному становищі, які важелі та механізми

використовувалися кожною із держав (рис. 1).

Рис.1. Рейтингові позиції України та Польщі за індексом «Doing Business» 2009-2018 [3]

Наведені дані демонструють різницю між підходами держав, і свідчать про те, що за 10 років паралельного розвитку держав Україна навіть не змогла досягти найнижчої сходинки Польщі 2009 року – зайняти 76 місце [3].

Одними із причин, які сприяли зміцненню позицій України починаючи з 2014 року могла стати політика нового уряду, яка базувалась на наступних діях: укладання Угоди про асоціацію з ЄС; поява способу реєстрації власної справи онлайн; можливість пільгового кредитування бізнесу.

Найпоширенішими причинами, що сприяли зменшенню попиту на відкриття власної справи в Україні, ставали: висока вартість первинної реєстрації чи перереєстрації, надмірна кількість перевірок з боку державних органів, тривалість яких за рік складала від 17 до 23 робочих днів, більшість із котрих закінчувались штрафами.

Досягнення Польщі можна пояснити цілеспрямованою державною політикою. В неї вже протягом 25 років реалізовується комплексна програма підтримки малих і середніх підприємств. Вона полягає в ухваленні сприятливого для підприємців законодавства та створенні розгалуженої системи підтримки малого бізнесу. Сучасна політика розвитку підприємництва, полягає в наступному: спрощення адміністративних

процедур та зменшення адміністративних навантажень; збільшення доступності зовнішніх джерел фінансування; просування експорту і збільшення інноваційності підприємств; поліпшення співробітництва між ними.

Крім того, у Польщі функціонує Польське агентство розвитку підприємництва, яке надає на безоплатній основі або за преференційними ставками послуги з інформування, консалтингу та навчання, а також допомагає підприємцям отримувати дотації на свої бізнес-проекти з державного бюджету та фондів ЄС.

Один із пунктів, завдяки якому Польща є привабливою щодо ведення бізнесу, є лояльна система оподаткування: податок на прибуток складає 15% та 19% – податок для фізичних осіб, що разом дорівнює 34% від загального прибутку підприємства, тоді як в Україні Єдиний соціальний внесок складає 22%, податок для фізичних осіб – 18% та військовий збір у розмірі 1,5%, і це становить 41,5% прибутку підприємця.

Крім цього, існують також безліч відмінностей у підходах до ведення економіки у Польщі та Україні. Фундаментальними відмінностями є чесність та відкритість уряду: Україна займає 130 місце за Індексом сприйняття корупції, тоді як Польща – 36, що свідчить про трикратний розрив [4].

Підводячи підсумок щодо відмінностей у регулюванні малого та середнього бізнесу в країнах, можна відзначити різницю у підходах урядів до сприйняття та покращення ситуації в країні. Отже, досвід нашого ближнього сусіда міг би стати вельми цінним на шляху до економічного зростання лише у тому випадку, коли буде не повністю перенесений, а адаптований відповідно до сучасної ситуації з метою досягнення добробуту населення та економічної привабливості країни.

Список використаних джерел:

1. [Офіційний сайт компанії «Західна Консалтингова Група». Електронне джерело. – \[Режим доступу\]: https://zkg.ua/novi-kryteriji-pidpryemstv-mikromali/](https://zkg.ua/novi-kryteriji-pidpryemstv-mikromali/)
2. Офіційний сайт ДСС. Електронне джерело. – [Режим доступу] : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. [Офіційне джерело, рейтинг «Doing Business». Електронне джерело. - \[Режим доступу\] http://www.doingbusiness.org/en/reports/](http://www.doingbusiness.org/en/reports/)
4. [Офіційне джерело, рейтинг сприйняття корупції. Електронне джерело. – \[Режим доступу\]: https://ti-ukraine.org/cpi2017/#/](https://ti-ukraine.org/cpi2017/#/)

Науковий керівник: к.е.н., старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Слоква М.Г.

А. А.Вакаренко
3 курс 2 група
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет

КОРУПЦІЯ У ТЕНДЕРНИХ ЗАКУПІВЛЯХ ЯК ПЕРЕШКОДА РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТУ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Корупція є досить негативним явищем, оскільки підриває імідж країни на світовому рівні, перешкоджає ефективному розвитку як країни в цілому, так і окремих господарських суб'єктів. Відповідно до закону України «Про запобігання корупції» корупція трактується як «використання особою ... наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей для одержання неправомірної вигоди» [1]. Під неправомірною вигодою в Законі розуміються грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав.

Особливої уваги заслуговує корупція у тендерних закупівлях, оскільки існує безліч різних схем, через які даремно витрачаються кошти державного бюджету та чесні суб'єкти господарювання не мають змоги розширювати свою діяльність. Обсяг державних закупівель в Україні щороку складає близько 13% ВВП. Динаміка тендерних закупівель представлена на рис.1:

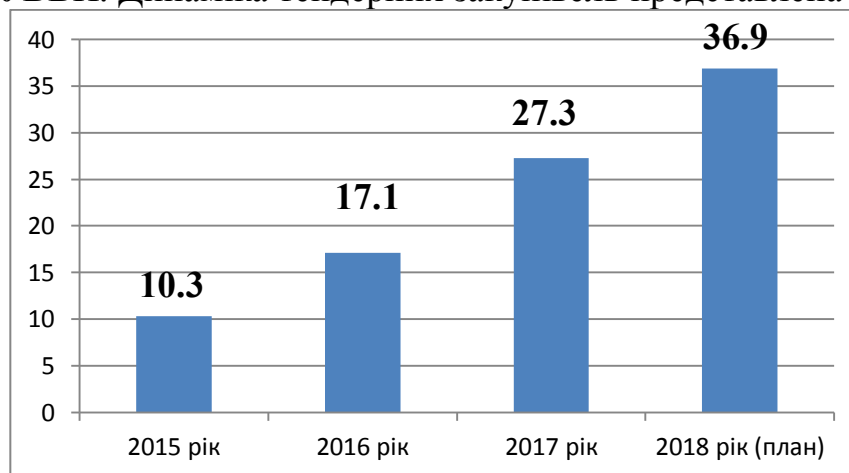

Рисунок 1. Динаміка тендерних закупівель в Україні , млрд грн

Джерело: складено на основі [3].

Законом «Про публічні закупівлі» закріплені наступні принципи здійснення закупівель:

- добросовісна конкуренція серед учасників;

- максимальна економія та ефективність;
- відкритість та прозорість на всіх стадіях закупівель;
- недискримінація учасників;
- об'єктивна та неупереджена оцінка тендерних пропозицій;
- запобігання корупційним діям і зловживанням [2].

Нині існуючі схеми порушують вказані вище принципи. І перша з них – дискримінація учасників. Часто замовники встановлюють досить специфічні вимоги, які підходять для «потрібного» учасника закупівель, таким чином відхиляються пропозиції інших, не залучених у цю схему учасників. Інший випадок – відхилення пропозиції при не наданні потрібних довідок у вказаний замовником термін. Наприклад, під час закупівлі Управлінням освіти, релігій та у справах національностей виконавчого комітету Хустської міськради ФОП Лупак М.О. запропонувала кращу ціну, була визнана переможцем, але не встигла надати довідку про несудимість, яка видається впродовж 30-ти днів, тому перемога була визнана недійсною [3].

Інше порушення, яке є досить поширеним, у тендерних закупівлях беруть участь суб'єкти господарювання, що внесені до чорного списку Антимонопольного комітету України. А згідно із статтею 17 Закону України «Про публічні закупівлі» замовник закупівлі зобов'язаний відхилити тендерну пропозицію учасника в разі, якщо, зокрема, суб'єкт господарювання (учасник) протягом останніх трьох років притягувався до відповідальності за порушення, передбачене пунктом 4 частини другої статті 6, пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді вчинення антиконкурентних узгоджених дій, що стосуються спотворення результатів торгів [3].

Проблема полягає у відсутності контролю, оскільки замовник не зобов'язаний вимагати учасників довідку з АМКУ, так як і учасники не зобов'язані її надавати.

Станом на 2017 рік в «чорному списку» Антимонопольного комітету України було 1108 компаній, з яких 163 продовжували вигравати тендери. У 2018 році ситуація покращилась: на кінець року в списку було вже 820 компаній, яких 38 брали участь і перемагали в публічних закупівлях. Згідно з проведеного розслідування, загальна сума, на яку порушники антиконкурентного законодавства отримали замовлень, становить 389, 01 млн грн [3]. Разом з тим, компанії, підприємства, підприємці програвали державні торги, втрачали можливість підвищити свою ефективність, а держава втрачала кошти.

Іншим порушенням є наявність змови між учасниками, тобто відбувається порушення принципу добросовісної конкуренції. Різновидом

такої схеми є участь у закупівлі пов'язаних осіб. Таким чином учасники лише імітують конкуренцію.

Інколи замовник необ'єктивно оцінює учасників на користь вигідного йому суб'єкта, таким чином порушуючи принцип об'єктивної та неупередженої оцінки тендерних пропозицій.

Функції контролю за тендерними закупівлями належать таким органам, як Центр протидії корупції, Державна аудиторська служба, Антимонопольний комітет. Але наразі моніторинг закупівель проводиться повільно, діяльність даних органів не є ефективною. А навіть якщо справу вдається довести до суду, то корумпованість судової системи також не дозволяє покарати порушників. Згідно з даними Центру протидії корупції лише у кожному четвертому випадку суд наклав штраф на порушників під час торгів.

Все це негативно впливає на імідж нашої країни для потенційних іноземних інвесторів, не забезпечує ефективного функціонування ринкової економіки в цілому та багатьох підприємств зокрема (які не мають «потрібних зв'язків») через відсутність конкуренції, наявність різного роду домовленостей тощо. Таким чином, мільйони коштів, які могли б бути використані на вирішення соціально-економічних, економічних проблем, незаконним чином привласнюються недобросовісними суб'єктами господарювання. Через антиконкурентні дії багато суб'єктів господарювання фактично не мають повноцінного доступу до тендерних закупівель, тобто також втрачають можливість реалізувати свою продукцію (послуги). Система електронних торгів ProZorro потребує постійного вдосконалювання та контролю, оскільки шляхи її порушення «оновлюються» порушниками законності в державі.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про запобігання корупції» // Відомості Верховної Ради України – 2014. - № 49. - ст. 2056.
2. Закон України «Про публічні закупівлі» // Відомості Верховної Ради України – 2016. – № 9. – ст. 89.
3. Краудсорсингова платформа [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://wikiinvestigation.org/>

Науковий керівник: Студінська Г. Я. доктор економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ

Виноградська І. І., студентка, IV курс, 13 група,
Факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет,
м. Київ

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА – СУБ'ЄКТА ЗЕД

Реалізація поставлених економічних завдань вимагає залучення значних матеріальних та нематеріальних ресурсів, необхідний обсяг яких досить часто неможливо задовольнити за рахунок власної ресурсної бази підприємства, і саме тому постає питання про необхідність та процес їх додаткового залучення. Така діяльність є нічим іншим як інвестиційною діяльністю підприємства.

Інвестування, як і будь-яка підприємницька діяльність, за своєю природою є ризиковою, адже результат господарської діяльності найчастіше не може точно відповідати очікуваному від даного процесу ефекту. І це стосується не лише можливості зазнати збитків, але й отримати неочікуваний обсяг вигод, або й досягнути такого результату, коли отримані вигоди є пропорційними до витраченого капіталу.

Слід відзначити, що з інвестиціями тісно пов'язана категорія ризику. Ризик як економічна категорія представляє собою подію, яка може відбутися, або не відбутися. В результаті такої події можливі три економічних результати: негативний (програш, збиток); нульовий; позитивний (виграш, прибуток). Ризиком можна управляти, тобто використовувати різні заходи, що дозволяють спрогнозувати настання ризикової події та приймати заходи щодо обмеження ризику.

У процесі інвестиційної діяльності виникає необхідність оцінки та управління інвестиційним ризиком, який у загальному вигляді являє собою можливість нездійснення запланованих цілей інвестування (таких, як прибуток або соціальний ефект) і отримання грошових збитків чи імовірність виникнення непередбачуваних фінансових втрат у ситуації невизначеності умов інвестування [3].

До загальних причин виникнення ризиків ЗЕД належать постійна нестабільність економічних процесів в країнах світового співтовариства, недостатня кількість інформації про стан економіки країн світу, відсутність чітких цілей діяльності суб'єкта ЗЕД тощо.

Виділяють багато методів оцінки інвестиційного ризику, такі як статистичний, факторний аналіз, метод експертних оцінок, економіко-математичне моделювання, аналіз чутливості реагування, моделювання.

Інноваційним методом є використання інвестиційного ризик-менеджменту який формується, використовується і удосконалюється на підприємствах. Суть даного методу полягає у поєднанні інформації про можливі втрати ресурсів підприємства при придбанні зарубіжних активів із стратегічними напрямками розвитку в глобальному середовищі та процедурами прийняття інвестиційних рішень на всіх рівнях управлінського менеджменту.

Інвестиційний ризик-менеджмент підприємства включає сучасну модель прийняття інвестиційних рішень, яка дозволяє мінімізувати ризики за рахунок використання двох взаємодоповнюючих інструментів управлінського аналізу (стратегічної та крос-культурної відповідності) на кожному з чотирьох основних етапів: висування ідеї, доопрацювання варіантів рішення, відбору проектів та їх реалізації. Покрокова, кількісна оцінка дозволяє точніше виявити глобальні ринкові ризики для корпорації та уникнути від'ємного синергетичного ефекту. Відпрацювання крос-культурної відповідності дозволяє своєчасно виявити та урахувати можливість виникнення міжкультурних проблем в процесі прийняття та реалізації інвестиційного проекту.

На першому етапі ризик-менеджменту доцільним є оцінка господарської ситуації та виявлення всієї сукупності ризиків, їх джерел, об'єктів. Спочатку визначають найбільш імовірні й небезпечні ризики та поступово переходять до найменш імовірних, формуючи портфель ідентифікованих ризиків. Це дуже складний процес, де необхідні висока кваліфікація, добрі знання особливостей економічних, технологічних, технічних та організаційних процесів. Виявлення може здійснюватися через застосування комплексу формальних і неформальних підходів, методів, заснованих на використанні суб'єктивної чи об'єктивної інформації.

Після ідентифікації та оцінки ризику необхідно переходити до етапу регулювання ступеня ризику (управління ризиком), який охоплює дві стадії: вибір методів управління ризиком (з оцінюванням їх порівняльної ефективності на основі різноманітних критеріїв); безпосередній вплив на ступінь ризиків через реалізацію обраних методів оптимізації ризику [2].

Після визначення методу управління ризиком власники ризиків розробляють контрольні процедури, спрямовані на те, щоб сигналізувати про наближення ризикової події та реалізовувати обраний спосіб управління. Дуже важливою в системі управління ризиками є подальша оцінка ефективності заходів, направлених на боротьбу з ризиками [1].

На етапі оцінювання результатів та їх коригування відбувається визначення на основі системи показників результативності ступеня нейтралізації можливих втрат, економічності та доцільності заходів (співвідношення витрат на регулювання ступеня ризику до розміру можливих

збитків), величини сукупного ризику господарської діяльності підприємства з урахуванням проведених заходів щодо його оптимізації. Прийняття та реалізація рішень про регулювання ступеня ризику потребує також розробки та виконання процедур контролю за процесом ризик-менеджменту.

Невід’ємним етапом роботи ризик-менеджменту має стати організація заходів щодо виконання наміченої програми дій з управління ризиками – визначення видів заходів, обсягів і джерел їх фінансування, конкретних виконавців та строків виконання.

У процесі управління ризиками господарської діяльності має також здійснювати контроль за ходом виконання дій із ризик-менеджменту.

Таким чином, управління господарськими ризиками спрямоване на ідентифікацію, аналіз, регулювання інвестиційного ризику підприємства, що мають місце в його операційній, фінансовій та стратегічній діяльності. Кінцевою метою ризик-менеджменту виступає цільова функція підприємництва, яка полягає в отриманні найбільшого прибутку за оптимального для суб’єкта господарювання, рівня ризику [2].

Література

1. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV на підставі № 5480-17 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.

2. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № 959-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 29. – Ст. 377.

3. Брюховецька Н. Ю. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: визначення недоліків деяких існуючих методик / Н. Ю. Брюховецька, О. В. Хасанова // Економіка промисловості. – 2009. – № 1. – С. 110–117.

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Олейніков Ю. О.

Власенко А.Ю., Цанько І.В.
Студенти, 4 курс, 13 група,
Факультет міжнародної торгівлі та права
Київський торговельно-економічний університет
м. Київ

ФУНКЦІОНУВАННЯ ТНК НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Транснаціоналізація світової економіки веде до посилення взаємозв’язків і взаємозалежності між національними економічними системами. Основними координаторами світового виробництва і обміну

виступають ТНК, які формують усередині своїх комплексів і між собою мережу відносин, що виходять за межі національних держав.

Здійснивши аналіз світового ринку ТНК, зокрема ринку України можна дійти висновку, що ТНК на сьогоднішньому етапі розвитку світового господарства відіграють важливу роль. Залучення ПІ, інтернаціоналізація економіки, використання НДДКР, що призводить до прискорення науково-технічного процесу, інтеграція до світових економічних процесів, розширення доступу до світових ринків збуту – це все результат діяльності ТНК. На даний момент основна маса вітчизняних підприємств є досить відсталими у порівнянні зі світовими ТНК. Отже, задля забезпечення максимальної ефективності співпраці та максимізації вигоди українським підприємствам слід виступати сировинним джерелом або відсталим технічним додатком, який протягом співпраці буде модернізовано за рахунок ПІ.

Незважаючи на низку переваг ТНК, статистичні спостереження за динамікою припливу іноземних інвестицій в економіку України не дають підстав для оптимізму.

Таблиця 1

Роль транснаціоналізації в розвитку сучасної національної економічної системи України

Позитивні риси	Негативні риси
Міжнародна спеціалізації на базі взаємопроникнення капіталу	Посилення конкуренції на внутрішньому ринку, занепад вітчизняного виробника
Вирівнювання національних відтворювальних виробничих структур	Різде зростання транскордонного злиття і поглинання вітчизняних компаній
Доступ до більш якісних і дешевих ресурсів	Відтік капіталу, перерахунок прибутку в промислово-розвинуті країни
Розвиток науково-технічної сфери	Уникнення оподаткування прибутку
Розширення інноваційної діяльності	Розподіл фінансових ресурсів країни між крупними ТНК з обмеженим фінансуванням середнього бізнесу
Якісний розвиток виробництва країни	Занепад галузей економіки, які не є привабливими для ТНК
Посилення ролі держави в міжнародному просторі	Вплив ТНК на економічну владу країни

Транснаціоналізація української економіки передбачає також створення власних транснаціональних корпорацій. Формуванню українських ТНК на зразок тих, що діють у розвинутих країнах, не сприяють такі чинники, як політична та економічна нестабільність в країні, падіння курсу національної валюти, слабкість ринкового механізму, нерозвиненість внутрішнього інвестиційного ринку, інформаційна відсталість країни [2].

Активність ТНК та приплив прямих іноземних інвестицій в Україну значно поступається іншим країнам Східної Європи і СНД. Але Україна лишається привабливою для діяльності ТНК. Так, глобальними компаніями привабливими визначено такі сектори економіки регіонів України [1] : – виробництво тютюнових виробів: ТНК Japan Tabacco International, Imperial Tabacco Group, Philip Morris, В.А.Т.; – пиво, безалкогольні напої: ТНК Coca-Cola, Pepsi, (викуп «Сандори»), Orangina Group (викуп «Росинки»); – переробка олійних та зернових культур: компанії Bunge (викуп елеваторів, контроль над експортом зерна; ТМ «Олейна», «Щедрий дар» тощо).

Проаналізувавши ринок України та світовий досвід співпраці країн та ТНК можна виділити наступні напрями формування ефективного механізму функціонування ТНК в Україні :

1. Проведення реформ судової системи, зокрема вони повинні відноситись до прозорості ведення бізнесу та зменшення рівня «тінізації» великого бізнесу.
2. Спрощення системи отримання дозвільних документів задля скорочення часу та кількості служб перевірки.
3. Стабілізація ситуації на сході України та гарантування для інвесторів стабільної підприємницької діяльності.
4. Внесення змін в низку законодавчих актів, що регулюють іноземні інвестиції.
5. Проведення структурних реформ, враховуючи міжнародні рейтингові дослідження.

Література

1. Чумак Н.В. Проблемні аспекти діяльності транснаціональних корпорацій в Україні / Н.В. Чумак // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип. 9. – С. 719–723.
2. Рябець Н. М. Роль процесу транснаціоналізації в розвитку сучасної національної економічної системи України в умовах глобалізації / Н. М.Рябець // Вісник ОНУ імені І.І.Мечникова. – 2016. – Т.18. – Вип. 2. – С. 39-48.

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Серова Л.П.

Гінчева К.М., студентка, III курс, 4 група
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м.Київ

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МЕТАЛУРГІЙНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Експертний потенціал держави визначається обсягами товарів і послуг, що можуть бути вироблені в економічній та соціальній сферах і реалізовані на світовому ринку з максимальною вигодою для країни. На державному рівні експорт є важливим джерелом формування доходів країни.

Експортний потенціал дуже тісно пов'язаний з конкурентними перевагами країни на міжнародному ринку, її географічним положенням, залежить він також від економічних, соціокультурних, інноваційних, наукових, інвестиційних, трудових та історичних умов діяльності економічних суб'єктів.

В Україні один із найбільш розвинених експортних потенціалів має металургійна промисловість. Вона являється однією з бюджетоутворюючих галузей української економіки та забезпечує значну частину валютних надходжень. Важливість металургійної промисловості в економіці країни пов'язана з тим, що саме ця галузь виготовляє сировину для машинобудування, транспортної та будівельної промисловості.

Україна має достатньо власної сировинної бази, має велику кількість виробничих потужностей, а також високий рівень науково-технічного потенціалу. Саме на цьому і базується потенціал гірничо-металургійного комплексу.

Зростання експортних поставок підтверджує достатню конкурентну спроможність продукції галузі на зовнішніх ринках (продукція сертифікована і нижчі експортні ціни ніж у західноєвропейських партнерів).

Розглянемо обсяги експорту України за товарами металургійного комплексу за 2015-2018 роки. (Таблиця 1).

Таблиця 1.

Експорт товарів згідно з Українською класифікацією товарів
зовнішньоекономічної діяльності, тис. дол. США

Класи та види товарів	2015	2016	2017	2018
XV. Недорогоцінні метали та вироби з них	9470719, 2	8338854,6	10124613, 3	11633082, 3
72 чорні метали	8077628, 3	7247249,2	8666248,4	9937284,3

73 вироби з чорних металів	916985	689793,6	896540,2	1109963,7
74 мідь і вироби з неї	116716,7	74682,3	132523,6	139684,3
75 нікель і вироби з нього	5740,5	6295	5644,1	8126,1
76 алюміній і вироби з нього	112447,7	92682,9	129216,6	131949,1
78 свинець і вироби з нього	22730,2	29321,8	44701,5	33672,6
79 цинк і вироби з нього	94,6	17,7	64,4	362,9
80 олово і вироби з нього	22,2	19,7	172,1	312,9
81 інші недорогоцінні метали	97081,7	77889,7	95619,3	97670,4
82 інструменти, ножові вироби	17923,7	17305,1	22103,1	25237,9
83 інші вироби з недорогоцінних металів	103348,7	103597,6	131779,9	148818,3

Джерело: [3]

З таблиці випливає, що найбільшим попитом на зовнішньому ринку користуються чорні метали. Зокрема обсяги їх експорту збільшились в 2018 році порівняно з 2015 роком (на 1859656 тис.дол.США). На другому місці знаходяться вироби з чорних металів.

Саме чорна металургія є фундаментом індустріального розвитку багатьох країн, від неї залежить розвиток важкої промисловості.

Кольорові метали не експортуються так широко у зв'язку з недостатньою кількістю корисних копалин та відсутністю виробничої бази.

Існує достатня кількість проблем, з якими стикається металургійна промисловість України.

Суттєвою проблемою металургійної промисловості України є її спрямованість на виготовлення та експорт сировинної продукції, а не високотехнологічної з великою часткою доданої вартості[1].

Важливою проблемою металургійного комплексу України є також високі енергомісткість та ресурсомісткість його виробництва. Це суттєво збільшує собівартість продукції, а отже, зменшує її цінову конкурентоспроможність і рентабельність.

Але не зважаючи на все, Україна має чималий потенціал для розвитку металургійної галузі, який можна реалізувати, якщо подолати проблеми, які стоять перед галуззю.

Основними напрямками подолання проблем і досягнення подальшого сталого розвитку металургійної промисловості України є такі [2, 5-7]:

- підвищення рівня інвестиційної привабливості підприємств металургійної промисловості;
- зниження залежності від імпорту високотехнологічної продукції;
- модернізація основних засобів підприємств металургійного комплексу;
- оптимізація виробничих процесів та введення інновацій;

- розширення асортименту продукції, зокрема в напрямку збільшення частки продукції з великою доданою вартістю;
- посилення участі держави у розвитку металургійного комплексу шляхом створення державних інноваційних та інвестиційних програм;
- нарощення власного високотехнологічного виробництва продукції.

Отже, для подальшого ефективного використання експортного потенціалу України у найближчій перспективі необхідно здійснити ряд заходів, серед яких найбільш суттєвим є розробка і реалізація комплексної експортної стратегії металургійної галузі, орієнтованої на підвищення продукції кінцевого споживання та збільшенням надання високотехнологічних послуг у сфері металургійного виробництва.

Література

1. Полькіна А. С. Аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку металургії / А. С. Полькіна. // Управління розвитком. – 2014. – С. 134–137
2. Козенков Д. Є. Аналіз стану чорної металургії України: сучасні проблеми та шляхи розвитку [Електронний ресурс] / Д. Є. Козенков, О. В. Цимбалюк // Ефективна економіка. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2225>.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Науковий керівник: д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Будзьяк В.М.

Дарабаш Д. Ю., студентка, III курс, 4 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНСЬКИХ І ПОЛЬСЬКИХ ВНЗ

Сучасний стан інформаційних технологій демонструє нову роль освіти. Саме освіта являється ключовим елементом системи відтворення робочої сили, що безпосередньо впливає на фазу формування робочої сили і опосередковано на фази розподілу, обміну і використання. Вона є інтенсивним фактором розширеного відтворення робочої сили, який впливає на всі його рівні, зокрема: нанорівень – окремого індивіда, працівника; мікрорівень – підприємства; мезорівень – галузі, регіону; макрорівень –

суспільства, національної економіки в цілому; мегарівень – світової економіки [1, с 13].

Тому вдосконалення й підвищення рівня якості освіти є головною метою реформування вищої освіти в Україні та Польщі. Формування освіти здійснюється під впливом євроінтеграційних процесів й основних досягнень європейських країн із урахуванням таких документів Ради Європи, як «Білінгвальна освіта: основні стратегічні завдання», «Європейський мовний портфель» та «Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання», «Приведення екзаменів із мови у відповідність до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти» та вимоги до Євроісптиів [2].

В Україні основним завданням сучасної вищої освіти є процес модернізації та реформи освітньої системи. За цих умов вивчення й усвідомлення світових тенденцій у даній сфері має важливе теоретичне і практичне значення, що становить основу для прогнозування і розвитку національної вищої освіти в контексті наближення до європейських освітніх стандартів, маючи на меті створити форум для обміну думками щодо сучасної системи освіти у ВНЗ України та Польщі, перейняти досвід польських колег з використання новітніх технологій і практичних підходів для підвищення якості та привабливості навчального процесу, сприяти подальшому науковому співробітництву українських та польських науково-педагогічних працівників,

«Слабкі точки» минулого польської системи науки та вищої освіти: суттєве зменшення кількості студентів, що закінчили польські ВНЗ протягом 2005/06 — 2016/17 навчальних років, та відносно невисока популярність польських ВНЗ серед світових навчальних закладів [3]. Зазначені проблеми стали передумовою для реформи польської системи науки та вищої освіти, яка розпочнеться 1 жовтня 2019 р. та має на меті популяризацію та поліпшення якості вищої освіти в Польщі, щоб зробити польські ВНЗ більш впізнаваними в міжнародному масштабі.

З 1 жовтня 2019 р. у ВНЗ Польщі будуть скасовані факультети, нова система вузівського управління включатиме ректора, сенат та раду, голова та 50% членів якої не будуть співробітниками ВНЗ. Водночас отримання наукових ступенів за новою реформою в Польщі передбачає заходи, що є певною мірою спільними з сучасними українськими щодо отримання наукових звань та свідчать про однакові потреби в модернізації системи ВНЗ обох країн.

Особлива увага приділялася проблемі інтернаціоналізації вищої освіти, що є ключовим фактором успіху університетів на глобальному ринку освітніх послуг. Інтернаціоналізація вищої освіти — відносно новий феномен, що передбачає цілу низку заходів, серед яких: зростання міжнародної мобільності викладачів та студентів ВНЗ для співпраці з кращими фахівцями у відповідній галузі науки незалежно від того, у якій країні вони знаходяться; збільшення числа міжнародних освітніх програм; інтернаціоналізація навчальних планів з метою розширення доступу до інтернаціоналізації тим студентам, які не беруть реальної участі в мобільності.

Окрім загальновідомих засобів інтернаціоналізації поляки мають досвід так званої інтернаціоналізації вдома шляхом телекомунікації, тобто застосування засобів онлайн-комунікації для об'єднання груп студентів з різних географічно віддалених країн з метою розвитку їх професійних навичок через вирішення спільних завдань та виконання проектних робіт. Оскільки акцент на академічній інтернаціоналізації є одним з рушійних чинників реформи вищої освіти в Україні, наразі співробітниками НФаУ було обговорено перспективи подальшої педагогічної співпраці з польськими колегами та погоджено питання щодо організації зустрічі з представниками фармацевтичного факультету Краківського медичного університету.

В основному вища освіта — це процес передачі знань у вигляді лекцій тим, хто бажає їх засвоїти. Оратор зауважив, що минуло вже більше 20 років з тих пір, як відбувся бум ІТ-технологій, але базова модель і донині суттєво не змінилася для більшості ВНЗ, тоді як майбутнє Європи залежить від нашої колективної роботи та зусиль щодо підвищення якості освіти загалом, та в першу чергу — якості вищої освіти.

У такий спосіб було розпочато майстер-класи викладачів Краківського економічного університету щодо застосування методів і прийомів інтерактивного навчання, що впливають на мотивацію студента, сприяють довготривалій, а не епізодичній активізації мислення, вчать синтезувати інформацію, формулювати та обґрунтовувати власне бачення проблеми, думати критично, підвищують якість та привабливість навчального процесу.

Делегація НФаУ у повному складі також взяла участь у науково-практичній конференції «Інтернаціоналізація вищої освіти — окремі питання. Українсько-польські перспективи»,

Серед сучасних досягнень міжнародної діяльності головного фармацевтичного ВНЗ України були представлені результати співпраці між НФаУ та Варшавським медичним університетом, відмічена широка географія міжнародної мобільності викладачів та студентів НФаУ.

Отже, «Польсько-український проект з педагогічної підготовки» мав вдалий старт та, як сподіваються учасники стажування, буде драйвером подальшого розвитку інтернаціоналізації освітньо-наукової сфери НФаУ та водночас потужним джерелом нових ідей та починань.

Література

1. Студінський В.А., Шевчук В.О. Освітня система України в сучасному глобальному цивілізаційному просторі: проблеми та перспективи // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Модернізація стратегій економічного розвитку в умовах глобальної нестабільності». – К.: КНЕУ, 2012, с. 127-129.
2. Іншомовна освіта у ВНЗ України та Польщі: досвід і перспективи [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://ukrpolnauka.wordpress.com/2018/10/30/%D1%96%D0%BD%D1%88%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0-%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0-%D1%83-%D0%B2%D0%BD%D0%B7-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8-%D1%82%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%8C/>.
3. Шакіна Л. Українсько-польські перспективи інтернаціоналізації вищої освіти [Електронний ресурс] / Любов Шакіна // №44. – 12. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.apteka.ua/article/478314>.

Науковий керівник: д.і.н., к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінський В. А.

*Дерюга Назар Ігорович
1 курс, 5 ам група, факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-економічний університет*

СВІТОВА ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ОБМЕЖЕННЯМИ НА ВИРОБНИЦТВІ

Сучасний розвиток будь-якого підприємства безпосередньо пов'язаний з використанням новітніх технологій, що висувають нові вимоги до управління виробництвом. Необхідність чіткого розподілу ресурсів змушують підприємства шукати нові шляхи оптимізації поточних витрат та економії ресурсів для покращення їх функціонування. Тому вітчизняні підприємства, в умовах нестабільної економічної та політичної ситуації в

Україні, повинні використовувати універсальні та водночас дієві методи управління виробничими потужностями.

Світова практика зарубіжних підприємств вказує на доцільність застосування новітніх підходів щодо управління обмеженнями. Найбільш поширеними та ефективними методами є: 1) теорія обмежень систем (Е.Голдратт, 1986 р.); 2) модель безперервного поліпшення процесів (В. Демінг, 1986 р.).

Підхід теорії обмежень систем (ТОС) ґрунтується на тому, щоб виявляти обмеження та керувати ними для максимізації прибутку. Тобто ТОС включає в себе ряд логічних елементів, що дозволяють знайти обмеження, виявити проблему, яка виникає та знайти рішення, щоб впровадити його з урахуванням інтересів усіх зацікавлених сторін.

Згідно з теорією обмежень систем існує п'ять послідовних кроків (рис. 1):

Рис. 1. Послідовність дій впровадження концепції теорії обмежень [1].

Отже, основа концепції полягає у тому, що темпи виробництва підприємства залежать від темпів роботи у «вузькому місці». Для досягнення найкращих результатів, ми звертаємо увагу на важливість управління цими обмеженнями. Саме розширення «вузьких місць» дасть реальний приріст ефективності, тому що кожна година простою «вузького місця» коштує стільки ж, скільки година простою всього підприємства. Саме тому «вузьке місце» має працювати на всі 100%.

Наступним підходом щодо покращення ефективності на виробництві є модель безперервного поліпшення процесів (цикл PDCA). Дана модель являє собою найпростіший алгоритм дій керівника по управлінню процесом і досягнення його цілей (рис. 2). У практичній діяльності цикл PDCA варто застосовувати багаторазово та з різною періодичністю.

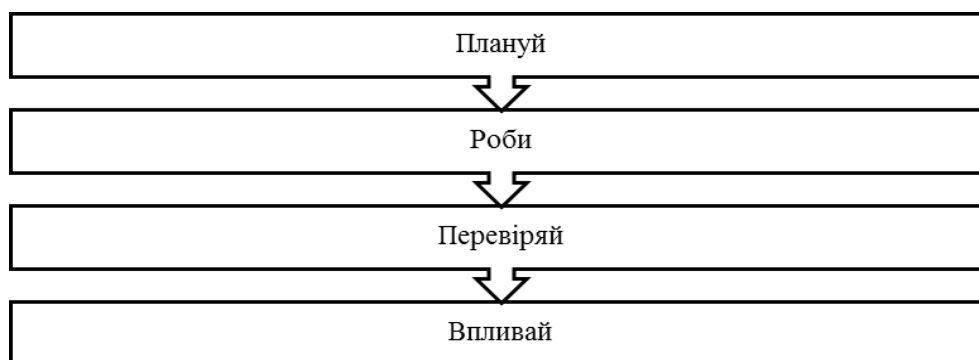

Рис. 2. Послідовність дій циклу безперервного поліпшення процесів [2].

Виходячи з вищенаведеної інформації, можна зробити висновок, що ефективність на виробництві сьогодні є однією з головних характеристик господарської діяльності будь-якого підприємства. Тому варто відзначити унікальність обох теорій, оскільки вони дозволяють суттєво підвищити продуктивність роботи підприємств за невеликий проміжок часу, а відносна легкість і гнучкість впровадження концепцій дозволяють збільшити рівень рентабельності виробництва з мінімально можливими затратами без залучення додаткових грошових коштів і збільшення штату працівників.

На різних етапах свого розвитку розглянуті підходи використовують такі всесвітньовідомі компанії як General Motors, Procter & Gamble, AT&T, NV Philips, Boeing та багато інших. В умовах сучасної економіки України концепцію ТОС та цикл PDCA варто застосовувати у різних сферах діяльності. При правильному використанні представлених концепцій та чіткого їх виконання, протягом 3-6 місяців відбудеться значний економічний зріст всіх фінансових показників. Українським підприємствам, які впровадили ці підходи, вдається в середньому скоротити рівень запасів до 50%; знизити втрачені продажі до 0, знизити терміни виробництва продукції і рівень незавершеного виробництва.

Список використаних джерел:

1. Теорія обмежень доктора Голдратта. Альошина С., Бочарський К. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://korin-problem.blogspot.com/2011/09/theory-of-constraints-toc.html>
2. Репин В.В., Елиферов В.Г. Процессный подход к управлению. Моделирование бизнес-процессов / В.В. Репин — М.: РИА «Стандарты и качество», 2009. – 408 с.

Науковий керівник: асистент кафедри міжнародних економічних відносин, к.е.н. Олійник Андрій Анатолійович

Довгалюк К.В., студент, I курс, 3 мз група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Однією з найважливіших функцій менеджменту ЗЕД є планування. Для того, щоб отримати бажану ефективність слід розпочинати будь-яку діяльність саме з цієї першочергової частини, адже відсутність планування призводить до втрати ресурсів та часу.

Сутність планування полягає у формуванні мети підприємства, ресурсів, що необхідні для її досягнення, та прогнозування результатів цієї діяльності. Планування допомагає суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності відповісти на такі запитання: яке місце займає підприємство на конкретний період часу; яке його місце на ринку, особливо зовнішньому; що є найголовнішою метою, стратегічними цілями, місією підприємства та що необхідно для їх досягнення; які результати можливо отримати у майбутньому.

У нинішніх умовах міжнародний ринок дуже швидко змінюється. Це спричинено конкуренцією, диференціацією товарів, споживчим попитом, кількістю пропозиції, введенням ноу-хау тощо. Саме тому деякі компанії не розробляють спеціальних офіційних планів. Проте правильне планування діяльності підприємства допомагає захистити від таких різких змін та пристосуватися до них.

Формальне планування має конкретні переваги:

- забезпечує підприємство потрібною інформацією;
- чітко конкретизує мету та цілі;
- заохочує та мотивує менеджмент мислити глобально та в перспективі на майбутній період;
- сприяє координації та контролю діяльності підприємства;
- допомагає підготуватися та пристосуватися до змін на ринку;
- сприяє поглибленому вивченню ринку;
- координує розподіл ресурсів.

Плануючи свою діяльність успішні компанії, корпорації звертають увагу на всі зовнішні фактори, передбачують більшість обставини, що можуть трапитися на світовому ринку, пристосовуються до всіх змін та пропонують власні. Прикладом таких компанії є найголовніші світові транснаціональні корпорації: «Vanguard Group, Inc.», «BlackRock Fund Advisors», «Northern Trust Investments, Inc.» тощо.

У світовій практиці використовують різні типи планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства. В залежності від періоду планування поділяється на: довгострокове, середньострокове, короткострокове. А в залежності від процесу планування розрізняють: стратегічне і тактичне планування.

Як зазначив Філіп Котлер, стратегічне планування – це управлінський процес створення і підтримки стратегічної відповідності між цілями фірми, її потенційними можливостями та шансами в сфері маркетингу [1]. Стратегічне планування – це розробка певних цілей та стратегій, реалізація яких забезпечує ефективну діяльність підприємства у довгостроковій перспективі.

Тактичне (оперативне) планування – це розробка конкретних задач, яка розрахована на відносно короткочасний період. Розробка середніх і короткострокових планів відноситься до тактичного планування будь-якого підприємства.

Відмінності стратегічного та тактичного планування:

- стратегічний план є довготривалим, тому його наслідки дуже складно виправити, а тактичний план доповнює стратегічний та коригує його;
- стратегічне планування ширше впливає на діяльність підприємства, а тактичне є вузькоспрямованим.

Перед початком роботи з конкретними планами підприємству слід вирішити ряд таких проблем та питань:

- який вид та форму ЗЕД слід обрати;
- які експортувати/імпортувати товари або послуги;
- які ресурси має підприємство;
- чи сприятливі умови для такої діяльності;
- якої організаційної структури управління слід дотриматися;
- який результат можна очікувати.

Процес планування зовнішньоекономічною діяльністю складається з цілого ряду етапів (фаз):

1. Визначення місії та комплексу завдань.
2. Аналіз і оцінка внутрішнього і зовнішнього середовища.
3. Стратегічний аналіз.
4. Розробка альтернативної стратегії.
5. Підготовка стратегічного плану.
6. Середньострокове планування.
7. На основі стратегічного і середньострокового планування розробка річних оперативних планів та проектів.
8. Контроль за виконанням рішень, втілених у планах [2].

Яскравим прикладом підприємства, що вдало спланувало свою стратегію є компанія «Ryanair». В 1986 році два брати Райан оголосили щодо заснування нової компанії, яка зможе конкурувати з такими гігантами авіаіндустрії, як

«British Airways» та «Aer Lingus» на маршруті Лондон-Дублін. Запропонувавши квитки за більш вигідною ціною, «Ryanair» став одним з найвідоміших лоукостерних європейських авіакомпаній. Тому можна зробити висновок, що обмежена ресурсами компанія може мобілізуватися та стати конкурентоспроможною на ринку завдяки чіткому плануванню та конкретизації своїх цілей.

Отже, для того, щоб успішно функціонувати на міжнародному ринку, потрібно його не тільки детально вивчити, а також зрозуміти, як максимально задовільнити потреби споживачів. Саме така умова призведе до ефективної зовнішньоекономічної діяльності. Тому можна чітко стверджувати, що планування відіграє одну з найважливіших ролей у реалізації будь-якої діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Планування і контроль на підприємстві : навч. посіб. для студентів екон. напряму підгот. ден. та заоч. форм навчання освіт.-кваліфікац. рівня "Бакалавр" / Н. І. Строченко, І. І. Коблянська; Сум. нац. аграр. ун-т. - Суми : Сум. нац. аграр. ун-т, 2015. - 271 с. - Бібліогр.: с. 269-271 - укр.
2. Стратегічне планування. Практичний посібник / Берданова О., Вакуленко В.; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 88 с.

Науковий керівник: к.е.н., старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Пугачевська К.С.

Євтушенко Т.О., студентка, 3 курс, 8 група,
Факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

РЕЗУЛЬТАТИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ У КОНТЕКСТІ ПІДПИСАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ

Постановка проблеми. Зовнішньоекономічна діяльність є важливою сферою господарської діяльності як окремих підприємств, так і країни в цілому, оскільки вона визначає основні аспекти формування відкритої економіки та сприяє входженню країни у світовий економічний простір.

Сучасним зовнішньоекономічним відносинам України притаманні такі тенденції, як розширення різного роду зв'язків з іншими країнами світу, завдяки чому відбувається поступове поліпшення технологій, модернізація виробництва та покращення якості та конкурентоспроможності продукції.

Найбільше переорієнтація зовнішніх відносин України та укріплення серед її головних торговельних партнерів Європейського Союзу вплинула на суб'єктів господарювання, які першими відчували ці зміни на собі.

Мета дослідження полягає в тому, щоб охарактеризувати та проаналізувати зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами Європейського союзу, розглянути динаміку експорту та імпорту товарів та послуг, а також виявити проблеми та перспективи співробітництва між ними.

Об'єктом дослідження є зовнішньоекономічні відносини між Україною та країнами Європейського союзу.

Результати дослідження. Для України розвиток зовнішньоекономічних з Європейським Союзом виступає одним з головних напрямів економічної політики. Вважаючи себе невід'ємною частиною Європи, Україна поділяє основні європейські цінності та проводить свою політику орієнтуючись на досвід та моделі соціально-економічного розвитку провідних європейських країн.

Важливим кроком у розвитку українсько-європейських відносин є підписання Угоди про асоціацію та створення зони вільної торгівлі між ними. Поступова адаптація законодавчих актів України та запровадження стандартів ЄС у виробничій сфері надасть Україні більш простіше експортувати свою продукцію як на європейські ринки, так і до інших країн світу. У довгостроковій перспективі це означатиме зрівняння товарів українського походження з іншими товарами на всьому внутрішньому ринку Європейського Союзу.

Європейський Союз стабільно тримає позицію одного з основних та найважливіших торговельних партнерів України. За інформацією Державної служби статистики України, у 2017 питома вага країн ЄС в експорті товарів та послуг склала 38,3%, зміцнивши свої позиції у порівнянні з 2015 та 2016 роками на 5,5% та 3,2% відповідно. Щодо питомої ваги в імпорті, то у 2017 році вона склала 42,4%, зменшившись на 1,5% у порівнянні з 2016 роком, але перевищивши значення цього ж показника у 2015 році (35,1%).

У 2017 році зовнішня торгівля товарами з ЄС мала тенденцію до зростання. Експорт товарів до країн ЄС налічував 17533,4 млн. дол. США і збільшився порівняно з 2016 р. на 29,9% (на 4037,1 млн. дол.), імпорт – відповідно 20799,4 млн. дол. та збільшився на 21,3% (на 3658,5 млн. дол.). Сальдо зовнішньої торгівлі, як і у попередніх роках, є негативним, його значення у 2017 році становило -3266,0 млн. дол., скоротившись у порівнянні з 2016 роком на 378,5 млн. дол. [1].

Серед країн, до яких здійснювались найбільші експортні поставки, перше місце займає Польща – 15,5% від загального обсягу експорту до країн ЄС (чорні метали, електричні машини, руди, шлак і зола), наступними є Італія – 14,1% (чорні метали, зернові культури, жири та олії тваринного або

рослинного походження), Німеччина – 10,0% (електричні машини, насіння і плоди олійних рослин, одяг та додаткові речі до одягу, текстильні).

Стосовно країн імпортерів серед країн ЄС, з яких здійснювались найбільші імпорتنі поставки, доцільно виділити Німеччину – 26,2% від загального обсягу імпорту (механічні машини, палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки, засоби наземного транспорту, крім залізничного), Польщу – 16,6% (палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки, механічні машини, пластмаси, полімерні матеріали), Італію – 7,8% (механічні машини, фармацевтична продукція, електричні машини)

Торгівля послугами з країнами ЄС для підприємств України є меншою за вартісними обсягами, проте на відміну від товарів, сальдо торгівлі послугами є позитивним. Обсяги експорту послуг до країн ЄС у 2017 році становили 3452,7 млн. дол. США і збільшилися порівняно з минулим роком на 14,9%, імпорт – відповідно 2532,5 млн. дол. та збільшився на 4,6%. Позитивне сальдо становило 920,2 млн. дол. (у 2016 р. також позитивне 583,3 млн. дол.) [2].

Серед країн ЄС найбільші обсяги експорту послуг надавалися підприємствами Великої Британії – 16,9% від загального обсягу експорту послуг країнам ЄС (транспортні послуги, у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні, ділові, послуги з переробки матеріальних ресурсів), Німеччині – 15,6% (послуги з переробки матеріальних ресурсів, транспортні послуги, у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні, ділові), Польщі – 8,6% (послуги з переробки матеріальних ресурсів, транспортні послуги, у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні, ділові).

Щодо країн, які надавали послуги Україні, найбільшими імпортерами виступають Велика Британія (19,2% від загального обсягу імпорту послуг країн ЄС), Німеччина (14,1%) та Кіпр (9,2%).

ВИСНОВКИ. Протягом останніх років спостерігалася сприятлива динаміка зовнішньоекономічних відносин між Україною та Європейським союзом. Важливу роль в цьому відіграло створення зони вільної торгівлі ЄС з Україною. Частка товарообігу України з ЄС щороку збільшується. Характерним є зростання торгівлі послугами з країнами ЄС. У найближчій перспективі відкриваються можливості для модернізації українських підприємств та поліпшення інвестиційного клімату.

Загалом головними торговельними партнерами України серед країн ЄС є Німеччина, Велика Британія, Польща та Італія, про що свідчить достатньо великі частки обсягів торгівлі у сукупній торгівлі України з ЄС.

Література

1. Зовнішня торгівля України товарами з країнами ЄС (за даними Державної служби статистики України). URL:

http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2009/zd/ztt_ES/ztt_ES_u/arh_ztt_ES_u.html (дата звернення: 13.02.2019).

2. Зовнішня торгівля України послугами з країнами ЄС (за даними Державної служби статистики України). URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2009/zd/ztp_ES/ztp_ES_u/arh_ztp_ES_u.html (дата звернення: 13.02.2019).

3. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. URL: <https://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/ua-eu-association> (дата звернення: 13.02.2019).

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ П'янкова О.В.

Залізник М. В., студентка, III курс, 11 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ІЗРАЇЛЕМ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ ВІТЧИЗНЯНОГО БІЗНЕСУ

Набуття Україною незалежності актуалізувало необхідність побудови партнерських відносин з розвиненими країнами світу. Реалізація зовнішньоторговельної політики передбачає розширення географії торгівлі, товарної диверсифікації експорту та імпорту, лібералізації торговельних операцій. Досягненню мети сприяє членство України в СОТ, підписання зовнішньоторговельних угод, що значно полегшують вихід на зовнішні ринки.

Серед найбільш результативних для України доречно відзначити: Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою, Угода про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ, Договір про зону вільної торгівлі СНД, Режим вільної торгівлі між Україною та Грузією тощо [1].

Прагнення України щодо посилення позицій на зовнішніх ринках виявляється у поглибленні торговельних відносин з Ізраїлем через підписання 21 січня 2019 року Угоди про зону вільної торгівлі [2]. Робота над розробкою Угоди розпочалася ще у 2013 році. Було проведено багато переговорів щодо мінімізації бар'єрів для торгівлі товарами та кооперації. За прогнозами фахівців Угода розширить торгові відносини та дозволить наростити

товарообіг, який наразі становить 1 млрд дол. США на рік. Адже Ізраїль входить до ТОП-20 перспективних ринків для експорту української продукції, а також є одним з головних торговельних партнерів України на Близькому Сході. Найбільш перспективними напрямками співпраці визнані: агровиробництво, туризм, переробка вуглеводнів, зв'язок, медицина, енергоефективність та екологія [3].

За результатами 2018 року експорт товарів та послуг з України склав 777,552 млн. дол. США, а імпорт 256,502 млн. дол. США. Позитивне для України сальдо зовнішньої торгівлі товарами та послугами з Ізраїлем за 2018 р. становило 521,05 млн. дол. США.

Обсяг торгівлі товарами за 2018 р. становив 792,63 млн. дол. США. При цьому, експорт становив 580 млн. дол. США, а імпорт склав 212,63 млн. дол. США, відповідно сальдо зовнішньої торгівлі товарами становило 367,37 млн. дол. США [4].

Основними експортними товарними групами з України до Ізраїлю у 2017-18 роках були: зернові культури, чорні метали, насіння і плоди олійних рослин, залишки і відходів харчової промисловості, жири та олії тваринного або рослинного походження. Структура імпорту у 2017-18 років представлена хімічною продукцією, паливами мінеральними, нафтою і продуктами її перегонки, пластмасами, полімерними матеріалами, реакторами ядерними, котлами [5].

Обсяг торгівлі послугами за 2018 р. становив 241,4 млн. дол. США. При цьому експорт становив 197,5 млн. дол. США, а імпорт склав 43,8 млн. дол. США. Позитивне для України сальдо зовнішньої торгівлі послугами становило 153,6 млн. дол. США.

Згідно зі статистикою з 2016 по 2018 роки експорт зріс на 119,5 млн. дол. США, а імпорт на 52,7 млн. дол. США відповідно.

За прогнозами вже у найближчій перспективі український експорт до Ізраїлю суттєво зросте, що призведе до покращення сальдо торгівлі України з Ізраїлем. Цьому сприятиме те, що угода про ЗВТ з Ізраїлем дозволить українським експортерам без мита експортувати близько 80% українських промислових товарів. Українська сторона, в свою чергу, скасовує близько 70% ввізних мит на ізраїльську промислову продукцію [3].

Це сприятиме високотехнологічному інвестиційному імпорту та подальшій модернізації промислового виробництва в Україні. Також очікується збільшення ізраїльських інвестицій у промисловість, АПК, високотехнологічні сектори, ІТ, інновації. За даними Кабміну, набуття документом чинності дозволить без мита експортувати до Ізраїлю широку лінійку агропродукції і продовольства, а також ліки, косметику, продукцію хімічної та легкої промисловості, будівельні матеріали, електроніку тощо.

Ринок Ізраїлю досить закритий, з високим ввізним митом, зокрема, і на сільськогосподарську продукцію.

Ще однією з переваг Угоди є зростання обсягу інвестицій з Ізраїлю в Україну, а також поступове збільшення інвестицій з інших країн-партнерів з метою створення в Україні виробничих потужностей для експортоорієнтованого виробництва.

Підкреслюючи важливість реалізації Експортної стратегії України, необхідність географічної диверсифікації експортно-імпортних операцій, наголошуємо на перспективі реалізації Угоди про зону вільної торгівлі з Ізраїлем. Адже саме вона сприятиме розвитку двостороннього торговельно-економічного співробітництва між країнами, дозволить вітчизняним товаровиробникам отримати переваги від лібералізації ринку Ізраїлю, відкриє нові можливості для українського бізнесу.

Література

1. Міністерство закордонних справ України: Щодо угод про вільну торгівлю.
URL:<https://mfa.gov.ua/ua> (дата звернення 21.02.2019).
2. Українська Правда: Україна та Ізраїль підписали Угоду про зону вільної торгівлі.
URL:<https://www.pravda.com.ua> (дата звернення 21.02.2019).
3. Кабінет міністрів України. Урядовий Портал: Угода про вільну торгівлю між Україною та Ізраїлем може бути підписана вже наприкінці листопада, – зустріч Глави Уряду з новопризначеним Послом Держави Ізраїль.
URL:<https://www.kmu.gov.ua/ua> (дата звернення 21.02.2019).
4. Державна служба статистики України: зовнішньоекономічна діяльність.
URL:<http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 21.02.2019).
5. Посольство України в Державі Ізраїль: Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Ізраїлем.
URL:<https://israel.mfa.gov.ua/ua> (дата звернення 21.02.2019).

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ П'янкova О. В.

Зла А.В., студентка, II курсу, МБ-21д.
факультет економіки менеджменту та права
Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-
економічного університету

СВІТОВА ТОРГІВЛЯ ТА СТАН КОН'ЮНКТУРИ ОСНОВНИХ ЗОВНІШНІХ РИНКІВ УКРАЇНИ

У світовому господарстві все більше розвивається така специфічна форма міжнародних відносин, як світова торгівля.

Світова (всесвітня) торгівля — це торгівля, яка передбачає переміщення товарів та послуг за межі державних кордонів.

Розвиток світової торгівлі привело до виникнення світового ринку товарів, який розвивався на основі внутрішніх ринків, які поступово виходять за національні кордони.

Сучасний світовий ринок — це сфера стійких товарно-грошових відносин між країнами, що базується на міжнародному поділі праці та інших факторів виробництва [1].

Різні чинники розвитку світових товарних ринків формують відповідну ринкову кон'юнктуру, яка віддзеркалює зміни конкретних умов функціонування ринку та співвідношення попиту й пропозиції, що пов'язані з динамікою цін на товари і прибутками фірм.

Термін "кон'юнктура" походить від латинського слова "conjungo", що означає "з'єдную", "зв'язую" [2]. Поняття "кон'юнктура товарного ринку" найчастіше використовують, коли йдеться про характеристику конкретної ситуації, що склалася на даний момент або за певний проміжок часу на товарному ринку або в народному господарстві країни.

Світова торгівля в сучасному світі розвивається високими темпами. Згідно звіту WTO [3] на протязі останні двадцяти років темпи приросту світової торгівлі опереджають темпи приросту світового ВВП (рис.1), за виключення 2012–2016 рр. коли співвідношення отримано в межах від 0,8 до 1. Середнє значення співвідношення становить 1,8. Причому за період 1997–2008рр. темпи зростання світової торгівлі перевищували темпи зростання ВВП майже удвічі, але у 2017 році не вдалося досягнути рівня 1997р.

Топ-6 імпортерів продукції у 2017 році залишився незмінним порівняно з 2016р.: США, Китай, Німеччина, Великобританія, Франція.

Топ-6 експортерів продукції у 2017 році залишився незмінним у 2017 році: Китай, США, Німеччина, Японія, Нідерланди, Корея. У десятку найбільших експортерів припадає більше ніж 73% світового експорту сільськогосподарського виробництва експорту в 2017 році[4].

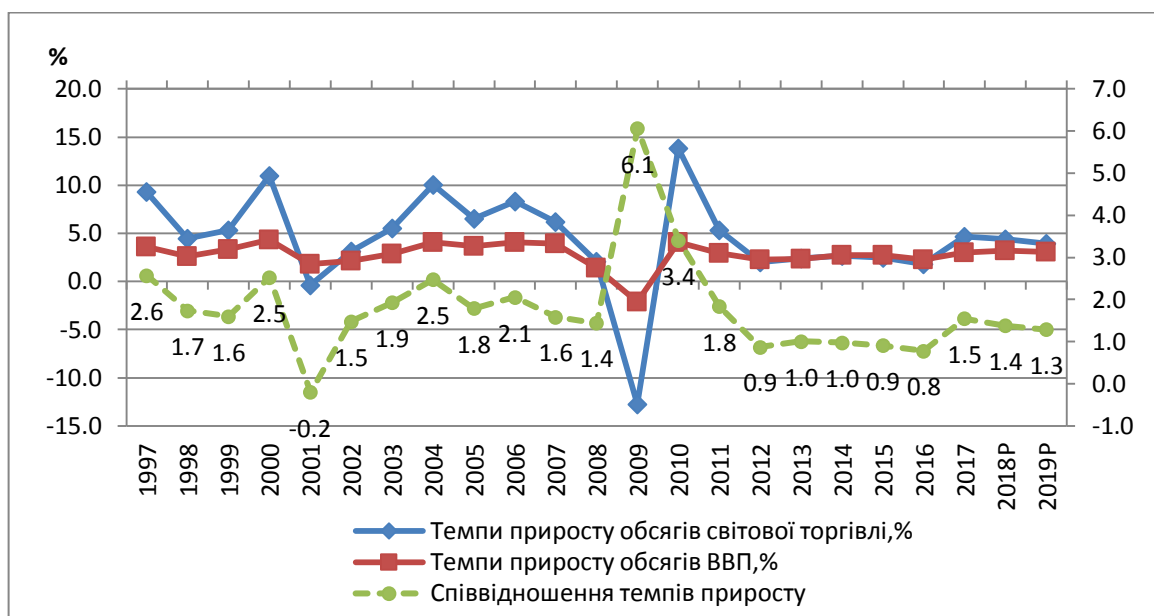

Рисунок 1. Співвідношення темпів приросту світової торгівлі та світового ВВП.

Експортно-імпорتنі операції є основою створення підприємств із залученням іноземного капіталу, які прагнуть поширювати свої торгово-економічні зв'язки за межами території України.

В ході дослідження опрацьовано статистичні джерела [3], щодо динаміки географічної структури зовнішньої торгівлі України.

Товарна структура експорту України залишалася доволі сталою протягом останніх кількох років, незважаючи на економічну кризу. Близько третини всього обсягу експорту займає продукція сільського господарства та харчової промисловості, на другому місці за значущістю стоїть експорт чорних металів та виробів із них (20% експорту в 2017 р.), на третьому – електричні та механічні машини (11%). Структура імпорту товарів зазнала суттєвіших змін через переорієнтацію закупівлі газу на європейський ринки. Питома вага мінерального палива сягнула 22% загального імпорту товарів. Іншими важливими статтями імпорту залишаються електричні та механічні машини (17%) та продукція хімічної промисловості (17%).

Безсумнівно, Україна є частиною глобалізованого світу, знаходиться під впливом позитивних і негативних процесів.

Задекларовані наміри в рамках «трампономіки» можуть навіть погіршити місце України у світовому господарстві. Так, податкова реформа та економічне прискорення, з наголосом на національного виробника у США, призведуть до посилення попиту на внутрішні та імпортовані країною товари.

Одним із напрямом посилення інтеграційних можливостей країни може стати оновлення економічних зв'язків з країнами. Однією з таких країн, де

Україна ще може зайняти належні економічні ніші, а з тим – посилити власну інтеграційну спроможність, є Казахстан.

Вихід Великої Британії з ЄС означає скасування режиму вільної торгівлі між країнами, які мають відповідну угоду з ЄС. Важливо, щоб Україна опинилась саме серед тих країн, в розвитку торговельних та інвестиційних зв'язків з якими була б зацікавлена Велика Британія.

Китай став одним зі стратегічних партнерів України. Держави мають тісні торговельно-економічні відносини та співпрацюють у металургійній і хімічній галузях[2].

Отже, прагнення України до тіснішої взаємодії, подальшого розвитку і поглиблення партнерських відносин є запорукою успішної реалізації спільних проектів і подальшого розширення взаємовигідного співробітництва у всіх сферах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Внутрішня торгівля України : монографія. А. А. Мазаракі ; [Мазаракі А. А., Лагутін В. Д., Герасименко А. Г., Височин І. В., Трубей О. М., Бланк І. О., Голошубова Н. О., Кавун О. О., П'ятницька Г. Т., Присяжнюк А. Ю., Жуковська В. М.]. Київ : КНТЕУ, 2016. 864 с.
2. Дідівська Б.В. Стан та перспективи України на товарних ринках ЄС . *Формування ринкових відносин в Україні*. 2018. №12. С. 21-25.
3. Світова організація торгівлі – офіційний сайт. Режим доступу: <http://www.wto.org>
4. The Global Competitiveness Report 2017— 2018. Режим доступу:<https://www.weforum.org/reports/theFglobalFcompetitivenessFreportF2017F2018>

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри економіки та міжнародних відносин ВТЕІ КНТЕУ Мельничук О.П.

Чукін І. В., студент, II курс, 7 група
факультет торгівлі та маркетингу
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ - СУБ'ЄКТАХ ЗЕД УКРАЇНИ

Починаючи з кінця ХХ століття, внаслідок інтенсивного розвитку науки, технологій та міжнародних економічних і політичних відносин наша планета перебуває в активній фазі розвитку глобалізації. Такий стан справ обумовлює інтеграцію та уніфікацію окремих явищ і процесів у сфері політики,

економіки, культури, бізнесу та інформації на планетарному рівні. Внаслідок цього, значних змін зазнала і структура міжнародного бізнесу, оскільки інтеграційні процеси в економіці, а також на світовому ринку обумовили виникнення нових та зміну старих підходів до організації та ведення підприємницької діяльності. Так, однією з умов процвітання і підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств як на національному, так і на міжнародному ринках в умовах глобалізації є характер та інтенсивність їхньої інноваційної діяльності.

Україна як країна з перехідною економікою та її підприємства не стоять осторонь глобалізаційних процесів, а є їх активними учасниками. Останніми роками спостерігається тенденція до підвищення частки українських підприємств, які розробляють інноваційні рішення та впроваджують їх у свою діяльність.

Так, упродовж 2014–2016 років частка українських підприємств, які займались інноваційною діяльністю становила 18,4%, у тому числі здійснювали технологічні інновації – 11,8% (5,7% – продуктові і 10,3% – процесові), нетехнологічні – 13,4% (8,7% – організаційні і 10,2% – маркетингові) [1].

Щодо видів економічної діяльності, то протягом 2014–2016 років найвища частка інновацій впроваджувалася на підприємствах інформації та телекомунікації (22,1%), переробної промисловості (21,9%) і фінансової та страхової діяльності (21,7%). У 2016 році майже 70% загального обсягу інноваційних витрат підприємства спрямували на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, 15,0% – на виконання внутрішніх НДР та 9,1% – на придбання зовнішніх НДР. За рахунок використання придбаних засобів та організаційних нововведень, у 2017 році 88,5% інноваційно активних промислових підприємств впровадили 2387 інноваційних видів продукції, з яких 477 – нові виключно для ринку, 1910 – нові лише для підприємства. Із загальної кількості впровадженої продукції 751 – нові види машин, устаткування, прилади, апарати тощо, з яких 30,5 % стали новими для ринку [1].

Процес активізації інноваційної діяльності українських підприємств спричинений загостренням конкуренції на національному ринку, а також на світовому ринку, де основними операторами, що розробляють інноваційні рішення та впроваджують їх в життя є транснаціональні корпорації (ТНК). Висока ресурсна забезпеченість, наявність науково-дослідних центрів та висококваліфікованих кадрів у своєму штатному складі дозволяє їм генерувати нестандартні ідеї, випробовувати їх та у разі позитивного результату швидко реалізовувати.

Станом на 2017 рік стан ТНК визначався такими показниками:

- ТНК контролюють приблизно 2/3 світової торгівлі;

- на ТНК припадає близько половини світового промислового виробництва;

- ТНК контролюють приблизно 4/5 усіх наявних у світі патентів, ліцензій і ноу-хау [2].

У 2017 році в Україні зафіксовано діяльність 35 світових транснаціональних корпорацій, які координують діяльність близько 8 тисяч філій та дочірніх підприємств.

Найбільшими з них є: CocaCola, Carlsberg, Danone, McDonalds Corporation, Metro Casg&Carry, Nestlé, PepsiCo, Procter&Gamble, Raiffeisen Bank, Samsung (дистрибуція), Unilever, Volkswagen (дистрибуція), JT International Company, Philip Morris, Procter & Gamble та інші. Найбільш привабливими галузями української економіки для ТНК є харчова промисловість, галузі машинобудування і металообробки, фінансова, страхова та торговельна сфери [3].

Іноземні ТНК на території України більшість інвестицій спрямовують у сферу торгівлі та фінансів, які дають змогу швидко отримувати високі прибутки за досить короткий термін. Переробна промисловість також виступає пріоритетним сектором для іноземних інвесторів, що є позитивним для економіки України, адже вона спрямована на виробництво кінцевої продукції [3].

Продукція, яку іноземні ТНК представляють на українському ринку є результатом впровадження інновацій та тривалої науково-дослідної діяльності. У зв'язку з цим, така продукція має високий рівень конкурентоспроможності, що у перспективі може негативно вплинути на рівень збуту продукції деяких національних товаровиробників.

Таким чином, перед урядом України та українськими підприємствами постає проблема підвищення державного та корпоративного фінансування, а також інвестицій у науково-дослідну діяльність з метою ефективного протистояння конкуренції ТНК за рахунок виготовлення та пропозиції інноваційної продукції.

Вирішальну роль у створенні сприятливого середовища для інноваційної діяльності відіграє держава. Вона має проводити адекватну політику у даній сфері, ефективно використовуючи законодавчу базу та ринкові механізми для сприяння

розвитку інноваційної діяльності в Україні. Це стане одним з основних факторів розвитку національного підприємництва, а в результаті і зміцнення позицій української економіки на світовій арені.

Література

1. Державна служба статистики України. Наукова та інноваційна діяльність України. – Київ 2018. VII. Обстеження інноваційної діяльності в економіці України за період 2014-2016 років С. 109-110. URL:

http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_nauka_2017.pdf

2. Павлюк Т.С. Діденко М.В. Аналіз розвитку світових ТНК: досвід для України. [Електронний ресурс] URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/15_ukr/8.pdf

3. Загарій В.К. Транснаціоналізація та її вплив на економіку України [Електронний ресурс] URL: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2017/2017_3/2.pdf

Науковий керівник: к.е.н., старший викладач кафедри економіки та фінансів підприємства КНТЕУ Жук О. С.

Ковальська Т.О., студентка, I-ск.курс, група Т-18-1ск
Технологічний факультет
Розмаїта Т.А. студентка, I-ск. курс, група Т-18-1ск
Технологічний факультет
Житомирський національний агроекологічний
університет, м.Житомир

СТАН І ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОДУКЦІЇ СКОТАРСТВА В УМОВАХ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ

Скотарство є провідною галуззю продуктивного тваринництва, яка відіграє важливу роль у валовому виробництві сільськогосподарської продукції для забезпечення населення продуктами харчування тваринного походження та переробні підприємства сировиною.

Для успішного функціонування будь-якої галузі необхідною умовою є наявність ринків збуту. При цьому одним із індикаторів розвитку галузі, який вказує на її динамічні та структурні зміни є формування експортного потенціалу. Виходячи з конкурентно-орієнтованого підходу до розуміння цієї категорії, розглядаємо формування експортного потенціалу продукції скотарства як здатність виявляти та відтворювати конкурентні переваги продукції зі стандартами відповідності на світовому ринку.

Незважаючи на впровадження Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року [5], у якій передбачено надавання пріоритетної підтримки тваринництву, зокрема щодо м'ясного скотарства, аналіз сучасного стану розвитку галузі засвідчує тенденцію зниження чисельності поголів'я та скорочення показників виробництва.

У 2017 році виробництво яловичини та телятини склало 363,5 тис. т, що на 20,5 тис. т менше, ніж у 2015 році, для порівняння – загальний показник скорочення виробництва всього м'яса у забійній вазі становить 4,4 тис. т. Станом на кінець 2017 року поголів'я ВРХ за всіма категоріями господарств скоротилося в загальному по Україні на 5,9% або з 3750,3 тис. голів у 2015 році до 3530,8 у 2017 році(табл.1).Лише у деяких областях України відбуваються незначні позитивні зміни показника (Житомирська – 109,4%, Миколаївська – 107,4%, Сумська – 101,9%).

На фоні загального спаду показників виробництва продукції скотарства за підсумками 2017 року Україна експортувала 41,85 тис. т свіжого і мороженого м'яса ВРХ вартістю 117,68 тис. дол. США, що на 30,5% більше, ніж у 2015 році, а також поголів'я ВРХ живою вагою 26,24 тис. т, вартістю 37,74 тис. дол. США. При цьому, в структурі грошових надходжень від експорту тварин у живій вазі продаж ВРХ займає 82,6%, від експорту яловичини– 22,1%. Збільшення експорту можна пов'язати насамперед здосить стриманим попитом на яловичину на внутрішньому ринку через низьку купівельну спроможність населення.

Таблиця 1.

Динаміка показників виробництва та товарної структури зовнішньої торгівлі продукції скотарства в Україні

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2017 р. до 2015 р., %
Виробництво мяса (у забійній вазі), тис.т	2322,6	2323,6	2318,2	99,8
у т.ч. яловичина і телятина	384,0	375,6	363,5	94,7
Поголів'я ВРХ (на кінець року), тис.голів	3750,3	3682,3	3530,8	94,1
Експорт тварин у живій вазі, тис.дол.США	25640	30903	45709	178,3
ут.ч. ВРХ (у живій вазі), тис.т	13155	16673	26244	199,5
тис.дол.США	24373	26374	37741	154,8
Експорт мяса та їстівних субпродуктів, тис.дол.США	377668	387791	531240	140,7
ут.ч. м'ясо ВРХ свіже та охолоджене, тис.т	8667	15936	12324	142,2
тис.дол.США	24516	36456	32225	131,4
м'ясо ВРХморожене тис.т	23398	19148	29531	126,2

тис.дол.США	59513	46387	85457	143,6
-------------	-------	-------	-------	-------

Джерело: побудовано автором за даними Держслужби статистики України[4] та Держфіскальної служби України[3]

У поточному році завдяки спільним зусиллям держави та бізнесу постійно відбувається розширення географії експортних поставок продукції нашої держави, а також збільшено кількість підприємств, які отримали право експорту харчових продуктів тваринного походження [2]. Потенційними ринками збуту української яловичини, які є відкритими для експорту є Єгипет, КНР, ОАЕ, Йорданія. Європейський союз, країни якого щороку імпортують понад 200 тис. т яловичини та телятини міг би стати потужним ринком збуту для України. Однак, не беручи до уваги доволі серйозні кроки України у становленні процедур і державного моніторингу залишкової кількості ветеринарних препаратів та інших забруднювачів у продуктах, здійснених у період з 2005 по 2010 рр.[1], відповідні вимоги, що входять у запропонований перелік експертів яловичини в ЄС, які б дали можливість експорту продукції у ці країни, признані незадовільними.

Ключовою проблемою залишаються нестабільні конкурентні позиції вітчизняної продукції галузі скотарства на зовнішніх ринках через не завершення процесів адаптації до європейських вимог щодо якості та безпечності сільськогосподарської сировини та харчових продуктів.

Факторами впливу на формування експортного потенціалу продукції скотарства залишаються: фактично нерозвинена переробка м'яса під конкретні ринки; значна частка виробництва основних видів тваринницької продукції в господарствах населення, у процесі виробництва яких виникає ряд ветеринарно-санітарних та інших проблем, що знижують якість одержаної продукції; визначення статусу України щодо губчастоподібної енцефалопатії великої рогатої худоби (BSE) та інші.

Література

1. Башинський В.В. Идентификация животных в Украине и возможности экспорта говядины в ЕС. *Тваринництво сьогодні*. 2018. №9. Листопад. С.10–17
2. За матеріалами Держпродспоживслужби. Диверсифікація експорту – запорука визнання українських товарів. *Тваринництво сьогодні*. 2018. №8. Жовтень. С.10–11
3. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. Сумарний обсяг імпорту та експорту у розрізі товарних позицій за кодами УКТЗЕД. URL: <http://sfs.gov.ua/ms/f11>
4. Статистичний збірник «Сільське господарство України за 2017 рік». URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_sg2017_pdf.pdf

5. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року. URL: <http://minagro.gov.ua/node/7644>

Науковий керівник: к.пед.н., старший викладач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування і аудиту ЖНАЕУ Вітер С.А.

Ясько Є.В., студентка, II курс, 6 група
факультет торгівлі та маркетингу
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Корпоративна соціальна відповідальність – добровільна ініціатива власника компанії або засновників організації з розробки і реалізації певних соціально спрямованих, неприбуткових заходів, що мають на меті якісне покращення зовнішнього для компанії або організації середовища[1].

Сьогодні соціальну відповідальність в Європі розглядають як один із механізмів підвищення конкурентоспроможності й водночас як добрий засіб зростання стандартів життя громадян. Більшою мірою європейська модель соціальної відповідальності орієнтована на три сфери прояву соціальних ініціатив: економіку, зайнятість та охорону навколишнього середовища [2].

Щодо процесу розвитку соціальної відповідальності в Україні, то його умовно можна поділити на такі етапи [3]:

1. Здійснення добродійної діяльності – компанії надають спонсорські внески на соціальні проекти. В Україні утворилась критична маса компаній, які займаються стратегічною добродійністю та підтримують довгострокові соціальні ініціативи.

2. Використання зв'язків з громадськістю – задля підвищення власної репутації та утворення маркетингових переваг компанії здійснюють проекти, націлені на зв'язки з громадськістю, часто на основі соціальних проектів та точкових ініціатив.

3. Покращення ефективності бізнес–процесів – компанії здійснюють проекти, які призводять до зростання прибутковості діяльності та вирішення соціальних та екологічних питань. Часто такі проекти пов'язані із економією ресурсів.

Діяльності українських соціальних підприємств за даними «Каталогу соціальних підприємств» зосереджена переважно у сфері послуг - майже 67% підприємств (освіта, спортивні клуби, туризм, шиномонтаж) (здебільшого така діяльність не потребує значних фінансових інвестицій при започаткуванні); далі йде поєднання виробництва і надання послуг - 26%

(легка промисловість та психологічна допомога, виробництво сувенірної продукції української тематики та професійно-технічна освіта/ діяльність шкіл підготовки водіїв транспортних засобів/ надання соціальної допомоги без забезпечення проживання для осіб похилого віку та інвалідів). Виробничою діяльністю 85 займаються лише 7% підприємств (сфера харчування, поліграфія, сільське господарство). Відповідно до дослідження привабливими для соціального підприємства в Україні формами господарювання є такі: громадська організація + фізична особа підприємець – 28%, громадська організація – 26%, фізична особа підприємець – 15%, ТОВ – 13% та підприємство об'єднання громадян - 13%, благодійний фонд – 2,5% та приватних підприємств-2,5%[4].

Станом на 01.12.2015 року в Україні зареєстровано 1 117 054 суб'єкти господарювання зі статусом юридичної особи, з них офіційно 292 соціально відповідальних компаній – це мізерна частка – тільки близько 0,03% усіх підприємств України. З усіх зареєстрованих підприємств лише 23 соціальних підприємства офіційно публікують свою звітність про фінансові результати діяльності. Так, обсяг отриманого прибутку 23-ма соціальними підприємствами у 2014 році становив 924 128 грн., а у 2015 році – 866 315 грн. Не дивлячись на те, що загальна сума прибутку зменшилася на 57 813 грн., проте на 17 підприємствах зі 23 –х спостерігається його зростання у 2015 році [5].

На сьогоднішній день соціальна відповідальність бізнесу в Україні набирає свої обороти, якщо порівнювати з 2013 роком, оскільки багато підприємств зацікавлені у покращенні умов життя в Україні. Зараз дуже поширений екологічний рух і підприємства намагаються підтримати цю тенденцію. Багато підприємств переробляють папір, сортують сміття, щоб поліпшити екологію.

На превеликий жаль в Україні є дуже багато факторів, які перешкоджають розвитку соціальної відповідальності бізнесу, наприклад:

Відсутня система, яка б інформувала населення про благодійні та соціальні проекти.

Існують проблеми, які пов'язані з недосконалістю нормативно-правової та законодавчої бази, яка регулює участь підприємств в соціальних програмах.

Відсутня система заохочення для підприємств.

Обмеження способів допомоги суспільству, яке це потребує.

Дуже мала кількість центрів розвитку соціального підприємства, які б постійно займались соціальною відповідальністю.

На мою думку, найбільш ефективними засобами, які б могли поширити соціальну відповідальність в Україні та залучити комерційні

організації до вирішення соціальних проблеми, яких є доволі багато в Україні є:

Перш за все це створення гідних організаційних та правових умов для діяльності організації, які займаються благодійністю та спонсорською діяльністю.

Створити партнерську мережу з іншими країнами за рахунок якої підприємства будуть мати змогу просувати корпоративну репутацію на регіональному та світовому рівні.

Налагодити співпрацю з податковими органами та провести ознайомчі роботи з ними.

Створити систему заохочення для підприємств

Також потрібно інформувати населення про соціальні та благодійні проекти.

Запевнити про необхідність соціального бізнесу та соціальної допомоги в Україні.

Зараз дуже важливим є стимулювання соціального бізнесу в Україні, адже це є одне з головних джерел отримання благодійної допомоги населенню України.

Соціальна допомога, піде підприємству тільки на користь, оскільки діяльність компанії у благодійництві призведе до змоги дізнатись громадянам, що підприємство піклується не лише про прибуток, але й про громаду.

Список літератури:

1. Конфедерація роботодавців України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.conf.eu.org/ua/home.html>
2. Деркач С. Бізнес має бути соціально відповідальним / С. Деркач [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.stepanderkach.com.ua>.
3. Мережа Глобального договору ООН в Україні. Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.globalcompact.org.ua/>
4. Каталог соціальних підприємств України 2013 року / за ред. В. Назарук – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2013 – 79 с.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Науковий керівник: к.е.н., старший викладач кафедри економіки та фінансів підприємства КНТЕУ Жук О. С.

Намчук М.О., студентка, III курс, 8 група
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

UKRAINIAN EXPORT OF ORGANIC PRODUCTS TO CANADA

Canada - one of the world leaders in the consumption of organic products - the average Canadian spends on organic about C\$ 150 a month. The Canadian organic food market is the fifth largest in the world (about C\$5.4 billion).[2]

How to get into this market, and which niches are the most profitable for the exporter?

Today, farmers are quite interested in the issue of organic production. On the one hand, it requires more costs for alternative methods of soil and plant protection in the conditions of limited usage of agrochemicals, as well as it need for product certification. On the other hand, the sale of organic can be much more profitable than the sale of conventional agricultural products. That is why the number of organic producers in the last 10 years has increased in geometric progression.

According to 2018, there are 550 organic producers registered in Ukraine, 300 of which are agricultural producers, which are mainly oriented to foreign markets.[1]

The market of Canada falls into the sphere of interests of Ukrainian organic exporters. Indeed, due to the agreement on a free trade area between Ukraine and Canada (came into force in August 2017), trade turnover between our countries significantly increased.

According to First Deputy Prime Minister Stepan Kubiv, exports of Ukrainian goods to Canada over 2017 grew by 74.4% and for the first half of 2018 - by 37.1%. In addition, Canadian investments from the beginning of last year increased by \$ 47 million, with 31% of them targeted the industry. However, as experts consider, the Canadian market is very specific, and just a proper strategy and tactics here is not enough.[1]

Some resources permit to determine the size and market opportunities for Ukrainian companies that wish to export their goods to Canada. For example, Canada statistics provide a lot of information about production, sales volumes, import, export etc. in key areas. Trade Data Online (online trading database) is also a convenient resource for getting information about import of goods to Canada in general and to the trading partners.[1]

In addition, there are sites of industrial associations, chambers of commerce and government, where we can find useful information to identify size of potential market and key factors, which affect the attractiveness of the imported goods.

The Canadian organic market is the fifth largest in the world. Moreover, it is geographically close to the leader in the consumption of organic matter in the world - the United States. The value of the Canadian organic market is € 3 billion. This is an interesting market opportunity. According to statistics, people living in these two countries spend a lot of money on organic matter per year. For the US market, it is € 121 per year; Canada is slightly less - € 83 per person per year.[2]

As for 2017, sales of organic products in Canada amounted to 4.2 million CAD. In addition, organic food and beverages make the main part of this market - about 90%. In particular, it is fresh vegetables and fruits (40%), drinks (13%), dairy products, eggs (12%), cereals, macaroni, bread (9%).

Despite the fact that the country is a powerful producer of organic matter, production is not enough - for example, as for 2016, 0.2 million tons of organic products were imported, with a total value of 637 million CAD. And this is much more than produced in the middle of the country, which means a shortage and a market opportunity for Ukrainian producers. Of course, the Canadian government is trying to stimulate domestic production - in 2017, large farmers support programs were started in the Canadian province of Manitoba and British Columbia, so the gap between supply and demand will gradually decrease over time.[2] But just now is a good time to start exporting to this market.

Useful statistics was provided by the Canadian Organic Trade Association (COTA) for a typical organic purchaser in Canada. It was made to target producers towards their consumers, both male and female (traditionally bought by both family members). It can be a young person (18-34 years old), a city dweller, but the greatest interest concerning organic products is shown by inhabitants of the British Columbia or Alberta provinces, although these facilities are not the most populated, and Quebec and Ontario should not be discounted. [1] However, there is a correlation between the level of income, education and activity on the organic market - people with higher earnings, therefore, are more aware of the details of organic production and are more willing to pay for it. As families with children are more willing to give money for organic products, so organic food and goods for children are very promising goods.

Concerning dairy products, there is the principle of protectionist domestic producer, and import goods have a high import tariff. Therefore, the opportunities of Ukrainian producers, including organic, in this segment are limited. On the one hand, it would seem that with such a list of restrictions to supply this market is not worth it, but those who are looking for opportunities will necessarily find them. Seems that way to Canada is too long, but if you deliver processed goods, even logistics will not be financially constrained. Moreover, for processed goods there

are considerably lower requirements. Therefore, it is logical to recommend producers of organic processed products to start sales on this market. The most popular are juices, confectionery products, dried and frozen vegetables, sauces, ketchup, vegetable oils and snacks.

To summarize, I want to give you some tips to start your «organic» export to Canada:

Tip # 1. Analyze the market;

Tip # 2. Bid on popular positions;

Tip # 3 Find your "buyer";

Tip # 4 Remember about importance of documents;

Tip # 5 Pay attention to organic certificates.

CUFTA opens for you many opportunities. However, whether these opportunities will turn into tangible benefits - depends on you. Not be aware of conquering new markets, even if it is far away. Reasonable market research, study of regulatory requirements will help you to identify your competitive edge in the Canadian market. Get started with this tutorial that will help you get to know the Canadian market, learn about its features and start planning your "export trip" to Canada!

Список використаних джерел:

1. Практичний посібник з експорту до Канади для українських малих та середніх підприємств[Електронний ресурс].

Режим доступу:

<https://ukrlegprom.org/wp-content/uploads/i-can-export-canada.pdf>

2. Огляд торговельної політики Канади[Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s314_e.pdf

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ П'янкova O.B.

Novozhenov V. O., student, 5 course,
Faculty of International Trade and Law,
Kyiv National University of Trade and Economics
Kyiv

PROBLEMS IN EXPORT ACTIVITY OF UKRAINIAN ENTERPRISES OF PHARMACEUTICAL INDUSTRY

The scientific literature shows that the largest part of Ukrainian pharmaceutical market pertains to domestic producers. In 2016 three quarters of

drugs were produced by Ukrainian companies. But monetarily only 43.4% of total amount belongs to national producers. This means that prices, offered by local producers, are 331,7% lower than the prices of foreign producers. The situation of 2017 is practically resembling – 310,2% [2]. Thus, Ukrainian enterprises have an apparent possibility to operate on international market. Unfortunately, for past decades local drug producers failed to entrench themselves on world market. In the total amount of export of Ukraine in 2017 only 0,44% belongs to pharmaceutical industry [2]. At the same time 3,57% of total import refers to this industry, what means Ukrainian market is open for foreign companies, but gates of their countries' markets are not so broadly opened for us.

The main idea of this work was to define the main difficulties and obstacles which Ukrainian enterprises face, when they intend to start or already operate on international market.

According to the information, given on the official web-site of PJSC “FARMAK” (one of the largest drug producers in Ukraine) about a quarter of total production is exported to European or Asian countries [1]. Unfortunately, we cannot mention this fact as absolutely positive because semi-finished products hold the tremendous part in the structure of export.

Talking about exporting to European countries, the problem is that Ukrainian manufacturers mostly are in search of a rapid time to value. Their expectations are often higher than the most optimistic forecast. Understanding the need to invest more and to wait longer for profit a major number of enterprises simply reject to lead their activity cross borders.

The situation, that plays against local companies is that the list of the medicine, you may buy without doctor's recipe is strongly limited. Doctors, while deciding which medicine to use, turn to the remedies, that are well-known to the doctors; the remedies, which are thought to be reliable. Our goods are neither popular nor commonly used so we have to gain our market position first. This is why Ukrainian companies need some underlying strength in order not to have profit but at least to reach breakeven level. Here we may also mention the fact, that Ukrainian companies will probably have shorter period of adaptation to the market because of lower prices comparing to the companies, newly arising on targeted market.

The other obstacle for our enterprises is the need to certify the production. Most major pharmaceutical producers of Ukraine have from 150 to 230 entitlements in the list of their turned out goods what, taking into account the prices for certifying, leads to definitely high expenses.

We can witness recent changes of Ukraine's global course. Since gaining its independence in 1991 our country was targeted at leading economic activity with former Soviet republics and especially Russian Federation. As a result, existing exporters failed to swiftly reorient themselves towards European market due to lack

of experience, and, what is far more important, knowledge of peculiarities of leading business with this region.

As a result, we may notice another problem: there are manufacturing facilities, which are located on the territory, which is not controlled by Ukrainian government. A number of potentially strong enterprises are unable to lead their activity:

- Sarepta Ltd (sinapisms);
- “Ecofarm” System (plant-extracted products);
- Biokon Ltd (cosmetics) etc.

Despite the fact, that some companies succeeded to shift their facilities to safe territories, the whole process was strongly bound with expenses what discontinued the process of their sustainable development.

Out-of-date technologies of manufacturing is one of the reasons, that affects the situation the most. Pharmaceutic industry faces a great number of innovations and changes during a comparably short period of time. This means, that a significant part of your profit must be directed to research and development activity. Due to high costs of the procedure Ukrainian pharmaceutical companies are unable to lead innovation activity with the same tempo, as in happens in Europe. In the ranking of 20 most innovative companies of Ukraine there is only one of pharmacological industry [3]. Such a situation has its reflection not on giant but mostly on small producers of goods. Equipment is not cheap as well, thus mainly small- and middle-size enterprises use the updated accessories, left since 1990s.

Cost of market researches is the fact, that distracts significant amount of small producers. Because of this reason the company is incapable to estimate its possibilities, what leads to uncertainty and high risks, which, apparently, cannot be accepted or ignored.

The final problem is a decrease of foreign direct investment in drugs sphere of Ukraine for the last 7 years. Since 2013 amount of FDI declined more than 2 times (from 83,6 million dollars to 38,2) [2]. Lack of investment, obviously, leads to lack of possibilities to keep your goods up-dated and high qualified – the features, our companies should aspire to meet the most.

As a result of the abovementioned we should remember that Ukrainian pharmaceutical market, in spite of its numerous problems, still is one of the most attractive and promising directions of spreading its influence across the national borders. The thing, we should concentrate on, is the way how to attract significant investment in this sphere in order to stay ahead of the similar enterprises.

References:

1. Official web site of Farmak Ltd [Electronic resource]. – Access: <http://www.farmak.ua>
2. State Statistical Service of Ukraine [Electronic resource]. – Access: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Official web site of “Forbes Ukraine” [Electronic resource]. – Access: <http://forbes.net.ua>

Scientific adviser: Pugachevska Kateryna Candidate of Sciences (Economics), Senior Lecturer of International Economic Relations Department KNUTE

Khodyrieva O.O.,
Postgraduate Student, Institute of Education and Science in Economics,
Management and International Business,
National Technical University
“Kharkiv Polytechnic Institute”,
Kharkiv

DEVELOPMENT OF A STRATEGIC CONTROLLING SYSTEM AT AN INDUSTRIAL ENTERPRISE

Modern trends of economic transformations necessitate the improvement of the mechanism of management of enterprises in the industrial sphere, which requires theoretical substantiation and deep scientific understanding. One of the promising areas in this area is the development and implementation of a strategic controlling system as a technology for achieving the sustainable development trajectory of an economic entity[1].

The system of strategic controlling of business processes in an industrial enterprise includes the following elements: a subsystem of the space of strategic controlling; the subsystem of formation of strategic controlling objectives; business process network planning subsystem; subsystem of forming the model for calculating the time of preventive controlling; subsystem of formation of the plan of strategic controlling of business processes in an industrial enterprise; the subsystem of information support for operational and strategic controlling; strategic controlling feedback subsystem[2,3].

The development of a strategic controlling system includes the analysis and consideration of factors of the external and internal environment of an enterprise, which significantly affect the implementation of business processes and, consequently, the achievement of strategic goals.

The environmental factors include: commodity-resource markets; key resources; financial markets; business environment; labor market .

The factors of the internal environment include: the size of the enterprise; financial condition; control system; production technology; manufactured products; organizational structure of the enterprise; staff; research and development work.

Each factor of the internal environment is a component of the enterprise, which are interconnected with the external environment that generates them. Thus, the labor market generates the supply of personnel with special qualifications and satisfies the enterprise's demand for qualified personnel, etc.

When shaping the structure of the strategic controlling system, it is necessary to consider the impact of each factor on both strategic and operational objectives directly and indirectly. Regardless of the composition, the factors of internal and external environment are closely interrelated. Each factor should be provided with an information base (it should create a system for collecting information, analyzing and reporting). In the system of strategic controlling it is supposed to analyze and take into account the factors of the external and internal environment of the enterprise. In identifying the relationship between the resulting deviations and the influence of factors of the internal and external environment, it develops regulatory measures to reduce the negative impact of factors and the effective use of their effective influence.

Bibliographic references

1. Kovaleva EB, Effectiveness of the relationship of strategic and operational controlling in the enterprise, - Abstract for the degree of candidate of economic sciences, Izhevsk: Udmurt State University, 2008 – 26p.

2. Theoretical background for the formation of the concept of crisis management corporation in conditions of uncertainty / O.V. Manoylenko // Scientific and practical economic and legal journal "Entrepreneurship, economy and law". - Kyiv, 2007. - No. 8. - P. 162-169

3. Theoretical Aspects of Creation of Anti-crisis Strategies in the Reform of Industrial Enterprises of Ukraine / O.V. Manoylenko, O.V. Syromyatnikova // Bulletin of NTU "KhPI": collection of scientific works thematic issue "Technical progress and production efficiency". - Kh., 2010. - No. 64. - P. 82-91

Scientific supervisor: Manoylenko O.V. Doctor of Science (Economics), Professor, Director of the Institute of Education and Science in Economics, Management and International Business, National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”, Kharkiv.

Павлик К. О., студентка III курс, 4 група
Факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ЗАГРОЗИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКСПОРТУ ПРОДУКЦІЇ ДЕРЕВООБРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Оскільки ми живемо в сучасному світі, коли інтеграція та глобалізація розвиваються щодня, головним завданням кожного підприємства – є саме вихід на міжнародний ринок та світову арену. Завдяки цьому підприємство має змогу збільшити свою аудиторію, отримати більший прибуток.

Україна відноситься до тих країн, які експортують сировину в великих кількостях в інші країни. Однією із таких експортних позицій – є продукція деревини та виробів з неї. Оскільки, Україна посідає лише 8 місце за відсотком лісистості в Європі, а фактична лісистість України складає - 16,1%, що на 3,9 % нижче за оптимальну, - тому деревина є стратегічно важливим видом сировинних ресурсів нашої держави, раціональне використання якого є важливою складовою частиною екологічної безпеки країни. Основними лісоутворюючими породами України є хвойні, які складають 52 % , твердолистяні разом з березою – 38% [1]. В Україні деревообробна промисловість характеризується порівняно високим рівнем розвитку.

Деревообробна промисловість — галузь лісової промисловості, що здійснює механічну і хіміко-механічну обробку і переробку деревини і що використовує як сировину для свого виробництва різні лісоматеріали. У складі деревообробної промисловості виділяють три групи виробництв:

- виробництва, які здійснюють первинну обробку деревини (лісопильне, шпалопильне);
- вторинна обробка деревини (паркетне, фанерне, меблеве, деревостружкових плит, сірників, стандартних будинків і деталей та ін.);
- хіміко-механічна переробка деревини (деревоволокнистих плит, деревних пластиків).

Деревообробна промисловість поділяється на лісопильну, фанерну, меблеву, виробництво деревостружкових плит, сірників, будматеріалів. Лісопильна промисловість постачає пиломатеріали й тяжіє у своєму розміщенні до лісозаготівель (Чернівці, Берегомет, Брошнів, Вигода, Рахів, Свалява, Стрий , Костопіль, Ковель). Фанеру виготовляють з берези, підприємства тяжіють до сировини (Львів, Костопіль, Оржів). Деревостружкові плити виготовляють для потреб меблевої промисловості переважно в лісових районах (Свалява, Тересва, Костопіль, Київ).

Саме деревообробна галузь має значний потенціал у виробництві енергозберігаючої продукції, попит на яку має стійку тенденцію до зростання, що визнано Міжнародними організаціями: ООН, UNCTAD, OECD, UNESCAP тощо, а її розвиток дозволить українському виробнику вийти на зовнішні ринки, зокрема європейські, та інтегруватись до глобальних ланцюгів створення доданої вартості.

З кінця 90-років деревообробна галузь почала активно розвиватися – за відносно стабільного курсу національної валюти в період з 2000 до 2007 року внутрішній валовий продукт виріс майже на 70% за рахунок низького стартового рівня.

Аналізуючи темпи зростання показників економічного розвитку в Україні за останні роки, можемо чітко визначити, що деревина та вироби з неї зазвичай саме експортуються з України в більшість країн світу. В 2018 році всього було експортовано продукції деревообробної промисловості на 1494714,2 дол. США, а імпортовано 303892,0 дол. США. Відповідно до товарної статистики зовнішньоекономічної діяльності України 2017 року можемо побачити, що експорт деревини та виробів з неї зріс на 23,9% у 2018 році, а імпорт збільшився на 21,3% відповідно до 2018 року. По країнам найбільше було експортовано до країн, що є членами Європейського Союзу та країн-членів СНД [3,4].

Слід виділити такі напрямки деревообробної галузі, як: виробництво пилопродукції, столярно-будівельних виробів, паркету, деревних плит, меблів, паперу, біоенергії, які пов'язані між собою як «боротьбою» за сировину, так і технологічними ланцюгами.

Основну долю підприємств деревопереробної галузі складають малі та середні підприємства [2].

Аналіз ситуації розвитку продукції деревообробної промисловості показує, що найбільшою загрозою для опанування міжнародного ринку продукції деревини та виробів з неї може стати конкуренція з іншими країнами, що займаються деревообробною промисловістю, такі, як: Німеччина, Франція, Італія, Японія (самостійно забезпечують потреби своїх країн хвойною деревиною), Канада, США (є великими лісозаготівельними країнами), Бразилія та Австралія (приступили до штучних засаджень).

До перспектив виготовлення продукції з дерева доцільно віднести: можливість вийти на зовнішні ринки, зокрема європейські, та інтегруватись до глобальних ланцюгів створення доданої вартості. Задля ефективної економічної співпраці деревообробної промисловості України у рамках ЄС необхідно: удосконалити державну систему обліку деревини, сформувані умови для реалізації існуючих європейських інвестиційних проектів, активно стимулювати експорт продукції з високою доданою вартістю; запровадити сертифікацію ведення лісового господарства і торгівлі лісовою продукцією

відповідно до норм європейського законодавства, освоїти виробництво нових видів імпортозамінної продукції.

Література

1. Дейнеко Л.В. Ринки продукції деревообробної та целюлозно-паперової промисловості / Л.В. Дейнеко, П.М. Купчак / Проблеми, напрями та чинники сприяння розвитку внутрішнього ринку України (реальний сектор економіки): кол. монограф. / [Дейнеко Л.В., Осташко Т.О., Точилін В.О. та ін.]; за ред. чл.-кор. НАНУ А.І. Даниленка; д-ра екон. наук, проф. Л.В. Дейнеко; д-ра екон. наук, проф. В.О. Точиліна; НАН України, Ін-т екон. та прогнозів. НАНУ. – К., 2013. – С. 152–165.
2. Пінчевська О.О. Актуальні напрями розвитку деревообробної промисловості в Україні [Електронний ресурс] / О.О. Пінчевська. – Режим доступу: <http://www.nubip.edu.ua>.
3. Товарна структура зовнішньої торгівлі України [Електронний ресурс] / 2018 р. - Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zd/tsztt/tsztt_u/tsztt1218_u.htm
4. Географічна структура зовнішньої торгівлі України [Електронний ресурс] / 2018 р. - Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zd/ztt/ztt_u/ztt1218_u.htm

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор кафедри міжнародних економічних відносин Будзьяк Василь Миронович.

Романчук К. В. студентка, 3 курс, 10 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
(м. Київ)

УКРАЇНСЬКИЙ АГРАРНИЙ СЕКТОР ЯК РУШІЙНА СИЛА ДЛЯ ВИВЕДЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ З КРИЗОВОГО СТАНУ

В сучасних умовах сільське господарство України є однією із найбільш пріоритетних галузей економіки. Аграрний сектор формує продовольчу та, у визначених межах, економічну, екологічну та енергетичну безпеку, сприяє розвитку технологічно пов'язаних галузей національної економіки та створює соціально-економічні умови розвитку сільської місцевості.

Український аграрний сектор з потенціалом виробництва, що значно перевищує потреби внутрішнього ринку, є ланкою, що, з одного боку, може стати локомотивом розвитку національної економіки та її ефективної інтеграції в світовий економічний простір, а з іншого – забезпечити постійну залежність від зовнішніх умов, оскільки Україна є гравцем сировинного ринку, що перетворює країну на залежну від світових цін та попиту.

Однак, поставлений урядом акцент на розвиток сільського господарства, рекордні врожаї та розширення ринків збуту української сировини не виводить Україну на якісно новий рівень економічного розвитку. Тому дослідження особливостей та тенденцій аграрного сектору, його взаємозв'язку із рівнем добробуту населення є вкрай важливою проблемою для формування стратегічних пріоритетів економічного розвитку України. На даний час більшість вчених-економістів, політологів, успішних практиків аграрної галузі зазначають, що майбутнє АПК дуже тісно пов'язане з майбутнім всієї держави. При цьому озвучуються варіанти виходу з системної кризи в діапазоні від перетворення на сировинну державу до залучення наукоємних і технологічних інвестицій. [1]

В Україні обсяг сільськогосподарського земельного банку становить близько 25 млн га, близько 10 млн га з яких знаходиться в державній власності. Середня ставка комерційної оренди становить близько 140-150 дол./га в рік, а значить, вартість с/г землі в Україні знаходиться в діапазоні 1500-2000 доларів/га. Таким чином, вартість усієї державної землі становить 15-20 млрд доларів, що можна порівняти з існуючою програмою МВФ Extended Fund Facility в сумі 17,5 млрд доларів і більш ніж удвічі перевищує нетто-резерви НБУ. Тобто, сектор українського АПК є досить привабливою частиною економіки країни та вигідною сферою для залучення та інвестування коштів із-за кордону. Тому прямі інвестиції все ж таки залишаються реальним драйвером зростання ВВП в Україні на тлі сьогоднішніх економічних реалій, зовнішньої кон'юнктури і зобов'язань нашої країни. [3]

За офіційними даними Міністерства аграрної політики та продовольства України у 2018 року український аграрний експорт зріс більше ніж на 880 млн. дол. США порівняно з 2017 роком та сягнув нового рекорду – 18,8 млрд. дол. США. За цей період відчутно збільшились обсяги експорту продукції АПК на ринки Азії та Євросоюзу. Український аграрний експорт до країн Азії перевищив \$8 млрд, а до країн ЄС Україна експортувала в 2018 році аграрних та харчових продуктів на понад \$ 6,3 млрд. дол. США.

З огляду на те, що Україна все більше спрямовує свою діяльність на розвиток співпраці з ЄС, то, як результат, збільшився обсяг торгівлі товарами саме з країнами ЄС, а саме у 2018 році : найбільшим імпортером української аграрної та харчової продукції у січні-лютому 2018 року стала Індія, куди

експортовано продукції на \$ 335,9 млн. Також до п'ятірки країн-найбільших покупців увійшли Іспанія - \$201,1 млн, Нідерланди - 199,3 млн дол. США, Єгипет - 189,6 млн. дол. США та Італія - 185,6 млн. дол. США. Таким чином, на даний момент на ЄС припадає 36,5% українського аграрного експорту. [1]

Також, якщо у 2017 році левову частину експорту займала зернова продукція, то у 2018 році відбулося зростання експорту завдяки таким товарам, як кукурудза, пшениця, насіння ріпаку, макуха, м'ясо та субпродукти птиці, різні олії, тютюн та виробів з нього, яйця, кондитерські вироби тощо. Нижче у таблиці наведені дані щодо товарного експорту Україною.

Таблиця 1

Товари експорту з України у 2018 році

№	Найменування продукції	Експорт	
		тонн	тис. дол.
1	Олія соняшникова, сафпорова або бавовняна	851 847	641 253
2	Кукурудза	4 107 808	626 046
3	Пшениця і суміш	1 912 625	323 471
4	Соя	761 979	286 258
5	М'ясо та субпродукти птиці	44 445	68 866
6	Цукор	116 969	49 763
7	Насіння ріпаку	84 226	36 819
8	Тютюн та вироби з нього	3 567	32 553
9	Макуха	867 439	140 616
10	Яйця птиці	15 556	19 056
11	Ячмінь	207 471	35 514

Джерело: Складено автором на основі [2]

Але, з огляду на національну безпеку економіки України, збільшення обсягів експорту та сприяння розвитку АПК, уряд ще й до того повинен почати негайну структурування аграрного сектору та його реформування шляхом укладання довгострокових договорів з надійними європейськими партнерами для довготривалої співпраці та виведення економіки України з кризового становища. А також розпочати більше використання новітніх технологій для збільшення обсягів виробництва та зменшення використання

ресурсів виробництва. Цим самим ще й може бути покращене становище трудового населення країни, шляхом збільшення кількості робочих місць. Також шляхом збільшення обсягів торгівлі, реальним буде зростання ВВП, що теж позитивно вплине на економічну ситуацій.

Список використаних джерел:

1. <http://minagro.gov.ua/>
2. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html
3. <https://www.rbc.ua/ukr>

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ П'янкova О.В.

Сахарук В.Ю., студентка, I курсу, 4мз група,
Факультет міжнародної торгівлі і права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ПРИНЦИПИ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА СУБ'ЄКТА ЗЕД

Економічний розвиток національної господарської системи в цілому та кожного господарюючого суб'єкта зокрема, особливо в рамках здійснення зовнішньоекономічної діяльності, обумовлюють необхідність здійснення управління формуванням та розподілом прибутку як однієї з функцій управління. Одним із важливих видів управління формуванням та розподілом прибутку на підприємстві, що працює в рамках зовнішньоекономічної діяльності, який потребує подальшого удосконалення та приведення у відповідність до вимог реальної ринкової економіки, є внутрішній контроль. В рамках розгляду теми було проаналізовано особливості здійснення контролю та раціонального використання прибутку на підприємстві ЗЕД, на розподіл якого, безпосередньо, впливають валютні котирування та зміни ставок митних зборів.

При визначенні принципів системи внутрішнього управління формуванням та розподілом прибутку на підприємстві ЗЕД слід додержуватись певних вимог [2]:

- Загальні правила, котрі окреслюють умови формування та функціонування системи, повинні бути її загальними принципами.

- Основним концептуальним підґрунтям розроблювання, опрацювання та тлумачення принципів, як єдина методологічна засада, повинне виступати дотримання принципу системності.

- Під час розробки принципів потрібно користуватися формами прояву законів, які реалізуються через них. Тобто в площину принципів слід переводити загальні закони організації системи.

- Варто притримуватись рамок доцільності в разі деталізації принципів у зв'язку з існуванням ризиків ототожнення точок зору стосовно поняття "принципи", "задачі", "правила", "напрями поліпшення систем", "методи рішення проблем", "шляхи розвитку систем" і підміни їх одне одним.

Дотримання таких вимог забезпечить здійснення послідовного аналізу та дозволить в рамках внутрішнього управління формуванням та розподілом прибутку підприємства, котре здійснює зовнішньоекономічну діяльність, не випустити з уваги жоден з елементів економічної системи [6].

Для забезпечення ефективності системи внутрішнього управління формуванням та розподілом прибутку доцільно дотримуватись таких принципів [3]:

1. Принцип структури, що полягає в тому, що структура будови системи внутрішнього управління формуванням та розподілом прибутку повинна відповідати структурі управління підприємством, чинних вітчизняних та міжнародних норм ведення бізнесу, з урахуванням того, що підприємство здійснює свою діяльність на міжнародних ринках.

2. Відповідальність суб'єктів внутрішнього управління формуванням та розподілом прибутку за якість, повноту та своєчасність проведення внутрішнього моніторингу зворотно-послідовного прийняття управлінських рішень – у цьому і полягає так званий принцип відповідальності.

3. Принцип незалежності – працівники та спеціалісти, що здійснюють управління формуванням та розподілом прибутку, не повинні відповідати за організацію процесу здійснення експортно-імпоротної діяльності чи інших міжнародних торгівельних відносин.

4. Економічний принцип – процеси, які пов'язані з організацією управління формуванням та розподілом прибутку на підприємстві повинні обходитись дешевше, аніж ті витрати, котрих можна уникнути в результаті якісного та своєчасного здійснення управління формуванням та розподілом прибутку на підприємстві ЗЕД.

5. Принцип системності – здійснення побудови підсистеми управління формуванням та розподілом прибутку на підприємстві, що займається зовнішньоекономічною діяльністю, зобов'язане базуватись на підґрунтях системності, тобто чітко визначати об'єкти, суб'єкти, котрі здійснюють контрольні акти, володіють методичним інструментарієм реалізації.

6. Принцип комплексності та збалансованості полягає у проведенні управлінні формуванням та розподілом прибутку широкого кола об'єктів, з якими стикається підприємство в рамках ведення міжнародного бізнесу, що дасть змогу досягти валової ефективності.

7. Використання контрольної інформації, отриманої шляхом незалежного аудиту, для прийняття стратегічних управлінських рішень в процесі управління формуванням та розподілом прибутку підприємства ЗЕД характеризують принцип стратегічної спрямованості.

8. При відповідності до принципу конфіденційності, управління формуванням та розподілом прибутку підприємства повинен бути закритий для сторонніх, здійснюватися у відповідності до чинного законодавства та норм міжнародного права, не розголошуватися для широкого кола осіб [4].

9. Принцип гнучкості та ризикованості - реалізація аналізу результатів управління формуванням та розподілом прибутку з метою коректування управлінських рішень на підприємстві та врахування змін контрольних зовнішнього та внутрішнього середовищ під час формування інформаційного забезпечення внутрішнього управління формуванням та розподілом прибутку в процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

10. Принцип синергійності полягає у безперервності функціонування системи управління формуванням та розподілом прибутку, обумовлюється єдністю алгоритмів та систематичності організації управління формуванням та розподілом прибутку, оптимальним рівнем централізації організаційної структури задля головної цілі – підтримки діючих та створення інноваційних конкурентних переваг на міжнародних ринках з урахуванням глобалізаційних процесів у світовій економіці.

Запропоновані принципи є методологічним підґрунтям для побудови цілісної концепції систематизованого алгоритму управління формуванням та розподілом прибутку, а їх використання дає змогу сформувати якісну підсистему внутрішнього моніторингу формування та розподілу прибутку діяльності підприємства ЗЕД.

Оскільки дана система має вплив не лише на фінансовий стан, але й на результати зовнішньоекономічної діяльності підприємства, з метою забезпечення уникнення суб'єктивності та дотримання об'єктивності при прийнятті управлінських рішень, неупередженості здійснення управління формуванням та розподілом прибутку, якості висновків та пропозицій, що приймаються за результатами контрольних перевірок, слід проводити внутрішній контроль формуванням та розподілом прибутку на основі визначеної концепції та обґрунтованих етапів [5]. Дотримання чіткого плану не лише всього процесу, а і кожної контрольної процедури під час управління, дозволить оптимізувати менеджмент формуванням та розподілом

прибутку на підприємстві ЗЕД, посилити його конкурентоспроможність як на національному ринку, так і на міжнародній арені.

Література

1. Акентьєва О. Б. Підвищення економічної ефективності системи внутрішнього моніторингу формування та розподілу прибутку підприємства ЗЕД: Автореферат дис. к.е.н.: 08.06.01// Інститут економіки промисловості НАН України. – Донецьк., 2006. – 20 с.
2. Векерик В. І. Інформаційні технології в економічному аналізі – досягнення та проблеми прозорості моніторингу формування та розподілу прибутку / В. І. Векерик, В. Ю. Степаненко, К. Г. Левчук // Розвідка та розробка нафтових і газових родовищ. – 2013. – № 1. – С. 298- 301. 3
3. Дікань Л. В., Шульга Н. В. Внутрішній контроль. - Х.: ХНЕУ, 2005. – 60 с.
4. Кадемія М. Ю. Використання внутрішнього моніторингу формування та розподілу прибутку на підприємстві / М. Ю. Кадемія // Теорія і практика управління економічними системами системами. – 2013. – № 3. – С. 125-132
5. Марченко Д. М. Удосконалення організації внутрішнього фінансового моніторингу формування та розподілу прибутку підприємств / Д.М. Марченко, Г.М. Яровенко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №2. – С. 163-171.
6. Сухаревська Л.О. Облік, контроль і аналіз у міжнародному бізнесі: управлінський аспект: Монографія /Під заг. ред. проф. Л. О. Сухарєвої. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2005. – 213 с.

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Гринюк Н.А.

Сингаївська В.О., студентка, 3 курс, 2 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

Аутсорсинг транспортно-експедиторських процесів як важливий аспект розвитку підприємства

Сьогодні, в умовах глобалізації та стрімких інтеграційних процесів, важливу роль відіграє загострення конкуренції, тому підприємства шукають

різні методи підвищення своєї ефективності. Враховуючи цей процес, суб'єкти господарювання намагаються скоротити часові інтервали та витрати у сфері постачання, що призводить до реальної економії коштів підприємства. Важливу роль тут відіграють фірми, які займаються аутсорсингом транспортно-експедиторської діяльності, що надають послуги перевезення експортного, імпортного, транзитного або іншого вантажу за договором транспортного експедирування [1].

Термін "аутсорсинг" означає скорочення або відмова від власного бізнес-процесу, зазвичай не профільного та/або не прибуткового підприємства та передачу його спеціалізованим організаціям [2]. Чому аутсорсинг в логістиці зараз такий популярний? Рано чи пізно багато компаній приходять до висновку, що без комплексного взаємодії досвідчених фахівців логістики налагодити бізнес-процеси в логістичній сфері практично нереально. Одні фірми починають інвестувати величезні суми на підготовку та утримання великого штату персоналу, відповідального за координацію транспортних і складських процесів, інші ж вважають, що аутсорсинг в логістиці – це найбільш оптимальний спосіб вирішення логістичних завдань. У першому випадку далеко не завжди вдається досягти, по-справжньому, високих результатів і тому багато хто воліє передавати повністю або частково організацію бізнес-процесів до компаній, які зарекомендували себе професіоналам без найму їх в свій штат персоналу.

Останнім часом спостерігається взаємопроникнення і злиття спеціалізацій постачальників окремих послуг. Транспортні компанії орендують або будують власні розподільні центри; складські оператори включають до переліку своїх послуг перевезення; митні брокери і експедитори пропонують послуги з доставки, зберігання і комплектації потоків. Служби експрес-доставки формують багатofункціональні логістичні комплекси з єдиними інформаційними потоками тощо.

В результаті, успішні компанії, впроваджують в логістичний менеджмент транспортно експедиційні послуги, що являють собою сучасний погляд на формування різних бізнес-процесів пов'язаних з логістикою та транспортуванням. Зростання значення логістики для підвищення конкурентоспроможності виробничих та торговельних підприємств, збільшення логістичних витрат та вимог ринку до покращення якості послуг, що надаються при поставці сировини, матеріалів і товарів, сприяють тому, що логістичні функції потрапляють у поле дилеми «робити чи купувати», іншими словами «виконувати логістичні операції власними силами чи впроваджувати логістичний аутсорсинг».

Сама концепція експедиторського аутсорсингу полягає у відсутності необхідності використання власних ресурсів для організації транспортних операцій, які фірма може довірити зовнішньому партнеру. Позбавлення від неефективних або непрофільних бізнес-процесів (таких, як дистрибуція, наймання персоналу, оренда складських приміщень, оформлення митної документації тощо) дозволяє вивільнити капітал для розвитку основних видів діяльності, скоротити терміни розробки продукції та підвищити швидкість адаптації до змін як у зовнішньому середовищі, так і на ринку [2].

Фірми, які займаються аутсорсингом транспортно- експедиторських процесів зокрема здійснюють такий ряд послуг : фрахтування суден і розрахунки за фрахтом; розрахункові операції за зовнішньоторговими контрактами; консультації щодо розрахункових і експедиторських операцій; митне декларування вантажів; завантажувально-розвантажувальні роботи; зберігання вантажів; автоперевезення; оформлення товаророзпорядчої документації; страхування вантажів; сортування, перетарування, нагромадження, комплектація вантажних партій збірних відправлень, маркування і пере-маркування вантажів, а також інші операції, які не виконуються перевізниками у пунктах перевалки та збереження вантажів [3].

Отже, передання процесу транспортно-експедиторської діяльності на аутсорсинг значно зменшує навантаження на підприємство. Проте, у наш час ще не всі українські підприємства вважають це доцільним. Основні причини відмови від аутсорсингу: збереження технологічних секретів, ризик розголосу інформації конкурентам, невиконання всіх домовленостей аутсорсером, ризики пов'язані з доставкою, переплата за послуги та інші.

Вирішення цих проблем лежить на поверхні ,адже компанія аутсорсер має інтерес в уникненні всіх цих недоліків для залучення підприємств до співробітництва наданні якісних послуг і збереження своїх клієнтів. Так, наприклад аутсорсер є зацікавлений в збереженні інформації, якісній доставці вантажу для побудови свого бренду. Транспортно-експедиторські підприємства, регулярно транспортуючи велику кількість вантажів, мають знижку за фрахт суден та інших транспортних засобів, що зменшує фрахтові витрати їхніх клієнтів[3]. Цим компенсується вартість послуг для експортерів та імпортерів. Стосовно невиконання домовленостей, підприємства мають право судового позову на фірму аутсорсера для вирішення питань.

Зрештою, для спрощення своєї діяльності і зосередженні на основних процесах виробництва підприємству набагато вигідніше передати транспортно-експедиторську діяльність на аутсорсинг, що в свою чергу

призводить до значної економії коштів. Економія виявляється в тому, що підприємствам не потрібно утримувати складські приміщення, страхувати вантаж, проводити митне оформлення, працювати над оформленням документанції в країні отримувача та ін., оскільки все це на себе бере аутсорсер, якому підприємство лише сплачує кошти.

Література:

1. Ст.1 Закону України "Про транспортно-експедиторську діяльність" від 1 липня 2004 р. № 1955-ІУ.
2. Лігоненко Л.О. Аутсорсинг як інструмент оптимізації та підвищення ефективності бізнесу / Л.О. Лігоненко, Ю.Ю. Фролова // Менеджмент. – 2005. – № 6 (48)
3. Офіційний сайт ДЛС Карго. [Електронне джерело]. – Режим доступу: <http://dls-cargo.com.ua/uk-ua/services/outsorsing-ved/>

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Дяченко О.В.

Сірош Є.Ю. 4 курс 9 група факультет міжнародної торгівлі та права КНТЕУ
Гринюк Н. А. кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ м. Київ

ПРОБЛЕМИ КРЕДИТНИХ РОЗРАХУНКІВ В ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЕЛИКИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

В останні роки у зовнішній діяльності істотно зросло значення кредиту, тобто надання позикових коштів в грошовій або товарній формі на умовах терміновості, зворотності і платності для здійснення зовнішньоторговельних операцій або для сприяння експорту та імпорту товарів. У якості кредиторів і позичальників виступають банки, підприємства, держави, міжнародні фінансові інститути. Умови міжнародного кредиту відображають його зв'язок з економічними законами ринку і використовуються для вирішення задач економічних агентів ринку і держави.

Актуальність теми дослідження визначається необхідністю розвитку і вдосконалення системи кредитування зовнішньої діяльності великих та середніх підприємств України.

Зовнішньоекономічна діяльність є важливою і невід'ємною сферою господарської діяльності підприємств, фірм, усіх учасників ринкових відносин. Та переоцінка принципів і модельних характеристик економічного розвитку, яка відбулась в сучасному суспільстві, змінила уявлення про міжнародне співробітництво.

Відмітимо, що середнє підприємництво в будь-якій країні світу становить основу для формування середнього класу, що в свою чергу сприяє згладжуванню соціальної нерівності – і те, і інше є нагальною проблемою українського суспільства [1, с. 55].

У порівнянні з малим підприємством, середній бізнес включає цілі мережі підприємств, що працюють на велику споживчу аудиторію. Оскільки середнє підприємство має невеликі розміри, то йому буде нескладно адаптуватися в мінливих ринкових умовах. До головних переваг середнього підприємництва відносяться: створення нових місць працевлаштування; висока продуктивність капіталовкладень; відносно висока прибутковість; висока здатність до конкуренції і мобільність [5].

Підприємства великого бізнесу можуть витратитися на рекламування роликів своєї продукції на найпопулярніших телевізійних каналах. Великий бізнес також наділений позитивними якостями, а саме: здатністю щодо забезпечення економічної стабільності в країні; здатністю до зміни зовнішнього середовища бізнесу; можливістю економити на виробничих витратах; впровадженням в бізнес сучасних технологій і т.д. [5].

Оскільки конкурентоспроможність економіки України залишається низькою (89 місце серед 139 країн), це означає, що великий бізнес не виконує свої основні функції і має серйозні проблеми розвитку [3].

В першу чергу це стосується залучення кредитних ресурсів при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Тому сьогодні середній та великий бізнес України зіштовхується із серйозною проблемою доступу до фінансово-кредитних ресурсів. Частка кредитів у капіталі середнього та великого бізнесу становить лише 20% проти 60% у розвинених країнах. Переважно підприємства реінвестують у розвиток бізнесу власні прибутки та інвестиції засновників підприємств. Така ситуація зумовлена високою вартістю кредиту. Мінімальний "пільговий" відсоток становить майже 18% і пропонується практично одним банком. Середня вартість кредиту становить 22%, що є високою ціною в умовах економічного спаду. Сума фактично наданих кредитів за рік скоротилась у реальному виразі практично у 2 рази при номінальному зростанні на 15%. Основна причина скорочення — банківська криза та падіння економіки [3].

Ключовою ж проблемою, з якою стикаються великі та середні підприємства України, є саме недостатність та висока вартість кредитних ресурсів.

Відмітимо, що під час здійснення кредитних розрахунків в зовнішньоекономічній діяльності середні та великі підприємства стикаються з наступними проблемами, які мають такі особливості:

- складність коректного оцінювання ризиків внаслідок територіальної віддаленості контрагента; труднощі, пов'язані з отриманням інформації про контрагента та аналізом політичної та макроекономічної ситуації в його країні;

- складність вирішення господарських спорів між сторонами, що впливає з високої вартості організації арбітражного процесу, різноманітної правосуб'єктності сторін контракту, складності застосування рішень суду однієї держави на території іншої;

- великий ступінь рухливості закордонних ринків, викликаний активною конкурентною боротьбою та змінами ринкової кон'юнктури;

- більш високий рівень збитків у разі невиконання контрагентом зобов'язань внаслідок застосування штрафних санкцій державних контролюючих органів за порушення валютного законодавства [6, с. 97].

Також основними проблемами є: зниження економічного зростання внаслідок кризового стану країни, пов'язаного як з проблемами світової кризи попередніх років, так і з поточною ситуацією; незадовільний фінансовий стан середнього підприємництва, внаслідок відсутності широкомасштабного кредитування на довгостроковій основі; існування проблемної заборгованості, що пов'язано передусім з ринковою невизначеністю та стрімкими курсовими коливаннями впродовж значного періоду часу, а також жорсткою монетарною політикою Національного банку України; відсутність ефективних правових механізмів, що гарантують реалізацію майнових інтересів учасників кредитних операцій; непрозорість та перебування у «тіні» значної частки середнього бізнесу; високі відсоткові ставки за кредитами та суворі вимоги до вартості застави, а також інші жорсткі умови кредитування [2, с. 690].

Отже, питання формування ефективного механізму кредитних розрахунків господарюючих суб'єктів середнього і великого бізнесу набувають сьогодні особливої актуальності й незважаючи на складну економічну і політичну ситуацію в країні, повинні створюватися результативні передумови для розвитку середніх і великих підприємств, а також проведення ефективних заходів для пожвавлення внутрішнього ринку в цілому.

Список літератури:

1. Волкова Н. І. Аналіз проблем кредитування малого та середнього бізнесу в сучасних економічних умовах / Н. І. Волкова, К. Д. Свірідова // Фінанси, облік, банки. – 2017. – № 1 (22). – С.55-62.

2. Галіцейська Ю. М. Проблеми банківського кредитування малого і середнього підприємництва / Ю. М. Галіцейська // «Young Scientist». – 2016. – № 12.1 (40). – С.689-693.

3. Мале і середнє підприємництво в Україні: стан розвитку та регіональні відмінності (2012—2016 роки). – К.: Проект USAID "Впевнений бізнес – заможна громада", Центр міжнародного приватного підприємництва, 2016.

4. Малый, средний и крупный бизнес: понятия и основные черты [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://znaybiz.ru/forma/ooo/about/malyj-srednij-i-kрупnyj-biznes.html>.

5. Maksson R.J. Money in International Exchange. N.-Y.: Oxford Univerasity Press, 2009. – 387 p.

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Гринюк Н.А.

Спірідонов Д.С., студент, 3 курс, 2 група,
факультету міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет
м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Логістика є галуззю, головне завданням якої забезпечити переміщення та зберігання продукції для забезпечення виробництва та продажу. Логістичний розвиток підприємств є перспективним напрямком для досліджень проблем сучасного стану та перспектив існування галузі. Логістичні підходи дають змогу системно підійти до формування цілей і завдань розвитку суб'єктів господарювання у процесі їхньої діяльності. Через географічне положення Україна має потужний потенціал в даній сфері, тому подальша робота над розвитком логістичних компаній та впровадженням інновацій забезпечать економічний приріст країни. В наш час логістичні фірми повинні охоплювати всі процеси діяльності підприємства, починаючи із забезпечення ресурсами і закінчуючи постачанням готової продукції споживачам.

Логістика передбачає активне використання керівництвом підприємства потенціалу усіх управлінських функцій, які стосуються діяльності підприємства. Так, зокрема, логістичний план дає змогу забезпечувати необхідний рівень координації, управління матеріальними та фінансовими

потоками, створює можливості для швидкого реагування на зміни у зовнішньому середовищі [1].

Логістична організація дає змогу якнайкраще встановити раціональні взаємозв'язки та налагодити взаємодію не лише на підприємстві, але й з його контрагентами, а також врахувати можливості нарощення сукупного потенціалу управлінських рішень [2].

Роль логістики в життєдіяльності підприємств, особливо промислових, дуже велика, адже це ціла ланка в господарській діяльності. Ефективна робота логістичних служб безпосередньо впливає не лише на керування внутрішніх процесів, а і на формування портфеля замовлень підприємства, а через нього - на розробку асортиментної програми виробництва, сегментації і відповідної стратегії подальшої діяльності [3]. Від ефективності логістичної системи багато в чому залежить поліпшення планування, використання виробничих та інфраструктурних потужностей, дотримання своєчасного постачання, скорочення витрат на збут продукції й загальне підвищення ефективності роботи підприємства. З швидким розвитком технологій, логістичні підприємства зазнають все більше попиту: у сфері транспорту, виробництва, технічного, інформаційного забезпечення та ін..

Ринок логістики в якому працює підприємство згідно із загальноприйнятою класифікацією поділяється на логістику чотирьох рівнів. Перший рівень - це внутрішня логістика, де всі послуги із здійснення транспортування, складування, митних процедур та супутніх сервісів зосереджено всередині компанії-замовника. Логістика другого рівня - це зовнішня логістика, при якій компанії-провайдери здійснюють для замовника транспортні послуги та складське зберігання. Логістичні послуги третього рівня включають комплексне управління транспортуванням та зберіганням вантажів, тобто беруть на себе додаткові обов'язки у вигляді експедиційних послуг, маркування вантажів тощо. Логістика четвертого рівня включає як зовнішню, так і внутрішню логістику, що передбачає прийняття на себе провайдером функцій планування, координації робіт, забезпечення відповідного фінансового та документального супроводу [4].

Основні проблеми вітчизняних логістичних підприємств проявляються у неспроможності якісно задовольнити наявний попит на ринку. В Україні, на відміну від Західної Європи та США, де обсяги внутрішньої логістики становлять відповідно 6% та 22%, більше від половини офіційного ринку логістичних послуг зосереджено всередині компаній-замовників, де вирішальну роль відіграє складське господарство. Відповідно до статистичних даних Всесвітнього банку розвитку та реконструкцій українські підприємства займають лише шістдесят шосте місце в світовому рейтингу, що є не дуже добрим результатом, адже географічне положення України дозволяє використовувати чотири міжнародні транспортні коридори[5]. Тому

сьогодні в наших логістичних компаній гарні шанси для конкурентній боротьбі з зарубіжними колегами при входженні на внутрішній ринок до іноземних операторів.

На перспективи розвитку підприємства істотно впливає вибір постачальників, технологій виробництва, транспортування, складування, що вимагає застосування більш або менш капіталомістких схем. Проте увага до можливостей логістичної оптимізації фінансових потоків є до останнього часу недостатньою. Інформація та фінансова складова все більше стають визначальними елементами в управлінні розвитком кожного підприємства.

До основних проблем, які перешкоджають розвитку кожного українського підприємства відносять: брак фінансової допомоги від держави для розвитку малих та середніх логістичних компаній, застаріле технічне обладнання, недосконалі стратегії розвитку підприємств, нерозвиненість транспортної інфраструктури, брак інформації та недовіра іноземних інвесторів через економічну ситуації в країні.

Наразі ситуація з вітчизняними логістичними компаніями є складною та непередбачуваною, адже в силу певних політичних та економічних чинників, ця галузь національної економіки залишається без достатньої уваги, але передумови та перспективи для стрімкого розвитку існують через вирішення наявних проблем.

Вирішити глобальні проблеми з якими стикаються українські логістичні компанії можна через:

- орієнтацію на ефективні форми та канали збуту максимальним задоволенням потреб споживача;
- планування розвитку на основі вивчення та аналізу тенденцій минулого;
- невпинний пошук найпривабливіших сфер діяльності на ринку через інтеграцію в світові процеси;
- формування кваліфікованого персоналу;
- забезпечення політики ефективного менеджменту підприємства;
- формування програм реінжинірингу;

Розвиток логістичних підприємств через подолання наявних перешкод є пріоритетним завдання кожного політичного інституту, адже на рівні підприємства це буде забезпечувати максимізацію прибутку та недопущення банкрутства, а також загальнонаціональному прогресу України, що стимулюватиме соціально-економічному розвиток населення та галузь в цілому.

Отже, логістика передбачає створення інфраструктури для переміщення товарів від постачальників до споживачів з використанням найбільш вигідних умов для кожного учасника. Логістичні організації дають змогу

сконцентруватись підприємствам на операційній діяльності та не відволікатись на операції пов'язані з перевезенням продукції. Вирішення нагальних проблем дозволить максимізувати прибуток в даній сфері. Застосування виваженої програми майбутнього розвитку, яка сформована на досвіді минулих подій, ефективний менеджмент, формування програм реінжинірингу, пошук нових ринків безумовно стимулюватимуть розвиток підприємства в сфері логістичних послуг. Таким чином, логістика може стати перспективною та прибутковою галуззю економіки.

Література:

1. Кирієнко Н. В. Логистическая инфраструктура: Основные проблемы и тенденции развития // Логистика: проблемы и решения: международный научно-практический журнал, 2011. — № 2. - С. 14-21.

2. Полякова О.М. Методологічні основи формування і розвитку мережі регіональних логістичних центрів в Україні / О.М.Полякова // Вісник економіки і промисловості. – №30. – 2010. – С. 28 –33.

3. Кіндій М. В. Управління ланцюгами поставок торгових мереж на засадах категорійного менеджменту / М. В. Кіндій, Я. В. Малиш, Л. П. Прийма // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Логістика. – 2015. – № 833. – С. 143–152.

4. Довбенко В.І. Логістика розвитку підприємств та їх об'єднань [Електронний ресурс] / І.В. Довбенко - Режим доступу: <http://vlp.com.ua/files/60.pdf>

5. International LPI global ranking // The World Bank Website [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://lpi.worldbank.org/international/global/2018>

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Дьяченко О.В.

Tymchenko M.O., student 1 course, 5-ab group,
Faculty of International Trade and Law
Kyiv National University of Trade and Economics
(Kyiv)

FEATURES AND CURRENT STATE OF EXTERNAL ECONOMIC ACTIVITY OF UKRAINIAN ENTERPRISES

The complexity and instability of the external and internal environments of enterprises, the volatility of the world market conditions make entrepreneurs in all countries look for new spheres and promising directions for the development of their activities at the national and international levels.

However, as practice shows, the presence of a competitive product is not always a sufficient condition for success in foreign markets. Having a competitive advantage in the product, firms can not implement it because of the lack of theoretical and practical knowledge about marketing tools in foreign markets. Competition with each passing year is becoming more and more difficult as a result of the expansion of the borders of foreign markets and the attraction of foreign firms with significant experience in international business. In such conditions, the growth of competitiveness is most often demonstrated by firms that are engaged in entrepreneurial activities, not only on domestic but also on external markets.

The external economic aspect of the current political situation in Ukraine is conditioned by the existence and influence of three powerful factors [1]:

1. Financial dependence of the countries on Western international organizations;
2. Energy dependence on Russia;
3. Interest in promoting Ukrainian armaments to foreign markets countries, including Third World countries and the CIS.

At the current stage, the directions of development of foreign economic relations Ukraine poses a real threat to national production, in particular light industry, which is already seriously suffering from the competition of a large number of imported goods. Ukrainian industry is not yet ready for a free, almost uncontrolled state competition. Here we need a balanced approach to determine the priorities of Ukraine's foreign economic policy and the choice of certain means of such a policy that can protect the entire industry from the destruction on the domestic market. According to some estimates, if the situation does not change, in 2-3 years many sectors of the national industry, including the light industry, may be completely destroyed. [2]

In the new conditions, when the Ukrainian economy is striving for market relations, at the same time, when there are almost no state regulation structures of foreign economic activity that are managed by the command-administrative system of governance, while the new ones are still in the process of becoming, the goals and objectives of state regulation of foreign economic activity substantially change. In today's conditions characterized by the fall of production, the destabilization of the country's financial system, the broad liberalization of foreign economic activity, which essentially means the liquidation of the state monopoly on foreign trades and other types of foreign economic activity, it is necessary to determine those forms and methods of influence on the participants of foreign economic activity, which would be able to provide protection of state interests.

The situation in the country requires:

- 1) increased control over the repatriation of Ukrainian capital;
- 2) creating favorable conditions for investments (both national and foreign) into the national economy.

To do this, it is necessary to adjust the policy of liberalization of foreign trade to more rational organization of state control of foreign economic activity, which, on the one hand, should ensure the protection of state interests, and, on the other hand, should not interfere with economic entities, both from an economic and legal points of view.

The boundaries of the state policy of forming international competitiveness are determined, on the one hand, by the need of expanding national exports and the development of forms of international co-operation, and, on the other hand, by the norms of bilateral and multilateral relations, which are not always equivalent to all participants in such relations.

The exit of Ukrainian business entities into international markets and their competitiveness in these markets need to take into account not only the norms of international law, but also the real role of the state in supporting national producers and limiting competition from manufacturers of other countries.

Therefore, in order to build a highly efficient national economy, the foreign economic activity of Ukrainian enterprises at the regional level should be oriented towards the development of export of finished products, rather than raw materials and partial import substitution for those products that can be successfully produced in Ukraine. The process of import substitution solves a wide range of socio-economic tasks, such as the revival of the agro-industrial complex, the reduction of unemployment, and the strengthening of the country's economic security. At the same time, the modernization of agrarian and industrial enterprises can take place at the expense of foreign exchange earnings from export.

References:

1. On the application of special measures on import to Ukraine: Law of Ukraine dated 22.12.1998 No332-XIV, as amended and supplemented, introduced. Law of Ukraine dated 23.03.2000 No.1595-III // Accounting. Sat is systematic. Legislation .- 21.10.2002. - No. 43 / 1-2. - P. 32-41.
2. Anna O. Gerasimenko, Yuri V. Goncharov CHARACTERISTICS AND ANALYSIS OF THE FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF LIGHT INDUSTRIES OF UKRAINE.–2016. – / [Electronic resource] /Access mode: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ape_2015_3_10.pdf

3. Viktor Kushniruk, Tetiana Ivanenko ANALYSIS OF TRENDS AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT OF EXPORT AND IMPORT OF GOODS AND SERVICES BY ENTERPRISES OF UKRAINE AT THE REGIONAL LEVEL. – 2017.– / [Electronic resource] /Access mode: <https://ideas.repec.org/a/bal/journal/2256-074220173537.html>

Scientific supervisor: Candidate of Sciences (Economics), Senior Lecturer of International Economic Relations Department KNUTE Kravets K. P.

Ткачук К. О., студентка, III курс, 10 група,
факультет торгівлі та маркетингу,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ВПЛИВ КРАЇНИ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ НА ПОЗИЦІОНУВАННЯ ТОВАРУ (КОМПАНІЇ)

Задля досягнення ефекту масштабу, багато компаній прагне розширити свою діяльність за межі внутрішнього ринку. З метою забезпечення конкурентоспроможності своїх товарів чи послуг на зовнішніх ринках використовується цілий комплекс технологій та підходів, які сприяють популяризації продукції компанії та її бренду в новому маркетинговому середовищі. Важливою є наявність міжнародних сертифікатів, використання інших опосередкованих важелів впливу на зарубіжного споживача.

Залежно від менталітету та культури споживання, потенційні зарубіжні споживачі формують свої враження від товару або послуги і, виходячи з цього, «складають» репутацію для певної компанії. Особливого значення набуває зазначена на товарі країна його походження.

Міжнародний ринок – це середовище, у межах якого існує велика кількість різноманітних фірм, між якими встановлюються багатосторонні зв'язки щодо укладання договорів купівлі-продажу, надання послуг тощо [1]. Такі зв'язки є дуже вигідними, адже сьогодні можна не займатися виробництвом товарів та послуг – просто купувати і потім перепродавати вже зі своїм ім'ям, маркуванням, власною встановленою ціною тощо. До таких «маневрів» вдаються країни, товар яких, зазвичай, заборонений в іншій країні – місці збуту. Зокрема, через агресивні дії РФ щодо України, що спричинили до анексії Криму та втрати контролю над частиною території на сході України, був створений перелік заборонених російських товарів, які неможливо було ввозити в Україну. За таких обставин російський бізнес вдається до використання латентних технологій зовнішньої експансії на український ринок, використовуючи в якості інструменту «країну

походження». Зокрема мова йде про використання Білорусії, завдяки якій незначні заходи з маркетингової наповненості експортного російського товару (фасування, заміна упаковки тощо) змінюють країну походження: вироблені російські товари на маркуванні перетворюються на білоруські. Інші, дозволені товари, можуть просто не користуватися попитом серед споживачів, так як є російськими, тому дуже часто виробник не вказує інформацію, що є обманом та порушенням законів.

Наприкінці 2018 року в Україні був прийнятий Закон «Про інформацію для споживачів харчових продуктів». Він покликаний удосконалити і привести до європейських стандартів правила маркування продуктів харчування [2]. Одним із правил маркування, яке завжди існувало, є чітке зазначення інформації про країну-виробника, проте лише тепер введені нові санкції стосовно порушників. Обов'язковою умовою є також наявність верифікації сертифікатів про походження товарів.

Зазвичай, країна походження у споживачів всього світу викликає певні асоціації. Наприклад, технологічні розробки сьогодні невід'ємно пов'язані з Китаєм та США, незалежно від того, чи є це високоінтелектуальні роботи чи електротехніка. Хоча здебільшого товари вироблені в Китаї чи Японії, особисто українці, не відносять до товарів високої якості. Францію вважають країною моди, а рівень якості та надійності на високому рівні асоціюється із товарами, батьківщиною яких є Німеччина. Тому за такі товари споживачі готові платити більше, ніж за аналогічні товари з інших країн. Тобто, якщо імідж країни є позитивним, то і продукція, будь-яка, як правило, буде користуватися попитом.

Згідно з дослідженнями професора Х. Калічарана, багато потенційних споживачів надають перевагу продукції із розвинених країн. Товари, вироблені в Європі та США, відповідно до результатів, покупці вважають найякіснішими і обирають їх для купівлі в першу чергу [3, с. 899]. Це обумовлено тим, що в світі склалася думка, що товари з менш розвинених країн априорі не можуть бути високоякісними через брак матеріалів, їх погану якість і технологію виробництва.

Особливого значення вплив ефекту країни походження набуває тоді, коли потенційний споживач не знайомий з певним зарубіжним продуктом чи послугою. Тоді, позитивний чи негативний імідж країни відбивається на його товарі.

У підсумку варто все таки зауважити наступне: хоча країна походження є вагомим фактором при оцінці якості товару, який просувається на зарубіжні ринки, інші показники також важливі і можуть впливати на вибір покупців.

Сьогодні, коли рівень конкуренції та потужність виробництв постійно збільшується, а товари стають все більш доступними, саме споживачі вирішують буде ваш товар або фірма мати успіх чи ні.

Література

1. Мазаракі А. А., Мельник Т. М., Кудирко Л. П. [та ін.] Міжнародний маркетинг : підручник. Київ : Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 2018. 448 с.
2. Курган С. Маркувати продукти в Україні будуть по новому: що змінилося. Факти. 2019. URL: <https://fakty.ua/295043-markirovat-produkty-v-ukraine-budut-ro-novomu-chto-izmenilos>
3. Kalicharan H. The effect and influence of country-of-origin consumers' perception of product quality and purchasing intentions. *International Business & Economics Research Journal*. 2014. № 13(5). С. 897-902. URL: <https://clutejournals.com/index.php/IBER/article/download/8760/8735>

Науковий керівник: к.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Кудирко Л. П.

Фамінська К.В, студентка,3 курс,8 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м.Київ

СТРУКТУРА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ УКРАЇНИ З ЄС

На сьогодні співробітництво з Європейським Союзом є одним із головних пріоритетів зовнішньоекономічної політики України, що й визначає активізацію заходів щодо поглиблення співпраці між Україною та країнами Європи. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків та поглиблення співпраці відкриває для економіки України багато нових можливостей.

Наприкінці квітня 2014 року, до підписання Угоди про асоціацію, ЄС запровадив режим односторонніх торговельних преференцій для України. На початку ефект від них був дуже високим: за I півріччя 2014 року експорт до ЄС зріс на 15%. Однак, починаючи з кінця літа 2014 року експорт до ЄС почав падати, - і до зими 2015 року скорочення перевищило 30%. Серед об'єктивних причин оглядачі називають і конфлікт на сході країни, який почав загострюватися саме з літа 2014 року, і загальне уповільнення економіки, яка так і не встигла вийти з кризи.

Дослідження географічної структури зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС протягом 2013-2017 року, а особливо в період після початку дії

Угоди про поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі спостерігається стійка тенденція до збільшення питомої ваги країн Європейського Союзу в українському експорті та імпорті.

За результатами 2014 року країни ЄС вперше випередили країни країн СНД. За останні ж чотири роки ситуація змінилася настільки, що тепер як в українському експорті, так і імпорті, питома вага країн СНД складає лише половину аналогічного показника країн ЄС. Найбільшими європейськими торговельними партнерами України є Німеччина, Польща, Італія та Угорщина.

У 2017 р. порівняно з 2016 р. обсяг експорту до країн ЄС зріс на 4035,7 млн. доларів США та становив у 2016 р. 13 497,7 млн. доларів США, а у 2017 р. - 17 533,4 млн. доларів США. Відповідно обсяг імпорту товарів із країн Європейського Союзу до України у 2017 р. порівняно з 2016 р. зріс на 3 658, 6 млн. доларів США. Негативне сальдо становило 3266,0 млн.дол. (-3644,5 млн.дол. у 2016 р.). На формування негативного сальдо вплинули окремі товарні групи: механічні машини (-2520,8 млн.дол.), палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки (-2511,6 млн.дол.), засоби наземного транспорту, крім залізничного (-2134,4 млн.дол.) [1].

Найбільші обсяги експорту до країн ЄС у 2016 та 2017 рр. становили продукція агропромислового комплексу та харчової промисловості – 30,5% та 32,2% чорні метали – 19,9% та – 20,2%, електричні машини та устаткування – 14,7% та – 14,2 %, мінеральні продукти – 10,8 % та 6,0% від загального обсягу експорту відповідно. Найбільші обсяги імпорту з країн ЄС у 2016–2017 рр. становили механічні та електричні машини – 21,1% та 21,8 від загального обсягу імпорту, продукція хімічної промисловості – 17,8% та 17,2, мінеральні продукти – 15,2% та – 15,0, товари АПК та харчової промисловості– 10,0% та 9,8% [2].

Товарна структура експорту України в ЄС залишалася доволі сталою протягом останніх кількох років, незважаючи на економічну кризу. Близько третини всього обсягу експорту займає продукція сільського господарства та харчової промисловості. Структура імпорту товарів з ЄС зазнала суттєвіших змін через географічну переорієнтацію закупівлі газу. Найбільші експортні поставки товарів Україна у 2017 році здійснювала до Італії (15,2%), Польщі (15,2%), Німеччини (10,2%), Іспанії, Угорщини та Нідерландів. Найбільші імпортні поставки товарів серед країн ЄС здійснювалися з Німеччини (25,9%), Польщі (15,2%) та Угорщини (10,5%).

Отже, проаналізувавши стан зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС, можна зробити висновок, що в 2016–2017 рр. обсяги торгівлі товарами між Україною та рештою країн світу почали поволі скорочуватися. Проте обсяги торгівлі з країнами ЄС, навпаки почали збільшуватися. У відносному вимірі важливість ЄС як торговельного партнера України зросла, тому можна зазначити, що відбулася переорієнтація зовнішньоторговельних потоків України у напрямку ЄС. Для того, щоб покращити зовнішню торгівлю товарами України

з ЄС потрібно поліпшити інвестиційний клімат для залучення інвестицій з ЄС у високотехнологічні сфери виробництва, а також задіяти потенціал внутрішнього ринку України для розширення власного виробництва й підвищення конкурентоспроможності національних виробників на зовнішньому ринку.

Література:

1. Співробітництво між Україною та країнами ЄС: статистичний збірник. – К., 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Державний комітет статистики України. Офіційний сайт. // Режим доступу до джерела: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Співробітництво між Україною та країнами ЄС у 2017 році: статистичний збірник / Державна служба статистики України. К., 2018.- 195 с.

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ П'янкova O.B.

Chobotok Valeriia Yuriiivna , student, I course, 5a group,
Faculty of International Trade and Law,
Kyiv National University of Trade and Economics (Kyiv)

FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF ENTERPRISES IN TERMS OF EMERGING RISKS

One of the most important subjects of FEA is an enterprise. Enterprise is determined as an independent subject of an economic activity , which produces goods or provides services with a purpose of satisfying the needs of society and gaining a profit. Its foreign economic activity is based on the possibility of earning economic profit , proceeding from the advantages of the international division of labor , international official relations. It is connected with that the production of some goods , their sale or provision of some kind of service in another country has more advantages than such activity inside the country. Thereby FEA is carried out in that country and with those partners, which are the most beneficial.

The role and place of enterprise in the FEA of country are being changed in modern conditions. It is affected by both the nature of the internal sphere of the enterprise and the external environment. The domestic sphere of activity of the Ukrainian enterprise is determined by the transitional nature of the country's economy. Certain market infrastructure has already been created, the foundations of the regulatory environment and the business climate have been formed. However, many elements of the market can not yet be implemented due to the circumstances of the technical-economic, monetary-financial, socio-political nature [1].

The weakness of the state to changes in external conditions indicates the speed of the spread of crisis phenomena in the national economic system and the limited means of influencing it on its part. Therefore, the relevance of the study of the stability of the conditions of foreign trade of countries to internal and external instability is due to increased imbalances in the world economy.

Formation of a liberal economic environment, changing external conditions of economic activity during the implementation of foreign economic activity and other factors put the problem of enterprises of the constant adaptation of control systems to the dynamically changing conditions of management. Therefore, in order to ensure a sufficient level of internal and external efficiency, domestic enterprises have to carry out a sufficiently long process of formation and continuous adaptation of foreign economic activity management systems.

Thus, the main objective of the management of foreign economic activity is to study the peculiarities of modern trends in the development of the environment in which the enterprise operates and to create their own competitive advantages on this basis. The concept of management is aimed at achieving the strategic goals of the enterprise, which should be subordinated to the entire system of management of foreign economic activity [2].

For the smooth functioning of the enterprise in foreign economic activity, it is necessary to predict the risks that may arise in the work.

Risk is the probability of some kind of a dangerous situation or a few situations that lead to financial, property and commercial losses . The peculiarity of the risk nature in business is that in addition to the risk of loss it also provides the risk of winning. By itself, the entrepreneurship is a bilateral issue in terms of risk – you risk and either you win or lose. In order to be able to turn risk into a positive direction, you need to have and develop not just one solution, but a series of alternatives. In this case, the probability of the optimal solution is much higher, and the ability to avoid or minimize risks is more real.

For a specialist in foreign economic activity, perhaps the most important skill is the ability to identify and analyse risks. First of all, we must be able to classify them, to determine the level of danger and identify the interrelation and interdependence between different types of risk and to determine the nature of the negative results in case of happening. An important factor is the degree of risk "purity". Quite common is risks insurance speculation. Unscrupulous employers insure pre-specified risk of loss of different character, thus violating the principle of insurance – only a probability, but not a certain fact of the insured event, and receive substantial profits from it .

For an effective management and minimization of possible risks on enterprises the departments or positions, that is responsible for monitoring, analysis and development of the management risks program should function. Management

risk stages closely related to the tactical, strategic planning and enterprise management. The main objective of the risk managers on the first stage is a clear formulation and analysis of the risks reasons, the nature of their origin and degree of the potential threat for the company.

The main causes of risks generally include:

1. unstable political and economic situation in a particular country and in the world globally;
2. difficulty of predicting future demand trends (development of fundamentally new products, software, or type of service, which can lead to the gradual refuse of your product);
3. national and cultural non-acceptance of the offered products;

The main way to minimize risks is the insurance of foreign economic activities and operations. Insurance of external economic risks involves the development of complex management programs and the formation of a set of different types of insurance, which in the future will effectively provide protection or reduce the expenses of the enterprise and its partners, from the financial losses, worsening of business reputation and litigation [3].

References

1. Kozak Y.G. Foreign Economic Activity Enterprise-region monography [Electronic resource] / Y.G. Kozak – Access mode: <http://dspace.oneu.edu.ua>

2. Dashutina L.O. Foreign economic activity of Ukraine's regions enterprises in the condition of growing of external and internal instability [Electronic resource] / L.O. Dashutina – Access mode: <http://repo.snau.edu.ua>

3. Żemigala Marcin, Korzh Marina Foreign economic activity of enterprises [Electronic resource] / Marcin Żemigala, Marina Korzh – Access mode:

http://repozytorium.p.lodz.pl/bitstream/handle/11652/1944/Foreign_econ_activ_Stankiewicz_Mroz_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Scientific supervisor: Candidate of Sciences (Economics), Associated Professor of International Economic Relations Department KNUTE Kravets K P.

Шалай А. О.

студентка I курс магістратури, 4 група,
Факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ КОМПЛЕКСНОСТІ У ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЯХ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах глобалізаційних тенденцій змінюються підходи щодо діяльності підприємств у сфері зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), бо саме вони ініціюють товарно-грошові відносини з приводу купівлі-продажу сировини, товарів та послуг не тільки з вітчизняними, але й із закордонними контрагентами. Такого роду взаємодії є основою для формування певних ініціатив серед учасників ринкових процесів шляхом проведення ними різних операцій, що забезпечує входження у систему міжнародних економічних відносин.

Зовнішньоторговельні операції (ЗТО) можуть бути визначені як цілий набір заходів, які використовують суб'єкти господарювання (підприємництва) різних країн з метою активізації різних напрямів торгівлі на зарубіжних ринках. Це також передбачає організацію комплексу дій і зусиль підприємства ЗЕД щодо: дослідження ринку конкретного товару/послуги; створення різних мереж їх збуту та рекламування; оформлення фінансового забезпечення операцій і правового супроводження (переговори, контракти, угоди) тощо.

У зв'язку з цим, важливим є удосконалення існуючих механізмів ЗТО підприємств через застосування ними «принципу комплексності» при їх здійсненні на основі аналізу:

- кон'юнктури міжнародного ринку з огляду тенденцій зміни пропозиції чи попиту на ньому [1, С. 9];
- галузевої специфіки функціонування підприємства і можливостей позиціонування його у високоліквідних сегментах ринку;
- особливостей ціноутворення у сфері ЗЕД і характерних ознак впливу фінансових ризиків на діяльність підприємства;
- динаміки розвитку промисловості, торгівлі, технологій та ін.

Доцільно зазначити, що ЗТО поділяються на основні (операції, які здійснюються між безпосередніми учасниками цих операцій – контрагентами різних країн) та допоміжні (операцій пов'язані з рухом товару до споживача) [2, С. 85]. Традиційно підприємства у сфері ЗЕД орієнтовані на розширення своєї діяльності та прагнуть її стимулювати через реалізацію таких основних видів ЗТО як:

- експорт товарів/ послуг (продаж і вивіз товарів за кордон для передачі їх у власність іноземному контрагенту);
- імпорт товарів/ послуг (закупівля і ввіз іноземних товарів для подальшої їх реалізації на внутрішньому ринку своєї країни чи використання підприємством-імпортером);
- реекспорт (продаж із вивезенням за кордон раніше імпортованого товару, що не підлягав обробці, а також придбання і перепродаж товару за кордоном без його переробки там і без завезення в країну);
- реімпорт (придбання із ввезення з-за кордону раніше експортованого товару, що не підлягав там обробці, а також повернення з-за кордону товару, раніше доставленого посередником і не реалізованого ним на зовнішньому ринку, в т. ч. товару, від якого відмовився покупець через низьку його якість, відсутність після продажних послуг тощо).

Варто зазначити, що найважливішим елементом ЗТО є контракт, предметом якого є купівля-продаж товару або послуги, виконання підрядних робіт, оренда та інше. Підготовка контракту є етапною та зосереджує увагу менеджменту підприємства ЗЕД на укладанні не лише основних договорів, але й допоміжних – з консалтинговими фірмами, рекламними агентами, торговельними посередниками, транспортними фірмами, страховими компаніями та ін.

Особливістю ЗТО є урахування правової форми і використання конкретних способів (методів) при їх здійсненні. У цій сфері діяльності підприємства важливим кроком є підписання зовнішньоторговельної угоди з іноземним партнером (агентом, контрагентом та ін.). Велика різноманітність угод в міжнародній торгівлі в залежності від їх предмета (об'єкта) поділяється на такі види як: угоди купівлі-продажу товарів; угоди купівлі-продажу послуг; угоди купівлі-продажу об'єктів інтелектуальної власності.

Сама процедура формування типової зовнішньоторговельної угоди відображає певну комплексність в основних етапах її реалізації:

- 1) встановлення ділового контакту із зарубіжним партнером;
- 2) оформлення замовлення покупцем;
- 3) забезпечення доставки і розрахунків;
- 4) виконання замовлення продавцем [3, С. 57].

Крім того, реалізація успішної політики здійснення ЗТО, наприклад із сировинною продукцією, передбачає задіяння ресурсу біржової чи аукціонної торгівлі на основі укладання міжнародних торговельно-економічних угод. Зокрема, під час реалізації ЗТО з сировинною продукцією використовують два основні методи загального механізму виконання розрахунків, а саме:

- 1) прями́й (direht) – експорт і і́мпорт, які передбачають поставку товарів промисловими підприємствами безпосередньо іноземному споживачу або закупку в нього відповідних товарів;
- 2) непрями́й (indireht) – експорт і і́мпорт, які передбачають продаж і купівлю товарів через торгових посередників (реалізується через торгово-посередницькі операції).

Беручи до уваги сучасну практику здійснення ЗТО, державне їх регулювання в Україні повинне забезпечувати, насамперед: захист економічних інтересів країни та її господарських суб'єктів; створення комфортного ділового середовища для розвитку підприємницької та інноваційної активності незалежно від їх форм власності; самостійне визначення напрямів використання доходів та вкладення інвестицій; заохочення конкуренції та ліквідацію монополізму у цій сфері. В реаліях сьогодення експерти констатують про те, що значна частина українського бізнесу пов'язана із ЗТО, адже зовнішньоторговельний оборот країни майже збігається із номінальним ВВП [4, С. 40].

Отже, досягнення конструктивності в політиці регулювання ЗЕД має сприяти успішності проведення соціально-економічних реформ в Україні та формувати передумови для досягнення збалансованості в розвитку внутрішнього ринку й структурі національного виробництва, покращення статусу нашої держави в міжнародному економічному просторі. Удосконалення механізмів ЗТО із урахування комплексного аспекту має стати важливою ознакою діяльності підприємств, які розвивають свій потенціал у сфері ЗЕД.

Список використаних джерел:

1. Бохан А.В. Світовий ринок як підсистема світового господарства / Світовий ринок товарів та послуг: підруч. Для студ. вищ. навч. закл. / за ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. – К.: Київ. нац. торг-екон. ун-т, 2015. – 720 с.
2. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: підручник/ за ред. д-ра екон. наук, проф. І.В. Багрової. К.: Центр навч. л-ри, 2004. – 580 с.
3. Інформаційно-аналітичний процес: праксеологічний підхід за заг. ред. В. К. Савчука. К. : видавництво «Вік Принт», 2013. – 204 с.
4. Дунська А. Експортно-імпортна діяльність України //Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2016. № 3. – С. 36-46.

Науковий керівник: Бохан А.В., к.е.н., доц., доцент кафедри міжнародних економічних відносин Київського національного торговельно економічного університету, м. Київ

Шевчук С.Д., студентка, III курс 7 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Умовою сталого розвитку нашої держави є забезпечення соціального захисту населення. Соціальний захист працівників підприємств є одним з найважливіших елементів соціального захисту населення, що передбачає вирішення не тільки матеріальних, а й питань комфорту роботи персоналу.

Проблеми соціального захисту працівників на підприємствах досліджуються у працях багатьох вчених, зокрема, А. Г. Антипова, Н. П. Борецької та ін. Н.П. Борецька розуміє під соціальним захистом – систему соціальних та економічних прав та гарантій, що закріплюються державою і реалізуються її соціальною політикою на основі механізмів забезпечення життєвого рівня, достатнього для відтворення і розвитку особистості на всіх етапах життєдіяльності людини [1]. Подане вище визначення можна вважати влучним, оскільки автор зважає на економічні та соціальні права, гарантовані державою, та підкреслює ціль соціальної політики загалом – забезпечення достатнього життєвого рівня для розвитку особистості.

На сьогоднішній день питання створення безпечних умов праці є нагальним для України. За даними статистичних досліджень рівень виробничого травматизму в Україні за останні 15 років збільшився в 5–8 разів, порівняно з такими ж показниками в інших промислово розвинених країнах. Статистика нещасних випадків свідчить, що в даний час на підприємствах України щоденно травмується в середньому 200 людей, із них 30 стають інвалідами, 22 – отримують професійні захворювання, а 5 – гине [4].

Сучасна система соціального захисту (як державного, так і недержавного) має формуватися на основі системи гарантій мінімально необхідних умов для підвищення соціально-економічної активності людини і поширюватися на такі сфери: відпочинок, праця, здоров'я, житло, споживання, освіта, дохід [2].

Покращення роботи системи соціального захисту можна досягти, використовуючи досвід інших держав, що мають певний успіх в цій сфері. Враховуючи проєвропейський вектор розвитку України, для нашої держави в першу чергу є цікавою система соціального захисту Європейського Союзу.

З метою дослідження особливостей системи соціального захисту ЄС, розкриємо основні принципи, на яких ґрунтується його законодавство щодо соціального захисту.

1. Одним з важливіших є *принцип недопущення дискримінації за національною ознакою*. Цей принцип передбачає співпрацю країн-членів ЄС щодо створення спільного плану класифікації певних виплат та започаткування фондів по перерозподілу коштів між державами.

2. *Принцип взаємозаліку страхових періодів*. Базується на призначенні особі допомоги не залежно від того, на території якої країни вона працювала. Допомога має форму виплат, пов'язаних з материнством, виходом на пенсію, тимчасовою непрацездатністю, інвалідністю, похованням.

3. *Принцип належності до однієї країни*. Кожен громадянин має право бути суб'єктом системи соціального захисту тільки в одній країні-члені ЄС.

4. *Недопущення погіршення становища*. ЄС відома своєю міграційною політикою, тому і легальним працівникам-мігрантам надаються ті ж самі (або навіть більші) допомоги, що і звичайним громадянам ЄС. Також цей принцип відноситься до громадян ЄС, що переїхали в іншу країну союзу.

Аналізуючи поточну ситуацію в Україні, можна зауважити, що система соціального захисту недостатньо використовує потенціал інституту обов'язкового соціального страхування. Сучасна система соціального страхування не є за своїм змістом до кінця страховою, зберігаючи і виконуючи функції соціального забезпечення (допомоги), оскільки розмір страхових внесків не узгоджується з рівнем соціального і професійного ризику, обсягом прав і гарантій страхувальників і застрахованих, має місце їх відчуженість від участі в управлінні фондами тощо [3].

На даний момент в нашій країні існує низка проблем, пов'язаних з соціальним захистом працівників та населення в цілому:

1. Обсяг нинішнього законодавства в цій сфері є досить суперечливим. Таке явище спостерігається, тому що було прийнято багато законодавчих актів, спрямованих на розвиток в проєвропейському векторі, але у той же час існує маса застарілих актів, що і є «основою» усього соціального захисту працюючих.

2. Фінансування видатків щодо пільг є непрозорим та несистемним. Відсутність будь-якого чіткого плану дій призводить до великих втрат коштів без подальших позитивних результатів.

3. Соціальне страхування в Україні покриває лише 56,3% витрат, в той час як у ЄС ця цифра складає не менше 75,5% [5].

В Україні приймаються міжнародні стандарти в соціальній сфері, але кроки до практичної реалізації домовленостей не впроваджуються. Ефективна система соціального захисту є невід'ємною складовою розвитку сучасних держав, вона виступає гарантом того, що в суспільстві буде стабільність та можливість нормальної роботи працівників. В Україні дії щодо поліпшення

умов праці є недостатньо ефективними, бо їх здійснення повинно бути плановим та комплексним, спрямованим на створення системи, що буде забезпечувати керування безпекою праці, спрямованої на збереження здоров'я та працездатності людини.

Скориставшись методами західних колег, Україна може вийти з цієї ситуації. Ефективним буде підвищення суми соціального страхування, щоб більша частина витрат на медичне обслуговування припадала на державні кошти, а не на кошти домогосподарств та приватного страхування. У випадку прийняття нового комплексу законів щодо обов'язкового соціального страхування та належного використання їх на практиці позитивний результат має бути забезпеченим.

Література:

1. Борецька Н. П. Регіональні аспекти соціального захисту населення // Регіональна економіка. – 2000. – № 3. – С.81.
2. Балтачєєва Н.А. Теорія та практика формування і реалізації соціальної політики в Україні: моногр. / Н.А. Балтачєєва. – Донецьк: ДонНУ, 2010. – 117 с.
3. Балтачєєва Н.А. Стратегія розвитку системи соціального захисту населення в Україні: Економіка пром-сті. — 2012. — № 1-2. — С. 302-309
4. Водяник А. О. Ризики травмування на підприємствах обробної промисловості України, причини та рекомендації з профілактики: наук, праць ННДІОП. - К.:ННДІОП, 2002. - Вип. 6. - С. 89-96
5. World Health Organization [Електронне джерело]. – Режим доступу:<http://apps.who.int/gho/data/view.main.HEALTHEXPRATIOEUR?lang=en>

Науковий керівник: кандидат економічних наук, старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Слоква М.Г.

Ясюченко Н. В., студентка, 3 курс, 8 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ

СТРУКТУРА ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ З КИТАЄМ

На сучасному етапі розвитку економіки зовнішньоекономічні зв'язки між країнами все більше поглиблюються та розширюються. Адже саме через ці зв'язки відбувається розподіл праці, основною метою якого є врегулювання процесів суспільної праці в цілому, а також обмін нею та її результатами між країнами.

Під зовнішньоекономічними зв'язками розуміємо ті торговельні, наукові, технічні, виробничі та інші економічні взаємовідносини, які можуть відбуватися між різними державами світу.

Починаючи від проголошення незалежності України, наша держава почала розвивати взаємозв'язки із Китайською Народною Республікою. Найактивніше відносини між даними країнами розвивалися у 2013 року і завершилися підписанням Договору про дружбу та співробітництво між народами. Сьогоднішні відносини між КНР та Україною є доволі складними. Анексія Криму Росією та її агресія проти України спричинила погіршення відносин між Україною та Китаєм. Хоч Україна знаходиться в стані військових дій уже 5 років, Китай ще і досі не визначився із ставленням до цієї війни та реакцією на дії Росії.

Однак, не зважаючи на це, зацікавленість КНР у співпраці з Україною є доволі великою. Адже саме з Україною Китай підписав угоду про створення «закордонних продовольчих баз». Саме наша держава має доволі потужні агропромислові можливості, наукову базу, а Китай має доволі потужну інвестиційну базу та високі технології.

За даними української статистики, за 9 місяців 2018 р. у структурі українського експорту до КНР домінували поставки: руди, шлаків і золи (31,2%); зернових культур (29,3%); жирів та олії тваринного або рослинного походження (17,1%); реакторів ядерних, котлів, машин (8,7%); деревини і виробів з деревини (4,1%); залишків і відходів харчової промисловості (2,2%); продукції борошномельно-круп'яної промисловості (1 %); інших недорогоцінних металів (0,9%). Імпорт китайських товарів в Україну був представлений такими групами: електричні машини (27,5%); котли, машини (18,7%); пластмаси, полімерні матеріали (5%); засоби наземного транспорту крім залізничного (3,9%); чорні метали (3,6%); органічні хімічні сполуки (3,2%); вироби з чорних металів (3,1%); різноманітна хімічна продукція (2,8%); взуття (2,7%); іграшки (2,6%); каучук, гума (2,2%); нитки синтетичні або штучні (1,9%) [1].

Як ми переконались, Україна забезпечує Китай саме сировиною, а не готовою продукцією. В свою чергу з нашої сировини Китай виготовляє конкурентоспроможну продукцію, яку представляє на світовому ринку. Україна завжди відзначалась високою якістю та дешевизною, порівняно з іншими країнами, виготовленням деталей та двигунів для військової техніки. З 2014 року наша країна збільшила військовий експорт, отримавши частку в 13% в усьому військовому імпорті КНР, наприклад на миколаївських суднобудівних заводах виготовляють ключові блоки для двигунів китайських есмінців. Також Україна постачає двигуни для китайських літаків К-8 та L-15. Харківські танкові двигуни імпортуються до Китаю для спільного китайсько-пакистанського танку MBT – 2000. Відповідно у списку найбільших експортерів зброї та військової техніки Україна посідає 9 місце, а Китай посідає 3, оскільки України забезпечує Китай лише деталями [2].

Україна є перспективною державою саме в галузі літакобудування. Адже саме в нашій державі розташований завод, який виготовляє всесвітньовідомі літаки АН. Китай вельми цікавиться ними і готовий вкладати інвестиції в розвиток даного заводу та його модернізацію. І це не випадково: ДП «Антонов» – провідний український розробник і виробник авіатехніки, визнаний світовий лідер у ніші транспортних літаків широкого призначення. Підприємство співпрацює із 76 країнами світу [2].

Для України важливо акцентувати увагу на можливості розгортання значно серйозної взаємодії між державами, а ніж експорт в основному сировини та імпорт малоцінних речей. Перспективним є розгортання заводів як в Україні, так і на території Китаю по спільному виготовленню літаків, військової зброї, техніки та підприємств у аграрній сфері, що значно заощадить витрати для Китаю, посилить позиції України на світовому ринку.

Станом на 01.07.2018 в економіку України залучено \$18,22 млн. інвестицій з Китаю. Найбільший обсяг інвестицій спрямовано до підприємств у сфері сільського, лісового та рибного господарств [1]. Починаючи з 2016 року КНР намагається посилити свою діяльність у сільському господарстві, а саме тваринництві. Через кліматичні умови та нестачу вільних земельних ділянок Китай вимушений купувати в Україні корми для вигодовування худоби. Перспективним є створення спільних підприємств з вирощення тварин для Китаю та можливі спільного виведення нових порід.

Китай високо цінує саме натуральні продукти харчування. Усього за дев'ять місяців минулого року структура українських поставок до Китаю збагатилася на 226 нових товарних позицій. Це принесло Україні додаткові \$24,1 млн.[2] Нам варто акцентувати увагу на тому, що звичайні українські натуральні фрукти цінуються китайським споживачем. Донедавна розпочався експорт українських черешень до Китаю, які користуються попитом.

І на додаток, Китайська Народна Республіка все активніше включається в розвиток регіонів цілого світу та все активніше укладає двосторонні договори в галузі економічного співробітництва із різними країнами світу. Все вірогідніше стає і те, що китайська валюта з часом все більше і більше зміцнить позиції на світовому валютному ринку і з часом може набути статусу резервної валюти. Що і підсилює нашу впевненість у думці про потребу у поглибленні співпраці з Китаєм.

Література :

1. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Китаєм [Електронний ресурс] // Посольство України в Китайській Народній Республіці та в Монголії (за сумісництвом). – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://china.mfa.gov.ua/ua/ukraine-cn/trade>.

2. Шевченко П. Україна – Китай. Від житниці до стратегічного співробітництва [Електронний ресурс] / Петро Шевченко // Хвиля. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://hvylya.net/analytics/economics/ukrayina-kitay-vid-zhitnitsi-do-strategichnogo-spivrobitnitstva.html>.

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ П'янкova О.В.

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 2. НАЦІОНАЛЬНИЙ БІЗНЕС В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Акішев В.С., студент, II курс, 5 група,
факультет обліку, аудиту і інформаційних систем,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

РЕГУЛЯТОРНІ МЕХАНІЗМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Як відомо, однією із складових будь-якої ринкової економіки є бізнес, або підприємницька діяльність. Існує багато підходів до класифікації бізнесу, одним з них є кількісний підхід. За цим підходом бізнес можна поділити на великий, середній і малий. Наразі розглянемо тільки малий бізнес і його стан в Україні.

Згідно Господарського кодексу України (ст.55) суб'єктами малого підприємництва є: фізичні особи, які зареєстровані в установленому законом порядку, у яких середня кількість працівників за звітний календарний рік не перевищує 50 осіб та річний дохід не перевищує суму, еквівалентну 10 млн. євро, визначеного за середньорічним курсом Нацбанку України; а також юридичні особи, у яких середня кількість працівників не перевищує 50 осіб та річний дохід не перевищує суму, яка еквівалентна 50 млн. євро [1].

Для розуміння нинішнього стану підприємств малого бізнесу треба трішки заглибитись в історію. Дійсним початком того, що ми називаємо малим бізнесом, є 1991 рік – рік незалежності України. 7 лютого цього року третьою сесією Верховної Ради України дванадцятого скликання був ухвалений закон «Про підприємництво», а у травні того ж року був утворений Державний комітет України із сприяння малим підприємствам та підприємництву. Якщо охарактеризувати всю історію

підприємств малого бізнесу України, то у самому початку його існування супроводжувалося постійною боротьбою за виживання, інколи навіть методами, які не були законними. Особливо це проявилось у 90-ті роки, коли навіть деякі торгові ринки були під контролем організованої злочинності, а також відбувалася системна тінізація економіки в розрізі нелегальної, неформальної і кримінальної діяльності. Експерти стверджують, що за всі роки держава не забезпечила умов, які б сприяли стабільності розвитку малого бізнесу, а також її політика в даному напрямі виявилася неефективною і залишається такою і на сьогодні [3].

Регуляторний клімат в країні щорічно оцінюється Світовим банком в рамках глобального дослідження Doing Business. Традиційно, в межах дослідження оцінювання здійснюється за 10-ма компонентами, що характеризують впровадження в країні змін для покращення умов підприємницької діяльності. А саме: умови реєстрації підприємства; отримання дозволу на будівництво; підключення до систем енергозабезпечення; реєстрація власності; отримання кредиту; захист прав міноритарних інвесторів; оподаткування; умови міжнародної торгівлі; забезпечення виконання контрактів; вирішення проблем неплатоспроможності (рис.1).

Рис.1. Зміна позицій України за основними компонентами рейтингу ведення бізнесу Doing Business-2019.

Джерело: [4].

В світовому рейтингу ведення бізнесу Doing Business за 2018 рік наша країна займає 76 місце з 190 країн, значно поступаючись Грузії (9 місце), Польщі (27 місце), Росії (35 місце), Казахстану (36 місце), Білорусі (38 місце) та Молдові (44 місце). У загальному рейтингу країн Doing Business 2019 Україна посіла 71-е місце у списку з 190 країн світу, піднявшись на 5 пунктів порівняно з торішнім рейтингом. В цілому, починаючи з 2007 року (132 місце) Україна продемонструвала прогрес, піднявшись в рейтингу на 61 позицію.

Якщо дивитися на результати окремих складових елементів у рейтингу, за означений період Україна продемонструвала значне зростання за критеріями «Оподаткування» (з 164 до 54 позиції), «Міжнародна торгівля» (з 148 до 78 позиції) і "Захист міноритарних інвесторів"(з 128 до 72 позиції) і більш помірний прогрес в категоріях «Реєстрація власності» (з 97 до 63 позиції) і «Отримання дозволів на будівництво» (з 41 до 30 позиції). Саме у цих напрямках відбулися основні законодавчі зміни, які вплинули на покращення показників загального рейтингу. Хоча в цілому вони швидше є точковим, а не комплексними реформами, які сприяли б значному прогресу України в цьому рейтингу.

Серед переваг ведення бізнесу в Україні можна віднести такі з багатьох рис:

1. Спрощена система оподаткування – підприємці (фізичні і юридичні особи) обирають самостійно спрощену систему оподаткування, обліку і звітності, а також групу платників єдиного податку залежно від річного доходу;

2. Мінімальна ставка – для 1-2 груп складає 10% (121,80 грн.), для 3-4 груп 20% (243,60 грн.) від розміру мінімальної заробітної плати на місяць.

3. Дешевий ринок праці – для власника підприємства вигідно наймати нашу робочу силу, бо середня заробітна плата в Україні складає близько 3000 грн. тощо.

Щодо перманентних недоліків у веденні бізнесу, особливо малого, на території України. Ось деякі з них:

1. Тиск з боку контролюючих органів – малий бізнес є прекрасною ілюстрацією цього недоліку: вплив робітників податкової і митної

служби відчули на своєму досвіді вже не мало підприємців, і це тільки погіршує і так не досить ефективну систему.

2. Корупція – цей недолік проявляється як із боку держави, так і з боку підприємців. Хабарництво несе для бізнесу збитки, так як хабарі стають неофіційними витратами для ведення бізнесу, що загрожує існуванню бізнесу в будь-якій його формі, а, отже, і економіці.

3. «Поділені» сфери впливу – усім без винятку відомо те, що всі сфери бізнесу в Україні поділені між фінансово-олігархічними угрупованнями. Цей пункт пов'язаний з пунктом 2, бо олігархи мають достатньо впливу і коштів для підкупу підприємців і використання їх коштів для власного збагачення.

4. Невизначеність правил гри – також можна пов'язати з двома попередніми пунктами: коли одні підприємці отримують всіляку пільгу від держави, то інші (а особливо малі підприємці) – живуть від перевірки до перевірки, тим самим малі підприємства не зацікавлені в наданні якісних послуг.

Аналіз умов підприємницького середовища засвідчує, що в Україні стан малого бізнесу має багато викликів як зі сторони держави, так зі сторони конкуренції середнього і великого бізнесів. Мале підприємництво є одним із засобів усунення диспропорцій на окремих товарних ринках, створення додаткових робочих місць і скорочення безробіття, активізації інноваційних процесів, розвитку конкуренції. З огляду на місце і роль малого бізнесу в економіках розвинутих країн та позитивні тенденції щодо формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні за останнє десятиріччя, малий бізнес має усі шанси стати локомотивом розвитку національної економіки. Вищезазначені проблеми сповільнюють цей процес. Перспективність розвитку малого бізнесу і його вклад у розбудову національної економіки залежить від того наскільки ефективною буде діяльність державних органів влади щодо формування сприятливого бізнес середовища.

Література

1. «Господарський кодекс України», Київ: «Кондор», 2003 р.
2. Фединець Н.І., Миронов Ю.Б., Гонська М.Р. Соціологія ринку: Тема 3. Підприємництво та малий бізнес в ринковій економіці. URL: <http://kerivnyk.info/sociologia-rynku3>
3. Матвійчук Л.О., Крупа О.В. Фінансові основи підприємництва. URL: http://dn.khnu.km.ua/dn/k_default.aspx?M=k1249&T=04&lng=1&st=0

4. Doing Business 2019. Training for Reform/ 2019 International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf

Науковий керівник: д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Ходжаян А.О.

Барановська В. С., студентка, III курс, 3 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

СТИМУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Сучасний світогосподарський розвиток характеризується надзвичайно динамічним розгортанням глобалізаційних процесів, які докорінно змінюють структуру міжнародних економічних відносин. Для України міжнародні ринки є вкрай важливими не лише з позицій економічного зростання, але й створення належних умов її інтеграції у сучасну світогосподарську систему. Між тим, за умов розгортання динамічних глобальних процесів Україна не впоралася з їх викликами (передусім з формуванням інноваційної моделі розвитку, якій притаманні інтелектуалізація, сайєнтифікація та інформатизація виробничих відносин), опинившись у достатньо складному становищі.

На жаль, за роки незалежного існування нашої держави її позиції у системі міжнародного поділу праці були значно послаблені. Крім того, Україна практично не включена у світові ринки капіталів, науково-технічної інформації і технологій; українські підприємства в своїй основній масі не беруть участі в міжнародній спеціалізації і кооперуванні. [1, с.78] Наша держава у глобальному рейтингу країн світу за показником економічної конкурентоспроможності у 2017 році посіла 85-е місце серед 138 країн світу. Згідно із дослідженнями, негативними факторами для ведення бізнесу у нашій країні визначено: політичну нестабільність, корупцію, неефективну державну політику, часту зміну урядів, інфляцію, високі податкові ставки, складність податкового законодавства, регулювання валютного ринку, невідповідну

якість інфраструктури, недостатню здатність до інновацій, погану етику робочої сили, низьку якість охорони здоров'я та ін. [2].

Важливою складовою стимулювання розвитку міжнародного бізнесу в Україні є державна політика: спрощення процедур започаткування та ведення бізнесу, формування сприятливих умов для успішного розвитку підприємництва на глобальному рівні. Економіка розвинених країн базується в основному на малому та середньому бізнесі, їх частка у ВВП багатьох європейських країн перевищує 50% (Італія – 70%, Німеччина – 60%, Франція – 52%), в Польщі – 47% ВВП, а в Росії та Білорусі – 22% та 23% відповідно. В Україні мале підприємство знаходиться лише на етапі становлення (12-14% ВВП) та потребує значної підтримки [3, с.39]. Вітчизняні суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності мають незначний досвід, не володіють методами сучасного маркетингу і, як наслідок, припускаються багатьох помилок і, при інших рівних умовах, програють конкурентну боротьбу. А тому організації та підприємства потребують методичних розробок, які би допомогли їм вибирати ринки, оцінювати свої зовнішньоекономічні можливості, вміло вести жорстку конкурентну боротьбу, раціонально планувати свою міжнародну діяльність.

Оновлення вітчизняної економіки можливе лише на принципово новій технологічній основі, зокрема, шляхом міжнародного трансферу технологій (купівлі ліцензій західних фірм, лізингу, організації спільних підприємств тощо). Але допоки економічно вигідним для підприємця залишатиметься застосування ресурсовитратних технологій і дешевої робочої сили, марно сподіватися на те, що в Україні активізується інноваційна діяльність, збільшиться імпорт передової техніки, втілюватимуться інноваційні ідеї. [4, с.160].

Важливим інтеграційним пріоритетом України є інноваційне співробітництво з Євросоюзом. Україна вважається привабливою для проведення складних науково-дослідних робіт, оскільки має для цього відповідну базу. Це означає, що наша країна може створити потенціал, необхідний для підключення до глобальних систем НДДКР ТНК. Із точки зору реалізації національних економічних інтересів інтернаціоналізація інноваційної діяльності відкриває можливості не тільки для передачі технологій, а й для їх розробки. Це може надати змогу Україні, як й іншим країнам, що приймають розробки, зміцнити свій технологічний та інноваційний потенціал. І навпаки: недостатньо повне використання інноваційних факторів інтеграції здатне поглибити

розрив окремих країн із низьким рівнем розвитку від країн технологічних лідерів.

Враховуючи історичну необхідність України в сильному стратегічному геополітичному партнері – ЄС, національна економіка потребує піднесення її технічного та технологічного рівня до рівня стратегічного партнера, що забезпечить її конкурентоспроможність на світовому ринку товарів та послуг, економічну, політичну незалежність та безпеку країни. [5, с.13]. В зв'язку з цим в Україні необхідно модернізувати державну інноваційну політику і сконцентрувати її на розвиток високих технологій і наукомістких галузей економіки, на створення і розвиток конкурентоспроможної національної інноваційної системи. Вирішення визначеного кола питань сприятиме подоланню негативних явищ у розвитку бізнесу в Україні та інтеграції в Європейський простір.

Література

1. Вишняк Л. Розвиток міжнародного бізнесу в Україні в умовах глобальної фінансової кризи / Л. Вишняк // Актуальні проблеми міжнародних відносин. - 2011. - Вип. 98(2). - С. 78-79.
2. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2016-2017 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayinsvitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-1>
3. Турчак В.В. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні[Текст] / В.В. Турчак // Молодий вчений. – 2013. - №1 (01). – С. 39-44.
4. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика і безпека України. Людина – Суспільство – Держава – Міжнародні структури : Монографія / За ред. С. І. Пирожкова. – К. : НІПМБ, 2004. – 352 с.
5. Студінська Г.Я., Студінський В.А. Стратегічне партнерство України та ЄС // Формування ринкових відносин в Україні. – 2018. - № 7-8. – С.22-35.

Науковий керівник: д.і.н., к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінський В. А.

Бедюх А.В., студентка III курс, 10 група
факультет торгівлі та маркетингу
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

УМОВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ФРАНЧАЙЗИНГУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Сьогодні у провідних країнах світу франчайзинг – це невід'ємний атрибут економіки. Франчайзинг як економічна категорія характеризує систему економічних відносин розподілу товарів, що захищені торговельною маркою і полягають у переданні ексклюзивного права на розподіл на певній території своєї продукції або послуг незалежним підприємцям (роздрібним торговцям) в обмін на отримання від них платежів за умови дотримання технологій виробничих і обслуговуючих операцій [1].

Стосовно України, варто зазначити, що за даними досліджень консалтингової компанії Franchise Group, з 2014 року у країні кількість франчайзерів поступово скорочувалася. Якщо 2015 року франшизи продавали 565 компаній, то за рік їх поменшало до 461 [2]. Але за результатами 2017 – 2018 рр. [2], як зазначають у компанії, суттєвих змін в якісному й кількісному складі гравців ринку не відбулося.

Згідно останніх даних, в Україні за франшизою працюють близько 24 тис. об'єктів. Частка локальних гравців збільшується з року в рік, і зараз усього 37-40% франчайзерів є міжнародними компаніями. Близько 25% з них – це європейські компанії, 10% – компанії з СНД (фактично з Росії), 5% – з інших країн і континентів. Така ситуація характерна для більшості пострадянських країн [3].

Перспективними напрямками франшизного бізнесу України є сфера послуг, громадське харчування та роздрібна торгівля, тобто саме ті галузі, де не потрібні значні інвестиції, та які швидко окупуються.

Однією з особливостей розвитку франчайзингу в Україні є те, що він представлений здебільшого мережами вітчизняного походження (рис.1).

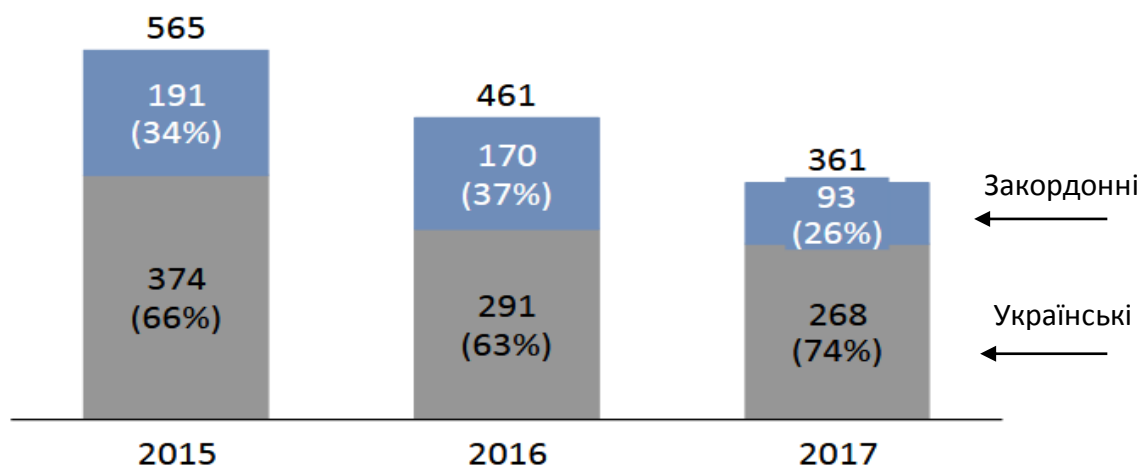

Рис. 1. Походження франчайзингових брендів в Україні у 2015 – 2017 рр. Джерело: дані Асоціації франчайзингу України [3]

Це можна пояснити тим, що відомі іноземні франчайзери надають перевагу створенню на території України своїх власних підприємств, не використовуючи франчайзинг як форму розширення своєї діяльності. Пояснюючи це недосконалістю вітчизняного законодавства щодо захисту прав інтелектуальної власності, відсутністю кваліфікованих керівників потенційних франчайзі, неготовністю вітчизняних чітко дотримуватись встановлених франчайзером вимог щодо якості.

Крім того, відомі іноземні франчайзери («Макдональдс», «Кока-кола» та ін.) відкривають на території України свої власні підприємства, не використовуючи франчайзингову форму розширення діяльності, посилячись на такі причини [4]:

- недосконалість вітчизняного законодавства щодо захисту інтелектуальної власності;
- відсутність достатньо кваліфікованих потенційних франчайзі;
- неготовність вітчизняних підприємців чітко дотримуватись встановлених франчайзингових стандартів діяльності, що може негативно вплинути на імідж торговельної марки франчайзингової мережі.

З огляду на вищесказане в Україні доцільно провести низку стимулюючих заходів, які позитивно вплинуть на подальший динамічний розвиток франчайзингу в Україні та спричинять загальний позитивний вплив на економіку, як це відбулось і в США. У Сполучених Штатах Америки регулювання франчайзингу здійснюється як на федеральному рівні – Федеральною торговою комісією – The Federal Trade Commission (FTC), так і на рівні штатів. Діє чітко сформований,

фундаментальний та дієвий підхід до формування конкурентоспроможного середовища, яке стимулює й активізує розвиток франчайзингу.

Швидкий розвиток франчайзингу пояснюється змінами в американській економіці – зміщенням від виробництва до надання послуг, що відповідають сучасному стилю життя.

Серед таких заходів можна виокремити наступні [4]:

- вдосконалення правової бази, що регулює франчайзингову діяльність в Україні;

- розвиток франчайзингу в межах урядових та регіональних програм підтримки малого та середнього бізнесу за участі Асоціації франчайзингу в Україні;

- створення надійної системи гарантування захисту прав інвесторів, забезпечення сприятливих фінансово-кредитних умов франчайзингової діяльності;

Таким чином, ситуація на українському ринку багато в чому співзвучна зі світовими трендами. Франчайзинг, навіть під час економічної кризи, доволі популярний в нашій країні. Формування надійних франчайзерів, відсіювання компаній-фейків та вихід українських гравців на світову арену можна розглядати як позитивні тенденції. Тож за умови, що найближчим часом економічна ситуація в країні покращуватиметься, можна очікувати позитивних результатів як для франчайзерів, так і для франчайзі.

Література

1. Гессен А.Є. Розвиток франчайзингу як вагомий фактор розширення ринку в Україні / А.Є. Гессен, М.О. Журавель, В.В. Стаханова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип. 14. – С. 317-321.
2. Franchise Group. – URL: <https://franchisegroup.com.ua/>
3. Офіційний сайт Асоціації франчайзингу України URL: <http://www.franchising.org.ua/>
4. Козак Л.В. Франчайзинг як ефективна модель ведення бізнесу: досвід в США та перспективи розвитку в Україні/ Л.В. Козак, Я.П. Дубіцький. – URL: <https://naub.oa.edu.ua/2016/>

Науковий керівник: к.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Кудирко Л.П.

Вакаренко А. А., студентка, III курс 2 група
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

РИНОК МІЖНАРОДНИХ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ

Морський транспортний комплекс є важливою складовою транспортної системи держави. Нині переважна більшість обсягів світової міждержавної торгівлі здійснюється морем, оскільки основною відмінною рисою морського транспорту у порівнянні з іншими видами транспорту є його вантажопідйомність.

Україна має сприятливі передумови розвитку морського транспорту, одна з яких - вихід до Чорного та Азовського морів. І навіть враховуючи анексію Криму, в Україні залишається 13 морських портів, найбільшими з яких є Одеса, Іллічівськ, Херсон, Бердянськ, Маріуполь. Аналізуючи сучасний стан розвитку морського транспортного комплексу, слід зазначити про наявність наступних проблем. Кількість морських суден на 2017 рік становила 3334 одиниці [1], і загалом має тенденцію до зростання, однак для більшості з них, як і для портової інфраструктури в цілому, характерний значний знос (як моральний, так і фізичний). В деяких країнах навіть заборонений вхід в порти суден з таким довгим терміном експлуатації. Через застарілі технології у портах значно знижується ефективність їх діяльності.

Згадана вище проблема спричинює й іншу - більшість вантажів транспортується на суднах з іноземними власниками, оскільки національні транспортні засоби не здатні конкурувати з новими та технологічно модернізованими іноземними суднами.

Інша особливість морського транспорту України – низька тоннажність переважної частини суден торгового флоту. Так, середня водотоннажність українських суден у 3-5 разів менша від аналогічного показника в таких країнах, як США, Японія, Греція, Ліберія та ін. [2]. Це, звичайно, знижує ефективність перевезень, збільшує собівартість та перешкоджає можливості конкурувати з іноземними суднами. А збільшення середньої водотоннажності потребує значних капіталовкладень та розв'язання ряду проблем, пов'язаних з особливостями даного виду транспорту.

Для аналізу міжнародних морських перевезень доцільно розглянути динаміку зовнішньої торгівлі послугами морського транспорту (рис. 1).

Незважаючи на вищезгадані проблеми з рис. 1 бачимо, що експорт морських послуг хоч і має тенденцію до зниження (з 1022,311 млн дол. у 2013 знизився до 612,112 млн дол. у 2017 році), однак все ж значно перевищує імпорт (у 2017 році імпорт становив 222,770 млн дол.).

Цікавим є також співвідношення вантажних перевезень за видами сполучення: у 2013 році 2708 тис. т (79%) вантажів належали до закордонного сполучення, і 720 тис. т (21%) – до каботажного. У 2017 році ситуація змінилась – 1408 тис. т (62,5%) належать до закордонного сполучення і 845 тис. т (37,5%) – до каботажного [1]. Тобто спостерігається не лише загальне зменшення обсягу перевезених вантажів, а й зменшується частка іноземних перевезень.

З метою вдосконалення портової галузі у 2013 р. була затверджена Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 р. Серед основних очікуваних результатів реалізації Стратегії виділяють такі:

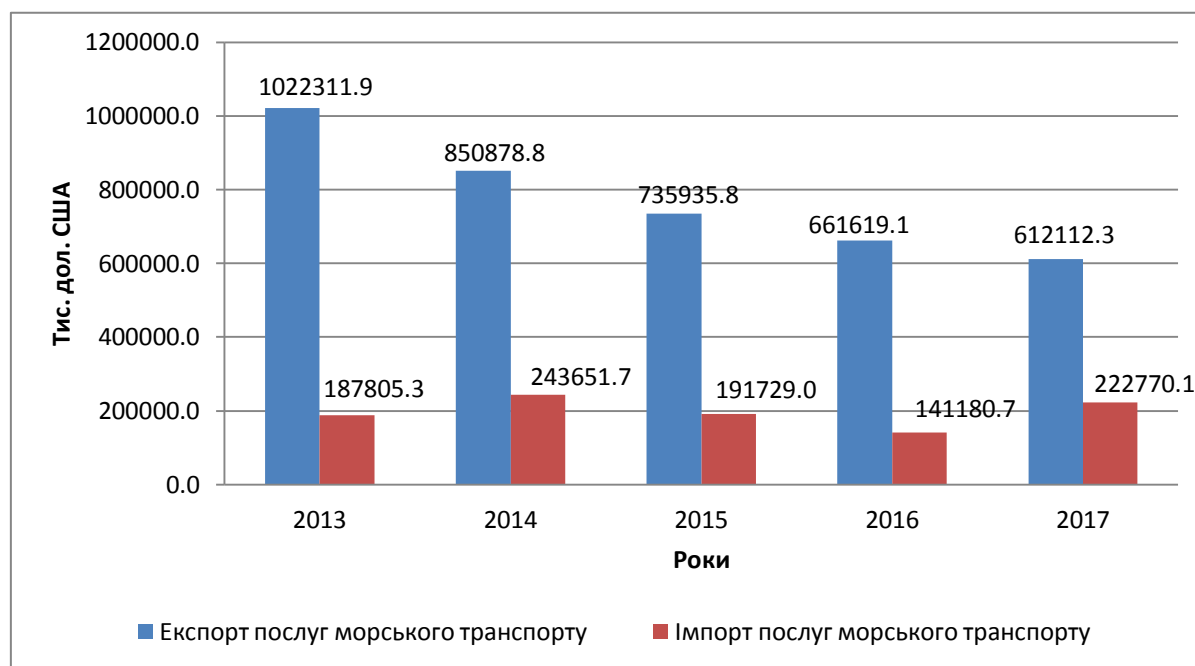

Рис. 1. Динаміка зовнішньої торгівлі послугами морського транспорту у 2013-2017 рр.

Джерело: складено автором на основі [1]

- удосконалити систему державного управління портовою галуззю, впровадити дієвий механізм залучення приватних інвестицій для розвитку портової галузі;
- залучити приватні інвестиції в обсязі 26 млрд. гривень для розвитку об'єктів портової інфраструктури;
- створити потужності для переробки у морських портах не менш як 250 млн. тонн вантажів на рік і забезпечити ефективний розвиток об'єктів портової інфраструктури;
- провадити морськими портами інноваційну діяльність шляхом застосування новітніх технологій, здійснення заходів з ресурсозбереження, зменшити негативний вплив на навколишнє природне середовище;
- підвищити до 75-80 відсотків ефективність використання перевантажувальних комплексів морських портів;
- впровадити стимулюючі тарифи на послуги, що надаються в морських портах [3].

Що ж до морських суден, необхідно здійснити комплекс заходів, спрямованих на виведення із експлуатації морально і фізично застарілих суден, а також портового устаткування (засобів обробки вантажів) та введення нових, збільшення середньої тоннажності суден торгового флоту.

Отже, морський транспорт відіграє досить важливу роль в сучасних умовах ведення міжнародної торгівлі. Однак аналіз вантажних морських перевезень України показав, що сучасний стан морських перевезень не відповідає потребам економіки України і не забезпечує використання в повній мірі її потенціалу. Для реалізації потенціалу в даній сфері необхідно провести комплексне реформування адміністративних, фінансових, інституційних, економічних аспектів даної галузі, а також провести модернізацію суден та портової інфраструктури.

Література:

1. Державна служба статистики України. Статистичний щорічник України за 2017 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/11/zb_seu2017_u.pdf

2. Степанова К. В. Проблеми та перспективи участі України у міжнародних морських вантажоперевезеннях [Електронний ресурс] / К. В. Степанова. – Режим доступу: http://sfpk.at.ua/_fr/0/3038170.doc
3. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/548-2013-p>
4. Попель С. А. Міжнародні морські вантажні перевезення: сучасний стан та перспективи участі в них України / С. А. Попель, О. В. Неліпович, К. Д. Мотюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету – 2013. – № 4 (41) – с. 200-204.

Науковий керівник: Дьяченко О. В. кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ

Гнідіна В.С., студентка IV курс, група МЕК-15,
економіко-правовий факультет
Маріупольський державний університет, м. Маріуполь

АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Проблема інноваційного розвитку економіки України є дуже актуальною, але, на жаль, наразі вона залишається невирішеною. Хоча протягом кількох років спостерігалися і позитивні тенденції розвитку інноваційної діяльності в Україні, але вони мали переважно тимчасовий характер і змінювалися слабкими зрушеннями в економіці, що характеризує інноваційні процеси в Україні як нестійкі та позбавлені чітких довготермінових стимулів.

Для аналізу особливостей інноваційного розвитку економіки України було використано рейтинг глобального інноваційного індексу (ГІІ) [1]. Він включає 82 індикатори та складається із вхідних критеріїв (input), які свідчать про наявні ресурси, та вихідних (output), що демонструють результати інноваційної діяльності. Саме цей індекс є найбільш всеосяжним міжнародним індексом, тому що дозволяє здійснити позиціонування усіх країн світу згідно з їх інноваційним розвитком.

Згідно з Глобальним інноваційним індексом у 2017 р. Україна посіла 50 місце серед 127 країн світу з балом у 37,62 (кращий за останні сім років).

А у групі за рівнем доходів нижче середнього – 2 місце після В'єтнаму, обійшовши Монголію, Молдову, Вірменію та Індію (табл. 1.) [2].

Аналіз позицій України за складниками ГІІ за останні п'ять років свідчить про певне поліпшення інноваційної ситуації. Так, Україна в рейтингу 2017 р. знаходиться на 50-й позиції з рівнем інновацій 37,6 бали зі 100 можливих, поліпшивши стан на шість позицій порівняно з рейтингом 2016 р., на 14 позицій – із рейтингом 2015 р., на 13 позицій - із рейтингом 2014 р. та на 21 позицію – з рейтингом 2013 р.

Саме у 2017 р. Україна досягла найбільшого балу за ГІІ (37,6). Насамперед, субіндекс інноваційного входу склав 41,0 балів, а виходу – 34,2 бали; в динаміці теж простежується їх підвищення за весь аналізований період. Щодо індексів інноваційного виходу, то Україна входить до першої треті країн у рейтингу ГІІ, що, безумовно, свідчить, про високу якість та ефективність наукових результатів. У 2017 р. країна досягла кращих результатів у балах, ніж у 2016 р. майже за усіма інноваційними показниками, окрім «стійкості ринку», що свідчить, про падіння ефективності функціонування та розвитку ринку загалом.

Таблиця 1

Місце України у рейтингу ГІІ за складовими показниками*

Рік	Місце	ГІІ (бал)	Субіндекси входу										Субіндекси виходу			
			Інститути		Людський капітал		Інфраструктура		Стійкість ринку		Стійкість бізнесу		Наукові результати		Творчі результати	
			оцінка	місце	оцінка	місце	оцінка	місце	оцінка	місце	оцінка	місце	оцінка	місце	оцінка	місце
2013	71	35,8	51,4	105	37,9	44	26,0	91	44,0	82	30,2	79	32	45	35,3	81
2014	63	36,3	52,9	103	36,6	45	27,1	107	45,1	90	29,1	87	38	32	30,6	77
2015	64	36,5	52,2	98	40,4	36	26,3	112	43,9	89	32,4	78	36	34	31,3	75
2016	56	35,7	48,7	101	40,8	40	32,3	99	42,1	75	30,6	73	34	33	31,0	58
2017	50	37,6	47,9	101	39,6	41	39,3	90	43,2	81	35,3	51	33	32	35,6	49

* Складено автором на основі джерела [1]

Позиції України за підіндексом «стійкість ринку» в рейтингу 2017 р. виглядають краще порівняно з рейтингами 2013 –2015 рр., але дещо погіршилися порівняно з рейтингом 2016 р.

Найкращих результатів у 2017 р. Україна досягла за показниками людського капіталу – витрат на освіту (22 місце), кількості випускників у сфері науки (28 місце), кількості вищих навчальних закладів (12 місце); кількісне співвідношення учнів та вчителів (2 місце у світі). Також зазначимо щодо показників інноваційного виходу, тут Україна теж продемонструвала досить непогані результати, наприклад, у сфері наукових результатів (1 місце у світі за вартістю та кількістю корисних моделей; 6 місце за витратами на програмне забезпечення тощо) та у сфері творчих результатів, а саме нематеріальних активів - 12 місце у світі за вартісним обсягом товарних знаків (млрд. \$ ВВП по ПКС) та 11 місце у світі за вартісним обсягом промислових зразків (млрд. \$ ВВП по ПКС).

Також, у розрізі показників, можна побачити, стійке зростання імпорту високих технологій (на 5,3%) та імпорту послуг ІКТ (на 44,4%) на противагу падінню майже утричі експорту послуг ІКТ (на 33,3%) та експорту високотехнологічної продукції (на 20,5%). Це свідчить про зменшення ступеня залучення України в міжнародний обмін інноваціями, вона тільки запозичує нові іноземні технології замість створення та експорту власних.

Таким чином, найсильнішою ланкою в системі ресурсів, що забезпечують інноваційний розвиток України у 2017 р. є показники, що стосуються освіти та характеризують людський капітал і дослідження; а в системі результативних, – що характеризують наукові результати інноваційної діяльності. Найслабшою ланкою у 2017 р. в системі ресурсних індикаторів інноваційного розвитку є група показників, що характеризують інституційне середовище, а в системі результативних індикаторів – результати творчої діяльності. Крім того, на дуже низькому рівні протягом останніх років знаходиться показник витрат на наукові дослідження, який зберігається на рівні 0,6 % від ВВП. Таким чином, наразі Україна значно відстає від розвинених країн світу за показниками ефективності інноваційної діяльності.

Водночас варто зазначити, що рейтинги розглянутих показників дають оцінку позиціонування країни у світовому інноваційному просторі, але характеризувати особливості інноваційного розвитку країни повністю не можуть, тому поряд із ними доцільно аналізувати й абсолютні значення показників.

Отже, можна зробити висновок, що хоча Україна наразі і демонструє зростання загального балу за ГП та його основних складових, підвищення позицій у рейтингу, зменшується ступінь її

залучення в міжнародний обмін інноваціями, вона тільки запозичує нові іноземні технології замість створення та експорту власних. Тому для України головним пріоритетом економічного розвитку має стати розбудова національної інноваційної системи та удосконалення інноваційної стратегії, що вимагає, перш за все, детального аналізу та застосування зарубіжного досвіду.

Література:

1. GII Reports 2011-2018 [Electronic resource] – Access mode: <http://www.wipo.int/publications/ru/series/index.jsp?id=129>
2. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2017 році: аналітична довідка [Електронний ресурс]/ Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша та ін. – К.: УкрІНТЕІ, 2018. – 98 с. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/innovats_ii-transfer-tehnologiy/monitoring-prioritet/stan-id-2017-f.pdf

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин МДУ Захарова О.В.

Давидюк Л.В., студентка, III курс, 2 група,
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ПРИВАТНИЙ БІЗНЕС В СФЕРІ ЗАЛІЗНИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Процеси глобалізації сучасної економіки значною мірою вплинули на світовий ринок транспортних послуг, тому протягом останніх 20-30 років відбулися деякі трансформації. Україна знаходиться на початковому етапі реформування залізничної галузі, важливим елементом якого є зміна застарілої організаційної структури щодо сучасних вимог ринку та викорінення монополістичних тенденцій, що тривалий час стримували розвиток галузі в цілому. Як свідчить світовий досвід, зростання ефективності досить часто є наслідком зростання конкуренції на ринку. Саме тому приватний бізнес є необхідним фактором, що може вирішити проблему ефективності залізничних перевезень.

Сьогодні в Україні діє горизонтальна структура управління залізничною галуззю, яка була ефективною в умовах радянської економіки. Зараз горизонтальна структура не відповідає вимогам ринкової економіки, вона характеризується неефективним управлінням і вкрай низькою привабливістю для інвесторів [1].

Основою реформи, яка потребує втілення в Україні - забезпечення чесної конкуренції, а отже, перехід до вертикальної організації системи управління. Вона передбачає здорову конкуренцію на ринку залізничних перевезень, яка, як відомо, є стимулятором розвитку. Ефективність конкуренції полягає в тому, що вона стимулює операторів до боротьби за клієнтську базу, а для того, щоб клієнт обрав саме тебе, тобі необхідно забезпечити високий рівень послуг. Це закони ринку, і за ними працює система і в Україні [1].

Основним гравцем на ринку залізничних перевезень в Україні являється "Укрзалізниця". Проте сьогодні все більше лунає думка про те, що така монополістична ситуація гальмує розвиток економіки, що без появи приватних пасажирських і вантажних пасажирських перевізників не зможе успішно розвиватися залізнична галузь в цілому. Міністр інфраструктури Володимир Омелян зазначає, що українські компанії готові давати більше продукції на експорт, проте "Укрзалізниця" неспроможна експортувати таку кількість товарів, таким чином гальмується розвиток України через фактично штучне обмеження виробництва [2].

Отже, на державних залізничних коліях повинні бути приватні оператори пасажирських поїздів, локомотивів. І тоді, в умовах конкуренції, кожен гравець намагатиметься створити кращий продукт для отримання більшого прибутку.

Досвід Італії свідчить, що вихід на ринок приватного залізничного оператора призвів до зростання ринку пасажирських перевезень на 35% [3]. Можна припустити, що в Україні відбудеться схожа тенденція, що нові оператори не будуть забирати ринкову частку у "Укрзалізницю", а навпаки, стануть драйвером впровадження інновацій та відкриття нових сегментів.

Проте існують певні ризики при впровадженні приватної тяги: можливість дискримінації приватних залізничних операторів; можливість банкрутства держоператора; занадто повільне впровадження реформи. Якщо частка залізничного транспорту буде скорочуватись, то логістичні послуги будуть дорожчати, що може призвести до скорочення українського експорту на міжнародний ринок [3].

Для того, щоб втілити цю реформу в життя потрібно багато часу та зусиль, а також фінансова та законодавча підтримка збоку держави. В результаті, залізничні перевезення можуть досягти європейського рівня, працівники зможуть отримують вищі заробітні плати, кращі умови праці, клієнти залізниць – зручність, комфорт та супер-сервіс. За таких умов залізниця відновить авторитет і довіру українців, зросте рівень користування цим видом транспорту, українці рекомендуватимуть його іноземцям. Саме це і буде ознакою того, що реформа вдалася.

Література:

1. Позаштатний план, або чому для української залізничної реформи неприйнятна модель Сполучених Штатів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://voxukraine.org/uk/why-the-american-model-is-unacceptable-for-the-ukrainian-railway-reform-ukr/>
2. В Україні повинні з'явитися конкуренти "Укрзалізниці" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/news/2017/10/3/629751/>
3. Загроза для монополії. Навіщо Україні потрібні приватні локомотиви [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://biz.liga.net/all/transport/article/ugroza-dlya-monopolii-zachem-ukraine-nujny-chastnye-lokomotivy>

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Дьяченко О.В.

Дарабаш Д. Ю., студентка, III курс, 4 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ВІТЧИЗНЯНИЙ БІЗНЕС НА ЄВРОПЕЙСЬКИХ РИНКАХ

Унаслідок політичних подій останніх років українські підприємства, бізнес яких був орієнтований на російський ринок, потребували альтернатив збуту своєї продукції. Росія та її зовнішньополітичні партнери фактично перекрили українським

постачальникам шлях до своїх ринків. Саме така ситуація і призвела до того, що на сьогоднішній день значна кількість вітчизняних експортерів звертає свою увагу на ринки країн ЄС. Проте, освоєння нового ринку – це завжди складний і тривалий процес, який, в той же час, є невід’ємною умовою розвитку кожного окремого підприємства. Його можна назвати навіть своєрідною «перевіркою», тому що необхідно відповідати високим стандартам ЄС, при чому не тільки за якістю продукції, але й за системою управління і менеджменту, маркетинговою стратегією компанії, фінансовою спроможністю тощо. Однак для більшості малих українських підприємств такі обставини були фатальними і призвели до банкрутства. Саме тому, розгляд перспектив та викликів для українських компаній-експортерів на ринок ЄС є надзвичайно потрібним та актуальним.

Основною перспективою та можливістю для українських підприємств слід вважати поступове створення зони вільної торгівлі та скасування митних зборів для постачання товарів до ЄС. Також необхідно прагнути до спрощення митних процедур. Митниця не зможе змінювати категорію товару за класифікатором, щоб збільшити митні платежі. Митна вартість 99% імпортованих товарів оцінюватимуться відповідно до ціни, вказаної в контракті [1]. Також вводиться система так званих заохочень, яка полягає в тому, що для авторизації трейдерів, котрі багато років імпортують/експортують товари, не порушуючи законодавства, будуть запроваджені окремі спрощені процедури митного оформлення.

Підвищення рівня якості та конкурентоспроможності українських виробників безпосередньо на внутрішньому ринку – це достатньо кропітка та затратна робота, оскільки ринок ЄС хоча й величезний, але дуже «вимогливий». Потрапити туди – це завдання не з простих. Українські товари зможуть вийти на ринок ЄС після того, як ми забезпечимо європейську якість і безпечність продукції, що вимагає значних державних і приватних інвестицій. Прискорення процедури сертифікації при вході на ринки ЄС передбачає, що весь процес виходу на певний галузевий ринок займатиме не більше 1,5 року. Для порівняння – раніше, щоб вийти на ринок ЄС, проходження різноманітних дозвільних процедур у українських виробників курятини тривало 5 років. Додатковою перевагою переходу на стандарти ЄС є можливість для України продавати товари вітчизняного виробництва й в інші країни світу без додаткової сертифікації.

Зона вільної торгівлі передбачає не лише поступове скасування мит та зняття технічних бар’єрів, але й взаємний доступ до ринків послуг, можливість відкриття філій, створення спільних проектів

тощо. Українські компанії зможуть надавати послуги громадянам ЄС, відкривати філії у європейських країнах, а українські інвестиції в ЄС отримають додатковий захист. Ця можливість є важливою перспективою для українського ринку праці, адже замість «відтоку мозків» ми матимемо збільшення кількості робочих місць у представництвах саме українських компаній в ЄС. Тобто, особа працює в Європі, але в той же час представляє інтереси українського бізнесу.

Разом з тим, можна виділити і декілька «викликів» для українських підприємств. Необхідно сформуванати довіру у європейських бізнес-партнерів, так як українські підприємці дуже часто працюють в такому режимі, коли постачання товарів і послуг зривається, терміни не дотримуються, а комунікація між компаніями порушена. Навіть відповіді на e-mail можуть надходити з України із запізненням на декілька тижнів. Такий підхід до ведення бізнесу незрозумілий для європейців. У Європі, якщо ви не виконаєте умови договору – то в кращому випадку сплачуєте великі штрафи, в гіршому – з вами просто перестають мати справу. Необхідність формування репутації надійного партнера – це перше, про що варто пам'ятати вітчизняним компаніям, націленим на довгострокову експортну діяльність.

Українським підприємствам, на сьогоднішній день, не легко отримати фінансування на зовнішньому ринку, що, стримує розвиток в тому числі й вітчизняних експортерів. Це, насамперед, пов'язано з тим, що іноземні інвестори розглядають українські компанії як ненадійних бізнес-партнерів. Причиною такої репутації слугує низка факторів. По-перше, нестабільна економічна ситуація, військовий конфлікт з Росією, анексія Криму – всі ці чинники аж ніяк не додають привабливості українським компаніям в очах іноземних інвесторів. Також «вічною проблемою» українського бізнесу є корупція. Через високий рівень корумпованості й непрозорості регуляторного середовища в Україні іноземні інвестори не можуть розраховувати на належний рівень захисту своїх інвестицій.

Ринки країн ЄС характеризуються надзвичайно високим рівнем конкуренції. Тому, щоб їх «завоювати», необхідно здійснити ретельний аналіз конкурентного середовища, переваг споживачів, доступних джерел фінансування тощо. Це, в першу чергу, важливо для того, щоб вибудувати правильну стратегію позиціонування і просування продукту, а також налагодити ефективну систему продажів. Для освоєння конкретних сегментів ринків країн ЄС має значення абсолютно все: від продуманої моделі продажів товарів до наявності інформації про те, що

використовують конкуренти. Українські компанії дуже зрідка приділяють належну увагу фундаментальному аналізу ринків, окремих галузей і ніш, в яких мають намір конкурувати. Це призводить до неефективних експертних стратегій, втрати коштів і часу. До того ж, те, над чим нашим компаніям необхідно довго і старанно працювати, в Європі вже давно є базовими умовами ведення бізнесу. До таких прогалин можна віднести низький рівень володіння іноземними мовами персоналом компанії, низькі стандарти обслуговування тощо. Особливо актуальною для «прийняття» цього виклику для українських компаній є проблема відсутності налагодженої системи комунікації як всередині компанії, так із зовнішніми суб'єктами (постачальниками, клієнтами тощо). Як наслідок, для європейських споживачів, інвесторів і партнерів робота більшості українських компаній виглядає безсистемною та неефективною.

Для того, щоб бути конкурентоздатними на ринках європейських країн, українським виробникам доведеться працювати набагато більше й інтенсивніше. Як мінімум, нам необхідно досягти того рівня виробничих стандартів, якості продукції, маркетингу та ефективності продажів, який на сьогодні є у наших європейських колег.

Література

1. Холод І. А. Вихід на ринок ЄС після підписання Угоди про асоціацію: топ-5 перспектив та викликів для українських експортерів [Електронний ресурс] / І. А. Холод, Ю. П. Сизоненко – Режим доступу: <http://averlex.com.ua/ua/111/ygoda-pro-asociaciu-top-5-perspektiv-ta-viklikiv>

Науковий керівник: д.е.н., доцент, професор кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Калюжна Н. Г.

Довгий В.А., студент, III курс, 3 група
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет м. Київ

ВПЛИВ МОНОПОЛІЗАЦІЇ НА НАЦІОНАЛЬНИЙ РИНОК

В економічній теорії монополія є однією з найбільш суперечливих, але в той же час однією з найбільш цікавих тем. Багато науковців та практиків намагалися висловити свої думки з приводу еволюції процесу

монополізації. Ще вчені давнини, такі як Аристотель, виявили існування такого явища в суспільному житті.

Актуальність теми дослідження полягає в забезпеченні стійкого економічного зростання вітчизняної економіки, що потребує зменшення негативного впливу монополізму, рівень якого є досить високим, особливо на регіональних ринках. Засилля монополістичного впливу стримує розвиток економіки, провокує інфляційні процеси, перешкоджає вирішенню соціальних завдань.

Сучасна теорія функціонування монополій сформувалася завдяки дослідженням Джо Бейна, Дж. Стіглера, Д. Роста, Ф.М. Шерера, Р. Познера та інші. Проблеми регулювання монополізму в країнах з розвинутою економікою розглядають В. Кіп Віскузі, Джон М. Вернон, Джозеф Е. Гарінгтон. Метою дослідження є визначення ступеню монополізації українського ринку та негативних тенденцій цього процесу.

Структура ринку в Україні за видами конкуренції має такий вигляд: на ринках з конкурентною структурою реалізовувалося 42,7% загального обсягу продукції в Україні; на ринках з ознаками колективного домінування або олігопольних ринках – 16,7%; на ринки з ознаками одноосібного домінування припадало 30,8% загального обсягу реалізації продукції, 9,8% загального обсягу товарів, робіт і послуг реалізовувалося на монополізованих ринках [1].

З даних рис. 1, на якому зображено галузеву структуру передмов конкуренції, видно, що найбільш монополізованим є ринок транспорту та зв'язку, далі за ним в списку йде ПЕК, наступним – будівництво, і найменш монополізованими ринками – торгівля, АПК, ГМК. Крім проблем з глобальної конкурентоспроможності в Україні існують проблеми з внутрішнім рівнем конкуренції взагалі. У світовому рейтингу конкурентоспроможності Україна знаходиться на 136-ому місці з 144 країн за показником ефективності антимонопольного регулювання [2].

До негативних результатів впливу монополій на ринку відносять такі:

1. Монополії придушують конкуренцію – важливу рушійну силу економічного прогресу.

2. Монополії здатні збільшити прибутки, зменшуючи обсяг випуску продукції і підвищуючи її ціну.

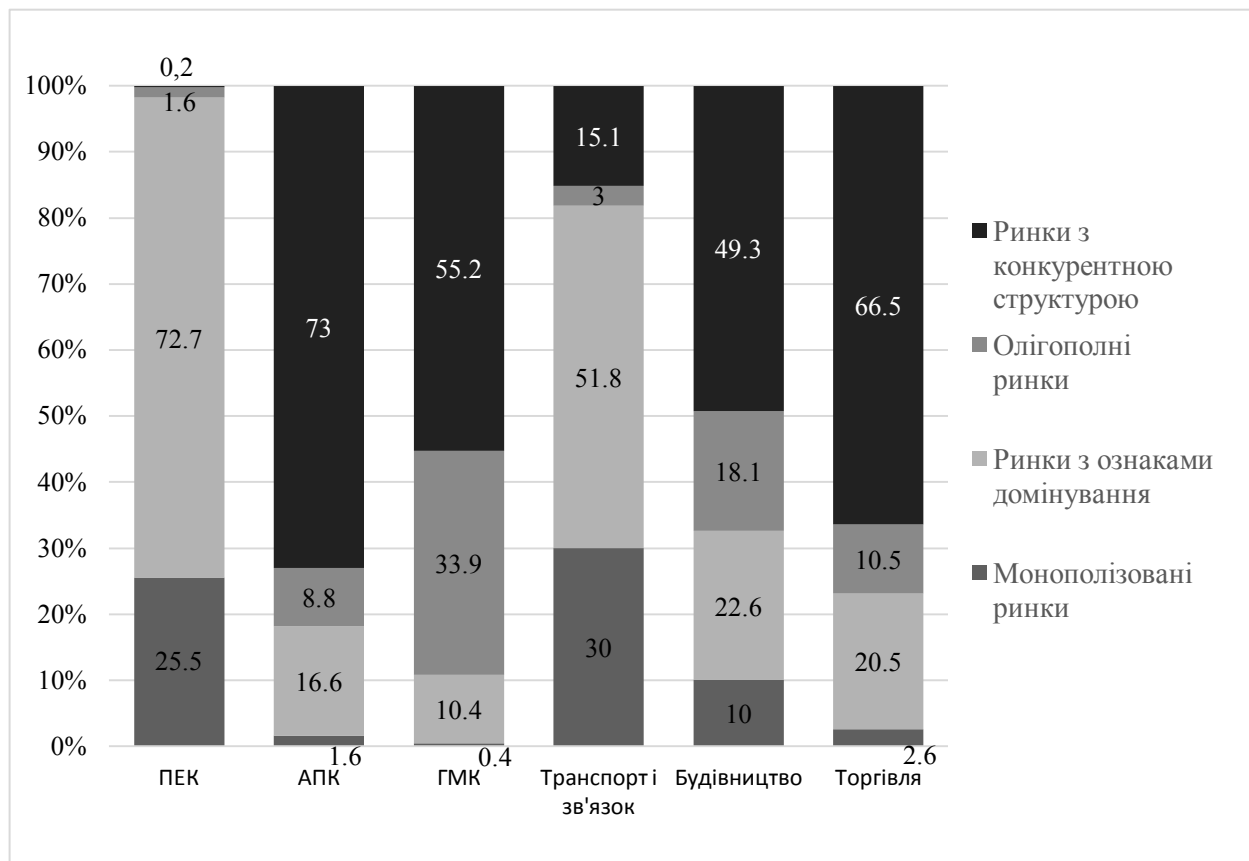
3. Монополії схильні до уповільнення науково-технічного прогресу за ради власних цілей.

4. Вони схильні до хижацького використання природних ресурсів та забруднення довкілля.

5. Монополії розорюють малий та середній бізнес.

6. Вони монополізують засоби масової інформації (пресу, радіо, телебачення), за допомогою яких впливають на свідомість населення у необхідному їм напрямі.

7. Монополії здійснюють тиск на уряд у пошуках неправомірних

пільг та привілеїв тощо.

Рис. 1. Структура конкурентного середовища України в галузевому аспекті
Джерело: складено за [2]

Не дарма уряд США вважає, що ситуація, коли 1% американців володіє 40% багатства країни, є загрозою стабільному розвитку. В Україні ж 1% населення володіє 70% багатства країни [2].

Таким чином, ринки України є достатньо монополізованими, що створює проблеми в економіці країни для розвитку малого та середнього бізнесу. Малі підприємства не можуть увійти на ринок через диктатуру монополістів, а великі – банкрутують під сильним тиском, тому з даною проблемою потрібно боротися. Звичайно процес є складним і достатньо затяжним, але потрібно починати вже зараз. Монополізація ринку є

загрозою не тільки для загального економічного розвитку країни, поширення процесу монополізації порушує соціально-економічний баланс в суспільстві, створює умови до подальшої економічної поляризації суспільства, яке дестабілізує суспільство, порушує рівновагу в країні та призводить до кризових політичних явищ.

^{1.} ^{2.} ^{3.} Література:

4. Антимонопольний комітет. Офіційний веб-портал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/index>
5. Майдич І. Олигархическое танго: как монополии душат Украину / И. Майдич [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.liga.net/opinion/223780_oligarkhicheskoe-tango-kakmonopolii-dushat-ukrainu.htm

Науковий керівник: д.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінська Г.Я.

Дорошенко В.А., студентка, I курс, 10м група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

АГРАРНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку аграрний сектор відіграє важливу роль серед галузей економіки України, чому сприяють наявні ресурси нашої країни та історичне минуле водночас.

Аналіз української торгівлі товарами за 2018 рік показав, що торгівля сільськогосподарською продукцією складає 39,7% від усієї торгівлі. В трійці лідерів експорту аграрних та харчових товарів перебувають зернові культури, а це 15,3% від загального аграрного експорту, олії – 9,5%, та насіння олійних культур – 4,1% [1].

Однак даний сектор наділений своїми особливостями, котрі з одного боку сприяють розвитку, а з іншого гальмують його:

1) в сільському господарстві земля – головний об'єкт виробничих відносин і основний засіб виробництва;

- 2) сезонний характер виробництва;
- 3) переплетіння економічних і природних процесів відтворення.

Виходячи з цього можна сказати, що результат розвитку агропромислового сектору тієї чи іншої країни буде на певний відсоток абсолютно непрогнозованим, адже завжди буде залежати не тільки від зусиль людини, а від природних впливів.

Ще одним викликом перед аграрним сектором України є продовження зниження цін на світових аграрних ринках, так ціна пшениці, слідуючи світовій тенденції, знизилась в середньому на 2 дол/т в сегменті продовольчої та на 1 дол/т в сегменті фуражної [2].

І, нарешті, коливання курсу національної валюти спричинило стрімке зростання цін на паливно-мастильні матеріали, мінеральні добрива та засоби захисту рослин, що відповідно значно підвищило рівень витрат українських виробників та зменшило рентабельність їхніх підприємств.

Тим не менше дані виклики можуть бути легко перетворені у сильні сторони українського аграрного сектору за умови проведення таких змін:

- 1) створення та впровадження у виробництво високопродуктивних сортів і гібридів сільськогосподарських культур, нових порід тварин і птиці;
- 2) стимулювання агроекологічної діяльності, зокрема розвитку альтернативного органічного агровиробництва;
- 3) формування високоосвічених професійних кадрів [3, с. 8].

Також не можна ігнорувати той факт, що в останні роки інвестиційна привабливість аграрного сектора України значно зросла. Цьому сприяли: розвиток позитивних тенденцій в економіці, зростання споживчого попиту на продукцію сільського господарства, і позитивні приклади багатьох західних компаній, які увійшли на український ринок.

І саме в цьому вбачається найбільша перспектива для АПК України — розвитку інвестиційної привабливості аграрного сектора. Адже масштаби, структура і ефективність використання інвестицій багато в чому визначають результати господарювання на різних рівнях економічної системи, стан, перспективи розвитку та конкурентоспроможність національного господарства.

Таким чином, проаналізувавши виклики та перспективи розвитку аграрного сектору економіки України, можна виділити як позитивні так і негативні чинники, що впливають на нього. Ресурсний потенціал має значні можливості для подальшого активного розвитку галузі, але державою мають бути прийняті реальні заходи, для створення сприятливих умов існування всіх галузей АПК. Це дасть змогу товарам

вітчизняних виробників переважати над продукцією іноземних компаній, а також дозволить збільшити прибуток українських підприємців та, відповідно, надходження коштів до бюджету.

Література:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Огляд ринку зернових [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://fenix-agro.com/analytics/125>.
3. Саблук П. Т. Аграрна реформа в Україні (здобутки, проблеми і шляхи їх вирішення). Економіка АПК. 2013. №12. С. 3-13.

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Лежешко В. Г.

Завгородня Є. О., студентка, III курс, 8 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЯПОНІЄЮ

Важливим напрямом української зовнішньої політики, спрямованої на всеохоплюючий розвиток України як експортера є азійський, адже саме в Східноазійському регіоні знаходяться і формуються нові центри зростання, що створюються під впливом динамічних процесів глобалізації та регіоналізації.

В основі економічного зростання в Азії поміж інших чинників - процеси односторонньої і багатосторонньої лібералізації економічних відносин, обумовлені, зокрема, взаємозалежністю цих країн. За останні роки в Східній Азії сформувалась регіональна система з центрами в таких країнах, як Китай і Японія.

Японія є однією з найкрупніших економічних держав в світі і надзвичайно важливим стратегічним партнером для України. Початком українсько-японських відносин можна вважати дату визнання Японією незалежності України 28 грудня 1991 року, та встановлення дипломатичних відносин між Україною та Японією 26 січня 1992 року.

Площі земель в Японії недостатньо для виробництва достатньої кількості продуктів харчування для великої кількості населення Японії, в результаті чого Японія є імпортозалежною та змушена імпортувати більшу частину продовольства з інших країн. Також Японії не вистачає багатьох сировинних матеріалів, необхідних для промисловості і енергетики, таких як нафта, вугілля, залізна руда, мідь, алюміній і деревина, тому Японія повинна імпортувати більшу частину цих товарів.

Основними продуктами українського експорту до Японії, які складають загалом близько 97% українського експорту до Японії, традиційно являються аграрна продукція та сировинні матеріали, такі як: руди, концентрати залізні, тютюнові вироби, зернові (переважно кормова кукурудза), молоко та молочні продукти, яйця, натуральний мед, кольорові метали (переважно алюміній необроблений, титан та вироби з титану), хімічні продукти [1].

Основними продуктами українського імпорту з Японії стали засоби наземного транспорту (крім залізничного), реактори ядерні, котли, машини, прилади та апарати оптичні, фотографічні, електричні машини, каучук, гума, прилади та апарати оптичні, палива, нафта та продукти з її перегонки, пластмаси, полімерні матеріали, фармацевтична продукція, органічні хімічні сполуки, вироби з чорних металів, та інші [1].

Результати аналізу торговельних відносин між Україною та Японією в період 2011-2018 років представлено у таблиці 1.

З наведеного можна зробити висновки щодо переваг та основних проблем в торговельних відносинах України з Японією. Зокрема, слід зауважити, що в Японії існують достатньо суворі та високі вимоги щодо якості, маркування та позиціонування продукції.

Також, попри відкритість японського ринку для імпортерів, японський споживач характеризується як «захисник» національного виробника і при виборі між товарами іноземного та вітчизняного виробництва буде схильний придбати японський товар.

Таблиця 1

Показники зовнішньоторговельних операцій між Україною та Японією за 2011-2018 рр., \$ млн. [1]

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Товарообіг	1166,6	1 519,1	1 443,0	839,2	630,3	764,0	941,5	1060,9
Експорт	152,5	320,5	458,4	220,5	243,0	192,0	218,0	323,3
Імпорт	1014,1	1 198,6	985,0	618,7	387,3	572,0	723,5	737,6
Сальдо	-861,6	-878,1	-536,4	-398,2	-144,3	-380,0	-505,5	-414,3

Однією з головних проблем для економіки України є те, що більшість експорту складають продукти аграрного комплексу та сировинні матеріали, з яких потім Японія та інші торговельні партнери України виробляють продукцію, яку пізніше Україна й імпортує.

Щодо інвестиційної привабливості України можна проаналізувати динаміку надходжень інвестицій з Японії, які станом на 31 грудня 2017 року становили 139,2 млн. \$ США, що є 0,37 % від загального обсягу інвестицій в Україну [1].

Наведені дані свідчать про незацікавленість японських інвесторів у вкладанні коштів у розвиток українських підприємств та галузей, що підтверджує роль України тільки як постачальника сировини. Згідно з офіційною статистикою торгівлі послугами України з Японією, більшість українського експорту припадає на ділові і транспортні послуги та послуги з ремонту та технічного обслуговування [1].

В той час як в імпорті домінують послуги з подорожей, роялті та інші послуги з використання інтелектуальної власності та ділові послуги [1].

Серед стратегічних переваг у співробітництві України з Японією є можливість подальшого виходу та експансії на Східноазійські ринки, таких як Китай, Республіка Корея та інші. Очевидним плюсом даного співробітництва є й можливість імпортувати новітні машини, прилади, устаткування та техніку.

Якісними перевагами є й ознайомлення та введення різноманітних японських ноу-хау, інновацій та технологій для модернізації та інтенсифікації виробництва задля перетворення України з країни-експортера сировини на країну-експортера продукції зі значною доданою вартістю.

Література:

- 1) Матеріали Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ П'янова О. В.

Зайцева М. В., студентка, III курс, 4 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

УМОВИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄС

Розвиток інтеграційних процесів в Європі є звичайним явищем, що визначає теперішній та майбутній її розвиток, місце в системі міжнародних економічних відносин. Характерною рисою сучасного світового розвитку країн є активізація інтеграційних процесів у світі та Європі зокрема. При цьому, навіть, ті країни, які не входять до складу інтеграційних об'єднань, неминуче відчують на собі їх відчутний вплив. Після останнього розширення ЄС Україна стала безпосереднім сусідом Євросоюзу. Це відкриває нові можливості для поглиблення співпраці між Україною та ЄС.

Стратегічним документом, що свідчить про подальший розвиток відносин між Україною та ЄС, стала «Угода про асоціацію між Україною та ЄС», що була ухвалена Указом Президента України №5 від 12.01.2015р. Першочергові пріоритети розвитку нашої країни та дорожня карта її розвитку визначені Стратегією сталого розвитку «Україна-2020», де зазначено, що ратифікувавши «Угоду про асоціацію між Україною та ЄС», Україна отримала інструмент та дороговказ для внутрішніх перетворень. [1, с.25].

Європейське інтеграційне об'єднання – це об'єднання груп розвинутих країн, які взаємодіють, торгують та переміщують в серединні угруповання товари, послуги, фактори виробництва та робочу силу. Тобто це є зоною вільної торгівлі, але не просто зоною вільної торгівлі а розширеною, оскільки саме розширена ЗВТ пропонує такий спектр мобілізації [2, с.158-159]. Україна заявила про Європейський вибір відразу після того, як стала незалежною. Незважаючи на численні економічні та політичні проблеми, які підсилені економічною кризою держави, Україна все ж таки намагається втілити в життя власну

зовнішньоекономічну стратегію, основою якої є європейський вибір, перспективна мета входження до ЄС.

Важливим кроком зовнішньоекономічної стратегії України став вступ до СОТ 16 травня 2008 року, це сприяє подальшій інтеграції. Позиція України щодо Євросоюзу була сформована вперше на законодавчому рівні в основних напрямках зовнішньої політики України, що були схвалені Верховною Радою України 2 липня 1993 р. Намагання України вступу до ЄС ми можемо спостерігати і до сьогоднішнього дня. На мою думку, вигоди вступу України до ЄС такі:

1. Політичні вигоди – будучи членом ЄС, Україна буде залучена до Спільної європейської політики безпеки та оборони, яка гарантуватиме Україні державний суверенітет та територіальну недоторканість.

2. Економічні вигоди – перш за все це макроекономічна стабільність, додаткові інвестиції в економіку країни, надання субсидій сільському господарству та отримання позитивного сальдо торговельного балансу.

3. Соціальні вигоди – передбачають ефективний захист прав людини в інституціях ЄС, відкриття кордонів для вільного пересування населення, тобто шенгенська зона, яка передбачає вільне пересування осіб в межах ЄС, забезпечення високого рівня життя населення та інше.

1. Політичні перспективи – передбачають стабільність політичної системи, сприйняття України як важливого суб'єкта політичних відносин

2. Економічні перспективи – передбачають забезпечення розвитку малого та середнього бізнесу, а також впровадження стандартів ЄС у виробництві

3. Соціальні перспективи – мають на меті формування середнього класу та проведення реформування освіти, охорони здоров'я, соціального захисту.

Недоліки та загрози від вступу:

1. Політичні недоліки несуть із собою часткову втрату суверенітету та підпорядкування територій органам ЄС, невизначеність стратегії розвитку, що також не дуже добре вплине на економічний стан, оскільки між країнами ЄС існує в деякій мірі висока конкуренція в деяких галузях, тому потрібно буде переорієнтуватись на менш конкурентні галузі, а також негативним чинником буде погіршення взаємин із країнами СНД, а особливо із Росією, оскільки на

сьогоднішній день перед Україною стоїть також питання про співпрацю із Митним Союзом Росії, Білорусії та Казахстану.

2. Економічні недоліки – передбачають втрату конкурентоспроможності певних галузей, складність переходу на європейський рівень цін, квотування певних видів товарів

3. Соціальні недоліки - це ускладнення візового режиму із східними сусідами.

На жаль, за прогнозами економістів, наша країна до 2020 року не стане членом ЄС, оскільки на даний момент ЄС переживає кризу. Також вступ України до цього інтеграційного об'єднання унеможлиблюється тим, що до ЄС приєднається країна, яка потребуватиме дуже серйозних компенсацій від закриття цілих галузей промисловості. Оскільки в ЄС є строго квотована планова економіка, яка передбачає, що кожна держава, яка вступає в Європейський Союз, повинна включатись у спільний ринок і відповідно вона повинна запроваджувати квоти на виробництво тієї чи іншої продукції, тому для ЄС на даному етапі не вигідно приймати Україну до себе і це і є однією із проблем інтеграції України.

Ще однією проблемою інтеграції України до ЄС є не гармонізоване до європейських стандартів українське законодавство. Повинна здійснитись адаптація українського законодавства із європейським, це має здійснюватись за рахунок реформування української правової системи та поступове приведення її у відповідність із європейськими стандартами.

Враховуючи історичну необхідність України в сильному стратегічному геополітичному партнері – ЄС, національна економіка потребує піднесення її технічного та технологічного рівня до рівня стратегічного партнера, що забезпечить її конкурентоспроможність на світовому ринку товарів та послуг, економічну, політичну незалежність та безпеку країни [1, с.34].

Література:

1. Студінська Г.Я., Студінський В.А. Стратегічне партнерство України та ЄС // Формування ринкових відносин в Україні. – 2018. - №7-8. – с.22-35.
2. Федоришина, О.О. Проблеми інтеграції України до Європейського союзу / О.О. Федоришина // Ефективна економіка – 2014. – Випуск №4. – с.158-162.

Науковий керівник: д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінський В.А.

Колдуненко В.Ю., студентка, III курс, 1 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Тема активізації участі України на світовому ринку молока та молочної продукції та посилення її конкурентоспроможності є актуальною.

Світове виробництво молока постійно зростала протягом минулих десятиліть, додаючи щороку в середньому 2%. У 2017 воно досягло 838 млн. тонн. У 2018 році найбільшими виробниками є США, Індія і Китай які втріох виробляють половину молока в світі. Україна знаходиться у другій десятці країн-виробників з обсягом 10,3 млн. тонн і має частку 1,3% в світовому виробництві. Нова Зеландія, ЄС, Австралія і Сполучені Штати є найбільшими експортерами молока, в той час як Китай і Росія до недавнього часу були найбільшими імпортерами[1].

Згідно з прогнозом Міжнародної організації з продовольства та сільського господарства ООН (FAO), Україна в 10-річній перспективі займе 12 місце в світі по виробництву молока, наростивши його на 1,4 млн. тонн - до 12 млн. тонн [1].

Вважаємо, що одним із перспективних і найбільш ємких зовнішніх ринків збуту для вітчизняної молочної продукції поряд із країнами Азії і СНД є ринок ЄС та Китаю.

Ціна українського молока на 16% нижча світової, що підвищує нашу конкурентоспроможність у порівнянні з іншими країнами. Україна змогла за експортом вершкового масла в ЄС піднятися на друге місце у світі після Нової Зеландії. Більшість країн — виробників молочної продукції, на думку експертів, вже досягли піку продуктивності, тоді як потенціал молочної галузі України реалізований ще далеко не повністю.

При цьому прогнозовані темпи зростання виробництва молока в ЄС порівняно невеликі - менше 1% в рік.

Науково обґрунтована норма споживання молока і молокопродуктів становить 380 кг на душу населення в рік. Споживання молока на душу населення в Україні становить 210 кг. Для порівняння – у Франції 440 кг, а в країнах Скандинавії – 500 кг [2]. Показник річного споживання молока на душу населення в Китаї становить 30 кг. Разом із тим, згідно з прогнозами аналітиків, у 2018 р. споживання молока в КНР відчутно зросте і складе 37 кг на душу населення, а до 2024 р. цей показник досягне 44 кг. Для того щоб задовольнити такий попит, Китаю потрібно ще стільки ж молока, скільки його виробляють Австралія і Нова Зеландія

Розглянемо експорт та імпорт молока та молочної продукції України за період з 2007 по 2018 рр. на основі вибірки даних Державної служби статистики України [3].

Розрахуємо значення показника виявленої відносної переваги (або компаративної переваги) за формулою [4, с. 52]:

$$KП_{ij} = \ln[(Ex_{ij} \div Im_{ij}) / (Ex_i \div Im_i)], \quad (1)$$

де $KП_{ij}$ - показник компаративної переваги і-ї країни за j-м товаром; Ex_i , Im_i - експорт та імпорт і-ї країни; Ex_{ij} , Im_{ij} - експорт та імпорт j-того товару і-ї країни.

Коефіцієнт покриття імпорту експортом (індекс стану балансу) (I_i/e) визначається відношенням обсягів експорту товарів (E) до обсягів імпорту (I):

$$I_i/e = E/I \quad (2)$$

Результати розрахунків показника компаративної переваги та коефіцієнта покриття для України на ринку молочної продукції в 2007–2018 роках представлено на рис.1.

Інтерпретація отриманих результатів дозволяє констатувати, що на сучасному етапі Україна володіє компаративними перевагами в міжнародній торгівлі молоком та молочною продукцією і має резерви розвитку експортного потенціалу.

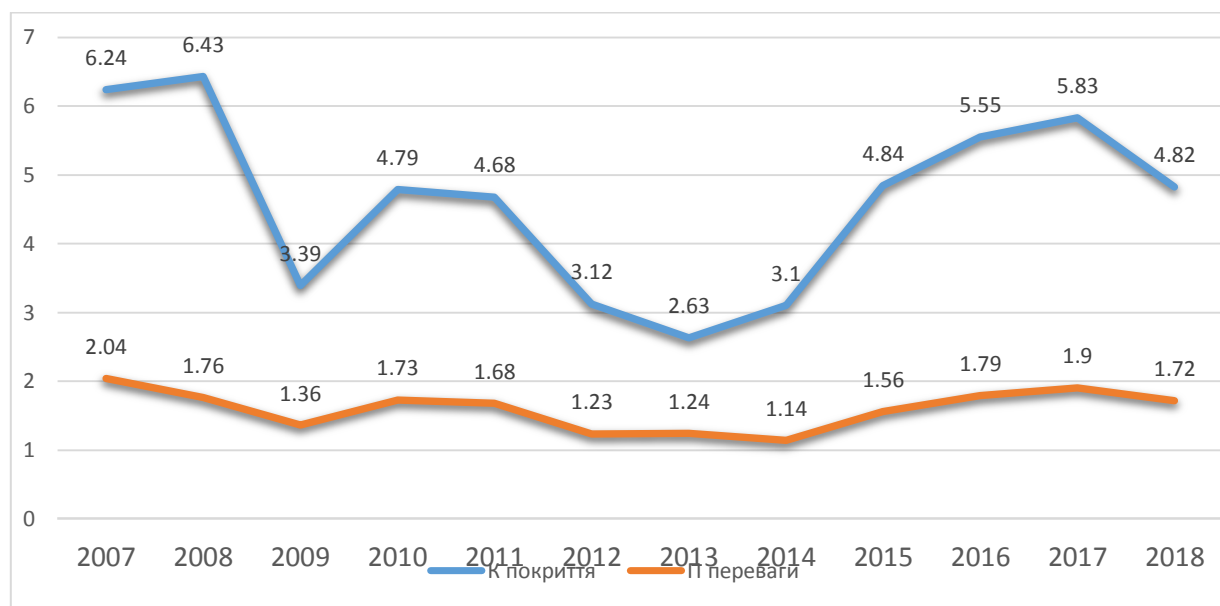

Рис.1. Показник компаративної переваги та коефіцієнт покриття України в експорті молока та молочної продукції в 2007-2018 роках,
Джерело: розраховано автором за даними [3].

Український ринок молочної продукції має реальні можливості стати досить прибутковим бізнесом і потужним експортером молока та молокопродуктів вітчизняного виробництва на європейські ринки і ринки інших країн світу.

Література

- Музиченко Я. Підсумки року молочної галузі. Асоціація виробників молока [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://agro-online.com.ua/uk/public/blog/3195/details/> – Дата публікації: 03.10.2018
- Загорна Т.О, Должанський І.З . Конкурентоспроможність підприємства / І.З. Должанський /. – К.: Центр навчальної літератури. – 2015. - 357 с.
- Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
- Карасьова Н.А. Компаративні переваги аграрного сектору України в міжнародній торгівлі / Н.А. Карасьова // Інноваційна економіка. - 2016, - №7-8[64], - С.46-52.

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Коровайченко Н.Ю.

Колодко Н.С., студентка, III курс, 7 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ

Розглядаючи інвестиції як невід'ємну складову будь-якої національної економіки, очевидно, що вони відіграють важливу роль у розвитку країни, поліпшенні її внутрішнього соціально-економічного клімату та відображення держави у світових рейтингах. Більше того, інвестиції є джерелом формування конкурентоздатного середовища, яке спонукатиме до ефективнішого використання грошових ресурсів та викликатиме нові вливання в економіку, що допомагатиме на шляху економічного зростання. У сучасній Україні іноземні інвестиції створюють фундамент для розвитку підприємств та започаткування ефективного використання коштів, оскільки внутрішніх ресурсів на інвестування не вистачає. Україна входить до списку країн з привабливим інвестиційним кліматом через декілька факторів: 1) дешева робоча сила; 2) розвинута ресурсна база – наявність різних видів корисних копалин; 3) відсутність конкуренції щодо входження на ринок. Разом з тим, позитивність саме цих факторів є дуже сумнівною для нашої країни.

Існує цілий перелік перешкод на шляху інвестування, і вони пов'язані переважно із законодавчою підтримкою та бюрократичним оформленням, що дозволяють заходити в нашу країнами «токсичним» підприємствам через відсутність екологічного контролю. Дані умови створюють несприятливий інвестиційний клімат через невпевненість інвесторів у економічній та політичній ситуації, а тому Україна знаходиться у стані повільних, часом регресивних змін на відміну від інших найближчих європейських країн-сусідів.

Аналізуючи рейтинг інвестиційної привабливості, який щорічно оновлює аудиторська компанія Німеччини BDO, спостерігаються незначні позитивні зрушення – в період з 2017 по 2018 рік позиція України зміцнилася на 3 пункти та країна зайняла 131 місце зі 174 країн, для яких складався даний рейтинг. Для порівняння, місця наших найближчих сусідів є наступні: Чехія – 24 місце (-1 позиція); Литва – 34 місце (+7 позицій); Польща – 35 місце (-1 позиція) [2].

Польща - країна, що за рівнем розвитку у 1990-х роках була на такому ж рівні, що й Україна, піднялася у рейтингу на втричі вищі позиції, що свідчить про більш ефективні дії уряду щодо покращення інвестиційних. За даними Державного статистичного бюро, притік іноземних інвестицій в Україну склав 1,710 млрд дол. США, витік – 491,5 млн дол. США, тобто чисті інвестиції були у розмірі 1,22 млрд дол. США [3]. Розподіл інвестицій за найбільшими інвесторами та секторами економіки представлено на рис. 1:

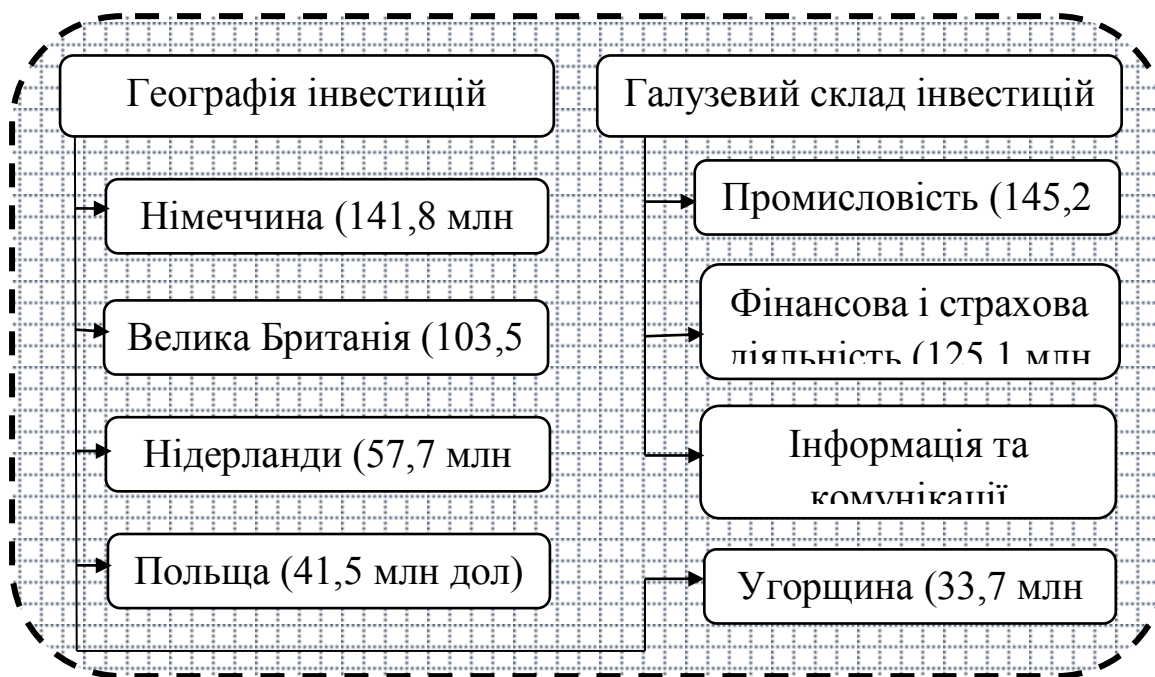

Рисунок 1 - Розподіл інвестицій за секторами та інвесторами
Джерело: складено за [1]

Наведена схема демонструє інвестиційну привабливість для країн і дає загальне уявлення про те, які сфери та з якою метою приваблюють інвесторів з усього світу. При цьому, українському уряду потрібно створювати умови для залучення інвестицій в бажаному напрямі для національної економіки – індустріалізації промисловості, модернізації сільського господарства, в тому числі селекції, розвитку науки, брендуння товарів, послуг, суб'єктів господарювання та країни в цілому [4, с.70].

З рейтингу найбільших інвесторів видно, що всі вони є європейськими країнами, що пояснюється тим, що ці країни розглядають Україну як сировинний придаток з дешевою робочою силою. За останні 4 роки економіка України почала переорієнтовуватися відповідно до світових тенденцій – зросла частка інвестицій до таких сфер як ІТ та страхування, що свідчить про рух за світовими трендами. Інвестиційний потенціал України є доволі дискусійною темою, яку піднімають на конференціях та, зокрема, на Світовому Економічному Форумі, який щорічно проходить в Давосі. У 2018 році було відведено окремий стіл, присвячений саме інвестиціям в Україну та потенційним можливостям для розвитку нашої країни, де спікери зазначали про зацікавленість інвесторів Україною, проте основним стримуючим аспектом стали бюрократичні процедури та нестабільна політична ситуація. На форумі відмічалось, що перспективною є співпраця в таких галузях, як інформаційно-технологічне забезпечення, сільське господарство, фінансові та страхові послуги.

Оцінюючи майбутні перспективи та сучасні можливості України, доцільно зробити висновок про те, що країна має бути орієнтована не тільки на зовнішніх. Необхідно використовувати грошові накопичення власного населення, для чого також потрібно створення стимулюючих умов, гарантії безпеки від держави. Для відновлення довіри населення до національної фінансово-кредитної системи та зростання залучення іноземних інвестицій може стати страхування інвесторів від фінансових ризиків, спрощення процедур входження до статутного капіталу підприємств в комплексі із змінами до економічних та політичних механізмів управління країною.

Література:

1. Офіційний сайт ДСС. Електронне джерело. – [Режим доступу] : <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Офіційний сайт компанії BDO. Електронне джерело. – [Режим доступу] : <https://www.bdo.global/en-gb/insights/bdo-germany/bdo-international-business-compass-2018>
3. Офіційний сайт УНІАН. Електронне джерело. – [Режим доступу] : <https://economics.unian.net/finance/10356351-obem-pryamyh-inostrannyh-investiciy-v-ukrainu-vyros-do-32-milliardov.html>

4. Studinska H. Brand of the country like a form of state administration / S. Romanuk, H. Studinska // Baltic Journal of Economic Studies, Vol. 3, N 1, Riga: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2017, P. 69-74

Науковий керівник: д.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінська Галина Яківна

Коноваленко К.І. студент, III курс 1 група
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ДО ГЛОБАЛЬНИХ ЛАНЦЮГІВ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ

Швидкі інтеграційні зміни в зовнішньому середовищі, які характерні для сучасного світу, вимагають від всіх країн набуття більшої гнучкості, інвестиційної забезпеченості, а також високого рівня розвитку інфраструктури тощо.

Враховуючи те, що глобальні ланцюги доданої вартості мають значний вплив не лише на конкурентоспроможність бізнесу та показники експорту, а і взагалі на країну в цілому, то відслідковується необхідність висвітлення актуальності даної теми. Взагалі ланцюги доданої вартості – це термін, який описує сучасне явище розподілу праці в рамках, як правило, певної кількості таких ключових компаній-гравців, що найчастіше функціонують як ТНК.

Справа в тому, що створення окремих компонентів остаточного товару чи послуги, попитом на які користуються ті чи інші суб'єкти господарювання, може відбуватися як і на території тільки однієї країни, так і розподілені між різними підприємствами, що об'єднані в скоординовану мережу, де всі стадії побудовані саме в рамках глобальних ланцюгів. Саме тому, цей процес набув такого важливого значення і впливу на всесвітній економічний розвиток, оскільки входження до ланцюгів доданої вартості, навіть на низькому рівні призводить до зростання як і національної торгівлі, так і світової.

Оскільки цей феномен виник лише приблизно в останні 20 років, а поширення набув тільки за минуле десятиріччя, то ще не було присвячено великої кількості наукових праць щодо першої появи, завдання, цілей і наслідків цього виду взаємовідносин. Проте, саме статистика СОТ свідчить про позитивну залежність між динамікою

зростання експорту та глобальними ланцюгами, даючи змогу наглядно побачити, що від об'єму замовлень залежить швидкість розвитку економіки тієї чи іншої країни та її місце у міжнародному розподілі праці.

Завдяки входженню в ланцюги доданої вартості України має всі можливості до набуття більшої кількості партнерів та як наслідок збільшення обсягу прямих іноземних інвестицій, бо політична криза в країні в 2013-2014 рр. призвела до значного зменшення інвестицій, а саме на 3,9 млн дол. США, як повідомляє Міністерство Фінансів, і, на жаль, за останні 4 роки цей показник не перевищував 3,3 млн дол. США, а 2018 рік взагалі свідчить про несприятливе становище і небажання іноземних партнерів мати з нами справу, оскільки обсяг прямих іноземних інвестицій становив лише 1,5 млн дол. США.

Ще однією із головних передумов неспроможності до інтеграції в ланцюги є не тільки нестабільне становище всередині країни, а і непрозора система експортно-імпортних операцій, що проявляється в утаємниченні більшості інформації про державні закупівлі, а також грошові доходи юридичних суб'єктів.

Крім того, бізнес-гравці час від часу критикують непрозорість при розподілі квот, а саме, наприклад, невизначеність в компетенції спеціальних членів комісії чи відсутність чіткого трактування “правильних” компанії та даних про затверджені рішення тощо.

Також існує велика кількість обмежень у вигляді переліку окремих специфічних документів з якими зіштовхується кожний торговець таких як ліцензія зовнішньоторговельних операцій України, що видається відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 року. Але відсутність чіткості чинних положень про ліцензування може призвести до їх неправильного тлумачення і значно зменшити довіру іноземних партнерів. Саме тому підвищення прозорості у здійсненні транзиту, а також доступу інформації щодо суб'єктів та об'єктів ЗЕД, налагодження кооперації с міжнародними організаціями та модернізація інформаційного забезпечення, а саме баз даних – це ті продуктивні заходи, які виведуть Україну на більш глобальний рівень на світовому ринку.

Крім того, Україна повинна зосередити зусилля не на експорті сировини, а саме на експорті послуг, бо за даними UNCTAD майже половина доданої вартості (46%) була здійснена в вторинному секторі і

більш ніж 60% прямих іноземних інвестицій були спрямовані саме у сектор послуг.

Зазначимо, що у 2018 році за даними Урядового порталу в експорті країни переважали продукції АПК та харчової промисловості, металургійного комплексу та машинобудування. Зрозуміло, що сировина має найменшу додану вартість і тому можна зробити висновок про низький ступінь участі України в глобальних ланцюгах доданої вартості.

Отже, чим більша буде державна підтримка приватного сектору, а саме малого та середнього бізнесу, а також чим повніше Україна буде виконувати всі вимоги СОТ про міжнародну торгівлю, тим більше доступу вона отримуватиме до міжнародних ринків збуту, а також можливостей до модернізації устаткування за рахунок залучення більшої кількості інвестицій.

Література

1. Global value chains and development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/diae2013d1_en.pdf
2. Trade in value added [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.oecd-ilibrary.org/trade/data/oecd-wto-statistics-on-trade-in-value-added/trade-in-value-added-edition-2017_4af48104-en
3. Експорт товарів з України за перші 7 місяців 2018 року зріс на 12,7% [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/eksport-tovariv-z-ukrayini-za-pershi-7-misyaciv-2018-roku-zris-na-127>
4. Прямые иностранные инвестиции [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/economy/fdi/>

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Коровайченко Н.Ю.

Коновалов Б.Ю., студент, III курс 2 група
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

МІЖНАРОДНІ НЕУРЯДОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЇХ ВНЕСОК У ПРОБЛЕМУ ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ

Швидкий розвиток глобалізаційних процесів в зовнішньому середовищі, що у свою чергу супроводжується великою кількістю негативних демографічних тенденцій та фінансово-економічних криз, призвів до того, що не всі державні органи можуть повністю забезпечувати соціальні, економічні та екологічні потреби населення. У вищенаведених умовах і створюються неурядові організації такі як Червоний Хрест та Міжнародна амністія, що надають всі необхідні послуги щодо зменшення кількості жителів країни, які знаходяться на межі бідності чи подолання наслідків після міжнародних катастроф або запобігання поширенню епідемії. Оскільки проблема бідності набула всесвітнього масштабу і саме міжнародні неурядові організації докладають найбільше зусиль щоб знайти якийсь вихід у той час, коли міжнародні урядові організації можуть не звертати достатньої уваги цьому питанню, то відслідковується необхідність висвітлення актуальності даної теми.

Дослідження особливостей функціонування висвітлені у працях багатьох зарубіжних та українських науковців таких як В. Адамик, яка вважала, що саме кінець ХХ ст. став переломним моментом у боротьбі із бідністю, адже міжнародна спільнота почала використовувати всі нові способи і підходи до її вирішення. [1, с. 84] Крім того цю тему також досліджували В. Поліщук, Н. Гусак, М. Драгоманов, Г. Волинко, Ф. Фукуяма, Ж. Руссо, Н. Крилов, Т. Алексеева, А. Карась, Г. Морозова, О. Тарасов, П. Юркевич, М. Кризан, А. Мацко, С. Подшибякін тощо. А російський дослідник В. Лисенко проаналізував, що діяльність міжнародних неурядових організацій щодо бідності, має також значний вплив і на зовнішню політику окремих країн, і на світовий розвиток в цілому.

Із збільшенням природного приросту загострюється і проблема бідності серед населення, тому у світі спрямована діяльність різних міжнародних організацій. Це також притаманне і українському

суспільство, бо за даними Державної служби статистики на кінець 2016 року в Україні нараховувалось 12,3 млн пенсіонерів із пенсією в 1699,5 грн, що тоді становила всього 2,08 долари в день. [2]

Крім того, ще одна важлива передумова для подолання бідності це прямо пропорційний зв'язок з іншими проблемами людства такими як міжнародний тероризм чи нелегальна міграція.

На сьогоднішній день найбільш важливими у боротьбі міжнародних неурядових організацій є наступні напрямки: підвищення матеріального рівня, розширення прав та можливостей нижчого класу населення, а також створення економічних можливостей тощо.

Громадські рухи присвячені темі подолання бідності, надсилання листівок до представників уряду із переліченими вимогами, надання гуманітарної допомоги, висвітлення у засобах масової інформації є одними із основних способів діяльності неурядових організацій за умови обмеженості кількості ресурсів, бо чим більша підтримка з боку населення, тим більше шансів досягти поставленої цілі. [3, с. 13]

Для деяких міжнародних неурядових організацій, таких як Оксфам, проблема бідності є основним питанням, яким вони займаються. Основною метою цієї організації є надання людям можливості бути гідно оціненими, отримувати відповідну заробітну платню, повністю реалізувати свої права, бути забезпеченими достатньою кількістю їжі, а також отримувати гідні медичні та освітні послуги. Крім того, її представники не тільки надають допомогу, а і спонукають населення до саморозвитку і зайнятості як на прикладі продажу місцевими жителями виробів з Азії та Африки у крамничках.

Важливість ролі міжнародних неурядових організацій навіть була визнана у главі 27 Порядку денного 21 Конференції ООН з навколишнього середовища. І в результаті отримані гроші спрямовуються на програми з надання допомоги у всьому світі.

Ще однією із додаткових стратегій є моніторинг діяльності урядів щодо не здійснення тих чи інших зобов'язань із міжнародних угод і висвітлення цієї інформації перед широкою публікою. [4]

Підводячи підсумки можна сказати, що необхідність розв'язання проблеми бідності, як для нашої країни, так і для всього світу повинна висуватися на перший план, оскільки нічого не існує ізольовано, особливо в економічному середовищі. Але так само як клімат буде змінюватися постійно, так і безперервний буде розвиток світової економіки. І поки ці процеси триватимуть, вони будуть здійснювати значний вплив на

проблему бідності в майбутньому. Саме міжнародні неурядові організації враховуються глобальність цієї проблеми і відіграють домінуючу роль у забезпеченні соціального захисту незахищених верств населення тощо. Крім того, їм необхідно починати об'єднуватися у скоординовану мережу, щоб ще більш масштабно поширювати громадську думку та діяти злагоджено із представниками з різних країн.

Література

1. Адамик В.В. Трансформація механізмів міжнародної політики подолання бідності в ХХІ столітті / В.В. Адамик – Т: Вісник, 2007. – с. 82-91
2. Демографічна та соціальна статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Студінський В. Питання соціальної справедливості у контексті соціальної політики // Україна: аспекти праці. – 2009. - № 1. – С. 13-16.
4. Health & education for all [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oxfam.org/en/forall>

Науковий керівник: д.і.н., к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінський В. А.

Корогод А. Я., студентка, IV курс, 10 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ПРОСУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ НА МІЖНАРОДНІ РИНКИ

В умовах глобалізації світових економічних процесів жорстка конкуренція, насиченість ринків, перевищення пропозиції товарів над попитом, постійне зростання вимогливості споживачів істотно ускладнюють збутову діяльність підприємств. Дедалі важче привернути увагу споживача звичайною рекламою. З метою зацікавлення клієнтів та утримання позицій на ринках, особливо закордонних, вітчизняні підприємства повинні застосовувати сучасні ефективні механізми формування та підтримання іміджу товарів чи самого підприємства,

зокрема, за допомогою вдосконалення просування на вітчизняні та, що більш значимо, на міжнародні ринки.

В національній економіці має місце наступна суперечність. Якщо проаналізувати минулорічні статистичні показники, то варто звернути увагу, що Україна наростила обсяги експорту. За підсумками фінансових показників першого півріччя 2018 року в порівнянні з аналогічним періодом 2017, експорт українських товарів та послуг збільшився на 12,7% й наразі складає 26,88 млрд дол. Так, загальний український експорт впевнено зростає, але разом з ним росте й імпорт. У першому півріччі 2018 року в Україну ввезено товарів загальною вартістю 30,94 млрд. дол. Таким чином спостерігається негативне зовнішньоторговельне сальдо (-4,06 млрд. доларів США) [2].

Формування негативного торгового балансу вказує на те, що економіка України, як і раніше, не може запропонувати світу достатню кількість конкурентоздатних товарів переробної промисловості. Тобто слабка товарна позиція в торгівлі з іншими країнами залишається «Ахіллесовою п'ятою» вітчизняної економіки.

У таких несприятливих умовах підприємствам серед інших заходів із інтенсифікування експортної діяльності необхідно вдосконалювати способи та інструменти просування продукції на міжнародні ринки.

Аналізуючи просування товарів на міжнародних ринках, відзначимо, що воно істотно ускладнюється порівняно з національним.

Крім основних труднощів, під час здійснення міжнародного просування (законодавче регулювання, ступінь доступності засобів ЗМІ, створення обґрунтованого повідомлення, вибір виду реклами й рекламного агентства, вибір засобу поширення інформації, рівень витрат, охоплення цільових та потенційних споживачів), Ю. Чала наголошує і на специфічних проблемах: переклад повідомлень; звичаї та культурні особливості різних країн та народів; інерція, опір, відторгнення та політика; конкурентне середовище; відмінності в економічній, політичній та соціальній системах [5].

Більшість науковців основною проблемою міжнародного просування вважають коректність використання стратегій стандартизації чи адаптації залежно від виду продукції.

Цілями стандартизації є створення іміджу товару у світовому масштабі, скорочення витрат на розробку просування, забезпечення впізнаваності та сприйняття реклами, прискорення виходу на ринки різних країн, що особливо важливо для синхронного міжнародного

життєвого циклу товару. Згідно зі стратегією товар позиціонується однаково на будь-якому ринку. Стратегія дає можливість скоротити витрати на просування, прискорює синхронний вихід на ринки різних країн, дає змогу створити цілісний міжнародний імідж. Та вона є ефективною тільки тоді, коли повідомлення однаково сприймаються на різних ринках. Це зумовлює необхідність у використанні іншої, протилежної стратегії – адаптації.

Адаптація просування зумовлена такими основними причинами, як законодавчі норми та особливості макросередовища міжнародного маркетингу. Найактуальніші – національно-культурні чинники, які зумовлюють необхідність правової, економічної та культурної адаптації. Так, у Великобританії, Італії, Німеччині, Франції, Швеції заборонена порівняльна реклама. В Італії заборонено показувати дітей за їжею, у Швеції не дозволено показувати їх у небезпечних ситуаціях. У Німеччині рекламу демонструють з 18 до 20 год, крім суботи, у Швейцарії та Італії ролики можна показувати не більше, ніж двічі на тиждень. До кожної з цих проблем необхідно застосовувати ситуаційний підхід у вирішенні [3].

Таким чином, на практиці стратегії стандартизації та адаптації окремо фактично не використовуються, – найефективнішим є їх поєднання: загальна стратегія просування видозмінена для певного ринку [1].

Аналізуючи Україну, перші кроки просування відповідно до стратегії стандартизації вже застосовуються на практиці. У 2018 році Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, в рамках ініціативи EU4Business, презентували національний експортний бренд і логотип для просування української продукції на міжнародному ринку. Даний бренд зображує Україну як вигідного торгового партнера, який продає якісну, автентичну, інноваційну та креативну продукцію [4].

Та попри це, в Україні в умовах політичної та економічної кризи, стагнації у торгівлі, падінні купівельної спроможності існує необхідність посилення ефективності просування товарів на міжнародні ринки з врахуванням особливостей їх розвитку та особливостей розвитку зарубіжних країн.

Ефективне просування вимагає ретельного планування і бюджетування, врахування тенденцій розвитку методів просування в Україні та світі. Для підвищення ефективності просування необхідна чітка стратегія та комплексне використання усіх елементів системи просування. Існує багато методів просування товару та результати аналізу дають можливість рекомендувати вітчизняним підприємствам

подальшу активізацію маркетингових комунікацій через Інтернет, що сьогодні є найперспективнішим з точки зору ефективності.

Українським підприємствам необхідно спиратись на досвід розвинених країн – системно здійснювати управління просуванням, використовувати нестандартні й найсучасніші його способи з врахуванням особливостей міжнародного середовища.

Література

1. Houston C. 2016 Promotional Product Trends to Inspire Your Marketing. URL: <https://www.godelta.com/blog/2016-promotional-product-trends>.
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Іліка Г. П. Особливості рекламування товарів на міжнародному ринку. URL: <http://www.zmk.com.ua/ua/>
4. Степан Кубів презентував Експортний бренд України. URL: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=9741da44-f488-4828-a661-bbdfd3e22f6&title=StepanKubivPrezentuvavEksportniiBrendUkraini>
5. Чала Ю. В. Специфічні проблеми міжнародної реклами та рекомендації щодо їх вирішення. Вісник Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова. 2014. Т. 19. Вип. 1/1. С. 71–75.

Науковий керівник: к.е.н., старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Севрук І. М.

Ладига П. О., студентка, III курс, 4 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Соціальні мережі виступають, як виключно феномен ХХІ століття. На наш погляд, можна не просто сміливо стверджувати, що зараз вже не залишилось жодного користувача портативного комп'ютера, які хоча б раз не використовували такі соціальні мережі як «Facebook» чи «Instagram».

Підприємці, які хочуть відкрити свій власний бізнес, в даний час все частіше дивляться в бік інтернет-середовища. При цьому, вони стикаються з безліччю юридичних аспектів, пов'язаних не тільки з веденням бізнесу в Україні, але і з веденням його у віртуальному просторі. Учасники бізнес-зустрічі «E-meeting: закони, податки, відповідальність в E-commerce» — юристи-практики та профільні фахівці — постаралися відповісти на ці питання, а також розібрали кейси деяких гравців на ринку електронної комерції України. Насамперед, експерти обговорили прийнятий у вересні 2015 року Закон «Про електронну комерцію». Безумовно, для бізнесу, який працює в інтернеті, прийняття закону стало позитивним моментом. Адже він врегулював базові аспекти, що стосуються ведення торгівлі онлайн. Однак багато сфер, як то регулювання транскордонної передачі даних, захист інтелектуальної власності, регулювання дистанційної торгівлі все ще потребують вдосконалення.

Інтернет як бізнес-середовище привабливий тим, що відрізняється не тільки низьким порівняно з оффлайном порогом входження для нових гравців, але і пропонує дуже широкий спектр напрямків роботи, а також у більшості випадків не вимагає прив'язки до певного місця. Вести свої справи ви можете не тільки з будь-якого міста, а й навіть з іншої країни, особливо якщо всі процеси чітко опрацьовані, а робота з дзвінками і відправка товарів делеговані досвідченим співробітникам. Більш ніж вагомий перелік аргументів для людини, яка вирішила спробувати реалізувати себе в якості підприємця.

Україна у цьому випадку не є виключенням. Кожен з нас так чи інакше користується Інтернет-магазинами. Бізнес такого спрямування лише розвивається в Україні. Аналітики вже підвели підсумки роботи вітчизняних інтернет-магазинів в 2018 році і на їх основі склали різні рейтинги. У цій статті ми не будемо вибудовувати ніяких ієрархій, а просто розглянемо найбільш відвідувані онлайн магазини цього року.

За останніми даними, які є в широкому доступі, та опубліковані засобами масової інформації, у 2017 р. кількість користувачів «Facebook» досягла близько двох мільярдів [1].

Спочатку соціальні мережі існували як засіб для власного користування між будь-ким з користувачів Інтернету, які мають власний профіль чи сторінку. Але, з часом вони стали більш комерційними. Зараз соціальні мережі виступають, як головний засіб для рекламного інтегрування та приносять великі кошти власникам популярних сторінок. Як приклад, можна відзначити таке явище як «Influencer

marketing». Це така форма маркетингу, в якій акцент робиться на впливових людей, а не цільовий ринок в цілому. Вона визначає осіб, які впливають на потенційних покупців, і орієнтує маркетингову діяльність навколо цих впливових осіб [1].

- Make UP. Дивно, але в цей список поряд з великими технічними гігантами потрапив онлайн-магазин для жіночої аудиторії «Make UP». Він пропонує парфумерію, брендову косметику. Пропонуючи продукцію самого різного діапазону цін, «Майк Ап» зміг створити досить розгалужену мережу відділень і охопити велику аудиторію споживачів.

- ModnaKasta. Списки найуспішніших віртуальних бізнес-проектів в сфері торгівлі завершують шопінг-клуби. Цікаво, що вони націлені на моду, а не на техніку, і їх клієнти в основному – дівчата і жінки. «ModnaKasta» на українському віртуальному ринку всього 8 років, проте вона вже збрала близько 6 мільйонів клієнтів і отримала рекордну кількість нагород від Ukrainian E-Commerce Awards. «Модна Каста» пропонує чоловічий, жіночий та дитячий одяг, взуття, модні аксесуари та білизну. Маркетинг будується на регулярних, а не сезонних пропозиціях і знижках, і оскільки мова йде про дорогий брендовий одяг, у «Каста» формується міцна і досить швидко зростаюча клієнтура. Нагороди говорять про те, що компанія відмінно вміє вибудовувати стосунки зі своєю клієнтурою.

Соціальні мережі проникли у всі сфери життя. Зокрема, вони стали одним із основних комунікаційних каналів у розвитку ділових відносин.

Наприклад, якщо взяти до уваги офіційну статистику, лише за 2016 рік за дослідженням компанії PandaSecurity («Індекс ризику соціальних мереж для підприємств малого і середнього бізнесу») близько 90% учасників опитування серед власників підприємства та їх співробітників використовували соціальні мережі для моніторингу діяльності конкурентів, покращення якості обслуговування, а також для просування своєї продукції, проведення маркетингових програм та збільшення доходу [2].

Основні фактори, які роблять соціальні мережі привабливими для ведення бізнесу - це саме можливість персоніфікації даних, простота у користуванні, спілкування у вигляді чату в реальному часі. Та, водночас, всі ці позитивні фактори створюють величезний ризик для бізнесу. І головною метою є саме виявлення та ідентифікація саме загроз соціальної мережі в сфері економічної безпеки, а також можливість створення більш «захищених» умов для користувачів.

Соціальні мережі, як й всі WEB-технології, мають подібні загрози. Перш за все потрібно відзначити шкідливе програмне забезпечення (далі ПЗ). За останніми даними, які надає компанія Sophos для 40% власників портативного комп'ютера джерелом шкідливого ПЗ стали сайти, як би це не було іронічно саме підтримки соціальних мереж. А уже згадувані дослідження “Індекс ризику соціальних мереж для підприємств малого і середнього бізнесу ” компанії PandaSecurity виявили, що близько 45% із 315 опитаних в США та Канаді компаній малого та середнього бізнесу відчули вплив щонайменше одного шкідливого програмного продукту із соціальних мереж [3].

За підсумками дослідження найчастішою причиною зараження ПЗ (71,6%) і порушення конфіденційності (73,2%) є «Facebook». Друге місце за кількістю зараження шкідливим ПЗ займає YouTube (41,2%), у той час як Twitter став причиною значної кількості порушень конфіденційності (51%) [4].

Головними інструментами Web-атак є троянські програми та неліцензійні антивірусні програми.

Серед інших загроз, які можуть впливати на користувачів, які використовують соціальні мережі, як для ведення бізнесу так і для власного користування є:

1. Фішинг. Всім відомо, що соціальні мережі використовують паролі. Для того, щоб їх отримати зловмисники використовують так звані «підставні сайти». Отримуючи сторонні паролі можуть використовувати аккаунти користувачів для розповсюдження реклами та спаму.

2. Витік інформації. Більшість з нас намагається показати своє життя з найкращої сторони – численні фотографії авіаційних квитків та приватні фотографії ставлять під загрозу не лише безпеку бізнесу, а й простих користувачів, вже не кажучи про численні шахрайства в соц. мережах (вже не раз у ЗМІ з'являлася інформація про те, як необачливі користувачі виставляють фотографії із штрих-кодом квитків) [5].

Важливим фактором є саме те, що соціальні мережі стають більш адаптованими для ведення бізнесу. В «Instagram» з'являються спеціальні функції, які надають змогу просувати власні профілі та товари. Ні для кого не секрет, що на рекламному інтегруванні блогери з мільйонною аудиторією отримують величезні доходи. Не підлягає сумніву, соціальні мережі – потужний інструмент маркетингу, просування товару, нарощування клієнтської бази, тому дуже важливим є мінімізація загрози, пов'язана з необережною поведінкою користувачів соціальних мереж.

Література

1. Інтернет-магазини України: секрети успіху [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://marketer.ua/ua/internet-shops-in-ukraine-the-secrets-of-success/>
2. Число користувачів Facebook досягло 2 млрд/ человек [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://www.rbc.ru/technology_and_media/27/06/2017/5952994e9a7947329cd8627b
3. Арсентьев А. Социальные сети: киберпреступники ставят ловушки на СМБ [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.cnews.ru/news/top/index.shtml?2011/03/02/430417> .
4. Риск социальных сетей для малого бизнеса [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://web-by.com/social_nets.
5. Почему не стоит выкладывать фотографии билетов и ключей в социальные сети [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://tjournal.ru/59171-pochemu-ne-stoit-vykladyvat-fotografii-biletov-i-klyuchey-v-socialnye-seti>

Науковий керівник: д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Будзьяк В.М.

Левадна В.В., студент, III курс, 5 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ВПЛИВ НЕОПРОТЕКЦІОНІЗМУ НА ЕКОНОМІКУ США ТА МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Д. Трамп очолив новий політичний курс США під назвою «Make America great again» («Повернути Америці велич»), який вчені вважають типовим вираженням неопротекціонізму. Дана політика ускладнила умови міжнародного співробітництва і створила певну напругу у світовій економіці. Але постає питання, чи є дана політика виправданою, і який вплив вона чинитиме в довгостроковій перспективі як на економіку США, так й на міжнародні економічні відносини в цілому.

Тому доцільним є аналіз протекціоністських ініціатив Трампа з точки зору їхнього впливу на економіку США, зміни в якій мають безпосередній ефект на економіку всіх країн світу.

Однією з перших ініціатив Президента США була податкова реформа. Її мета полягала в поверненні виробництва, фінансових потоків та робочих місць до Сполучених Штатів Америки. Ця реформа спрямовувалась в основному на глобальні корпорації США, які розташовані за кордоном (для фізичних осіб податки зменшено на обмежений термін). Реалізація реформи полягала у зменшенні корпоративного податку з 35% до 21% [2]. Якщо говорити про результативність цієї реформи, то варто зазначити, що компанія Apple заявила, що інвестує в американське виробництво 350 млрд дол. США протягом 5 років з метою підтримки національної економіки і робочих місць [1]. Разом з корпорацією Apple відбулися вливання в економіку США ще від декількох ТНК та великих американських компаній. Але проблема полягає в тому, що це був короткостроковий ефект, приплив прямих іноземних інвестицій знову почав падати, і на 2019 рік прогнози економістів теж є невтішними – прогнозується подальше сповільнення припливу інвестицій.

Одним з показників, що дійсно вразив своїми результатами був індекс Доу-Джонса, який досяг рекордних 26 тисяч пунктів [1]. Але зростання цього рейтингу за своєю суттю є демонстрантом швидкої відповіді великих американських компаній на податкову реформу Дональда Трампа. А як ми знаємо, промисловий індекс Доу-Джонса є біржовим індексом цінних паперів (акцій) найбільших американських компаній.

Якщо звернути увагу на зростання економіки, то воно тримається на рівні 3-4%, але і ці показники за прогнозами експертів можуть погіршитися через підвищення відсоткових ставок Федеральною резервною системою США [1].

Щодо безробіття, то його рівень склав 4,1% в останньому кварталі 2018 року [3]. Даний показник наближається до найнижчого показника у 3,9%, який був зафіксований у 2001 році. Але, попри зменшення рівня безробіття, зайнятість залишається на рівні 63% [3]. Це показує, що ринок не є настільки щільним, а створені робочі місця не настільки привабливі та надійні. Тобто, криза в економіці США зберігається. На це вказують і інші факти. Наприклад, не дивлячись на те, що офіційний рівень безробіття становить 4,1%, що нижче, ніж на початок 2008 року,

коли настала криза, частка зайнятості залишається нижчою, ніж була тоді. Якщо ми припустимо той самий рівень зайнятості, що і в січні 2008 року, рівень безробіття в США сьогодні становить не 4,1%, а 6,1%. Більш низький рівень зайнятості, як правило, викликаний тим, що люди йдуть з ринку праці з-за неясності перспектив пошуку роботи. Тому виникають сумніви, що реальний рівень безробіття збігається з показником у 4,1%. Ці висновки підтверджуються даними стосовно заробітної плати. Зростання попиту на ринку праці зазвичай викликає збільшення ставки заробітної плати, але в США, не дивлячись на низький рівень безробіття, ставка заробітної плати не зросла, що також свідчить про те, що ринок праці не є щільним (зростання заробітної плати залишилося між 2,5% і 2,9%, не показуючи значного зростання протягом 2018 року) [1].

Також можемо спостерігати ще декілька негативних для економіки США тенденцій. По-перше, це зростання торговельного дефіциту, який пояснюється загостренням торговельного партнерства з Китаєм та іншими країнами в цілому в контексті протекціонізму США. По-друге, ми можемо бачити перевищення боргу над ВВП. Хоча дана ситуація притаманна не лише президентству Трампа, але скорочення податків у поєднанні з не менш значним новим рахунком витрат створює один з найбільших дефіцитів федерального бюджету в мирний час. Якщо поширити всі положення податкового законодавства, то відношення боргу до ВВП для США найближчим часом перевищить 100 відсотків вперше після Другої світової війни. А за 10 років, за прогнозами вчених, дефіцит державного бюджету США становитиме 107% [1].

Оскільки немає ніякого плану розширити загальний обсяг ринку в США через збільшення державних витрат, протекціонізм лише означає, що велика частка цього існуючого ринку дістанеться вітчизняному виробнику. Іншими словами, це призводить до розширення внутрішнього виробництва і зайнятості шляхом вилучення частини ринку у виробників, розташованих в інших країнах. А це означає, що зростання зайнятості в країні буде супроводжуватися руйнуванням зайнятості в інших країнах, розвиток яких перебуває у критичній залежності від припливу прямих іноземних інвестицій.

Отже, протекціоністські ініціативи Трампа мають досить сумнівний позитивний ефект лише в короткостроковій перспективі, але в довгостроковій перспективі дана політика навряд чи виправдає себе, адже є лише спробою побороти кризу завдяки автаркії державної

економіки та використання системи політичних примусів щодо зовнішньоторговельних партнерів. А така політика може стати причиною збільшення інтенсивності напруги у міждержавних торговельних відносинах, яка може призвести до розгортання глобальної торговельної війни.

Література

1. Donald Trump and the US economy [Електронний ресурс] //BBC – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bbc.com/news/business-42748243>.

2. Чи дотримався Трамп обіцянок, які дав під час передвиборчої кампанії? [Електронний ресурс] // BBC. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-46937839>.

3. Presidency of Donald Trump: Statistics & Facts [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.statista.com/topics/3501/the-trump-administration/>.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор кафедри міжнародних економічних відносин Калюжна Н.Г.

Лопуга В. В., студент, II курс, 9 група
факультет обліку, аудиту та інформаційних систем
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ВИКЛИКИ АКТУАЛЬНОСТІ: ЯК ВИЖИВАТИ АМБІЦІЙНИМ СТАРТАПАМ В УМОВАХ ПОСТІНДУСТРІАЛІЗМУ.

Стартапи – об’єднання людей, що мають спільні інтереси та цілі навколо однієї ідеї, унікальність та корисність якої вони доводять як інвесторам, так і користувачам. Стартапи допомагають зробити світ кращим, тому що його ідея та її реалізація цікаві не тільки засновникам, а й представника класу «споживачів». Тоді ж чому, при всій своїй важливості, величезна кількість стартапів зазнає краху і невдач?

Для початку з’ясуємо, що собою являє стартап і з чого він, як бізнес-продукт, складається. Стартап – це сукупність п’яти факторів успішності в реалізації мотивів: перш за все це ідея та її унікальність; не

менш важливим є команда, що працює над стартапом та колективне виконання; бізнес-модель проекту; фінансова підтримка зі сторони інвесторів та час, коли стартап побачив світ [1].

- Ідея: її традиційно вважають найважливішим моментом в процесі створення стартапу, це ідейний пошук саме того, що необхідно цьому світові і його жителям.

- Команда: найважливіший аспект будь-якого стартапу, його серце. Це ті люди, від яких залежить мікроклімат проекту та можливості його реалізації. Це люди, що знають всі причини, чому не можна зупинятись;

- Бізнес-модель: план функціонування стартапу та його інтеграції в середовище належним чином. Можливо існує універсальна бізнес-модель успішності для кожного стартапу?

- Фінансування: ресурси життєздатності стартапу, що в ідеалі прямо пропорційні амбітності та актуальності проекту. Можливо, деяким стартапам не вистачає грошової підтримки і саме тому вони гинуть?

- Час: тобто сама актуальність запущеної ідеї. Можливо, ще просто не час і світ не готовий прийняти стартап? Можливо, навпаки – ваші конкуренти випередили вас?

Проаналізуємо вплив кожного із вищезазначених факторів на успішність стартапу. Для цього в якості прикладів візьмемо 3 групи компаній, в кожній з яких буде по 5 представників. В ці списки включимо як загальноновизнані проекти, якими користується кожен, так і маловідомі ідеї, що реалізувались завдяки бізнес-інкубатору IdeaLab.

Перша група: стартапи, що доволі неочікувано досягли визнання під егідою IdeaLab - Citysearch, Carsdirect, Overture, Netzero, Tickets.com.

Друга група: стартапи IdeaLab, від яких чекали успіху та заробітку, але вони стали суцільним розчаруванням - Z.com, Insider pages, MyLife, Desktop factory, People link.

Третя група: складається із дуже успішних та всім відомих компаній - Airbnb, Instagram, Uber, Youtube, Linkedin.

Перша група стартапів не мала сталого та високого фінансування, на відмінну від другої групи, адже не переконувала інвесторів повірити у себе, у більшості випадках у них не було чіткої бізнес-моделі, але свого вони досягли. Тоді що стало причиною успіху? Завдяки чому стартапи із потенційних проектів перетворились на повноцінні компанії, що задовольняють потреби споживачів і користуються попитом?

Відповідь на запитання криється в дослідженнях геніального «короля облігацій» Білла Гросса, що є засновником та керівником вищезгаданої організації IdeaLab. Якщо провести аналіз факторів, які вплинули на успіхи та провали стартапів, то можна зробити такі статистичні висновки відносно їх значимості [2]: фінансування -14%; бізнес-модель – 24%; ідея – 28%; команда – 32%; час - 42%.

Такі дані можуть дещо здивувати. Як мінімум, сам Білл Гросс був шокований, що ідея (в честь якої він називав компанію для підтримки руху стартапів) не відіграє ключову роль в творенні успіху проектів. Низька значимість бізнес-моделі (24% причин результату діяльності стартапів) аргументується тим, що її можна підлаштувати в ході розвитку хорошої ідеї, якою займається відмінна команда, за умови, що на ваші послуги буде попит. Набираючи сили і позиції, в наш час теж не складно отримати достойне фінансування. Це виводить на максимальний рівень важливості час, коли ви даруєте світові свій стартап. Це яскраво демонструють 42% стартапів, головним у провалі чи успіху яких є момент його знайомства з потенційними користувачами. Подібний тезис доведено третьою групою компаній.

Airbnb: ця компанія досягла справжніх висот бізнесу, хоч на початку зовсім не приваблювала інвесторів. Ніхто не вірив, що люди здаватимуть в аренду своє житло незнайомцям. Та час рецесії змінив усе. Саме тоді людям, як-ніколи раніше, необхідні були гроші, що і заставило піти на ризиковий, але як виявилось вигідний, спосіб заробітку [3]. Теж саме і з Uber та Uklon, що з'явилися в той момент, коли водії шукали додаткові способи заробітку. Компанія Citysearch здобула успіх, коли веб-сторінки почали користуватись попитом.

Час відіграє і негативну роль в існуванні стартапів. Так один із найамбітніших проектів IdeaLab – Z.com став заручником повільного прогресу. В 1999-2000 рр. інтернет був не настільки поширеним і якісним як зараз, а для перегляду відео потрібно було завантажувати додаткові кодеки. Це стало причиною чому Z.com закрилась у 2003 році. Всього через 2 роки, коли з'явився багатосмуговий інтернет, а Adobe Flash вирішили проблему з кодеками, світову популярність захопив Youtube. Це при тому, що грандіозна ідея, хоч вже і не оригінальна, але головне – своєчасна, спочатку навіть не мала гарантій на виживання.

Стартапи надзвичайно різноманітні, але у них всіх, на даному етапі розвитку суспільства, є лише одна спільна ціль – створити так званий якісний час користувачу. Це і є головною причиною того, що зараз

майбутнє людства вирішують не індустріальні корпорації, а скажімо, месенджер Telegram, капіталізація якого вже переважила за мільярд доларів. Річ у тім, що він може зайняти чимось людей, до того ж частіше всього з користю (наприклад, замість того, щоб помирати від нудьги, я можу полистати стрічку новин), навіть у моментах очікування у черзі за продуктами. Стартапи роблять світ кращим, приносячи в нього щось дивовижне, що без врахування фактору «час» та «актуальність» могло б й не бути.

Література

1. W. Gross. Everything You've Heard About Investing Is Wrong! How to Profit in Coming. 1997. - 86-87 с.
2. Білл Гросс. Набільша причина успіху стартапів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://habr.com/ru/post/291420/>
3. Airbnb: невідома історія становлення успіху відомого стартапу. Частина 1 – ранній ріст. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://habr.com/ru/post/291420/>

Науковий керівник д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Онищенко В. П.

Маліброда С. Б., студент, V курс, група ЕВМ-11
Інститут економіки і менеджменту
Національний Університет Львівська політехніка, м. Львів

ВИКЛИКИ ТРУДОВОЇ ЕМІГРАЦІЇ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Міжнародна трудова міграція є важливою складовою міжнародних економічних відносин сучасного глобалізованого простору. Як і міжнародний рух капіталу і технологій, міграція робочої сили може суттєво впливати на економічний розвиток країн, залучених до неї. З точки зору участі країн у даному процесі традиційно виокремлюють приймаючі країни та країни походження. Вплив міжнародної міграції на економіку таких країн, очевидно, є різним.

Так, до переваг, що отримують приймаючі країни, відносять: прискорення темпів економічного зростання, збільшення обсягу податкових надходжень, трансферт знань, підвищення конкурентоспроможності, покращення демографії тощо. Країни походження виграють внаслідок зростання обсягу особистих грошових переказів, зниження безробіття і навантаження на ринку праці, підвищення кваліфікації працівників, що повертаються з-за кордону [1].

Трудова еміграція також є складовою частиною сучасної вітчизняної економіки. В результаті Україна отримала зазначені вище переваги. Так, обсяг особистих грошових переказів за даними Світового банку зростав з 0,419 млрд. дол. США в 2000р. до 7,354 млрд. дол. США в 2014р. і до 12,132 млрд. дол. США в 2017р[2]. Таким чином, відношення обсягу особистих грошових переказів до ВВП України в 2017р. склало 10,81%. В той же час, рівень безробіття в Україні скоротився і за офіційними даними Державної служби статистики склав 1,3% на кінець 2018 р. Схожим чином знизився показник навантаження на одна робоче місце до 6 осіб[3]. Очевидно, офіційно зареєстрований рівень безробіття не відображає реальних даних в повній мірі, однак також вказує на тенденцію до зниження. Дані щодо розміру реальної заробітної плати вказують на її суттєве зростання на 38,91% станом на 2018 р. у порівнянні з 2015 р. та на 8,26% у порівнянні з 2013 р [4].

Наведені дані характеризують вплив трудової еміграції на економіку України і дозволяють сформулювати припущення, що значний відтік робочої сили може призвести до уповільнення темпів економічного росту внаслідок відсутності на ринку праці достатньої кількості вільної робочої сили. Іншими словами, на сьогодні стан економіки України характеризується зростанням економіки з одночасним зростанням рівня заробітної плати та зниженням навантаження на одне робоче місце. На кривій сукупної пропозиції (див. рис. 1) цей стан відповідає 2 відрізка.

Отже, у разі збереження такої тенденції Україна, будучи постачальником робочої сили, може опинитися в ситуації, коли і сама потребуватиме «додаткових робочих рук» для подальшого розвитку, а національний бізнес може стикнутися з новим викликом для стійкого розвитку.

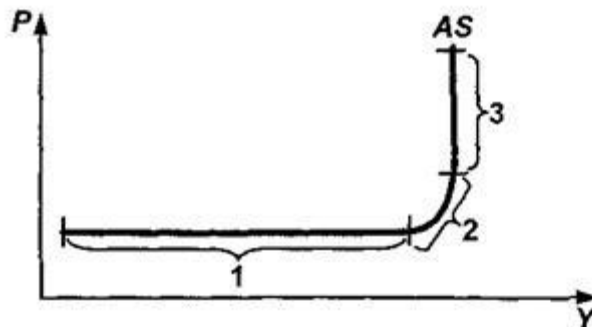

Рис. 1. Крива сукупної пропозиції [5]

Схожа ситуація відбулася з Польщею, коли її працівники виїхали працювати до сусідніх країн і сьогодні Польща потребує сотні тисяч «додаткових робочих рук» для стабільного функціонування та розвитку своєї економіки.

Таким чином, ми припускаємо, що національний бізнес може стикнутись з проблемою нестачі робочої сили на внутрішньому ринку праці і буде змушений інвестувати додатковий капітал з метою прирощення продуктивності праці.

Література

1. Міжнародна економіка: теоретичні та прикладні аспекти: навч. посібник / А.О. Босак, О.Ю. Григор'єв, Л.І. Чернобай, О.С. Скибінський. – Львів: СТ «Міські інформаційні системи», 2015. – 245 с.
2. Personal Remittances, received (current US\$) | Data – World Bank [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.TRF.PWKR.CD.DT?locations=UA>
3. Основні показники ринку праці (річні дані) – Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/rp/ean/ean_u/osp_rik_07u.htm
4. Індекс реальної заробітної плати (2010-2018) | Мінфін [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/index/>
5. Економічна теорія: Навчальний посібник для вузів / М.Х. Корецький, О.І. Дацій та ін.-К.: Центр учб. літ., 2007. - 256 с.

Науковий керівник: професор кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка», к.е.н., проф. Чернобай Л. І.

Манаєнко Д. Д., студентка, III курс, 10 група
факультет торгівлі та маркетингу
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

«ЕКОНОМІКА ВРАЖЕНЬ» ЯК НОВА ПАРАДИГМА МІЖНАРОДНОГО МАРКЕТИНГУ

В умовах посилення міжнародної конкуренції на світових ринках товарів та послуг актуалізується проблематика використання новітніх підходів в системі міжнародного маркетингу сучасного бізнесу, які відбивають тренди глобального споживання та виробництва та дозволяють посилювати конкурентний статус компаній та їх брендів.

Наразі все активніше в основі маркетингових стратегій глобальних гравців застосовуються підходи так званої «економіки вражень», яка стала новою парадигмою міжнародного бізнесу.

Традиційні постулати класичної ринкової теорії, що попит народжує пропозицію поступово піддаються критиці та перегляду. Економіка вражень пропонує іншу альтернативу: пропозиція породжує попит.

Наразі враження продають всі: мас-медіа, готелі і ресторани, виробники продуктів харчування і одягу, університети і академії, і навіть цілі міста і країни. Готелі та ресторани, курорти і старі міста обіцяють незабутні емоції. Одяг та продукти, напої та сигарети, автомобілі і навіть жувальна гумка обіцяють споживачу незвичайні враження. Щоденні ток-шоу, авторські передачі, арт-проекти прагнуть справити на нас враження, а не тільки інформувати.

Оскільки додана вартість мігрує від сировини, товарів і послуг до вражень, кожен бізнес, особливо той, що орієнтується на зовнішні ринки, прагне включити в базис поставки і враження, щоб збільшити свої прибутки та уникнути міграції цінності товару, продукції чи послуг.

Виникає феномен, який із повним обґрунтуванням доцільно назвати «економікою вражень», яка була започаткована власне ще в ХХ столітті та більш виразно та потужно виявляє себе в новому тисячолітті. Наразі суспільство все більше і більше оточує нематеріальна економіка, в якій найбільші джерела багатства і процвітання не належать світу фізичних предметів. Суспільство ще не здатне сприймати новий тип

економіки, в якому красі, розвагам, увазі, навчанню, задоволенню і навіть духовному насиченню відведене перше місце.

Задоволення – це те, що бажає отримати споживач після отримання певних вражень. Менеджмент, маркетинг, управління – все містить емоційний прошарок, в якому посідає особливе місце економіка вражень [1, с. 249].

Варто акцентувати увагу на принциповому для нас акценті: ми всі є свідками кардинальних змін в змісті та технологіях комунікування виробника зі споживачем: традиційні, перевірені роками способи спілкування з аудиторією втрачають свої позиції та стають вже неактуальними. Бренди, що здійснюють експансію на міжнародні ринки, потребують інших шляхів впливу. І у глобалізованій економіці ХХІ століття, для якої характерними є процеси інтернаціоналізації, мова вже йде про «маркетинг вражень» або «емоційний маркетинг».

«Економіка вражень» відносно нове поняття, яке знайшло своє розкриття в розробках цілої низки науковців та практиків, зокрема Пайна Дж., Казанжі Т., Шмітта Б., Роджерса Д., Вронцося К. На думку цих авторів, для успішного ведення бізнесу одних тільки товарів (нових послуг) вже недостатньо, адже споживачі вже давно втомилися від нав'язливих стандартів. Споживачі прагнуть отримати той товар (послугу), яка створювалася начебто тільки для них, під їх потреби та відповідає їх внутрішньому світу.

Саме тому, очевидним є зародження нового типу економіки - «економіка вражень», яка орієнтується на відчуття споживача, його смаки, вподобання, емоції, тяжіння до маркетинг-шоу. У контексті цієї нової парадигми автори пропонують відмовитися від традиційних відносин між виробником і клієнтами, замість цього виробник повинен оволодіти «режисурою вражень», а клієнти – стати «глядачами» або «гостями».

Вочевидь, ці вміння та навички у сфері «маркетинг-шоу» допомогли багатьом американським компаніям заволодіти увагою споживача не лише на внутрішньому ринку США, але й поза його межами, витрачаючи на шоу бюджети, які оцінюються мільярдами доларів. Так, компанія Victoria's Secret традиційно створює неймовірні шоу при просуванні нових колекцій, які побудовані на фантазіях супермоделей. Шоу оманливої моди і магазинів жіночого одягу заповнили увагу покупців назавжди, змінивши погляд на індустрію модної білизни та одягу [2].

«Економіка вражень», «емоційний маркетинг» йдуть поруч також із таким поняттям, як «атмосферний маркетинг». Атмосферний маркетинг

передусім має на меті створення потрібного емоційного ефекту у покупців, що є дуже вигідним способом підвищувати продажі. За різними дослідженнями, «правильний настрій» продукту (товару) підвищує бажання купити його у три рази.

Необхідно у покупця викликати сильні емоції – особливо хвилювання або захват, задоволення від побаченого.

І у першу чергу це стосується компаній, що є глобальними гравцями та просуває продукцію по всьому світу. Зокрема, постачальники відомих годинників Patek Philippe, Franck Muller, Cartier, Rolex у своїх бутиках створюють особливу атмосферу. Для кожного покупця робиться мініпрезентація із обов'язковим перерахуванням обраної моделі над іншою. Так, якщо це годинники, то варто сказати про деталі, виготовлені за технологією, яка поєднувала в собі методи фотолітографії і іонолітографії, циферблат-призматрон тощо. Якщо це автомобілі, то Audi – система адаптивного світла, Nissan Leaf – електромобіль, Toyota стала оснащувати автомобілі бездротовою зарядкою для мобільних пристроїв – смартфонів і планшетів.

У всіх розглянутих випадках створюються не тільки позитивні враження, але й необхідна атмосфера, яка є підкріпленням правильності вибору споживачем саме цього годинника, автомобіля тощо [3].

Таким чином, «економіка вражень» як новий тип економіки, базується на психологічній потребі суспільства в емоціях та нових враженнях споживачів. Це, в свою чергу спонукає торгові марки (бренди) до впровадження інноваційних інструментів маркетингу під назвою «емоційний маркетинг», «атмосферний маркетинг» тощо.

Вказуючи на новітні акценти в міжнародній маркетинговій діяльності компаній, зауважимо, що вітчизняний бізнес потребує імплементації таких ефективних підходів маркетингу та менеджменту, які дозволять посилити їх конкурентні позиції та досягати високих фінансових показників від експансії на зовнішні ринки.

Література:

1. Комарова К.О. Феномен економіки впечатлення/ К.О. Комарова //Международный студенческий научный вестник. – 2015. – №4. – С. 249-251.

2. Шмитт Б., Роджерс Д., Вроцос К. Бизнес в стиле шоу/ Б. Шмитт, Д. Роджерс, К. Вроцос // Маркетинг в культуре впечатлений. – 2003. – Режим доступа: <http://www.e-reading.club/book.php?book=70398>.
3. Как увеличить продажи с помощью эмоций. – Режим доступа: <https://yagla.ru/blog/marketing/kak-uvelichit-prodazhi-s-pomoshchyu-emociy/>.

Науковий керівник: Кудирко Л. П., к.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин, КНТЕУ, м. Київ

Мартишко А.О., студентка, I курс, 23 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ЕСКРОУ-РАХУНКИ: МОЖЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ

Межі бізнесу у сучасному світі розширюються надзвичайно швидкими темпами, тоді як законодавство України довгий час відставало від загально-світових тенденцій, що спричиняло застій та застаріння методів ведення бізнесу. Ситуація якісно покращилась із прийняттям Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах" № 1983-VIII від 23 березня 2017 яким, серед іншого, було доповнено главу 72 Цивільного кодексу України (далі — ЦК України) відповідним параграфом "Рахунок умовного зберігання (ескроу)".

Відповідно до ст.1076¹ ЦК України, за договором рахунка умовного зберігання (ескроу) банк зобов'язується приймати та зараховувати на такий рахунок грошові кошти, отримані від володільця рахунка та/або від третіх осіб, та перераховувати такі кошти особам (особі), вказаним володільцем рахунка, або повернути такі кошти володільцю рахунка за настання підстав, передбачених договором рахунка умовного зберігання (ескроу) [1].

Відповідно до п.7.1.4 ст.7 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», - особливості режимів функціонування рахунків умовного зберігання визначаються нормативно-правовими актами Національного банку України та договорами, що укладаються клієнтами та обслуговуючими їх банками [2].

Національний банк вже розробив порядок відкриття банками таких рахунків. Про це йдеться у постанові Правління Національного банку України від 18.12.2017 № 133 “Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України” (далі – Постанова № 133) [3]. Крім того, Постанова №133 визначає банк єдиним можливим ескроу–агентом.

Норми ЦК України (статті 1076¹ – 1076⁸) надають сторонам достатньо диспозитивності для врегулювання питань, пов'язаних з використанням такого виду рахунку. Зокрема, гроші можуть бути зараховані на рахунок від третьої особи на користь третіх осіб або повернуті клієнту; договір може передбачати перевірку ескроу-агентом лише зовнішніх ознак відповідності документів або фактичну перевірку настання підстав для переказу коштів; зарахування коштів також визначається умовами договору, це може бути одноразове зарахування або періодичні платежі, винагорода агента може бути утримана з коштів, які знаходяться на рахунку, або оплачуватися окремо [1].

В сфері діяльності акціонерних товариств новела знайшла практичну реалізацію в тому, що разом з поданням товариству публічної безвідкличної вимоги заявник (новоспечений власник контрольного пакету акцій) пред'являє товариству копію договору, укладеного між ним та банківською установою, в якій відкрито рахунок умовного зберігання (ескроу) відповідно до вимог частини дев'ятої п.4 ст.65² Закону України “Про акціонерні товариства” [4].

Так, мажоритарний акціонер зможе відкрити такий рахунок у банку та перерахувати на нього усі кошти за усі акції міноритарних акціонерів, а ті, в свою чергу, звертатимуться до банку за виплатою належних їм сум. Перехід права власності на акції відбуватиметься після перерахування мажоритарієм коштів на такий рахунок і не залежатиме від будь-яких дій чи бездіяльності міноритаріїв.

У буденних реаліях, практична необхідність введення такого механізму полягає у стандартних умовах укладення угод, коли кожна із сторін, у зв'язку з недовірою, вимагає здійснити перший крок до

укладення угоди та виконання зобов'язань за ним; простіше кажучи, - "Спочатку стільці, а потім гроші".

З наведеного можна зробити висновок, що застосування ескроу-рахунків буде особливо актуальним у таких сферах як продаж товарів на відстані, продаж нерухомості та цінних паперів, повернення боргу за іпотекою та ін.

Серед переваг введення ескроу-рахунків: можливість визначити умови ескроу-договору а також прав та обов'язків сторін, мінімізація ризиків та збитків від невиконання контрагентом зобов'язань, спрощення способу начислення коштів бенефіціару від інвесторів-нерезидентів, можливість використовувати іноземну валюту в операціях.

Проте, є і певні недоліки, основні з яких: по-перше, існування невідповідності у тому, як накладатиметься арешт на дані рахунки, адже законодавством не допускається звернення стягнення та/або накладення арешту на рахунок ескроу (постає питання про те, чи не буде використано це положення для зловживання з боку недобросовісних осіб з метою здійснення необмеженої за часом «заморозки» коштів на таких рахунках), лише банки можуть бути ескроу-агентами, лише грошові кошти можуть передаватися на зберігання ескроу-агенту, немає чіткого визначення, хто і яким чином має сплачувати податки при операціях з ескроу.

Для ефективнішого впровадження даної системи Дудлів Н.О. пропонує внести корективи у законодавство шляхом роз'яснення сфер застосування рахунків ескроу, дати можливість бути ескроу-агентами нотаріусам та юридичним фірмам.

Отже, запровадження та використання рахунків ескроу є важливим кроком до покращення роботи українського банківського сектору, запровадження в діяльність банків світових стандартів. Необхідно застосовувати дані стандарти, одночасно адаптуючи їх до специфіки банківського сектору України [5].

Література :

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

2. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2346-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 29, ст.137
3. Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України: Постанова Правління Національного банку України № 133 від 18.12.2017 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0133500-17>
4. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. №514-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2008, № 50-51, ст.384
5. Дудлів Н.О., Махиня І.М. Запровадження, використання та проблемні аспекти функціонування рахунків ескроу в Україні URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/10/182.pdf>

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права Ільченко Г.О.

Марченко А. С., студентка, III курс, 1 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА МВФ: РЕЗУЛЬТАТИ СПІВПРАЦІ

Співробітництво України та МВФ в умовах кризових явищ в економіці України є одним із шляхів підтримання національної фінансової системи, завдяки залученню коштів МВФ [1, с. 33]. МВФ є універсальною організацією, головним наднаціональним органом регулювання міжнародних валютних відносин та служить ключовою ланкою регулювання світової економіки [4, с. 748].

Згідно зі статутом МВФ, кредити фонду спрямовані на підтримку курсу національної валюти, міжнародних резервів та платіжного балансу [2, с. 438]. Завдяки порівняно низькій вартості запозичень, МВФ є одним із найпривабливіших для України зовнішнім фінансовим

джерелом. Співробітництво з МВФ розглядається світовою фінансовою спільнотою як підтвердження кредитоспроможності держави [3, с. 13].

Взаємовідносини між Україною та МВФ постійно перебувають в центрі уваги політиків та науковців, серед яких Вербіцька І.І., Марина А.С., Полагнин Д.Д., Марущак І.В., Федішин М.П..

Співробітництво України та МВФ можна поділити на сім етапів (табл. 1).

Перший етап (1994-1995 рр.) характеризувався тим, що Україна виконала більшість рекомендацій фонду, внаслідок чого відбулося зниження інфляції та зростання експорту [4, с. 748].

На другому етапі (1995-1998 рр.) надані кошти МВФ були спрямовані на підтримку курсу національної грошової одиниці та скорочення дефіциту бюджету [4, с. 748-749].

Третій етап (1998-2002 рр.). У 2001 році відбулося зростання валового внутрішнього продукту [4, с. 749].

Протягом четвертого етапу (2002-2008 рр.) відносини між Україною та МВФ були сконцентровані у сфері технічної допомоги [4, с. 749].

У 2008 році розпочався п'ятий етап (2008-2013 рр.), через гостру фінансово-економічну кризу відбулося падіння економічних показників в Україні.

Таблиця 1

Етапи співпраці України з МВФ

Етап	Обсяг фінансування	Програма фінансування	Зміст етапу
1	0,763 млрд. дол. США	Системна трансформаційна позика	Підтримка платіжного балансу України
2	1,935 млрд. дол. США	Три річні програми «Stand-by»	Підтримка курсу національної валюти і фінансування дефіциту платіжного балансу
3	1,591 млрд. дол. США	Програма «EFF»	Поповнення валютних резервів НБУ
4	411,6 млн. СПЗ	Попереджувальний «Stand-by»	Співробітництво стало неможливим через невиконання умов програми
5	16,4 млрд. дол. США	Дворічна програма «Stand-by»	Поповнення золотовалютних резервів НБУ
6	16,5 млрд. дол. США	Позика «Stand-by»	Відкорегування макроекономічних

			показників
7	17,5 млрд. дол. США	Чотирирічна програма «EFF»	Стабілізація економіки України

Джерело: складено автором на основі [3, с. 14; 4, с. 749; 5, с. 88]

МВФ виділив Україні кредит, який був спрямований на поповнення золотовалютних фондів та підтримку держбюджету [4, с. 749]. Надання подальших траншів було зупинено через невиконання умов програми співробітництва з МВФ [5, с. 89].

Під час шостого етапу (2014-2015 рр.) МВФ затвердив зміну програми «Stand-by» на чотирирічну програму «Механізм розширеного фінансування» (EFF) . У рамках програми «EFF», Україна здійснила зміни у банківській сфері, енергетики та здійснила реформування сектору державних підприємств [5, с. 89].

Сьомий етап (2015-2018 рр.). МВФ виділив Україні кредит, дозволивши відступити від критеріїв виконання програми. Також, були перераховані кроки, які Україна мала зробити: податкова реформа, зміцнення банківської системи, боротьба з корупцією та ін. У квітні 2017 року Україна отримала кредит, який був спрямований на вирішення фінансових проблем [4, с. 749-750].

До позитивних наслідків взаємодії України та МВФ відносяться: покращення ситуації з платіжним балансом, збільшення золотовалютних резервів Національного банку України та ін. Також, існують і недоліки, головний з них - зростання державного боргу [4, с. 750]. Для того, щоб погасити заборгованість перед МВФ, Україна вимушена брати нові кредити, через що, борг країни зростає [3, с. 14].

На думку Федішин М.П. та Петрик Д.С.: « До кожної нової позики необхідно ставитися з неабиякою обережністю, чітко розуміти, на що вона буде використовуватися, який матиме ефект, а також те, як буде погашатися» [5, с. 91].

Отже, за роки співпраці України та МВФ, фонд надає країні довгострокові кредити для підтримки платіжного балансу, національної валюти, поповнення золотовалютних резервів НБУ.

Література

1. Вербіцька І.І. Моніторинг співпраці України з Міжнародним валютним фондом. Миколаївський національний університет імені

- В.О. Сухомлинського. Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 16. 2017. – С. 33-37.
2. Мазаракі А.А. Міжнародна економіка: підруч. для студ. вищ. навч. закл.: в 2 ч. / за ред. А.А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. - Ч. 1. - 564 с.
 3. Марина А.С. Міжнародний валютний фонд і Україна: історія співробітництва та сучасний стан відносин. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Випуск 8, частина 2 • 2016. – С. 12-15.
 4. Полагнин Д.Д., Марущак І.В. Вплив кредитів МВФ на грошову систему України. «Молодий вчений». № 5 (57), травень, 2018 р. – С. 748-751.
 5. Федішин М.П., Петрик Д.С. Співпраця України з Міжнародним валютним фондом: проблеми та перспективи. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 14. 2016. – С. 87-91.

Науковий керівник: доктор історичних наук, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінський В. А.

Мельник Д. О., студентка, III курс 2 група
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ЕКСПОРТООРІЄНТОВАНІСТЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС

Лібералізацію Митного тарифу України буде продовжено в межах Угоди про створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС протягом перехідного періоду в максимум 10 років відповідно до положень статті XXIV ГАТТ 1994 р. [1]. Відповідно до досягнутих домовленостей кожна Сторона зменшить або скасує мито на товари згідно із встановленими графіками, причому для України перехідний

період триватиме до 10 років, а зміна тарифного розкладу ЄС відбудеться одразу після набуття чинності Угодою.

Питання, пов'язані із застосуванням тарифних регуляторів, відображені у Розділі IV «Торгівля й питання, пов'язані з торгівлею Угоди» [2].

Зміни тарифного захисту України та ЄС у межах Угоди наведено у табл. 1, яка доводить, що Україна поступово відкриє свій ринок для товарів, які виробляються в ЄС.

Таблиця 1

Зміни ставок ввізного мита України в умовах зони вільної торгівлі

Найменування груп за УКТЗЕД	Середньоарифметична ставка ввізного мита, %	
	З моменту набуття чинності Угоди (01.01.2016)	11-й рік дії Угоди
Усього по Митному тарифу	2,4	0,3
По товарах груп 1-24 УКТЗЕД (сільське господарство)	6,7	1,4
По товарах груп 25-97 УКТЗЕД (промислові та перероблені сільськогосподарські товари)	1,1	0

Джерело: розроблено автором на основі [3,4]

Порівнюючи різні сектори економіки України щодо змін рівня ставок ввізного мита звернемо увагу на експортоорієнтованість України з країнами-учасниками ЄС, як приклад, простежимо динаміку АПК та харчової промисловості.

За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України у період з 2016 - 2017 рр. експорт даних показників збільшився на 30,8%. Проте варто зазначити, що основу аграрного експорту все ще становить експорт сировини, а саме продукція рослинного походження – зернові; насіння олійних культур; залишки і відходи харчової промисловості; плоди, горіхи та цедра; м'ясо та харчові субпродукти свійської птиці; мед; вироби із зерна та хлібних злаків та інші товари.

Згідно даних показників, можна зробити висновок, що Україна, маючи високий експортний потенціал, використовує його недостатньо ефективно і на даний момент є джерелом сировини для країн-учасниць ЄС. Вітчизняні експортоорієнтовані галузі залишаються надзвичайно енергоємними, що робить їх критично залежними від імпорتنих

енергоносіїв та обмежує можливості нарощування експорту. Більшість національної продукції не відповідає європейським стандартам, що призводить до низької конкурентоспроможності.

Звісно, зниження мита є одним з кроків митної політики у напрямку євроінтеграції, проте уряду також слід враховувати співставлення умов на шляху до ЄС з законодавством України.

Якщо звернути увагу на загальний прогрес виконання у 2017 році Україною Угоди про асоціацію з ЄС, то її рівень склав всього 41%, а щодо завдань, за які відповідальні центральні органи виконавчої влади – 42%. Окремої уваги в даному аспекті заслуговує митна сфера, оскільки темпи імплементації митного законодавства є вкрай повільними – прогрес виконання у 2017 році склав 33% [5].

Зокрема, два важливих для міжнародної торгівлі законопроекти так і не вийшли у 2017 році за рамки Верховної Ради України, хоча їх норми відповідають вимогам європейського законодавства: «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо уповноваженого економічного оператора та спрощень митних формальностей» та «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо приведення транзитних процедур у відповідність до Конвенції про єдиний режим транзиту та Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами».

Отже, трансформація зовнішньоекономічної політики України в умовах дії Угоди про асоціацію з ЄС – це можливість, яка, при правильних інституційних змінах нашої держави, зміцнить бренд та вибудує сильні гео економічні та геополітичні позиції України у світовому просторі. Проте даний перехід повинен здійснюватися поступово, вважаємо, що різкі зміни можуть негативно відобразитися на економіко-політичній діяльності України, що вплине на життя кожного українця.

На даному етапі, аналізуючи експортоорієнтованість України в умовах зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, ми прийшли до висновків, що перед нашою державою постає ряд загроз, які можуть призвести до серйозних довгострокових наслідків у відносинах між країнами-партнерами ЄС. Першим негативним явищем є затримка імплементації європейських правил, їх співставлення із законодавством України, зокрема і у сфері митних питань. Також важливим залишається структура експорту України, яка на даному етапі має сировинну спрямованість, тому, відкриваючи митний кордон, Україна стає джерелом сировини для країн-учасниць ЄС. Урядовцям слід

врахувати даний аспект та запобігти даним явищам підтримуючи національного виробника, створюючи сприятливі умови задля збільшення частки експорту з доданою вартістю шляхом впровадження нових технологій та передачею досвіду від країн ЄС.

Література:

1. Генеральна угода з тарифів і торгівлі 1994 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_264.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
3. Угода про асоціацію між Україною та ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/ua-eu-association>.
4. Про Митний тариф України : Закон України від 19.09.2013 № 584-VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/584-18>.
5. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2017 році [Електронний ресурс] // Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://eu-ua.org/sites/default/files/imce/layout_16_02_final.pdf.

Науковий керівник: Дьяченко О. В. кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ

Мироненко А.О., студентка, II курс, 6 група,
факультет фінансів та банківської справи,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

МАЛИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ

На сьогоднішньому етапі розвитку економіки, значну роль і в Україні, і у всьому світі відіграє малий бізнес. Саме він сприяє швидкій структурній перебудові економіки, насичує ринок товарами та послугами, максимізує зайнятість всього працездатного населення. Але, на даний момент, розвиток малого і середнього підприємництва в Україні гальмується, через мінливу економіко-політичну ситуацію.

Сталий розвиток малого бізнесу є двигуном економіки. В Україні малий бізнес займає понад 90% всіх зареєстрованих підприємств, але він складає лише 12-14% від ВВП.[1]

Розвиток малого бізнесу в значній мірі залежить від зовнішнього середовища, в якому за останні роки відбулися такі суттєві зрушення:

- індивідуальна споживацька поведінка, яка проявляється у диференціації попиту;
- розвиток нових технологій, в першу чергу інформаційних і комунікаційних;
- глобалізація конкуренції.

Доступність значної кількості різноманітних товарів, ріст освітнього і культурного рівня, динамізм життя, підвищення інформованості знаходять відображення в різниці життєвих укладів і культури. Це в свою чергу приводить до суттєвої диференціації попиту, скорочує життєвий цикл товарів, змушує надавати виробам велику індивідуальність і скорочувати обсяги виробництва однотипних товарів. Диференційовані вимоги споживачів примушують бізнес шукати нові підходи до спеціалізації, концентрації і кооперації виробництва.

Прогрес інформатизації суспільства визначив таку особливість зовнішнього оточення організації, коли будь-який індивід або організована група можуть в будь-якому місці і в будь-який час мати доступ через автоматизовані системи зв'язку до будь-якої необхідної для них інформації. Мінімізація і висока ефективність сучасних технологій дають широкий простір для їхнього застосування не тільки великими, але й середніми і малими підприємствами.

Третя домінуюча тенденція - загострення конкуренції в глобальному масштабі. Характерною тенденцією сучасності стає інтернаціоналізація ринків всезростаючої кількості товарів і послуг. Ключовими факторами успіху в конкурентній боротьбі стають детальне вивчення особливих запитів споживачів і специфіки різних регіонів господарювання, скорочення часу на розробку і просування товару на ринок.[2]

Важливими причинами сповільнення розвитку підприємницьких структур малих та середніх розмірів в Україні вважають:

1. Загальний стан економіки України. На тенденції розвитку малого підприємництва безпосередньо впливає негативна динаміка основних макроекономічних показників. Підприємництво функціонує як один з елементів реальної економічної системи, тому реагує на всі зміни (позитивні і негативні), які відбуваються в економіці країни.

2. Монополізація бізнесу. Для нормального розвитку малого і середнього бізнесу необхідно зменшити масштаби монополізації великого бізнесу. Адже зараз в Україні великі підприємства витісняють дрібний бізнес. У підсумку виходить, що невелика кількість великих гравців просто поглинають ринки.

3. Низька конкуренція на внутрішніх ринках. Основні проблеми конкурентного середовища полягають у тому, що багато секторів мають високу концентрацію фірм і олігопольних структур, які призводять до завищених цін.

4. Відсутність достатнього стартового капіталу та власних фінансових ресурсів; недостатні зв'язки з міжнародними фінансовими організаціями по залученню інвестицій і гарантій.

5. Недосконалість податкової системи. Через високі відрахування до фонду заробітної плати, єдиного соціального внеску багато малих підприємств ведуть подвійну бухгалтерію. Неефективне оподаткування розглядається як основна перешкода в розвитку сектора малого бізнесу.

6. Високий рівень корупції, нестабільність умов ведення бізнесу, бюрократія, рейдерство. Зараз в Україні спостерігається ситуація загальної неповаги до законів, ухилення від сплати податків, зміцнення особистих неформальних зв'язків, породжених хабарництвом.

7. Нерозвиненість інфраструктури підтримки і розвитку малого підприємництва. Незважаючи на велику кількість об'єктів інфраструктури, їх роль в розвитку малого бізнесу України ще дуже незначна.

8. Декларативна форма державної підтримки. На сьогодні в Україні діє слабкий механізм фінансування та кредитування, має місце неправильне інформаційне та консультативне забезпечення, недосконала система підготовки та перепідготовки кадрів.

9. Нестача кваліфікованого персоналу, відсутність практичних навичок підприємливості працівників у веденні бізнесу, недосконалість системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для підприємницької діяльності. [3]

На сьогодні, уряд України визнає мале підприємництво провідною силою в здоланні негативних тенденцій в економіці і у сталому розвитку суспільства. Тому, для швидкого виходу з фінансово-економічної кризи і формування умов для поглиблення впроваджуваних ринкових реформ було прийнято програму державної підтримки малого підприємництва, у якій визначено наступні напрямки реалізації програми:

- вдосконалення ринкової інфраструктури, подальша державна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації персоналу, в тому числі і для малого підприємництва;
- запровадження дієвої та ефективної системи пільг, розповсюджених на суб'єктів малого бізнесу;
- вдосконалення діючої системи оподаткування, обліку і звітності;
- фінансова, зокрема кредитна підтримка суб'єктів малого підприємництва;
- залучення представників малого бізнесу до реалізації наукових, технічних, соціальних та економічних програм.

Отже, ситуація з розвитком малого бізнесу в Україні залишається на незадовільному рівні. Уряду країни й надалі потрібно покращувати ситуацію у цій сфері, зокрема шляхом створення ефективного механізму взаємодії між державними органами влади та суб'єктами підприємницької діяльності. Це дасть можливість істотно вплинути на процеси структурної перебудови в економічній системі країни, зробити вагомий внесок у зростання загального обсягу роздрібного товарообороту, створити сприятливі умови для розвитку конкуренції і ліквідації монополій в підприємницькій діяльності, забезпечити сильні та дієві мотиваційні механізми, які б сприяли інноваційним процесам та високоефективній праці в малому підприємстві.[1]

Література

1. Сгорова О. Р. Малий бізнес України: проблеми та перспективи розвитку. URL: http://www.confcontact.com/2017-ekonomika-i-menedzhment/10_egorova.htm
2. Проблеми та перспективи розвитку підприємництва в Україні // І. В. Гой, Т. П. Смелянська. Підприємництво. URL: https://pidruchniki.com/1652020552798/ekonomika/problemi_perspektivi_rozvitku_pidpriyemnitstva_ukrayini
3. Дикань О. В. Розвиток малого бізнесу в Україні: проблеми та шляхи забезпечення. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2017. №57. С. 60-62. URL: [file:///C:/Users/AN/Downloads/101559-214818-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/AN/Downloads/101559-214818-1-PB%20(1).pdf)

Науковий керівник: старший викладач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ Севастьяненко О.В.

Пантелєєва К. В., студентка, III курс, 7 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ВИТВОРИ МИСТЕЦТВА ЯК ФАКТОР ПРОСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Предмети мистецтва нечасто розглядаються як об'єкт економічних досліджень — вони не є вагомою статтею експорту, імпорту тієї чи іншої країною, хоча ринок продемонстрував значні темпи росту у 12%: з 56 млрд дол. у 2016 році до 63,7 млрд дол. у 2017 [4]. В економіці предмети мистецтва розглядаються як благо поточного споживання (задовольняє естетичні потреби людини), як актив (продукти арт-бізнесу мають властивості фінансового активу і здатні зберігати та збільшувати вартість із часом) і як фактор просування національної економіки [3].

В останньому розумінні арт-діяльність виступає інструментом для покращення іміджу країни, який сприяє підвищенню ефективності національної економіки [5]. Людей приваблюють витвори визначних арт-діячів, відомі виставкові центри, це стимулює розвиток туризму, інфраструктури, яка його доповнює, значні прибутки держава отримує від філармоній, кінотеатрів. Але наймасштабнішою у сфері мистецтва є діяльність аукціонних домів. Вона визначає інтенсивність та загальну вартість торгів предметами мистецтва. Найбільше операцій у 2017 році було здійснено у США (42% усіх продажів за вартістю), у лідери також вибився Китай (21%), відтіснивши Велику Британію (20%) [4].

Дослідники Art Basel визначили, що найбільші темпи росту припали на витвори, вартість яких перевищувала 1 млн дол. від загальної кількості проданих продуктів творчої діяльності вони склали 1%, а у грошовому вимірі — 64% виручки аукціонних домів [4].

Економічний аспект мистецтва є суперечливим і неоднозначним, він ґрунтується на принципах суб'єктивності та відносності. Основне питання полягає у тому, як формується ціна на специфічному ринку. За правилами аукціону на лот виставляється мінімальна ціна — гарантована — кошти, які стовідсотково отримає автор чи володар після торгів. В процесі змагання між учасниками аукціону вартість зростає — аукціоніст продає предмет тому, хто запропонує найвищу ціну. Далі все залежить

від умов, передбачених аукціоном: різниця між фінальною ціною і мінімальною повністю або частково йде на користь аукціоніста [1].

Найважче встановити мінімальну ціну. За Національним стандартом № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» існує поняття «оціночна вартість», його використовують для визначення ціни коштовного антикваріату, але подібна процедура поширюється і на предмети мистецтва. Алгоритм розрахунку оціночної вартості складається з наступних елементів: визначення базової ціни, факторів, які додатково впливають на вартість витвору, надбавки на основі встановлених впливових факторів, додавання базової ціни та надбавки для отримання оціночної вартості [2].

Базова ціна складається з елементів: роялті — плата за використання авторських чи суміжних прав, множиться на собівартість матеріалів, які були використані для створення мистецького витвору, і до них додається та ж собівартість. Роялті в кожній країні має різне значення, в Україні, наприклад, на основі постанови Кабінету Міністрів «Про затвердження мінімальних ставок винагороди (роялті) за використання об'єктів авторського права і суміжних прав» ставки на продукти арт-бізнесу складають 2,5-5% [2].

Наступний етап — встановлення факторів, які впливають на надбавку до ціни, до них відносять: час створення, наявність інформації, що підтверджує авторство та історію створення виробу, підпис автора, стильові ознаки, наявність «легенди» (пояснення основних символів, алегоричного змісту), професійність, належність до визначних колекцій, комплектів, рідкість та ін. [1]

Для кожного фактору визначається ваговий коефіцієнт, який підвищує вартість виробу. Приклади коефіцієнтів наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Основні фактори впливу на оціночну вартість виробу мистецтва

Фактор	Значення вагового коефіцієнту
Час створення	1-3 (XXI – XIX ст.)
Інформації про створення об'єкту	150
Наявність підпису майстра	5-10 (невідомий, відомий автор)
Стильові ознаки	15
Унікальність	40
Існування "легенди"	60
Рівень художньої майстерності	60

Належність до колекцій	20
Комплектність	5
Рідкість для виставок	20

Джерело: [2, 6]

Значення коефіцієнтів можуть змінюватись в залежності від моди на певний вид мистецтва, стан виробу, умов купівлі, статусу власника та ін.

Іноді, художнику пропонується самостійно встановити вартість виробу. Цей спосіб актуальний для сучасних творців, які не можуть керуватися методом базової ціни та вагових коефіцієнтів. Вартість може розраховуватись на власний роздум (часто до уваги береться вартість матеріалів та приблизна кількість годин, витрачених на створення, за ставкою 15-50 дол./год. в залежності від майстерності автору) або за допомогою посередників: незалежних експертів, експертів в музеях/аукціонах/галереях, страхових агентів. Але всі перелічені процедури є коштовними і не гарантують справедливую оцінку [1, 2].

Мистецтво вже не розглядається лише як засіб задоволення естетичних потреб людини, а й фактор, що сприяє просуванню економіки країни. В останньому головну роль грають не характеристики витворів мистецтва як культурної цінності, а масштабність діяльності учасників на ринку мистецтва. Найбільш активні гравці тяжіють до центрів, де продаються витвори за найвищою ціною, але процедура встановлення справедливої вартості на мистецькі вироби — суперечливий і складний процес, що робить арт-ринок непередбачуваним, але з явною тенденцією до зростання.

Література

1. Запитайте у арт експерта: як відбувається ціноутворення на предмети мистецтва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://1-art.kiev.ua/uk/bez-kategoriyi/zapitayte-u-art-eksperta-yak-vidbuvayetsya-tsinoutvorennya-na-predmeti-mistetstva/>
2. Ляшенко Н. Є. Оціночна вартість творів образотворчого мистецтва сучасних митців як основа визначення вартості проектів придбання об'єктів колекціонування / Н. Є. Ляшенко // Управління проектами та розвиток виробництва. – 2014. — №4. — С. 12-18.
3. Погляд на мистецтво через призму економічної теорії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://magazines.russ.ru/nz/2003/6/a10.html>

4. Мировой рынок искусства вернулся к росту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kommersant.ru/doc/3571009>
5. Студінська Г.Я. Бренд у національній економіці України : [моногр.] / Г.Я. Студінська. – К. : ДНДІМЕ, 2016. – 345 с.

Науковий керівник: д-р.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінська Г. Я.

Рубцова А.І., студентка, IV курс, ЕП-15-1,
факультет економіки, бізнесу та міжнародних відносин,
Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро

РИНОК ЛІСОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ

В загальному розумінні, глобалізація – це стирання границь між усіма галузями господарювання, культурами, соціальним життям та взагалі, глобалізація знищує різницю між країнами та континентами.

Глобалізація – це довгий процес, тому, окрім видимого у короткій перспективі позитивного результату, можна виокремити наступні виклики для економіки будь-якої країни:

1. Довгий процес глобалізації для всього світу загрожує нерівномірному розподілу кваліфікованих кадрів. Це найбільше вплине на сферу послуг та обробної промисловості. У той же час, ряд галузей значно програє від глобалізаційних процесів, втрачаючи свої конкурентні переваги через зростання відкритості ринку.

2. Збільшення частки сфери послуг та неможливість конкуренції інших галузей економіки.

3. Загрозою є збільшення розриву у заробітній платі працівників кваліфікованих робіт на некваліфікованих, тим самим роблячи безробіття кваліфікованих кадрів дуже помітним.

4. Зменшення рівня заробітної плати веде за собою зменшення ціни на міжнародному ринку, що робить вихід на такий ринок нових виробників майже неможливим, бо рівень конкуренції можуть витримувати тільки вже відомі підприємства.

5. Зменшення рівня якості товарів на міжнародному та внутрішньому ринку товарів та послуг.

6. Перенесення виробництв із країн з високими затратами на заробітну плату на територію країн із низьким їх рівнем, загрожуючи безробіттям для розвинутих країн.

7. Еміграція робочої кваліфікаційної сили.

Щодо проблеми розвитку лісового господарства, нині в Україні вона набуває пріоритетного значення, оскільки лісова галузь досить боляче переживає зміни, пов'язані з глобалізацією, посиленням екологічних вимог та конкуренцією за сировину між країнами і галузями.

Актуальність і своєчасність цієї проблематики зростає ще й через обмеження доступу до капіталу, вкрай необхідного для подальшого розвитку лісового господарства. Вирішенням проблеми дефіциту коштів має стати пошук напрямів підвищення інвестиційної привабливості галузі, оскільки відсутність належно сформованого інвестиційного середовища є гальмівним чинником економіко-екологічно збалансованого лісокористування та ефективного розвитку лісового сектору [1].

Глобалізація передбачає ефективне використання чотирьох основних складових ресурсного потенціалу регіону лісової промисловості, а саме: виробничого потенціалу; трудових ресурсів; природних ресурсів; інформаційних ресурсів.

Сьогодні слід переглянути підходи до ведення лісозаготівель, впровадження екологозберігаючої технології, глибокої переробки деревини, використання побічних ресурсів лісу, залучення до роботи працюючих, які були звільнені. Потрібно створити умови для ефективного використання наявних виробничих потужностей через залучення іноземних інвестицій та розвивати маркетингову діяльність.

Стабілізація та розвиток лісопромислового виробництва на основі глобалізації його діяльності вимагає вирішити три найбільш важливі складові елементи, а саме: екологічні, економічні та соціальні.

Екологічні. Забезпечення збереження, відтворення та раціонального використання лісових ресурсів; виділення лісосічного фонду надавати тільки спеціалізованим лісозаготівельним підприємствам, які мають екологозберігаючі технології та глибоку переробку деревини; організувати будівництво лісовозних доріг. У лісах Закарпатської області слід заборонити трелювання (вивезення) деревини тракторами і перейти на канатно-підвісні установки.

Економічні. Глибока переробка деревини на основі впровадження сучасної техніки і технології, відновлення виробництва ДСП, струганої фанери, гнучо-клеєних деталей та меблевого виробництва, використання для технологічних цілей та вторинного виробництва відходів деревини; залучення іноземних інвестицій у виробничі процеси; впровадження ресурсо- та енергозберігаючих технологій; організація виробництва по переробці дикоростучих плодів, ягід та грибів.

Соціальні. При реалізації глибокої переробки деревини відтворити діяльність деревообробних, меблевих та лісохімічних підприємств, що дасть можливість створити додаткові робочі місця; переглянути заробітну плату працівникам лісогосподарського комплексу. Вирішити питання раціонального використання мінеральної води, якою багата область, підвищити плату за користування мінеральною водою, лісовими ресурсами та всіма іншими природними ресурсами у вигляді рентних платежів.

При використанні виробничого потенціалу продовжують діяти чинники, які негативно впливають на його ефективне застосування і не сприяють стабілізації розвитку та його відтворенню:

- важкий фінансовий стан більшості підприємств області;
- не конкурентоспроможність значної частини виробленої продукції;
- застаріла технологія, морально зношене обладнання на більшості виробництв, які працюють без залучення інвестицій;
- відсутність та недосконалість маркетингової системи дослідження кон'юнктури ринку;
- відсутність ефективного власника на більшості акціонерних товариств, низький рівень корпоративного управління ними.

При глобалізації важливим залишається фактор інформаційного забезпечення господарства області, де інформація з врахуванням розвитку маркетингу, як основи ефективного функціонування підприємницької діяльності, є невід'ємною частиною зростання економіки регіону і основою переходу до сталого розвитку[2].

Література

1. Ступень М., Шумлянський В. Оцінка інвестиційної привабливості лісового сектору. Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія: Економіка АПК. 2015. №22. С.117-123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2015_22%282%29_26

2. Бойко Я.М. Лісове господарство як складова сталого розвитку регіону. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка.2012. №3(37). С. 71-74. URL:<https://bit.ly/2MOroim>

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри підприємництва та економіки підприємств Ільченко В.М.

Савіна Г. А., студентка, III курс 11 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

РЕГУЛЮВАННЯ УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКИХ ВІДНОСИН

З 1 серпня 2017 року між Україною і Канадою стала діяти зона вільної торгівлі. За результатами переговорів Україна отримала ряд переваг від запровадження нового торговельного режиму. Після Європейського Союзу Канада знаходиться в топі країн, куди Україна зацікавлена продавати свої товари. Адже, доречно відзначити, що економіка Канади по пріоритетних для українського виробника товарах є імпортозалежною.

За офіційними даними Державного комітету статистики України у 2017 році торговельно-економічні відносини між Україною і Канадою демонстрували позитивну динаміку до збільшення обсягів двосторонньої торгівлі. Уперше з 2014 року вдалось подолати негативні тенденції у двосторонньому торговельному співробітництві. За 2017 рік загальний обсяг торгівлі склав 477,7 млн дол. США (з них, загальний експорт – 141,5 млн дол. США, імпорт – 336,2 млн дол. США, однак, зовнішньоторговельне сальдо має від'ємне значення - 194,7 млн дол. США)[1].

За цей же рік, порівняно з 2016, обсяг двосторонньої торгівлі товарами між Україною та Канадою збільшився та склав 349,6 млн. дол. США. У порівнянні з 2016 роком зростання українського експорту до Канади відбулося на 74%, а саме 50,4 млн. дол. США. Імпорт товарів з Канади до України зріс на 37% або 299,2 млн. дол. США. Сальдо двосторонньої торгівлі товарами традиційно залишається для України негативним – 248,8 млн. дол. США.

У структурі експорту товарів з України до Канади переважали: мідь і вироби з неї - 15,5%; чорні метали - 13,2%; екстракти дубильних - 11,3%; реактори ядерні, котли та машини – 10,2%; засоби наземного транспорту (крім залізничного) - 7,7%; продукти переробки овочевих - 5,2%; деревина і вироби з деревини - 3,7 %; молоко та молочні продукти, яйця птиці, натуральний мед - 3,4%; вироби з чорних металів - 3,2%; залізничні локомотиви - 3%[1].

За 2017 рік Україна експортувала аграрної продукції на 5,8 млн. дол. США, експорт продуктів переробки овочів (консерви і соки) виріс з 83 тис. дол. США до 2,5 млн. дол. США. Держава прогнозує [2], що завдяки співпраці з Канадою Україна зможе нарощувати до 3,5% експорту аграрної продукції щорічно. За різними оцінками, майже 31% канадських споживачів готові платити більше за товари, корисні для здоров'я. Це означає, що від торгових відносин, в першу чергу, виграють аграрії, які займаються переробкою.

Структура імпорту товарів з Канади до України визначалась поставками нафти і продуктів її перегонки, мінерального палива – 61,3%; фармацевтичної продукції – 9,2%; реакторів ядерних, котлів, машин – 7,5%; риби та ракоподібних – 6,9%; наземних транспортних засобів (крім залізничного) – 4,2 % [1].

За даними Державного комітету статистики України [1] за 2017 рік обсяг двосторонньої торгівлі послугами між Україною та Канадою склав 128,1 млн. дол. США. Експорт послуг з України до Канади становить 91,1 млн. дол. США (зріс на 18%). Імпорт послуг з Канади до України склав 37 млн. дол. США (зменшився на 7,5%). Сальдо двосторонньої торгівлі послугами для України позитивне і становить 54,1 млн. дол. США.

У структурі експорту послуг з України до Канади переважали послуги у сфері ІТ – 60,9%; послуги з переробки матеріальних ресурсів – 12,9%; транспортні послуги – 9,1%; ділові послуги – 12%; послуги з ремонту та технічного обслуговування, що не віднесені до інших категорій – 2,2%. Також варто відзначити суттєве збільшення українських послуг, пов'язаних із подорожами, будівництвом.

Структура імпорту послуг з Канади до України визначалась наданням державних та урядових послуг – 55,9%; ділових послуг – 27,8%; транспортних – 8,3%; у сфері ІТ – 2,7%; послуг, пов'язаних із подорожами – 2,2%.

Україна зацікавлена збільшувати обмін не тільки товарами, але і послугами, а далі – інвестиціями, кооперацією з канадськими виробниками. Сторони обмінюються державними закупівлями, вирівнюють стандарти праці, захисту прав інтелектуальної власності, екології тощо.

До слова, в 2018 році Україна стала одним з ключових продавців яблучного соку до Канаді. Це – цікавий ринок з високою конкуренцією, на якому українці знайшли для себе нішу. Головною особливістю ведення бізнесу з Канадою є зрозумілі й прості правила гри – потрібно всього лише відповідати всім нормам і вимогам, а також мати хорошу репутацію серед канадських партнерів. З цим проблем теж не повинно бути – всі державні органи і торгові асоціації відкриті до співпраці, а всю необхідну інформацію можна отримати у відкритому доступі в Інтернеті [3].

Значну допомогу в проходженні всіх етапів для експорту в Канаду може надати проект технічної допомоги CUTIS Project, створений в рамках угоди про ЗВТ. У свою чергу, Канадська служба сприяння розвитку торгівлі також сприяє просуванню представників малого та середнього бізнесу на ринок Канади, надаючи консультативну та інформаційну допомогу.

Загалом, 2017-2018 роки у торговельних відносинах між Канадою та Україною виявилися дуже насиченими та результативними.

Канада оголосила про продовження тренувальної місії UNIFIER, лібералізувала торгівлю через підписання Угоди про вільну торгівлю, ухвалила «акт Магнітського», уклала Домовленості про співпрацю у сфері оборони та взагалі – надавала Україні значну підтримку на міжнародній арені.

Література

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Україна і Канада: дружба, партнерство, перспективи [Електронний ресурс]-Режим доступу до ресурсу: <https://ua.news/ua/ukrayina-i-kanada-druzhba-partnerstvo-perspektyvy/>
3. ЗВТ з Канадою [Електронний ресурс]-Режим доступу до ресурсу: <https://cutisproject.org/blog/agro-exports/>

Науковий керівник: П'янкova О.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ, м. Київ

Сингаївська В.О., студентка, III курс, 2 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Сумним сьогоденням українського життя є найнижча пенсія в Європі. Станом на 1 січня 2019 року за даними Пенсійного фонду України, українські пенсіонери в середньому отримують забезпечення у розмірі 2645,6 грн [1].

На 1.01.2018 року на обліку в Пенсійному фонді України перебувало 11 711,3 тис. пенсіонерів, що на 244,9 тис. осіб менше порівняно з 1.01.2017 року. Загальна динаміка останніх п'яти років наведено на рис.1.

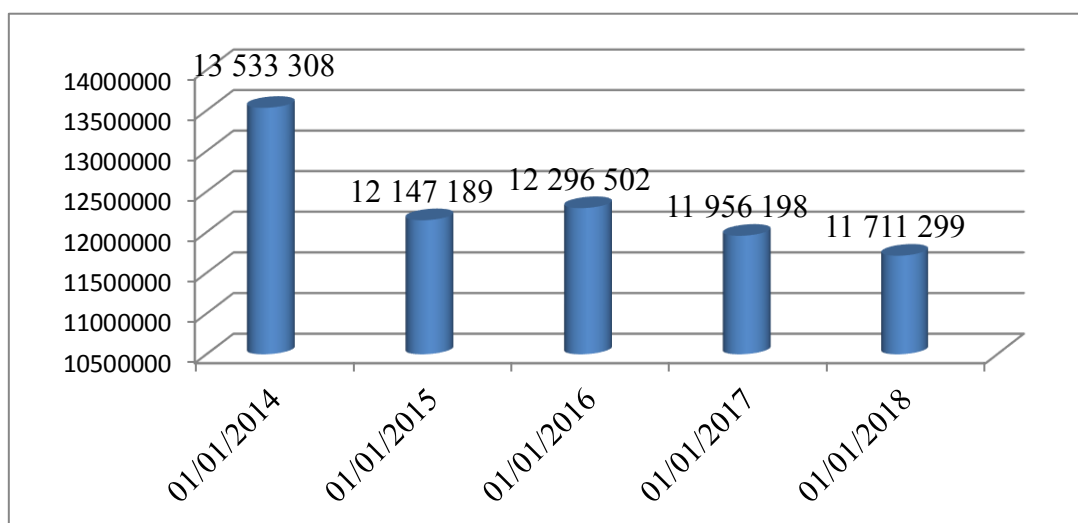

Рис. 1. Динаміка кількості пенсіонерів в Україні, чол.

Джерело: складено автором за [3]

Пенсійну систему, що сьогодні діє, Україна отримала в спадщину від радянських часів, а тому вона не тільки не спроможна функціонувати ефективно в умовах демографічної кризи, а й не використовує ринкові механізми економіки. Ефективність пенсійної системи та рівень пенсійного забезпечення віддзеркалюють рівень розвитку національної економіки в цілому, що визначає актуальність обраної теми.

У розвинених Європейських країнах більшість населення мають можливість самостійно впливати на рівень пенсійних виплат через страхові фонди, довгострокові депозитні програми для пенсіонерів.

Важливим джерелом збільшення пенсії в багатьох країнах світу виступають Приватні пенсійні фонди. Внески до цих пенсійних фондів робить безпосередньо майбутній пенсіонер або ж підприємство на якому людина працює, в якості складової соціального пакету працюючого.

В Україні, на жаль, сьогодні діє система солідарних виплат, що базується на податкових надходженнях від працюючих громадян. В умовах демографічної кризи така система є ненадійною та неефективною. Кількість працюючих зменшується за рахунок міграції, війни. Великою проблемою залишається виплата тіньової заробітної плати, з якої взагалі не відраховуються гроші в Пенсійний фонд. Принципова різниця між накопичувальною та солідарною системами полягає в тому, що внески, кі сплачує людина, є її власністю, тобто людина може використати ці гроші на власний розсуд. З іншої сторони, кошти Приватних пенсійних фондів використовуються в якості інвестицій, які приносять прибуток, забезпечують додатковий дохід власникам-пенсіонерам, долають проблеми інфляції, а головне, виступають додатковим фінансовим джерелом розвитку національної економіки.

Дослідженнями цієї проблематики займаються такі зарубіжні та вітчизняні вчені, як А. Ахтарієв, М. Лазебна, М. Вінер, Ю.В. Вітка, Н.М. Внукова, В.В. Гордієнко, П.А. Гусєва та ін. Зокрема, М. Лазебна трактує Недержавний пенсійний фонд як соціально-захисний важіль (для підвищення матеріального забезпечення працівників після їх виходу на пенсію); механізм реалізації соціально-трудова відносин між працівником та роботодавцем (що пов'язано із мотивацією до створення НПФ або участі в ньому); система інституціональних інвесторів, що мають в розпорядженні інвестиційний ресурс [2].

Перші приватні пенсійні фонди створені в Україні в 2007 році. За 12 років в Державному реєстрі фінансових цих установ зареєстровано 62, загальна кількість учасників яких 846,2 тис. осіб. Темп приросту учасників у порівнянні з 2017 роком становить всього 1% [3]. Очевидно, що темпи розвитку НПФ низькі. Визначимо головні причини такого результату:

1. Низька інформованість населення про систему приватного накопичення пенсії;
2. Недовіра населення як до недержавних пенсійних фондів, так і до фінансово-кредитної системи в цілому;
3. Високий рівень тіньової економіки;
4. Низький рівень доходів населення, заробітної плати;
5. Незначні темпи зростання національної економіки;

6. Складна політична ситуація в країні, війна.

Всі згадані причини потребують комплексного вирішення. Зокрема, держава має проводити активну соціальну рекламу для просування НВФ, створити умови, які б сприяли розвитку пенсійних фондів. Повернення довіри населення до державних інституцій є надскладною задачею, оскільки втрачену довіру важко повернути, але державним органам влади та місцевого самоврядування потрібно розробити таку систему дій, яка подолає негативні настрої населення.

Суб'єктам господарювання необхідно створити такі умови функціонування, в яких не потрібно приховувати доходи та платити заробітну плату в конвертах.

Цікавим прикладом розвитку НПФ є автоматизація вступу робітників підприємств до них з можливістю відмови від інвестування в цей фонд за допомогою письмової заяви працівника. Проте, як зазначає Річард Талер, лауреат Нобелівської премії з поведінкової економіки, відсоток цих відмов буде мінімальним, адже людина по своїй природі потребує поштовхів до руху у певному напрямку [4]. Саме ці поштовхи можуть надати українські підприємства та покращити життя українців.

Отже, вирішення проблеми пенсійного забезпечення є спільною задачею держави та її населення. Консолідація їх зусиль через підвищення ефективності національної економіки, реалізацію реформ, активізацію розвитку недержавних пенсійних фондів має створити умови для покращення українських пенсіонерів.

Література:

1. Офіційний сайт ПФУ. [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://www.pfu.gov.ua/>
2. Лазебна М.В. Організаційно-економічний механізм державного регулювання діяльності недержавних пенсійних фондів: Автореф. дис. канд. екон. наук : 08.02.03 / Н.-д. екон. ін-т М-ва економіки та з питань європ. інтегр. України. – К., 2004. – 18 с.
3. Звіт ПФУ за 2018 рік. [Електронне джерело]. – Режим доступу: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/NPF/OsnPokazn/NPF_II_kv_2_018.pdf
4. Річард Т. Як допомогти людям зробити правильний вибір / Річард Т., С. Кас, Поштовх, 2017. – 20 с.

Науковий керівник: д.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінська Г. Я.

Спірідонов Д.С., студент, III курс, 2 група,
факультету міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

МІЖНАРОДНИЙ ІМІДЖ УКРАЇНИ В АСПЕКТІ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Кожна сучасна держава має свої власні політичні інститути, які своїми рішеннями (поряд із іншими чинниками) впливають на формування іміджу країни на світовій арені. Спонтанні, стихійні дії уряду без чітко визначених цілей економічної політики, породжують надзвичайно великі економічні, соціальні і політичні втрати. Бренд, як економічний інструмент розвитку, відіграє важливу роль не тільки для окремо взятого товару, підприємства, а й країни в цілому, що концептуально досліджено Студінською Г.Я. [1]. Вдало представлений на міжнародному рівні образ держави надає значні переваги при розвитку економіки, культури та туристичної інфраструктури, сприяє просуванню політичних рішень.

Проблеми впливу «тіньової економіки» на міжнародний імідж України, присвятили свої роботи такі вітчизняні науковці як: Рибак О.М.[2], Нагорняк Т.Л.[3], Сирбу К.Г. та Куцемір І.В. [4], в роботах яких аналізується поняття інвестиційного іміджу та клімату держави. Проблеми та шляхи формування позитивного міжнародного іміджу України піднімає Г. Вербицька [5]. Зазначений науковець стверджує, що імідж успішної держави страждає від «тіньової економіки» тоді, коли дії владних та регульованих структур держави, окремих людей або їх груп вступають у суперечності з об'єктивними економічними законами. За таких умов об'єктивні економічні закони починають діяти «в тіні», тобто без регулюючої ролі держави, що призводить до втрати іміджу та довіри країн-партнерів на світовій арені [4]. Актуальність питання формування позитивного іміджу особливо зростає в умовах глобалізації.

Імідж країни - це емоційно-забарвлений образ, цілеспрямовано формований у свідомості людей засобами масової інформації, пропагандою, тощо. Імідж держави безпосередньо пов'язаний зі ставленням до нього зарубіжної громадськості. Від нього залежить

рівень патріотизму, впливу на світові процеси, відношення партнерів, інвестиційний клімат та глобалізація країни у світові процеси [3].

Імідж країни являє собою комплекс економічних, політичних, соціальних, правових та інших заходів держави, яка займається співпрацею з міжнародними партнерами, для забезпечення здійснення інвестиційної діяльності в умовах мінімальних ризиків. Сприятливий інвестиційний клімат країни є вагомим показником рівня життя, який, як правило, не залежить від підприємств, іноземних або вітчизняних інвесторів [2].

Міністр соціальної політики України, Рева А. у своїй доповіді зазначив, що майже 40% української економіки знаходиться в тіні, а тому стандартні для розвинутих країн рецепти вирішення економічних проблем не є дієвими в даний час [6]. Такі показники безумовно відштовхують інвесторів від держави, адже існує певний ризик бути ошуканим.

Як відомо основним та найголовнішим завданням кожного політичного інституту, є забезпечення стабільної та виваженої, побудованої на досвіді інших країн державної політики, що забезпечуватиме нормальний соціально-економічний рівень життя населення та як наслідок підвищуватиме впливовість держави на світовій арені.

Наразі через «тіньову економіку» відбуваються значні втрати бюджетних ресурсів, глибоке розмежування людей за різним рівнем доходів, унеможлиблює створення сприятливого інвестиційного середовища, як для вітчизняних, так і зарубіжних інвесторів, що безумовно впливає на ставлення країн-партнерів до держави. Це є дуже важливою та вагомою проблемою, тому що «тіньова економіка» безпосередньо послаблює імідж кожної держави на міжнародній арені та призводить до послаблення економічних зв'язків.

Негативні тенденції в національній економіці посилюють падіння координат України в міжнародних рейтингах, через що страждають фінансові установи та компанії. Проблема недовіри до нашої країни утворює ризик для бізнес-середовища та, як наслідок, стабільності в загальній економічній ситуації. Потенційні міжнародні партнери не бажають заводити міцні та довготривалі стосунки з державою, яка має великі проблеми з корупцією, нестабільне законодавство, несприятливим інвестиційним кліматом, великим рівнем інфляції та затримку з проведенням реформ.

Передусім слід зазначити, що основним фактором «тінізації економіки» є макроекономічна ситуація в країні. В умовах економічної кризи суб'єкти підприємницької діяльності зіштовхуються із суттєвим

скороченням доходів при збереженні постійних витрат. Підприємці намагаються вижити за рахунок скорочення витрат, в тому числі пов'язаних з незаконною діяльністю, через що страждає репутація країни в цілому. Основними способами вирішення даної проблеми є сприяння уряду економічного зростання, проведення ряду «детінізуючих» заходів, активізації ділової активності та забезпечення успішного, побудованого на досвіді інших країн менеджменту управління державою.

Зазначені проблеми заважають формуванню прозорого, стабільного та надійного міжнародного іміджу України, основним вирішенням цього питання є продумана державна політика та чітко спланована програма формування національного бренду України, яка повинна бути націлена, у першу чергу, на зміну ставлення до країни самих українців, адже починати потрібно з себе.

Таким чином, міжнародний імідж є інтерфейсом державної політики кожної країни, за яким країна сприймається міжнародною спільнотою. Проблеми, що створює «тіньова економіка» завдають значного негативного впливу іміджу України. Вирішити цю проблему в змозі політика ефективного менеджменту, проведення ряду «детінізуючих» реформ, створення сприятливого інвестиційного клімату та створення національного бренду країни, що сприятиме розвитку національної економіки, її конкурентоспроможності на світовому ринку товарів та послуг.

Література:

1. Студінська Г.Я. Бренд у національній економіці України : [моногр.] / Г.Я. Студінська. – К. : ДНДІМЕ, 2016. – 345 с.
2. Рибак О.М. Міжнародний імідж України на фоні економічних протестів [Електронний ресурс] / - Режим доступу: http://www.er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/33162/1/Рибак%20О.М._%20стаття.pdf
3. Нагорняк Т.Л. Країна як бренд. Національний бренд «Україна» [Електронний ресурс] / Т.Л. Нагорняк - Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/9/30.pdf>
4. Сирбу К.Г. Тіньова економіка: види, причини та наслідки [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://intkonf.org/sirbu-kg-kutsemir-iv-tinova-ekonomika-vidi-prichini-naslidki/>
5. Вербицька Г. Міжнародний імідж України: проблеми та шляхи реформування // Український інформаційний простір. Міжнародна

інформація та міжнародні відносини. [текст]. – К.: КНУКІМ, 2013. – С. 4 – 9

6. Рева А.А. Тіньова економіка та зарплати в конвертах породжують бідність і позбавляють українців права на соціальний захист [Електронний ресурс] / А.А. Рева - Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua>

Науковий керівник: д.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінська Г.Я.

Старікова Н.Д., студентка, III курс, 10 група,
факультет торгівлі та маркетингу,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

НОВІТНІ ПІДХОДИ В МІЖНАРОДНОМУ МАРКЕТИНГУ У ВИМІРІ ТЕОРІЇ «ФІОЛЕТОВОЇ КОРОВИ»

Актуальність даної проблематики пояснюється тим, що ефективна міжнародна маркетингова діяльність підприємств сприяє відтворенню експортного потенціалу країни та підприємств, підвищенню конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках, формуванню раціональної структури експорту й імпорту, залученню іноземних інвестицій на взаємовигідних умовах, забезпеченню економічної безпеки України.

Сучасний глобальний ринок стрімко змінюється від ринку продавця до ринку покупця. В цей період глибоких соціальних, економічних і політичних змін для того, щоб залишатися конкурентоспроможними на світовому ринку, компанії повинні бути обізнані про всі аспекти формування глобального економічного порядку. Крім того, потрібно врахувати еволюцію глобальних комунікацій і їх вплив на те, як ведеться міжнародний бізнес [1, с. 659].

Філіп Котлер у своїй резонансній публікації "Десять смертних гріхів маркетингу", яка вийшла ще до кризи - у 2004 р. – у США [2, с. 157], окреслив проблему обмеженості класичної теорії та практики маркетингу в умовах сьогодення та його викликів. Ключову тезу цієї роботи можна сформулювати таким чином: навіть безперечно успішні в

минулому маркетингові підходи потребують докорінної трансформації, оскільки турбулентним і динамічним є саме середовище, на які вони спрямовані [3, с.10]. Не менш категоричною можна вважати позицію визнаного фахівця у сфері міжнародного менеджменту та маркетингу Пітера Друкера, який зазначив, що в сучасних умовах "...бізнес має дві і тільки дві функції: маркетинг та інновації... Вони продукують результат, усе інше – це витрати" [4, с. 178].

Зміна темпу життя людей та розвиток технологій призвели до того, що сьогодні звична для компаній модель «визначити сегмент ринку без домінантного конкурента, що розвивається, налагодити виробництво, розрекламувати товар по телебаченню, а потім продавати його» не є дієвою. Це відбулося, по-перше, через перевиробництво у більшості галузей, по-друге, через шалену конкуренцію, по-третє, через те, що стандартні інструменти, які використовували маркетингологи в 20 сторіччі не є найбільш ефективними сьогодні. Ключем до вирішення проблеми є унікальність, помітність серед тисяч конкурентів. Цю унікальність Сет Годін охарактеризував поняттям «фіолетова корова» .

Привертаючи увагу до значимості інноваційного підходу у формуванні та реалізації маркетингових підходів, відомий американський дослідник із питань сучасного маркетингу Сет Годін використовує над-звичайно яскравий і певною мірою провокаційний для класичної теорії маркетингу термін щодо надзвичайних, видатних продуктів та послуг – "фіолетових корів" [5, с.176]. Видатний та всесвітньовідомий маркетинголог, яким Сет Годін став, до речі, написавши книгу про дану стратегію «Фіолетова корова», додав у кілька стандартних «Р» ще один пункт. Власне саме «Purple cow».

Фіолетова компанія - це така компанія, яка виділяється серед сотень конкурентів у своїй ніші, є відомою і популярною, що дозволяє їй генерувати великі прибутки. Компанія може виділятися завдяки якості одного товару, бренду чи особливому відношенні до клієнтів. Навіть колір упаковки товару може зробити компанію унікальною. В будь-якому випадку, унікальна компанія стає відомою, завдяки чому вона стає лідером, на якого будуть рівнятися інші гравці в обраній ніші. Фіолетова компанія:

- диференціює своїх споживачів, фокусується на тих, що принесуть найбільше прибутку і можуть вплинути на інших споживачів.

- обирає нішу, яка розвивається та не має єдиного лідера. Також вона використовує різні нестандартні стратегії, наприклад запуск у виробництво двох конкуруючих між собою продуктів.

– збирає дані про найлояльніших споживачів та надає їм додаткові бонуси.

– оберігає відносини зі споживачами.

– постійно вивчає своїх конкурентів.

– витрачає більше на інновації, якість ідеї, ніж на масовий маркетинг

Існує багато відомих прикладів, так званих, «фіолетових корів» і серед них такі, як:

«Volkswagen» «Жук», він вийшов, коли в моді були великі та потужні автомобілі.

«Toyota» «Prius», вони поєднали неможливе, а саме автомобіль та природу. Сьогодні це найбільш нешкідливий масовий автомобіль.

«Longaberger Corporation» зі своїми різними плетеними кошиками. Їх штаб-квартира сама виглядає як кошик.

«Youtube», який став унікальним зарадунок того факту, що став першим сайтом потокового відео. Його унікальність полягала в тому, що у вас була повна свобода.

Також «Starbucks», звичайно, став яскравим прикладом «фіолетової корови», враховуючи те, що це була кава високої якості за нижчою ціною, чим в дорогих ресторанах, чи вдома (кавові машини були занадто дорогі), самообслуговування в кав'ярнях, споживачі могли обирати з багатьох видів кави, а також обирати між різними чашками та пластиковими стаканчиками, різними видами молока, сиропів та інших інгредієнтів. Кав'ярня - третє після дому й роботи місцем і таким чином, люди приходять в Starbucks побалакати, зробити домашнє завдання, почитати книгу, відпочити, побути наодинці, тощо.

Підводячи підсумки, з чим справді я погоджуюсь, що основна увага виробника повинна бути спрямована не на те, як краще продати свій продукт, а як його створити максимально хорошим для певної цільової аудиторії, а на сьогодні ще й на міжнародний ринок обов'язково. Адже зі свого власного досвіду знаю, що коли продукт не вартує уваги, то його й ніяка реклама не врятує, а навпаки- викличе ще більший рівень не довіри до компанії. І, звичайно, дуже важливо, створюючи, так звану, «фіолетову корову», на мій погляд, це не створити якесь недолуге мале теля, а влучити прямісінько у ціль. Далеко у пам'ять та глибоко в серце споживача.

Література

1. Cateora Philip R. International marketing / Philip R. Cateora, Mary C. Gilly, John L. Graham. — McGraw-Hill/Irwin, 2011. — 659 p.
2. Котлер Ф. Десять смертних гріхів маркетингу / Філіп Котлер; пер. з англ. - М.: Альпіна Паблишерз, 2010. - 157 с.
3. Кудирко Л.П. «Еволюція міжнародного маркетингу» 2013.— 40 с.
4. Peter F. Drucker. The Effective Executive: The Definitive Guide to Getting the Right Things Done -Harperbusiness Essentials, 2006. — 178 p.
5. Годин С. Фиолетовая корова. Сделайте свой бизнес выдающимся / С. Годин ; пер. с англ. — М. : Манн, Иванов и Фербер, 2010. — 176 с.

Науковий керівник: к.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Кудирко Л.П.

Страпачук Л. В., студент, I курс, група ФБСС – 11д
Обліково-фінансовий факультет
Вінницький торговельно-
економічний інститут КНТЕУ

ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ СТРУКТУРНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Економіка України зазнає впливу глобалізаційних процесів, міжнародного руху капіталів, робочої сили, наслідків діяльності транснаціональних корпорацій. Відкриття ринків для іноземної конкуренції, інтенсифікація міжнародної торгівлі, міждержавного переміщення фінансових ресурсів та інвестицій створюють можливості для більш ефективного використання світових виробничих факторів, збільшення світового виробництва.

У той же час інтенсифікація конкуренції на глобальних товарних і фінансових ринках, особливо в умовах поєднання глобалізації з масштабною лібералізацією господарського життя, що стало основним змістом неоліберальної моделі глобалізації, означає неминучі ризики як для окремих компаній, що поступаються в конкурентній боротьбі більш сильним, так і для окремих країн.

Причому для розвинених країн потенційні вигоди глобалізації досить вагомі (саме тут розташовані штаб-квартири найсильніших компаній -

гравців на світових ринках, а також головний науково-технічний і технологічний потенціал планети, основні фінансові ресурси), а ризики у вигляді скорочення окремих виробництв, перерозподілу доходів і можливого зростання соціальної нерівності можуть бути частково компенсовані соціальною політикою держави.

Структурні зрушення, що супроводжують сучасні глобалізаційні процеси, проаналізовані Б. Данилишиним [1], О. Бавиком, М. Петренко [2], В. Гейцем [3], С. Радзівською [4] та іншими науковцями. Причини, особливості та суперечливі питання щодо глобальних викликів структурної модернізації та впливу її на розвиток економіки нашої держави розглянуті в працях, А. Філіпенка [5] та багатьох інших вітчизняних науковців.

Глобалізація, як економічне та суспільне явище, має подвійний характер, що проявляється у нових можливостях, і загрозах.

Ретроспективний погляд на зроблене і не зроблене за роки незалежності Україна дає достатньо підстав стверджувати, що економіка країни перебуває на початковому етапі створення власної моделі «ривка навздогін». Потрібно вирішити, з чого почати.

Для цього слід враховувати не тільки досягнення традиційних лідерів світової економіки, а й корисний досвід перетворень в нових індустріальних країнах. Досить повчальним являється те, що їх реформатори починали з відкритого визнання відсталості і рішучої відмови від попередніх моделей, що виявилися нездатними забезпечити розвиток в нових умовах.

Претензіями на статус «великої держави» і амбіціям окремих верств населення протиставлялася гостра критика всього того, з чим потрібно було розпрощатися [1, ст.15].

Попри те, що Україна протягом своєї незалежності на руїнах планової економіки будувала національний варіант олігархічного устрою господарства, потрібно визнати, що він не став фундаментом для «українського дива».

Контролюючи цілі галузі, олігархи не зацікавлені у міжгалузевому русі капіталу та структурних змінах, оскільки примножують свої статки через канали політичної ренти за допомогою свого впливу на державні інституції та зрощування з ними. Головною рисою олігархічної економіки є переважання корупції у тісних відносинах між економічною й адміністративно - політичною «елітами».

Але основним недоліком олігархічної моделі економіки є дуже низький рівень інноваційної складової зростання [3, ст.8]. Як свідчать численні дослідження, в останні 20 років попит на інновації з боку українських підприємств залишається надто низьким, він не відповідає потребам сталого економічного розвитку, і цю тенденцію не змогли переломити навіть кризові явища. Її результатом є те, що сьогодні частка промислових підприємств, на яких впроваджуються інновації, становить 10%, тоді як у розвинутих економіках нормою вважається 60–80%. Україна має - швидкозростаючу примітивізацію національної економіки [4, ст. 87].

Серед найгостріших питань для України - модернізація енергетичного сектора, стан розвитку якого вирішальним чином впливає на розвиток реального виробництва, на промисловість та на сферу ЖКГ (а отже на добробут кожного українця). Більш того, модернізація енергетичного сектора України у бік зростання енергоефективності за енергозаощадження, сприяє процесам євроінтеграції, оскільки це позитивно позначається на інтенсифікації національного виробництва та зростанні його конкурентоспроможності.

В Україні серед найбільш вживаних джерел для виробництва електроенергії використовують: ядерне паливо, кам'яне вугілля, газ та енергію води (гідро електроенергетика). У структурі виробництва переважає ядерна енергетика [2, ст. 65].

Водночас, виробництво ядерної енергії має низку ризиків: екологічних, ризиків утилізації відпрацьованого ядерного палива, високу залежність від РФ що залишається основним постачальником сировини на українські АЕС тощо. Проблемною залишається і ситуація із високими показниками фізично-застарілого обладнання на українських теплових електростанціях та гідроелектростанціях, що знижує ефективність їх роботи [5, ст. 665].

Отже, для України гостро постає питання олігархічної економіки, надзвичайно низького рівня інноваційної складової економічного зростання та диверсифікації ринку енергетичних ресурсів. Стратегічним пріоритетом для України у цій сфері з огляду на євроінтеграцію стає розвиток відновлюваної енергетики.

Для вирішення цих та цілого ряду інших питань будь-яка економічна модель розвитку України в умовах глобалізації повинна містити рішення по її інтеграції в міжнародні ринки і світові цивілізаційні процеси.

При розробці та реалізації економічної політики повинні враховуватися нові тенденції розвитку міжнародних інвестиційних потоків. Вже сьогодні можна з високою ймовірністю прогнозувати, що в цих умовах в певних центрах буде створюватися надлишок коштів, який буде використовуватися на захист від економічних і фінансових потрясінь і валютних криз.

Література

1. Данилишин Б. Украин – «план Моргентау» или «план Маршалла»? /Б. Данилишин // Левый берег. – 2016. – 22 березня. – С. 12 – 17.
2. Бавико О. Є. Управління структурною перебудовою економіки в умовах постіндустріальних трансформацій / О. Є. Бавико, М. П. Петренко // Ефективна економіка. – 2014. – №12. – С. 34-67.
3. Геєць В. М. Трансформаційні перетворення в Україні: переосмислюючи пройдене й думаючи про майбутнє / В. М. Геєць // Економіка України. – 2008. – № 5. – С. 7- 16.
4. Радзівська С. Глобальні економічні процеси та Україна /С. Радзівська // Міжнародна економічна політика. — 2014. — № 1. – С. 80 -104.
5. Філіпенко А. С. Глобальні реформи економічного розвитку: історія та сучасність: монографія / А. С. Філіпенко. 2007. – С. 650 -670.

Науковий керівник: к. е. н., доцент кафедри економіки та міжнародних відносин ВТЕІ КНТЕУ Осіпова Л. В.

Сушло А.В., студентка, III курс, 7 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

СТИМУЛЮВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах глобальних та регіональних викликів малий та середній бізнес відіграє важливу роль у структурі ринкової економіки, оскільки сприяє формуванню конкурентного середовища, надає ринковій економіці необхідної гнучкості. Малий та середній бізнес

(МСБ) робить важливий вклад у вирішення проблеми безробіття та пом'якшує соціальну напругу в країні.

За останні 20 років умови ведення підприємницької діяльності в Україні суттєво змінились. Вдосконалення законодавчої бази, поступове входження на світовий ринок, стабілізація економіки держави – все це впливає на діяльність як українських, так і закордонних підприємств, що працюють в Україні [1].

Основними тенденціями розвитку підприємництва в Україні є:

- територіальне розповсюдження підприємництва, зростання кількості юридичних осіб та індивідуальних підприємців;
- зрощення капіталу вітчизняних і зарубіжних підприємців;
- інтенсивний розвиток комерційного підприємництва при незначному розвитку виробничого підприємництва;
- розширення сфери послуг (консультативні, юридичні, страхові, транспортні, туристичні, готельні, охоронні та ін.) [там же].

Перелічені тенденції не сприяють зміні секторальної структури національної економіки, розвитку імпортозаміщення, яких потребує країна, що суттєво обмежує конкурентоспроможність національної економіки на світовому ринку.

Розвиток вітчизняного підприємництва залишається на досить низькому рівні. До основних причин такої проблем слід віднести:

- збереження великих затрат часу на проходження офіційних процедур для започаткування власного бізнесу в Україні (отримання дозволів, ліцензій, проходження перевірок);
- зростання часових і грошових витрат підприємців на реєстрацію власності;
- слабкий управлінський рівень, відсутність професійних знань та досвіду роботи у сфері ринкових відносин;
- низький рівень технічного оснащення при наявності суттєвого інноваційного потенціалу;
- недосконала податкова система: надмірно високі податки для суб'єктів господарювання і обтяжлива система звітності призводить до формування та поглиблення тіньового сектора економіки;
- дефіцит інвестиційних ресурсів для розвитку МСБ, високі ставки за кредити [2].

Додамо до цього переліку високий рівень корупції, рейдерство, зростання цін, інфляцію та нестабільне політичне становище.

Мале підприємництво перебуває у кризовому стані в усіх сферах національної економіки: промисловості, сільському господарстві, сфері послуг [3]. Разом з тим, на нашу думку, існує досить високий потенціал та перспективи для розвитку МСБ в Україні.

Адаптація вітчизняної системи підтримки МСБ до європейської моделі дозволить розраховувати на партнерську участь в реалізації європейських програм науково-технологічного та інноваційного розвитку. Зокрема, за підтримки ЄС можуть відбуватися:

- розробка і впровадження бюджетних програм фінансування наскрізного інноваційного процесу - від наукової розробки до виготовлення дослідних зразків на технологічних напрямках, визначених пріоритетними;

- здійснення державних закупівель інноваційної продукції з визначенням максимального розміру підприємства, у якого проводяться закупівлі, а в разі закупівлі у великих підприємств - з обов'язковим залученням підприємств малого бізнесу на субконтрактних принципах (досвід Великобританії);

- надання державних грантів для МСБ на освоєння інноваційної продукції (товарів або послуг) на пріоритетних технологічних напрямках, залучення до фінансування міжнародних програм, зокрема, європейських Horizon-2020 і COSME;

- формування ряду довгострокових кредитних програм по фінансуванню інноваційних проектів МСБ, які будуть здійснюватися державними банками, із залученням для їх фінансування коштів міжнародних фондів та міжнародної технічної допомоги, при цьому важливим пріоритетом залишається реалізація технічних та технологічних програм відродження промисловості ЄС;

- створення спеціалізованого банку венчурного кредитування за участю державного капіталу з розгалуженою регіональною мережею, з орієнтацією на кредитування МСБ, формування політики такого банку з наданням пріоритетності кредитування інноваційних проектів, спираючись на наявний досвід Великобританії, Німеччини, Франції, Нідерландів;

- надання правової та методичної підтримки капіталізації інтелектуальної власності, створеної науково-технічними колективами і суб'єктами підприємництва;

- створення інформаційно-пошукових систем і баз даних інноваційних проектів і підприємств, прогресивних технологій, потреб в нових розробках і технологіях;

- налагодження системи інформаційно-освітнього забезпечення та безпосередньої правової та методичної підтримки отримання мікрокредитів суб'єктами підприємництва [4].

Важливим в партнерських відносинах з країнами ЄС залишається встановлення паритетних відносин [5]. МСБ, враховуючи його оперативність, мобільність та адаптацію має відігравати ключову роль у пошуку необхідного паритету.

Таким чином, мале та середнє підприємництво відіграє важливу роль у розвитку економіки нашої країни та є потенціалом для зміни секторальної структури національної економіки, підвищення її ефективності та конкурентоспроможності. Подальший розвиток МСБ потребує створення сприятливих інституційних умов, законодавчої підтримки, підвищення освітнього та кваліфікаційного рівня громадян.

Література

1. Проблеми і перспективи ринково-орієнтованого управління інноваційним розвитком: моногр. / за ред. д.е.н., проф. С. М. Ілляшенка. – Суми: ТОВ «Торговий дім «Папірус», 2011. – 644 с.
2. Сучасні проблеми розвитку національної економіки і шляхи їх розв'язання: колект. наук. моногр.; за наук. ред. д.е.н., проф. М.М. Єрмошенка. – К.: Національна академія управління, 2008. – 452 с.
3. Кузьмін О. Є. Форми та умови участі підприємств малого бізнесу у функціонуванні локальних ринків / О. Є. Кузьмін // Діловий вісник. – 2005. – № 2. – С. 22.
4. Евро асоціація и новые возможности для развития малого бизнеса в Украине. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://gazeta.zn.ua>
6. Студінська Г.Я. Стратегічно партнерство України та ЄС / Г.Я. Студінська, В.А. Студінський // Формування ринкових відносин в Україні : Збірник наукових праць Вип. 7-8 (206-207). – К. : ДНДІМЕ, 2018. – С. 22-36

Науковий керівник: д.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінська Г.Я.

Тропиніна А. С., студентка, IV курс, 10 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Стан національного бізнес-середовища напряму залежить від загальних економічних процесів в країні. Як ми можемо бачити, вітчизняні локальні зміни у податковому законодавстві (полегшення отримання дозволів на будівництво, посилення захисту міноритарних акціонерів, спрощення процедури вирішення спорів за контрактом тощо) не мають вираженого ефекту. Згідно з рейтингом Doing Business за останній рік Україна покращила свої позиції всього лише на 0,94% [1, с.5]. Це свідчить про те, що налагодження сприятливого клімату для національного бізнесу потребує комплексного підходу з застосуванням не лише правових, а й фіскальних та фінансових інструментів, інституційних та освітніх реформ.

Наразі чимало науковців звертають увагу на феномен так званих «економічних див» і пропонують дотримуватись відповідних сценаріїв для стабілізації та посилення економіки країни. Проте при цьому слід враховувати вплив багатьох факторів – культура, територіальне розміщення, перебіг історичних подій – і орієнтуватись лише на основні напрями змін, уникаючи чіткого копіювання. У рамках своєї роботи я вирішила зосередитись на розгляді досвіду відбудови національного бізнесу в таких країнах як Сінгапур, Південна Корея, Японія та Ізраїль. Метою даного дослідження є узагальнення прийнятих ними економічно вигідних рішень і їх адаптація до сучасних вітчизняних умов.

У 50-х роках в арсеналі Сінгапуру була одна з найдешевших робочих сил в світі, англомовне місцеве населення без достатньої кваліфікації для роботи в промисловості, а також відсутність підприємництва. Тому, після отримання незалежності у 1959 році і приходу до влади Лі Куан Ю були одразу прийняті рішучі дії щодо стимуляції внутрішнього бізнес-середовища. Так, Постанова про піонерні галузі стала першим кроком у формуванні ефективної системи пільгового оподаткування в країні. Саме ця система і на даний час продовжує діяти, виступаючи головним стимулом притоку іноземного капіталу. Згідно з нею, піонерні підприємства (ті, що працюють в

інноваційних галузях – електроніка та ін..) отримували право на податкові канікули протягом 2-5 років і на безмитний ввіз сировини та обладнання. Крім того, загальні державні витрати на розвиток промисловості у цей період сягали 54% від всіх асигнувань [2, с.63]. Наступним етапом стала державна підтримка освіти для підвищення кваліфікації робочої сили в довгостроковій перспективі.

Схожої стратегії притримувались і уряди Японії та Південної Кореї, адже мали досить подібні стартові ресурси. Спираючись на дотаційну допомогу США (близько 60 млрд доларів за 1946-1978 рр.) [3] Південна Корея нарощувала експорт, проводила політику індустріалізації та створювала комфортні умови для бізнесу (табл. 1).

Таблиця 1

Початкові умови розвитку країн в межах аналізу

Країна	Внутрішні умови			Зовнішні умови	
	Територія, км ²	Робоча сила	Режим правління	Підтримка ззовні	Історичний фон
Сінгапур	622	дешева	авторитарний	інтерес з боку США	комуністичні революції
Південна Корея	99646	дешева	авторитарний	масштабні інвестиції	«холодна війна»
Японія	377972	дешева	демократичний	протекторат США	«холодна війна»
Ізраїль	20770	висококваліфікована	демократичний	міжурядова програма з США	масові міграції («алії»)
Україна	603628	дешева	демократичний	співпраця з МВФ	внутрішня війна

Джерело: складено автором на основі [2-5].

Тому цікавішим для нас є досвід не становлення японської держави, а сценарій її успішного виходу з рецесії у 90-х роках. Для подолання банкрутства, масового падіння цін на активи та втрати попиту на кредитні ресурси з боку середнього та малого бізнесу було проведено продаж державних облігацій для зменшення дефіциту балансу [4, с.46-49]. Крім того, було запущено чимало програм державної підтримки для підприємців у галузях промисловості та знижено податковий тиск на корпорації.

Унікальним є приклад Ізраїлю. Величезна експертна та фінансова підтримка з боку діаспори дозволила країні залучати до своєї економіки висококваліфікованих спеціалістів, не витрачаючи десятки років на реформування освіти. Міграційні процеси не лише стимулювали розвиток секторів послуг, освіти та науки, але й сприяли утворенню нових індустрій. Наразі в Україні спостерігається протилежна динаміка, так як підприємці, науковці, інженери та заможні верстви населення загалом виїжджають за кордон. До того ж, фінансові можливості української та єврейської діаспори є неспівставними. Тим не менш, і в ізраїльському досвіді є елементи, які ми можемо адаптувати під внутрішній ринок. Це заснування венчурних фондів та «бізнес ангелів», які перетворюють ідеї стартапів в багатомільйонні компанії [5]. Суть венчурних фондів полягає в конкурсному відборі проектів, які можуть перетворити ідею в реальний бізнес. Однак, для реального функціонування такої індустрії необхідна грантова система, яка буде супроводжувати громадян весь їх працездатний період життя. Саме така ідея зуміла перетворити Ізраїль з країни споживача технологій в країну – їх експортера.

Таким чином, чималу роль у становленні економіки відіграють розміри територій (невелика площа впливу робить контроль ефективнішим), освіченість та патріотизм населення, а також готовність інших держав надавати підтримку і фінансову допомогу. Але вони не є ключовими, а лише посилюють і пришвидшують ефект від основного інструменту – державного регулювання. І хоча історія економічного дива кожної з проаналізованих країн починалася з масштабних фінансових інвестицій, у випадку з Україною сміливо можна очікувати на обернений розвиток подій. Державна підтримка високотехнологічних галузей та наукомістких виробництв (пільгові режими, дотації, створення фондів фінансової допомоги та ін.), а також побудова ефективної системи освіти відновлять вітчизняне бізнес-середовище та сприятимуть залученню іноземного капіталу.

Література

1. Doing Business 2019. Training for Reform. 16th Edition. С. 5. URL: http://www.worldbank.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf
2. А.П. Муранова Податкова політика та модернізація економіки в країнах Південно-Східної Азії. *Східна аналітика*. 2011. №2 С. 59-74.

3. Mark Tran. «South Korea: a model of development?» URL: <https://www.theguardian.com/globaldevelopment/povertymatters/2011/nov/28/south-korea-development-model>
4. Уроки великої рецесії в Японії / Ричард Ку ; пер. с англ. Ю. Кузнецова, А. Куряєва, В. Егорова. Москва : Мысль, 2014. 434 с.
5. Сенор Д. Країна стартапів. Історія ізраїльського економічного дива; пер. з англ. М. Лузіна. К.: Yakaboo Publishing, 2016. 360 с.

Науковий керівник: к.е.н., старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Севрук І. М.

Туз Ю. С., студент II курс, 6 група
Факультет фінансів та банківської справи
Київський національний торговельно-
економічний університет, м.Київ

ЗМІНА ВЕКТОРУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ПІСЛЯ ПРОДОВОЛЬЧОГО ЕМБАРГО

У сучасних умовах напружених стосунків з Російською Федерацією, гостро постає питання експорту товарів українських підприємств. Ми продемонструємо як змінювалась динаміка зовнішньоекономічної діяльності за останні роки, та покажемо як українські підприємства виходять із цієї ситуації.

Спостереження охоплює усі регіони України, крім тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях. Дані зі статистики зовнішньої торгівлі товарами формуються на основі адміністративних даних митних декларацій (Державна фіскальна служба України), довідки щодо експорту-імпорту газу природного (НАК "Нафтогаз України"), а також форм державних статистичних спостережень щодо експорту-імпорту товарів, що не проходять митного декларування, та товарів, придбаних у портах.

Статистична вартість розраховується шляхом перерахунку вартості товарів у долари США за курсом, установленим НБУ на день оформлення митних декларацій. Для товарів, які подаються за статистичними звітами, перерахунок вартості товарів у долари США

здійснюється на основі середньомісячного та середньоквартального офіційних курсів валют, установлених НБУ.[1]

На гістограмах ми можемо побачити як змінювалась динаміка зовнішньоекономічної діяльності з 2012 по 2018.

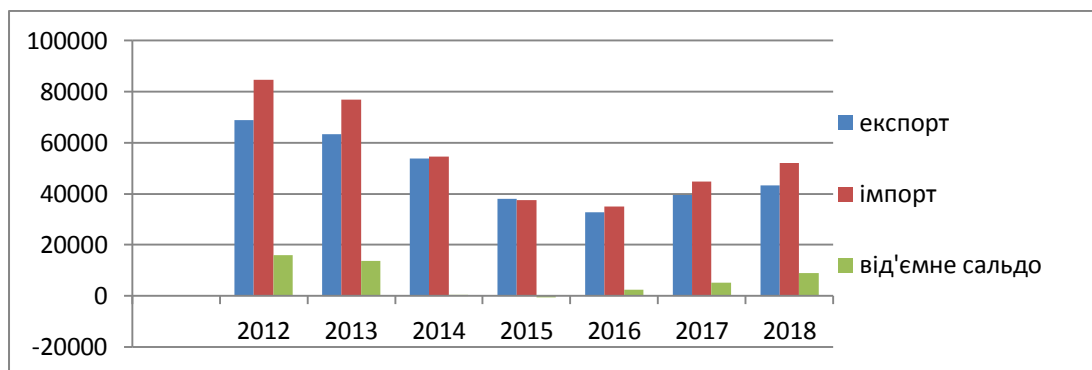

Рис. 1. Порівняння загального експорту, імпорту, та сальдо, млн. дол. США

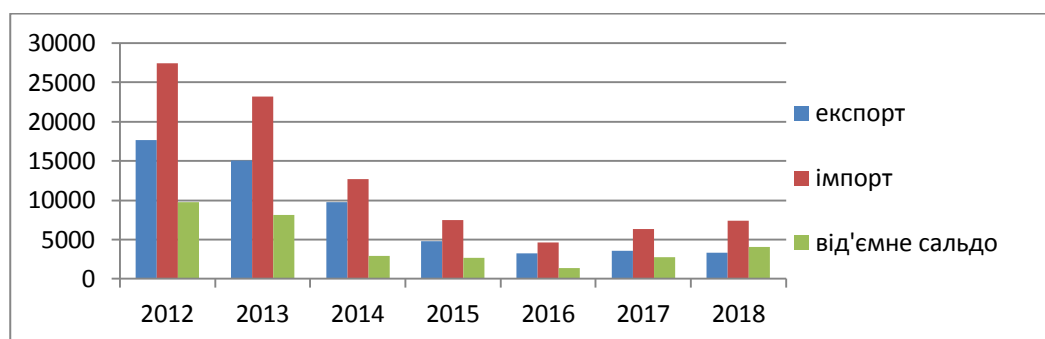

Рис.2. Порівняння експорту, імпорту та сальдо з Росією, млн. дол. США

У 2016 році точка мінімуму, тобто найважчий удар, але українська економіка витримала цей виклик. І навіть незначне збільшення обсягів торгівлі з РФ свідчить не про відновлення зв'язків з РФ, а про зростання економіки і ВВП України. Про що свідчать і цифри у 2012р частка експорту в РФ від загальної суми складала 25,6%, у 2016 – 9,8%, 2018 – 7,7%.

Далі від слів перейдемо до конкретики і розглянемо як відбувається все вище сказане на прикладі підприємств міста Кам'янське. Орієнтація значної частини підприємств базових галузей міста Кам'янське на зовнішні ринки формує залежність економіки від політичних чинників. Протягом останніх років підприємства промислової сектору міста, як і в цілому України, працюють під впливом складних зовнішніх і внутрішніх процесів. Динаміка показників промисловості міста свідчить про збереження хронічних проблем базових галузей, що є наслідком

переважної орієнтації продукції металургійних, хімічних та машинобудівних підприємств на експорт. Це робить їх надзвичайно залежними від кон'юнктури зовнішнього ринку.

У нинішніх умовах, коли відбувається значне коливання зовнішнього попиту, підприємства працюють нестабільно. Тому є актуальним питання переорієнтації підприємств-експортерів на внутрішній ринок та диверсифікація зовнішніх ринків. Промисловий комплекс міста Кам'янське показує позитивні приклади роботи підприємств, направленої на випуск продукції до країн ЄС та інших країн світу, а також на внутрішній національний ринок.

Для розширення присутності на європейських ринках державне підприємство «Смоли», що є виробником іонообмінних смол, проводить роботу щодо приведення технологічних регламентів виробництва у відповідність до вимог Європейських стандартів, а саме запровадження на підприємстві системи управління якістю згідно з ISO 9001. Також підприємством укладено договори стосовно постачання у 2017 році продукції на внутрішній ринок України та отримано заявку від чеської компанії «DIAMO». Загалом за підсумками 2016 року підприємством експортовано до 20% від виробленої продукції.

ПАТ «ДНІПРОАЗОТ» до країн Європейського Союзу експортуються карбамід та аміак. За підсумками 2016 року експорт цих видів продукції до країн ЄС збільшився у порівнянні з попереднім роком: карбаміду – у 2,2 раза, аміаку – у 1,8 раза. Однак більша частина цих видів продукції реалізується на внутрішній ринок України.

ПАТ «Євраз Дніпродзержинський коксохімічний завод», що займається виробництвом коксохімічної продукції, 94% готової продукції реалізує на внутрішній ринок і лише 6% від реалізації продукції експортується до інших країн світу. Ще одне підприємство цієї галузі, ПрАТ «ЄВРАЗ ЮЖКОКС», експортує свою продукцію до країн ЄС: Чехії, Болгарії, Польщі, Румунії, налагоджена співпраця з Грузією, Молдовою, Туреччиною, США.

Виробник вантажних вагонів ПАТ «Дніпровагонмаш», у зв'язку з втратою основних ринків збуту в Росії, почав налагоджувати ринки збуту продукції в Україні. Як результат, за підсумками 2016 року машинобудівна галузь, а саме вагонобудування, показала нарощення у виробництві, порівнюючи з попереднім роком. Обсяг виготовлених вантажних вагонів та вагонів – платформ склав 402 одиниці, що більше

показника 2015 року у 5,7 раза. Співпраця з російськими споживачами припинена повністю.[3]

Таким чином, геополітична ситуація та конфлікт на Сході країни стали сильним каталізатором для переформатування експортних пріоритетів більшості українських підприємств. українські підприємства розвивають нові партнерські стосунки, ведуть пошук щодо заміщення втраченого російського ринку, проводяться заходи щодо розширення ринків збуту продукції та формування позитивного іміджу. За словами президента, у цих умовах Україна «не лише вижила, а й забезпечила економічне зростання».[2]

Література:

1. Офіційний сайт державної служби статистики України - <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Офіційне інтернет-представництво президента України - <https://www.president.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Кам'янської міської ради - <http://kam.gov.ua/>

Науковий керівник: старший викладач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ Севастьяненко О.В.

Тучина Ю. О., студентка, III курс, 3 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

УМОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕХНОПАРКІВ В УКРАЇНІ

Створення технологічних парків має сьогодні особливе значення для економіки України, інноваційний шлях розвитку якої є життєво важливим для виведення національної економіки на рівень високорозвинених індустріальних країн.

В Україні, починаючи з 1999 р., створено 16 технопарків, розроблено відповідну нормативно-правову базу. Найбільшу частку у розвитку інновацій та обсягу реалізованої інноваційної продукції сьогодні забезпечують 3 найстарших технопарки: Інститут

електрозварювання ім. Є.О. Патона (м. Київ), Інститут монокристалів (м. Харків), «Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка» (м. Київ) [1].

Несприятливими умовами розвитку українських технопарків на сьогоднішній день виступають наступні:

- обмежений попит на інноваційні пропозиції всередині країни;
- низька платоспроможність національних споживачів нової техніки;
- обмежені можливості фінансування інноваційної діяльності з державного бюджету;
- відсутність зацікавленості фінансових і банківсько-кредитних систем у підтримці інноваційних проектів;
- наявність конкуренції на внутрішніх ринках з боку західних фірм розробників технологій, виробників і постачальників матеріалів, устаткування й технологій у цілому;
- прагнення західних замовників без істотних інвестицій комерціалізувати в своїх інтересах наявний в Україні науковий потенціал, в першу чергу з технологій подвійного призначення;
- політична та економічна нестабільність в країні [2, с.23].

Як наслідок вище переліченого Україна сьогодні знаходиться на 50 місці у всесвітньому рейтингу інновацій, а у рейтингу конкурентоспроможності на 81 місці, що не відповідає її реальному науковому потенціалу [3].

Вивчаючи розвиток зарубіжних інноваційних структур треба зазначити, що створення технопарку є складною процедурою, а також дорогою і довгостроковою справою. Але розвиток цієї справи є перспективним для майбутнього України, тому що має стратегічне значення для національної економіки. На сьогодні це є єдиною можливістю підтримки і розвитку науково-технологічного потенціалу та інноваційної діяльності в Україні.

З урахуванням досвіду США, процес створення технопарків слід здійснювати на регіональному і національному рівнях. Така концепція розвитку технопарків має сприяти розвитку інноваційної активності на регіональному рівні, в той же час забезпечити розвиток системоутворюючих та пріоритетних напрямків промисловості та науки на національному рівні [4, с. 59]. Інноваційною може стати не тільки технологія, техніка, а й стратегія розвитку, зокрема це стосується бренд-орієнтованого розвитку країни [5].

Національні технопарки повинні бути орієнтовані на створення нових галузей, які мають сприяти забезпеченню підвищення конкурентоспроможності національної економіки країни. Саме технопарки є місцем, де через концентрацію наукової думки ідеї перетворюються в інновації, наука знаходить фінансову підтримку, а теорія перетворюється у реальні результати: новітні програми, технології, стратегії розвитку.

Перший тип технопарків може бути заснований на використанні конкурентних переваг України: наявність сировинної бази для розвитку переробних галузей (хімія, металургія), але трансформовані під впливом науки – екологічно безпечні, перш за все; транспортний потенціал (міжнародні транспортні коридори); велика кількість ІТ-фахівців дозволяє створити українську Кремнієву долину

Другий тип технопарків є більш вагомим та спрямований на створення і розвиток абсолютно нових напрямків науки та організації на їх базі виробництв. Створення в Україні особливих умов для розвитку нових перспективних галузей є критично важливим для забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки. Прикладами перспективних видів діяльності та напрямків є біотехнології, інформаційні технології, електроніка та космічні технології.

Важливим є залучення в технопарки міжнародних компаній, що володіють передовими технологіями, мають налагоджені канали збуту та володіють управлінськими процесами. Стимулами для їхнього приходу можуть бути податкові та митні пільги зі сторони держави. Створення національних технопарків повинно об'єднати зусилля уряду, державних установ з інноваційного розвитку, інвесторів та науково-дослідницьких установ. Така система організації технопарків широко поширена в світі та вважається сприятливою для адаптації в умовах транзитивної економіки України.

Таким чином, в Україні існує ряд проблем, пов'язаних з утворенням та функціонуванням технопаркових структур: нестабільна економіко-політична ситуація, дефіцит бюджетних коштів, недоліки в законодавстві щодо створення та розвитку інноваційно-інвестиційного середовища, розвитку та фінансування науки та освіти в Україні, а, головне, відсутність послідовних цілеспрямованих дій держави щодо збільшення наукоємності національної економіки.

Технопарки в Україні - це реальна можливість підвищити ефективність національної економіки та її конкурентоспроможність. Як

показує зарубіжний досвід, вивести технопарки з кризи, досягти показників технопарків високорозвинених держав можна лише при значній підтримці з боку держави, впровадженні спеціальних програм розвитку технопарків, наявності ґрунтовної законодавчої бази у сфері інноваційної та інвестиційної діяльності, відповідної податкової політики, фінансування, залучення іноземних інвесторів, виділення більшої кількості коштів на науково-дослідні роботи спеціалізованих установ, вищих навчальних закладів та розвиток інноваційної інфраструктури.

Література:

1. Роль технологічних парків в Україні [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.managerhelp.org/hoks-1532-1.html>.
2. Табачник Д.В. Технологічні парки: світовий та український досвід / Д.В. Табачник, О.А. Мазур. – К.: ТП ІЕЗ, 2004. – 48 с.
3. Індекс глобальної конкурентоспроможності [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://gtmarket.ru/ratings/global-competitiveness-index/info>
4. Барінова В.А. Технопарки країн світу: організація діяльності та порівняння / В. А. Барінова. – М.: Справа; РАНХиГС, 2012 -182 с.
5. Студінська Г.Я. Бренд у національній економіці України : [моногр.] / Г.Я. Студінська. – К. : ДНДІМЕ, 2016. – 345 с.

Науковий керівник: доктор економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінська Г. Я.

Федосенко В.В., студентка, III курс, 9 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ЕКСПОРТ УКРАЇНИ

В сучасних умовах, коли половина валового внутрішнього продукту України формується за рахунок експорту (49,3 відсотка станом на 2016 рік), однією з головних передумов ефективного функціонування національної економіки, запорукою її динамічного розвитку та відповідно стратегічним завданням є масштабне зростання присутності України на зовнішніх ринках. Часткова або повна втрата традиційних ринків, яка

відбулася протягом останніх років, підсилює необхідність пошуку ефективних рішень для розвитку експорту української продукції [1].

Маючи важливе значення для економіки, український експорт складається переважно із сировини (за результатами 2016 року продукція агропромислового комплексу, металургійної та хімічної промисловості та мінеральної сировини становила 70 відсотків експорту), що свідчить про неефективне використання ресурсів, ставить українську економіку в залежність від коливань цін на світових ринках і містить потенційні ризики для економічної і соціальної стабільності [1].

З метою зменшення зазначених ризиків та забезпечення стабільного зростання експорту української продукції розроблено Експортну стратегію України на 2017-2021 роки та план завдань і заходів з її реалізації [1].

Метою цієї Стратегії є перехід України до експорту товарів з високим рівнем наукоємності для успішного виходу на світові ринки. Тобто зменшити постачання сировини та збільшити високотехнологічний експорт.

На сьогодні відомо чимало підходів до визначення товарів, які відносяться до категорії «високотехнологічних». В Європейському Союзі, аналізуючи торгівлю, експерти використовують «продуктовий підхід». В результаті цього підходу формується перелік товарів з високим рівнем наукоємності. За цим підходом виділяють наступні: аерокосмічна продукція, електроніка та телекомунікації, фармацевтична продукція, наукові інструменти, електричні машини та обладнання, хімічна продукція, неелектричні машини та обладнання до них.

Хоча Україна змінює свої експортні орієнтири в бік високих технологій, у структурі експорту країни все ще домінують сировинні товари та продукти первинної обробки. Станом на 2017 р. товари, що відносяться до високотехнологічних, займають лише 13-ту позицію, а саме двигуни турбореактивні, турбогвинтові та інші газові турбіни (671 млн. дол. США – менше 1,8% у загальному експорті), тоді як у 2014 р. вони були на 11-му місці, а в 2013 р. входили в ТОП-10 українського експорту [3].

Які ж товари з високим рівнем наукоємності експортуються з України? На першому місці - аерокосмічна продукція (52,73%), серед товарів цієї групи найбільше екпортувалися турбогвинтові двигуни, літаки та інші пристрої з механічним рухом та вагою більше 15 тонн, космічні апарати та супутники, турбореактивні двигуни. Товари цієї галузі - перспективний напрям розвитку експорту на азійські ринки.

Друге та третє місця українського високотехнологічного експорту займають електроніка і телекомунікації та неелектричні машини і

обладнання – 17,7% та 17,6% відповідно. Основними товарами, що найбільше експортуються в цих групах, є газові двигуни, передавальні пристрої, радіоапаратура та панелі управління [2].

Варто зазначити, що галузі України, де відбувається випуск високотехнологічних товарів, не мають реальної державної підтримки. Наприклад, субсидії у високотехнологічних секторах економіки практично відсутні. І тільки виробництво машин і устаткування (0,7%) та виробництво хімічних речовин та хімічної продукції (0,2% від валової доданої вартості) забезпечуються субсидіями. Протягом останніх років у країні діяло близько 200 податкових пільг, 1/3 із них отримували високотехнологічні галузі промисловості. Підприємства з виробництва літальних та космічних апаратів, медичних та стоматологічних інструментів, зброї та боєприпасів, фармацевтичних препаратів найінтенсивніше користувались податковими пільгами [2]. Таким чином, в Україні створюється ситуація, коли більшість підприємств у сфері високотехнологічного виробництва не входять у систему підтримки зі сторони держави.

Аналізуючи високотехнологічний експорт, варто зазначити на які ринки ми орієнтуємось і які ринки для нас є найбільш перспективними. Найбільший відсоток високотехнологічної продукції Україна експортує до країн Європейського союзу та країн Євразійського економічного союзу. Перспективними для України є ринки Південної Азії (Індія), Близького та Середнього Сходу (Іран, Сирія, Туреччина), та Північно-Східної Азії (Китай, Японія).

Сучасна тенденція зростання населення Китаю, що на сьогодні становить 1,3 млрд осіб, обумовлює купівельну спроможність країни і приваблює українських експортерів. За думкою експертів, перспективними для українського високотехнологічного експорту є ринки Камбоджа, Лаос, Непал та інші. Через 5 років Україна і Китай планують збільшити обсяг торгівлі мінімум до \$10 млрд. У 2017 році цей показник становив \$7,7 млрд.

Слід окремо виділити наявність високого потенціалу щодо розвитку співпраці між Україною і Туреччиною. Перспективними виглядають досягнуті у квітні 2015 року домовленості між Україною і Туреччиною щодо започаткування нових проектів, зокрема у космічній, авіаційній та бронетанковій галузях. Передбачається, що підприємства «Укроборонпрому» та Державного космічного агентства України візьмуть участь у створенні Турецького національного ракетного комплексу [4].

Проведений аналіз свідчить, що в Україні експорт високотехнологічних товарів знаходиться на досить низькому порівняно зі світовим рівні і становить у середньому 5% від сукупного. Зовнішня торгівля високотехнологічними товарами характеризується від'ємним сальдо. Хоча в країні існує значний науковий та ресурсний потенціал, їй не вдається розвинути галузі, що генерують та використовують високі технології, і створити сприятливі умови для забезпечення конкурентоспроможності та нарощування експорту

Література:

1. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80>
2. Міжнародна безпека та євроінтеграція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eurointegration.com.ua>.
3. Федерація роботодавців України. Топ-10 експортованих товарів у 2017 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fru.org.ua>.
4. Співпраця оборонпромів України та Туреччини має серйозну перспективу, - Турчинов. URL : <http://ua.censor.net.ua/n411926>

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ П'янова О. В.

Циб К. В., студентка III курсу, 4 групи,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕХНОПОЛІСІВ: ДОСВІД ЯПОНІЇ

Якщо почати розцінювати значущість технополісів, то потрібно чітко розуміти що означає цей термін. Термін «технополіс» складається з двох слів грецького походження: «техно» — майстерність, уміння, «поліс» — місто, держава.

Майорова Т.В. визначає технополіс як науково-промисловий комплекс, створений для виробництва нової прогресивної продукції або

розроблення нових наукоємних технологій на базі тісних відносин з університетами і науково-технічними центрами. На думку Дергачова В.А., технополіс – це найперспективніша форма інтелектуалізації господарства, організації регіональних науково-виробничих комплексів.[1]

В цілому, технополіс це фундаментальний осередок та зв'язок між науково-технічною базою регіону та його розвитку. Виникає питання, чому ж саме японські технополіси викликають таку широку зацікавленість і в чому їх концепція?

Японія обрала для себе особливу форму інтеграції освіти, науки і виробництва в силу специфічних особливостей регіону. Японія одна з тих країн яка глибоко шанують свої традиції, у тому числі традиційні галузі виробництва. Фінансування японських технополісів виглядає таким чином, як це представлено на рис. 1.

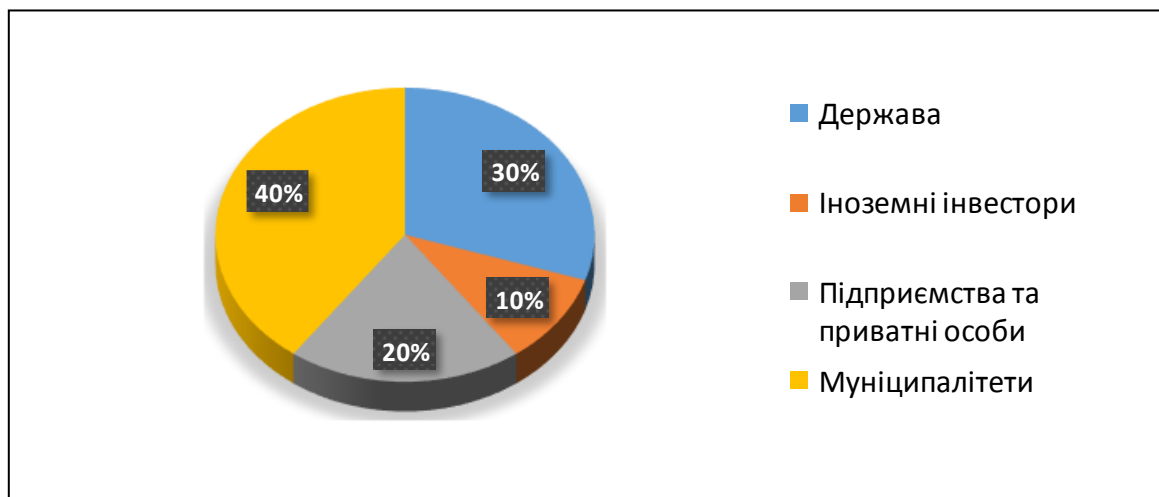

Рис. 1. Фінансування технополісів у Японії

Типові джерела фінансування технополісів в Японії такі: 30% - державне фінансування, 30% - муніципалітети, 30% - підприємства та приватні особи, 10% - іноземні інвестори (рис. 1).[2]

Японські технополіси мають конкретно визначену спеціалізацію, яка базується на спеціалізації виробництва регіону. Тобто, розробка такої моделі виробництва де саме потенціал та спеціалізація регіону враховується і призводить до того що більшість таких «технологічних» міст мають високі показники розвитку.

Таблиця 1

Досвід Японії

Етап	Період	Зміст етапу
Перший	3 п. 60-х рр.	Японія починає розробляти плани комплексного розвитку країни.
Другий	1962-1970 рр.	Закон «Про комплексний розвиток території країни». На даному етапі було ухвалено ще чотири плани комплексного розвитку території країни; Перші два плани були сформовані на «полюсах росту» - «нових промислових міст» та «спеціальних промислових зонах». В них розкривались основні положення щодо розвитку регіонів, міст та префектур.
Третій	1976-1990 рр.	У третьому плані була більш соціальна направленість.
Четвертий	1987-2000 рр.	Четвертий план комплексного розвитку територій (1987-2000) ще в більшій мірі орієнтувався на спеціалізацію регіонів, на їх більшу участь у процесі реалізації плану, у даному випадку створенні «технополісів» та співпраці з університетами. Соціальна направленість зіграла вирішальну роль, бо допомогла завоювати довіру та підтримку населення

До позитивних проявів функціонування технополісу віднесемо наступні [3]:

- підвищення інноваційної активності;
- формування інноваційної інфраструктури;
- прискорення комерціалізації новацій;
- структурна перебудові виробництва;
- створення нових робочих місць;
- удосконалення механізмів інноваційної діяльності;
- підсилення наукоємності розвитку промисловості;
- підвищення професіоналізму кадрів;

Система державного планування зразу ж підтримала ідею створення технополісів, на даний момент в Японії їх 19. Будівництво

технополісів фінансується не тільки державою, але всіляко підтримується нею.

Отже, з цього можна зробити висновок, що технополіси це величезні міста осередки науки, для яких саме НТП та розвиток раціональної діяльності є визначальною метою. Як зрозуміло, Японія одна з найрозвинутіших країн, тому перейняти її досвід щодо створення технополісів було б корисно і для нашої держави. [4]

Але ж головне питання так і залишається, чи можливо створити в Україні так звану «Силіконову Долину», або технополіс за зразком тих які існують в інших країнах.

Чи можливо в Україні створити технополіс, подібний Силікон-Веллі (Силіконова Долина)? Так, можливо, для цього в Україні є всі передумови. Вже навіть на базі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» було створено в вересні 2005 року Технополіс «Київська політехніка».

Формування ефективних механізмів створення та функціонування технополісів в Україні є вкрай нагальною проблемою і повинно входити в число пріоритетних напрямів економічної політики держави. При цьому необхідно створювати такі механізми функціонування та регулювання, які б перетворили ці інноваційні утворення з номінальних, затеоретизованих, чи що ще гірше, корумпованих, в ефективно працюючі на розвиток української держави та нації.

Література

1. Технополіс [Електронний ресурс]: Словники та енциклопедії на Академіка – Режим доступу сайту: http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_japan/822/ Технополис – Назва з екрану.
2. Що таке технополіс? Світовий і російський досвід створення і розвитку технополісів. [Електронний ресурс] – Режим доступу сайту: <http://www.tehnpolis-gusev.ru/> – Назва з екрану.
3. Технополісна концепція розвитку економіки. [Електронний ресурс]: КМ.RU (головна) Освіта – Реферати. Рубрика: економіка – Режим доступу сайту: http://student.km.ru/ref_show_frame.asp?id=59631362DB8B4BC0A623AFB5E5B9B81C – Назва з екрану.
2. Тульчинська С.О. Розвиток технополісів та наукових парків у контексті формування інноваційної економіки. [Електронний ресурс] – Режим доступу сайту: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_ep/2010_2/files/EC210_44.pdf

Науковий керівник: д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Будзяк В.М.

Юрко Т.В., студентка III курсу, 10 групи
факультет торгівлі та маркетингу
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ РЕКЛАМИ ПРИ ПРОСУВАННІ ГЛОБАЛЬНИХ АВТОМОБІЛЬНИХ БРЕНДІВ

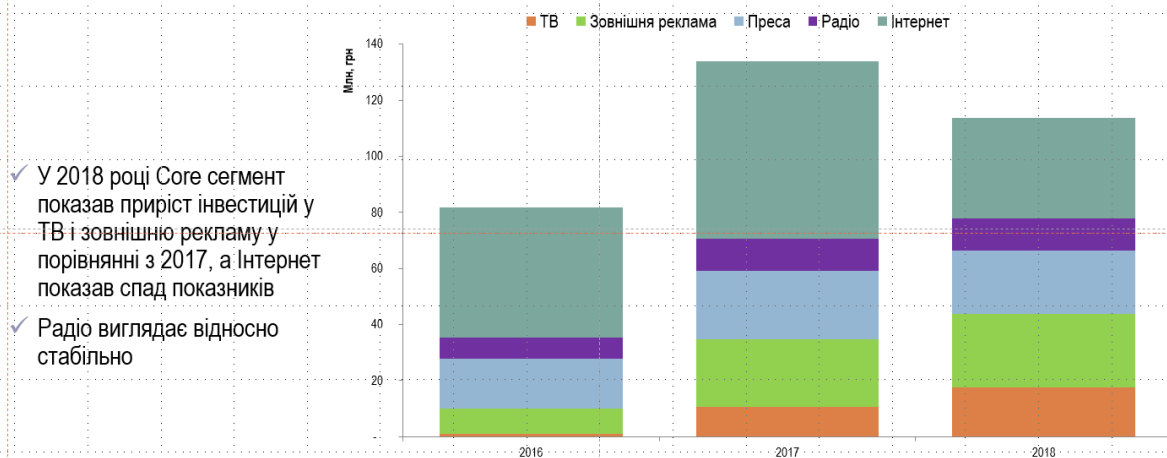
Сучасний світ характеризується посиленням тенденції до глобалізації та інтернаціоналізації бізнес-діяльності в абсолютно різних галузях та сферах діяльності. Великі компанії здійснюють свою експансію далеко за межі країн походження, використовуючи при цьому сучасний інструментарій міжнародного маркетингу та реклами[1].

Автомобільному ринку XXI століття, як і іншим, властиві істотні зміни, пов'язані як із зовнішніми впливами і очікуваннями (світова економічна криза, динамізм політичної ситуації в країнах світового авангарду, зокрема США, Великобританії, Франції), так і зі структурною перебудовою самого ринку. Наразі сформувався цілий напрям – «автомаркетинг», в якому розглядаються особливості просування автомобільних брендів різними інструментами маркетингу. Політика просування автомобільних брендів спрямована на збільшення обсягу реалізації продукції на глобальних ринках через такі пріоритетні інструменти як стимулювання збуту; зв'язки з громадськістю; реклама.

Для оцінки ключових трендів в комунікаційній стратегії компаній-лідерів на глобальному автомобільному ринку проведемо аналіз бази даних сегменту категорії Core авто за 2016-2018 рр. розрізі динаміки та структури медіа інвестицій[5] (рис.1). Графік описує динаміку і співвідношення витрат бюджету бренду Ford на такі канали реклами як ТВ, зовнішня реклама, преса, радіо та Інтернет.

Аналіз засвідчує, що спостерігається зниження ролі телебачення як впливового комунікаційного ресурсу та інструменту, відтак у 2018 році знижується частка видатків бюджету в ТВ, при цьому істотно зростає значення та фінансування зовнішньої реклами. Стабільні показники

Динаміка медіа інвестицій (2016-2018 рр.)

SPARK

Source: Communication Alliance, Agency estimation

можна відзначити щодо частки радіо і преси протягом 3-х років. Таким чином ми бачимо, що один із глобальних автомобільних гравців – компанія Ford використовує Інтернет і зовнішню рекламу як пріоритетні інструменти комунікаційного впливу.

Рис. 1. Динаміка та структура витрат медіабюджету компанії Ford в 2016-2018 рр., у %

Успішна стратегія просування товарів або послуг на міжнародний ринок передбачає вирішення завдання щодо поєднання глобальних та мультинаціональних підходів.

Розглянемо основні причини ускладнення в застосуванні глобального підходу (повної стандартизації) на прикладі використання в якості інструменту просування - рекламного ролика.

Аргументами на користь застосування мультинаціонального підходу є наступне:

- у різних країнах існують культурні відмінності, а також мають місце відмінності в поведінці споживачів;
- рівень економічного розвитку окремих країн може бути різним;
- законодавчі відмінності в питаннях державного регулювання рекламної діяльності.

Відтак, саме на цьому ринку рекламний ролик, що є інструментом просування, вимагає адаптації. Контент ролика повинен бути націлений на цільовий сегмент і культурні цінності країни [2]. Задля підтвердження нашої гіпотези щодо необхідності застосування адаптаційного мультинаціонального підходу розглянемо кейси рекламних роликів Ford на території Бразилії і Туреччини.

Бразильці - відкриті люди і дружелюбно налаштовані при спілкуванні зі співрозмовниками. Менталітет бразильців заснований на оптимізмі, позитивному ставленні до життя і проблем, що виникають. Рекламний ролик Ford, адаптований під бразильський менталітет, є перш за все соціальним і таким, що відображає емоції і переживання, які зіграють позитивну партію у виборі автомобіля. Головна ідея - легкість у використанні і «щоденний» помічник в пересуванні. Ідеї ролика властива оригінальність. Сюжет рекламного ролика наповнений помірною кількістю креативу. Стил - витриманий, мінімалістичний. При розробці відео-меседжу враховані такі обов'язкові нюанси мотивації споживача як: купувати, вкладати, довіряти, дізнаватися [3].

Рекламний ролик Ford для ринку Туреччини відображає особливості соціокультурного середовища цієї країни та споживчої поведінки її жителів. Їм властива розмірений життєвий ритм, навіть певна непунктуальність. Жінки в Туреччині мають дуже різний стиль і рівень життя - в залежності від регіону, в якому вони живуть. На державному рівні права жінок і чоловіків в Туреччині рівні, і, крім того, туркені отримали право голосу раніше (в 1930 р), ніж жінки інших європейських країн (наприклад, Франції - в 1944 г.). Тут ідея ролика істотно відрізняється від Бразилії.

Обрана стратегія просування бренду Ford не виділяється передовими технологіями. Для реклами обрали вантажівку в підтриманому стані, щоб звернути увагу на практичність, довговічність та стійкість автомобіля, який може застосовувати в своєму житті не тільки чоловік, але і жінка. Він легкий і зручний у використанні. Ролик відображає незалежність і самостійність турецької жінки, що можна оцінити як певну перспективу та потенціал для розвитку [4].

У підсумку можна зробити висновок про доцільність використання в стратегіях міжнародного маркетингу підходи, які відбивають стратегію компанії та, водночас, враховують особливості соціокультурного середовища. Канали реклами при цьому можуть бути задіяні одночасно всі (з метою більшого охоплення цільової аудиторії)

або вибірково (залежить від бюджету і цілей). Навіть в умовах глобалізації більшість міжнародних компаній намагаються враховувати культурний, економічний і законодавчий аспект в окремо взятих країнах на етапі адаптації реклами, тобто приведення її у відповідність з культурними та іншими особливостями цієї країни.

Література

1. Філіп Котлер., Основи маркетингу - URL <http://infotour.in.ua/kotler.htm>
2. Адаптація // Сайт Відкритої рекламної енциклопедії «Advertopedia» — URL:<http://www.advertopedia.ru/index/show-article?id=5>
3. Рекламний ролик Ford (Бразилія) – URL https://www.adsoftheworld.com/media/content/ford_accessibility_mat
4. Рекламний ролик Ford (Туреччина) – URL https://www.adsoftheworld.com/media/film/ford_international_womens_day
5. База даних Core Auto Category Review (Spark Foundry) – URL <http://www.sparkfoundryww.com/>

Науковий керівник: Кудирко Л.П., кандидат економічних наук, професор кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ

Юрчук О.Ю., студент, III курс, 10 група
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ВЖИВАНИХ АВТО В УКРАЇНІ : ПЕРШІ РЕЗУЛЬТАТИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Питання ввезення в Україну вживаних автомобілів з-за кордону є актуальним для великої частини населення України, в тому числі для тих, хто вже придбав або тільки збираються це зробити. Адже, зміни в законодавстві, які нещодавно відбулися, потребують детального вивчення.

У грудні українці поставили на облік 21,4 тис. легкових автомобілів з пробігом. В результаті первинний ринок останнього місяця 2018 року становить 28,4 тис. авто, а частка вживаних автомобілів на ньому досягла рекордних 75 %. Такому зростанню

первинних реєстрацій імпортованих авто в Україні сприяло прийняття законів щодо їх легалізації [1].

За підсумками минулого року, українські номери отримали 116,8 тис. імпортованих вживаних легкових автомобілів або вдвічі більше ніж у 2017 році. Ринок нових авто в 2018 році становить 81,8 тис. шт., що на 0,6% менше результату попереднього року.

Підвищений попит на вживані авто призвів до загального зростання ринку легкових автомобілів на 43% , тобто до 198,6 тис. машин. Маркою – лідером на первинному ринку легкових авто з пробігом став Volkswagen. У 2018 році українці поставили на облік 19250 одиниць , що втричі більше ніж нових автомобілів цієї ж марки. На другому місці Renault з показником 14758 авто. Первинні реєстрації вживаних Renault в 1,7 рази перевищили результат нових. Skoda посіла третє місце – 10615 одиниць з пробігом (майже в 2 рази більше продажів нових Skoda). Четвертим за популярністю став Ford, імпорт цієї марки обрали 7854 українців, в 2,5 рази більше ніж тих, хто вибрав нові. П'ятим представником ринку легкових автомобілів з пробігом став Opel з результатом 6827 машин (нових в минулому році було реалізовано всього 209 шт) [1].

Попри таку яскраву статистику зареєстрованих автомобілів , за останні роки кількість незаконних одиниць в Україні зростала швидкими темпами. Протягом 2018 року в Україну ввезли 173 тис. автомобілів особистого користування та комерційного призначення з іноземною реєстрацією в режимі "транзит", 53,1 тис. - в режимі "тимчасового ввезення". Взагалі ж в минулому році йдеться про цифру близьку до пів мільйона авто [2].

За таких умов, питання законодавчого регулювання ситуації ставало все більш актуальним. Тому , вже 25 листопада 2018 року набув чинності закон України про розмитнення авто на євро номерах. Один із поступків влади – пільговий період з коефіцієнтом 0,5 для автомобілів, які будуть розмитнені впродовж 90 днів після вступу закону у силу. Цей документ передбачає зниження митних податків на реєстрацію автомобілів на європейських номерах.

Так, акцизний збір на авто планують розраховувати на основі таких базових ставок:

- для бензинових з об'ємом до 3 тис. куб сантиметрів – базова ставка 50 євро ;
- для бензинових з об'ємом понад 3 тис. куб сантиметрів – 100 євро ;

- для дизельних двигунів – 75 євро ;
- для дизельних двигунів від 3,5 тис. – 150 євро.

Також вводиться граничний коефіцієнт віку автомобіля, що становить 15. Тобто, для автомобілів, вік яких перевищує 15 років, буде застосовуватися коефіцієнт 15. Без змін залишається норма щодо скасування екологічних вимог при взятті автомобіля на облік в Україні.

Розмір ставки акцизного податку для відповідного транспортного засобу визначається за формулою:

$$\text{Ставка} = \text{Ставка базова} \times K \text{ двигун} \times K \text{ вік} \quad (1)$$

де: K двигун - коефіцієнт, що визначається діленням об'єму циліндрів двигуна внутрішнього згорання відповідного транспортного засобу в куб. см на 1000 куб. см;

K вік - коефіцієнт, що дорівнює кількості повних календарних років з року, наступного за роком виробництва відповідного транспортного засобу, до року визначення ставки податку (для нових транспортних засобів та транспортних засобів, що використовувалися до одного повного календарного року, коефіцієнт дорівнює 1).

Ставка для електричних легкових транспортних засобів, оснащених виключно електричними двигунами (одним чи декількома) - 1 євро за 1 кВт ємності електричного акумулятора.

Ставка для гібридних легкових транспортних засобів - 100 євро за 1 одиницю.

Крім акцизу, у вартість придбаного авто входить ще три платежі, це ПДВ (20% від вартості), ввізне мито (10 % від вартості) та збір до пенсійного фонду (3-5%).

Ще один закон передбачає такі штрафи за порушення терміну перебування авто на європейських номерах у режимі транзиту:

- від 10 до 20 діб – штраф 17 тисяч гривень;
- від 20 до 30 діб – 85 тисяч гривень;
- більш ніж на 30 діб (а також за втрату або розкомплектування авто) – 170 тисяч гривень, або ж авто конфісковуватимуть за рішенням суду.

Окрім того, відтепер можна скласти протокол про порушення митних правил за відсутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Цей протокол у подальшому надсилатимуть людині за домашньою адресою [3].

Література:

1. УкрАвтопром.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrautoprom.com.ua>
2. Державна фіскальна служба України . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua>
3. ЗУ «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування акцизним податком легкових транспортних засобів». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ П'янкova О. В.

Gura P.S., student, I course, 9m group,
Faculty of International Trade and Law,
Kyiv National University
of Trade and Economics, Kyiv

OPERATIONAL PERSPECTIVES OF CANADA-UKRAINE FREE TRADE AGREEMENT

Canada-Ukraine Free Trade Agreement (CUFTA) has been in operation since August 1, 2017. Negotiations on this Agreement have been lasting during 6 years. It is the second free trade regime after the EU regime.

CUFTA is the complex Agreement on free trade, which contains regulations on rules of determination of origin, in addition to tariff liberalization policy, competition policy, public procurement, sanitary and phytosanitary measures, technical barriers in trading, intellectual property protection, trade facilitation, bilateral emergency measures of trade protection, labour protection and environmental protection regulations, institutional provisions, settlement of disputes between states etc.[1].

For a long period between Ukraine and Canada, there is a strong imbalance in trade. The volume of goods import from Canada to Ukraine is significantly prevalent over the volume of exports from Ukraine to Canada.

In the structure of Ukrainian exports to Canada predominate copper and its products, ferrous metals, tannin extracts, nuclear reactors, boilers, cars, land vehicles, except the railway. In the structure of Canadian exports are

mineral fuels; petroleum and products of its distillation, pharmaceutical products, nuclear reactors, boilers, cars, fish and crustaceans, land vehicles, except the railway. Accordingly, together these products provide almost 80% of export and 95% of import [2].

Canada - Ukraine Trade and Investment Support project (CUTIS) identified the following priority sectors of Ukrainian small and medium-sized enterprises in Ukraine for further exports to Canada: IT services, clothing, shoes, furniture, chocolate and confectionery [3].

CUFTA provides for the abolition of import duties on the import of 98% of Ukrainian goods. As a result, industrial goods received duty-free access to the Canadian market, except some vehicles with a seven-year transition period, and agricultural goods of Ukrainian origin, except 108 tariff lines that fall under the global tariff quotas of Canada. For the specified 108 tariff lines of agricultural goods, domestic exporters will be able to deliver goods at a zero rate of import duty within the framework of Canada's global quotas (outside the quota, the size of the duty reaches 150-300%) [3]. FTA provides for quotas for 22 agricultural groups of Ukrainian goods [4].

Therefore, the list of exceptions perceptibly concerns processed agricultural products, which are the priority for Ukrainian exports. However, such restrictions on export quotas exist in all the countries that are in a Free Trade Agreements with Canada [5].

Among the main Ukrainian products that will benefit from duty-free access to the Canadian market in the short term are sunflower oil, sugar, confectionery and chocolate, alcoholic beverages, beer and juices. Also, in the list there are such industrial goods as clothing, ceramics, metallurgy and chemicals [6]. From 7000 positions of the Canadian customs tariff, Ukraine has 6900 positions for duty-free and quota-free trade immediately after the entry into force of the Agreement [7]. The agreement will also contribute to the development of cooperation in the field of aircraft construction. In the longer term, it is planned to increase the supply of high-tech equipment and industrial goods with high added value [6].

Ukraine, in turn, abolished import duties on about 80% of imports from Canada. Among agricultural products, goods such as fish and seafood, grains, peanuts, oilseeds and fruits of other oilseeds, chocolate, bakery and confectionery products, fruit juices, mineral water, beer, wine, etc., received duty-free access to the Ukrainian market. Also, in the list there are such industrial goods as textiles, iron and steel products, equipment and spare parts for it, electrical equipment etc. Regarding the rest of the agricultural and

industrial products, Ukraine will open its market gradually over a transition period of 3, 5 and 7 years [6].

Such asymmetrical nature of the CUFTA will help national manufacturers in adapting to a new competitive environment. Ukraine also maintains tariff quotas for frozen pork, offal and fat. Sugar from the free trade regime is excluded. For individual poultry products, on which Ukraine has a significant export potential, import duty rates will decrease by only 20% over seven years [5].

According to the CUTIS research, a significant proportion of the Canadian population forms the demand for food in Canada – immigrants from different countries, including Ukraine.

For the Ukrainian agricultural sector, the CUFTA means not just the abolition of duties on agricultural products, but also the opportunity to improve our own quality, because all exports go through a multistep control, since the Canadian market is rather complicated due to numerous regulatory barriers. However, there are niches that Ukrainian entrepreneurs can take. According to experts, soybean, corn, pulses, cabbage, pepper, mineral water, sports equipment, and ceramic tiles can be in great demand. The segment of premium products is growing quite rapidly in Canada, which indicates an increase in demand in the coming years for frozen and fresh vegetables, fruits, organic products, juices and canned foods [8].

The implementation of the Agreement will allow diversifying trade flows from Ukraine, and allow to use by Ukrainian exporters duty-free access to a new market and to attract investments from Canada to Ukraine. The Agreement provides support for Ukrainian entrepreneurs when entering the Canadian market, in particular because of the CUTIS project.

Thus, the agreement opens up opportunities for Ukrainian business not only in terms of expanding markets, but also for the modernization and development of production in order to increase competitiveness in new markets.

References

1. Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/124_052-16
2. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Експорт. Нові можливості Канади. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://cutisproject.org/blog/exports-aval/>

4. ЗВТ з Канадою: Що вигідно експортувати. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://trademaster.ua/articles/312376>
5. I can export. Практичний посібник з експорту до Канади для українських малих та середніх підприємств. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://cutisproject.org/success/icanexport/>
6. Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою: нові горизонти для українського бізнесу. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=805781ab-b0fb-4559-a9ee-9daa7e44fcb0&title=BroshuraugodaProVilnuTorgivliuMizhUkrainoiuTaKanadoi-NoviGorizontiDliaUkrainskogoBiznesu>
7. Які мінуси приховує зона вільної торгівлі з Канадою. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://espresso.tv/article/2016/07/14/scho_oznachaye_zvt_z_kanadoyu?amp
8. ЗВТ з Канадою: як пройшли пів року аграрного експорту. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://cutisproject.org/blog/agro-exports/>

Scientific supervisor: Diachenko O.V., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Department of International Economics Relations, KNUTE

Hladysh V., 3-rd year student,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
Namoniuk V., PhD, Assoc. Prof.,
Taras Shevchenko National University of Kyiv

FOREIGN DIRECT INVESTMENTS AND ECONOMIC GROWTH: CASE OF UKRAINE

Foreign direct investments (FDI) represent an important component in international capital transfer. At the beginning of 2018 there is a total outstanding stock of above \$31,5 trillion. FDI has grown from 6% of world GDP in 1980 to 38 % in 2018. Developed economies account for 64,4 % of global stocks. In contrast, within the recent years developing economies started to account for a growing share of global FDI inflows, absorbing 47 % in 2017, compared with 36 % in 2016 [5].

Nowadays, there is no single point of view in economic science regarding the impact of FDI on the economic growth. In their recent paper

Bruno and Campos found out that 50 per cent of empirical studies reflect the positive effect of FDI on economic growth, 11 per cent the negative one and in 39 per cent of studies the link between FDI inflows and economic growth is not traceable [2]. Generally, neoclassical growth models as endogenous ones emphasize the positive relation FDI/GDP, however in different contexts. They consider the impact of FDI on growth to be identical to domestic investments. On the contrary, endogenous models usually use far more broad approach, assuming that FDI in GDP growth are more productive than internal investment as they provide introduction of new technologies, workplaces etc. in the host country. Such models are primarily interested in the long-term growth of the economy.

In general, the following key FDI effects on economic growth can be distinguished (Table 1).

Table 1

FDI effects on the economic growth of host and home countries

Host country	Impact	
	Positive	Negative
1. Transfer of new technologies and know-how	X	X
2. Formation of the human resources	X	X
3. Integration into the global economy	X	X
4. Increased competition	X	X
5. Firms development and restructuring	X	
6. Difficulty of implementation economic policies		X
Home country		
1. Home country exports (including multinationals' exports)	X	X
2. Factor demand	X	X
3. Unemployment		X
4. Reverse resource/money transfer	X	

Source: own illustration based on [4]

It is worth mentioning that the character of the above-mentioned effects has both positive and negative impact. Generally, the development and reorganization of firms makes a positive impact on the economic growth of the host countries, and the negative one comes from the difficulty of implementation economic policies.

Due to the lack of domestic investments and to promote economic growth, Ukraine is in great need of FDI. Accordingly, it is necessary to

evaluate and assess the extent to which investment and economic growth indicators are interrelated. The regression analysis of the impact of FDI on the Ukrainian economy points to a significant positive correlation between FDI inflows and nominal GDP for 1992-2017. The regression correlation coefficient is 0.87 (Figure 1).

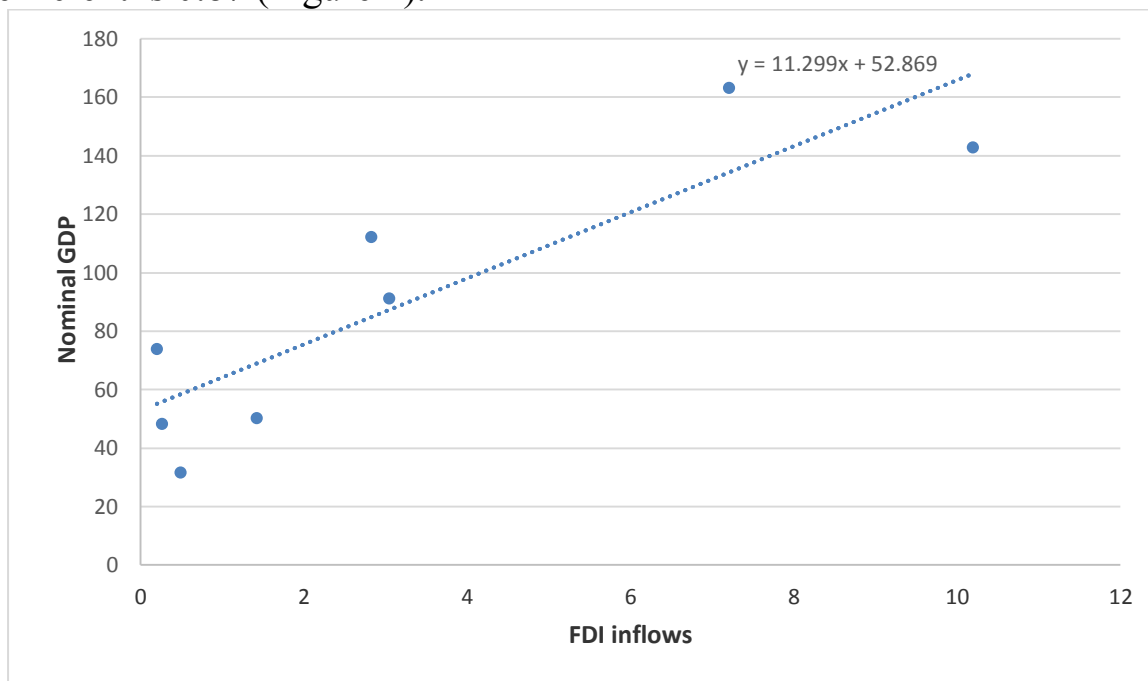

Figure 1. Correlation between FDI inflows and nominal GDP of Ukraine, 1992-2017 (Billions of dollars)

Source: own calculations.

An example of Ukraine decisively suggests the need for a gradual increase in foreign investment volumes to stimulate economic growth. However, a number of foreign scholars deny FDI being the main source of economic development in Central and Eastern Europe. Jimborean's research [3] shows that the countries of Central and Eastern Europe should not return to the growth model with excessive capital inflows, as the volatility of such flows in this region is significant. Furthermore, the issue of regulation and control over FDI remains extremely important for Ukraine.

However, a number of FDI effects for Ukraine are negative:

- disproportions in the sectoral structure of FDI inflows (e.g. the growth of investment volumes to the banking sector before the global crisis of 2008 stimulated excessive consumer demand and caused negative trade balance, the growth of imports, devaluation of the hryvnia and inflation growth);
- inflows of pseudoeffective FDI – those involved in high-income

sectors of the economy and those which do not contribute to the socio-economic development of the state and the growth of its competitiveness. In the long run, such investments hinder economic development, cause the deterioration in the balance of payments and the increase of corruption manifestations, threaten to launch the process of dollarization;

– inflows of speculative FDI (spontaneous character, short and medium term) [o].

To summarize, it is necessary to mention that FDI can spawn both positive and negative effects. Our analysis demonstrates the positive impact of FDI on the Ukrainian economic growth. Thus, the question of attracting investment to Ukraine under the current circumstances is a matter of the greatest importance.

References

1. Татарульєва А. О. Вплив іноземного інвестування на економічний розвиток країни. Причорноморські економічні студії. 2016. №. 4. С. 29-34.
2. Bruno R., Campos N. Reexamining the Conditional Effect of Foreign Direct Investment. IZA Discussion Paper No. 7458. June 2013. 63 p.
3. Jimborean R. Foreign direct investment drivers and growth in Central and Eastern Europe in the immediate aftermath of the global financial and economic crisis. Palgrave Macmillan, Cham, 2017. 266 p.
4. Lipsey R. E. Home-and host-country effects of foreign direct investment. Challenges to globalization: Analyzing the economics. University of Chicago Press, 2004. P. 333-382.
5. World Investment Report 2018: Investment and New Industrial Policies. New York and Geneva, 2018. 213 p.

Ivkova N.I., student, III year, 5 group
 faculty of international trade and law,
 Kyiv National University of Trade
 and Economics, Kyiv

HOME-BASE EXPLOITING AND HOME-BASE-AUGMENTING LABS AUGMENTING LABS IN R&D ACTIVITY OF MNE

An increasing number of companies in technologically intensive industries such as pharmaceuticals and electronics have abandoned the

traditional approach to managing research and development and are establishing global R&D networks in a noteworthy new way.

Walter Kuemmerle in his article “Building effective R&D capabilities abroad” [2] shows that many MNEs are changing their strategic approach to R&D. In particular, international projectors are decentralizing their R&D: instead of keeping all their R&D activities in their home country, they are building international networks in which foreign R&D laboratories fulfil specific roles within the firm.

There are two main reasons for this trend. First, many MNEs feel they need to be present in various knowledge and innovation clusters scattered around the world. Often, a host country presence is essential in order to monitor and absorb new developments – typically, complementary resources from foreign input providers such as competitors, host country universities and scientific communities. Second, given the commercial requirement of moving quickly from innovation to market, MNEs must integrate their R&D facilities more closely with host country manufacturing operations, so as to support complex production tasks. This often involves complementing existing, internationally transferable FSAs in the upstream, technological knowledge sphere with a set of location-bound FSAs in host countries.

Kuemmerle has outlined three key stages [1] in the development of foreign R&D units: first, selecting the decision makers; second, the set of decisions and actions that strengthen the facility’s initial capabilities; and third, the decisions and actions designed to maximize the lab’s contributions to the MNE’s overall corporate strategic goals.

First, the MNE selects the decision makers. Most MNEs set up a technology steering committee, usually consisting of five to eight members, with extensive technical and organizational expertise, and representing a broad variety of educational backgrounds. The technology steering committee typically reports directly to the CEO. This approach reduces the bounded rationality problems faced by the MNE, by reducing the uncertainty involved in assessing alternative, high-distance locations.

Second, when trying to strengthen the lab’s initial capabilities, senior management should bear in mind that home-base-exploiting and home-base-augmenting lab types have different needs and require different skills. Home-base-exploiting labs should be located close to key markets and the MNE’s own foreign manufacturing units so that the firm’s technological innovations can be rapidly adapted to host country requirements if needed, and absorbed by host country manufacturing operations. This is an example of how

adapting to key markets sometimes requires building new, location-bound FSAs in host country to link the MNE's internationally transferable FSAs more effectively with the location advantages of the host country's output markets.

In contrast, home-base-augmenting labs should be located in critical knowledge clusters relevant to the MNE's businesses, where they will be well positioned to tap into new sources of innovations. The initial senior managers selected to guide this type of lab through the capability-strengthening stage 'should be prominent local scientists...' to nurture ties between the new site and the local scientific community. Here, the MNE's main problem is that it cannot access knowledge resources available in foreign locations without becoming an insider here.

Third, to maximize the lab's contributions to the MNE's strategic goals, each lab, especially the home-base-exploiting one, should interact regularly with the other R&D units, as well as with the firm's manufacturing and marketing operations. The home-base-augmenting labs should, in addition, remain focused on strengthening their insider status in their host country scientific communities.

Actually, for effective knowledge recombination to occur, each lab must become integrated as quickly and seamlessly as possible with the other parts of the MNE. This entails substantial interaction, both with home country R&D managers in the central lab and directly with other units in the company research network. In this context, exist some offers with the following description of the ideal profile of R&D unit leaders, who will be instrumental to the necessary knowledge recombination. In short, senior R&D lab managers must be able to marshal the resources necessary for the lab to be successful in meeting its objectives, including new FSA development. The managers do this by connecting the lab with other resources inside the firm and, especially in the case of home-base-augmenting labs, effectively tapping the external environment in host markets for new knowledge.

We want to give some examples of such an R&D activity [1]. In the case of US-based document services company XEROX, senior management decided to establish a home-base-augmenting site in continental Europe as it believed that the unique opportunities for new research and knowledge extraction in that area warranted a second lab to complement an existing one in the United Kingdom. Given the lab's proposed knowledge-augmenting role, the company decided to locate the lab in Grenoble, France, viewed as an established center of

scientific excellence. Xerox hired a renowned French scientist to head up the unit and integrate it within the local scientific community.

And as another example, Japan-based electronic giant Matsushita has set up an effective, international R&D knowledge network consisting of both home-base-exploiting and home-base-augmenting labs. Units can communicate directly with each other, formally and informally, rather than using a central R&D office as an intermediary. This process of direct communication increases the level of knowledge transfer and resource recombination within the company. Furthermore, R&D managers meet on a regular basis to discuss their current scope of technological capabilities and also participate in planning sessions with manufacturing and marketing managers to develop a more accurate sense of the types of R&D innovations that could be valuable in the future. Here, the focus is on the international transfer of non-location-bound FSAs in multiple directions.

So, these examples illustrate, that MNEs are increasingly adopting an interlinked network of host country facilities to improve their R&D efforts, rather than relying on a centralized approach with all core R&D performed in the firm's home market. In addition, the labs can play different roles, depending on whether their primary purpose is to exploit knowledge or augment knowledge.

References

1. Verbeke A. International Business Strategy. Cambridge University Press. 2009. 177-191.
2. Kuemmerle W. Building Effective R&D Capabilities Abroad. Harvard Business Review. March-April 1997. URL.: <https://hbr.org/1997/03/building-effective-rd-capabilities-abroad>

Scientific supervisor: Doctor of Economics, Professor of the Chair of International Economic Relations of KNTEU Kalyuzhna N.G.

Khoinatska L., student 1 course, 5ab group,
Faculty of International Trade and Law
Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv

**THE CONCEPT OF SMARTH ECONOMY AS THE BASIS FOR
SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF UKRAINE**

The success of countries with emerging economies (including Ukraine) is based on the latest stage of agricultural and industrial or traditional industrial development. The largest problem of such countries is institutional obstacles to the implementation of transformation of the economic system from industrial and agricultural economy to smart economy and high technology production. The economy of Ukraine is based on the out-of-date technology entailing the low efficiency of the use of material, energy and labour resources. Production is accompanied by the environmental pollution and accumulation of large amounts of waste. The level of social welfare is low and declining. The role of the concept of smart economy as a tool for sustainable development and success of the national economy should be under discussion.

Features of the perspectives smart economy Ukraine are that this country has low technological structure of economy (metallurgical, chemical, agriculture, petrochemicals, outdated energy, heavy engineering), lost control of the Crimea and a large part of the industries Donbass. Ukraine's economy is low-competitive due to high energy costs and resources. Under resources usage there are considerable losses caused as outdated technology and inefficient pricing (particularly for those entities that use them in the production process, and end users). Ukraine is a one of Europe's country largest air pollutants. An important driving force of the smart economy is a complex policies and measures aimed on energy intensity reduction. [1]

Compared with the developed countries, energy intensity of Ukraine's GDP is very high, determines the low competitiveness of the economy. Efficient use of natural resources in Ukraine is very low. Information Technology (IT), innovative network created between universities, business and government are developing in Ukraine. "Trends in the global IT market is to spread the so-called "third platform" that has manifested in the use of cloud technologies; dissemination of technology "internet of things;" the widespread use of mobile devices; the spread of 3D-printing; the increasing role of software; increasing demand for analysts, conducted in real time; dissemination of data visualization; progress in the application of IT in medicine, logistics, etc.)". Effectiveness of "third platform" is low because of a weak institutional framework in Ukraine. Introduced production of innovative products (the names) decreased by 4.9 times. The PSR model by OECD provides a means of selecting and organizing data/indicators of sustainable development in a useful way for decision-makers and the public. The major interest of this study incorporates the common characteristics of

the smart economy and the relationships between the environment, social, technology and economic dimensions for sustainable development of Ukraine. [2]

Calculation of the correlation matrix allowed to identify the relationship between indicators of smart economy, sustainable development and the environment. The matrix of inter correlations calculated for all possible predictor variables and allowed to select variables for multiple regression model in which the dependent variable is the indicator of “State” total greenhouse gas emissions.

We have assessed and interpreted the impact of factors of smart economy on sustainable development of Ukraine. The total greenhouse gas emissions is a dependent variable closely connected with the models of production and consumption and have relationship with environmental, social, technological and economic dimensions of sustainable development of Ukraine. The results of the multiple regression analysis have made it possible to identify two factors that have the greatest impact on the total greenhouse gas emissions (dependent variable) in Ukraine: The GDP per person employed and the level of energy intensity of primary energy. The GDP per person employed is one of indicators characterizing smart economy as “innovation and knowledge economy increasing productivity in all sectors of economy.”

The level of energy intensity of primary energy is one of indicators characterizing smart economy as the “green economy, implementation of sustainable development principles aimed at creating the economy free of pollution and with the efficient energy consumption.” The total greenhouse gas emissions is indicator of “State” in the PSR model. The GDP per person employed and the energy intensity of primary energy are the indicators of “Response” in the PSR model. The research findings prove the need for implementation of such strategic measures as stimulation of innovation and knowledge economy and promotion of green economy which are characteristic indicators of smart economy and influence on sustainable development of the Ukrainian economy nowadays. The findings confirm the hypothesis that aimed at sustainable development one should reduce the energy intensity in the GDP of Ukraine and ensure the growth of green productivity of economy. The calculations show that none of the indicators of innovation networks and digital economy influence on emissions in Ukraine. However, their implementation may increase the productivity and therefore sustainable development of the Ukrainian economy. Innovation and

knowledge economy and green economy are the general characteristics of smart economy having the greatest impact on sustainable development of the Ukrainian economy nowadays. [3]

References

1. Building Smart Cities and Communities. [Electronic resource] –Access mode: <http://www.eu-smartcities.eu/sites/all/files/blog/files/Building%20SMART%20CITIES%20EIP.pdf>. [Last retrieved on 2016 Sep 01].
2. Galperina, L., Lukianenko, L., Yatsenko, A. (2015), Financial factors of the strategies the TNC for the global IT market. Investments: Practice and Experience, 24, 89-94. [Electronic resource] – Access mode: <http://www.econjournals.com/index.php/ijefi/article/view/3757/pdf>
3. State Statistics Service of Ukraine. Retrieved September 2, 2016. [Electronic resource] – Access mode: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Scientific supervisor: Candidate of Sciences (Economics), Associated professor of International Economic Relations Department KNUTE Kravets K. P.

Krasovska A. V, student 5 course, 2am group,
Faculty of International Trade and Law
Kyiv National University of Trade and Economics (Kyiv)

CURRENT TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF TRADE AND ECONOMIC RELATIONS BETWEEN UKRAINE AND POLAND

In the foreign economic policy, the relations between Ukraine and Poland are important, due to the common history of Ukrainian-Polish relations, as well as a number of common political and economic interests. In recent years, Poland has actively supported Ukraine in its direction to the integration into the European Union.

Poland has been regularly investing in Ukraine since 1991. After 2005, after Poland's integration into the EU, capital investments really lifted off — moving into the hundreds of millions per year, in comparison to the tens of millions in previous years. It leads to improvement of business connections between the two countries and Ukraine's nearest integration with the EU.

The Republic of Poland is also one of the most important trade partners of Ukraine. According to the State Statistics Committee of Ukraine, Poland accounted for 7% of export supplies in January-April 2018, which is the fourth position in the list of the largest importing countries of Ukrainian goods [1]. The share of Poland in imports to Ukraine during this period is 6.6%, which is also the fourth indicator in the general list [1]. From the perspective of trade, we see great growth dynamics. Poland was also one of the main consumers of domestic agricultural products (\$657 million).

Polish direct investments in Ukraine are slightly increasing, and Polish entrepreneurs are interested in Ukraine. It is true that there is no such dynamic growth of investments, nevertheless the amount of foreign direct investments from Poland to the Ukrainian economy has grown by almost 60 million dollars. By the end of 2017, it was \$816 million (in comparison to 758.3 million dollars in 2016). According to the words of the former minister, poles are seeing special advantages from investing in Ukrainian assets like land, real estate and human resources.

The exchange of goods between Ukraine and Poland at the level of 6.5 billion dollars is a good figure, but there are opportunities to increase it.

The most perspective sectors (for bilateral trade and investment) are infrastructure projects, construction, building materials, agriculture, energy, the food industry — and, of course IT.

But there are a number of challenges faced by Ukrainian investors. One is mentality — they realize that it's impossible to transfer the rules of doing business in Ukraine to Poland — they just don't work here. Fetid bureaucracy, a weak justice system and corruption are the main obstacles to better trade relations between Ukraine and Poland. Legal compliance with EU standards is considered as the solution. [2]

Suggestions to Ukraine how the situation can be improved, goes around Ukraine's lagging process of internal reforms. Some appropriate steps should be taken to facilitate Ukraine's adaptation to the current economic conditions.

A number of appeals from the largest companies in the western region of Ukraine have risen due to the difficulties in crossing the Polish-Ukrainian border. So the first priority is reforming and streamlining customs regulations between Poland and Ukraine.

Despite the challenges, there are positive beliefs for further improvements to Ukrainian-Polish trade relations, as the two countries plaster their status as an economic, logistics center that bridge East and West.

Ukrainian entrepreneurs are easily adapting to the European business system now. Previous years Ukrainian workers were looking for work in Poland and now they are starting their own businesses there. Frequently they are quite successful — opening beauty salons, restaurants, cafes and buying property in Poland. [2]

According to the statics, we can see a significant increase in the number of Ukrainians who are bringing their business to Poland and the improvement of trade conditions between Ukraine and the EU. Ukraine is actively implementing European standards which build a solid foundation for further mutual, economic cooperation.

In addition, Poland has an impact on Ukrainian foreign trade as a major investor in the border area, giving an impulse to the development and modernization of industrial enterprises. Poland promotes industrial development in Ukraine's Western regions (including Lviv and Volyn regions), being not only a major trading partner and investor but also as a participant in joint cross-border projects. We can see that the cross-border cooperation, which is intended at the maintenance of the competitiveness of the small and medium enterprises, stimulates successfully the development of trading ties. A new stage of relations between Ukraine and Poland offers new opportunities for Ukrainian industry. [4]

Poland treats the Ukrainian Western regions as partners with high potential and real abilities of economic cooperation. The confirmation of this is the signing of agreements between the Polish and Ukrainian regions at different levels, including governmental agencies of regional importance. In Ukraine, these agreements create a favourable business climate for the development of economic collaboration between the businesses. Ukraine should think more about strengthening relationships with its European neighbor.

References

1. State Statistics Service . [Electronic resource] – Mode of access: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Kyiv Post article. [Electronic resource] – Mode of access: <https://www.kyivpost.com/world-in-ukraine-poland/business-and-trade-are-building-new-bridges-between-ukraine-and-poland.html?cn-reloaded=1>
3. Article of online magazine Censor. [Electronic resource] – Mode of access: <https://censor.net.ua/ua/n3065463>
4. Zeszyty Naukowe WSEI seria: EKONOMIA, 8(1/2014), s. 199-208

Scientific supervisor: Candidate of economic Sciences, Docent of International Economic Relations Department KNUTE Korovajchenko N. Y.

Kudria K., course V, group 2am,
Faculty of international trade and law,
Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv

INTERNATIONAL INVESTMENT ACTIVITY OF UKRAINE

Nowadays, Ukraine needs foreign direct investments to stimulate the economy. By attraction of investments from abroad, Ukraine will receive access not only to new technologies but considering the size and structure of these investments, the rate of their implementation is crucial in the process of technical and technological modernization. It provides technological security of the state and the strategic success of the economy [1].

The main goal of the investment policy of the government should be the attraction of foreign direct investments, and stimulation of investment activity.

The situation in the investment market is quite contradictory. On the one hand, the military conflict with Russia and temporary occupied territory of Ukraine provides high risks for foreign investors. That is why since the beginning of this situation in 2014, the size of investment flows has decreased significantly.

On the other hand, there are a lot of positive aspects to attract investors. According to the speech of Petro Poroshenko, during various studies on countries, that are priorities for investors in the emerging markets, Ukraine was one of them. It can be connected with increasing the confidence of foreign business is connected with reforms in the country: pension, educational, medical, judicial. Moreover, not the least role played Doing Business rating. The World Bank composes this rating, and as usual, it is the first viewed list of investors while choosing the place to invest. Ukraine has risen from 112th to 71st place for 5 years [2]. Such examples are very rare. Ukraine has become the second in the world in terms of growth rates in mentioned ranking. It distinguishes Ukraine from other countries and increases the interest of investors.

Positive results mentioned above showed the world, that our country is on the way of economic growth and has a lot of prospective areas for investments. Capital investments increased for almost 20% last year, and in

2018 foreign direct investments in Ukraine were 2,5 billion dollars, compared with 2017 increased by 8% [3].

Ukraine has three sectors of the economy, which may be the most prospective for foreign investors according to the interview of the First Deputy Minister of Economic Development and Trade of Ukraine Maxim Nefyodov. On the first place the agricultural sector. Ukraine takes 10-12% of the global market for various cultures and there is potential to increase. The second place – Ukraine as the industrial area of Europe. The third one – IT. Ukraine is already leading in Eastern Europe in the number of engineers. At the same time, providing a sufficiently high quality of life for the representatives of this profession.

During last year were signed important for Ukraine investment deals. Salic UK Ltd acquired the agricultural holding “Mriya”. Highly invested deal in the agricultural sector. The agreement was concluded on September 11, the transaction amount is estimated at 242 million dollars. One of the most important deals was a long-term contract for 15 years between “Ukrzaliznytsia” and General Electric. This contract is the largest of General Electric in Ukraine history. Development of infrastructure projects with the involvement such high-level partners can be a sign for foreign investors, who are unsure whether to invest in our country [4].

After the World Economic Forum in Davos, \$370 million of investment deals were signed at Ukraine House Davos: France’s Total Eren and Norway’s NBT revealed investments in the country’s largest wind farm in southern Ukraine. Horizon Capital, the leading private equity firm in Ukraine, announced a \$200 million private equity fund. DXC Technology, the world's leading independent end-to-end IT services company, announced this month that it is acquiring Luxoft, a software development company, for \$2 billion [5].

To summarize all mentioned above, Ukraine is on the right way to become attractive for investors. The country has not enough stable situation to minimize possible risks for potential investors. The main risks for today stay the military conflict with Russia, and the year of double elections (presidential and parliamentary). Still, there is much to do to boost FDI, but it seems the country is on the right track.

References

1. Попельнюхов Р.В. Інвестиційна привабливість України / Р.В. Попельнюхов // Інвестиції: практика та досвід - 2009. - №21. - с. 24-28.

2. Doing Business, The World Bank Group. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.doingbusiness.org/>
3. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.me.gov.ua/
4. Знаковые инвестиционные сделки 2018 года. InVenture. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://inventure.com.ua/analytics/articles/znakovye-investicionnye-sdelki-2018-goda#>
5. Five Key Takeaways from Davos 2019 for Ukraine. Atlantic Council. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/five-key-takeaways-from-davos-2019-for-ukraine>

Scientific supervisor: Grinyuk Natalya, Candidate of Sciences (Economics), associate Professor of International Economics, Department of International Economic Relations, KNUTE, Kyiv

Levytska M. D., student, V course, 2 eng. group
Faculty of international trade and law,
Kyiv national university of trade and economics, Kyiv

PENETRATION OF IMPORT DEPENDENCE IN THE CONTEXT OF IMPORT SUBSTITUTION POLICY IN UKRAINE

On the current stage of development of Ukrainian economy takes place a situation when determinants that increase and stimulate the volume of imports have significant effect and obstructive and compensative countermeasures are not brought into existence. There must be certain conditions to provide the development of the national economy and to reach a necessary level of economic security, that will allow to accomplish relevant tasks and hold the positive dynamic.

In such situation , it is necessary to use national resources efficiently in order to build an equitable competitive environment, to reduce the share of shadow economy, to attract investments and increase innovativeness of the economy, etc. Therefore, it is vital to create a national economic complex balanced in all fields of social production, distribution, exchange and consumption.

However, in countries with low developed economies and who cannot maintain stability due to fast technological development of the global economy, it is complicated to attain such an excellent balance. In such conditions, their extrinsic dependence on certain goods and services, energy resources and technological advancements manifests itself. At the same time, this tendency is accelerated when structural reforms in the economy are ineffective, unbalanced and have no comprehensive impact.

Accordingly, the national import dependence, that revealed soon after the proclamation of the country's independence and the formation of the market economy standards, has to be clearly expressed. This is a pessimistic trend that the situation is worsening every year, especially in the areas which have all the conditions for domestic production equal to the imported one.

In Ukraine, there is a situation when the flows of imported goods penetrate the domestic market without any barriers and countermeasures, which is facilitated by both the poor quality of the organization and the inefficient use of production capacities, as well as the expansion of the domestic market capacity, the development of market infrastructure and the growth of citizens' income. Moreover, the growth of import dependence is intensified by the aggravation of the military and political situation within the country, the reduction of direct foreign investment, the shadowing of the business environment, the misrepresentation of consumer needs, etc. We should also mention the high power intensity of production processes, the worn-out fixed assets, the decline of branch science and the inefficient use of budget funds allocated to support the economic sectors [1, 13-17].

These trends resulted in a sharp decline in the share of goods produced in Ukraine in the structure of retail turnover. Undoubtedly, such changes adversely affect the state economic security which cannot fulfill the domestic market with domestic goods and so cannot provide an adequate level of the internal economic performance.

Other tendencies also indicate the ineffective planning of the state policy of import substitution in Ukraine. Unfortunately, our society doesn't consider domestic goods as a successful alternative to quality import products, people buy them mostly because of a decreased level of income and the need to consume goods from a lower price category.

Nowadays problems of import dependence in national economy are mainly solved by attaining low production costs, not by compressing the material and energy intensity of production, but rather because of the low labour cost. Moreover, disorganized protectionist policy continues to be

carried out, which often promotes the interests of powerful business groups and in no way results in boost in sales of domestic goods. Thus, it is needed to clearly prioritize the groups of imported goods and to decide which of them must be substituted promptly, and which of them should and can be substituted in the near future or cannot be substituted due to natural and technological reasons.

The experience of Latin American countries has shown the ineffectiveness of the policy of protectionism of import substitution in the conditions of slow development of the domestic market, low competitiveness of industries whose products have high value added and weak export potential, taking into account instability and constant differentiation of the exchange rate. A number of scientists note that the state policy of import substitution should be based on the comparative advantages of local products, while import analogues of higher quality and lower price are discriminated against the products of the local production of the inferior quality in the domestic market [2, 95-122]. Mentioning Latin American countries, they insufficiently used certain advantages of their own products, and their import substitution policy did not allow the national economy to become developed as rapidly as it had been predicted.

However, other conclusions can be drawn by studying the experience of Japan, who carried out its public policy of import substitution based on protectionist principles, the essence of which consisted in the selection of key industries (the automotive, electrical, instrument-making and chemical industries) at the first stage provided by the government with substantial financial support through budgetary allocations. At the same time, the entire import substitution policy was indicative, which implied the development of package plans for the country's social and economic development, the creation of institutional control and planning bodies for the state policy of import substitution, the formation of high socio-economic responsibility of the country [3, 147-150; 4].

Considering the world experience, there are grounds to assert that steps such as the creation of state support institutions for business entities, establishment of standardization and production quality certification institutions, progress of the domestic market and improvement of the infrastructure to promote domestic products are considered to be assuring in the context of implementation of an effective public policy of import substitution.

References

1. Vasylytsiv, T., Lupak, R., Osadchuk, Y. (2018). Assessment of the level of penetration of import dependence in the context of the import substitution policy in Ukraine. *Economic annals-XXI*, 29, 13-17. doi: <https://doi.org/10.21003/ea.V167-03>
2. Baer, W. (1972). Import substitution and industrialization in Latin America: experiences and interpretations. *Latin American Research Review*, 7(1), 95-122. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/2502457>
3. Yilmazkuday, H. (2017). Forecasting the Great Trade Collapse. *International Economics*, 147, 145-154. doi: <https://doi.org/10.1016/j.inteco.2016.05.001>
4. Corupai, R. (2016). Import substitution: what to take from the experience of the Asian countries? Retrieved from http://kavpolit.com/blogs/special_opinion/14333 (in Russ.)

Scientific supervisor: Melnyk T.M.: PhD., Professor of the Department of international economic relations of KNUTE, Kyiv

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 3. РЕГІОНАЛІСТИКА ТА ЕКОНОМІКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Безсмертна О.О., студентка, I курс, 3 група,
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО СОРТУВАННЯ СМІТТЯ

На сьогоднішній день наша планета потерпає від глобальних проблем різного характеру. Однією з найжахливіших проблем, яка буквально знищує нас та нашу планету з середини є сміття. Для того, щоб позбутися цієї проблеми, людство створило безліч методів, які допомагають планеті дихати вільно. Хоча люди в усьому світі обізнані з проблемою відходів тільки незначна їх частина дійсно щось робить: сортує сміття, переробляє його чи використовує для повторного застосування.

Україна належить до країн з найбільш високими абсолютними показниками утворення та накопичення відходів - 700-720 млн тон щорічно. Сміттєзвалища займають в Україні більше 160 тисяч га, і всі вони вщент заповнені - загальна маса накопичених відходів перевищує 36 млрд тон.

Сортування сміття – процес, який дає змогу поділити відходи на певні групи. І перше запитання, яке нас цікавить – Чи знаємо ми для чого саме сортується сміття? Перш за все, це робиться для нас самих. Ми зменшуємо накопичення відходів, які псують наше здоров'я. Хоча стан нашого здоров'я залежить від різних факторів, але найважливішими є екологічні та економічні, оскільки вони дуже тісно взаємопов'язані. Погіршення економічної ситуації в країні призводить до нестабільної екологічної ситуації, яка в свою чергу є наслідком несамовитого погіршення здоров'я населення. Якщо ми сортуватимемо сміття, то знижуватиметься негативний вплив на навколишнє середовище. Оскільки, будь-яка річ з часом стає відходом, більшість людей вважає, що вона закінчила свій «життєвий цикл», але це не так. У виробництві нових речей ми можемо частково або, навіть, повністю використовувати матеріали зі старих виробів. За допомогою сортування сміття люди також можуть трохи зекономити. Бо, якщо відходи своєчасно відсортовані, то споживачеві не потрібно платити за вивіз та складання сміття.

Одним з лідерів переробки сміття є Японія. В Японії сміття сортують на горюче; негорюче; крім того окремо (вторинна сировина) виділяють: папір, пластикові упаковки, алюмінієві, скляні пляшки, пластикові пляшки; металеві і невеликі електровироби; велике сміття; окремо: газові і інші балончики, батарейки. Сміття зазвичай викидають у встановлені дні. Наприклад, горюче сміття – щовівторка і щоп'ятниці, пластикові упаковки – щочетверга, а решта все (крім великого сміття) – раз на місяць. Смітників, як правило, немає. Хоча біля студентських гуртожитків є щось схоже на смітники, але зазвичай це лише якась ділянка землі, де у встановлений день вранці японець викидає сміття, щоб його забрала машина. Тобто, щоб викинути сміття, ви маєте чекати встановленого дня – іншими словами, збирати та сортувати його вдома.

Актуальним є питання поводження з відходами в Україні. Об'єктом нашого дослідження стали студенти Київського національного-торговельно-економічного університету (КНТЕУ), а саме його трьох факультетів: ФМТП (Факультет міжнародної торгівлі та

права), ФФБС (Факультет фінансів та банківської справи) та ФРГТБ (Факультет ресторанно-готельного та туристичного бізнесу). З кожного факультету в опитуванні взяли участь по 42 людини. Завданням проведеного дослідження було дізнатися як ставляться студенти до проблеми сортування сміття.

Опитування розпочалося з доволі простого та водночас складного запитання: «Чи знаєте Ви, що з 01.01.2018 року відповідно до Закону «Про відходи» сортування сміття є в Україні обов'язковим?». Обізнаними в цьому питанні виявилася лише третина студентів (ФМТП - 29,2%; ФФБС-25,9%; ФРГТБ - 29,7%), що свідчить про низьку поінформованість молоді.

Наступне питання стосувалося самого процесу сортування сміття. Результати питання: «Чи сортуєте Ви сміття?» виявилися дещо кращими: 39,3% 40,2% 35,6%, відповідно: ФМТП, ФФБС, ФРГТБ. Серед основних причин відповідного поведіння з відходами студентами були названі брак належної інфраструктури (100% опитаних), низька екологічна свідомість населення (70%) та відсутність фахової інформації (58%). Також головною проблемою залишається відсутність мотивації та розуміння того для чого взагалі це потрібно робити і чому це так важливо на сьогодні.

На запитання «Чи хотіли б Ви навчитися правильно сортувати сміття?» більшість респондентів відповіли позитивно: 98,9% - ФМТП; 99%-ФФБС; 99,6% - ФРГТБ.

За отриманими результатами соціологічного дослідження можна зробити висновки, що більшість студентів (70%) не бере участі у сортуванні відходів, пояснюючи це відсутністю належної інфраструктури та низькою мотивацією.

Поліпшити ставлення студентів до питань екології та поведіння з відходами зокрема, може розроблена програма заходів в рамках діючої екологічної політики КНТЕУ, а саме:

- введення до навчальних планів спеціальностей дисципліни «Екологія», що сприятиме підвищенню екологічної свідомості молоді та систематизації відповідних знань.
- проведення інтерактивних просвітницьких заходів (тренінги, семінари, дискусії), які будуть формувати у студентів необхідні навички та інструменти для захисту навколишнього середовища.

- забезпечення відповідними об'єктами інфраструктури для сортування сміття кампус університету та прилеглу до гуртожитків територію.

Література:

1. Для чого потрібно сортувати сміття і побутові відходи? Режим доступу: <http://consultant.parus.ua/news-social/dlia-choho-potribno-sortuvaty-smittia-i-vidkhody>
2. Сортування сміття в Україні: вийти на новий рівень. Режим доступу: <https://www.unian.ua/ecology/1327494-sortuvannya-smittya-v-ukrajini-viyti-na-noviy-riven.html>
3. Сортування сміття з 2018 року: чи є зобов'язання? Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/details/28875275.html>

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Головня Ю.І.

Бичкова Є.А., студент, I курс, 4 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ЗБЕРЕГТИ ЗДОРОВ'Я ЧИ ГРОШІ?

Дослідження, які проводилися останнім часом і проводяться нині, доводять, що як стан навколишнього середовища, так і здоров'я людини досягнув критичної межі, а це викликає стурбованість населення нашої планети. Одним із шляхів виходу із цієї ситуації є виробництво екологічно чистих продуктів.

Екологічність продуктів харчування – це глобальна проблема, так як вона має зв'язок не лише зі здоров'ям людини, а й впливає на економіку країни. Якість продуктів харчування впливає на демографічні показники, на рівень життя людини та її соціальну активність. Щоб забезпечити високий рівень життя, необхідно приділити більше уваги екологічній безпеці продуктів харчування.

Нині на прилавках у супермаркетах ви можете зустріти українські продукти з такими написами, як «екологічно чистий», «біо», «натуральний». Виробники використовують влучні слова для вдалої

продажі товару. І це зовсім не означає, що кожен із продуктів із даним написом є екологічно чистим.

Екологічно чисті продукти – це продукти, які сприймаються споживачами як безпечні для здоров'я і ті, які позитивно впливають на людський організм, вони не чинять негативного впливу на навколишнє середовище, і не містять небезпечних інгредієнтів.

Виробництво екологічної високо витратне, а отже їх ціна буде вища в порівнянні з аналогами. Більшість людей вважає, що органічні продукти будуть дорожчі у зв'язку з тим, що органічний – це модно, органічний – це якісно, органічний – це безпечно, а, відповідно, органіка – задоволення не з дешевих.

Певна частина населення не сприймають екологічно чисті продукти за запропонованими цінами, саме тому компанії не поспішають переходити на нові технології, які забезпечать екологічність виробництва.

Для того, щоб перевірити чи дійсно еко-товари дорожчі за звичайні, нами було проведено порівняльний аналіз цін на відносно однакову продукцію. Було розраховано середню ціну серед інтернет-магазинів екологічних товарів («Мак-Вар Екопродукт», «Селиська сироварня», «Херсонський завод екологічно чистих продуктів», «Еколавка») та серед звичайних супермаркетів (АТБ, Сільпо, VARUS). Результати дослідження наведені у таблиці 1.

Проведені дослідження довели, що екологічна продукція дорожча за звичайну. Особливо це стосується молочної продукції: в звичайних магазинах твердий сир в середньому за 1 кг коштує від 110 до 250 гривень, а цінник на продукцію Селиської сироварні може сягати 500 гривень.

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика цін на продукти харчування між
інтернет-магазинами екологічних товарів та звичайними
супермаркетами**

Назва продукції	Вид магазину	
	Екологічні інтернет-магазини (Мак-Вар Екопродукт, Селиська сироварня, Херсонський завод екологічно чистих продуктів, Еко-лавка)	Звичайні супермаркети (АТБ, Сільпо, VARUS)
Сир твердий (за 1 кг)	500 грн	170 грн
Яйця курячі (за 10 шт.)	45 грн	28 грн
Макаронні вироби (за 1 кг)	54 грн	35 грн
Сік фруктовий (за 1 л)	35 грн	20 грн
Кетчуп (за 0,5 л)	35 грн	15 грн

Висока вартість еко-продукції пояснюється використанням дорогих технологій, ручної праці, проходження процедури сертифікації товару, а це вимагає витрат. Також фермери, які працюють з органічними продуктами, не отримують субсидій з державного бюджету, як звичайна ферма, і цей факт дозволяє побачити справжню вартість органічної їжі.

Проте важливо пам'ятати, що попит формує пропозицію. Саму тому, коли в продуктовому кошику середньостатистичного покупця буде більше продуктів з маркуванням «еко», коли попит на здорову органічну їжу зросте, тоді і вартість на відповідні продукти знизиться.

Література

1. Безус Р. М. Ринок органічної продукції в Україні: проблеми та перспективи [Текст] / Р. М. Безус, Г. Я. Антонюк // Економіка АПК. – 2011. – № 6. – С. 47 – 52.
2. Кудаська Ю. Сучасний стан ринку екологічно чистої продукції в Україні. Режим доступу: <https://naub.oa.edu.ua/>

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Головня Ю. І.

Борс В.О. 1 курс, 3м група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМА ПЕРЕРОБКИ ВІДХОДІВ

Відомо, що добробут кожної країни залежить від стану економіки і здоров'я населення, а здоров'я, насамперед, залежить від стану екологічного середовища. Тому проблема прийняття оптимальної стратегії поводження з відходами, які створюють значну екологічну загрозу існуванню людства, є актуальною, а вирішення її сприятиме збалансованому сталому розвитку суспільства.

Подолання Україною екологічної кризи, участь у загальноєвропейських та світових організаціях і структурах, котрі ставлять високі вимоги до охорони довкілля, змушує нашу державу посилити увагу на вирішення проблем навколишнього середовища, зокрема на один із головних чинників негативного впливу на нього – відходи. Сьогодні твердими відходами зайнята значна частина земель, які мали господарську цінність, а сам процес нагромадження та складування відходів не достатньо контролюється. Питання переробки відходів постає досить гостро. Ця проблема стає все гострішою зі зростанням чисельності населення Землі і частки людей, які живуть в містах. У 1900 році у світі проживало 220 мільйонів городян, що становило 13% від загального числа людей, які виробляли менше 300 тис. тон сміття на день. До 2000 року 2,9 мільярда людей, що живуть у містах (49% населення Землі), виробляли понад 3 млн. тон твердих

відходів на день. До 2025 року обсяги утворених відходів збільшаться у двічі [1].

Як видно з даних таблиці 1, у 2017 році тільки 27.3% відходів було утилізовано, що на 1.3% менше, ніж у попередньому 2016 році. Загалом утилізація сміття в Україні за останні чотири роки має негативну тенденцію зменшення, відходи стали більше вивозити у спеціально відведені місця. Це має згубний вплив на екологічний стан України.

Найвідомішим способом боротьби з відходами є сортування сміття. Це досить нескладний спосіб, коли в кожний контейнер кладуть окремий вид відходів. Хоч він і є досить простим, проте популярності в Україні він не набуває. В Європі за не сортування сміття карають досить високими штрафами.

Таблиця 1

Утворення та поводження з відходами в Україні, тис. т*

Роки	Утворено	Утилізовано	Спалено	Видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти
2014	355000	109280	944,7	203698
2015	312268	92463,7	1134,7	152295
2016	295870	84630,3	1106,1	157379,3
2017	366054	100056	1064,3	169801,6

* Складено за даними Державної служби статистики України [2]

Наприклад, в Німеччині за перше порушення сума штрафу складає приблизно 10-50 євро, за повторне ж порушення штраф може сягати суми до 5000 євро. Також, якщо відходи неправильно розподілено, їх просто не вивозять. Тож одним з методів вирішення проблеми відходів в Україні може стати введення системи штрафів за не сортування сміття, що збільшить надходження в бюджет та зможе вплинути на свідомість населення.

Також помічником в питанні переробки відходів може стати вторинна переробка та приватний бізнес, адже за допомогою вторинної переробки можна зібрати до сорока відсотків синтетичних матеріалів. Таким чином, наприклад, собівартість тони нового пластику становить

приблизно 1300 євро, то наслідок вторинної переробки, можна отримати те саме за 500 євро. Тож вторинна переробка є досить вигідним видом бізнесу. У наш час Україна створює чи не найбільшу кількість відходів, що може стати гарною основою для розвитку бізнесу вторинної переробки. Введення пільгових умов для такого бізнесу зможе вирішити проблеми утилізації відходів в Україні та відкрити новий шлях для отримання додаткових надходжень до державного бюджету.

Ще однією проблемою з ведення бізнесу по переробці відходів є його монополізація, що унеможлиблює конкуренцію. Проблему може вирішити введення чіткого законодавства та покладення обов'язків з контролю за сортуванням та переробкою відходів на регіональне управління. Розглядаючи досвід європейських країн, можна зазначити, що фундаментом законодавчої бази у сфері управління відходами на рівні ЄС є Директива про відходи 75/442/ЄЕС (рамкова Директива), прийнята у 1975 р. (змінена та доповнена Директивами 91/156/ЄЕС, 91/692/ЄЕС, 96/350/ЄС та 96/59/ЄС), у якій викладено основні принципи, визначено вимоги до всіх видів відходів, якщо вони окремо не регулюються іншими директивами [3]. Такий ранній інтерес Співтовариства до регулювання поводження з відходами не є випадковим. Взаємозв'язок між довкіллям й спільним ринком у сфері управління відходами, можливо, чи не найтісніший, враховуючи, що поводження із відходами є особливою сферою промислової діяльності. У свою чергу, відходи також набули економічної вартості. Відповідно до рамкової Директиви передбачено, що країни – члени ЄС призначають спеціальні компетентні органи, відповідальні за застосування цієї директиви. Будь-яка організація або підприємство, що виконує операції щодо поводження з відходами, як про це зазначено в рамковій Директиві (стаття 9), повинна одержати дозвіл від компетентного органу. Дозволи можуть видаватися на певний період, вони можуть поновлюватися, але якщо цей метод видалення неприпустимий із точки зору екологічної безпеки, у їхній видачі може бути відмовлено. Таку ж саму систему можна ввести і в Україні, тоді контроль за утилізацією відходів може біти здійснено на рівні держави.

Отже, розумне управління навколишнім середовищем та боротьба з відходами є одним із основоположних принципів права навколишнього середовища Європейського Співтовариства. Поводження з відходами було однією з перших сфер регулювання Співтовариства у галузі охорони навколишнього середовища. Україна, на своєму шлях до

асоціації з ЄС може використати подібні методи для охорони навколишнього середовища.

Література

1. Производство мусора в мире к 2100 году увеличится втрое. URL: http://zn.ua/WORLD/proizvodstvo-musora-vmire-k-2100-godu-velichitsya-vtroe-131972_.html.

2. Утворення та поводження з відходами. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

11. Директива Ради 75/442/ЕЕС «Про відходи» зі змінами та доповненнями згідно 91/156/ЕЕС [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.tacis.awc.kz/ru/files/09_Seminar_ecology/Directive_75.442EEC_russ.doc.

Науковий керівник: к. е. н., ст. викладач кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Слоква М.Г.

Брусило О. М., студентка, I курс, 2 група,
факультет економіки, менеджменту та психології,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ІНДУСТРІАЛЬНИЙ ТУРИЗМ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Аналізуючи останні глобальні тенденції, можна сказати, що галузь туризму розвивається найбільшими темпами. Сьогодні туризм є одним із найперспективніших та найприбутковіших секторів світової економіки. Адже послуги туристичної індустрії використовують багато людей, які, у свою чергу, дають великі прибутки. Світові реалії свідчать про зміщення масових туристичних побажань від звичайних подорожей до змістовніших поїздок. Адже сьогодні людей вже не задовольняє спокійний відпочинок, вони прагнуть отримати враження. Останнім часом почали з'являтися альтернативні види туристичних послуг, які прийдуться до смаку навіть найвибагливішим споживачам. Серед таких

видів провідне місце займає індустріальний (промисловий) туризм, суть якого у подорожі на промислові підприємства.

Першими на теоретичне обґрунтування індустріального туризму звернули увагу західні вчені: А. Леу, Дж. Шварбрук, Д. Маккеннел, В. Діксон та інші. Пізніше до вивчення цієї проблематики звернулись вітчизняні вчені В. Запарій, З. Смирнова, В. Данильчук, В. Пацюк. У своїх працях вони досліджують перспективи використання промислової спадщини в якості туристичних об'єктів, можливість формування індустріального туризму в світі та Україні.

Досліджуючи наявні джерела інформації, можна зрозуміти, що індустріальний туризм – доволі сучасне явище, тому чіткого розуміння його змісту на сьогодні немає. Близькими за значенням до цього поняття є «промисловий туризм», «техногенний туризм», «виробничий туризм». За моїм розумінням значення терміну індустріальний туризм – це організація регулярних туристичних екскурсій та дослідження туристами працюючих або покинутих промислових споруд з метою задоволення дослідницьких, професійних або ділових інтересів.

Об'єктами індустріального туризму вважаються предмети або явища видобувної та переробної індустрії, які пов'язані з діяльністю людей та мають дослідницьку цінність. Основними об'єктами за походженням є: промислові будівлі та інженерні споруди виробничого або спеціального призначення, машинне устаткування, техногенні форми рельєфу. До того ж об'єктами промислового туризму можуть бути тільки ті, що безпосередньо мають відношення до виробничого процесу.

Метою індустріального туризму є гармонія між прибутковістю такого виду туризму, задоволенням дослідницьких інтересів людини та безпекою на промислових спорудах.

Індустріальний туризм, як нове явище, почав свій розвиток з наукових досліджень по вивченню покинутих ще в 50-х рр. ХХ ст. фабрик, заводів та шахт у Західній Європі, що стали індустріальною спадщиною. Однак промислові екскурсії з'явилися вже в 30-х рр. ХХ ст., коли європейські підприємства стали відчиняти туристам свої двері. Таким чином у 1930 р. компанія «Peugeot» у місті Сошо (Франція) першою впустила до себе людей. Наступною для відвідування відкрила двері у кінці 1940 р. компанія «Kronenbourg», але тоді екскурсії ще досі не користувалися великою популярністю. Однак після того, як країни Західної Європи прийшли до згоди захищати індустріальні пам'ятки, на

початку 80-х рр. ХХ ст. з'явилися перші організовані туристичні екскурсії на підприємства. Причинами цих явищ стали різкі зміни сфери виробництва, коли населення прогресивних країн перейшло до постіндустріальної стадії. Після закриття підприємств з'явилося питання, як бути з залишеними будівлями та обладнанням. Суспільство зробило з цих промислових об'єктів пам'ятки культури сучасності, та за допомогою ЗМІ розповсюдили інформацію про індустріальний туризм.

Для країн Західної Європи індустріальна спадщина- це, у першу чергу, пам'ятки виробництва підприємств, які стосуються періоду з кінця ХVІІІ до середини ХХ ст.. Збереження цих об'єктів - це культурна діяльність, яка сприяє ознайомленню людей зі здобутком індустріальної епохи. Шляхом використання індустріальних пам'яток також забезпечується економічне зростання в колишніх промислових регіонах, що є важливим стимулом до їх збереження. Ще один стимул збереження індустріальних об'єктів – подолання негативного ставлення до промислових регіонів.

Прикладом соціально-економічного перетворення району може бути один із центрів Рурської області – німецьке місто Ессен, яке завдяки рішенням ЄС не прийшло в повне запустіння. Рушійною силою процесу перетворення став спад близько 20 років тому промислового виробництва конгломерату міст Рурської області, який був серед найбільш урбанізованих європейських районів. З того часу Рурський район перетворився в одну з головних ланок індустріальної спадщини Західної Європи, яка містить будівлі, фабрики та інші місцеві пам'ятки. Завдяки цьому Рурська область у 2010 році увійшла в число культурних столиць Європи. Вугільна шахта Цольферайн в Ессені навіть входить до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. На сьогодні вона щорічно приймає мільйони туристів з різних куточків світу.

У Європейському Союзі індустріальний туризм давно вже займає помітне місце на туристичному ринку. Діють туроператори, які пропонують екскурсії по промисловим територіям міст Європи. Такий вид туризму став не тільки вигідним бізнесом, але й гарним маркетинговим заходом, який позитивно впливає на імідж компанії та збільшує обсяг проданої продукції. Відкритість промислових підприємств для людей переконує у високій якості використаних технологій.

Країнами-лідерами за кількістю туристів та екскурсантів з індустріального туризму в ЄС є Німеччина (5,95 млн. туристів та 65,85

млн. екскурсантів у 2014 році), Франція (2,14 млн. та 15,73 млн.), Італія (1,67 млн. та 14,22 млн.), а також Великобританія, Нідерланди, Іспанія, Бельгія, Австрія, Португалія та Чехія; темпи зростання обсягів послуг промислового туризму досягли 33,33% у Латвії, 17,65% у Болгарії, 17,65% в Литві, 16,28% в Естонії, що зумовлено покращенням існуючих туристичних продуктів, появою нових туристичних маршрутів, удосконаленням готельних, транспортних та інших послуг [1].

Успішними прикладами світового функціонування індустріального туризму можна вважати досвід заводів Audi, Hartwell, BMW, Legoland, Swarovski Krystallwelten, які роблять з екскурсій справжні шоу для потенційних споживачів.

Таким чином, індустріальний туризм набирає обертів не тільки у Західній Європі, а простежити його інтенсифікацію можливо по всьому світу. Тенденціями останнього часу є збільшення потоків туристів, створення та розширення територій спеціалізованих індустріальних парків.

Література

1. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини. Маріупольський державний університет Міністерства освіти і науки України, м. Маріуполь, 2017.
2. Индустриальный туризм // Всё о туризме. Туристическая библиотека. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tourlib.net>
3. Валерий Чумаков. Сборочный цех впечатлений // Вокруг света. – Ноябрь, 2007. – №11 (2806). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vokrugsveta.ru/vs/article/6115/>
4. Визгалов Д. В. Совмещение несовместимого // Независимая газета. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ng.ru/ideas/2009-04-24/5_promtourism.html

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Головня Ю. І.

Гейченко О. С., студентка, I курс, 3 група
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ХТО ЖИВЕ В ОКЕАНІ?!

Світовий океан є винятковим творінням природи, колицкою життя на Землі, коморою різноманітних ресурсів. Тут виробляється 70% всього кисню на землі в результаті фотосинтезу планктону, формується клімат та погода. Останнім часом світовий океан відчуває справжній стрес, викликаний антропогенною діяльністю людини. Серед причин погіршення його стану можна виділити: локалізацію міських агломерацій вздовж прибережної зони (60 % усіх великих міст); забруднення побутовими, промисловими відходами, шкідливими та токсичними речовинами; масштабний та неконтрольований вилов риби тощо.

Однією з найбільших загроз світового океану є пластикове сміття, маса якого за даними новозеланських дослідників становить близько 268 тисяч тонн.

Мікропластик – це крихітні (від 5 мм до 100 мм) частки пластика, які забруднюють навколишнє середовище. Проблема мікропластику полягає у тому, що він стає основним забруднювачем морів та океанів, потрапляє в організми морських тварин, навіть осідає в людських тілах. [1]

Саме тому мікропластик та методи боротьби з мікропластичним забрудненням стали об'єктами досліджень вчених з усього світу.

З середини ХХ ст. попит на вироби з пластику щорічно зростає, що призвело до значної кількості відходів, які не розкладаються і стають бар'єром для життя не тільки морських істот, а й людини. В 2015 році було вироблено близько 6,3 млрд тон пластикових відходів, 9% з яких було перероблено, 12% - спалено і 79% потрапило на звалища або в навколишнє середовище. За даними 2016 року у світі було продано 480 млрд пляшок, що за підрахунками становить близько 1 мільйону пляшок за хвилину. Приблизно 10 млн тон пластикових відходів щорічно потрапляє в океан, де зустрічні течії утворюють так звані «воронки», де і накопичується більша частина сміття. [2]

Частка відходів з пластику не перестає зростати і на сьогоднішній день пластмаса є найбільш розповсюдженим елементом, що знаходиться в океані. Прибрати мікропластик повністю зі Світового океану неможливо. Наявність великої кількості пластику – це масштабна загроза для екосистеми океану та людського організму. Це становить суттєву проблему для морських істот, адже пластик сприймається ними як їжа. Частки мікропластику, які з'їдає риба, блокує дихальні шляхи і травний тракт, що призводить до її гибелі. В листопаді 2018 року на береги Індонезії викинуло мертвого кашалота, у шлунку якого було знайдено майже 6 кг пластику. Через рибу або будь-які інші морепродукти частинки мікропластику потрапляють в організм людини. [3] Сучасні клінічні дослідження підтверджують що в людському організмі є частки мікропластику.

За умов збереження таких темпів виробництва і використання пластику вже у 2050 році близько 12 млрд тон пластикових відходів будуть викинуті в навколишнє середовище.

Необхідно розуміти, що частина будь-якого сміття з часом потрапляє у моря та океани, а це призводить до їх забруднення, порушення нормального функціонування акваторії як системи в цілому.

Задля збереження навколишнього середовища 40 країн Європи й Азії почали впроваджувати закони про заборону випуску й використання одноразових виробів з пластику та були прийняті серйозні міри покарання за порушення даних законів. Так в Італії заборонили використання поліетиленових пакетів з січня 2011 року. Натомість покупцям пропонується упаковувати товари в сумки багаторазового використання або ж пакети, що розкладаються. Франція з 1 січня 2020 року планує заборонити товари одноразового використання, такі як пластиковий посуд і ватні палички. В Узбекистані з 1 січня 2019 року діє заборона на ввезення пакетів у комерційних цілях та надання безкоштовних поліетиленових пакетів в закладах торгівлі. Уряд Російської Федерації у липні 2018 року заборонив використовувати одноразовий пластик під час масових заходів. Китай 1 січня 2018 року прийняв Зелену політику і припинив купувати вторинну сировину для переробки в інших країнах. У Латвії на магазини, які використовують одноразові пакети, накладається додатковий податок. Це дало змогу підвищити державний бюджет і знизити використання пакетів. Подібної політики дотримуються і окремі штати США та Індії. Також пластик був заборонений в таких країнах як Німеччина, Марокко, Танзанія, Кенія,

Шрі-Ланка, Великобританія, Ірландія, Нова Зеландія, Занзібар, Фінляндія, Австралія, Бельгія, Сінгапур, Бангладеш, Тайвань, Руанд, Камерун, Мали, Уганде, Ефіопії, КНР та деяких префектур Японії. [4]

Окрім законів про заборону використання пластику, які видають країни світу, у боротьбу вступають також компанії, відповідальні за 20% світового виробництва пластику. Вони підписали угоду щодо нових глобальних зобов'язань з економіки пластмаси (New Plastics Economy Global Commitment). До переліку таких компаній ввійшли всесвітньо відомі бренди L'Oreal, H&M, Burberry, власники Zara (Inditex) та Dove (Unilever). Дані фірми зобов'язались притримуватися трьох основних способів вирішення кризи пластику, основна ідея яких полягає у 100% відмові від одноразової упаковки та збільшення кількості пластику, який підлягає повторному використанню та переробці.

Також варто зазначити, що на даний момент існує вже 6 еко-брендів, які створюють одяг без шкоди для природи: Stella McCartney, Patagonia, Melissa, People Tree, Mark Liu, UliUlia (Україна). [5]

Отже проблема вже набула масштабного характеру і потребує негайного вирішення та дій. Подолання катастрофи можливе умови, що абсолютно кожен почне діяти : влада прийматиме закони про заборону використання пластику, буде змінюватися політика сортування відходів, відкриватимуться пункти прийому вторсировини, бренди та компаній будуть відмовлятися від використання пластику для упаковки своєї продукції, а також при її виготовленні. Проте вирішення можливе не лише на рівні влади. У своєму повсякденному житті кожен з нас може рятувати планету, не докладаючи великих зусиль, а саме: носити з собою багаторазову чашку для кави або ж чаю;

відмовитися від одноразового посуду; використовувати в магазинах сумку-шоппер.

Ці найпростіші кроки здатні пришвидшити процес «реставрації» нашої планети і зберегти життя всіх живим істотам. Майбутнє планети саме в наших руках, тому не варто бути байдужим і думати, що це мине нас сторони. Варто брати ініціативу в свої руки і робити впевнені кроки вперед, до нашого світлого майбутнього. За нами наша історія, яку не треба заплямовувати пластиком.

Література

1. Что такое микропластик и как он попадает в организм. URL:

Режим доступу: <https://realist.online/article/chto-takoe-mikroplastik-i-kak-popadaet-v-organizm/>

2. Семь графиков, объясняющих, почему пластик в океане – это плохо. URL: Режим доступу: <https://www.bbc.com/russian/features-42307854/>
3. Якименко А.Л., Блиновська Я.Ю. К вопросу об изучении микропластика в морской среде. /Теоретические и прикладные аспекты современной науки. -2015. - №2. - С.140.
4. 40 стран, где запретили пластик. URL: Режим доступу: <http://greendriver.ru/40-stran-mira-gde-zapretili-plastik/>
5. L’Oreal, H&M, Zara, Dove та інші бренди відмовляються від пластику. URL: Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/society/2018/10/31/233908/>

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Головня Ю.І.

Гінчева К.М., студентка, III курс, 4 група
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО АЛЬЯНСУ

Північноатлантичний альянс або НАТО - це міжнародне міждержавне об'єднання на основі спільних цінностей та гармонізації інтересів, колективний безпековий простір.

Альянс заснований 4 квітня 1949 року в Вашингтоні та з того часу пройшов складну еволюцію, продовжуючи трансформуватися, відповідаючи вимогам часу. Фундаментальною та постійною метою НАТО є забезпечення свободи й безпеки всіх членів організації політичними та військовими засобами. Через це і сьогодні Альянс залишається основним джерелом стабільності у непередбачуваному світі.

До складу НАТО входять 29 держав Північної Америки і Європи, метою яких є не тільки захист їх територій і суверенітету, а й певного політичного режиму, спільних принципів побудови суспільства,

світоглядних орієнтацій. З цього випливає, що Альянс має не тільки зовнішню, а й внутрішню функцію, передбачає яка зміцнення певної внутрішньої політики, досягнення балансу інтересів між країнами союзницями та посилення стабільності всередині самого Альянсу.

Виходячи з цього, дії НАТО спрямовані на внутрішні перетворення всередині країн-членів, які підлаштовують їх під певні стандарти Альянсу. НАТО ж в свою чергу вимагає юридично-правового закріплення відносин у відповідних договорах та угодах, які обов'язково мають бути ратифіковані парламентами країн-членів. Одним і найголовнішим із цих документів є положення про колективну оборону. На принципі колективної оборони будується вся система забезпечення національної безпеки. [2]

Практика говорить про тісний зв'язок між станом національної безпеки держави та її економікою. Членство в НАТО підвищує рівень безпеки країни, тому воно є істотним плюсом для інвестиційного клімату, оскільки воно значно знижує ризики війни і відповідно - ризики інвестицій, особливо довгострокових.

Прикладом можна розглянути збільшення прямих іноземних інвестицій до Польщі, Чехії та Угорщині після оголошення про вступ і після вступу до НАТО (рис.1).[1, с. 44]

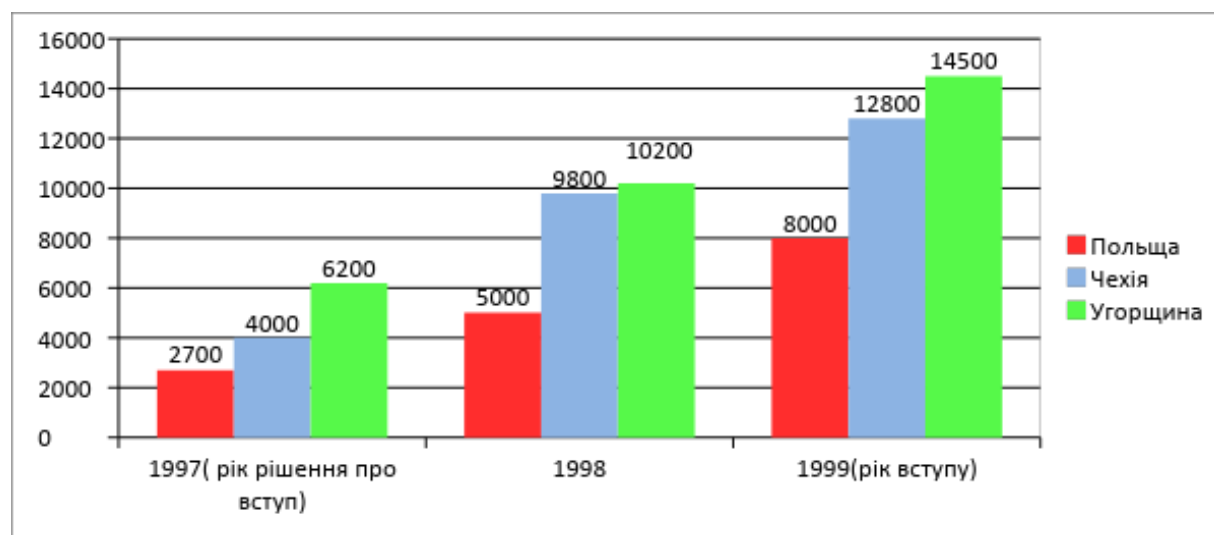

Рис. 1. Обсяги прямих іноземних інвестицій, що надходили упродовж зазначених років до економік країн (у млн дол. США)

На території Угорщини обсяг інвестицій вже у 2007 р. перевищив 62 млрд дол. США. Для порівняння, на той самий рік за даними

Держкомстату України, прямі іноземні інвестиції в економіку України (яка майже у 5 разів перевищує Угорщину за кількістю населення і у 6 разів за площею) склали 22,434 млрд дол. США.

Істотним прикладом також є Болгарія. Союз підприємців Болгарії вираховував, що результатом вступу до НАТО стало збільшення ВВП на 0,3-0,4 % через те, що національна система безпеки дуже пов'язана із цивільною інфраструктурою країни, такою як дороги, залізниці, комунікації та енергетика.

У той же час, членство в НАТО саме по собі не вирішує проблему добробуту. Наприклад, коли Румунія вступила в НАТО, всі чекали, що на наступний же день до них прийде багато інвесторів. Але цього не сталося, тому що на той момент в країні була економічна криза. І вступ до НАТО цього не вирішило.

Окремий економічний ефект має зміна іміджу країни внаслідок вступу до НАТО. Приєднання до Альянсу істотно вплинуло на зміну іміджу постсоціалістичних країн, внаслідок визначеності з цивілізаційною належністю країни, наданою Альянсом належним рівнем безпеки та його вимогами щодо внутрішньої політики нових країн-членів.

Щодо історії України і Північноатлантичного альянсу, то вона розпочалася майже одразу зі здобуттям незалежності. Реальна участь України у діях НАТО розпочалася з 1994 року, коли Україна приєдналася до програми "Партнерство заради миру".

Тоді для участі у програмі Україна надала майже 1300 військовослужбовців, 10 літаків, 6 вертольотів, 2 кораблі та воєнізовані підрозділи цивільної оборони і два полігони. Україна є єдиною країною-партнером НАТО, що бере участь у всіх основних поточних миротворчих місіях.

Північноатлантичний Альянс же, в свою чергу, в рамках відповіді на російсько-український конфлікт, посилив свою підтримку для розвитку можливостей України в сфері безпеки. Безпрецедентні рішення про надання допомоги Україні були прийняті на Уельському (2014 року) і Варшавському (2016) самітах НАТО.

На Україну значний вплив мають також чимало програм Альянсу, на які виділяються великі суми бюджету. До таких програм відносяться: програми з допомоги в зменшенні корупції в секторах оборони та безпеки, програми з допомоги колишнім військовослужбовцям, програма «Наука заради миру і безпеки», а також програма «Військово-

технічне співтовариство» і ще багато інших не менш важливих програм НАТО.

Вступ у НАТО дає не лише безпекову гарантію і підтримку у випадку військової агресії проти України.

Вступ в Альянс або хоча б позитивна динаміка у стосунках з НАТО має важливий вплив на економіку країни. Інвестори це сприймають як хороший сигнал, і дають, і вкладають гроші в країну. Тож тісна співпраця з НАТО з перспективою вступу важлива для України і в плані безпеки, і для зростання економіки. А отже – кращого життя для кожного українця.

Література

1. Палій О. Навіщо Україні НАТО? / О. Палій. — К.: Дніпро, 2006. — 144 с.
2. Перепелиця Г. Дилеми безпеки / Г. Перепелиця // Атлантична панорама. — 2010. — № 3. — С. 15—17.
3. Active Engagement, Modern Defense. Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organisation. — Public Diplomacy Division, Brussels, Belgium, 2010. — 40 р.

Науковий керівник: д.і.н, к.е.н, доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінський В.А.

Давидкевич А. О. студентка, I курс, 3 група
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ЕКОЛОГІЧНІ ЗАГРОЗИ «МЕДОВОМУ» ІМІДЖУ УКРАЇНИ

В сучасних умовах господарювання Україна посідає п'яте місце в світі та перше в Європі за обсягами виробництва меду. На рік наша країна виготовляє 100 тисяч тон продукту, а це 6% світового обсягу. Проте за даними Державної служби статистики України експорт

натурального продукту за дев'ять місяців 2018 року знизився на 40% в порівнянні з відповідним періодом 2017 року – до 27,8 тис. тон.

Такі тенденції на території країни пояснюються масовою загибеллю бджіл, а відповідно і скороченням обсягів виробництва меду. За оцінками Союзу пасічників України, у травні-червні 2018 року в Україні загинули від 20 до 40 тисяч бджолосімей, тоді як торік за весняно-літній сезон бджолярі по всій країні втратили у десятки разів менше - близько однієї тисячі сімей.

В останні десятиліття у світі спостерігається "синдром руйнування бджолиних колоній (сімей)". І Україна стала ще одним місцем на карті, де він прогресує.

Причиною масового скорочення бджолосімей можуть бути високотоксичні пестициди (засоби захисту рослин), кліщі вароа, вірусні інфекції, зміни клімату. Пестициди або безпосередньо отруюють льотних бджіл, що приносять пилок до вуликів і заражають молодих комах, або ж ослаблюють їх. І те, і друге закінчується загибеллю комахи.

Втім, як наголошують експерти, масово бджоли гинуть здебільшого через збіг одразу кількох негативних факторів. Проблема в тому, що загибель цих комах не лише суттєво знижує кількість меду, а наносить значний екологічний вплив на навколишнє середовище. Адже бджоли виконують дуже важливу функцію запилення багатьох сільськогосподарських культур. Крім того, обробка пестицидами отруює й інших комах цього виду. Альберт Ейнштейн вважав, що якщо бджоли вимруть, то через чотири роки після цього загинуть і люди. Бо завдяки запиленню комахами рослинних культур людство отримує третину від усього обсягу всіх продовольчих ресурсів. Не варто забувати, що продукти бджільництва також дуже ефективно використовуються у багатьох сферах людської діяльності, зокрема у медицині, косметології, кулінарії.

Згідно з даними, отриманими у ході власного опитування, більшість пасічників стверджують, що цю проблему можна було попередити, якби фермери та агрохолдинги завчасно попереджували бджолярів про обробку полів пестицидами. Тоді вулики реально перевезти на відстань 10 км і попередити отруєння комах.

Також слід врахувати, що бджоли мають певний режим дня і вночі майже не покидають своїх домівок, тоді як з ранку вже літають на полях, добуваючи нектар, тому здійснюючи обприскування у нічний

час, аграрії теж значно полегшать життя пасічникам, адже загиблих комах майже не буде.

Вітчизняна нормативно-правова база зобов'язує агровиробників через засоби масової інформації повідомляти пасічникам у радіусі 10 км від угідь не пізніше, ніж за три доби про дату обробки, препарат, ступінь та строк дії його токсичності.

Відповідно до статті 30 Закону України «Про бджільництво», «забороняється проводити оранку та будь-яким іншим чином руйнувати медоносні угіддя, застосовувати засоби захисту рослин, стимулятори їхнього росту, мінеральні добрива, інші препарати та здійснювати будь-які роботи, що можуть призвести до фізичного знищення бджіл під час медозбору. Юридичні та фізичні особи, які застосовують засоби захисту рослин, зобов'язані дотримуватися чинних нормативно-правових актів, що передбачають охорону бджіл від отруєнь».

Закон "Про бджільництво" зобов'язує виробників використовувати лише препарати, внесені в державний реєстр пестицидів та агрохімікатів, дозволених в Україні. У цьому реєстрі можна знайти понад 140 засобів, що завозяться з Китаю. Пасічники говорять, що дорожчі німецькі й французькі хімікати є безпечнішими для їхніх бджіл. Таких також чимало в згаданому переліку.

Одне з можливих рішень проблеми - гармонізація українського законодавства з європейським. Це означатиме заборону неоникотиноїдів та інших найбільш токсичних засобів захисту рослин і в Україні. У Спільці пасічників України бачать кілька кроків, які можна зробити для запобігання загибелі бджіл:

1. Запровадження принципу «презумпція винуватості» щодо фермерів, коли за підозри застосування заборонених препаратів, фермер має доводити, що вони не є такими, а не навпаки.

2. Спрощення процедури доведення нанесення матеріальної шкоди.

3. Паспортизація всіх пасічників, аби вони мали документ, що вони є власниками пасік.

Пасічники та фермери повинні домовитися, адже лише спільними діями, досягнувши згоди, реально зупинити процес знищення надзвичайно важливих комах. Адже наближається час посівної, тому варто пам'ятати про помилки минулого року і запобігти їх повторенню на даний час.

Література

1. Чому гинуть українські бджоли? Жанна Безп'ятчук BBC News Україна. Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-44709574>
2. Чому гинуть бджоли і що з цим робити? Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/chomu-hynut-bdzholy-i-shcho-z-tsym-robyty>
3. Агропідприємства знищують бджіл гербіцидами: індивідуальне бджолярство під загрозою. Режим доступу: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3332/159/124627/>

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Головня Ю. І.

Давидюк Л.В., студентка, 3 курс, 2 група,
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет
м. Київ

СТАНОВЛЕННЯ ВЕНЧУРНОЇ ЕКОСИСТЕМИ УКРАЇНИ

Світовий досвід свідчить, що важливу роль у трансформації господарського механізму, інтенсивності його структурної перебудови відіграють інновації. Тому пошук нетрадиційних шляхів інвестування нових розробок є дуже важливим завданням. Одним із перспективних напрямів вирішення цієї проблеми може бути розвиток венчурної індустрії.

Серед наукових праць, у яких досліджуються розвиток венчурного бізнесу та формування венчурної екосистеми, необхідно назвати таких вітчизняних та зарубіжних вчених: Тарновецька О., Макаров С. [2], Бутурлакiна Т., Ковтуненко К., Шилепницький П., Шваб Л., Лобас І., Гулейко Ю., Кушнір М., Богуславський І, Буряк Л., Угнич Е. [2], Андрійченко Ж. та багатьох інших. Проте, венчурна індустрія розвивається та удосконалюється, тому актуальним залишається продовження та поглиблення цього напрямку дослідження - функціонування екосистеми венчурного бізнесу.

Першим із дослідників, який застосував термін «екосистема» в економічному контексті, був американський економіст Майкл

Ротшильд, який у своїй праці «Bionomics: Economy As Ecosystem» звернув увагу на характер взаємодій економічних агентів, моделей їхньої інноваційної активності та їхніх відносин із середовищем функціонування [1].

Венчурна екосистема – це сукупність взаємопов'язаних між собою елементів венчурного бізнесу для забезпечення її самопідтримки і саморозвитку за рахунок приватного капіталу [2]. Побудова стійкої венчурної екосистеми є складним і багатоплановим завданням, вирішення якого багато в чому дозволить активізувати інноваційний процес в українській економіці.

На нашу думку, базовими складовими венчурної екосистеми є інтелектуальний капітал (інноваційна ідея) та інвестиційний капітал. Наступною дуже важливою складовою венчурної екосистеми є інфраструктура, яка являє собою систему взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих один одного інститутів, які покликані допомагати венчурному проекту в розвитку від етапу наукової розробки до появи комерційного продукту або послуги. Інфраструктура включає бізнес-інкубатори, бізнес-акселератори, венчурні фонди, венчурні фірми, Hi-Tech офіси, лабораторії, технопарки. Також існують окремі організації, які спеціалізуються лише на певному аспекті наданні послуг для венчурної фірми. Це може бути кадрове забезпечення (коучинг-центри), інформаційно-наукове забезпечення (платформи зустрічі інвесторів і інноваторів, бази даних про інвесторів, бази інноваційних проектів, інтернет-портали), маркетингова підтримка, послуги консалтингу (вебінари).

Важливою складовою венчурної екосистеми є правова, що створюється законодавчою владою та забезпечує підтримку венчурів.

Ще одна важлива складова екосистеми венчурного бізнесу є ділова (організаційна) культура. Організаційна культура дає цілісне уявлення про цінності та цілі організації, специфічні принципи поведінки і способи реагування на виклики бізнесу.

Венчурний бізнес розширює можливості створення і розвитку нової продукції, прискорює інноваційні процеси, підвищує науково-технічний рівень виробництва, формує конкурентне середовище, а отже і економічне зростання України. Протягом останніх років спостерігаються позитивні тенденції щодо розвитку венчурного бізнесу, разом з тим, існують певні проблеми венчурної екосистеми, що потребують вирішення:

1. Недосконала нормативна база: згідно зі ст. 4 Закону України «Про інститути спільного інвестування» юридичні особи, частка державної або комунальної власності в яких перевищує 25 %, не можуть бути учасниками інституту спільного інвестування [3]. Відтак цей закон обмежує кількість потенційних інвесторів. В той час Закон України «Про інноваційну діяльність» навіть не розглядає венчурний капітал як джерело фінансування інноваційної діяльності [4].

Недосконалість цивільного законодавства щодо закріплення прав власності бізнес-ангелів у венчурних проектах.

2. Незадовільне виконання венчурними фондами своїх функцій, які мали б виражатися у фінансуванні інноваційних проектів новостворених наукомістких підприємств. Натомість венчурні фонди займаються фінансуванням тих сфер, які пов'язані з відносно низьким ризиком (будівництво, сільське господарство та переробка сільгосппродукції, харчова промисловість). Згідно з даними УАІБ, 60% інвестицій венчурні фонди здійснюють у нерухомість.

3. Відсутність концепції розвитку національної венчурної індустрії.

4. Брак «якісних» інноваційних проектів, яким притаманні потужна маркетингова стратегія та істотна потенційна місткість ринку. Погіршення ситуації у секторі генерації наукових знань. Відзначимо, що у світовому рейтингу Global Innovation Index за 2018 р. Україна зайняла 43 місце, тобто стала вище на 7 пунктів, в порівнянні з 2017 роком [5].

При цьому, за такими складовими елементами як «інноваційні зв'язки», «засвоєння технологій», «креативні товари й послуги», «вплив знань» – активність вітчизняного бізнесу знаходиться на дуже низьких позиціях.

5. Відсутність у сфері венчурного менеджменту досвідчених фахівців, що володіють технологіями виявлення та селективного добору перспективних інноваційних проектів, а також оцінки їх майбутньої ефективності з досить високим ступенем вірогідності. Лише одиниці із зареєстрованих в Україні винаходів, корисних моделей і зразків перетворюються у технологічну продукцію.

6. Відсутність у державі реального інституту, який би захищав інтелектуальну власність.

7. Слабка прозорість ринку інтелектуального капіталу і вітчизняних підприємств для венчурних інвесторів, що призводить до

труднощів у пошуку підприємств-реципієнтів та інноваційних проектів під венчурні інвестиції тощо.

Незважаючи на вищеназвані проблеми та недоліки, інтерес до венчурного бізнесу в Україні поступово зростає. Усунення більшості наявних перешкод створить у подальшому сприятливі умови для його розвитку венчурної екосистеми в Україні.

Література:

1. Rothschild, M. Bionomics: Economy as Business Ecosystem; Beard Books: Washington, DC, USA, 2004.
2. Угнич Е.А. Проблеми розвитку венчурної екосистеми в умовах становлення інноваційної економіки / А.Е.Угнич., С.Е. Макаров // Сучасні проблеми науки і освіти. – 2013. – № 6.
3. Закон України «Про інститути спільного інвестування» № 5080-VI, редакція 6.01.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>
4. Закон України «Про інноваційну діяльність» № 5460-VI, редакція 05.12.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
5. Global Innovation Index 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>

Науковий керівник: д.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінська Г. Я.

Дарабаш Д. Ю., студентка, III курс, 4 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сталий розвиток сільського господарства – це проблема неординарна і досить суперечлива. Про такий розвиток можна говорити лише тоді, коли економічне зростання, матеріальне виробництво та споживання, інші види суспільної діяльності

відбуваються в межах, визначених здатністю екологічних систем до відновлення. Концептуальними засадами стійкого розвитку передусім передбачається екологізація економіки, гуманізація, запровадження певної системи принципів підходів до питань суспільної діяльності [1, с. 8].

В сучасних умовах глобалізації, забезпечення сталого розвитку кожного окремого регіону України є надзвичайно важливим кроком як, безпосередньо, для будь-якого жителя тієї чи іншої місцевості, так і для розвитку країни загалом. Проте забезпечення сталого розвитку саме сільського господарства передбачає узгоджене та збалансоване співіснування екологічної, економічної та соціальної сфер.

На сьогодні, досить велика кількість науковців досліджують різні області нашої держави, проте зовсім мала частка з них – Чернівецьку область. Вона за площею – найменша серед інших областей України, але, незважаючи на це, характеризується значною різноманітністю природних умов і ресурсів, а також вирізняється строкатим рельєфом, що безпосередньо впливає на сталий розвиток області.

Метою дослідження є акцентування уваги на екологічній ситуації в сільському господарстві Чернівецької області та шляхи її поліпшення.

На території області виділяють рівнинну частину, передгірську і гірську. Безперечно, потрібно зазначити, що рівнинна частина території найсприятливіша для землеробства, передгір'я – перехідна смуга від землеробства до тваринництва, а гірські райони характеризуються розвинутим тваринництвом.

Досліджувана територія має вигідне агрогеографічне положення, яке, поряд з іншими чинниками, сприяє формуванню на її території районів різної спеціалізації (зернове господарство, садівництво, молочно-м'ясне тваринництво та овочівництво; молочно-м'ясне тваринництво, кормовиробництво, зернове господарство, картоплярство і льонарство з розвинутим садівництвом; молочно-м'ясне скотарство).

Продуктивність сільськогосподарського виробництва в Чернівецькій області досить висока. По всій території області щорічно реалізується велика кількість сільськогосподарської продукції, проте з кожним роком обсяг реалізованої сільськогосподарської продукції збільшується колосально фактично в кожному районі: найбільше – в місті Чернівці, Сторожинецькому, Кіцманському та Сокирянському районах.

Таблиця 1

Соціально-економічне становище Чернівецької області за 2017 та 2018 роки

Райони Чернівецької області	Обсяг реалізованої сільсько господарської продук ції фактично за 2017р., тис. грн	Обсяг реалізованої сільськогосподарської продукції фактично за 2018р., тис. грн
м. Чернівці	5698600	6699700
м. Новодністровськ	38218,2	34064,9
Вижницький район	163807,9	193654,7
Герцаївський район	208191,4	194409,3
Глибоцький район	86347,3	141793,5
Заставнівський район	76222,4	63630,3
Кіцманський район	532236,3	960807,1
Кельменецький район	29214,4	46126,5
Новоселицький район	304965,9	221203,3
Сокирянський район	1541522,3	4357861,9
Хотинський район	230749,4	217660,7
Сторожинецький район	194861,9	363971,0
Путильський район	65481,1	83223,8

Дані взяті з офіційного ресурсу - <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/> [2].

Загалом по області особисті селянські господарства майже в повній мірі забезпечують власні потреби основними продуктами харчування рослинного й тваринного походження відносно

раціональної норми споживання. Основними продуктами харчування (картопля, овочі, фрукти та ягоди) рослинного походження область забезпечена на 350,6 %, 106,7 % та 178,5 % відповідно [3].

Особисті селянські господарства є провідним і найстабільнішим типом виробників сільськогосподарської продукції у сільському господарстві країни. Вони виконують властиві лише їм економічні та соціальні функції (самозабезпечення продуктами харчування власного виробництва, додатковий заробіток, соціальний захист і ін.) щодо створення умов для продуктивної зайнятості, розширеного відтворення трудових ресурсів, задоволення матеріальних, духовних та інших потреб членів сім'ї й суспільства в цілому і є активними учасниками формування територіальної організації сільської місцевості [4].

Тому, для забезпечення сталого розвитку сільського господарства та використання земельних ресурсів необхідно здійснити ряд заходів: впровадити екологічно обґрунтовані системи ведення сільського господарства та адаптовані до місцевих умов технології; застосувати мікробіологічні та біологічні методи захисту рослин та оптимальність використання мінеральних добрив; реалізувати заходи щодо підвищення родючості ґрунтів та продуктивності орних земель; збільшити обсяг виробництва високоякісних продуктів харчування, обґрунтована зміна структури харчування населення та забезпечити контроль якості сільськогосподарської продукції; сприяти розвитку екологічно збалансованих сільських поселень.

Розвиток та функціонування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, може відбуватися також за рахунок надання державної фінансової підтримки або інвестицій, що сприятиме реалізації потенціалу аграрного сектору економіки та підвищенню його конкурентоспроможності в цілому.

До того ж, розвиток особистих селянських господарств дасть змогу залучити у виробничу діяльність значну частину робочої сили, вивільненої з розпадом сільськогосподарських підприємств, що зможе протидіяти зростанню процесів безробіття на селі.

Література

1. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. – К.: Державна установа "Інститут економіки

природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України", 2012. – 72 с.

2. Соціально-економічне становище чернівецької області за 2018 рік [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.cv.ukrstat.gov.ua/>.

3. Греков С. А. Географічні особливості сільськогосподарського виробництва в особистих селянських господарствах чернівецької області : дис. канд. геогр. наук / Греков Сергій Анатолійович – Чернівці. – 21 с.

4. Ткач Є. В. Стратегія розвитку Чернівецької області / Є. В. Ткач. – С. 81–88.

Науковий керівник: д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Будзяк В. М.

Довгий В.А., студент, III курс, 3 група
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

РОЛЬ БРІКС У СУЧАСНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРИ

В даний час світова економіка проходить через черговий етап глибокої перебудови встановленої парадигми взаємозв'язків, що склалися у ній протягом довгих десятиліть. Одним з полюсів нової моделі світового економічного розвитку стають країни БРІКС, причому як кожна поодиноці, так і в якості єдиного цілого, доволі специфічного об'єднання глобальної значимості.

Актуальність даної роботи полягає в тому, що останнім часом значно активізувались процеси глобалізації. Глобалізація є важливим аспектом сучасної світової системи. Питання глобалізації розглядається у працях відомих зарубіжних вчених: Дж. Стігліца, Х. Шумана, А. Тейта, Л. Клайна, Дж. Майера та ін., та українських: М. Долішній, Д. Олесневич, І. Михасюк, А. Філіпенко, А. Гальчинський та ін. Деякі дослідники вбачають у ній серйозну загрозу світовій економічній системі, інші - спосіб подальшого прогресу світової економіки. Одним із таких глобалізаційних утворень є БРІКС.

Мета роботи полягає в тому, щоб дослідити та проаналізувати роль БРІКС у сучасному економічному просторі.

Країни БРІКС -найбільші за площею та населенням країни, що розвиваються. До них відносять: Бразилія, Росія, Індія, Китай та ПАР [1].

Окремо кожна країна має лідируючі позиції у світовому рейтингу:

Бразилія — 7-а економіка світу за ВВП за ПКС, багата сільськогосподарською продукцією;

Росія — 6-а економіка світу за ВВП за ПКС, найбільші запаси мінеральних ресурсів, має найбільшу в світі територію, одна з двох найбільших в світі ядерних держав;

Індія — 3-тя економіка світу за ВВП за ПКС, дешеві інтелектуальні ресурси, одна з двох країн з більш ніж мільярдним населенням;

Китай — 1-а економіка світу за ВВП за ПКС і 1-й в світі експортер («світова фабрика»), володар найбільших у світі валютних резервів, має найбільше в світі населення;

Південна Африка — 30-а економіка світу за ВВП за ПКС, різноманітні природні ресурси.

Маючи такі показники, країни БРІКС мають низку проблем. Одією з основних проблем є історичні передумови та культура населення, адже модель фінансової поведінки суспільства значною мірою залежить від ментальності населення, яка формує стиль життя, традиції, звички [2].

Серйозною проблемою також є вектори спрямування зовнішніх відносин. Росія тяжіє до пострадянських країн. Китай та Індія відіграють провідну роль серед азійських країн. Бразилія близька до США. ПАР має декілька векторів у зовнішній політиці.

Поглянемо на ряд перспектив країн БРІКС:

1. БРІКС буде сприяти народженню нової економічної системи, заснованої на рівності доступу країн до джерел фінансування і ринків збуту, поєднанні державного планування та ринкової економіки.

2. БРІКС виступає за співпрацю всіх країн при дотриманні їх суверенітету і культурно-цивілізаційної ідентичності.

3. Міжнародні економічні зв'язки повинні ґрунтуватися на полівалютній фінансовій системі [3].

БРІКС мають вагомні економічні показники у частці світової економіки. ВВП країн невпинно зростає, що позначається на світовому ВВП в цілому. Особливо частка ВВП зросла у 2010 р. (17,92%), та на 2018 р. вона склала 23,01%.

Оскільки країни БРІКС на сьогоднішній день знаходяться за стадії

економічного процвітання, відповідно, зростає їхній експорт та імпорт. У 2010 р. Експорт досягнув позначки в 14,69% від світового. У порівнянні з 2000 роком він зріс на 7,69%. А в 2017 р. він становив 16,25 (зріс на 1.56%). Імпорт в 2010 р. складав 13,92% від світового. У порівнянні з 2000 роком він зріс на 7,74%. У 2017 р. імпорт склав 15.61% від світового. У порівнянні з 2010 роком він зріс на 1.69% [4].

Таким чином, країни БРІКС в цілому утворюють потужний економіко-політичний союз та мають конкурентні переваги над іншими політичними утвореннями, а їхні економічні показники, на даний момент, невпинно зростають, про що свідчать дані наведені вище.

Література

1. BRICS information portal. BRICS (en). Процитовано 2018-02-14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://infobrics.org/>
2. Студінський В.А. Економічна поведінка в трансформаційній економіці: Курс лекцій. – К.: Видавництво «Фенікс», 2010. – 264 с.
3. БРИК как новая форма многовекторной дипломатии // Вестник МГИМО-Университета. 2010. № 1.
4. UNCTAD [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://unctadstat.unctad.org/EN>.

Науковий керівник: д.і.н., к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин Студінський В. А.

Довгопол І.С., 3 курс, 3 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ВПЛИВ РЕЙТИНГУ «THE GLOBAL INNOVATION INDEX» НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ КРАЇНИ

Одним з важливих факторів покращення економічного стану країни є залучення інвестицій в національну економіку. Інвестори, для яких інформація відіграє вагомую роль, політики, державні діячі, науковці і звичайні люди, кожен рік переглядають дослідження міжнародних

рейтингових систем. Оскільки в цих працях наводяться результати незалежного оцінювання країн світу, вони схильні довіряти поданій інформації. Це допомагає у прийнятті рішень про можливість інвестування чи подальшої діяльності в країні. Міжнародні рейтинги сприяють розвитку конкуренції між країнами, усвідомленню слабких та сильних сторін держав, покращують розуміння, який вектор слід обрати, щоб досягти інноваційного успіху.

Сьогодні Україна потребує підвищення інвестиційної привабливості для стабільного розвитку національної економіки, модернізації технічного парку та технологій українських виробництв через суттєву зміну секторальної структури – переходу від первинного сектора (сировинного) на вторинний, де відбувається виробництво товарів з високою доданою вартістю, а також на третинний (послуги), який виступає ідентифікатором соціально-економічного розвитку країни. Для трансформації економіки найбільш вагомими є створення умов для розвитку інноваційного потенціалу. Міжнародні рейтингові системи слугують маяками для зовнішніх інвесторів для прийняття рішень щодо інвестування.

Глобальний індекс інновацій займає важливе місце серед усіх інших розрахункових індексів інноваційної діяльності країн світу. Його визнано цінним інструментом для полегшення державно-приватного діалогу, в якому політики, лідери бізнесу та інші зацікавлені сторони на постійній основі можуть оцінювати фактори, що впливають на інноваційну діяльність, стан і прогрес у впровадженні інновацій [1, с. 15].

Дослідження Глобального інноваційного індексу проводиться з 2007 року. Динаміка кореляції між координатами України у міжнародному рейтингу «The Global Innovation Index» та обсягами інвестицій наведено у табл. 1:

Таблиця 1

Динаміка позиції України у рейтингу та суми іноземних інвестицій у 2007-2018 роках

	Позиція у рейтингу	Іноземні інвестиції (млн дол. США)	Зміна позиції у рейтингу	Зміна іноземних інвестицій, %
2007	75	9 891	-	-
2008	79	10 913	+4	10,33
2009	79	4 816	0	-55,87
2010	61	6 495	-18	34,86
2011	60	7 207	-1	10,96
2012	63	8 401	+3	16,57
2013	71	4 499	+8	-46,45
2014	63	410	-8	-90,89
2015	64	2 961	+1	622,2
2016	56	3 284	-8	10,91
2017	50	2 202	-6	-32,95
2018	43	1 526	-7	-30,69

Джерело: розроблено автором за даними [2; 3]

Дані табл.1 доводять наявність зв'язку інвестиційних надходжень та позиції у рейтингу. Зокрема, у 2011 році позиція країни підвищилася на 1 сходинку, у наступному році спостерігалось підвищення інвестування на 16,57%. У цьому ж 2012 році відбулося зниження позиції на 3 сходинки, що призвело до зменшення у 2013 році інвестиційного потоку на 46,45%. 2013 рік – Україна опустилася з 63 на 71 місце і як наслідок - 90,89% інвестицій у 2014. Очевидно, що позиція у рейтингу впливає на відповідну зміну обсягу інвестицій із затримкою на 1 рік.

Слід звернути увагу, що місце країни у рейтингу визначається шляхом вирахування середньої арифметичної оцінки з двох груп показників – індексу факторів інноваційного розвитку (Innovation Input Index), що складається з п'яти груп індексів: установи, людський потенціал, інфраструктура, розвиненість ринків, розвиненість бізнесу; та індексу результатів інноваційного розвитку (Innovation Output Index), який містить: результати наукових досліджень, творчі досягнення та

добробут. Названі індекси включають 21 узагальнюючий показник та 80 індикаторів, які висвітлюють різні аспекти інноваційного розвитку.

Впливаючи на показники за якими оцінюють країни у рейтингах, можливо підвищити позицію, покращивши тим самим кількість іноземних інвестицій в країну, що призведе до прискорення економічного розвитку та покращення рівня життя населення.

Надзвичайно важливими у сфері інновацій та інвестування є комунікації між людьми, оскільки саме завдяки ним з'являються інноваційні ідеї, рішення та речі, вони викликають появу стійких зв'язків між бізнес-партнерами, допомагають залучити капітал та вирішити проблеми.

Міжнародні рейтинги є результатом глобальних досліджень, разом з тим, безпосередній вплив на їх результати здійснює населення, оскільки у рейтингах оцінюють не лише діяльність уряду, політиків, державних структур, а й життя народу, його поведінку, екологічність тощо. Наприклад, занижуючи вартість своїх компаній, власники автоматично зменшують загальний капітал країни, понижуючи її позиції у міжнародних рейтингах, що, в свою чергу, робить країну непривабливою для залучення інвестицій у подальший розвиток [4, с. 121].

Таким чином, міжнародна рейтингова система віддзеркалює інвестиційну привабливість країни, що формується у результаті об'єднання зусиль уряду, суб'єктів господарювання та населення. Кожний рейтинг потребує перманентного моніторингу у розрізі окремих показників та індикаторів, а також своєчасного їх корегування через інституційні зміни, економічну поведінку виробників та споживачів.

Література

1. Лігоненко Л. О. Оцінка інноваційності економіки України в міждержавних рейтингах / Л. О. Лігоненко // Вісник КНТЕУ. - 2012. - №3. - С. 5-22
2. Прямі іноземні інвестиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2018>
3. Global Innovation Index | Energizing the World with Innovation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.globalinnovationindex.org>

4. Студінська Г. Я. Концептуальні засади оцінки вартості бренда витратними методами // Вісник ЖДТУ. – 2015. – №1. – С. 120-126.

Науковий керівник: д.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінська Г.Я.

Зайцева М. В., студентка, III курс, 4 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

РЕГІОНАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Глобалізація світової економіки передбачає тісну взаємодію і сплетіння економічних, політичних, соціальних, правових, інформаційних, культурних та інших трансакцій на світовій арені. Глобалізація не стоїть на місці, вона має динамічний характер та змінюється залежно від політичної та економічної кон'юнктури. Щоб чіткіше визначити перспективи глобалізації України, варто спочатку окреслити теперішній її стан та місце на геополітичній карті світу. Як повідомляє інтернет-видання «Слово і діло», порівнюючи, як змінились позиції України в семи рейтингах у 2016 році порівняно з 2015 роком, в індексі глобальної конкурентоспроможності ми впали із 79-го на 85-е місце, втративши 6 позицій. У рейтингу економічної свободи Україна знизилася ще сильніше — на 7 позицій (зі 128-го на 135-е місце). Головними чинниками глобалізації є місце у міжнародному розподілі праці та геополітична ситуація в конкретний час. Сьогодні Україна займає місце швидше аграрно-сировинної периферії, тобто серед держав, що живуть за рахунок продажу своїх природних багатств. Метал та аграрна продукція є головними товарами українського експорту. Згідно з економічною теорією, чим вищий ступінь «готовності» продукту, тим більш високу додаткову вартість отримує виробник. Тому, щоб підвищити конкурентоспроможність економіки та вийти на більш глобальний рівень, Україні варто активніше модернізувати підприємства і відстоювати інтереси на зовнішніх ринках.

В умовах активного включення України до світових процесів глобалізації та регіоналізації особливого значення набувають регіональні аспекти стратегії соціального-економічного зростання держави. Сьогодні досить актуальними є питання економічного та соціального розвитку регіонів на основі структурних зрушень галузевої, просторової та функціональної систем, відновлення й зміцнення ефективного співробітництва регіонів, зменшення міжрегіональних диспропорцій, раціонального використання економічного потенціалу кожного регіону, вдосконалення правової та інституційної бази, її розробка та реалізація. Однією з глобальних тенденцій світового господарства є регіоналізація управління національними економіками, тобто демократизація господарського управління шляхом розширення прав і компетенції регіонів місцевої влади в управлінні економікою території. Національна регіоналізація економічних регіонів всередині разом з економічною глобалізацією віддзеркалюють сучасні умови та способи розвитку продуктивних сил.

Нестабільна суспільно-політична ситуація та терористичні акти на Сході України, а саме у Донецькій та Луганській областях, призвели до значного спаду промислового виробництва. Анексія Автономної Республіки Крим та нестабільна загальна соціально-економічна ситуація посилюють загальні негативні тенденції розвитку регіонів та країни в цілому. Серед позитивних тенденцій розвитку регіонів України можна виділити такі: зростання обсягів сільськогосподарського виробництва та позитивне сальдо зовнішньоторговельної діяльності. Водночас з позитивними тенденціями відбувались зниження показників промислового виробництва, обсягів будівництва, капітальних інвестицій, реальної заробітної плати по всіх регіонах України, погіршення демографічної ситуації, активізації міграційних процесів та збільшення рівня безробіття тощо.

Найважливішим завданням регіонального управління економічними процесами є забезпечення сталого розвитку регіональної економіки та комплексне поєднання галузево-секторального та просторового виміру регіональної політики, підвищення ефективності державного управління регіональним розвитком та дієздатності місцевого самоврядування. Одним із важливих завдань регіональної політики України на сучасному етапі є врахування європейських орієнтирів регіонального розвитку та приведення вітчизняної нормативно-правової бази у відповідність з нормативними документами ЄС, Ради Європи та інших нормотворчих

міжнародних організацій. Для цього в 2014 році було розроблено «Державна стратегія регіонального розвитку до 2020 року» як складову євроінтеграції України. Розроблення Стратегії відбувалось з урахуванням змін, які відбулися в розвитку регіонів держави за останні роки, для підвищення конкурентоспроможності регіонів і забезпечення збалансованого регіонального розвитку, для територіальної соціально-економічної інтеграції і просторового розвитку, а також для ефективного державного управління у сфері регіонального розвитку. Стратегічною метою реалізації державної регіональної політики є створення умов для динамічного, збалансованого розвитку регіонів України з метою забезпечення соціальної та економічної єдності держави, підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, активізації економічної діяльності, підвищення рівня життя населення. Стратегічне бачення регіонального розвитку та країни в цілому полягає в розв'язанні існуючих проблем шляхом використання внутрішніх та зовнішніх можливостей регіонів та територій і є результатом стратегічного спрямування державної регіональної політики, метою якої є: розвиток та єдність, орієнтовані на людину; досягнення економічного зростання регіонів шляхом використання власного потенціалу та реалізації ефективної державної регіональної політики і, як наслідок, підвищення рівня життя населення; інтеграція регіонального економічного, інформаційного, освітнього, культурного простору до загальноукраїнського простору, в якому особа має змогу для самореалізації та підвищення якості життя незалежно від місця проживання (єдність загальноукраїнського простору).

Підбиваючи підсумки зазначимо, що на сьогоднішній день через активну участь України в процесах глобалізації та регіоналізації важливого значення набувають регіональні аспекти стратегії соціально-економічного зростання держави. Я вважаю, що необхідно зміцнити співробітництво регіонів, зменшити регіональні диспропорції для підвищення економічної конкурентоспроможності України та раціонально використовувати потенціал кожного регіону. Необхідно створювати привабливий інвестиційний клімат, тобто вживати рішучих заходів щодо всебічної реструктуризації підприємств кожного регіону, що зумовить істотне зростання ринкової ціни їх активів і зробить їх привабливими для потенційних інвесторів. Для трансформації та забезпечення економічного зростання регіонів України необхідним є перебудова управління регіональним розвитком у напрямі розширення прав і самостійності

регіонів щодо вирішення багатьох питань економічного й соціального характеру.

Науковий керівник: д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Калюжна Н. Г.

Заїчко Д.К., студент, 1 курс 1 група
факультет економіки, менеджменту та психології,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ УТИЛІЗАЦІЇ ВІДХОДІВ В УКРАЇНІ

За офіційними даними, на території України зберігається понад 12.5 мільйонів тон відходів. Це рівно стільки, скільки важать три всесвітньо відомі піраміди у Гізі. За неофіційним джерелам кількість сміття у 3 рази більша. Спалюють лише 0.3%, а утилізують третину, хоча за тими ж неофіційними джерелами перероблюють тільки 3%. Величезна кількість сміття кожного року забруднює нашу країну. Площа, яку охоплюють відходи, більша за площу Данії! А це 7% від площі України. Сміття нікуди подіти, адже воно розпадатиметься сотні років. Навіть якщо розпочати його сортувати та переробляти, величезні території родючих земель відновляться не швидше, ніж через 300 років.

У сільських населених пунктах відсутні схеми санітарної очистки, відсутні контейнери для збору твердих побутових відходів, відсутній збір та вивезення відходів. В районних центрах є одне або два санкціоновані сміттєзвалища, до яких, щоб довести відходи, необхідні кошти. Недієвий екологічний контроль щодо поводження з відходами, низька екологічна свідомість мешканців. Тому у селах люди вивозять сміття до лісу або до річки.

Поки українці думають – куди подіти сміття, у країнах ЄС інша халепка – де його взяти. Адже на переробці сміття можна мати дуже непоганий бізнес. У розвинутих країнах перероблені відходи давно стали повноцінним продуктом міжнародної торгівлі. З вторинної сировини отримують теплову та електроенергію.

У Європі в кожній країні є спеціальні контейнери для сортування сміття. Зазвичай, розподіляють відходи на кілька основних категорій: пластик, папір, скло, органічні відходи та метал.

Одним з лідерів переробки сміття є Швеція. Тут переробляють 99% усіх відходів країни. За допомогою вторинної сировини опалюють будинки, забезпечують їх електроенергією. А було б у них більше сміття – були б краще забезпечені власні енергетичні потреби. Таку проблему у Швеції вирішили імпортом сміття з інших країн.

Схожа ситуація і в Німеччині, Швейцарії та Австрії. У країнах полігони зі сміттям як такі взагалі закриті, адже 97 % відходів також переробляється. До слова, вся цементна промисловість у цих країнах працює на спалюванні сміття і автопокришок. У Німеччині навіть існує так звана "сміттєва" поліція, яка штрафує порушників.

Провідні країни світу прийшли до висновку, що найбільш ефективним шляхом для зменшення негативних наслідків дії відходів на довкілля буде покласти відповідальність на виробників, які випускають у вільний обіг товари, внаслідок використання яких утворюються відходи.

З непридатної деревини, соломи тощо виготовляють альтернативне органічне паливо — пеллети, якими опалюють будинки.

Величезним попитом користується вторинна сировина з переробленого пластику. З пляшок, які переробляють спочатку у гранули, виготовляють предмети домашнього побуду, корпуси побутової техніки, труби, іграшки та багато іншого. Особливо популярна сировина серед власників 3D-принтерів.

Якщо говорити про потенціал сміття, то його можна сортувати, переробляти, компостувати, спалювати, використовувати метан, що утворюється. Лише на львівському сміттєзвалищі утворюється 10 млн кубічних метрів метану щорічно. Макулатуру переробляють на газетний і туалетний папір, тканину, руберойд, картон та інше. Завдяки спеціальній обробці відпрацьованих шин, сировину потім використовують для виготовлення килимків, підлоги, підшов до взуття, покриття тенісних кортів та у будівництві доріг. Листя з дерев, яке в Україні часто палять або ж просто вивозять на полігони, є чудовим добривом для землі. Перероблену сировину зі скла можна продавати на спеціалізованих виробництвах цегли, плитки, водних фільтрів, кераміки та іншого.

Брухт, особливо з кольорових металів, також є дуже вигідним у сміттєвому бізнесі. Переплавлений метал може піддаватися багаторазовій переробці, не втрачаючи при цьому своїх властивостей.

На території сміттєспалювального заводу у Копенгагені створили горно лижний курорт. Матеріалом для нього стала вторинна сировина. Це є не лише місцем відпочинку для місцевих жителів та туристів, а й новим будинком для величезної кількості пташок та рослин.

За оцінками експертів, понад 99% функціонуючих полігонів не відповідають європейським стандартам. З чотирьох існуючих сміттєспалювальних заводів працює лише один – «Енергія». Про якість його роботи вже й нічого казати.

За законом, лише одна компанія може використовувати сміття як вторинну сировину. Це монополія, яка охороняється українським законодавством.

На курсах з основ маркетингу ми мали змогу працювати над проектом по створенню компанії, спеціалізація якої полягає у переробці сміття і продажі готової сировини та створення з неї власних виробів. Наша команда вирахувала кількість сміття, яке утворюють за рік домогосподарства. Потім знайшли ціну на сировину і встановили, що лише при переробці пластику та скла дохід компанії складатиме у середньому 60млн грн на рік. Кількість видів сміття, що можна утилізувати і продавати у вигляді сировини більше 50. Так, для створення компанії таких масштабів потрібні значні кошти. Але ж і ті гроші, які інвестують у розвиток регіонів вже скільки років не використовуються у повному обсязі.

«Укрекоресурс» є єдиним державним підприємством, яке має дозвіл Кабміну на поводження з відходами як вторинною сировиною. До 2015 року, за чималі гроші компаній-імпортерів, воно мало переробляти тару від виробників.

За 2013 рік підприємство отримало фінансування з державного бюджету на більш ніж 84 мільйони гривень. Але досі не зрозуміло, чи ці кошти використали за призначенням.

Три роки тому в Україні скасували закон щодо утилізації тари. З того часу уряд не ухвалив альтернативи, попри готові напрацювання.

Саме тому ми пропонуємо поширювати ідею інвестування в створення сміттєперероблюючих та сміттєспалювальних заводів. В нас є величезна кількість сміття, чимала територія країни, на якій можливо побудувати ці заводи. При зміні закону про монополію «Укрекоресурсу»

я впевнений, що знайдуться інвестори, за кошти яких можливо очистити нашу країну від відходів. Навіть при наявності грошей та дозвілу держави на створення цих заводів, на повну реалізацію цього проекту піде не один рік. Але чим раніше ми почнемо його реалізацію, тим швидше зникне сміття.

Для початку, без коштів інвесторів, можливо придбати сортувальні контейнери та встановити достатню їх кількість у містах та селах. Потрібно змінити ставлення людей до сміття і збільшити штрафи та покарання за незаконний вивіз сміття. І вже тоді ми будемо готові для створення необхідних заходів для утилізації сміття і очищення регіонів від бруду.

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Головня Ю. І.

Запара С.А. студент I курс 3 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет
м. Київ

ЕКОЛОГІЧНІ ЗВИЧКИ У ПОВСЯКДЕННОМУ ЖИТТІ

Звичка — певний тип поведінки людини, який характеризується повторюваністю: за умови наявності повторювальних обставин. При постійному виконанні певних дій відбувається запам'ятовування та автоматизація цих дій: з метою використання їх у майбутньому. Тому, для впровадження екологічних звичок у повсякденне життя, необхідне їх постійне виконання, яке згодом увійде до рутини. За умови ведення екологічного життя, не потрібно відмовлятися від комфорту, адже комфорт та раціональне споживання товарів та послуг — основа цієї течії. Найперше, що можна зробити — поцікавитися інформацією, тобто дізнатись шляхи, які допоможуть з приводу даної ситуації. Адже зміни у собі мають також вплив і на оточуючих.

Серед екологічних звичок у повсякденному житті слід виокремити такі шляхи, якими можна легко скористатися за наявного бажання:

Купувати свідомо. Тобто перш ніж піти до магазину чи на ринок, необхідно скласти список продуктів, які потрібно придбати. Така ж ситуація і з технікою: продумати її використання у житті, зважити плюси та мінуси, особисті вподобання, і лише тоді здійснювати покупку.

Ходити у магазин з власними пакетами та судочками. Спочатку можна відмовитися від продуктів в упаковці і з-поміж представлених намагатись вибрати: і те, що хочеться, і те, що з мінімумом додаткового сміття. Проте не потрібно повністю відмовлятися від запакованих продуктів, але і не забувати про пошук компромісу серед таких продуктів. Також можна використовувати багаторазові упаковки, наприклад: мішечки для овочів, фруктів, круп, судочки для вологих продуктів. У середньому одна сім'я використовує 15 одноразових поліетиленових пакетів за один похід до супермаркету. Всі покупки краще складати у власний шопер і, таким чином, відмовляться від придбання пакету на касі. Наприклад, людина, яка йде у супермаркет і не може передбачити, що треба буде продукти у щось класти, купує на касі пакети. За рік витрачає на них від 400 до 600 гривень. Якщо простіше, то хоча б повторно використовувати раніше придбані пакети чи здавати на переробку. Оскільки пластикові пакети розпадаються у природі до 1000 років і цим спричиняють загрозу для життя тварин, рослин та людства.

Вода у пляшці багаторазового використання. Зазвичай вони скляні або з нержавіючої сталі і ніяк не впливають на склад води. Наразі існує багато різних варіацій дизайну, тому кожен знайде щось своє.

Сортування сміття. Найпростіше — розподіляти сміття за фізичними ознаками: скляне, пластикове, металеве, Тетра-Пак, п'юріпак і тому подібне. Ці види приймають на переробку у пунктах прийому, які можна знайти у своєму районі чи збирати сміття вдома і потім везти у пункт, коли назбирається достатня кількість. В Києві є організація «Україна без сміття»

Електроенергія. Вмикати світло коли потрібно, а коли ні — вимикати. Замінити звичайні лампочки на енергозберігаючі Також вимикати з розетки прилади після закінчення користування, адже вони продовжують використовувати електроенергію для роботи в режимі очікування. Кип'ятити воду за допомогою газу, а не — електроенергії, адже на тепло вона перетворюється довше. Проте не кип'ятити занадто багато води, а лише ту кількість, яку необхідно для подальшого

використання. Взимку використовувати електрообігрівачі лише за нагальної необхідності.

Вода. Приймати душ замість ванної і так можна заощадити до 150л за один раз, але не потрібно повністю відмовлятися від її прийняття, а робити це, наприклад, раз у тиждень. Вимикати воду під час чищення зубів. Набирати воду для миття посуду у раковину і намагатись намити і промити усе за один підхід, а не під проточною водою.

Побутова хімія. Уникати шкідливих хімічних сполук у побутовій хімії таких як: фосфати, хлор, аніонні поверхнево-активні речовини, нафтові дистилати, формальдегіди тощо. Використовувати шампуні без SLS, тобто безсульфатні. Мити посуд, за можливістю, содою або гірчичним порошком чи використовувати екопродукти.

Транспорт. Ходити пішки там, де можливо. Якщо треба їхати, то надавати перевагу громадському транспорту: переважно метро, трамваї, тролейбуси — тобто електричні. Якщо використовуєте власне авто, то можна взяти пасажирів.

Їжа. Купуючи місцеву продукцію, зменшуються витрати на транспортування і одночасно підтримувати місцеве виробництво. Влаштовуйте екоакції, наприклад: понеділок без м'яса, адже це одне з найбільш трудомістких виробництв. Зокрема, на виробництва 1 кг курятини йде 4300 літрів води, 1 кг свинини – 6000 літрів води, 1 кг яловичини – 15500 літрів води. Для порівняння: виробництво одного кілограма сочевиці потребує всього 50 літрів води. І так зможете ввести різноманіття у раціон і зберегти прісну воду.

Одяг. На виготовлення натурального одягу витрачається багато ресурсів, «швидка мода» не сприяє зменшенню пошиття одягу, адже на таке виробництво витрачається не надто якісна тканина, яка швидко зношується, тому краще купити більш якісний одяг, який буде носитись довше, і не підтримувати швидку моду, а навпаки — місцевих виробників.

Відтак екологічні звички у повсякденному житті це не глобальні зрушення, які потребують прикладання значних зусиль, а дії, які можуть стати частиною нашого життя і принести користь не лише собі, але і світу.

Література

1. Баськов О. Як жити екологічно в умовах сучасного українського міста. Власний досвід. Режим доступу:

<https://tsn.ua/blogi/themes/zhittya/yak-zhiti-ekologichno-v-umovah-suchasnogo-ukrayinskogo-mista-vlasniy-dosvid-478192.html>

2. Інтерв'ю експертів Центру екологічних ініціатив «Екодія» на тему: «Наш екологічний слід: звички, які допоможуть зберегти планету» Анни Акерманн та Євгенії Кравченко для журналу «L'Officiel Online» Режим доступу: <https://officiel-online.com/lifestyle-2/style-life/eco-footprint/>

3. Беба Ю. Еко-лайфхак: 11 простих звичок, що рятують планету. Режим доступу: <https://inspired.com.ua/ideas/eko-lajfhak-11-prostyh-zvyчок-shho-ryatuyut-planetu/>

4. Лесів М. Корисні екологічні звички. Режим доступу: <https://pl.com.ua/korisni-ekologichni-zvichki/>

5. Любшин І., Тасевич М. 10 фактів про поліетиленові пакети, які має знати кожен. Режим доступу: https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/2112476-10-faktiv-pro-polietilenovi-paketi-aki-mae-znati-kozen-infografika.html

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Головня Ю. І.

Івкова Н.І., студентка, III курс, 5 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

РОЛЬ ВІТЧИЗНЯНИХ ЗМІ В ПРОЦЕСІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Зараз, коли Україна знаходиться на шляху до вступу в Європейського Союзу, коли влада сподівається вийти на політичну арену поряд з європейськими гігантами, дуже важливою стає роль українських засобів масової інформації[4], як і залежність думок українців від них.

До того ж, сьогодні за всіма наявними оцінками авторитетних міжнародних організацій та аналітичних центрів в Україні спостерігається значний поступ у галузі забезпечення свободи слова та медіа. І саме зараз політичні події висвітлюються не тільки в

“виграшному” характері, а й в більшості випадків навпаки, аби показати населенню цілковиту “правду”, через що з’являється низка проблем, пов’язаних з тим, наскільки правильно українські ЗМІ висвітлюють надану їм інформацію і скільки відсотків цієї інформації взагалі є правдивими.

Висвітлення думки громадськості щодо європейської інтеграції не сприяє тому, щоб політика інтеграції України до ЄС сприймалася населенням як цілковито зрозуміла. Почнемо з того, що деякі громадяни України більше ніж за 10 років цього політичного процесу так і не можуть тлумачити слово “інтеграція”: загалом українці розуміють це як “приєднання”, хоча насамперед це є процес впровадження в Україні європейських норм і стандартів. Це є результатом того, що зараз ми бачимо велику кількість новин та статей про різноманітні події, які пов’язують ЄС та Україну, але нечасто ми маємо можливість дізнатися, які головні принципи функціонування ЄС, які наслідки матиме Україна після вступу до ЄС.

У дослідженні Фонду «Демократичні ініціативи» [3] та Ukrainian Sociology Service експерти звертають увагу на один аспект, який має прямий стосунок до роботи ЗМІ. Зокрема йдеться про те, що ставлення до членства в ЄС істотно залежить від рівня обізнаності громадян із цією тематикою. Тож серед обізнаних підтримують членство України в ЄС 52%, а у групі не обізнаних – лише 37%.

До речі, треба сказати, що така ж тенденція спостерігалася й у питанні співпраці України з НАТО. Більшість населення Україні ніколи не підтримувала шляху інтеграції з НАТО, бо вона практично нічого не знала про цей Альянс. Так, Андрій Шумка у статті «Інформаційна політика України на шляху інтеграції з НАТО» [2] наводить такі цікаві дані: тільки 3% громадян вважають рівень своїх знань про Альянс високим, 31,8% – середнім, 47,3% – низьким; а переважна більшість громадян (82,9%) вважають, що інформації про НАТО в українських засобах масової інформації дуже мало, 43,1% – що вона обмежена, 39,8% – неповна.

Саме такі результати опитування навели нас на думку, що необхідно провести своє, аби зрозуміти, як люди сприймають роботу ЗМІ. В даному опитуванні брали участь 140 студентів Київського національного торговельно-економічного університету та Харківського національного медичного університету. Ми вирішили спрямувати наше

дослідження саме на молодь, бо сьогодні саме вона є рушійною силою країни, і саме від неї залежить наше майбутнє.

Чи вистачає Вам інформації українських ЗМІ про процес євроінтеграції України?

141 ответ

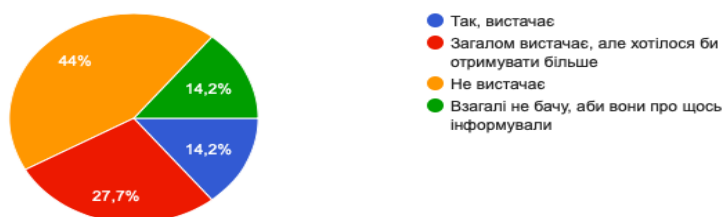

Рис. 1. Результати опитування, яке було проведено автором

Отже, як ми можемо бачити з результатів на рис.1, тільки 14,2% студентів впевнено стверджують, що їм вистачає тієї інформації про євроінтеграційний процес України, яку надають нам ЗМІ; 27,7% опитаних бажали б отримувати більше інформації; найбільша кількість – 44%, не задоволені ситуацією і відмічають, що їм не вистачає інформації про євроінтеграцію України; категоричні 14,2% студентів наполягають фактично на тому, що вони взагалі не бачать роботи засобів масової інформації в цьому напрямку.

Ці відсоткові реалії дають нам зрозуміти, що та інформація, яку намагаються подати засоби масової інформації, є настільки мінімальною, що часто ми навіть не підозрюємо про те, що взагалі не знаємо про якісь нововведення або важливі події, а якщо і знаємо, то потім розуміємо, що факти були дуже далекі від правди.

“Інформація, яку ми отримуємо, є дуже абстрактною, а нам як студентам вищих навчальних закладів, хотілося б бачити більше аналітики та точних даних”, - стверджує студентка КНТЕУ.

Важливість ЗМІ в процесі євроінтеграції України полягає навіть не в тому, аби агітувати тих, хто зовсім нічого не розуміє в цьому питанні, а в тому, аби показувати людям, що ще необхідно змінити для того, аби процес інтеграції завершився успішно.

Зараз Україна, на жаль, зовсім не готова к тому, аби бути частиною Європейського Союзу. А скільки відсотків людей знає причину таких висновків? Всюди можна почути лише “Європейський Союз не

збирається розширюватися найближчі 5 років”, але про Копенгагенські умови вступу [1] чомусь всі забули.

Отже, на цю тему можна дискутувати не одну годину, але висновок один: для того, аби робити такі важливі та дійсно складні для країни зміни, громадяни мають бути свідомими – вони мають розуміти причини та наслідки свого рішення, а не діяти наосліп, тому що хтось десь сказав, що так буде краще. Тому саме діяльність засобів масової інформації грає дуже велику роль в тому, наскільки успішно завершиться процес інтеграції України в Європейський Союз.

Література

1. Офіційний сайт Міністерства Закордонних Справ України. URL. <https://mfa.gov.ua/ua/page/open/id/774>
2. Шумка А. “Інформаційна політика України на шляху інтеграції в НАТО”, журнал “Незалежний культурологічний часопис”, 2008. URL. <http://www.ji.lviv.ua/n50texts/shumka.htm>
3. Офіційний сайт Фонду “Демократичні ініціативи” імені Ілька Кучеріва. URL. <https://dif.org.ua>
4. Студінський В.А. Роль соціальних інтернет-мереж у формуванні економічної поведінки суб’єкта // Суспільство, економіка та економічна наука в XXI столітті // Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: КНЕУ, 2017. – С.135-137.

Науковий керівник: д.і.н., к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінський В.А.

Козак Р.Р., студентка, I курс, 1-м група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Глобалізація є всесвітнім складним процесом, який пронизує всі сфери суспільного життя і посилює взаємозв’язок і взаємозалежність національних економік, культур, а також взаємодії людини й

навколишнього середовища. Вона дає можливість розширити масштаби обміну товарами, послугами, інформацією, технологіями і капіталом, тим самим відкриваючи нові ринки. Глобалізація надає додаткові можливості та економічні вигоди країнам світу, без неї важко уявити політичну, економічну, соціальну чи культурну сферу.

Щодо концепції сталого розвитку, то її можна вважати однією з найбільш важливих парадигм кінця ХХ – початку ХХІ століття. Забезпечення сталого розвитку людства визнається сьогодні однією з найбільш значущих проблем, що стоїть перед світовою спільнотою. Людство перебуває на переламному етапі своєї еволюції на планеті, що вимагає переорієнтації на такий розвиток, який підтримував би життя людей та природне середовище, й саме концепція сталого розвитку надає такий шанс [1].

Загальноприйнятим критерієм сталого розвитку є стійкість та стабільність, а саме такий стан соціально-економічної системи, коли немає причин для порушення досягнутої рівноваги. Іншими словами, сталий розвиток повинен забезпечувати гармонізацію та поєднання соціальних, економічних та екологічних цілей, їх реалізацію в єдиній соціо-еколого-економічній системі певної території, країни чи регіону.

Головною умовою сталого розвитку є досягнення ринкової рівноваги, тобто такого поєднання процесів, що збалансовує деструкцію і відновлення, розпад і з'єднання, розподіл і інтеграцію. Концепція сталого розвитку в сучасній світовій соціально-економічній теорії та практиці розглядається, як стратегія вирішення проблем збереження та відтворення навколишнього природного середовища і забезпечення високого рівня життя населення планети. Вона має три важливі складові: економічну, соціальну та екологічну. Економічна складова означає оптимальне використання обмежених ресурсів. Соціальна складова сталого розвитку орієнтована на людину й спрямована на збереження стабільності соціальних і культурних систем, в тому числі на скорочення числа руйнівних конфліктів між людьми. Важливим аспектом цього підходу є справедливий розподіл благ між людьми в глобальних масштабах. З екологічної точки зору, сталий розвиток повинен забезпечувати цілісність біологічних і фізичних природних систем, включаючи створене в них людиною середовище [2].

Безперечно, що прогресивні сторони глобалізації мають неабиякий вплив на сучасний хід сталого розвитку. Вигоди і переваги глобалізації розподіляються досить неоднорідно, вони залишаються

сконцентрованими у відносно невеликій кількості країн і для багатьох вона принесла неабиякі виклики, загрози і непередбачуваність. Максимальну вигоду від глобалізації і інтеграційних процесів, які її супроводжують отримують розвинуті країни, бо саме вони визначають структуру та обсяги світової торгівлі, контролюють обсяги виробництва та споживання, використовують інноваційний капітал та володіють технологіями, залишаючи країнам, що розвиваються, пристосовуватись до певних міжнародних торгових та фінансових відносин та спрямовувати свою діяльність більшою мірою на розробку власних природних ресурсів. І якщо для країн-глобалізаторів глобалізація означає можливість пожинати вагомі плоди, то переважна більшість людства такої нагоди не має. Це означає загрозу економічній стабільності та соціальному ладу. Одnobічні переваги глобалізації, таким чином, поглиблюють нерівність між країнами світу, залишаючи більшу їх чисельність на периферії прогресу та за його межами.

Виходячи з цього, розвинені країни і країни, що розвиваються повинні співпрацювати на взаємовигідних умовах і найважливішою сферою в справі сталого розвитку повинна бути боротьба з бідністю. Один з п'яти жителів Землі живе сьогодні на дохід менше 1 дол. США вдень, в Африці – це кожна друга людина [3]. Сталого розвитку неможливо досягти без створення кращого майбутнього для бідних всього світу. Глобалізація є домінуючою складовою сталого розвитку, яка, як ми бачимо не працює на користь всіх країн і народів. На її шляху існують численні бар'єри – у торгівлі товарів та послуг, у потоці робочої сили, неспроможності бідних країн досягти високого рівня конкурентоспроможності. Глобалізація не даватиме людству вигоди, якщо нові технології, капітал, потоки інвестицій будуть надбанням тільки багатих і могутніх країн.

Отже, усі протиріччя і проблеми глобалізації потребують осмислення, передусім зміни системи цінностей сучасної цивілізації, пошуку нових підходів. Вирішення глобальних проблем не можливе без узгодження дій та стратегій розвитку на всіх рівнях – від рівня світової спільноти в цілому і рівня окремих країн до рівня промисловості та конкретних підприємств. Результатом системного вирішення економічних, екологічних та соціальних проблем на всіх рівнях і буде забезпечення сталого розвитку.

Література

1. Scutaru L. Economic Development Versus Sustainable Development. URL: <http://ecoforumjournal.ro/index.php/eco/article/view/19>
2. Туниця Т. Ю. Еколого-економічні засади моделі сталого розвитку. *Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право)*. 2004. Вип. 3-4. С. 740-744.
3. Білорус О. Г. Глобальна перспектива і сталий розвиток / О. Г. Білорус, Ю. М. Мацейко. Київ, 2005. 492 с.

Науковий керівник: к.е.н., старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Севрук І. М.

Котляр І. І., Саладрай Т. Ю.,
студентки II курсу, 24 група,
Навчально-наукового інституту економіки та
бізнес-освіти, Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини, м. Умань

ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА СПОСОБИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Інфляція – це дуже складне багатофакторне явище, яке вважається характеристикою макроекономічної нестабільності та негативно впливає на всі сторони життєдіяльності суспільства, держави та економіки. Інфляційні процеси в даний момент буквально охоплюють країни всього світу.

Зниження інфляційного значення або ж абсолютне усунення вимагає величезних зусиль і речових витрат. Дослідження проблеми та шляхів подолання інфляційних процесів грає одну з ключових ролей в економічній науці, тому що характеристики інфляції та соціально-економічні результати відіграють важливу роль в оцінці економічної захищеності держави та всього світового господарства.[1, с.231]

Інфляція знецінює заощадження юридичних і фізичних осіб, їх результати праці, заважає економічному підйому та тривалим інвестиціям. Її високий ступінь руйнує валютну систему, збільшує відтік грошових ресурсів в торгово-посередницькі операції та прискорює відтік грошових коштів, що призводить до витіснення державної

грошової одиниці, знецінює прибуток населення, тим більше зайнятого в економічній сфері. Також інфляція виступає потужним засобом в перерозподілі національного багатства від бідних до більш багатих, тим самим посилюючи соціальну диференціацію суспільства та підриваючи соціальну міцність суспільства.

Інфляція для будь-якої національної економіки вважається небезпечним процесом, який негативно впливає на економічну та фінансову системи. Інфляція – це переповнення сфери обігу надлишковою грошовою масою за відсутності адекватного збільшення товарної маси, що викликає знецінення грошової одиниці. Вона проявляється у формі зростання цін на товари та послуги, яке не зумовлене підвищенням їх якості, тобто відбувається знецінення грошей.

Інфляція характерна будь-якій економіці. Сутність інфляції полягає в тому, що національна валюта знецінюється щодо іноземних валют, товарів та послуг, що зберігає міцність власної купівельної спроможності. Деякі науковці додають до цього списку ще й золото, надаючи йому значення загального еквівалента[2, с.5].

Надзвичайно різноманітними є причини виникнення інфляційного процесу. Тому буває важко визначити, яка саме причина викликала інфляцію в конкретному випадку. У прогресивній економіці інфляція з'являється як наслідок сукупності цілого комплексу причин. Це підтверджує, що вона є економічним, грошовим та соціально-політичним явищем.

Інфляція вважається небезпечним процесом для національної економіки, тому що негативно впливаючи на економічну і фінансову системи. Вона сприяє перерозподілу прибутків між господарюючими суб'єктами, які не можливо тримати під контролем [3, с.9-12].

Головними методами боротьби з інфляційними процесами є боротьба з її основними причинами, тому що припинення інфляційних процесів за допомогою повного контролю над доходами та тарифами без усунення причин інфляції негативно впливатиме на розвиток ринкових відносин.

Визначення видів та причин інфляційних процесів може допомогти обрати дієвий напрям їх подолання. Існує два напрямки антиінфляційної політики: монетаристський і кейнсіанський. Вибір механізму, за допомогою якого можна домогтися зниження рівня інфляції, строго індивідуальний для кожної країни.

Для того щоб подолати інфляцію уряд країни втілює в життя регулювання оплати праці шляхом встановлення мінімальної заробітної плати, інших державних гарантій і норм в оплаті праці, міжгалузевих пропорцій, критерій і обсягів оплати праці в бюджетних установах, найбільших обсягів посадових окладів керівників муніципальних установ. Це є способи прямого державного регулювання. Крім того основним елементом державного регулювання непрямого впливу є відрегульованість мінімальної заробітної плати населення.[4, с.42-48]

Управління інфляційними процесами важливе питання економічної та грошово-кредитної політики. При цьому потрібно брати до уваги багатофакторний та багатоскладовий характер інфляційного процесу. В основі інфляції лежать не лише монетарні, але й інші моменти. При всій значущості поступового стиснення грошової емісії, скороченню державних витрат потрібне проведення масштабного комплексу антиінфляційних заходів. До них відносяться: вдосконалення податкової системи, підвищення відповідальності підприємств за результати господарської діяльності, стимулювання та стабілізація виробництва, створення ринкової інфраструктури, проведення певних заходів з регулювання прибутків та цін, зміна обмінного курсу державної грошової одиниці.[5, с.11-17]

Отже, всесвітній досвід демонструє, подолання інфляційних процесів залишається одним з ключових завдань антикризової стратегії. Для запобігання інфляції застосовуються всі необхідні заходи антиінфляційної політики, які знаходяться в залежності від теоретичних поглядів всіх тих, хто цю політику проводить, а ще вибір механізму, за допомогою якого можливо досягти зниження значення її рівня, що є суворо індивідуальний для всіх держав. Процес боротьби з інфляцією є досить важким та тривалим, який ще вимагає величезних матеріальних витрат.

Література

1. Економічна теорія: Політекономія В.Д. Базилевича. Київ, 2003. 581с.
2. Круш П.В. Клименко О.В. Інфляція: суть, форма та її оцінка. Київ, 2010. 288 с.
3. Кравченко С., Теленик С. Інфляція в ринковій економіці: сутність, причини і взаємозв'язок з макроекономічними показниками // Економіка, фінанси, право. 2009. №7. С.9-12.

4. Марцин В. С. Деякі підходи до регулювання інфляційних процесів на сучасному етапі розвитку економіки // Економіка розвитку. 2015. №1(65). С. 42-48.

5. Мельник О. Антиінфляційна політика, як фактор економічного зростання в Україні // Банківська справа. 2004. №3. С.11-17.

Науковий керівник: викладач кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки ННІ економіки та бізнес-освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини Станіславчук Н.О.

Криницина Д. С., студентка, III курс, 3 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ВСТУП УКРАЇНИ ДО СОТ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Сучасні світові тенденції в різних сферах відносин характеризуються розширення зв'язків між різними країнами в світу, що призвело до необхідності їх регулювання та появою міжнародних організацій. Глобалізація господарського розвитку призвела до об'єктивного процесу – вступу України до СОТ.

16 травня 2008 року Україна стала офіційним членом Світової організації торгівлі. Членство СОТ відбилось в змінах як і всіх сфер господарського життя, так і законодавчої бази. На протязі 10 років можна побачити всі переваги та недоліки цих змін.

Однією з головних переваг є збільшення експорту. Незважаючи на його різке зменшення в 2009 році через світову кризу, в 2010 він збільшився на 29,6%, в 2011 – на 33%. Через девальвацію гривні з 2012-2016 роках спостерігається його зменшення у вартісному вимірі. Але два останні роки з більш стабільним курсом національної валюти мають динаміку збільшення обсягів експорту у 2017 році на 19%, а в 2018 – на 9,9% [1]. Така ситуація свідчить про спрощення зовнішньоекономічних торговельних процедур, скасування бар'єрів доступу до нових ринків збуту та квотних обмежень, особливо, що

стосується металургії та сільськогосподарської продукції та підвищення конкурентоздатності вітчизняних товарів.

Разом з збільшенням обсягу експорт спостерігається тенденція до диверсифікації ринку. У 2008 році частка країн Європи становила 29,5% від усього експорту країни, а в 2017 році – 41%, також спостерігається зростання частки Азії та африканських країн [1]. Це засвідчує про розширення меж ринку, забезпеченості рівних умов конкуренції з іншими країнами-експортерами та переорієнтацію з країн СНД до інших регіонів світу.

Позитивним наслідком вступу України до СОТ є захист від провадження антидемпінгових та спеціальних розслідувань, які часто мали місце щодо металургійної та хімічної галузей. Це призвело до зменшення впливу дискримінаційних дій країн-імпортерів [2]. В процесі вступу до СОТ ЄС та США надали нашій державі статус країни з ринковою економікою, що є важливим та позитивним чинником під час проведення антидемпінгових розслідувань стосовно українських товарів.

Після вступу СОТ Україна має можливість брати участь в міжнародних державних закупівлях. У травні 2016 року Україна стала стороною Угоди про державні закупівлі (GPA), яка була підписана між 46 країнами-учасницями, серед яких ЄС (28), Японія, США, Корея, Тайвань, Сінгапур, Гонконг та Канада. Завдяки приєднанню України до Угоди СОТ про державні закупівлі для українських підприємств стало реально отримати доступ до державних тендерів закордоном. І в листопаді 2017 року, за підтримки та консультуванням експертів Офісу з просування експорту, українська компанія вперше виграла тендер на держзакупівлі в ЄС [2].

Щодо динаміки імпорту, то після фінансової кризи 2009 року вона має тенденцію до збільшення до 2012 року, але вже у 2013-2015 роки має негативну динаміку. Останні 3 роки обсяг імпорту з кожним роком збільшувався [1]. Така тенденція свідчить про лібералізацію імпортного режиму, більшу відкритість українських ринків для іноземних виробників. Хоч з однієї сторони це є позитивним явищем, але з іншої негативним. Багато вітчизняних виробників не витримали міжнародної конкуренції та змушені були згорнути свою діяльність. Ще одним негативним наслідком зменшення імпортних тарифів є зменшення фіскальних надходжень до бюджету. То ж в даній ситуація лібералізація

імпортного режиму є вигідною тільки для споживачів через більш широкий вибір товарів.

Товарна структура експорту також має свої негативні аспекти. Хоч обсяг експорту і збільшується, але його формують товари переважно з низьким ступенем переробки, що в свою чергу мають невелику додану вартість. Це стосується насамперед продукції чорної металургії, сільського господарства, гірничодобувної промисловості. Ціноутворення щодо цієї продукції є нестабільним, чутливим до зовнішніх ринків, прибутки від її реалізації значно нижчі, ніж від продажу високотехнологічних товарів. Натомість імпорт України складають товари з великою доданою вартістю, що свідчить про нееквівалентність товарів та послуг в зовнішньоторговельному балансі країни. Відсутність паритетності у зовнішньоекономічному співробітництві України призводить де факто не тільки до економічної залежності від технологічно розвинутих країн світу, а й до небезпеки перетворення країни у сировинний та аграрний придаток світової економіки, що не забезпечить бажаного благополуччя суспільству [3, с. 29].

Отже, вступ України до СОТ значно посилив відкритість господарства України в світовий простір, що зумовило необхідність пошуку шляхів поліпшення умов торгівлі вітчизняними товарами на принципах і нормах СОТ. Позитивні зміни можна побачити динаміці експортно-імпортних операцій, та в збільшенні захисту вітчизняних товаровиробників у антидемпінгових та спеціальних розслідувань. Але для подальших позитивних змін українські товари повинні підвищувати свою технологічність та якісні характеристики, що вони мали змогу вільно конкурувати зі іншими світовими виробниками. Також структура українського експорту повинна бути переорієнтована з сировини до товарів з великою доданою вартістю.

Література

1. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Перші 10 років у СОТ: як Україна використовує інструменти організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/05/16/7081783/>

3. Г. Я. Студінська, В. А. Студінський Стратегічне партнерство України та ЄС. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2018. № 7-8. С. 22-36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2018_7-8_5

Науковий керівник: д. і. н., к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінський В. А.

Кузьменко К.В., студент, 1м курс, 3м група,
факультет міжнародної торгівлі і права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ПОНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Відновлювана енергетика – галузь, що спеціалізується на отриманні та використанні енергії з відновлюваних джерел енергії, а саме: вітроенергетика (галузь відновлюваної енергетики, яка спеціалізується на використанні кінетичної енергії вітру); гідроенергетика (галузь відновлюваної енергетики, що вивчає використання потенціальної та кінетичної енергії води шляхом перетворення її в електричну); сонячна енергія (енергія від Сонця у формі радіації та світла); сонячна теплоенергетика (сонячна енергія широко використовується для теплопостачання); геотермальна енергетика (промислове отримання енергії, зокрема електроенергії, з гарячих джерел, термальних підземних вод); біопаливо, біоенергетика (використання біопалива, яке створюється на основі використання біомаси; до біомаси відносять усю рослинну і вироблену тваринами субстанцію) [1].

Нині відновлювані джерела енергії є сектором, який зростає найшвидше у світі (табл. 1). Якщо у 1965 році на них припадало 0,01% споживання, у 2000 році – 0,05%, то у 2017 році – вже 3,6%.

Таблиця 1

Споживання відновлювальної енергії у світі, млн. т н. е.*

Регіони	Роки	
	2016	2017
Північна Америка	2761,9	2772,8
Південна та центральна Америка	696,8	700,6
Європа	1934,6	1969,5
СНД	972,0	978,0
Близький Схід	869,7	897,2
Африка	438,0	449,5
Азіатсько-Тихоокеанський регіон	5585,5	5743,6
Світ	13258,5	13511,2

* Складено автором за даними [2]

Проте, Міжнародне енергетичне агентство попереджає, що розвиток відновлюваних джерел стає все більш складним і стикається з проблемами – особливо у макроекономічній площині. Понад 170 країн запланували використання поновлюваних джерел енергії, 150 з них впровадили політику стимулювання інвестицій в чисту енергію. Лідерами в розвитку «зеленої» енергії на сьогоднішній день є Китай, Данія, Кенія, Індія та Ісландія.

Китай одноголосно визнається світовим лідером з інвестицій в екологічно чисті технології в енергетиці. Хоча енергетика Китаю все ще залежить від вугілля, відновлювальні джерела енергії складають значну частку енергобалансу країни. У 2016 році Китай побудував 77 ГВт сонячних і 149 ГВт вітрових електростанцій. Прогнозується, що частка Китаю в глобальній «зеленій» енергетиці до 2022 року складе 42% сонячної енергії, 35% гідро- і 40% енергії вітру. Тільки за 2017 рік іноземні інвестиції в «зелені» проекти в енергетиці перевищили 44 млрд \$ завдяки потужним інституціональним, фінансовим і бізнес-структурам для підтримки китайських і зарубіжних ініціатив. Також

Китай сприяє виробництву обладнання і зосередив 60% світового виробництва сонячних батарей [3].

Данія – світовий лідер у розвитку вітроенергетики. У 2017 році виробництво електроенергії з вітру поставило черговий рекорд – 43% всіх потреб в електроенергії покрили вітроелектростанції. У Данії на цьому не зупиняються: до 2030 року більше 50% електроенергії повинні виробляти станції відновлювальної енергії, а до 2050 року – всі 100%. Але темпи зростання «зеленої» енергії свідчить, що країна досягне цих цілей набагато швидше. За нинішніми прогнозами, у 2020 році станції будуть покривати більше 80% потреб в електроенергії. У 2017 році Всесвітній банк оголосив Данію світовим лідером в галузі використання екологічно чистої енергії, згідно з нормативними показниками для сталої енергетики (RISE): за шкалою від 1-100, Данія набрала 86 балів з енергоефективності та 94 пункти з відновлювальної енергетики.

Ісландія відома одним з найбільш високих рівнів проникнення поновлюваних джерел енергії до національного енергобалансу в світі і найвищим серед європейських країн. Нині геотермальна, гідро- і вітрова енергетика забезпечують 100% потреб в електроенергії Ісландії. Майже 75% забезпечується гідроелектростанціями, решта – геотермальними джерелами. Більше 90% потреби країни у гарячій воді і теплі також забезпечуються за рахунок геотермальної енергії. У 2016 році Ісландія покрила 76% всіх потреб 300 тис. громадян в енергії за рахунок відновлюваних джерел енергії.

Кенія – неочевидний герой поновлюваних джерел енергії. У країні, де до електроенергії доступ мають тільки 70% нужденних, уряд хоче забезпечити загальний доступ до 2020 року. Зусилля кенійського уряду підтримали численні міжнародні інститути розвитку, включаючи Світовий банк, Німецьке агентство розвитку GIZ та Африканський банк розвитку (АБР). З моменту запуску національної політики забезпечення доступу до електроенергії у сільських районах, маленькі сонячні електромережі забезпечили електроенергією більше 30% людей, що живуть у віддалених частинах країни. У Кенії спостерігається бум стартапів і енергетичних новаторів, в тому числі енергетичних компаній. Наприклад, ринок вуличного освітлення на сонячних панелях виріс на 200% з 2009 до 2013 року. Тепер їх продажем займаються понад 1500 малих і середніх підприємств.

Індія є швидко зростаючою економікою, з населенням у 1,34 млрд осіб, що трохи менше Китаю. Енергія буде мати вирішальне значення

для розвитку країни. Однак значну частку своїх потреб Індія вирішила закрити чистою енергією. На вугілля як і раніше припадає 70% енергобалансу країни, але Індія намагається збільшити потужність відновлюваних джерел енергії з нинішніх 58 ГВт до 175 ГВт у 2022 році. Завдяки впровадженню «зелених» аукціонів, в Індії створився найбільш конкурентний ринок відновлювальних джерел енергії у світі, що сприяє зниженню витрат. Про рівень конкуренції можна судити по 2016 року, коли пропозиція у 10 разів перевищувала потужності, винесені на тендер. Така ініціативність, змусила уряд приборкати свої вугільні амбіції і зосередитися на поновлюваних джерелах енергії. У результаті скорочення витрат держава готується до виведення з експлуатації вугільних електростанцій, які планують замінити сонячними і вітровими.

Отже, необхідність переходу до використання відновлюваних джерел енергії з кожним роком стає все більш актуальною. Тим паче, що ця енергія стає все більш доступною в ціні. Зокрема, за даними IRENA, собівартість 1 кВт-год енергії з вітрових наземних електростанцій зрівнялась із собівартістю енергії, яку генерують вугільні електростанції [4]. В Україні питання відновлюваної енергії є вельми актуальним з позицій економічної та екологічної безпеки, тому провідний світовий досвід має першочергового значення.

Література

1. Енергоефективність та відновлювані джерела енергії / Бевз С. М. [та ін.] ; під заг. ред. А. К. Шидловського ; НАН України/ К. : Українські енциклопедичні знання, 2015. 560 с.
2. BP Statistical Review of World Energy June 2018: URL: <https://www.bp.com/en/global/corporate/energy-economics/statistical-review-of-world-energy.html>
3. Як Китай став лідером у виробництві сонячної енергії: URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-40453918>
4. Мельник А. Які тенденції розвитку відновлюваної енергетики в Європі і чого очікувати Україні? URL: <http://dixigroup.org/comments/yaki-tendencii-rozvitku-vidnovlyuvanoi-energetiki-v-yevropi-i-ne-chogo-ochikuvati-ukraini/>

Науковий керівник: к.е.н., старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Слоква М. Г.

Кулібаба К.Л. ,студентка 3 курсу,14 група,
факультет торгівлі та маркетингу,
Київський національний торговельно-
економічний університет,
м. Київ, Україна

ШОВКОВИЙ ШЛЯХ»: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Для України сьогодні актуальним є не тільки активізація економічних відносин з розвиненими країнами , але і з економіками світу, які швидко розвиваються ,стаючи центрами глобального економічного розвитку. В першу чергу мова йде про Китай, питома вага якого у світовому валовому продукті в найближчі десятиліття сягне 21%.

Дані статистики свідчать, що в структурі експорту України за видами послуг на транспортні послуги припадає 55%, або 5861.4 млн. дол. США до загального обсягу послуг. Найбільшу питому вагу в транспортних послугах займають послуги трубопровідного транспорту 51%, повітряного транспорту -19%, морського та залізничного транспорту – 10% та послуги автомобільного транспорту -5%.

В структурі імпорту України за видами послуг на транспортні послуги припадає 22% до загального обсягу послуг, або 1213.1 млн. дол. США. Найбільшу питому вагу в транспортних послугах займають послуги повітряного транспорту – 37% , залізничного транспорту – 25%, морського транспорту -18%, автомобільного транспорту -11% і 7%-послуги трубопровідного транспорту.

Можливістю розширення для України транспортних маршрутів для переміщення залізничних вантажів і пасажирів є доручення до ініціативи «Новий шовковий шлях». Поставки товарів з України до країн Азії будуть здійснюватися маршрутом Україна-Грузія-Азербайджан–Казахстан- Китай.

Серед основних переваг України щодо участі у «Шовковому шляху» слід відзначити наступне:

- подальший розвиток в Україні об`єктів інфраструктури (будівництво нових і модернізація існуючих) за рахунок інвестицій із Китайської Народної Республіки (50 млн. дол. Від фонду «Шовковий шлях» і 100 млрд. від Азійського банку інфраструктурних інвестицій);

- розширення можливостей диверсифікації поставок енергоносіїв (світлових нафтопродуктів і зрідженого газу) на територію України;
- між Україною, Грузією, Азербайджаном та Казахстаном підписано протокол про встановлення пільгових тарифів на вантажні перевезення по Транскаспійському міжнародному транспортному коридору;
- розширення для України можливостей по завантаженню автомобільних, залізничних доріг, портів транзитними вантажами;
- розширення обсягів транзитних перевезень з Китаю до країн Північної і Центрально-Східної Європи територією України;
- альтернативний шлях вантажо- потоків територією України в східному напрямку до Казахстану, Киргизстану та інших країн;
- розширення двостороннього торговельно-економічного співробітництва між Україною та Китаєм зокрема в сфері агропромислового комплексу.

Динаміка експортно-імпортних операцій між Україною та КНР, розвиток спільного підприємництва, інвестиційне співробітництво, розвиток співробітництва у сфері транспортних послуг формують основні двостороннього економічного співробітництва між Україною та Китаєм.

Література

1. <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2345603-potencial-ukraini-v-sovkovomu-slahu-se-ne-do-kinca-osvoenij-irina-gerasenko.html>
2. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D1%88%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D1%88%D0%BB%D1%8F%D1%85
3. https://www.20khvylyn.com/news/economics/news_17145.html
4. <https://agropolit.com/spetsproekty/379-mij-zahodom-i-shodom-yaka-rol-ukrayini-na-shovkovomu-shlyahu>

Науковий керівник: к.е.н. доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Стукач Т.М.

Матвієнко Д. А., студентка, I курс 3 група
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ЕКОЛОГІЯ ШВИДКОЇ МОДИ

Досить багато чинників у нашому житті набули такого важливого значення, що ми сприймаємо їх як звичне і зовсім не звертаємо уваги на те, яким чином ми це отримуємо.

Всі звикли до того, що одяг одна з речей, без яких сучасне життя неможливо. І це дійсно так. Але можливо зробити цей одяг більш безпечним, як для людства і наших нащадків, так і для землі і планети в цілому. У цій роботі ми розглянемо усі можливі варіанти, як зробити шопінг екологічним.

Швидка мода - це мода масмаркетів, які на відміну великих брендів працюють не на якість, а на кількість. Вони випускають нові колекції кожного тижня, використовуючи найдешевші і зовсім не якісні тканини та декор. Не хочу сказати, що Dolce&Gabbana поступають розумно, коли спалюють тони одягу із старих колекцій, для того щоб їх бренд не було скопійовано, але саме через мас маркет забруднення бавовняних полів збільшилось. Майже 25% пестицидів у текстильному і 11% у світовому господарстві припадає як раз на зрощення бавовни. На цих плантаціях кожного року труяться пестицидами та іншими домішками 300-500тисяч чоловік, 20 тисяч з них помирають. Во всьому світі від отруєння цією речовиною помирає майже 28 000 людей і це на від не польові працівники. І саме через цю «швидку» моду приходиться 10% глобальних викидів вуглекислого газу.

А ось інший, ще більше лякаючим факт. Для того, щоб виготовити одну пару джинсів в атмосферу потрапляє 9 кг вуглекислого газу, витрачається 20 тисяч літрів води, а хімікати, які викидаються в навколишнє середовище забруднюють майже 700 тисяч води. Але на сам перед з чим треба боротися, з компанією, яка виготовляє як наймога більше, зоб заробити чи з людиною, яка купує усе підряд, лише б залишитися « в тренді». Я вважаю, що над відповіддю навіть думати не потрібно, попит народжує пропозицію.

Тож, саме час розглянути такі популярні нині тенденції «свідомої моди». Свідома мода це не про те, як купити багато на дешево і бути

модним деякий час, а про те, як купуючи одну футболку потроху рятувати світ. Є кілька пунктів, без яких поняття «свідомої моди» не можуть існувати:

Купувати менше, але якісніше. Купуючи замість речі-одноразовки щось дорожче та якісніше, ви допоможе зберігати не лише свої фінанси, але навколишнє середовище.

Як і де виробили цей одяг? Купуючи щось нове, зверніть увагу, щоб матеріал був якнаймога натуральнішим. І потрібно звернути увагу на місце виготовлення одягу. Близько 170 мільйонів дітей від 10 до 14 років всього світу працюють на текстильних фабриках на 1\$ в день. Найбільше дитячою працею користуються в Бангладеш.

Секонд хенд. Секонд хенд це популярна нині розвага для підлітків, за допомогою якої можна купити багато речей за копійки. Але мало хто знає наскільки цей одяг може буди небезпечним. Старі речі для комісійних магазинів оброблюють формальдегідом. Формальдегід віднесено до списку канцерогенних речовин. Він потрапляє до організму через повітря. Ця речовина токсична і негативно впливає на слизову оболонку, шкіру, репродуктивні органи та нервову систему людини. Шкіряні вироби та вироби з хутра, а також натуральні тканини і взуття з гумовими частинами оброблюють пароформаліновою дезінфекцією у камерах, щоб знищити бактерії, але за даними Інституту мікробіології і вірусології та Інституту екогігієни і токсикології, ця дія не вбиває мікроби, але зменшує їх кількість.

Не поспішайте викинути у смітник речі, які вийшли з ладу. Багато речей, які викидають могли би отримати друге життя. Зашити дірку, або пришити новий гудзик без проблем зможе кожен, а доволі часто, речі після кастомізації стають ще більш стильнішими. Якщо після імпульсивного шопінгу у вас є багато непотрібних речей, не викидайте їх, а віддайте потребуючим. І коли одяг непридатний до експлуатації, не відносите її до смітника, а віддайте на переробку у магазин N&M. Нині переробці піддаються лише тканини без домішок, а таких використовується не більше 1% у наші часи, наприклад вторинна бавовна та вовна мають занадто низьку якість. Але й інші матеріали можуть бути перетворені на ізоляційні матеріали чи у крайньому випадку, спалені з метою отримання енергії.

Імпульсивні шопінг. Імпульсивність в психології- схильність діяти без достатньої свідомості або під впливом емоцій. Щоб такого не траплялося у шопінгу, перш ніж щось купити, створіть список покупок.

Це стосується не лише одягу. Маркетологи наврочать розпилюють в магазинах продуктів аромати кави, часника та свіжої кави, а ще ставлять усі найпотрібніші товари у кінці зали, щоб не залишити нам вибору щось не купити. Щодо одягу, перед тим, як йти на касу, перевірте склад речі, знайдіть мінімум три комбінації нового одягу з тим, що ви вже маєте у своєму гардеробі, і запитайте, чи дійсно вам це потрібно.

В Україні мало хвилюються питанням екології швидкої моди. Після проведення опитування були отримані такі результати: 18,2% все ще купують одяг у магазинах масового виробництва, 31,8% знають, які магазини приймають одяг на переробку і при тому, жодна людина з указаних не здає одяг на переробку, більшість викидають його.

До Того ж, окрім усіх цих законів існує багато еко-трендів та еко-дизайнерів, які спрощують навіть правила-принципи екологічного шопінгу. Вони одразу створюють одяг, який буде спроможний до 100% переробки, буде якісний та слугуватиме вам багато років. Це ательє таких еко-брендів України, як Ksenia Schnaider, RCR Khomenko, COOM або Uliulia.

Тож, упродовж цієї роботи ми розглянули основні еко-тенденції і еко-тренди, розібрали поняття свідомої моди і зрозуміли, з чого вона складається і стали більш екологічно свідомими людьми у цій галузі.

Література

1. «How to green» URL: Режим доступу: <https://howtogreen.ru/posts/229-eko-moda-trend-dlya-neravnodushnyh-2/>
2. Nachasi “ Що таке «свідома мода» і як вона пов’язана з екологією. URL: Режим доступу: <https://nachasi.com/2018/09/04/shho-take-svidoma-moda/>
3. «Сознательная мода по украински: бренды эко одежды и аксессуаров» URL: Режим доступу: <https://brands.childbrand.ua/articles/5056/>
4. УНІАН «Чим небезпечні речі з секонд хенду» URL: Режим доступу: <https://www.google.com.ua/amp/s/www.unian.ua/health/worldnews/amp-416664-chim-nebezpechni-rechi-z-sekond-hendu.html>

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Головня Ю.І.

Мельник Д. О., 3 курс 2 група,
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

РЕФОРМУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ УКРАЇНИ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТІВ ЄС

Сучасний світ характеризується активізацією глобалізаційних процесів та гонитвою за економікою сталого розвитку за якою стоїть майбутнє наших поколінь. Україна – держава, яка на даному етапі розвитку інтегрує в Європейське співтовариство, що є важливою, проте лише першою сходинкою до економіко-політичного піднесення. Україна здатна не тільки орієнтуватися на «правила гри», які створюють держави-лідери, а і самій формувати їх, задаючи ритм усьому світу.

Важливим елементом, який є основою господарського розвитку і без якого на даному етапі не можливе життя людини є енергетика. Система галузей, які є одними з лідируючих у світовому масштабі утворюють енергетичний ринок.

У сучасному світі все більшої популяризації набувають джерела альтернативної або так званої відновлювальної енергетики, ресурси якої є невичерпними і не несуть екологічної загрози. Саме тому на даному етапі вагомою частиною енергетичної політики України стало комплексне впровадження джерел відновлювальної енергетики, що відбулося за підтримки Західних партнерів шляхом імплементації у національне законодавство положень Директиви 2009/28/ЄС, яка стала визначальним кроком до зниження енергетичної залежності нашої держави.

Окрім вищезазначеного регулятора, який стимулює розвиток альтернативних джерел електроенергії 10.05.2016 р. відповідно до Указу Президента України було розглянуто Питання щодо приєднання України до Статуту Міжнародного агентства з відновлювальних джерел енергії (IRENA). Діяльність агентства спрямовано на забезпечення переходу до сталого використання поновлюваних джерел енергії у глобальних масштабах.

Варто зауважити, що за такий короткий термін Україна спромоглася добитися результатів у даному напрямку. Станом на 2016 р. від загального постачання енергії гідроенергетика становила 0,7%,

енергія біопалива та відходів – 3%, вітрова та сонячна енергія – 0,1%. У 2017 р. зазначені показники вдалося збільшити, зокрема гідроенергетика збільшилася на 0,2%, енергія біопалива та відходів – 0,4, вітрова та сонячна енергія – 0,1%. При цьому загальна динаміка постачання енергії від відновлювальних джерел у 2016 р. становила 3,8%, 2017 р. – 4,4% [2].

Приєднання до IRENA має ряд переваг для України: налагодження тісної співпраці з розвиненими державами у сфері поновлюваної енергетики, залучення передового досвіду і прогресивних механізмів фінансування проектів у цій сфері; можливість отримання дешевих кредитів на впровадження «зелених» проектів.

Стратегією у допомозі Україні в імплементації реформ енергетичного сектору з реалізації окремих положень Угоди про Асоціацію Україна-ЄС та Договору про заснування ЄС передбачено створення дієвої нормативної бази Міненерговугілля України; підвищення конкуренції, забезпечення ефективності ринків, створення привабливих умови для інвесторів, а також умов для сталого розвитку сектору енергетики.

Положення проекту реалізуються при реформуванні ринку електроенергії, охороні довкілля, використанні поновлювальних джерел енергії та створенні системи запасів нафти та нафтопродуктів у відповідності до положень Директив Третього енергопакету.

Фінансування вище перелічених змін буде відбуватися за підтримки Європейського Союзу, бюджет проекту складає €2,3 млн та розрахований на 30 місяців.

Якщо звернути увагу на прогрес виконання у 2017 році Україною Угоди про асоціацію з ЄС в енергетичній сфері, то її рівень склав 71%, а щодо завдань, за які відповідальні центральні органи виконавчої влади – 75% [3].

Гадаємо, що вищезазначені результати мають позитивну тенденцію, проте існують і певні загрози: значний технологічний розрив в енергетичному секторі України та ЄС (різна архітектура мереж та структура генерувальних потужностей, відносно низький рівень надійності та якості електропостачання тощо); неможливість імплементації законодавства ЄС, що регулює інституційні засади ринків, через механізм простого копіювання (перекладу) директив та регламентів, як це відбувається у сфері технічного регулювання; швидкість прийняття актів та реалістичність їх виконання; відсутність

відповідальності та санкцій за невиконання положень регламентів та директив; низький рівень прозорості, достовірності та зіставлення даних енергетичної статистики тощо [4].

Таким чином затримка імплементації європейських правил може призвести до самоізоляції українського енергетичного ринку від енергетичного простору ЄС із серйозними негативними довгостроковими наслідками. Проте будь-які зміни, в певній мірі викликають ризики, і українським урядовцям слід сприймати це як виклик і обравши цю стратегію, добиватися максимум результату. Гадаємо, що Україна на правильному шляху, адже впровадження нових альтернативних енергетичних технологій – це інвестиція у майбутнє нашої держави, що підвищить не тільки її енергетичну безпеку, а і допоможе зберегти навколишнє середовище.

Література:

1. Студінська Г.Я., Студінський В.А. Стратегічне партнерство України та ЄС // Формування ринкових відносин в Україні. – 2018. - № 7-8. – С.22-35.
2. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2017 році [Електронний ресурс] // Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://eu-ua.org/sites/default/files/imce/layout_16_02_final.pdf.
4. Основні положення енергетичних стратегій та програм Європейського Союзу щодо розвитку енергетичної сфери в умовах формування загальноєвропейського ринку електроенергії [Електронний ресурс] // Міненергвугілля України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://ua.energy/wp-content/uploads/2017/05/2.-Energetychni-Strategiyi-YES.pdf>.

Науковий керівник: д.і.н., к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінський В. А.

Новік Н.О., студент, 2 курс, 18 група,
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

УКРАЇНИ – СОТ: РЕАЛІЇ ВЗАЄМОДІЇ

Сучасний світ стає все більше глобалізований, відбувається посилення інтеграційних зав'язків між країнами, поглиблення міжнародного поділу праці, що призводить до єдності міжнародного ринку та посилення економічно-торговельних відносин між країнами. Нині не можна уявити світ, без міжнародних економічних, політичних, соціальних зав'язків та міжнародних організацій, які їх регулюють.

В ХХІ столітті Світова Організація Торгівлі- це єдина міжнародна та найвпливовіша організація, яка встановлює правила торгівлі для всіх країн учасниць. Головними цілями організації є: розширення виробництва товарів та послуг, активний обмін ними та торгівля, зменшення безробіття, зростання доходів та збільшення купівельної спроможності, сприяння відкритості економік країн світу для активного залучення у міжнародну торгівлю та міжнародні відносини, можливість країнам-учасникам долучатися та впливати на розробку, впровадження сучасних правил торгівлі на міжнародному ринку [1,2].

СОТ- це правонаступниця Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ), яка була укладена після Другої світової війни і саме до ГАТТ було подано офіційну заявку Уряду України про намір приєднатися. І вже після переговорних процесів з 16 травня 2008 року Україна набула повноправного членства в цій організації. Це стало важливим етапом інтеграції країни у міжнародну торговельну систему та в глобальну економіку в цілому.

Для країни, частка експорту в ВВП якої становить близько 50%, набуття членства в СОТ мало вплив на зміну структури економіки. Передусім - за рахунок встановлення чітких правил гри на світовому ринку, лібералізації зовнішньоторговельних режимів та адаптації законодавства до світових правил.

При вступі України до СОТ відбулося багато позитивних змін, в тому числі: доступ до іноземних ринків товарів та послуг, зміна та спрощення торговельних процедур, відбулася стандартизація та

сертифікація продукції, можливість брати участь у торговельних спірних питань[2,3].

Але разом з цим, Україна зіткнулася зі значною кількістю економічних проблем, а саме:

- пом'якшення державного контролю на економіку зумовлює посилення впливу кон'юнктури на економіку України;
- скасування положень у субсидіювання галузей, які суперечать політиці СОТ;
- проблема конкурентоспроможності, з якими зіткнулися українські виробники. проблема полягає в невідповідності якості, недотримання технології виробництва. що призведе до відмови та недовіри до українського товару та українських послуг;
- високорозвинені країни використовують Україну, як сировинний ринок та ринок збуту своєї продукції, що призвело до зменшення внутрішньої конкурентоспроможності та залежності українського ринку від імпортних товарів;
- українська економіка стала залежною від світовою, внаслідок того, що відбулася лібералізація економіки;
- відбувається зменшення золотовалютних запасів внаслідок збільшення обсягів імпорту;
- проблема безробіття та міграція трудової сили, та також погіршення стану безробіття у сільській місцевості;
- перевага багатих країн і диктат їх правил на слабкіші та бідні країни;
- великі затрати для впровадження нових механізмів, інститутів та також великі затрати на проведення різних реформ, та пристосування законодавства під законодавство СОТ;
- значно знизила роботу України в СОТ- це світова економічна криза. було майже в 2 рази знижено ціни на металургійну продукцію, внаслідок чого зменшилася частка експорту і в результаті частка валютних відносин, що потягнула за собою зменшення виробництва та скорочення попиту;
- проблема окремих галузей економіки, які не зможуть бути конкурентоспроможними на міжнародному ринку та внаслідок цього буде зменшення субсидування та державної підтримки галузі, що призведе до зменшення робочих місць та збільшення безробіття;[3,4,5].

- На даному етапі розвитку міжнародних економічних та торговельних відносин, СОТ- це єдина організація, яка встановлює глобальні правила торгівлі. На 164 країни-учасниці припадає понад 98% усієї світової торгівлі.

СОТ- це майдан для обговорення усіх країн-учасниць для обговорення усіх розбіжностей та позицій, враховуючи інтереси країн-учасників, що допомагає формувати та реалізовувати правила міжнародної торгівлі.

Про активність участі України у СОТ свідчить підписання значної кількості угод: Угода про вільну торгівлю з ЄС, Ізраїлем, Канадою, Македонією, Чорногорією, країнами Європейської асоціації вільної торгівлі, а також країнами Співдружності незалежних держав, Угоди про державні закупівлі ГРА, Угоди про спрощення процедур торгівлі, та приєднання до Угоди про державні закупівлі, прийнято важливе рішення з експортної конкуренції, яким передбачено скасування експортних субсидій у сільському господарстві тощо. Вступ України до Світової Організації Торгівлі відповідає її стратегічним інтересам. Уряд робить все можливе: проведення реформ, відстоювання своїх прав та обов'язків на міжнародній арені, при цьому зіштовхуючись з великою кількістю проблем, які подалі намагається ефективно та швидко вирішити. Крім цього, СОТ- це не лише економічна, а й політична співпраця між країнами, вміння вибрати партнера для подальшої співпраці. Україна активно займається розвитком національної економіки та участю у міжнародному житті світу. Також вступ України до СОТ є одним із головних шляхів до європейської інтеграції, що в майбутньому призведе до швидкого та якісного розвитку економіки.

Література

1. Інформаційна довідка. Електронне джерело URL: Режим доступу: <https://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations/wto>.
2. Інформаційна довідка. Електронне джерело URL: Режим доступу: <https://geneva.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/wto/about>.
3. Інформаційна довідка. Електронне джерело URL: Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&tag=SpivrobitnitstvoZSvitovoiuOrganizatsiieiuTorgivli>.
4. Розвиток співробітництва України із СОТ : матеріали міжнародного круглого столу / відп. ред. О.О. Борзенко ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». – Електрон. дані. – К., 2018. – 79 с. – Режим доступу : <http://ief.org.ua/docs/scc/5.pdf>.

5. Horlick G. The compliance problem of the WTO // Arizona Journal of International and Comparative Law / G. Horlick, J. Coleman. – 2009. – Vol. 24. – № 1. – P. 142.

Науковий керівник: к.е. н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Лежешко В.Г.

Павлик К. О., студентка III курс, 4 група
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄВРОПЕЙСЬОГО СОЮЗУ

Оскільки ми живемо в сучасному світі, коли інтеграція та глобалізація розвиваються щодня, головною складовою є процес транскордонного співробітництва.

Транскордонне співробітництво - важливий напрямок стратегії держави для встановлення та регулювання економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин між територіальними громадами, представницькими органами, місцевими органами виконавчої влади, територіальними громадами та відповідними органами влади інших держав у межах компетенції, визначеної їх національним законодавством регулювання соціально-економічних процесів; забезпечення стабільності відносин між державами, інвестиційної привабливості держави; формування та розвитку бізнес середовища регіону. Особливістю транскордонного співробітництва є те, що кордони між країнами розглядаються не як бар'єр, а як фактор співробітництва, розвитку, зближення національних економік двох чи більше країн та їх інтеграції.

Відповідно до Закону України: «Про транскордонне співробітництво» метою транскордонного співробітництва є розвиток соціально-економічних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших зв'язків між суб'єктами та учасниками транскордонного співробітництва на основі таких принципів: повага до державного суверенітету, територіальної цілісності та непорушності кордонів

держав; урахування під час укладення угод про транскордонне співробітництво повноважень суб'єктів та прав учасників транскордонного співробітництва; узгоджене усунення політичних, економічних, правових, адміністративних та інших перешкод для взаємної співпраці. [1]

Україна завдяки вигідному геополітичному положенню має значні потенційні можливості щодо розвитку транскордонне співробітництва. Важливо також доповнити, що десятки тисяч українців емігрують до країн Європейського Союзу для навчання або роботи. Частина з них повертається, щоб працювати на своїй Батьківщині, а деякі залишаються там для постійного життя. За статистикою Міжнародної організації дві третини емігрантів переказували кошти в Україну, якщо у 2014 році це становило близько 2,9 млрд. дол. США, то у 2018 близько 4 млрд. дол. США. Також важливим є обмін досвідом вчених різних країн, що відбувається на конференціях чи з'їздах. На мою думку, це чудова можливість розширити кругозір вчених та їхніх студентів завдяки інтелектуальним міграціям України та країн Європейського Союзу. [3,4]

Транскордонне співробітництво є певним інструмент розвитку прикордонних територій, і є чинником реалізації євроінтеграційних прагнень. На сьогоднішній день найважливішим завданням транскордонного співробітництва України є подолання наслідків сприйняття кордону саме як бар'єру між країнами, що було головним за радянських часів, та перехід на новий рівень, коли кордон розглядається як нова можливість зближення національних економік, можливість співпраці, розвитку та інтеграції. В листопаді 2013 року на саміті східного партнерства у Вільнюсі очікувалось підписання угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Однак, вже після закінчення Євромайдану, 21 березня 2014 року була підписана політична частина угоди асоціації з Європейським Союзом. Економічну частину угоди було підписано 27 червня 2014 року.

Європейська інтеграція для України - це шлях модернізації економіки; можливість подолання технічної відсталості; залучення іноземних інвестицій та новітніх технологій; створення нових робочих місць; вихід на світові ринки. [2]

Сьогодні активно розвивається співпраця в напрямку створення та вдосконалення спільних кластерних підприємств, що позитивно впливає на економічний розвиток території в цілому. Інноваційні моделі

єврорегіонів передбачають створення системи спеціалізованих прикордонних комплексів виставкового, індустріального і експортно-транспортного, які просторово розподілені в його межах.

Чималу увагу приділяють екологічним проблемам, зокрема у результаті відпрацьованого механізму російською та українською сторонами погоджений порядок організації робіт з управління водними ресурсами у басейні Сіверського Дінця, здійснюється програма спільного аналітичного контролю за гідрохімічним станом водних об'єктів, встановлені вимоги по дотриманню гідрологічних і гідрохімічних показників у прикордонних створах.

Отже, на мою думку, для України пріоритетними у питанні транскордонного співробітництва є відносини з ЄС. Україна має вигідне політико-географічне положення, велику кількість запасів природних копалин, робочої сили, є досить інвестиційно привабливою, як споживчий ринок і ринок кваліфікованої недорогої робочої сили. Я вважаю, що для України є досить важливим вступ до ЄС, оскільки це велика кількість можливостей розвитку нашої країни, підняття технічного розвитку, збільшення кількості залучень іноземних інвестицій, новітніх технологій, можливість збільшення нових робочих місць, можливість отримання вищої освіти, можливість виходу на світові ринки, розбудова сучасної високотехнологічної та високоприбуткової економіки, введення європейських стандартів якості життя населення та його соціальної захищеності, розширення можливостей стажувань та навчання в державах Європейського Союзу, ліквідація тіньової та кланової економіки та багато інших аспектів.

Література

1. Закон України “Про транскордонне співробітництво” від 24 червня 2004 р. № 1861-IV // Голос України. - 2004. - № 134. - С.7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1861-15>.
2. Мікула Н. «Транскордонне співробітництво: стан, проблеми та перспективи»: [монографія] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/6059>
3. Студінський В.А., Студінська Г.Я. Поведінкові інтеграційні процеси в системі цифрової економіки // Інтелектуальна економіка

в умовах суспільних трансформацій. – Житомир: ЖНАЕУ, 2018. – С. 68-70.

4. Студінський В.А., Студінська Г.Я. Іван Франко про еміграцію українців: історико - економічний аналіз у розрізі сучасності // Економічний вісник університету. Збірник наукових праць учених та аспірантів. – Вип. 38. – Переяслав-Хмельницький: П-ХДПУ, 2018. – С. 112- 118.

Науковий керівник: д.і.н., к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінський В. А.

Пантелєєва К. В., студентка, III курс, 7 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ГРІНВОШИНГ: ПЕРЕШКОДИ РЕАЛІЗАЦІ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

З кінця 1960-х років у наукових колах почала підніматися екологічна проблематика, що у подальшому мало наслідком формування концепції сталого розвитку. Її популяризація у суспільному житті спричинила тенденції екологізації виробництва серед великої кількості виробників з метою завоювання прихильності споживачів. Принаймні більшість з них позиціонують свої товари як «екологічно чисті», «натуральні», «природні», але лише 4,5% підприємств мають на це підстави [2].

У маркетингу з'явилося, але не отримало належної популярності поняття «грінвошинг», «зелений камуфляж» — форма зеленого маркетингу, основна мета якого — введення споживача в оману шляхом позиціонування товару як екологічного, спекулювання на цьому та покращення ставлення покупців до бренду.

За дослідження Terra Choice у США з 2009 року кількість компаній, які випускають «зелену» продукцію, збільшилася на 73%, але 95% з них використовують методи грінвошинга [3].

«Зелений камуфляж» — не протизаконна діяльність, а сукупність маркетингових інструментів, які змушують споживача повірити в те, що

товар є кориснішим, менш шкідливим для навколишнього середовища. Ціна такого продукту безпідставно висока, а у компанії покращується імідж.

Terra Choice виділяє 7 методів грінвошингу:

1. акцент на перевагах, приховування недоліків — при виробництві використовується стандартна сировина та 2-3 компонента нехімічного походження, на пакуванні зазначається, що товар «натуральний», а екологічна продукція у графі «Склад» вписується на перших позиціях;
2. бездоказові твердження — підтвердити частку «природних» компонентів у складі важко чи неможливо;
3. загальні твердження — широке поняття «повністю натуральний» може означати, що формальдегіди, ртуть є натуральними інгредієнтами, не розробленими в лабораторних умовах;
4. неактуальні твердження — зазначення «без СФС-компонентів» (речовини, що руйнують озоновий шар) є неактуальним, бо їх використання заборонено законом;
5. «котре лихо менше, те й обирають» — спортивний автомобіль, який спалює менше бензину краще за стандартний, але шкода навколишньому середовищу все одно значна;
6. неправдиві твердження — «екологічна» лампа, яка нібито використовує менше електроенергії, хоча зазначена потужність така ж, як і для ламп розжарювання;
7. неіснуюче маркування — позначки, схожі на знаки схвалення екологічності товару, є лише позначкою бренду [4].

Боротьба з «зеленим камуфляжем» іноді навіть зафіксована у законодавстві країн. Наприклад, у законодавстві США закріплені основні принципи екологічного маркетингу: зрозумілість та доступність інформації про екологічність продукту, відсутність перебільшення про його вигоду для споживача, зазначення конкретної частини продукту, при виготовленні якої використовувались чисті компоненти [4].

В постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Технічного регламенту з екологічного маркування» забороняється наносити на етикетку чи пакування, неправдиве екологічне маркування, чи таке, що можна неправильно зрозуміти; використовувати такі неперевірені написи, як «екологічно чистий», «екологічно безпечний», «не забруднюючий», «зелений» тощо [1].

Але основна проблема — не наявність грінвошингу як негативного похідного явища реалізації концепції сталого розвитку, а необізнаність

споживачів, які не можуть розрізнити звичайний продукт, який лише позиціонується як екологічний, справжній екологічний продукт, органічний продукт і біо-продукт.

Екопродукт — товар чи послуга, що при виробництві та на всіх етапах життєвого циклу завдає мінімальну шкоду оточуючому середовищу шляхом використання мінімально важливого обсягу природних ресурсів. Він має відповідати стандарту, що розроблений Міжнародною організацією стандартизації ISO:14024 [5].

Щодо органічного продукту, то він створений без використання шкідливих хімічних чи біологічних речовин: синтетичних пестицидів, регуляторів росту, підсилювачів смаку, ГМО та ін. Для органічних товарів немає загального стандарту, у кожній країні розроблений окремий перелік вимог до виробництва такої продукції: у США — NOP (Національна програма з біопродуктів), у ЄС — нормативи «ЄС 834/2007», «ЄС 889/2008», у Японії — стандарти JAS (Japanese Agricultural Standard) [5].

У законодавстві не було ніяких заборон щодо використання префіксу «біо», тому в Україні за останні роки значно зросла кількість «біопродуктів», які були звичайними товарами з завищеною ціною. У світі «біологічний» ототожнюється з «органічним». Завдяки неурядовій організації «Органічна Україна» вдалося ввести додаткові обмеження щодо появи на пакуванні префіксу «біо» [5].

Через загострення екологічної проблеми в світі все більше виробників намагаються підвищити прибуток, позиціонуючи товар як екологічний, органічний чи біологічний. Явище зазнало значного опору як з боку споживачів (громадські організації), так і держави, навіть міжнародних організацій. Але в Україні досі споживачі не бачать різниці між сертифікованим товаром та звичайним. Тож необхідно не тільки боротися з проявами «зеленого камуфляжу», а й робити людей більш інформованими, екологічно освіченими.

Література

1. Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Технічного регламенту з екологічного маркування» від 11.01.2018 №529 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/529-2011-п>
2. Грінвошинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.e-executive.ru/wiki/index.php/В3>

3. Еко, біо та органік — в чому різниця [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://aggeek.net/ru-blog/eko-bio-i-organik--v-chem-raznitsa>
4. Маленький секрет великих брендів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://simply4joy.ru/greenwashing.html>
5. Зеленый камуфляж [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B5%D0%BB%D1%91%D0%BD%D1%8B%D0%B9_%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D1%83%D1%84%D0%BB%D1%8F%D0%B6

Науковий керівник: к.е.н., старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Слоква М. Г.

Панченко А. Ю., студентка, I курс, 2 ам група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БРЕНДУ КРАЇНИ

Внаслідок посилення світових тенденцій глобалізації як у міжнародній торгівлі, так і у політичній сфері, а також враховуючи євроінтеграційний напрямок розвитку країни, питання формування національного бренду є актуальним.

Становлення бренду країни є довготривалим і клопітким процесом, який вимагає точних і поетапних кроків. Відправною точкою у цьому процесі для стало офіційне формулювання Кабінетом міністрів України бренду «Ukraine now» у травні 2018 року.[1] Метою є популяризація та покращення ставлення світової спільноти до України.

Саймон Анхольт визначає бренд країни як систематичний процес узгодження дій, поведінки, інвестицій, інновацій і комунікацій країни для реалізації стратегії конкурентної ідентичності. Бренд країни являє собою ту асоціативну модель, яку містить свідомість індивіда (як мешканця цієї країни, так і громадянина іншої) та до якої він апелює, почувши назву країни. Країни стали набагато більше усвідомлювати цінність бренду своєї країни як головного активу. Те, як країну сприймають, може зіграти вирішальну роль в успіху державної

діяльності, бізнесу, торгівлі та туризму, а також дипломатичних і культурних зв'язках з іншими народами [2].

На нашу думку, подальше становлення і розвиток бренду України повинно базуватись на наступних асоціативних категоріях:

1. *Бренд країни — це специфіка національного господарства і його домінуючі галузі.* Тут враховується частка галузей, які домінують, та експортний потенціал певних економічних благ, тощо. Відповідно Україна в цьому ракурсі постає перед міжнародним контрагентом як передова країна з потужним АПК, технологічним спеціалістом у сфері ІТ технологій.

2. *Бренд країни — це перспективність її наукових технологій та інноваційного потенціалу.* Українські новатори та науковці завжди були у попиті за кордоном адже їхні здібності і навички не раз дарували світові неймовірні винаходи і досягнення. Важливим є створення в Україні технопарків і технозон, які будуть концентрувати інноваційні рішення і втілювати їх в економічній сфері регіонів.

3. *Бренд країни — країна туризму.* Відповідно до статистичних даних в 2017 році частка туризму складала 1,5% ВВП. [3] Звісно у порівнянні із загально світовим показником індекс України в рази менший, проте враховуючи багату культуру і регіональне різноманіття, наявність величезної культурно-археологічної спадщини, Україна має величезний потенціал до збільшення кількості туристів в країні.

Враховуючи вище перераховані фактори, Україна має можливість створити багатогранний колоритний бренд, який буде знаменувати для світу відкритість та гостинність, економічні переваги та технологічні перспективи у співпраці.

Література:

1. Туристична галузь в Україні 2017 року принесла 1,5% ВВП [Електронний ресурс] // УКРІНФОРМ. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2442359-turisticna-galuz-v-ukraini-2017-roku-prinesla-15-vvp.html>.

2. Анхольт С. Создание бренда страны / С. Анхольт // Бренд-менеджер. – 2007. – №1. – С. 36–44

3. У Украины появился рекламный бренд [Електронний ресурс] // Українська Правда. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pravda.com.ua/rus/news/2018/05/10/7179891/>.

Науковий керівник: к.е.н., асистент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Олійник А. А.

Плахотнюк О , студентка ,III курс, 2 група,
Мартинюк О. І., Громоздов В. В.,
аспіранти кафедри регіоналістики і туризму,
Київський національний економічний університет
ім. Вадима Гетьмана, м. Київ

**ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО: ВИКЛИКИ ДЕМОКРАТИЧНОГО
УПРАВЛІННЯ В РЕГІОНАХ**

Право громадяни України участь в управління державними справами закріплене у ст. 1 ЗУ «Про звернення громадян», відповідно до якої вони можуть звертатися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їхніх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їхньої статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення [1].

У свою чергу, п. 1 ст. 5 ЗУ «Про доступ до публічної інформації» зобов'язує суб'єктів владних повноважень забезпечити доступ до публічної інформації шляхом її систематичного та оперативного оприлюднення в офіційних друкованих виданнях; на офіційних веб-сайтах в мережі Інтернет; на єдиному державному веб-порталі відкритих даних; на інформаційних стендах тощо [3].

До переліку інформації, яку повинні оприлюднювати суб'єкти владних повноважень відноситься:

- про напрями діяльності та фінансові ресурси (структуру та обсяг бюджетних коштів, порядок та механізм їх витрачання);
- нормативно-правові акти, зокрема індивідуальної дії, проекти рішень, що підлягають обговоренню;
- інформацію про механізми чи процедури, за допомогою яких громадськість може представляти свої інтереси або в інший спосіб впливати на реалізацію владних повноважень розпорядника інформації;
- перелік та умови отримання адміністративних послуг, що надаються цими органами, форми і зразки документів, правила їх заповнення;
- порядок складання, подання запиту на інформацію, оскарження рішень розпорядників інформації, дій чи бездіяльності;

- плани проведення та порядок денний своїх відкритих засідань тощо [3].

Пункт 1 ст. 21 ЗУ «Про громадські об'єднання» конкретизує, що громадські об'єднання мають право одержувати публічну інформацію, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень; брати участь у розробці проектів нормативно-правових актів, що видаються органами державної влади та місцевого самоврядування і стосуються важливих питань державного й суспільного життя [2].

Більш того, ст. 9 ЗУ «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» закріплено обов'язкове оприлюднення проектів регуляторних актів з метою одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань [4]. Усі зауваження і пропозиції щодо проекту регуляторного акту підлягають обов'язковому розгляду його розробником, за результатами якого він повинен повністю чи частково врахувати одержані зауваження і пропозиції або надати мотивовану відповідь щодо їх відхилення.

Ст. 20 ЗУ «Про об'єднання громадян «встановлює право об'єднань громадян на одержання необхідної для реалізації своїх цілей і завдань інформацію від органів державної влади та місцевого самоврядування; брати участь у здійсненні державної регуляторної політики [5].

Ст. 6 ЗУ «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» гарантує право громадян, суб'єктів господарювання, їх об'єднань подавати до регуляторних органів пропозиції щодо необхідності підготовки проектів регуляторних актів, а також їх перегляду, надавати зауваження та пропозиції щодо оприлюднених проектів таких актів, брати участь у відкритих обговореннях питань, пов'язаних з регуляторною діяльністю; бути залученими регуляторними органами до підготовки аналізів та експертних висновків щодо регуляторного впливу та виконання заходів з відстеження результативності регуляторних актів [4].

Виклик часу – прозорість та відкритість управлінської інформації для суспільства. В Україні почався процес формування інформаційного суспільства: самі прогресивні адміністрації, а серед них першою, на Нашу думку, є мерія м. Київ, демонструють приклади публічного відкритого прозорого демократичного управління з наявністю зворотного зв'язку та контролю за зверненням громадян. Цей досвід потрібно поширювати на усі регіони.

Література

1. Про звернення громадян [Електронний ресурс]: Закон України від 02.10.1996 р., № 393/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Про громадські об'єднання [Електронний ресурс]: Закон України від 22.03.2012 р., № 4572-VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
3. Про доступ до публічної інформації [Електронний ресурс]: Закон України від 13.01.2011 р., № 2939-VI. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
4. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності [Електронний ресурс]: Закон України від 11.09.2003 р., № 1160-IV. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.
5. Про об'єднання громадян [Електронний ресурс]: Закон України від 16.06.1992 р., № 2460-XII. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2460-12>.

**Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри регіоналістики і туризму
КНЕУ ім. Вадима Гетьмана Громоздова Л. В.**

Rudchenko O. D., student 1 course, 5ab group,
Faculty of International Trade and Law
Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv

REGIONAL ASPECTS OF SMALL AND MIDDLE ENTERPRISES OF ZHOVTI VODY

Entrepreneurship plays a significant role in the socio-economic development of not only certain regions, but also of a particular city. Formation and development of entrepreneurship is one of the main factors in creating a complete market environment. The importance of small business development is also confirmed by the fact that in economically developed countries, the contribution of small enterprises to GDP is almost 50%, and more than half of the employed in the private sector work at small enterprises [1].

Entrepreneurship in Zhovti Vody is carried out by 2375 subjects. According to the structural characteristic, 7.2% of entrepreneurs are legal entities, 92.8% - individuals. By size of enterprises, the share of small enterprises amounted to 94.3%, medium - 5.5%, and large - 0.2% [2].

By types of economic activity, the priority area of activity of business entities of the city for 2016-2018 is trade and services, the share of which in the total volume of sales of goods and services of entrepreneurship is 67%.

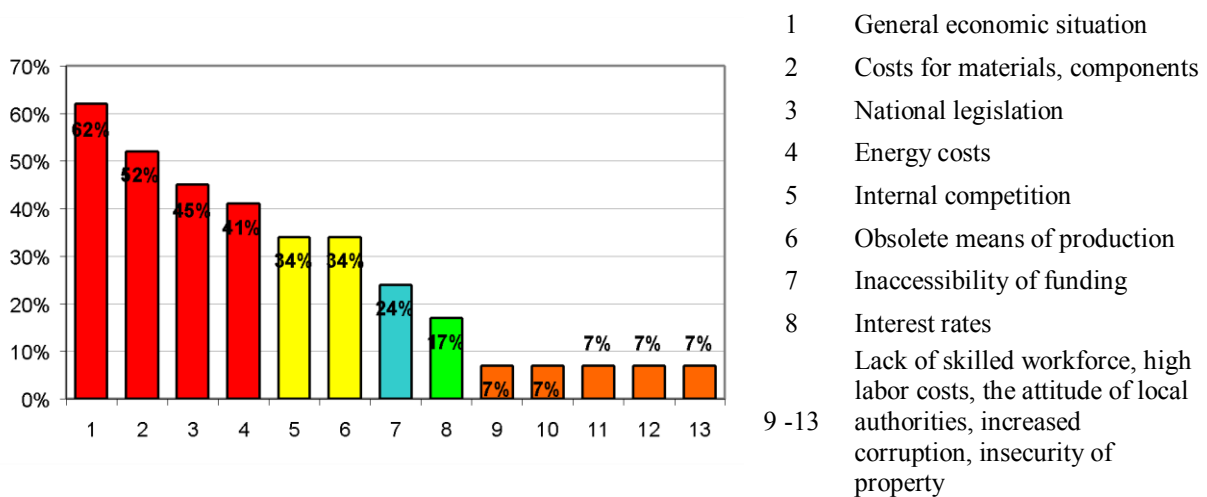
Industry and construction, which account for 13% and 10% respectively, are much lower than this indicator [2].

The dynamics of entrepreneurship development indicators in Zhovti Vody in 2016-2018 shows an increase in the number of those who stopped their activities (both in absolute terms and in percentage to the number of registered), despite the general tendency to increase the number of registered business entities. This allows us to talk about the problems that should be addressed by the activities of local self-government bodies in the field of support of small and medium-sized businesses.

In order to identify problems that hinder the development of entrepreneurship, a SWOT-analysis of entrepreneurship development in the city was conducted, the results of which can distinguish the following main problems:

- insufficient development of entrepreneurship support infrastructure;
- high barriers to the market access of financial and credit services for small and medium enterprises;
- insufficient resource and information support for small businesses;
- insufficient financial support of business from the state;
- high financial risk of entrepreneurial activity as a result of the deployment of inflation processes;
- insufficient level of professional training of entrepreneurs.

The reason for the existing problems is the influence of a number of factors, for establishing which, the author interviewed representatives of small and medium business in Zhovti Vody (pic. 1).

Pic. 1. Factors hindering further development, according to a survey of entrepreneurs (data are compiled on the basis of a survey of businessmen of the city)

Taking into account the identified problems, for the development of small and medium-sized businesses in Zhovti Vody, the following measures are proposed.

1. Implementation of business climate monitoring by conducting a survey of small and medium-sized business representatives, which makes it possible to find out the main elements that affect on the development of entrepreneurship. This is a business climate assessment in the city; determining of the level of services provided by the executive bodies; identification of the main barriers in business development; the formation of wishes for the city authorities to improve the work; identify the need for new knowledge and skills. A report on business climate research can be an objective basis for developing business development programs.

2. Establishment of a Business Support Center that meets one of the strategic goals of the economic development plan of Zhovti Vody. The Center can become a platform for business activity of small and medium enterprises with a wide range of consulting services, a reliable partner for the development of social partnership between business and local authorities.

3. Use of electronic services. In order to gain access to information set-up a direct dialogue with the authorities, investment attraction is proposed to be created on the website of the Executive Committee "Electronic Personal Entrepreneur's Cabinet", which will provide the opportunity to obtain a full range of administrative and permit services without visiting the Center for the provision of administrative services.

4. Formation of a directory of proposals from international organizations on grant business support. This catalog will contain up-to-date information on opportunities for obtaining grants to support small and medium-sized businesses, a list of scholarship programs for entrepreneurs.

The implementation of the proposed measures will improve the main components of the favorable economic environment for the successful development of small and medium-sized businesses in Zhovti Vody.

References:

1. Indicators of structural statistics by economic entities with distribution by their size [Electronic resource]. - Access mode: <http://www.ukrstat.gov.ua>

2. Strategy of Zhovti Vody for the period up to 2020 [Electronic resource]. - Access mode: zhv.gov.ua/informaciya-gromadi/ekonomichnij-rozvitok-ta-investicijna-diyalnist/strategiya-rozvitku-m-zhovti-vodi/

3. Koryagina T.V. Features of State Regulation of Small Entrepreneurship in Ukraine [Text] / T.V. Koryagina, J.E. Osatska // Economy and the state. — 2014. — № 12. — P. 4-7.

Scientific supervisor: Candidate of Sciences (Economics), Associated Professor of International Economic Relations Department KNUTE Kravets K P.

Сержанова В., Шемякіна К., студентка, III курс, 5 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ТЕНДЕНЦІЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УМОВ МІЖНАРОДНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Починаючи з 1970-х років ХХ ст. сучасний історичний етап міжнародного бізнесу називають ерою глобалізації. Глобалізація характеризується взаємозалежністю економік, що виникає у зв'язку з обміном товарів і послуг та потоками капіталів. Такі процеси мають також негативні сторони: темпи зростання світового ВВП у 2001 та 2009 роках сягали – 1,92% та (-1,73%) відповідно від попереднього року, коли у 2000 та 2007 ці показники були – 4,38% та 4,22%. У цей період значні скорочення відбулися і в іноземних інвестиціях: їхня частка в 2003 році порівняно з 2000 скоротилася до 1,83% від загального ВВП з 4,35%, а в 2009 – до 2,17% порівняно з 2009 – 5,27%. Таким чином, у світі виникають певні протиріччя у вигляді антиглобалізаційних процесів [1].

Всесвітня економічна криза 2008-2009 років зачепила всі провідні країни світу та досить суттєво позначилася на їх діловій активності. За допомогою Індексу ділової активності прослідковано скорочення ділової активності Великої Британії з 52 % до 32%, США з 54 % до 35% та Японії з 51 % до 32%. Також показовими є заміна тарифних ставок нетарифними заходами. З 2009 року по сьогодні дискримінаційні міри зростають у два рази швидше, ніж міри з лібералізації міжнародної торгівлі. Кількість підписаних асоціацій про вільну торгівлю та зону

вільної торгівлі мали позитивну тенденцію до зростання з 1987 по 2000 роки, у 1995 була найбільша кількість підписаних – близько 45, а у 2015 році світ повернувся до рівня 1988 року – 10 [1, 2].

У роботі розглядаються можливі процеси розвитку міжнародного бізнесу, які є іноді зворотними глобалізаційним. Серед виокремлених, слід відмітити:

1) Регіоналізація – процес, що якнайкраще спостерігається у створенні регіональних угруповань різних країн, які формуються на основі близького розташування та схожих умов для економічного розвитку – АСЕАН, МЕРКОСУР, ЄС, СААРК, КАРИКОМ тощо. Сьогодні виділяють більше 20 економічних об'єднань інтеграційного типу в основних регіонах і на континентах земної кулі, які намагаються забезпечити своїх партнерів відповідними ресурсами, ліквідувати бар'єри у вільному русі капіталу, робочої сили, товарів та послуг всередині кожного з них.

2) Боротьба найбільших центрів світу: США та Китаю. Ці дві економіки світу є найпотужнішими у міжнародному середовищі. Слід сказати, що метою є світове панування, домінування власної валюти. Китай у свою чергу проводить інтеграційну політику у переговорах та створенні Всестороннього регіонального економічного партнерства (ВРЕП) з країнами – азійськими тиграми (АСЕАН), СААРК, Австралією, аби поступово здобути першість. Їхня частка сягатиме 39% від загального ВВП та кількість населення складатиме 3,4 млрд людей. Оскільки долар залишається головною світовою валютою, було вирішено у 2017 році на Шанхайській міжнародній енергетичній біржі почати торги ф'ючерсами в юанях. Також у 2015 році юань був включений до «кошика» резервних валют Міжнародного валютного фонду, що став 5 у списку. Однак реально він випереджає за поширенням у світі єну та фунт стерлінгів. Китай також штучно занижує курс юаня, щоб зробити його більш стабільним [2].

3) Неоглобалізація – сучасний процес у світі міжнародного бізнесу, де значний вплив на світову економіку мають транснаціональні корпорації (ТНК). Керівники провідних корпорацій воліють самостійно, без підтримки зовнішньополітичних органів країни базування, вирішувати основні питання діяльності своїх компаній у приймаючих державах шляхом проведення зустрічей і переговорів із керівництвом відповідних країн. Значущість ТНК показано на рисунку 1.

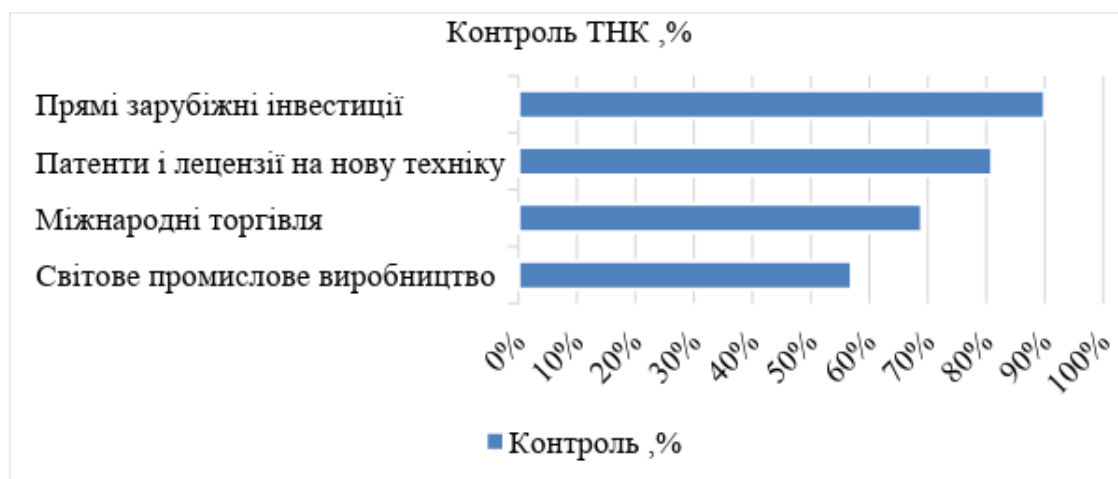

Рис. 1. Контроль ТНК у світі [3].

Щорічний чистий прибуток кожної з найбільших корпорацій інколи перевищує річний бюджет багатьох країн. Провідну роль у глобальних процесах відіграють ТНК США, за характером і масштабами торгово-інвестиційної експансії випереджаючи промислові й фінансові компанії інших країн. Але цей розрив поступово скорочується за рахунок посилення позицій ТНК держав Західної Європи та Японії, а також появи транснаціональних корпорацій країн, що розвиваються.

4) Ера інформаційних знань та інновацій – описує сьогоденний процес. Рейтинг інноваційних економік 2018 року оцінив країни за сімома критеріями, включаючи концентрацію високотехнологічних публічних компаній, витрати на дослідження і розробки. В топ-10 країн за 2018 рік ввійшли: Північна Корея, Швеція, Сінгапур, Німеччина, Швейцарія, Японія, Фінляндія, Данія, Франція та Ізраїль. За 2017 рік всі вище перелічені країни потрапили до списку топ-19 економічно розвинених країн світу, що характеризує їх як держави зі стабільною економікою, відкритим та ефективним сектором, та тими, які є найбільш прогресуючими [4]. Отже, спостерігаємо, що нині інформаційні технології та інновації грають велику роль в кожній провідній країні.

Слід сказати, що антиглобалізаційні процеси куди далі поширюються у світі: Брексіт Великобританії, політика протекціонізму Сполучених Штатів; протистояння США та Китаю, США та Європи, які встановлюють високі митні ставки на імпорту продукції, застосовують дискримінаційні заходи. Хоча частка ТНК зростає у світі, при цьому стираючи кордони між дочірніми та головними компаніями, однак умови створення їхніх філій ускладнюються через екологічні проблеми,

використання ресурсів для головної мети корпорацій – отримання прибутку.

Література

1. The official website of The World Trade Organization. International trade statistics [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.wto.org>.
2. The Statistics Portal [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.statista.com>.
3. Бачинський В. В. Роль та значення транснаціональних корпорацій у міжнародній економіці [Електронний ресурс] / Володимир Віталійович Бачинський – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/6_NITSB_2010/Economics/59704.doc.htm.
4. Информационная инициатива "TheWorldOnly" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://theworldonly.org>.

Науковий керівник: д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Калюжна Н.Г.

Тимошенко К.В., студентка, I курс, 4м група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ДОСВІД КНР У ВПРОВАДЖЕННІ СИСТЕМИ ТОРГІВЛІ КВОТАМИ НА ВИКИДИ ВУГЛЕКИСЛОГО ГАЗУ

Глобальні проблеми не знають кордонів, вони поширюються, торкаючись інтересів як держав, так і кожної людини. А посилення економічного розвитку країн, що супроводжується збільшенням антропогенного впливу на навколишнє середовище, ще більше загострює поточну ситуацію. У зв'язку з цим актуальним є дослідження інструментів, що покликані сприяти гармонійному еколого-економічному розвитку національних економік. Одним із поширених інструментів у світовій практиці є система торгівлі квотами на викиди вуглекислого газу (далі – СТВ), що може запроваджуватися як на регіональному, так і глобальному рівнях.

Як відмічає International Carbon Action Partnership (далі – ICAP), формування систем СТВ почалось у 2005 році, першою у світі була запущена система СТВ Європейського Союзу. Станом на 2017 рік у світі

вже існувало 17 СТВ у різноманітних регіонах світу, що виробляли 40 % світового ВВП [1]. При цьому мережа СТВ продовжує активно розвиватись, більше десяти країн та регіонів розглядають впровадження такої системи торгівлі на своїй території, у тому числі й Україна.

Розглянемо процес імплементації такої системи на прикладі досвіду Китаю з позицій можливості його застосування у вітчизняних умовах. За даними звітності ICAP за 2017 рік за рівнем відносного охоплення СТВ обсягів викидів Китай є лідером серед усіх країн, його показник складає близько 60%. Успішне впровадження Китаєм даної системи дасть можливість країні створити наймасштабніший національний майданчик торгівлі викидами вуглекислого газу в світі.

Імплементація даної системи у цій країні має свою тривалу історію, яку умовно можна розділити на декілька етапів.

Екологічне законодавство країни почало формуватись у 1970-х роках і продовжує активно розвиватись. В умовах такого бурхливого розвитку Китай здобув першим досвід у впровадженні системи cap-and-trade. У 2013 році був запущений пілотний проект, який діяв у сімох регіонах – Пекін, Тяньцзін, Шанхай, Чунцінь, Шеньчжень, провінції Хубей і Гуандун, і стосувався тільки кількох сфер – енергетики, цементної і сталеливарної промисловості.

Результатом функціонування системи стало скорочення викидів вуглекислого газу на 1,5% до 2015 року. Загальна вартість угод по торгівлі квотами перевищила 200 млн тон діоксиду вуглецю на суму більше, ніж 690 млн. дол. Ефективність такої практики відобразилась в такому показнику як регіональний індекс «зеленого» розвитку, що був опублікований у 2017 році Національним статистичним бюро Китаю. Індекс містить 56 індикаторів таких, як обсяги споживання енергії, викидів вуглекислого газу, якості повітря [3]. За результатами цього дослідження, до першої п'ятірки лідерів увійшли провінції Пекін, Фуцзянь, Чжецзян, Шанхай та Чунцінь, які приймали участь у пілотному проекті (Рис. 1).

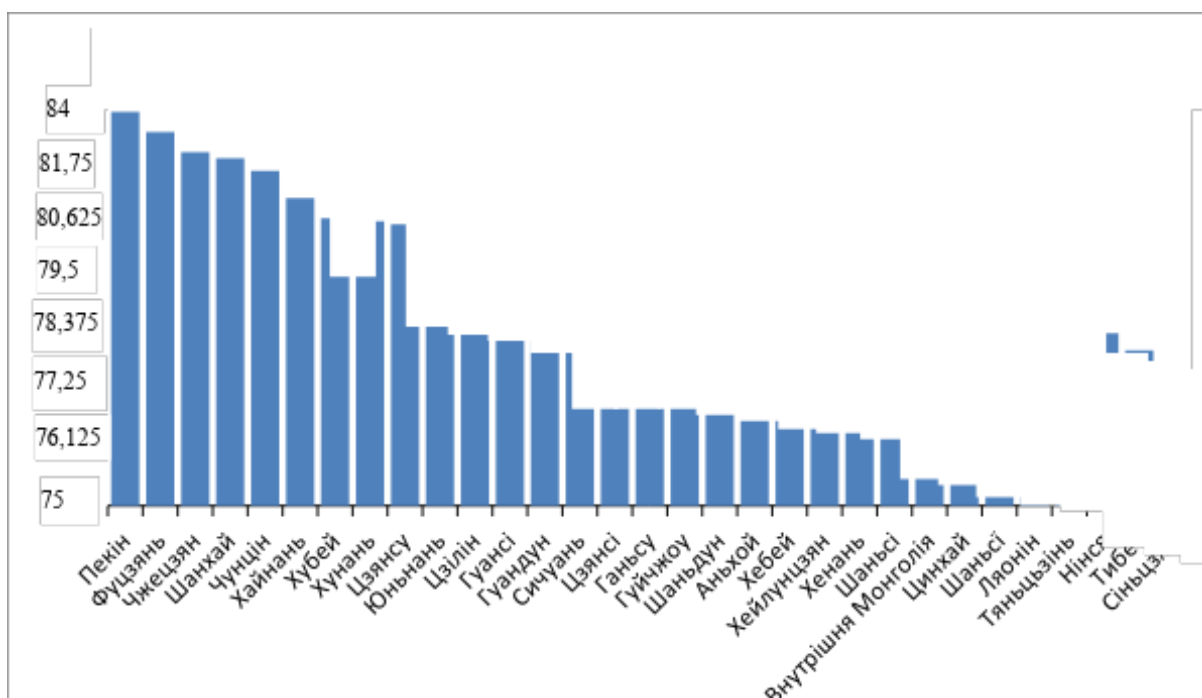

Рис. 1 Рейтинг провінцій КНР згідно з індексом «зеленого» розвитку у 2016 р.

*Складено автором за даними [2]

Наступним кроком стало рішення екстраполювати цей досвід на всю країну. 19 грудня 2017 року Державна Рада ухвалила нормативні основи для запуску та поетапного розвитку механізму у трьохфазній «Дорожній карті» розвитку СТВ. Перша фаза передбачає залучення 1700 компаній енергетичного сектору, що спричиняють близько 30 % загальних викидів вуглекислого газу країни і має на меті безпосередньо створення вуглецевого ринку. Друга фаза має забезпечити вже розвиток торгівлі, а третя – спрямована на розширення та поглиблення цього механізму. Початок останньої фази запланований на 2020 рік, на цьому етапі для виконання зобов'язань будуть використовуватись угоди спот, а в систему будуть включені нові сектори [1].

За прогнозами експертів, що базувалися на підсумках експерименту в межах пілотного проекту, початкова вартість квот мала становити 7,5 долара за тону та зрости до 45 доларів за тону. За планами прогнозувалось, що якщо Китай досягне успіху в запровадженні механізму СТВ, його вуглецевий ринок мав перевершити поточного лідера – Європу, що цілком справдилось, виходячи з останніх оприлюднених даних ICAP.

Для України, у структурі економіки якої домінують енерго- та ресурсоемні галузі, а подібні інструменти перебувають на стадії розвитку та поки що не мають практичного застосування, цей зарубіжний досвід є особливо актуальним.

Отже, ця тема потребує окремого ретельного дослідження з метою аналізу можливості створення у нашій державі необхідної нормативно-правової бази, інфраструктури, розробки відповідних інструментів, налагодження системи збору даних.

Література

1. Ежеквартальный бюллетень ICAP – Новости об основных тенденциях торговли квотами на выбросы парниковых газов. URL: <https://icapcarbonaction.com/ru/component/jnews/mailling/view/listid-9/maillingid-75/listype-1/lang-ru-RU>
2. China statistical year book 2017. URL: <http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsjsj/2017/indexeh.htm>
3. Хоменко О.В. Циркулярна економіка – основа сталого розвитку КНР. *Україна і Китай*. 2018. №2. С. 74-76.

Науковий керівник: к. е. н., ст. викладач кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Слоква М.Г.

Ткачук В.В., магістр, 1 курс, група 11 МБ ПТ
факультет економіки та бізнесу,
Таврійський державний агротехнологічний
університет, м. Мелітополь

СОЦІАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

В ході реформи децентралізації об'єднані територіальні громади отримали повноваження і ресурси для вирішення існуючих проблем розвитку економіки, серед яких – стрімке збільшення потоку міграції, скорочення кількості робочих місць, зменшення реальних доходів та погіршення якості життя населення тощо. Найбільш потужним механізмом реалізації програми заходів із соціального розвитку в теперішній час стає соціальне інвестування [1].

Вважаємо, що соціальне інвестування необхідно розглядати як вкладання зовнішніх та внутрішніх ресурсів територіальних громад в їхній соціально-економічний, культурний розвиток, створення

достойних рівня та якості життя для її членів, забезпечення реалізації їхніх демократичних прав і свобод, а також досягнення гармонічних відносин з навколишнім середовищем [2].

Питання здійснення соціальних інвестицій розкриваються у публікаціях таких дослідників, як В.А. Биндю, Г.І. Грицаєнко, О.Ю. Ємельянов, В.В. Козик, Т.А. Заяць, В.І. Попадинець, Л.А. Попель, О.П. Цюпа, Н.Я. Яневич та ін., але залишаються недопрацьованими питання сутності, стану та особливостей здійснення соціальних інвестицій в об'єднаних територіальних громадах.

Територіальна громада – складна ієрархічна соціально-політико-економічна система, яку слід розглядати як сукупність взаємопов'язаних, взаємодіючих рис спільноти, яка об'єднана за територіальною ознакою, та є частиною соціуму, первинним суб'єктом місцевого самоврядування, а також носієм спільних економічних інтересів [4, с. 67]. Створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ) надає додаткові можливості отримання фінансової самодостатності, участі у проектах міжнародної технічної допомоги, використання коштів на покращення якості життя населення, утримання об'єктів соціальної сфери тощо [3]. В рамках державної фінансової підтримки ОТГ мають можливість отримати субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам об'єднаних територіальних громад на формування інфраструктури.

В табл. 1 наведена інформація про стан створення ОТГ в Україні на 01.02.2019 р.

Таблиця 1

Створення об'єднаних територіальних громад

Область	Загальна кількість рад до реформи				Кількість об'єднаних територіальних громад	
	всього	у т.ч.			за Перспективним планом, затвердженим Кабінетом Міністрів України	фактично станом на 01.02.201 9 р.
		міських	селищних	сільських		
Закарпатська	337	11	19	307	0	6
Луганська*	194	10	25	159	25	9
Донецька*	273	4	15	254	37	10
Київська	661	26	30	605	29	16
Харківська	458	17	60	381	57	17

Кіровоградська	415	12	27	376	15	20
Херсонська	298	9	30	259	49	28
Одеська	490	19	32	439	24	28
Миколаївська	314	10	17	287	30	29
Сумська	411	15	20	376	55	30
Івано-Франківська	516	15	24	477	44	30
Рівненська	365	11	16	338	61	32
Чернівецька	271	11	8	252	22	33
Винницька	707	18	28	661	37	37
Чернігівська	569	16	28	525	51	39
Львівська	711	44	34	633	88	40
Запорізька	299	14	22	263	61	44
Хмельницька	605	13	24	568	46	45
Полтавська	503	15	21	467	46	45
Тернопільська	615	18	17	580	36	49
Волинська	412	11	22	379	74	50
Житомирська	631	12	40	579	52	53
Черкаська	556	16	15	525	46	54
Дніпропетровська	348	20	40	288	86	62

**На підконтрольній території*

Джерело: Складено автором за даними <http://decentralization.gov.ua/region>

До трійці лідерів за кількістю створених ОТГ входять Житомирська, Черкаська, та Дніпропетровська області (відповідно 53, 54 та 62 одиниці). В групи «аутсайдерів» – Закарпатська, Луганська та Донецька області (відповідно 6, 9, 10 створених ОТГ).

Нами було проаналізовано стан соціального інвестування в ОТГ Запорізької області. В 2018 р. громадами області було підготовлено 124 проекти на загальну суму 124,1 млн. грн. Чверть коштів субвенції (30,0 млн. грн.) було спрямовано на закупівлю транспортних засобів спеціального призначення для комунальних підприємств (у т.ч. на будівництво та обладнання цеху з виробництва паливних брикетів КП «Відродження» Преображенської сільської ради на суму 1,3 млн. грн). Майже п'ята частина субвенцій (24,2 млн. грн.) запланована на проекти з реконструкції та капітальних ремонтів загальноосвітніх та дошкільних закладів освіти. 15 % коштів виділено на будівництво, реконструкцію,

капітальний ремонт об'єктів водопостачання та водовідведення (18,0 млн. грн.), на капітальні ремонти доріг комунальної власності – 13% (16,6 млн. грн.). На капітальні ремонти та реконструкції мереж вуличного освітлення в населених пунктах громад було виділено 9,7 млн. грн., або 8% від загальної суми субвенції, закладів культури – 8,7 млн. грн., або 7%.

Вважаємо, що головним пріоритетом подальшого соціально-економічного розвитку ОТГ є соціальне інвестування, яке має бути спрямовано на підвищення соціальних стандартів, послаблення напруги на ринку праці, подальший розвиток освіти, стабільне функціонування житлово-комунального господарства та благоустрій громади, а також безпеку життєдіяльності населення.

Література

1. Грицаєнко Г.І. Соціальні інвестиції: сутність, стан та особливості здійснення на селі. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2018. № 1. С. 126-132;
2. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко М.І. Соціальні інвестиції в соціальний капітал. Бізнес Інформ. 2018. № 1. С. 188-194;
3. Грицаєнко М.І. Місце соціального капіталу в формуванні та об'єднанні територіальних громад. Бізнес Інформ. 2017. №8. С. 116-123;
4. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал територіальних громад та їх об'єднань. Modern Economics. 2017. №4. С. 63-74.

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ТДАТУ Грицаєнко Г.І.

Тучина Ю. О., студентка, 3 курс, 3 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

МІЖНАРОДНІ ТРАНСПОРТНІ КОРИДОРИ УКРАЇНИ

Сьогодні система міжнародних транспортних коридорів розвивається активно у всьому світі, а особливо в Європі, що багато в чому пов'язано з глобалізацією економіки світу та переміщенням

промислових компаній з Європи до Африки та Азії. В Україні є багато прямих транспортних контактів з європейськими країнами, широкий вихід до Азовського та Чорного морів. Існує багато аспектів перевезень, за яких її транзитивні можливості не мають замінників.

Міжнародний транспортний коридор через територію України – це вагомий національний ресурс, який сьогодні, на жаль, ми використовуємо не в повному обсязі. Інтеграція України через міжнародні транспортні коридори в світове співтовариство може покласти для нашої країни та її регіонів початок динамічного економічного розвитку, створить умови поліпшення ефективності та якості національних зовнішньоекономічних зв'язків, збільшить ефективність використання транзитного потенціалу, покращить соціально-економічний стан в регіонах [1, с. 3].

Сьогодні існують такі фактори, внаслідок яких Україна втрачає транзитні потоки вантажів:

- змінюється кон'юнктура міжнародного ринку транспортних перевезень;
- зростає міжнародна конкуренція на національному рівні за додаткові транзитні потоки;
- українська частина системи міжнародних транспортних коридорів відстає в темпах розвитку;
- внутрішня транспортна мережа має низьку якість, в наслідок чого обмежується швидкість транзитних перевезень, рухомий склад стає технічно застарілим;
- інфраструктура державного кордону має низький рівень розвитку;
- в країні досить великий час присутня політико-економічна нестабільність;
- тарифна політика є недостатньо гнучкою, вона не завжди враховує зміни в тарифній політиці країн-конкурентів та не сприяє підвищенню конкурентоздатності перевезень по українській території в порівнянні з іншими країнами.

Не зважаючи на перелічені проблеми, Україна має перспективні можливості для залучення додаткових транзитних потоків через свою територію, якщо вона впровадить нові форми співробітництва з міжнародними партнерами, модернізацію власної транзитної транспортної інфраструктури та створення сприятливих умов для переміщення транзиту через країну. Розвиток міжнародних

транспортних коридорів в Україні дозволить ефективно використовувати вдале географічне розташування, що, відповідно, буде сприяти появленню нових робочих місць, значному збільшенню кількості замовлень українським підприємствам, а найголовніше, це дозволить збільшити рівень інвестиційної привабливості національної інфраструктури, забезпечити статус України як транзитної держави, сприятиме інтеграції української транспортної системи в міжнародну та реалізації тактик та стратегій нашої країни [2].

Швидкість перевезень – головна мета транспортної політики, що успішно реалізується в європейських країнах. В наслідок чого, одним з напрямів розвитку міжнародних транспортних коридорів через українську територію повинно бути збільшення швидкості руху поїздів, що на сьогодні є складною проблемою, яка потребує комплексного, гармонійного розвитку всіх складових: вагонних і локомотивних парків, колійної інфраструктури, систем централізації, автоблокування, енергопостачання – і, відповідно, великих інвестицій [3, с. 158].

Найбільш перспективним інвестором для України на сьогодні є Китай. Його програма побудови нового Шовкового шляху включає участь України в транзиті вантажів до Європи. Перші етапи до залучення інвестицій з Китаю вже зроблено: у 2016 році було підписано меморандум про співробітництво в інвестиційній, торговій та транспортній сферах, зокрема щодо розвитку залізничних перевезень транзитних вантажів [4]. Також пошук інвестиційних коштів на оновлення залізничних потужностей буде йти ефективніше, якщо в цій галузі з'явиться конкурентний фактор. Тобто напрямком діяльності держави має бути поступове скасування державної підтримки та створення ринкових умов. Кроком в цьому напрямку має бути ліквідація монополії у діяльності національної залізниці.

Таким чином, організація перевезень вантажів в межах міжнародних транспортних коридорів залежить значною мірою від успішного вирішення проблеми постійної взаємодії всіх складових цієї сфери. Робота абсолютно всіх об'єктів інфраструктури міжнародних транспортних коридорів в обов'язковому порядку має ґрунтуватися на використанні можливостей систем інформаційного забезпечення та стандартизації документів змішаних перевезень пасажирів і вантажів, а також, на єдиному, погодженому з усіма країнами-учасницями транспортному законодавстві.

Пріоритетним для національної залізниці є розвиток мережі міжнародних транспортних коридорів по території України, який буде базуватися на таких пріоритетах:

- оновлення застарілої та створення сучасної інфраструктури;
- розвиток стандартних, комбінованих та контрейлерних перевезень;
- застосування єдиних тарифів;
- організація більш швидкого руху для просування транзитних вантажопотоків у міжнародному сполученні;
- поліпшення взаємодії різних видів транспорту;
- створення єдиного інформаційного простору для всіх учасників транзитного процесу.

Література:

1. Козак, В. В. Интенсификация международных железнодорожных перевозок / В. В. Козак // Залізн. трансп. України. – 2007. – № 2. – С. 3-4.

2. Джулай, С. В. Одеський національний політехнічний університет Транзитний потенціал України: сучасний стан та проблеми використання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/21_NIEK_2007/Economics/24101.doc.htm

3. Кірма, Г. М. Інтеграція залізничного транспорту України у європейську транспортну систему : Монографія / Г. М. Кірма. - 2-ге вид, перероб. і доп. – Дніпропетровськ: Ви-во Дні-го нац. ун-ту залізн. трансп. ім акад. В. Лазаряна, 2004. – 247 с.

4. Китай пригласил Украину в Экономический пояс Шелкового пути [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ports.com.ua/news/kitay-priglasil-ukrainu-v-ekonomicheskiiy-poyas-shelkovogo-puti>

Науковий керівник: к.е.н, доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Дьяченко О. В.

Хрипченко В.О., студент, 1 курс, 6.0518-ме
Економічний факультет,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

СТАЛИЙ РОЗВИТОК У РЕГІОНАЛЬНОМУ ВИМІРІ

Сучасні регіони ставлять за мету досягнення сталого та всеохоплюючого економічного зростання. Це потребує використання поміркованих політико-економічних підходів, які сприятимуть процвітанню на регіональному рівні завдяки потужному економічному прогресу, який характеризується як екологічний, сталий та соціально відповідальний. Заходи такого типу передбачають стимулювання та всіляке сприяння зеленим інвестиціям і чесній торгівлі для підтримки сталого та інклюзивного розвитку, які є більш справедливими та орієнтованими на зменшення рівня деградації навколишнього середовища. У результаті регіони заощають природний капітал, наявні екосистеми та екосистемні послуги, покращать якість життя людей за рахунок зменшення екологічного навантаження. Концепція сталого розвитку в сучасному світі передбачає три виміри. Регіональний розвиток прийнято розглядати як інтегральний розвиток громади (соціальний, економічний, екологічний, охорона здоров'я, технологічних, культурний та рекреаційний), що локалізована на певній території [1].

Фактично, інтеграція екологічного, економічного та соціального вимірів сталого розвитку на регіональному рівні передбачає впровадження додаткових та скоординованих дій усіх учасників соціально економічного процесу у різних сферах, що призводить до економічного зростання. Досягнення економічних цілей має гуртуватися на мінімальній загрозі дефіцитним ресурсам Землі. Ефективна інтеграція цих трьох вимірів вимагає реалізації комплексу цілеспрямованих і конкретних дій.

Концепція сталого регіонального розвитку в Європейському Союзі ґрунтується на інтеграції принципів сталого розвитку в практику регіонального розвитку країн-учасниць. Політика сталого регіонального розвитку виступає каталізатором підвищення обізнаності серед фахівців з регіонального розвитку. Це свідчить про те, що наразі нагальним є встановлення нових форм партнерства у процесі вивчення інноваційних методів планування та інтеграції. В Європейському Союзі оцінка екологічних тенденцій здійснюється на державному рівні на основі низки показників. Наприклад, в рамках

Огляду екологічної політики проводиться аналіз 30 показників для оцінки екологічних тенденцій у країнах-членах. Огляд охоплював ключові екологічні питання і був поділений на наступні розділи: зміна клімату та енергетика; природа та біорозмаїття; довкілля та здоров'я;

природні ресурси і відходи; довкілля та економіка; впровадження політики [2].

Оцінка процесу регіонального розвитку потребує відповідних показників сталого розвитку. Наприклад, Боісвертом В. були запропоновані показники для виявлення практичної стійкості регіонів. Такі показники повинні бути репрезентативними для заданої структури і динамічної поведінки відповідної системи, побудованими на просторовому та часовому принципах, що є відповідним природним, економічним та соціальним явищам, представлені у форматі, придатному для прийняття рішень, а саме кількісними, чіткими і прозорими [3].

Зазначимо, що оскільки економічна та соціальна інтеграція у рамках ЄС постійно прогресує, то виникає потреба в вирішенні проблем пов'язаних із сталим просторовим розвитком, адже від цього залежить ефективне функціонування транснаціонального співробітництва. Так, ФРН, яка є лідером регіонального розвитку на європейському рівні, ставить за мету не стандартизацію культурного розмаїття, а підвищення якості життя всіх громадян. Перспективи європейського просторового розвитку, впроваджені державами-членами ЄС, та керівні принципи для сталого регіонального розвитку в Європі, прийняті учасниками Ради Європи, є важливим еталоном для підтримки Сталого розвитку на європейській території як в межах ЄС, так і закордоном [4].

Програми фінансування ЄС, такі як Європейський фонд регіонального розвитку, надають інструменти для реалізації інтегрованого просторового сталого регіонального розвитку. Найбільш потужними з ініціатив означеного напрямку є громадська ініціатива INTERREG та Європейська мережа спостережень за територіальним плануванням (ESPON). Однією з актуальних ініціатив є так званий «Атлас міст: око Європи в небі», яка надає містам інструменти для розумного розвитку.

Програма INTERREG Europe має бюджет у розмірі 359 млн. євро на період 2014-2020 рр. Основними тематичними напрямками є чотири політики, кожна з яких пов'язана з регіональним розвитком: дослідження, технологічний розвиток та інновації; конкурентоспроможність малого та середнього бізнесу; низьковуглецева економіка; екологія та ефективність використання ресурсів [5].

У багатьох різних проектах ESPON економічна змінна відіграє важливу роль. Наприклад, ESPON аналізує малі та середні підприємства

як основу європейської економіки. Однак, незважаючи на сильну присутність малого та середнього бізнесу в Європі та його внесок у зайнятість та економічне зростання, фахівці ESPON вважають, що в країнах ЄС наразі відсутній систематичний, порівняльний огляд та аналіз малого та середнього на регіональному рівні.

Територіальні дані ESPON повинні зосереджуватися на варіантах розвитку бізнесу. Метою такої діяльності є забезпечення впровадження громадських ініціатив на регіональному рівні та посилення їхнього внеску у економічне зростання та зайнятість у європейських регіонах та містах на засадах сталого розвитку [6].

Таким чином, програми розвитку, що приймаються на регіональному рівні мають відповідати таким вимогам, як системність, диференційованість, стійкість, децентралізованість, вмонтованість у соціально-економічне життя. Важливим кроком у прийнятті рішень про підтримку та фінансування ініціатив, є орієнтація потоків інвестицій не лише у відтворення природного капіталу, але і у розвиток наявних людських ресурсів, бізнесу.

Література

1. Jovovic, R., Draskovic, M., Delibasic, M., Jovovic, M. The concept of sustainable regional development – institutional aspects, policies and prospects. *Journal of International Studies*. 2017. 10(1). P.255-266. URL: https://www.jois.eu/files/18_Jovovic.pdf
2. Annual environment policy review. URL: <http://ec.europa.eu/environment/archives/policyreview.htm>
3. Rabiul I., Chamhuri S. Concepts, approach and indicators for sustainable regional development. *Elixir Soc. Sci.* 47 (2012). P.8741-8751. URL: [https://www.elixirpublishers.com/articles/1350382945_47%20\(2012\)%208741-8751.pdf](https://www.elixirpublishers.com/articles/1350382945_47%20(2012)%208741-8751.pdf)
4. Initiatives in European spatial development. URL: <https://www.umweltbundesamt.de/en/initiatives-in-european-spatial-development>
5. Interreg Europe Programme Manual. 2018. 19 December. URL: https://www.interregeurope.eu/fileadmin/user_upload/documents/Call_related_documents/Interreg_Europe_Programme_manual.pdf
6. Regional Economy. URL: <https://www.espon.eu/Regional-Economy>

Науковий керівник: старший викладач кафедри міжнародної економіки Запорізького національного університету Осаул А.О.

Циб К. В., студентка III курсу, 4 групи,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

УКРАЇНА – ФРАНЦІЯ: ДОСВІД ВЗАЄМОДІЇ

Взаємовідносини між країнами формуються впливом геополітичних процесів у світі, тенденцій, що склалися на світовому ринку товарів і послуг, а також внутрішньоекономічної та політичної ситуації в них. Недооцінка ролі світових економічних відносин між країнами у встановленні економічного суверенітету держави може завдати великої шкоди.

Національна економіка України сьогодні має негативні тенденції: дуже низькі темпи промислового виробництва, високий державний борг, безробіття та міграція працездатного населення, велика частка тіньової економіки, корупція, що призводить до загального загострення соціальної ситуації. Ситуація ускладнюється військовим конфліктом у Криму та на східних територіях Донбасу. Політична, соціально-економічна, екологічна та демографічна безпека - загальна безпека не тільки для України, але й для Франції та Європи в цілому стала передумовою зміцнення спільних історичних інтересів між країнами.

Стратегічне партнерство є найвищим рівнем співпраці, результатом довготривалих плідних відносин між країнами, які визначаються взаємними інтересами сторін, взаємною прихильністю принципів територіальної цілісності. Стратегічне партнерство передбачає наявність подібних цінностей, історичних коренів, національних інтересів, які визначають логіку та історичну потребу у зміцненні та розвитку співпраці. Взаємний інтерес сторін співпраці сприяє її постійному та ефективному розвитку.

Диверсифікація міжнародного співробітництва, від інтенсифікації туристичних потоків, наукових і освітніх, спортивних, культурних заходів до геополітичних, екологічних, соціальних проектів і забезпечення загальної безпеки в Європі, поглиблює та зміцнює таку співпрацю. Саме через інтеграцію нашої країни з Європейською

Асоціацією логічно слідує наявність протидії інтересу України та Франції до міжнародного співробітництва.

Стратегічне партнерство є транскордонним міждержавним заходом шляхом об'єднання зусиль, досягнення життєво важливих напрямків співробітництва, що визначаються взаємною готовністю сторін до розгляду інтересів один одного, наявності ефективних механізмів реалізації співробітництва, дисципліни партнерських відносин. [2, с. 229].

Присутність України в Російській імперії та СРСР практично не зробила можливості для будь-яких паритетних відносин не тільки з Францією, але й з усіма європейськими країнами. Насправді, протягом тривалого історичного періоду Україна стоїть на хвилі економічних і політичних інтересів цих державних утворень. Хоча, навіть у цій перспективі, відбулися взаємодії на особистому рівні, які дали світові чудові історії. У цьому аспекті актуальна лише історія відносин між Оноре де Бальзаком та Евеліна Ганська.

Брендинг визначається як економічний феномен, системний ефект якого використовується для підвищення конкурентоспроможності різних об'єктів національної економіки, де бренд відіграє роль ефективного інструменту економічного розвитку, встановлення зв'язку між об'єктом брендинг та споживачі, що забезпечують досягнення цілей власника за рахунок задоволення споживчих очікувань через механізм стійкого асоціативного сприйняття сукупності його значень [3, р. 17]. Невипадково бренд розглядається в контексті вивчення стратегічного партнерства як невідомого елемента еквівалентного співробітництва між Францією та Україною, оскільки, з одного боку, брендинг є результатом індустріалізації країни, що забезпечує підвищення продуктивності праці, розширення асортименту продукції, її стабільної якості, високої рентабельності, підвищення купівельної спроможності населення, підвищення споживчого ринку; з іншого боку, динаміка розвитку його комерційних форм (марок товарів і послуг) і некомерційних форм (національний бренд країни) демонструє значну ефективність і перспективи на світовому ринку.

Економічні відносини між Україною та Францією мають історично історичні коріння, які впливають на формування сучасних відносин між країнами, характер взаємин у економічній сфері, структуру товарообігу в обох напрямках. Слабкою стороною в сучасному українсько-французькому співробітництві є певний дисбаланс і нестабільність у

торговельно-економічній сфері. Однією з причин цього курсу є недооцінка історичних зв'язків між Україною та Францією, а також неповний аналіз уроків історії взаємозв'язків між країнами протягом тривалого періоду.

Література

1. Що таке технополіс? Світовий і російський досвід створення і розвитку технополісів. [Електронний ресурс] – Режим доступу сайту: <http://www.tehnpolis-gusev.ru/> – Назва з екрану.
2. Технополісна концепція розвитку економіки. [Електронний ресурс]: КМ.RU (головна) → Освіта – Реферати. Рубрика: економіка – Режим доступу сайту: http://student.km.ru/ref_show_frame.asp?id=59631362DB8B4BC0A623AFB5E5B9B81C – Назва з екрану.
4. Тульчинська С.О. Розвиток технополісів та наукових парків у контексті формування інноваційної економіки. [Електронний ресурс] – Режим доступу сайту: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_ep/2010_2/files/EC210_44.pdf

Науковий керівник: д.і.н., к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінський В. А.

Чугунова І.М. 1м курс, 2 група,
факультет фінансів та банківської справи,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Економічна безпека країни є важливим аспектом національної безпеки держави, що сприяє створенню надійної та забезпеченої всіма необхідними засобами держави, захищеності національно-державних інтересів у сфері економіки. Вона виражається в готовності та спроможності інститутів влади створювати механізми захисту національних інтересів розвитку економіки, забезпечити здатність національної економіки зберігати та поновлювати процес суспільного

відтворення, достатній оборонний потенціал у кризових ситуаціях підтримки, а також соціально-політичної стабільності суспільства.

Економічна безпека забезпечується економічною незалежністю, стійкістю та здатністю до прогресу. Все це свідчить про те, що країна може захищати свої економічні інтереси, проводити ефективну інноваційну політику, модернізувати виробництво й розвивати інтелектуальний потенціал держави. Економічна безпека є складовою системи національної безпеки та матеріальною основою національної суверенності, що визначає реальні можливості в забезпеченні інших видів безпеки [1].

В управлінні забезпеченням економічної безпеки країни провідну роль відіграє держава та її інститути економічного управління. Із формуванням громадянського суспільства в Україні все більшу роль у забезпеченні економічної безпеки відіграватимуть неформальні організації, підприємці та бізнесмени, працівники приватних і державних підприємств.

Ризиками економічної безпеки є погіршення основних макроекономічних показників, недостатній економічний розвиток; зростання рівня безробіття; згорання промислового виробництва; зниження економічної активності, насамперед інвестиційної; погіршення добробуту домогосподарств та посилення боргового тиску у державному секторі [4].

В умовах глобалізації розвиваються загрози економічній безпеці України, що загрожують функціонуванню і розвитку економічної, соціальної та політичної системи, а також життєво необхідним потребам та інтересам людини, суспільства і держави [2].

Згадані загрози поділяють на внутрішні й зовнішні. До внутрішніх загроз економічній безпеці України можна віднести низький технологічний рівень більшості галузей, низьку конкурентоспроможність національної економіки, високі витрати виробництва, низький рівень державного управління соціально-економічними процесами.

Зовнішніми загрозами економічній безпеці України є її імпортна залежність від багатьох видів продукції, включаючи енергоносії, нераціональна структура експорту, нерозвиненість транспортної інфраструктури зовнішньоекономічних стосунків, дефіцит платіжного балансу, відтік інтелектуальних ресурсів [3, с. 59].

Забезпечення економічної безпеки є основною метою державного

управління, що проявляється через оперативне та адекватне регулювання на загрози національним інтересам в економічній сфері. Досягнення економічної безпеки передбачає виконання низки специфічних функцій, незалежно від концептуального підходу, в межах якого визначається місце та роль держави у становленні та розвитку економічних відносин.

Досягнення головної мети державного управління забезпеченням економічної безпеки передбачає здійснення суб'єктами забезпечення економічної безпеки своєчасної ідентифікації, моніторингу, запобігання й нейтралізації викликів та загроз національним інтересам в економічній сфері, а також передбачає забезпечення умов, за яких може відбуватися соціально-економічний розвиток суспільства [1].

В Україні використовують такі заходи щодо забезпечення державного управління економічною безпекою, як забезпечення прийняттого рівня інфляції (до 10%) та збереження низькоінфляційного середовища; збереження валютно-курсової стабільності, припинення панічних очікувань та валютних спекуляцій; підвищення стійкості банківської системи та активізація кредитування; стабілізація українського фінансового ринку та протидія депресивним тенденціям.

Актуальними питаннями забезпечення економічної безпеки є удосконалення методологічних підходів до оцінки рівня, стану та динаміки економічної безпеки держави в умовах глобалізаційних процесів в економіці; розробка стратегії розвитку та інституціонального забезпечення економічної безпеки на сучасному рівні; аналіз і оцінка загроз та ризиків глобалізаційних процесів на економічну безпеку; створення нового механізму гарантування економічної безпеки, який б зміг врахувати глобалізаційні впливи на економіку; визначення основних шляхів удосконалення управління економічною безпекою [2].

Для забезпечення економічної безпеки держави необхідно розробити механізм, що включав би систему заходів, спрямованих на те, щоб за будь-яких умов міжнародних обставин зберігався гранично допустимий рівень розвитку вітчизняного наукового, виробничого та технічного потенціалу. Важливою є також науково-технологічна безпека країни, яка відображає певний стан науково-технічного та виробничого потенціалу країни, який може забезпечити належне функціонування національної економіки, підтримки конкурентоспроможності вітчизняної продукції, а також гарантування державної незалежності за рахунок власних інтелектуальних і технологічних ресурсів [5].

Таким чином, економічну безпеку держави визначають як загальнонаціональний комплекс заходів, спрямованих на забезпечення сталого розвитку та вдосконалення структури економіки, створення механізму протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам [1].

Економічна безпека є надзвичайно важливим елементом забезпечення національної безпеки України, що стосується всіх сфер життя нашої держави. Забезпечення економічної безпеки України перебуває у складі основних функцій держави та безпосередньо залежить від сучасних внутрішніх і зовнішніх умов.

Література:

1. Бугайцов С. Г. Теоретичні засади державного управління забезпеченням економічної безпеки в Україні / С. Г. Бугайцов // Інвестиції: практика та досвід. – 2019. – №3. – С. 77–82.
2. Колеснікова К. С. Економічна безпека України в контексті глобалізаційних викликів / К. С. Колеснікова, І. А. Маліновська, В. О. Чабаров // 2018. – №3. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/3/78.pdf>.
3. Левчук О. В. Економічна безпека України в контексті глобалізаційних викликів / О. В. Левчук // Вісник Мукачівського державного університету. – 2017. – № 8. – С. 59–64.
4. Ризики і загрози економічній безпеці України у 2015 – 2016 рр. та механізми їх мінімізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/ruzuku_zagrozu1"ba" b4e.pdf](http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/ruzuku_zagrozu1)
5. Язлюк Б. О. Теоретичні та прикладні аспекти економічної безпеки України / Б. О. Язлюк, Р. Б. Гевко, Ю. В. Дзядикевич // Інноваційна економіка. – 2015. – № 4. – С. 301-310. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2015_4_51

Науковий керівник: д.е.н., професор кафедри економічної теорії та конкурентної політики Уманців Ю.М.

Шарапова О. М., студентка, 1м курс, 4 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ДОСВІД ФІНЛЯНДІЇ У ВПРОВАДЖЕННІ ЕКОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ

На сьогоднішній день навколишнє середовище все більше потребує удосконалених і більш ефективних інструментів управління виробничими та економічними процесами, які б поєднували не тільки комерційні інтереси підприємств, а також його природоохоронні цілі. Цим інструментом виступають екологічні інновації, спрямовані, по-перше, на зменшення негативного впливу виробничих процесів на довкілля, а по-друге, на зростання конкурентоспроможності підприємств. Запровадження закордонного досвіду екологічних інновацій в Україні допоможе підвищити рівень життя населення і забезпечити високу якість навколишнього середовища.

У 2014 р. Фінляндія посіла 2 місце з 40 країн у «Глобальному інноваційному рейтингу чистих технологій» (Global Cleantech Innovation Index), 1 місце у Рейтингу конкурентоспроможності Європейських країн 2020 Всесвітнього економічного форуму [1] та друге – за рівнем екологічної стійкості. Завдяки цілеспрямованій політиці цій країні вдалося знизити зв'язок між економічним зростанням і забрудненням навколишнього середовища.

У Фінляндії для вирішення таких глобальних проблем, як перенаселення, виснаження ресурсів і зміна клімату, виникає необхідність у виробництві продуктів харчування, матеріальних благ і енергії за рахунок використання відновлюваних органічних матеріалів замість викопного палива. В Україні використання таких матеріалів на даному етапі не набуло широкого розповсюдження, хоча за умов його впровадження мала б місце значна економія фінансових ресурсів і охорона навколишнього середовища.

Важливим фактором, за допомогою якого забезпечується такий високий рівень екології, є спонукання з дитинства охороняти і берегти чистоту озер і річок. В Україні не достатнього поширення як у освітніх закладах, так і серед населення загалом, набули питання виховання екологічної культури жителів країни. У Фінляндії, на відміну від

України, за недотримання встановлених заходів із збереження навколишнього середовища, стягуються величезні штрафи, що спонукає підприємства мінімізувати викиди у навколишнє середовище. Розуміння жителями важливості та необхідності охорони навколишнього середовища, допомагає досягти високих результатів.

Розвиток чистих технологій нерозривно пов'язаний з підвищенням ефективності енергетичного сектора. Фінляндія споживає велику кількість енергії, що обумовлено енергоємною промисловістю, холодним кліматом і великими відстанями. Разом з тим, власні енергоресурси країни обмежені (гідроенергія, деревина і торф).

Майже 70% всієї споживаної у країні енергії Фінляндія імпортує. Для того, щоб задовольнити національні потреби, упродовж вже декількох десятиріч одним із основних пріоритетів енергетичної стратегії Фінляндії є розробка ефективної енергетичної системи. Збільшення використання відновлюваних джерел енергії, комбіноване виробництво електроенергії та тепла (когенерація), інтенсифікація енергозбереження допомагають

Фінляндії виконувати міжнародні зобов'язання зі скорочення викидів шкідливих речовин в атмосферу. Покращена термоізоляція і підвищена ефективність вентиляції у житлових будинках призвели до скорочення енергоспоживання.

В області транспорту Фінляндія розробила логістичний ланцюжок, завдяки якому показник споживання енергії на тонну вантажу за один кілометр став самим найнижчим у світі. В області целюлозно-паперової та металообробної промисловості вдалося підвищити енергоефективність за рахунок інновацій у технології, наприклад інтеграції виробництва целюлозно-паперової промисловості, та утилізації відпрацьованих газів у металообробній промисловості.

Цікавим є досвід фінської компанії MetGen (виробник високоактивних природних каталізаторів, які прискорюють хімічні реакції), завдяки розробкам якої целюлозним і паперовим фабрикам вдалося знизити витрати на енергоспоживання до 2 млн євро на рік, шляхом використання спеціальних ферментів, які допомагають розщеплювати деревну масу перед процесом очищення.

Процес очищення вимагає приблизно 70% загального енергоспоживання заводу, тому прискорення даного процесу є дуже ефективним рішенням.

Проте, один із найбільш швидкозростаючих секторів чистих технологій у світі – це стійке управління водними ресурсами, де Фінляндія, на території якої знаходяться 180 тис. озер та у секторі водних ресурсів і стічних вод якої зайнято понад 250 компаній, має передовий досвід. Незважаючи на величезні запаси прісної води, Фінляндія, відповідно до вимог водної рамкової директиви ЄС, запровадила систему управління водними ресурсами, яка базується на жорстких вимогах з охорони водойм на основі екосистемного підходу.

На практиці це означає відновлення природного стану водопотоків і прибережних ліній за допомогою проведення спеціальних робіт у водоймах, зокрема, розчищення дна, видалення рослинності, а також аерацію водоймищ.

Промислові підприємства та домашні господарства можуть вести боротьбу із забрудненням водоймищ за допомогою ефективних методів очищення стічних вод, а також повторного використання і рециркуляції води. Фінляндія займає одне з перших місць у світі за чистотою повітря і за якістю води, яку можна пити з-під крану. У 80% місцевих озер якість води визнано відмінною. Кілька років тому Комітет із водних ресурсів при ООН визнав водопровідну воду Фінляндії найчистішою у світі.

Як можна побачити, у Фінляндії накопичений значний досвід державного управління і фінансування інноваційних процесів і процесів в екологічній сфері.

Згодом, за правильної організації системи, бюджетні витрати компенсуються податковими надходженнями, підвищенням соціальної стабільності. Україні необхідно долучитися до розробки сучасних концепцій та відносин суспільства і навколишнього середовища, сформувати комплексні державні, регіональні, муніципальні інноваційно-інвестиційні екологічні програми, що дасть змогу підвищити рівень життя населення і забезпечити високу якість навколишнього середовища.

Література

1. The Europe 2020 Competitiveness Report 2014 – The World Economic Forum. URL: <http://reports.weforum.org/europe-2020-competitiveness-report-2014/#section=country-profiles-finland>

2. Хокканен В. Комбинированное производство энергии и централизованное теплоснабжение в Финляндии и в г. Хельсинки. Теплофикация из Финляндии. ЭСПО, Финляндия, 2001. 32 с.
3. Клинге Матти. Очерк истории Финляндии. Хельсинки, 1990.

Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Слоква М.Г.

Швець В.Р. V курс, 3 група,
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

Як врятувати ліс!?

Ліси, вкриваючи близько 36 млн км² земної кулі, є одними із найважливіших природних ресурсів. Ліс – не тільки джерело сировинних ресурсів, а й, що не менш важливо, постачальник екологічних послуг і чинник забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку. За даними Світового банку, близько 90 % із 1,2 млрд бідного населення планети тим чи іншим чином залежать від лісових ресурсів (середовище для життя, джерело продовольства, лікувальних засобів тощо), а отримання доходу 350 млн людей пов'язане із лісовими ресурсами [1]. Тенденції зростання обсягів залучення і використання лісових ресурсів соціально-економічними системами призвели до катастрофічних наслідків: площі, вкриті лісами, скоротилися більш, ніж на 45 %, причому найбільш інтенсивним періодом лісокористування у поєднанні із незначними обсягами лісовідновлення можна вважати середину ХХ ст. Так, за останні півстоліття знищено майже половину вологих тропічних лісів (їх вирубування провадиться, здебільшого, в Латинській Америці і Східній Азії), які є унікальними екосистемами біорізноманіття, де зосереджено 80 % генетичних ресурсів планети.

Найбільші площі лісів збереглися в Азії та Південній Америці, найменші – в Австралії та Європі. Щороку на Землі вирубується більше 11 млн га лісу, що в 10 разів перевищує масштаби лісовідновлення. Тому це питання є важливим аспектом екологічної проблеми. За запасами деревини провідні місця в світі належать Росії, Канаді,

Бразилії, США, Індонезії; з-поміж африканських країн – Демократичній Республіці Конго.

Світові лісові ресурси характеризуються такими основними показниками, як розмір лісової площі та її відновлення. Проте, наразі ліси забираються під рілля та будівництво, а деревину використовують як сировину для певних видів промисловості (виробництво паперу, меблів та ін.) та як дрова. Тому питання про скорочення лісового покриву стоїть досить гостро. Для раціонального використання лісових ресурсів необхідно комплексно переробляти сировину, не вирубувати ліси в обсязі, що перевищує їхній приріст, проводити лісовідновлювальні роботи як на національному рівні, так і на світовому.

Конфлікти, пов'язані із лісом, виникають під впливом історичних і етно-соціальних чинників, підкріплених дією соціально-економічних. Власне лісові ресурси майже ніколи не були єдиною причиною конфлікту; вони є складником більш глобальних економічних, політичних і соціальних перетворень.

Вирубання лісів для отримання деревини, як джерела прибутку, є найпоширенішою причиною лісових конфліктів. Торгівля деревиною має сталий попит на світовому ринку і в умовах скорочення лісових площ її цінність буде тільки зростати. За даними Організації економічного співробітництва і розвитку, річний обсяг торгівлі деревиною становить більш ніж 160 млрд дол. США [2]. Тобто, володіння (можливість доступу, перерозподілу, торгівлі) таким прибутковим економічним ресурсом, як ліс, може бути вагомою причиною лісового екологічного конфлікту. Такі основні чинники, як рівень соціально-економічного розвитку, законодавча урегульованість майнових прав і прозорість процедур управління та експлуатації лісовими ресурсами прямо впливають на вірогідність виникнення лісового конфлікту, динаміку, тривалість і інтенсивність його перебігу, успішність врегулювання. Проблема незаконних рубань пов'язана не тільки із торгівлею деревиною, а й є наслідком надмірної експлуатації та неефективного управління земельними ресурсами. Так, вирубування і випал лісу бідним населенням вкрай негативно впливає на екосистему. Вона вже не може бути відновлена: замість тропічних лісів висаджують монокультури, а випалена земля, не придатна для культивування. Регіонами, в яких незаконне вирубування лісів найпоширеніше, є Південна Америка, Південно-східна Азія та Океанія, Центральна і

Південна Африка. Саме "конфліктна деревина" (дерева незаконного вирубування лісів) є основним джерелом фінансування силових конфліктів у цих регіонах. Втрати від незаконного вирубування лісів у всьому світі становлять приблизно 10 млрд дол./рік, окрім того, ще у половину цієї суми оцінюються несплачені податки і плата за законне вирубування [2].

Зменшення лісистості території країни, нераціональне просторове розміщення лісів, погіршення їх якісного стану істотно позначилися на екологічній ситуації. Внаслідок цього змінилися природні екосистеми, що формувалися тисячоліттями, суттєво знизилася природно-захисна та водорегуляційна функція лісів. Ліси по праву відіграють важливу роль і в процесі глобального пом'якшення клімату та попередженні його зміни. Іншими словами, це означає, що основною функцією лісів у цьому аспекті слід вважати зв'язування вуглецю із атмосфери і довготривале його консервування в найбільш стійкій біомасі лісу – деревині.

Однак, швейцарські вчені пропонують посадити трильйон дерев для боротьби з глобальним потеплінням. За їхніми словами, освоєння занедбаних земель дозволить стримати найважливіші проблеми – зміна клімату, відновлювання лісових площ та вимирання живих організмів [3]. Швейцарські екологи підраховали, що висаджування лісових масивів в глобальному масштабі – зі збільшенням їхньої кількості приблизно на третину – дозволило б зупинити накопичення антропогенного вуглекислого газу, а також знизити його нинішній вміст у повітрі.

Підвищення ефективності управління лісоресурсною сферою в контексті гарантування техногенно-екологічної безпеки в цілому полягає в узгодженні безпеки лісів, підприємств лісового комплексу, мінімізації ризиків діяльності лісоресурсних об'єктів усіх рівнів. Саме тому лісам в плані техногенно-екологічної безпеки повинна приділятися належна увага зі сторони галузі, природоохоронних організацій і держави.

Література

1. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <https://www.worldbank.org/>.
2. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва та розвитку [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://www.oecd.org/>

3. Офіційний сайт Громадської організації «Зелений фонд» [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://greenfund.com.ua/>

Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Слоква М.Г.

Шевчук С.Д., студент, III курс, 7 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

КОНЦЕПТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСТ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

На даний момент у всьому світі є актуальною проблема запровадження сталого розвитку в усіх сферах, так чи інакше пов'язаних з людською діяльністю. До 2050 року 75% населення світу буде жити в містах, отже налагодження функціонування міст в концепції сталого розвитку є досить актуальним. Швидкий ріст міського населення має величезний тиск на ресурси і якість життя. Міста вже на сьогоднішній день виробляють половину світових відходів і 60-80% викидів парникових газів.

Незважаючи на те, що концепція сталого розвитку була відома з 80-х років ХХ століття, а широко розповсюджена вже в 1992 році після її оголошення на Конференції ООН, більша частина людства все ще керується принципом «бери-споживай-викидай». За всі роки існування людства за цим принципом екосистемі нашої планети була нанесена непоправна шкода.

Задля зупинення руйнівного процесу та виправлення ситуації економіст Вальтер Р. Стахель працював над розробкою безвідходного підходу до виробничого процесу, який назвав «Cradle to cradle» (укр. «Від колиски до колиски»). Його концепція передбачала створення замкнутого циклу, в якому було б неможливо знайти кінець споживання певного продукту. На базі його дослідження була створена концепція «кругової» економіки (англ. closed-loop economy).

На відміну від традиційної лінійної економічної моделі, яка ґрунтується на принципі «бери-споживай-викидай», кругова економіка базується на спільному використанні, оренді, повторному використанні,

ремонті, реконструкції та утилізації, в (майже) замкненому циклі, що означає зменшення відходів до мінімуму.

Перехід до кругової економіки має низку переваг, включаючи зниження тиску на навколишнє середовище; підвищення безпеки постачання сировини; підвищення конкурентоспроможності; розробка інновацій. Однак ці зміни мають на своєму шляху також і проблеми, які потребують вирішення: пошук джерела фінансування; зміна економічної та виробничої поведінки споживачів та підприємств; формування багаторівневого управління. Перевагами є: покращення економічної діяльності та збільшення робочих місць.

Першим кроком на шляху до впровадження кругової економіки став Європейський Союз. 2 грудня 2015 року Європейська Комісія представила новий пакет кругової економіки, який містить низку заходів, запланованих на найближчі роки, а також чотири законодавчі пропозиції щодо відходів, звалищ, повторного використання та утилізації, які мають бути виконані до 2030 року [1]. Крім того, в рамках заходу Horizon-2020 1 млрд євро буде інвестовано в незалежні дослідження, інновації та фінансування проектів та ініціатив, які будуть підтримувати основну ціль ЄС в розвитку кругової економіки.

Результати введення нового типу економіки в дію будуть отримані не тільки в екологічній сфері, а й в економічній. Експерт з кругової економіки Петікейнен С. зауважила: «Бізнес-орієнтовані дослідження демонструють значні економічні можливості для промисловості ЄС і потенціал для збільшення внутрішнього валового продукту країн ЄС до 3,9% шляхом створення нових ринків, нових продуктів та цінності для бізнесу. Комісія підрахувала, що збільшення продуктивності ресурсів на 2% створить 2 млн нових робочих місць у ЄС до 2030 року. Оскільки Європа більше залежить від імпортованих ресурсів, ніж будь-який інший регіон у світі, перехід до кругової економіки також зміцнює безпеку Європи» [2].

Окрім ЄС концепцією кругової економіки зацікавився Китай. У 2005 році китайським урядом було обрано 13 індустриальних парків для участі в національній пілотній програмі кругової економіки. Одним з них став новий район Сучжоу (один з спеціально призначених регіонів для технологічного та промислового розвитку в Китаї). Головною ціллю розвитку цього міста було визначено рециркуляцію металевих ресурсів, золота та міді з ланцюга постачання друкованих плат. Для цього був укладений договір між японським підприємством Dowa Metal і районом

Сучжоу, згідно з яким Dowa Metal повертають мідь і воду з шламу, створеного під час виготовлення плати назад до Китаю для їх вторинного використання. Серед інших прикладів ефективного впровадження кругової економіки у Сучжоу можна виділити використання відпрацьованого аміаку з хімічної компанії в процесі десульфурації на виробництві паперу, очищення та повторне використання промислової води на промислових підприємствах. Економічні вигоди є зрозумілими. Перероблена, регенована та місцева сировина, як правило, дешевшає, збільшуючи прибуток.

Збільшення прибутку було прогнозовано у 2016 році в Шотландії, коли уряд країни розробив стратегію переходу їх регіону до кругової економіки, узгоджуючи її економічні та екологічні цілі. Двома основними елементами стратегії стали: а) розробка більш комплексного підходу до відповідальності виробника шляхом створення єдиної правової основи, яка спонукає виробника до повторного використання, ремонту та переробки; б) скорочення всіх харчових відходів на 33% до 2025 року.

Кожна з пріоритетних стратегій, окрім позитивних наслідків для екології має принести очікуваний прибуток: 1) Пивна, рибна галузі та галузь з виробництва віскі при наявній круговій економіці має зекономити 500-800 мільйонів фунтів стерлінгів на рік; 2) Впровадження переробки побутових відходів принесе 1,1 млрд фунтів стерлінгів на рік для ВВП Шотландії; 3) Повторне використання знятого з експлуатації обладнання з переробки нафти та газу скоротить витрати, якщо буде використане в процесі отримання енергії з відновлюваних джерел [3].

Впровадження кругової економіки сприятиме не тільки довгостроковій підтримці високої якості навколишнього природного середовища, та умов проживання людей; циклічне використання ресурсів, багаторазова переробка відходів, побудова системи відновлюваних джерел енергії, тощо забезпечать отримання економічної вигоди в довгостроковій перспективі. Концепт кругової економіки – є прикладом успішної реалізації в контексті її сталого розвитку.

Література

1. EPRS. [Електронне джерело]. – Режим доступу: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/573899/EPRS_BRI\(2016\)573899_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/573899/EPRS_BRI(2016)573899_EN.pdf)

2. Sipra Pietikäinen. Smart use of resources can create 2 million jobs by 2030, Brussels 17.6.2015. [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://www.eppgroup.eu/newsroom/news/smart-use-of-resources-can-create-2-million-jobs-by-2030>

3. Ellen McArthur Foundation «Scotland: Making Things Last - A Circular Economy Strategy». [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/case-studies/scotland-making-things-last-a-circular-economy-strategy>

Науковий керівник: д.е.н. наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінська Г.Я.

Шулінова А.І., студентка, I курс, 4 група,
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ НА ЕКОЛОГІЧНУ СИТУАЦІЮ КРАЇНИ

*Природа – такий же унікал, як картина Рафаеля.
Знищити її легко, відновити неможливо.*

І.П. Бородин

Економічне зростання – збільшення обсягів виробленої продукції, яка створена за певний період часу, збільшення її реальної вартості.

Мета кожної країни в світі - зростання економіки, але не варто забувати про екологію, бо ці два вектори тісно пов'язані один з одним. Адаже під час економічного зростання збільшуються обсяги виробництва, тож зростає й кількість відходів, які треба утилізувати. Тому все більша кількість сільськогосподарських земель відводиться для створення нових звалищ. Також інтенсивне видобування природних ресурсів призводить до виснаження родовищ. Знищення лісів, кислотні дощі, ерозія ґрунтів, зменшення озонового шару землі, вимирання

тварин та рослин, зміна клімату – теж є наслідками роботи людини. Тож вирішувати екологічні та економічні проблеми треба у взаємозв'язку.

Слід зазначити, що навіть якщо країна виробляє багато сміття, то це не означає, що країна не дбає про навколишнє середовище. Чим більш країна економічно успішна, тим інтенсивніші заходи вона повинна впроваджувати для покращення стану довкілля. Адже екологічні та економічні проблеми мають між собою тісний зв'язок. Яскравим прикладом цього є Німеччина. ФРН - одна з найрозвинутіших держав в економічному плані й не тільки. Її також можна назвати найбільшим виробником сміття в Європі. Один німець виробляє 626кг сміття на рік. З 2015 по 2016 рік показник кількості відходів збільшився на 11% в той час як за той самий проміжок часу цей показник в Європі зменшився на 4%. Таку велику різницю в показниках можна пояснити зростанням рівня життя населення. Але країна прикладає багато зусиль для того, щоб зменшити негативний вплив на навколишнє середовище. Результат досліджень Німецького інституту економіки (IW) показав, що країна - лідер по переробці сміття в ЄС. Доля повернення сміття у вторинний оборот складає 66% (середній показник по Європі – 46%).

Німці мають гідне екологічне виховання, але й на сонці є плями. Немає країн без екологічних проблем, але масштаби у всіх різні.

Найбільше забруднює довкілля промисловість: викиди в атмосферу від промислових підприємств, забруднення водою стічними водами з заводів та фабрик, окислення ґрунтів важкими металами. В сільському господарстві дуже розвинене тваринництво, особливо скотарство. В кишечниках жуйних тварин утворюються парникові гази. Під час орання землі в атмосферу попадає багато дрібних частинок та пилу. Але німці намагаються максимально зменшити антропогенний вплив на природу. Законодавство країни належним чином захищає природу за допомогою великих штрафів та санкцій.

Наступним прикладом може стати країна, яку спокійно можна назвати світовою фабрикою. Але ставлення до природи кардинально відрізняється від ФРН.

Китай – один з найбільших виробників товарів у світі. Всі ми чули про великі обсяги виробництва китайських товарів та дешевизну робочої сили. Більша частина всіх речей якими ми користуємося вироблені або зібрані в Китаї. Такий високий обсяг вироблення товарів дуже негативно впливає на стан довкілля. Найголовніша проблема Китаю – екологія. Уряд країни не надавав потрібної уваги екологічним проблемам. Найбільш серйозною екологічною проблемою є забруднене повітря. Більшість китайців ходять вулицями в масках, бо в повітрі дуже багато смогу. Це погано впливає на здоров'я людей Піднебесної. Але це не головне, парниковий ефект. Він утворюється внаслідок викиду парникових газів(більшість з них виникає через те,що Китай використовує дуже багато вугілля на ТЕС) сприяє глобальному потеплінню. Зараз країна намагається зменшити кількість викидів, але виправити ситуацію дуже складно (практично неможливо). Наприклад у 2017 році в 25-ти китайських містах було оголошено «червоний» рівень небезпеки. Кількість небезпечних частинок у повітрі перевищувала норму в 12 разів. Було припинено роботу підприємств, скасовано авіарейси та заборонено ввозити вантажівки до центру міста.

Зараз Китай прикладає значних зусиль для того, щоб покращити екологію в найкоротші терміни. За останні 4 роки країна досягла значних успіхів у цій сфері. В США, наприклад, цих результатів досягли за 30 років, але не все так гарно. Через такі кардинальні заходи з'явилася нова проблема - озон. Раніше ті речовини, з якими боролася країна вбирали в себе частинки з яких утворюється озон. Про забруднене повітря можна говорити багато.

Отже наведені деякі наслідки лише однієї з проблем, а в Китаї їх дуже багато та всі вони не менш важливі. Наприклад: просідання ґрунтів через значне використання підземних вод, деградація ґрунтів, забруднення водою, збезділення та інші.

Китай просувається в потрібному напрямку, але не легше було вирішувати проблеми відразу? Обов'язково було доводити до екологічних катастроф? Вони б уникли багатьох проблем, зекономили багато грошей та зберегли здоров'я людей, що є найголовним.

Обидві держави мають дуже високі обсяги виробництва, але ставлення до екології в них кардинально різне. Тож можна зробити висновок, що економічне зростання здійснює великий вплив на навколишнє середовище, але в наших силах його мінімізувати. На мою думку стан довкілля залежить не від обсягів виробництва, а від ставлення людей до природи. Адже всі ми знаємо про те, що більшість з того, те що ми робимо несе негативний вплив на природу. Тож треба не боротися з наслідками людської діяльності, а більшу увагу приділяти екологічному вихованню людей, бо ми взаємодіємо з природою так, як нас привчили з дитинства. Звісно можна виховати дбайливе ставлення до природи й у дорослому віці, але не кожен здатен радикально змінити свій спосіб життя.

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Головня Ю.І.

Шуль В.В, студентка, 2 курс, 5 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

КАДРОВИЙ ДЕФІЦИТ – ДЖЕРЕЛО СТАГНАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Сучасна економічна ситуація в Україні, як ми бачимо, не зовсім позитивна, адже відбувається знецінення грошової одиниці, що провокує занепад економіки та втрату робочих місць. Насправді, трудова міграція, це чітко зрозуміла проблема сучасності, адже на жаль умови праці та її оплата привабливіші за кордоном аніж у нас. Особливо це відчутно у великих промислово-аграрних центрах, таких як Дніпро, Маріуполь, які є локомотивами економіки України. А чому ж саме ця сфера зазнає нестачу персоналу? Зараз стало не «модно» і не прийнято здобувати професійну освіту, адже якість викладання низька, викладачів практично немає, а якщо і є, то напевно всі пенсійного віку. Зокрема, відповідно до проекту Держбюджету, з 2018 року

фінансування профтехучилищ, коледжів і технікумів повністю перекладається на місцеві бюджети. У зв'язку з цим виникають питання: як місцеві бюджети впораються з непомірним навантаженням повного фінансування закладів профтехосвіти? чи в змозі сільська або міська рада прорахувати потребу в професійних робочих кадрах?

Відповідно до Державної статистики України, кількість професійно-технічних закладів та кількість випущених кваліфікованих випускників щорічно скорочується. У порівнянні: 2017 рік – 756 тис. закладів, коли у 2007 ця цифра становила – 1022 тис. Кількість кваліфікованих робітників у 2017 була – 141,3 тис., коли на початок 2000-х років це було 278 тисяч, в 90-х ми мали більше трьохсот кваліфікованих робітників.[1]

Чому відбувається стагнація економіки? Що хвилює керівників великих компаній в Україні та за кордоном? Досліджуючи це питання, можна звернутися до порівняння пріоритетів міжнародних компаній та національних і зрозуміти, що вони суттєво відрізняються.

Саме ці питання перебували у фокусі двох недавніх досліджень – глобального CEO Outlook 2018 від KPMG International –(аудиторська компанія, Велика Четвірка). Участь у дослідженнях взяли 1,3 тис. керівників великих компаній з найбільш економічно розвинутих країнах, та опитування українських бізнес-лідерів, проведеного KPMG спільно з журналом Бізнес. Виявляється, що виклики та пріоритети керівників українських і глобальних компаній сильно відрізняються. Більшість українських управлінців називають загрозою для їхнього бізнесу – кадровий дефіцит. Цей ризик зазначили 86 % керівників, а 51 % опитуваних навіть вважає саме його найбільшою перешкодою для зростання їхньої організації. Респонденти ж глобального дослідження, знову ж таки, не вважають цей виклик пріоритетним. У розвинених країнах компанії, вочевидь, не дуже-то й відчувають кадрового голоду.

У той час як наші керівники переймаються регуляторними ризиками та пошуком кадрів, іноземні фокусуються на інноваціях. Керівники компаній за кордоном усе більше уваги приділяють розвиткові цифрових рішень, а 71 % навіть особисто готовий очолити радикальні організаційні перетворення. Причому в США цей показник ще більший – 91 %. В Україні на таке готові лише близько двох третин керівників. Щодо захищеності, то зарубіжних управлінців найбільше турбує небезпека кібератак та захист Big Data. В Україні ж кібербезпеку досі не вважають пріоритетом.[2]

Рентабельність українського бізнесу знижується, починаючи з третього кварталу 2017 року. Про це йдеться в звіті Нацбанку про фінансову стабільність за грудень 2018 року. Основні загрози прибутковості компаній – подальше зростання витрат на оплату праці і зростання ставок за кредитами (через постійне підвищення Нацбанком облікової ставки). Другий рік поспіль темпи зростання доходів компаній істотно нижчі, ніж темпи зростання витрат на оплату праці, звертають увагу в НБУ. Причини зростання зарплат – підвищення мінімальної зарплати і трудова міграція, яка змушує роботодавців конкурувати за фахівців і підвищувати їм зарплати. Найбільше зросли витрати на персонал у транспортній галузі, легкій промисловості, машинобудуванні, менше зростання спостерігалось в сільському господарстві та виробництві будівельних матеріалів. У 2019 році Нацбанк очікує, що зростання зарплат сповільниться, адже трудова міграція піде на спад.[3]

Ми всі радіємо, адже у нас є тепер безвізовий режим, але ми забули про те, що це є одним із джерел по збільшенню трудової міграції. Вже сьогодні підприємства в Україні відчувають дефіцит працівників робітничих спеціальностей, фахівців зі знанням іноземних мов, молодих спеціалістів. Ми спостерігаємо зниження якості робочої сили або, як кажуть рекрутери, ”пішли мілкі кандидати”. Тривалість закриття вакансій середнього рівня збільшується, досить не просто переманити хорошого працюючого кандидата, оскільки роботодавці утримують кращих, ключових працівників. З іншого боку, фахівці, шукаючи більшого заробітку, починають працювати не за фахом, а часто відбувається і дауншифтинг, відповідно і втрата кваліфікації. Зростає кількість безробітних віком за 50 років, пенсійного віку, в тому числі й серед трудових мігрантів, котрі повертаюся з-за кордону.

Нестачу власних трудових ресурсів поповнять іноземні громадяни. Управлінськими посадами високого рівня в Україні іноземці вже давно цікавляться. Реальним є збільшення потоку іноземних працівників на технічні та робітничі спеціальності, в медицині тощо.[4]

Отже, якщо не врегулювати проблему трудової міграції, можемо зазнати сильного краху аграрно-промислового, сільськогосподарського так і можливо соціально-культурного комплексу, а національний бізнес зазнає збитків, а тобто внутрішніх й зовнішніх боргів. Людям потрібна мотивація, яка б переконала їх залишитись на батьківщині, а не працювати на іноземців. На сьогодні, така проблема стає нерозв'язною.

За кордоном не вистачає вже робочих місць, тому іноземці приїжджають в Україну працювати, коли наші рідні люди масово виїжджають, бо там мотивація сильніша, так би мовити. Тому цей парадокс потрібно якнайшвидше усунути задля збереження української держави.

Література

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.ukrstat.gov.ua/](http://www.ukrstat.gov.ua/)
2. Пивоваров Ю. Що найбільше турбує керівників бізнесу [Електронний ресурс] / Юрій Пивоваров // НВ Бізнес. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.management.com.ua/tend/tend1048.html>.
3. В НБУ назвали ключові загрози для прибутковості бізнесу в 2019 році [Електронний ресурс] // <https://finance.ua/ua/>. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://news.finance.ua/ua/news/-/441326/v-nbu-nazvaly-klyuchovi-zagrozy-dlya-prybutkovosti-biznesu-v-2019-rotsi>.
4. Оксана А. Трудова міграція: загрози та можливості [Електронний ресурс] / Абраменко Оксана // ПРОНР. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://prohr.rabota.ua/trudova-migratsiya/>.

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Головня Ю.І.

Явтушенко С.О., 2 курс, РМ-205,
факультет маркетингу, Київський національний
економічний університет ім. В. Гетьмана, м. Київ

НЕЛЕГАЛЬНА МІГРАЦІЯ НА ТЕРИТОРІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Виникнення та розвиток міграції як явища з'явилося одночасно із виникненням та розвитком суспільства. Жодну країну у світі, на різних етапах свого розвитку, тією чи іншою мірою не оминула участь у світових міграційних процесах: чи то у ролі країни-донора-постачальника трудових ресурсів, чи то у ролі країни-реципієнта.

В умовах формування сучасної глобальної економічної системи, з посиленням залежності і взаємозв'язку між усіма країнами світу це питання стало більш очевиднішим. Сучасні світові тенденції

засвідчують, що проблеми міграції продовжуватимуть зростати, стаючи одним із найважливіших факторів глобальних змін [1 с.212-217].

Європейський Союз сьогодні відчув проблему потужного напливу мігрантів з країн Африки та Близького Сходу. Міграційні тенденції останніх років почали завдавати значного турбування керівництву держав Євросоюзу та стали причиною занепокоєнь усередині європейського суспільства. Посилення обмежувальних заходів, які застосовуються до мігрантів, не вплинуло на скорочення чисельності мігрантів, які прибувають до берегів Європи та нелегально перетинають кордони європейських країн.

Аналізом міграційних процесів у своїх працях займалися ряд іноземних і вітчизняних вчених, серед яких Н. Антонюк, О. Білик, І. Грицяк, О. Грішнова, В. Іващенко, К. Іглічка, Х. Злотник, С. Каслс, Т. Клінченко, В. Коваленко, І. Коллет, В. Копійка, В. Кривенко, О. Малиновська, М. Мальський, М. Микієвич, В. Муравйов, Б. Парахонський, О. Піскун, В. Посельський, П. Сталкер, О. Сушко, С. Тімур, О. Чалий, Т. Шинкаренко та інші. Проте сучасні проблеми міграційних процесів у Європі мають тенденцію до збільшення, в тому числі питання нелегальної міграції, яке потребує постійного моніторингу, контролю і різних шляхів вирішення.

Метою є оцінка масштабу поширення глобальної проблеми нелегальної міграції на території Європейського союзу, аналіз загроз, які створює хвиля нелегальної міграції, на держави ЄС.

Згідно з даними БКА Німеччини (Федеральне управління кримінальної поліції ФРН), кількість новоприбулих біженців до країни скоротилася у 2017 році порівняно із 2016 р. удвічі – з 111 тисяч до 55 тисяч осіб. Усього ж мігрантів до цієї країни за 2017 рік прибуло менше 200 тисяч осіб, тоді як у 2015 році – 890 тисяч. В окремих землях це скорочення є ще помітнішим і, наприклад, у Баварії становить чотири рази. Німеччина приймає майже дві третини осіб, що претендують на статус біженця у ЄС. [2]

На ситуацію, пов'язану з незаконною міграцією, все більший вплив здійснюють інтеграційні процеси, пов'язані з розвитком міжнародних відносин, у тому числі транспортних комунікацій, розширенням культурних зв'язків, фактори, які характеризують стан правових та організаційних заходів ("відкритість" кордонів) тощо [3 с. 90].

Нелегальна міграція створює реальні і потенційні загрози практично з будь-якого аспекту безпеки для приймаючого суспільства. Зокрема, мова йде про:

- деформації у територіальній структурі країни, куди їдуть нелегали;
- зміни у демографічній структурі населення;
- соціальні проблеми, що можуть спричинити соціальний вибух, який може згодом перерости у серйозні сутички та конфлікти в європейських державах;
- загострення конкуренції на місцевих ринках праці та житла,
- трансформації норм поведінки в суспільстві, нав'язування біженцями своїх стереотипів та шаблонів поведінки, які часто можуть бути неприйнятними для європейського етносу;
- потенційну загрозу маргіналізації і криміналізації суспільства, що можуть передумовою до поширення екстремізму та тероризму на європейському континенті [4 с. 4–5].

Ці та інші загрози спричинили різке загострення загальної міграційної ситуації в Європі. Нелегали-мусульмани долучилися до змін у релігійній, етнічній та національній сферах європейських суспільств, а їхні конфесії стають щораз сильнішими і поступово починають витіснити зі своїх ніш та сегментів звичаї та цінності, традиційні для католицьких та протестантських європейських країн. Спокій та стабільне життя європейців щораз частіше порушують радикальні прояви послідовників ісламізму, що може в недалекому майбутньому стати серйозною проблемою для безпеки та цілісності цілого Євросоюзу [4 с. 6].

На покращення ситуації, що склалася в сфері нелегальної міграції, вплинуло б посилення захисту на кордонах країн Європейського Союзу та їх постійного контролю для того, щоб не допустити проникнення незаконних мігрантів на територію європейських держав. Це дає можливість не тільки зменшити хвилю біженців до Європи, але й створити умови для керованої легальної імміграції в інтересах поступального економічного розвитку європейського суспільства. Слід зауважити, що керівництвом країн ЄС вже здійснено певні спроби у напрямі вироблення спільної міграційної політики та запобігання нелегальній міграції шляхом встановлення загальних правових рамок в області імміграційної політики. У 2004 р. було засновано Європейське агентство з управління оперативним співробітництвом на зовнішньому кордоні. У 2008 році було створено Візову інформаційну систему, яка

надає можливості країнам-членам оперативно здійснювати обмін інформацією щодо шенгенських віз. Але у останні роки проблема зростає у геометричній прогресії, що потребує нових дій та заходів.

Отже, узагальнюючи, можна зробити висновок, що лише спільні зусилля європейських держав зможуть дати очікуваний результат, адже заходи, щодо протидії нелегальній міграції, на рівні окремих держав будуть малоефективними. Європейським лідерам слід згуртуватися і усвідомити, що боротьба з масовим перетином кордонів біженцями має бути загальноєвропейським пріоритетом в коротко- та довгостроковій перспективі вирішення глобальних питань.

Література:

1. Гальчинська Н. Правовий режим земель індустріальних парків в Україні / Право України. – Київ, 2010, N № 1.
2. Прокопчук Д. ЗМІ: Кількість шукачів притулку в ЄС скоротилася вдвічі. Deutsche Welle. 30.12.2017. URL: <http://p.dw.com/p/2q7om>.
3. Міллер А. Що таке причини та умови злочинів? / А. Міллер // Право України. – 2001. – № 5.
4. Пак Н.А. Нелегальна міграція та контроль кордонів у Європейському Союзі / Н. А. Пак // Вісник КНУ Міжнародні відносини. – 2018. – Режим доступу:
http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/download/3087/2771

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри регіоналістики і туризму КНЕУ Шевчук О.В.

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 4.1

БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Керівник секції:

Мушенко В.В., д.ю.н., доц.

Секретар секції:

Мельниченко Р.В., к.ю.н., асист.

Дідик В.М., студент 2 курс, 10 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

ТЕОРЕТИКО – ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

З розвитком новітніх технологій доступ до будь-якої інформації став майже необмежений, а її потік важко контрольованим. В теперішній час, коли інформаційний вплив (маніпулювання свідомістю, зомбування, інформаційний тероризм) є чи не головним чинником впливу на суспільну свідомість, гостро постає питання забезпечення інформаційної безпеки України як складової національної безпеки держави.

Необхідно відмітити, що Закон України «Про основи національної безпеки України» визначає основні засади політики держави, спрямованої на захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності [1]. Однією з таких сфер являється саме інформаційна безпека. Згідно розд. VI п. 3 Закону України «Про Концепцію Національної програми інформатизації», інформаційна безпека є невід'ємною частиною політичної, економічної та інших складових національної безпеки [2].

У контексті важливості забезпечення інформаційної безпеки, варто зазначити, що інформація являється невичерпним та глобальним ресурсом, яким володіє людина. Відповідно до Закону України «Про інформацію» інформація – це будь-які відомості або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. Крім того, вищезазначений закон містить визначення про те, що основними напрямками державної інформаційної політики є: забезпечення доступу кожного до інформації; забезпечення рівних можливостей щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації; створення умов для формування в Україні інформаційного суспільства; забезпечення відкритості та прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень; створення інформаційних систем і мереж інформації, розвиток електронного урядування; постійне оновлення, збагачення та зберігання

національних інформаційних ресурсів; забезпечення інформаційної безпеки України; сприяння міжнародній співпраці в інформаційній сфері та входженню України до світового інформаційного простору [3].

Ефективність системи забезпечення інформаційної безпеки держави являється впливовим чинником в політиці будь-якого суб'єкта геополітичної конкуренції. Навпаки ж неефективність цієї системи може призвести до виникнення загроз, наслідки яких можуть викликати порушення державного управління або ж крах національної економіки.

Україна поступово розбудовує свій інформаційний простір, але чіткого закону який би визначав концепцію забезпечення інформаційної безпеки України не має. Однак у зв'язку з агресивною інформаційною поведінкою Російської Федерації щодо України та зазіханням на інформаційний суверенітет нашої держави питанню забезпечення інформаційної безпеки приділяється все більше уваги.

Указом Президента України було оприлюднено рішення Ради національної безпеки і оборони України від 24 квітня 2014 року «Про заходи щодо вдосконалення формування та реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки». У зв'язку з цим передбачено розробити і внести законопроекти про внесення змін до законів України, що стосуються протидії інформаційній агресії іноземних держав. Міністерством інформаційної політики, при якому створено Експертну Раду, має завданням розробити Стратегію інформаційної політики, Концепцію інформаційної безпеки та Державну програму інформаційного розвитку.

Важливим у забезпеченні інформаційного суверенітету стало затвердження Указом Президента України «Доктрини інформаційної безпеки України» від 25 лютого 2017 року, яка має на меті уточнення засад формування та реалізації державної інформаційної політики, насамперед щодо протидії руйнівному інформаційному впливу Російської Федерації в умовах розв'язаної нею гібридної війни. Зазначена доктрина базується на принципах додержання прав і свобод людини і громадянина, поваги до гідності особи, захисту її законних інтересів, а також законних інтересів суспільства та держави, забезпечення суверенітету і територіальної цілісності України [4].

Вищезазначені заходи правового забезпечення інформаційної безпеки на сучасному етапі є також важливими виходячи з того, що Україна знаходиться в процесі інтеграції у Європейський Союз, тому особливого значення набуває проблема інформаційного забезпечення

політики європейської інтеграції. Завданням інформаційної політики визначається необхідність забезпечити вирішення двох основних завдань:

1. Забезпечити загальнонаціональну підтримку курсу інтеграції України в Європейський Союз широкими колами громадськості, створити проєвропейську більшість в суспільстві.

2. Донести до урядів і громадськості країн-членів Європейського Союзу об'єктивну інформацію про Україну, її досягнення на шляху проведення реформ та створення позитивного іміджу.

Отже, зважаючи на особливі умови і ведення проти України агресивної інформаційної війни не лише на її території, але й у світі, забезпечення реалізації системних заходів інформаційної безпеки можливе лише за умови належної координації заходів, здійснюваних усіма державними органами. Ключові заходи повинна визначати Рада національної безпеки і оборони України. Суб'єкти реалізації державної інформаційної політики у взаємодії з інститутами громадянського суспільства в межах компетенції повинні належним чином сприяти забезпечують інформаційної безпеки в Україні.

Крім того, необхідно відмітити, що в теперішній воєнно-інформаційний період Україна має бути готова забезпечити свою інформаційну безпеку, при цьому нашій державі потрібно розробити чітку стратегію інформаційного захисту враховуючи різні аспекти. Кроки до вдосконалення були зроблені, але їх не достатньо, оскільки цей процес повинен бути безперервний, якісний, дієвий та базуватися на науковому обґрунтуванні доцільності здійснення заходів забезпечення інформаційної безпеки.

Література

1. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 черв. 2003 р. № 964-IV// Офіційний вісник України. – 2003. - № 29. - Ст.1433.

2. Про Концепцію Національної програми інформатизації : Закон України від 04.02.1998 р. № 75/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27-28. – Ст. 182.

3. Про інформацію: Закон України № 2657-ХІІ від 02 жовтня 1992 р. // Відом. Верх. Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.

4. Доктрина інформаційної безпеки України : Указ Президента України від 25 лютого 2017 року № 47 [Електронний ресурс]. – Режим

доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри загальноправових дисциплін, КНТЕУ Ситніченко О.М.

Козубенко Д.Р., студент 1 курс, історичний клас,
Ніжинський ліцей Ніжинської міської ради
при НДУ ім. М. Гоголя
м. Ніжин, Чернігівська обл.

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СИСТЕМІ ФІНАНСОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

У всі сферах життя суспільства особливим методом державного управління є юридична відповідальність, яка за допомогою примусу забезпечує порядок й урегульованість відносин. В теорії права вона визначається як різновид соціальної відповідальності, який закріплений у законодавстві і забезпечуваний державою юридичний обов'язок застосування до винної особи примусових заходів за вчинене правопорушення [1, с. 23].

Відповідальність за вчинене порушення законодавства з фінансових питань є передбачений нормами права обов'язок особи нести покарання за свої неправомірні винні дії у сфері конкретних фінансових відносин, яке здійснюється компетентними державними органами. Нестабільність вітчизняного законодавства та наявність значної кількості дублюючих правових норм негативно впливають на всю правову систему України. Це негативно відображається на визначенні економіко-правових та організаційних передумов фінансових відносин, що виникають унаслідок притягнення до відповідальності за порушення законодавства з фінансових питань. Оскільки за правовою природою фінансово-правова відповідальність близька до адміністративної, особливого значення набуває проблема їх співвідношення у сучасному законодавстві, а також передумови притягнення до адміністративної відповідальності за порушення фінансового законодавства.

Характеристика та систематизація окремих видів порушень законодавства з фінансових питань та визначення шляхів їх нормативно-правового удосконалення в контексті сучасної державної фінансової політики України є метою даного дослідження.

В першу чергу слід звернути увагу на статтю 164 прим. 2 "Порушення законодавства з фінансових питань" Кодексу України про адміністративні правопорушення. В цій статті визначено такі види правопорушень: 1) приховування в обліку валютних та інших доходів, непродуктивних витрат і збитків; 2) відсутність бухгалтерського обліку або ведення його з порушенням установленого порядку; 3) внесення неправдивих даних до фінансової звітності або її неподання; 4) несвоєчасне або неякісне проведення інвентаризації грошових коштів і матеріальних цінностей; 5) порушення правил ведення касових операцій; 6) перешкоджання у проведенні ревізій та перевірок; 7) невжиття заходів із відшкодування з винних осіб збитків від недостач, розтрат, крадіжок і безгосподарності [2]. Проте перелік цих порушень є однобічним, непослідовними, та таким, що не містить системної цілісності порушень фінансових питань.

Доповнити перелік адміністративних правопорушень можливо суто бюджетними правопорушеннями, які закріплені у ст.116 Бюджетного кодексу України. Таким правопорушенням визнається недотримання учасником бюджетного процесу встановленого Бюджетним кодексом та іншими нормативно-правовими актами порядку складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету чи звіту про виконання бюджету [3]. Крім того, на нашу думку, більшість бюджетних правопорушень виявляється не в процесі складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету чи звіту про його виконання, а під час складання, розгляду, затвердження та виконання кошторисів бюджетних установ.

У відповідності до Податкового кодексу України, об'єктом податкового правопорушення є суспільні відносини, що виникають у сфері фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування і в процесі реалізації яких формується доходна частина бюджетів та цільових фондів[4].

На нашу думку, залежно від особливостей об'єкта правопорушення можна виокремити два види податкових правопорушень: 1) правопорушення, що посягають на податкові відносини, пов'язані з безпосереднім здійсненням податкових стягнень і безпосередньо

спричинюють фінансові втрати держави та органів місцевого самоврядування; 2) правопорушення, що посягають на відносини, які забезпечують додержання встановленого порядку управління в сфері оподаткування.

Визначені в різних галузях права види фінансових порушень особою можна об'єднати у такі групи: 1) порушення правил ведення бухгалтерського обліку; 2) порушення правил порядку проведення перевірок, ревізій (інших методів фінансового контролю): перешкоджання працівникам державних контролюючих органів у проведенні ревізій та перевірок; 3) порушення правил ведення певних фінансово-господарських операцій, зокрема касових операцій; 4) порушення правил ліквідації наслідків від учинених фінансових протиправних діянь; 5) порушення бюджетних норм та приписів.

На сьогодні в нормативно-правовій системі України наявний лише акт, що регулює адміністративний процес – Кодекс України про адміністративні правопорушення. Цей нормативно-правовий акт не в змозі охопити всі відносини, що виникають під час притягнення до адміністративної відповідальності за порушення законодавства з фінансових питань [5].

На нашу думку, регулювання фінансового процесу, який містить бюджетний процес, податковий процес та інші, повинно здійснюватись окремим законом України чи навіть кодексом України. Проте, на сьогодні, відсутні завершені наукові напрацювання проекту такого нормативно-правового акта, які могли б бути надані на розгляд до законодавчих органів. Як тимчасовий вихід із ситуації, необхідне внесення змін до норм КпАП України щодо деталізації та групування фінансових правопорушень та посилення відповідальності за порушення бюджетного та податкового законодавства [5].

Все це обов'язково позитивно вплине на необхідні для фінансової системи нашої держави: 1) якість здійснення організації державного і корпоративного контролю за фінансовими операціями; 2) формування повного переліку правопорушень із фінансових питань, унаслідок яких настає саме адміністративна чи кримінальна відповідальність. На нашу думку, все це у свою чергу, сприятиме захисту добросовісних користувачів бюджетними коштами та платників податків, зборів та податкових платежів; збільшенню надходжень до бюджетів усіх рівнів, розвитку конкурентноспроможної економіки України та полегшить її просування на шляху європейської інтеграції.

Література:

1. Погорілко В.Ф. Правознавство: підручник / В.Ф. Погорілко, Г.А. Шпиталенко – К.: Каравела, 2010. – 592 с.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення, 7 грудня 1984 р. № 8073 // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122.
3. Бюджетний кодекс України: за станом на 1 черв. 2010 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2010. – 364 с.
4. Податковий кодекс України: за станом 2 грудн. 2010 р. / Голос України – 2010. – № 229–230 (4979–4980).
5. Кучерявенко М.П. До питання про систему фінансового права / М.П. Кучерявенко // Право України. – 2016. – № 4 – С.33–37.
6. Мушенко В.В. Принципи діяльності держави щодо фінансової підтримки сільського господарства / В.В. Мушенко // Бюлетень Міністерства юстиції України. – К., 2011. – №7. – С. 91–98.

Науковий керівник: вчитель права Ніжинського ліцею Ніжинської міської ради при НДУ ім. М. Гоголя І.І. Пархоменко

Кузьмич О.О., студентка, 2 курс, 6 група,
факультет фінансів та банківської справи,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ

ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА»

У складних і малопрогнозованих умовах ринкового середовища перед кожним підприємством постає проблема економічної безпеки. Перетворення в економіці України, реформування відносин власності є передумовами виникнення поняття економічної безпеки підприємства і його еволюції.

На початку 90-х років минулого століття економісти розглядали це поняття з позиції захисту комерційної таємниці підприємства. Цьому

сприяли трансформаційні процеси в економіці країни, що призвели до зміни форм власності підприємств, що у свою чергу спонукало їх до захисту своїх комерційних таємниць, інтелектуальної власності і взагалі інформації як найціннішого товару. Ярочкін і Шаваєв у своїх роботах підтримували цю думку. Зрозуміло, що такий підхід до розуміння економічної безпеки не враховував усього спектру впливу як зовнішнього так і внутрішнього середовища на діяльність підприємства.

Досліджуючи дане поняття вчені-економісти почали виділяти зовнішні впливи на економічну безпеку підприємства, а сам термін «економічна безпека» трактувати як «захищеність економічних інтересів від впливу несприятливих умов зовнішнього середовища». Як основне джерело виникнення загроз економічній безпеці підприємства почали розглядати державу. Так, Ковальов і Сухорукова розглядають це поняття як «захищеність діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути різноваріантні загрози або пристосуватися до існуючих умов, що не позначаються негативно на його діяльності».

Забродський і Капустін трактують економічну безпеку підприємства як «кількісну і якісну характеристику властивостей фірми, що відображає здатність «самовиживання» і розвитку в умовах виникнення зовнішньої і внутрішньої економічної загрози». Основний недолік цих підходів – не зрозуміло звідки беруться загрози економічній безпеці, основні причини і місце їх виникнення.

Економісти вузького профілю почали визначати економічну безпеку підприємства виходячи з позиції окремого аспекту господарської діяльності підприємства. Паламарчук у своїх роботах зазначає, що облік є однією з основних функцій управління, і виключає можливість прямих крадіжок без встановлених законом наслідків. Безумовно, розробка вузько функціональних напрямлень забезпечення економічної безпеки підприємства необхідна, так як дозволяє провести усебічне і глибоке дослідження вибраного аспекту діяльності підприємства, показати конкретні шляхи і способи забезпечення економічної безпеки у тій чи іншій сфері його діяльності.

Глущенко розглядає економічну безпеку підприємства набагато ширше як особливу здатність його до ефективного функціонування в ситуації ризику. Проте, такий підхід до визначення сутності економічної безпеки підприємства не розглядає перспективи розвитку підприємства,

а поняття економічної безпеки підприємства певною мірою ототожнюється з поняттям його адаптації, погодитися з чим не можна.

Принциповою відмінністю більш пізніх розумінь економічної безпеки підприємства є визнання неможливості цілком захистити діяльність підприємства від негативного впливу зовнішнього середовища, оскільки підприємство здійснює свою діяльність у цьому зовнішньому середовищі і поза ним його діяльність неможлива.

Сучасний стан розвитку поняття «економічна безпека підприємства» дозволяє розглядати економічну безпеку господарюючого суб'єкта в залежності від його галузевої приналежності.

З проведеної оцінки робіт вчених-економістів з питань економічної безпеки підприємства випливає, що еволюція поняття «економічна безпека підприємства» пройшла шість етапів розвитку, як показано в таблиці 1.

Етапи	Роки	Трактування поняття «економічна безпека підприємства»	Загрози економічній безпеці підприємства	Недоліки трактування
I	1991 – 1997	Забезпечення умов збереження комерційних таємниць, інтелектуальної власності.	Загрози виникають зі сторони персоналу.	Надмірна «економічність поняття».
II	1998 – 1999	Захищеність діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища.	Найбільший вплив на формування економічної безпеки справляє держава.	Не достатньо розглядається вплив внутрішнього середовища на економічну безпеку.

III	1999 – 2001	Розгляд економічної безпеки підприємства з позиції окремих аспектів його господарської діяльності.	Загрози виникають залежно від конкретного вузького профілю господарської діяльності.	Різне розуміння економічної безпеки підприємства.
IV	1999 – 2002	Виділення функціональних складових економічної безпеки підприємства.	Виникають зовнішні і внутрішні загрози (залежно від кожної складової).	Акцентування уваги на пристосування до умов, які негативно не відбиваються на діяльності.
V	2002 – 2005	Економічна безпека підприємства ототожнюється з ефективним його функціонуванням у ситуації ризику.	Небезпеку складають негативні впливи та погрози зі сторони зовнішнього середовища.	Не розглядаються перспективи розвитку, і поняття «економічна безпека» ототожнюється з поняттям «адаптація».
VI	2005 – сьогодні	Робляться спроби розглянути економічну безпеку підприємства залежно від галузевої приналежності.	Загрози виникають як збоку зовнішнього так і внутрішнього середовища.	Не достатня увага приділяється економічній безпеці автотранспортних підприємств.

З вищесказаного випливає, що економічна безпека є поняттям багатограним і вивчення її на рівні підприємств потребує проведення оцінки і аналізу їхньої діяльності, з метою дослідження стану їхньої економічної безпеки.

Еволюція поняття «економічна безпека підприємства» пройшла шість етапів свого розвитку і на сьогодні воно розглядається в залежності від галузевої приналежності підприємства.

Література

1. Голіков І.В. Сутність та еволюція поняття економічна безпека підприємництва:

2. Ганак Н.М. Економічна безпека підприємництва http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE FILE DOWNLOAD=1&Image file name=PDF/Nvuuec 2014 2 15.pdf

3. Манойленко О.В. Безпека підприємництва (сутність та місце в системі економічної безпеки): http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/27460/1/Manoilenko_Finansova_bezpeka_2016.pdf

Науковий керівник: старший викладач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ Севастьяненко О.В.

Лавріненко В.В., здобувач освітнього ступеня магістр, 1-го року навчання, заочної форми, цивільно-правової спеціалізації, факультет №3, Донецький юридичний інститут МВС України, м. Кривий Ріг

АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГЛАМЕНТУВАННЯ ПРАВА ОСОБИ НА ІНФОРМАЦІЮ

Інформація – аспект буденного життя кожної людини. Елемент, завдяки якому, особа отримує, збагачує, змінює інформацію, а відповідно свою свідомість, ставлення, формує свою культуру, рівень виховання та інше. Недарма існує вислів: хто володіє інформацією, той володіє світом. Таким чином, в межах здійснення керівництва як на рівні держави, відомчих структур, центральних органів влади, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань тощо, інформація є основою на шляху такої реалізації, що і визначає потребу безпосередньо інформації.

Право на інформацію перш за все визначається на рівні Конституції України [1]. Надалі формується у кодифікованому нормативно-правовому акті – Цивільному кодексі України [2]. Якщо ж визначати про міжнародні нормативно-правові акти, то наявні ті, які є ратифіковані Верховною Радою

України, а отже є частиною національного законодавства країни та підлягають застосуванню.

Найявний Закон України «Про інформацію» [3] спрямований на регулювання відносин щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації. При цьому, сама інформація підлягає розумінню як будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Надалі за Законом України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» [4] безпосередньо визначено врегулювання відносин щодо захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах. А з приводу об'єкта, чітко визначено, що це є інформація, що обробляється в ній, та програмне забезпечення, яке призначено для обробки цієї інформації.

У відповідності до кодифікованого нормативно-правового акту, можливо констатувати розгляд поміж об'єктів цивільних прав і інформації. Зокрема, стаття 177 визначає: об'єктами цивільних прав є речі, у тому числі гроші та цінні папери, інше майно, майнові права, результати робіт, послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні і нематеріальні блага [2]. Керуючись віднесенням інформації до об'єктів цивільних прав, відповідно щодо неї поширюється правова позиція з приводу оборотоздатності об'єктів цивільних прав. Таким чином, об'єкти цивільних прав можуть вільно відчужуватися або переходити від однієї особи до іншої в порядку правонаступництва чи спадкування або іншим чином, якщо вони не вилучені з цивільного обороту, або не обмежені в обороті, або не є невід'ємними від фізичної чи юридичної особи. Види об'єктів цивільних прав, перебування яких у цивільному обороті не допускається (об'єкти, вилучені з цивільного обороту), мають бути прямо встановлені у законі. Види об'єктів цивільних прав, які можуть належати лише певним учасникам обороту або перебування яких у цивільному обороті допускається за спеціальним дозволом (об'єкти, обмежено оборотоздатні), встановлюються законом.

Тобто, закріплена нормативна позиція чітко передбачає певні вимоги, а у загальному підході об'єкти цивільних прав мають позицію щодо вільної оборотоздатності. Переводячи такі норми та об'єкт дослідження, визначається, що інформація має бути у вільному обігу, а відповідно – доступна, відкрита, правдива та забезпечена можливістю вільного поширення.

Надалі, стаття 200 ЦК України зазначає, що потрібно розуміти під інформацією і вбачаємо стовідсоткове її дублювання у Законі України «Про

інформацію», тобто: інформацією є будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [2]. І далі за текстом зазначеної статті відбувається регламентування того, що порядок використання інформації та захисту права на неї встановлюється законом [3]. При цьому, введено поняття документ, згідно якого він розглядається як матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі [3]. За ЦК України у частині виникнення зобов'язальних відносин, передбачено: продавець зобов'язаний надати покупцеві необхідну і достовірну інформацію про товар, що пропонується до продажу. Інформація має відповідати вимогам закону та правилам роздрібної торгівлі щодо її змісту і способів надання [2]. Надалі, у статті 933 ЦК України, визначається: документи та інша інформація, що надаються експедиторові [2]. У такому випадку виникає питання, що таке документи, його змістовне навантаження та інша інформація. Оскільки, у відповідності до спеціального нормативно-правового акту – Закону України «Про інформацію» [3] вміщується розуміння лише з приводу документу. Інше питання виникає з приводу забезпечення прав споживачів на отримання інформації щодо складу продукції і т.д.. Така інформація відповідно розміщується на упаковці, етикетці і тому подібне, виникає питання, зазначені об'єкти, будуть виступати документом у випадку потреби до встановлення чи розгляду справи щодо інформації. Адже, на сьогодні, за чинними нормативно-правовими актами, саме так ми їх повинні сприймати та розглядати.

Важливо відзначити й той факт, за яким відсутній спеціальний нормативно-правовий акт міжнародного значення, який стовідсотково був присвячений висвітленню питанню інформації. Разом з тим, наявні міжнародні нормативно-правові акти, вміщують передбачення видів інформації, поводження з нею, створення відповідних структур та органів, але не надають чіткого розуміння інформація, як це можливо спостерігати у наведених національних нормативно-правових актах.

Таким чином, керуючись вище викладеним, вважаємо, що на сьогодні, на національному рівні відсутні підстави до ствердження про належний рівень забезпечення інформування населення, нормативно-правова база вміщує двозначність у розумінні інформації та її носіїв, а значить надалі це породжує і питання захисту та охорони, звернення до додаткових нормативно-правових актів, які існують за відповідними сферами. Однак, не всі сфери своєчасно регулюються відповідним законодавчим актом, що сприяє створенню неврегульованості відповідних суспільних відносин. Адже, має існувати загальний нормативно-правовий акт із вміщенням усіх ключових позицій і лише в межах виключно щодо якогось об'єкта специфічного, можливо вести мову про прийняття додаткового нормативно-правового акту.

Така конструкція зменшить складність сприйняття, колізії та значну кількість суперечливих і взагалі не потрібних у практичному житті норм права.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 21.02.2019. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 23.02.2019).

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. № 435-IV. Дата оновлення: 04.02.2019. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 23.02.2019).

3. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992. №2657-XII. Дата оновлення: 01.01.2017. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 23.02.2019).

4. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994. № 80/94-ВР. Дата оновлення: 19.04.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр> (дата звернення: 24.02.2019).

Науковий керівник: к.ю.н., завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін факультету №3 ДЮІ МВС України Піддубна Д.С.

Лисенко В. С., студент, 3 курс, 12 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ

ПРОГАЛИНИ У ПРАВІ: ПОНЯТТЯ ТА СПОСОБИ УСУНЕННЯ

Актуальність цієї теми зумовлена гострою необхідністю вирішення проблем ефективності законодавства. На сьогодні система права та система законодавства в Україні мають чимало недоліків, які яскраво проявляються у процесі правозастосовної діяльності.

На нашу думку, прогалини в нормативно-правовому регулюванні є наслідком відсутності норм закону та норм підзаконного акта. Однак

можуть існувати певні звичаї або прецеденти. Поняття прогалин має загальне значення у кожній галузі права. І ми не можемо погодитися з теоретиками, які вважають за неможливе дати однозначне визначення прогалин, розглядаючи їх роздільно до кримінального, адміністративного, цивільного та інших галузей права, адже поняття «прогалина» застосовується в загальнозживаному значенні. Вважаємо, що було б помилково підходити до вирішення питання про прогалини праві, вважаючи його складовою частиною який-небудь іншої правової проблеми. Прогалини в праві – самостійна проблема, яка поєднана з іншими теоретичними та практичними правовими питаннями. Вона тісно пов'язана з визначенням меж правової дії на суспільні відносини, з поняттям правотворчості, застосування і тлумачення правових норм. Соціальна цінність права виражається, перш за все, у таких його властивостях, як нормативність і формальна визначеність. Тому, коли законодавець у преамбулах, деклараціях проявляє свою волю на врегулювання певного типу суспільних відносин, але не встановлює всіх необхідних норм права, відчувається неповнота виданих нормативних актів.

Дослідник А. А. Малиновський зазначає, що неповнота закону може виявитися з часом, у зв'язку з виникненням нових обставин, які в нормативному порядку законодавець не передбачив [1, с. 109]. Жодні прийоми тлумачення не здатні усунути дійсну неповноту закону, бо тлумачення підпорядковане меті з'ясування волі законодавця, виявленої у цих нормах права відносно певних життєвих фактів і ситуацій. Тлумачення здатне виявити прояв законодавчої волі на регулювання суспільних відносин, але якщо нормативно не закріплені ці відносини і порядок їх регулювання, то тлумачення безсиле.

Можна стверджувати, що прогалиною в праві буде така неповнота законодавства, коли зміст норм права не дає можливості вирішення питань певного випадку, коли ні буквальним текстом нормативного акту, ні його сенсом цей випадок не охоплюється. Таке положення створюється, наприклад, там, де врегулювання одних життєвих питань з неминучістю вимагає нормативного визначення наслідків такого регулювання. Таким чином, в процесі тлумачення відшукується воля законодавця, виражена в конкретній нормі, а при прогалині така норма або відсутня, або її зміст в межах можливого сенсу слів недостатній для вирішення наявної справи. Хочемо зауважити, що у

визначенні неповноти актів також необхідно визначити, чи входять фактичні обставини в сферу правової дії.

Як зазначає В. В. Лазарєв, про прогалину можна говорити як у випадках, коли є навмисно незаповнений простір, який не підлягає заповненню через специфіку самого предмету, так і у випадках, де порожнє місце є його вадою, упущенням у його формуванні» [2, с. 5].

Визначивши сферу правового регулювання і з'ясувавши ознаки, що відмежовують прогалини від суміжних правових явищ, можна виділити щонайменше два їх різновиди:

1) прогалини, що встановлюються з самого законодавства;

2) прогалини, що встановлюються на основі аналізу незалежних від закону чинників (економічні потреби, правова свідомість).

Потрібно звернути увагу на те, що прогалину в праві не можна ототожнювати з «помилкою у праві» як результат неправильної оцінки об'єктивних умов і вияву не тієї законодавчої волі, котру слід було б втілити в нормативно-правовому акті» [3, с. 400].

«Помилка в праві» можлива у тих випадках, коли правотворчий орган: помилково вважає відносини такими, що не підлягають правовому регулюванню; помилково покладається на конкретизацію права в ході його застосування; помилково передає питання на розсуд того, хто застосовує право; приймає норму, яка не потрібна; помилково вирішує питання в установленій нормі [4, с. 135].

Необхідність усунення прогалин очевидна. Основним способом заповнення прогалин у праві, наголошує А. Д. Туманов, є видання правової норми, якої не вистачає, необхідність якої обумовлена життям [5, с. 103].

Єдиним способом заповнення прогалин судом є застосування аналогії. Причому це аргументується тим, що це єдиний метод заповнення, що не приводить до створення нового права, що правозастосовний орган не може встати на місце законодавця і самостійно творити право.

Можемо зробити висновок, що подолання прогалин не є тотожним їх усуненню, адже у першому випадку прогалина не заповнюється, а при вирішенні наступних аналогічних справ у майбутньому правозастосовувач все одно зустрічатиметься з нею, адже судовий прецедент не є джерелом права в Україні.

Як доводить практика, ідеальним варіантом реагування на виявлені прогалини є оперативне усунення їх шляхом видання

нормативно-правових актів, але у разі необхідності негайного розгляду і вирішення справ найдоцільнішим є їх тимчасове подолання у правозастосовній практиці. Отже, означена проблема потребує постійного моніторингу та використання всіх можливих способів її усунення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Малиновский А. А. Правовой вакуум в юридической науке // Государство и право. 2017. № 2. С. 107–112.
2. Лазарев В. В. О видах пробелов в праве // Правоведение. 2016. № 6. С. 34–39.
3. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: Підручник. Харків: Консул, 2006. 656 с.
4. Правознавство: навч. посіб. / За ред. В. В. Сухоноса. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2015. 221 с.
5. Туманов Д. А. Некоторые вопросы о процессуальной аналогии в гражданском процессе // Государство и право. 2016. №7. С. 100–104.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри загальноправових дисциплін КНТЕУ Ю. С. Петлюк.

Лисобикова Є.Ю., студентка, 2 курс, 10 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Досить гострим останнім часом є питання захисту та збереження національної безпеки України, оскільки близько трьох років наша держава протистоїть зовнішній військовій агресії на сході України, боронячи цілісність та непорушність своїх кордонів. У зв'язку з цим, необхідно змінювати підхід до забезпечення та зміцнення національної безпеки.

Конституція України не дає тлумачення поняття «національна безпека», хоча зазначає, що в інтересах національної безпеки можуть

законно обмежувати права та свободи людини і громадянина (ст. 34) [1]. Однак інший нормативно-правовий акт, зокрема Закон України «Про основи національної безпеки України» закріплює поняття «національна безпека». Відповідно до цього законодавчого акту, національна безпека – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у сферах правоохоронної діяльності, боротьби з корупцією, прикордонної діяльності та оборони та інших сферах[2].

Основними складовими забезпечення національної безпеки є: захист державного ладу; захист суспільного ладу; забезпечення територіальної недоторканності і суверенітету; забезпечення політичної та економічної незалежності нації; забезпечення здоров'я нації; охорона громадського порядку; боротьба зі злочинністю; забезпечення техногенної безпеки і захист від загроз стихійних лих.

Необхідність детальної регламентації правового регулювання викликана потребами народу України у захисті та розвитку, наявністю великої кількості органів, відповідальних за прийняття та організацію виконання тих чи інших управлінських рішень у сфері безпеки, високою відповідальністю і їх великою цінністю, як для окремого індивіда, так і для держави в цілому.

Важливість дослідження нормативно-правової бази регулювання національної безпеки України є безспірною.

Система нормативно-правового забезпечення національної безпеки становить норми Конституції України, а також сукупність законів та підзаконних нормативних актів, які утворюють законодавче поле для функціонування системи національної безпеки і виконання нею свого призначення.

Нормативно-правову базу складає Конституція України, Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 року, інші нормативно-правові акти та визнані Україною міжнародні договори та угоди, Стратегія національної безпеки України і Воєнна доктрина України, доктрини, концепції, стратегії і програми, якими визначаються цільові настанови та керівні принципи воєнного будівництва, а також напрями діяльності органів державної влади в конкретній обстановці з метою своєчасного виявлення, відвернення і

нейтралізації реальних і потенційних загроз національним інтересам України, які розробляються і затверджуються Президентом України.

Необхідно відмітити, що чинне законодавство України з питань забезпечення національної безпеки є в деякій мірі застарілим та неефективним в умовах збройного конфлікту на сході України, а закладені у ньому норми щодо дій органів державної влади та силових структур як у мирний час, так і у воєнний час не пристосовані до нових способів ведення гібридної війни. Різноманітність викладення одних й тих норм породжує неправильне трактування, що призводить до суперечок під час застосування норм на практиці.

Для забезпечення національної безпеки, шляхи досягнення такого стану вимагають від керівництва країни та народу кардинальних дій. Так перший крок було зроблено. Відповідно Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 було ухвалено до Стратегію сталого розвитку «Україна–2020». У зазначеній стратегії особливе місце займає вектор безпеки як забезпечення гарантій безпеки держави, бізнесу та громадян, захищеності інвестицій і приватної власності. Україна має стати державою, що здатна захистити свої кордони та забезпечити мир не тільки на своїй території, а й у європейському регіоні. Визначальною основою безпеки має також стати забезпечення чесного і неупередженого правосуддя, невідкладне проведення очищення влади на всіх рівнях та забезпечення впровадження ефективних механізмів протидії корупції. Особливу увагу потрібно приділити безпеці життя та здоров'я людини, що неможливо без ефективної медицини, захищеності соціально вразливих верств населення, безпечного стану довкілля і доступу до якісної питної води, безпечних харчових продуктів та промислових товарів; [3].

Виходячи з тексту документа можна визначити, що реформування системи національної безпеки та оборони є пріоритетом держави, а тому удосконалення її правових засад є головним завданням сучасного наукового пошуку.

За таких обставин, вважаємо доцільним визначити поняття та доповнити Стратегію сталого розвитку «Україна–2020» дефініцією «забезпечення національної безпеки». Отже, забезпечення національної безпеки – комплекс політичних, економічних, соціальних, з охорони здоров'я, військових і правових заходів, спрямованих на забезпечення нормальної життєдіяльності нації та усунення можливих загроз.

Як підсумок зазначимо, що існує необхідність чіткого законодавчого врегулювання як самих понять «система національної безпеки» та «система забезпечення національної безпеки», так і принципів побудови та функціонування системи забезпечення національної безпеки України. Усе це, у свою чергу, відкриває можливості для подальшого наукового пошуку як серед науковців так і здобувачів ступеня вищої освіти.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
2. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 червня 2003 р. № 964-IV// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 39, ст.351.
3. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

Науковий керівник: д.ю.н., доцент кафедри загальноправових дисциплін, КНТЕУ Мушенко В.В.

Мірошниченко Д.Ю., студентка,
1 курс, історичний клас,
Ніжинський ліцей Ніжинської міської ради
при НДУ ім. М. Гоголя
м. Ніжин, Чернігівська обл.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПОЛІТИКИ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Однією з багатьох невирішених проблем сучасної державної політики та її перспектив є енергозбереження як діяльність, спрямована безпосередньо на раціональне використання та ощадне витрачання первинної та перетвореної енергії і природних енергетичних ресурсів в національному господарстві. В системі правової політики, на сучасному етапі, актуальною є її складова – енергозберігаюча політика, як система

адміністративно-правового і фінансово-економічного регулювання процесів видобування, переробки, транспортування, зберігання, виробництва, розподілу та використання паливно-енергетичних ресурсів з метою їх раціонального використання та економного витрачання [1].

Незважаючи на це, питання правового регулювання енергозбереження не знайшли свого відображення у ґрунтовних дослідженнях та не отримали належного розвитку серед сучасних проблемних питань екологічного права. Саме тому метою даного дослідження є спроба наукового обґрунтування окремих складових сучасного стану правового регулювання енергозбереження в Україні та визначення окремих його перспектив.

На сьогодні, зі зростанням енергоспоживання, посиленням залежності від імпорту енергоресурсів, їх виснаження і подорожчання, а також забруднення навколишнього природного середовища зумовили необхідність вирішення багатьма країнами світу двох основних проблем, серед яких підвищення ефективності використання традиційних енергоносіїв, шляхом зменшення енергоємності та впровадження енергоефективних технологій, а також освоєння доступних альтернативних і розвиток поновлюваних джерел енергії.

Саме впровадження енергоефективних технологій, устаткування, обладнання, побутових енергетичних пристроїв та ефективне енергоспоживання в галузях економіки та населення, зменшить загальне використання енергоресурсів і тому призведе до зменшення забруднення довкілля та скорочення викидів в атмосферу антропогенних газів, що виникають у промислових процесах виробництва енергоносіїв.

В системі державної екологічної політики важливим залишається завдання переходу до використання альтернативних, тобто нетрадиційних джерел енергії та повільної ліквідації залежності від викопного палива та ядерної енергії, оскільки їх використання суперечить принципу сталого розвитку – ці ресурси невідновні, а їх використання забруднює довкілля.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про альтернативні джерела енергії» до альтернативних джерел енергії належать енергія сонячна, вітрова, енергія хвиль та припливів, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів та вторинні енергетичні ресурси, до яких належать доменний та коксівний газ, газ метан дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів [2]. Тобто, альтернативні

джерела енергії – це такі матеріальні засоби її виробництва, які можуть протиставлятися основним, котрі на сьогодні використовуються як протизвага або заміна.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про альтернативні види палива» альтернативні види палива, як тверде, рідке та газове паливо, яке є альтернативою відповідним традиційним видам палива і яке виробляється або видобувається з нетрадиційних джерел енергетичної сировини [3].

Використання нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива забезпечить економію або заміщення енергоресурсів, технологія видобутку яких, виробництво і використання є екологічно неприйнятними, що буде сприяти покращенню екологічного стану довкілля. Адже, на сьогодні, складна екологічна ситуація в Україні зумовлена значною мірою шкідливими викидами підприємств традиційної енергетики і вимагає правового регулювання широкого впровадження енергозберігаючих заходів.

Як висновок зазначимо, що енергозбереження є важливим енергетичним потенціалом держави. Обставини, пов'язані із зростанням цін на енергоносії в світі, почали змінюватися дуже швидко, а відношення більшості людей в нашій країні до цих змін як і раніше диктується десятиліттями «спокійних цін» [4], що, нажаль, вже минули. Наразі ми повинні зрозуміти, що правова політика енергозбереження є єдиним вірним шляхом до виживання у майбутньому. Тобто стратегією державної екологічно-правової політики повинно стати забезпечення існування суспільства та його фінансово-економічного зростання в умовах не використання сучасних джерел, серед яких – нафта та газ.

Взагалі перехід до XXI століття – це не просто перехід у нові сто років, це вже йде перехід правового забезпечення зменшення використання нафти, газу і цілих поколінь енергетичних технологій та обладнання. Тому, для подолання сучасної енергетичної кризи, на сьогодні потрібна чітка нормативно-правова база, яка б регулювала в нашій державі перехід до використання альтернативних, тобто нетрадиційних джерел енергії та повільної ліквідації залежності від викопного палива іноземного походження та ядерної енергії, оскільки саме їх використання буде суперечити принципу сталого розвитку. І саме правова основа дослідження і впровадження нетрадиційних та поновлюваних джерел енергії даватимуть можливість реалізувати великі

обсяги заощадження енергоресурсів в Україні і підвищити показники енергоефективності до рівнів провідних країн світу.

Література

- 1 Гетьман А. П. Екологічне право України. Підручник. / А.П. Гетьман, М. В. Шульга – Х.: Право. – 2007. – 464 с.
2. Про альтернативні види палива : Закон України // Відом. Верховної Ради України. – 2000. – №12. – 94 с.
3. Про альтернативні джерела енергії : Закон України // Відом. Верховної Ради України. – 2003. – № 24. – 155 с.
4. Баб'як О.С. Екологічне право України. Навчальний посібник. / О. С. Баб'як, П. Д. Біленчук, Ю. О. Чирва – К.: Атіка. – 2000. – 121 с.

Науковий керівник: вчитель права Ніжинського ліцею Ніжинської міської ради при НДУ ім. М. Гоголя І.І. Пархоменко.

Олійник В.В., 2 курс 6 група,
факультет фінансів та банківської справи,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ

ЗАГРОЗИ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ 2008– 2018 (#10yearschallenge)

Підприємництво представляє собою ініціативну самостійну діяльність громадян або їх об'єднань, що здійснюється на свій страх і ризик, під свою майнову відповідальність і спрямовується на отримання прибутку. Підприємства забезпечують освоєння нових перспективних виробництв, сприяють відмиранню застарілих технологій та розвитку конкуренції, а також збільшенню відкритості національної економіки, ввезенню та вивезенню капіталу.[1] Проте, у процесі функціонування підприємства зіштовхуються із впливом факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, які можуть перешкоджати його діяльності і розвитку або ставити під загрозу досягнення певних цілей.

У зв'язку з набуттям все більшої популярності #10years challenge, я вирішила повернутися на 10 років назад.

У рамках обраної мною теми, перейдемо до періоду 2008 – 2009 років. Саме в цей час відбувалася Світова фінансово-економічна криза, яка виявила такі загрози підприємництву як: широке використання спекулятивних операцій, поява фінансового бізнесу, функціонуючого поза реальною економікою тощо.

Розгортання кризових процесів у 2008 р. з наступним переходом української економіки до депресивного стану в 2009 р. мало руйнівний вплив на умовиведення малого та середнього бізнесу. Увійшовши до активної фазикризи, вітчизняний бізнес відчув:

- різке погіршення кон'юнктури зовнішніх ринків і звуження можливостей збуту продукції на них;
- стійке скорочення сукупного внутрішнього попиту та звуження місткості внутрішніх ринків;
- утруднення доступу до кредитних ресурсів, більша частка яких забезпечувала операційну діяльність, а відтак – швидкий негативний вплив на господарські обороти;
- різке зростання невизначеності навіть найближчої перспективи, пов'язане з непрогнозованістю як кризових проявів, так і антикризової політики держави.

Системний негативний вплив майже на всі складові, що формують підприємницький клімат, дає підстави констатувати суттєве погіршення об'єктивних макроекономічних умов для розвитку підприємництва в Україні.

Про переважання макроекономічних перешкод розвитку підприємництва над регуляторними свідчать також дані обстеження ділової активності підприємств, проведеного Науково-технічним комплексом (НТК) статистичних досліджень.

Однією з найгостріших проблем, що гальмують підприємницьку активність в Україні, є інфляція, що звужує горизонт прийняття рішень, підтримує високі процентні ставки за кредитами, утруднює інвестиційний процес.

Україна негативно позначалася на діяльності підприємств несприятлива динаміка внутрішньої та зовнішньої вартості національних грошей, а саме високі процентні ставки та «стрибки» валютного курсу. [2]

Пропоную Вам переглянути інформацію, яка є актуальною на сьогоднішній день.

У 2018 році прослідковується загрози, які здійснюють негативний вплив на різноманітні складові на підприємстві. Далі вони детально розкриті.

Негативно впливають на інтелектуальну складову: звільнення провідних висококваліфікованих працівників, зниження частки інженерно-технічних працівників і науковців у загальній чисельності працівників, зниження винахідницької раціоналізаторської активності персоналу, зниження освітнього рівня працівників.

Також, дослідження показали, загрози кадровій складовій безпеці, які присутні на підприємстві можна поділити на зовнішні і внутрішні. До зовнішніх ми можемо віднести кращі умови праці та мотивація у конкурентів, потрапляння працівників у різні види залежності, інфляційні процеси. Внутрішні – не відповідність фаху працівників, неефективна система мотивації, неякісна перевірка кандидатів на роботу тощо.

Правова складова полягає у всебічному правовому забезпеченні діяльності підприємства, дотриманні чинного законодавства. Правову небезпеку становлять: недостатня правова захищеність інтересів підприємства у договірній та іншій правовій документації, порушення прав підприємства і його працівників, навмисне чи ненавмисне розголошення комерційно важливих відомостей тощо.

Силова складова безпеки підприємства полягає у захисті кожного працівника від загроз життю, здоров'ю та матеріальному добробуту, а також захист майна підприємства від кримінальних посягань. До основних негативних впливів на цю складову належать фізичні і морально-психологічні впливи на конкретних осіб з метою заподіяти шкоду їх здоров'ю, майну, репутації, що становить загрозу нормальній діяльності підприємства.[3]

Підприємництво на сучасному етапі зіштовхується з проблемою однозначного трактування в юридичній науці безпеки підприємництва як об'єкта адміністративно-правового забезпечення вимагає вирішення багатьох питань. Насамперед актуальною є проблема щодо визначення нормативно-правових актів, за допомогою яких забезпечується захист і безпечне функціонування такої діяльності.

Не слід оминати і дії органів державної влади, що підпадають під категорію адміністративні загрози:

а) значні витрати на реєстраційні процедури, складність отримання дозволів і ліцензій. Від складності процедури відкриття нового підприємства зазнають збитків як українські суб'єкти підприємництва, так і іноземні, що призводить до втратизначних обсягів потенційних інвестицій;

б) несприятливе середовище функціонування суб'єктів підприємництва. Масштаби контролю та різних перевірок обмежуються не повною мірою. У практичній діяльності це призводить до штучного створення пільгових умов для окремих суб'єктів підприємництва або до вчинення корупційних дій;

в) діяльність природних монополістів, які мають переваги не тільки з господарського, а й з політичного поглядів і здебільшого перебувають поза контролем органів державної влади;

г) уведення регіональними органами влади різноманітних обмежень на рух товарів, капіталу і робочої сили територією держави, унаслідок чого відбувається звуження масштабів ринку для виробників і стримування дії конкурентного механізму;

д) непрозорість процедури видання і застосування підзаконних нормативних актів, спрямованих на регулювання і контроль підприємництва. [4]

Отже, підприємництво відіграє важливу системну роль у ринковій економіці, тому забезпечення його безпеки є необхідною складовою діяльності держави, а визначення загроз, на мою думку, перший і важливий крок до їх усунення. Проаналізувавши дані періоди, слід зазначити, що серед загроз, що поставали перед підприємницькою діяльністю у 2008, переважали загрози економічного характеру, у зв'язку з Світовою фінансово-економічною кризою. У 2018 році, окрім існуючих економічних загроз, додалися ще й інші: у правовій, інтелектуальній сферах тощо; не можна виділити переважаючий тип загроз, але з упевненістю можна сказати, що перешкод є досить для того, щоб приймати активні міри для їх усунення.

Література:

1. Фурса В.А. Сутність загроз підприємницької діяльності URL: univd.edu.ua/science-issue/issue/1040

2. Покришка Д. С., Жаліло Я. А., Ляпін Д. В. [та ін.] Механізм розвитку підприємництва в умовах посткризового відновлення економіки

України URL: www.niss.gov.ua/content/articles/files/Pokryshka_m_r-47e13.pdf

3.Шепета О.В. Поняття, зміст, загрози та складові безпеки підприємницької діяльності URL: http://pap.in.ua/3_2017/51.pdf

4. Банк Р.О., Сердюченко О.В. Сучасна парадигма безпеки підприємництва: адміністративно-правовий аспект URL: <http://applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/1-11-2015/item/412-suchasna-paradyhma-bezpeky-pidpryyemnytstva-administratyvno-pravovyy-aspekt-bank-r-o-serdiuchenko-o-v>

Науковий керівник: старший викладач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ Севастьяненко О.В.

Орлова Т.Б., студентка II курс, 10 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

ПОВНОВАЖЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Важливого значення у забезпеченні екологічної безпеки чинне законодавство надає центральним органам спеціальної надвідомчої компетенції у сфері екологічної безпеки. На них покладаються переважно координаційні, організаційні, контрольні та інші виконавчо-розпорядчі функції у сфері екологічної безпеки спеціального надвідомчого характеру, що надає їм прерогативу реалізації цього напрямку державної екологічної політики. До таких організаційно-правових структур можна віднести систему органів Міністерства екології та природних ресурсів, Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, а також Міністерство охорони здоров'я України. [1, с. 115;]

Отже, розглянемо більш детально повноваження кожного з органів у системі державної екологічної безпеки.

Міністерство екології та природних ресурсів України є центральним спеціально уповноваженим органом виконавчої влади з

екологічних питань. Його повноваження визначено Законом України «Про охорону навколишнього середовища» від 25.06.1991р. та іншими актами екологічного законодавства. Мінприроди є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки. Серед основних його повноважень у галузі екологічної безпеки є:

- затвердження або погодження в установленому порядку лімітів та квот на використання чи добування природних ресурсів загальнодержавного значення та викидів і скидів у навколишнє природне середовище забруднювальних речовин, якщо це призводить до забруднення довкілля;

- утворення та розміщення відходів;

- розробка нормативних планів на розміщення відходів, на викиди і скиди забруднювальних речовин у навколишнє природне середовище;

- організація проведення державних випробувань пестицидів та агрохімікатів вітчизняного та іноземного виробництва, здійснює їх державну реєстрацію та затверджує переліки пестицидів, дозволених для використання в Україні;

- здійснення акредитації установ та організацій, які проводять державні випробування пестицидів та агрохімікатів, та надання дозволів на ввезення в Україну, виробництво дослідних партій та використання незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів для проведення державних випробувань, наукових досліджень тощо [2].

Через Мінприроди Кабінет Міністрів України спрямовує і координує діяльність Держекоінспекції України, Держводагенства України, Держгеонадр України та Державного агентства України з управління зоною відчуження про діяльність [3] яких, як суб'єктів системи державної екологічної безпеки, зазначимо наступне.

Державна екологічна інспекція - центральний орган виконавчої влади із здійсненням державного нагляду у сфері охорони довкілля, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.

Державне агентство водних ресурсів України – центральний орган виконавчої влади, з реалізації державної політики у сфері розвитку водного господарства та гідротехнічної меліорації земель, управління, використання та відтворення поверхневих водних ресурсів, експлуатації державних водогосподарських об'єктів комплексного призначення, міжгосподарських зрошувальних і осушувальних систем.

Державна служба геології та надр України – центральний орган виконавчої влади з реалізації державної політики у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

Державна комісія України по запасах корисних копалин – є установою, що діє при Держгеонадрах України і проводить науково-технічну діяльність з проведення державної експертизи геологічних матеріалів з вивчення і використання надр та оцінки запасів корисних копалин.

Державне агентство України з управління зоною відчуження – центральний орган виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики у сферах управління зоною відчуження і зоною безумовного (обов'язкового) відселення, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта “Укриття” на екологічно безпечну систему та є органом державного управління у сфері поводження з радіоактивними відходами на стадії їх довгострокового зберігання і захоронення [4].

Детальний аналіз сегментів функціональної діяльності цих органів свідчить про відсутність єдиної замкнутої системи розподілу сфер контролю за недопущенням випадків здійснення неправомірних дій у царині екологічної безпеки. На нашу думку, доцільним є нормативне закріплення чітких повноважень щодо притягнення до відповідальності Мінприроди України, МНС України та МОЗ України порушників екологічних норм і правил, які вчинили порушення права громадян на екологічну безпеку, особливо надзвичайними ситуаціями природного характеру. Тобто слід встановити їхню персоніфіковану відповідальність за забезпечення дотримання конституційного суб'єктивного права громадян на екологічну безпеку та гарантування дотримання умов національної екологічної безпеки.

Оскільки зазначені органи реалізують спеціальні повноваження в галузі екологічної безпеки, делеговані їм державою, законодавче закріплення персоніфікованої відповідальності у межах регламентованої компетенції створить правові засади і гарантії правового забезпечення вимог екологічної безпеки в Україні.

Література

1. Екологічне право України. Загальна частина: навч. посіб.; за ред. В.І. Курила / В.В. Курзова, А.І. Берлач, В.І. Курило. – К.: Алерта, 2015. – 620 с.

2. Питання Міністерства екології та природних ресурсів України [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 29 травня 2000 р. № 724 – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Про структуру центрального апарату Мінекоресурсів України [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 24 березня 2000 року № 5 Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

4. Про індексацію структурних підрозділів Міністерства екології та природних ресурсів [Електронний ресурс]: Наказ Мінекоресурсів України від 10 квітня 2000 року № 2 – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Науковий керівник: д.ю.н., доцент кафедри загальноправових дисциплін, КНТЕУ Мушенко В.В.

Tymchenko M.O., student 1 course, 5-ab group,
Faculty of International Trade and Law
Kyiv National University of Trade and Economics
(Kyiv)

SECURITY OF UKRAINIAN ENTERPRISES IN TERMS OF EUROPEAN INTEGRATION

The fundamental basis of economic development of the state is economic security. Economic security is a state of the national economy in which the protection of national interests, resistance to internal and external threats, the ability to develop and protect the vital interests of people, society, and the state are ensured. Administration of economic security of the state - is a system of organizational and institutional and legal measures influence aimed at the timely detection, prevention, neutralization and elimination of financial threats of the state. In the conditions of European integration, provision of financial and economic security of the state should be a priority task from thenational interests' point of view. After all, the current trends of globalized financial-economic and social processes generalize the requirements and characteristics of the effective economic development of individual subjects of the world economy, primarily of national economies.

In Ukraine, economists began to pay attention to the issue of «economic security of the enterprises» from the 90-ies of the last century. Today, the urgency of economic security in the conditions of European integration processes is determined by the need for the formation of internal immunity and external protection against destabilizing influence and competitiveness in world markets, as well as the stability of financial standing.

An important feature of measures and means to ensure economic security of the enterprises is that, in aggregate, they must create a single purposeful system. The systematic approach to its formation involves consideration of all real conditions in which the economic entity is an object of economic security.

In order to have the necessary purposefulness, the system of ensuring economic security of the enterprises must have well-defined elements, the mechanism of their work and the scheme.

Its development should be based on the most important theoretical positions of the general theory of systems. Any system as a delimited set of interconnected elements has its own qualitative characteristics:

- plurality of elements;
- close dialectical connection of elements;
- compatibility of elements;
- internal integrity of the system;
- the presence in the system is precisely for such elements that

collectively give rise to new systemic quality, or, as commonly referred to as the general theory of systems, endangered properties that are not inherent to its elements separately but arise through their unification;

- relative limitation of the set of elements from other systems.

The system approach to providing economic security can serve as a theoretical and methodological basis for analyzing systems for ensuring economic security of the enterprises at different levels of management [1]. Thus, the impact on the safety of the operation of enterprises in the context of European integration have the following groups of factors:

- political and legal factors (changes in the political system of the country, changes in legislation systems, changes in the tax area, political instability, inefficiency of the system of state regulation, high level of corruption, etc.);
- personnel factors (outflow of personnel, staff turnover, physical aging of personnel, their knowledge, qualifications, work part-time);

- market factors (market share, competitive positions);
- scientific and technical factors (low level of innovative developments in this area, difficulties with implementation of innovations in life, lack of support of innovative-active enterprises, etc.);
- economic factors (state of the economy, inflation rate, investment climate in the country, infrastructure development, conditions for attracting loans and changes in the credit system, competition in the market of building materials, changes in prices for construction materials, lack of personnel in the labor specialties);
- environmental factors (environmental pollution, changes in environmental legislation, etc.);
- socio-cultural factors (change in living standards, social instability);
- natural factors (availability and availability of resources). [2]

According to the provisions, the following conclusions can be drawn:

- European integration is an objective process that occurs at the level of the national economy and individual enterprises cannot affect him much;
- European integration as an objective process has a combination of consequences for all spheres of life in Ukraine;
- the implications of European integration form both opportunities and threats for domestic enterprises;
- overcome or neutralize threats to economic security of enterprises as a result of European integration opens new opportunities for them, strengthens their position (including onmarkets), and the realization of threats, on the contrary, weakens them;
- processes of European integration for Ukraine's economy can develop under extended interrelated scenarios are evaluated according to the proposed criteria;

For each of the scenarios given the changes in the national economy due to the influence of European integration processes defined implications of which may affect the economic security of the enterprises.

The analysis of each implementation scenario changes in the national economy due to the influence of European integration processes of interest in the context of determining the prospects for the domestic economy during the transition from one scenario to another, and in the context of economic security of the enterprises identification results actually actualized scenario.

The directions of further research on the impact of European integration on the economic security of the enterprises are the quantification of such influence, the estimation of the probability of transition between individual scenarios, the study of triggers of such a transition, and the adaptation of economic agents of various levels - both the national economy as a whole and individual enterprises to the consequences of European integration.

References

1. Іванків О.Я. Сутність системи економічної безпеки підприємства в умовах євроінтеграції. – 2015. – / [Electronic resource] / Access mode:<http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/11-2015/25.pdf>
2. Дьяченко О.А., Артеменко Л.П. Економічна безпека інноваційно-орієнтованих підприємств в умовах євроінтеграції. – 2015. – / [Electronic resource] / Access mode: ev.fmm.kpi.ua/article/download/45286/41576

Scientific supervisor: Candidate of Sciences (History), Associate Professor of the Department of General Law Disciplines KNUTE Suhatskyy R.P.

Khoynatska L. R, student I course, 5ab group,
Faculty of International Trade and Law,
Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv

ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE: MODERN DIMENSION

Nowadays, Ukraine is actively engaged in integration with the EU, accordingly the conditions of economic relations change. There levance of this topicis also determined firs to bjectivelyimportantroleof small business in the modern socially oriented mark eteconomy, the transition to which is the main vector of reformsin Ukraine. Small businessisan important part of a marketeconomy, anintegralpartof a competitiveonethemechanism.

This is dueto the fact that itis one of the leading sectors of the market economy and to a large exten taff ect sempl oyment, the pace of economic development, structure and qualitativecharacteristics of the gross domestic product, structuraladjust ment of the economy.[1]

More responsibility for handling social and economic issues in Ukraine should be delegated to territorial communities. Creating new jobs and solving

the related issues at a particular territory require stimulation of local economic development. In order to improve the basis for economic development it is necessary to support small and medium business. Entrepreneurship is the catalyst for economic growth and a bearer of innovative approaches to economic decision-making and commercial technologies. It uses finances, tangible and intangible resources, intellectual property for new products or services that are in demand. Entrepreneurs cover new areas of capital application, care about the most efficient use of resources. Thus, entrepreneurship is the force which accelerates economic development through efficiency and opens new ways to transformation: it creates innovative environment, destroys traditional structures. Furthermore, small business development accelerates the growth of society, in particular, – it is able to expand the middle class and ensure its prosperity.

In Ukraine it is clearly evident that "governmental intervention in the economy assigns resource allocation power to bureaucracy, and therefore allows capturing political rents through corruption" (Lazarev). Despite a number of steps to improve business legislation, in Ukraine the investment regime remains closed, bureaucratic business regulations inhibit the development of the private sector, political instability leads to much uncertainty in commercial transactions (Index of Economic Freedom, 2016). Therefore, it is necessary to take more measures to simplify the business environment. Additional opportunities for small business development appeared thanks to activity of international institutions in Ukraine. In particular, the European Business Association together with its partners is launching a new project "UNLIMIT UKRAINE", which was established to support Ukrainian micro and small businesses. The project aims to support young, aspiring Ukrainian producers, who started their activities at the national market only recently but already show great potential (EBA, 2016). In 2011, Ukraine joined the EU's Small Business Act cooperation framework and is getting technical assistance for its implementation through the Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD), European Bank for Reconstruction and Development and European Training Foundation. The United States Agency for International Development (USAID) works to develop private sector competitiveness by improving business-enabling environment, private sector capacity and workforce development. Significant support to Ukrainian entrepreneurs is provided through the Center for International Private Enterprise office in Ukraine (Hontz, 2016). Such initiatives will stimulate entrepreneurship development

in Ukraine. Small business is unevenly distributed by the regions of Ukraine. The number of entrepreneurs is affected in some regions by the fact of large industrial enterprises and educational institutions presence. [2]

Entrepreneurship development helps strengthen the competitiveness of national economy. It is necessary to support changes in national policy that will facilitate better local economic development and create an enabling environment for growth and innovation among small enterprises. While stimulating entrepreneurship development at the local level it is necessary to use the resource potential inherent to a particular territory. European integration vector of development of Ukraine is impossible without the implementation of modern management principles, common for the European Union, among which the socialization of economic processes is particularly noted. [1]

Certainly, entrepreneurship is more than just coming up with an idea; it also involves developing a business plan, raising funding, assembling a team, creating a work culture and selling the product. Thus, Ukraine's entrepreneurial success and future potential is based on its well educated workforce and connections to international markets. [3]

References

1. Development of the social entrepreneurship in Ukraine as an innovative form of the business [Electronic resource] – Access mode: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2018_1_235_246.pdf
2. Yevhen H. Matviyishyn ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT SUPPORT IN UKRAINE [Electronic resource] – Access mode: file:///C:/Users/Student/Downloads/ape_2016_10_13.pdf
3. Entrepreneurship is Vital for the Future of Ukraine [Electronic resource] – Access mode: <https://usembassykyiv.wordpress.com/2016/11/25/entrepreneurship-is-vital-for-the-future-of-ukraine/>

Scientific supervisor: Candidate of Sciences (History), Associated professor of International Economic Relations Department KNUTE Sukhatsky R.P.

Христинчик С.Ф., студентка, 3 курс, 7 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ

ПРІОРИТЕТИ У ФОРМУВАННІ ЕФЕКТИВНОЇ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Підприємництво є головною складовою ринкового господарства та ключовим елементом конкурентного механізму. Розвиток підприємництва – це матеріальна основа подолання економічної кризи та вирішення соціально-економічних проблем і суперечностей, притаманних не тільки перехідній економіці, а й кожній зрілій врівноваженій економічній системі.

Становлення та розвиток підприємництва повинно бути одною із основних стратегічних задач державної політики нашої країни, враховуючи, що саме підприємництво забезпечує економіці гнучкість, можливість швидкої структурної перебудови національного господарства, зростання науково-технічного прогресу, мобілізацію ресурсів населення, зменшує число безробітних тощо, що визначає актуальність обраної теми.

Підприємництво розглядається науковцями економічному і юридичному аспектах. З економічної точки зору, це певний вид господарювання, де основним суб'єктом є підприємець, який раціонально комбінує фактори виробництва, на інноваційній основі та на власний ризик організовує та управляє виробництвом з метою прибутку. А з юридичної – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [1, с.42].

Підприємництво є динамічною системою, що перманентно розвивається, потребуючи державної підтримки. Для економіки будь-якої країни важливим завданням є розвиток підприємництва, бо – це сектор ринкової економіки, який забезпечує насиченість ринку товарами та послугами, сприяє здоровій конкуренції[2].

В Україні існує багато проблем, що заважають гармонійному розвитку підприємництва. По-перше, це труднощі при створенні підприємства, як правові, так і організаційні, які супроводжують підприємця від моменту реєстрації свого бізнесу до початку діяльності або припиненні цієї діяльності. По-друге, це відсутність реальної підтримки підприємницького сектору з боку держави (відсутність консультативних центрів, програм розвитку тощо). По-третє, це обмежені фінансові можливості, які проявляються в недоступності кредитних ресурсів для започаткування підприємства, його відновлення чи модернізації, недосконалії системі

зв'язків з міжнародними фінансовими організаціями по залученню інвестицій, а також відсутність приватних благодійних фондів, союзів та асоціацій, які могли б інвестувати підприємства.

Крім основних проблем, можна виділити ще такі:

- Несприятлива ситуація з реалізацією товарів та послуг;
- Слабко розвинена інфраструктура малого підприємництва;
- Несприятлива податкова політика, а саме нарахування на заробітну плату. Через високі нарахування підприємці приховують реальні доходи, тим самим підтримуючи тіньову економіку;
- Територіальні диспропорції: велика кількість підприємств розташована переважно довкола промислових центрів, а у більш віддалених районах вони майже відсутні;
- Відсутність навичок сучасного фахового менеджменту, адже не кожен підприємець має достатню кількість економічних знань для правильної організації власного бізнесу;
- Недосконалість механізму навчання, підготовки і перепідготовки кадрів;
- Обмеженість інформаційного та консультаційного забезпечення;
- Складність використання системи бухгалтерського обліку та бухгалтерської звітності [3].

Це все негативно впливає на розвиток підприємництва в Україні, тому важливими і невідкладними пріоритетними завданнями уряду для вирішення цих проблем є:

- створення системи фінансової підтримки, тобто допомога держави формувати стартовий капітал для відкриття підприємства. а також в подальшому забезпечувати сприятливі умови для його функціонування. Це сприятиме позитивній динаміці, оскільки відбудеться збільшення кількості діючих суб'єктів підприємництва;

- упорядкування системи залучення позик для того, щоб фінансування стало доступнішим [4].

Дієва система мікrokредитування, що існує в розвинутих країнах світу, допоможе підприємству забезпечити своєчасне поповнення активів бізнесу, безперервність його здійснення, підвищить його ефективність, дозволить вчасно реалізувати модернізацію обладнання, стандартизацію продукції, тобто вирішити низку стратегічних питань.

Формування державних замовлень, створенням спеціальних державних установ, що сприятимуть підприємству, в наданні різного роду субсидій та позик допоможе вирішити питання складності збуту своєї

продукції, низького попиту. Тимчасове звільнення від податків, податкові пільги створять привабливі умови для диверсифікації бізнесу. Перелік згаданих змін потребує законодавчої підтримки, систематизації та гармонізації прийнятих рішень відносно розвитку підприємництва.

Підприємництво в Україні характеризується великим потенціалом, де основою успіху є приватний бізнес та особиста ініціатива. На шляху реалізації цього потенціалу існують певні проблеми, які охоплюють весь життєвий цикл функціонування підприємства. Вони є на законодавчому, адміністративному, організаційному, фінансовому, економічному та податковому рівні. Основним завданням уряду є створення сприятливого середовища на основі перебудови державної політики щодо підприємництва та реорганізації сектору економіки.

Література

1. Господарський кодекс України (зі змінами і доповненнями), від 16 січня 2003 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>
2. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики: [навч. посібн.] / Варналій З.С – К.: Знання, 2003. – 302с.
3. Розвиток підприємницької діяльності в Україні: [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.br.com.ua/referats/Management/28687-7.html>
4. Напрямки оздоровлення підприємництва в Україні: [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.academia.org.ua/?p=658>

Науковий керівник : д.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Студінська Г.Я.

Чевтаєв М.В., студент, 5 курс, 5м група,
факультет обліку, аудиту та інформаційних систем,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВІД ПРОМИСЛОВОГО ШПИГУНСТВА

Промислове шпигунство – один з видів недобросовісної конкуренції, який є досить поширеним в наш час. Промислове шпигунство є діяльністю із незаконного добування відомостей, що становлять комерційну цінність.

Відповідно до ст. 16 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» неправомірним збиранням комерційної інформації вважається збирання протиправним способом відомостей, що становлять відповідно до законодавства України комерційну таємницю, якщо це завдало чи могло завдати шкоди суб'єкту господарювання [1].

Комерційною таємницею, в свою чергу, є інформація технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, яка є невідомою та не є легкодоступною для осіб, що мають справу з таким видом інформації.

Найчастіше метою промислового шпигунства стає інформація саме такого виду: будь-які унікальні (нові) розробки і нові технології, які можуть становити об'єкти інтелектуальної власності, ноу-хау, інноваційні ідеї, фінансові показники і т. п.

Промислове шпигунство може здійснюватися різними шляхами: прослуховування розмов, перехоплення комп'ютерної інформації, прихована фото- та відеозйомка, підкуп працівника і т. п.

Серед способів профілактики промислового шпигунства можна виділити наступні:

- ефективна кадрова політика;
- укладання з працівниками угод про нерозголошення комерційної таємниці;
- прорахунок заздалегідь усіх можливих ризиків витоку інформації;
- технічні засоби захисту інформації;
- системи стеження і контролю [2].

Ефективна кадрова політика, є чи не найважливішим способом запобігання витоку інформації. Така політика включає перевірку працівників, проведення співбесід, складання внутрішніх нормативних документів щодо режиму конфіденційності.

Укладання з працівниками угод про нерозголошення комерційної таємниці (конфіденційної інформації) також досить важливий фактор профілактики витоку інформації. Однак у таких угодах дуже бажано вказувати конкретний перелік інформації, що є конфіденційною і не підлягає розголошенню.

Крім того, доцільно закріплювати в таких угодах цивільно-правову відповідальність працівника за розголошення такої інформації (в разі доведення його провини) за понесені компанією збитки.

У трудових договорах також доцільно вказати, що розголошення комерційної таємниці є порушенням трудової дисципліни, закріпивши таким чином дисциплінарну відповідальність (догана, звільнення).

Можливим способом реагування на промислове шпигунство є також звернення із заявою до правоохоронних органів.

Судова практика щодо переслідування винних у зборі та розголошення інформації, що становить комерційну таємницю, досить слабка в Україні, з огляду на той факт, що часто визначити розмір збитку від витоку інформації досить непросто.

Крім того, якщо промислове шпигунство було здійснене співробітником, довести його вину буває практично неможливо.

Практика показує, що судові переслідування за промислове шпигунство в світі також рідко закінчуються на користь позивача. Крім того, багато компаній вважають за краще не розголошувати факт промислового шпигунства їх діяльності.

Необхідно відзначити, що кримінальна відповідальність за незаконне збирання та умисне розголошення без згоди власника інформації, що становить комерційну таємницю, настає тільки в тому випадку, якщо такий збір та розголошення завдало істотну шкоду суб'єкту господарської діяльності (ст. ст. 231, 232 Кримінального кодексу України) [3].

Також у випадку встановлення факту незаконного збирання інформації, що становить комерційну таємницю, можна звернутися до Антимонопольного комітету України. У цьому випадку в Комітет необхідно буде надати докази того, що збір такої інформації здійснювався незаконними методами. Однак в результаті розгляду справи щодо порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції Комітет може тільки накладити штраф, а для відшкодування завданих збитків необхідно звертатися до суду [4].

Сума штрафу, який може бути накладений при встановленні Антимонопольним комітетом факту недобросовісної конкуренції у разі збору незаконними методами інформації, що становить комерційну таємницю, може бути в розмірі до 5% доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) суб'єкта господарювання за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф. Якщо ж відомостей про дохід немає – то в розмірі до 170 тис. грн. Сума штрафу зараховується до державного бюджету.

Як показує світовий досвід – захиститися від промислового шпигунства повністю неможливо. Промислове шпигунство було, є і залишається серйозною загрозою для успішного бізнесу в усьому світі, незважаючи на появу все нових і нових технічних засобів протидії йому та його виявлення. Єдине, що важливо пам'ятати всім компаніям, це те, що профілактика, тобто належний захист інформації, що становить комерційну таємницю, є дуже важливою в сьогоденних умовах ведення бізнесу.

Література

1) Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України
[URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80)

2) Промислове шпигунство: профілактика, оперативне правове реагування.
[URL://attorneys.ua/uk/publications/industrial-epionage-prevention-rapid-legal-response/](http://attorneys.ua/uk/publications/industrial-epionage-prevention-rapid-legal-response/)

3) Кримінальний кодекс України.
[URL://kodeksy.com.ua/kriminal_nij_kodeks_ukraini/statja-231.htm](http://kodeksy.com.ua/kriminal_nij_kodeks_ukraini/statja-231.htm)

4) Засоби захисту від промислового шпигунства.
[URL://pidruchniki.com/82147/ekonomika/zasobi_zahistu_promislovogo_shpigunstva](http://pidruchniki.com/82147/ekonomika/zasobi_zahistu_promislovogo_shpigunstva)

Науковий керівник: к.ю.н., старший викладач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ О.В. Запотоцька.

Шолох Н.О., магістр, 1 курс, група 11 МБ ПТ,
 факультет економіки та бізнесу,
 Таврійський державний агротехнологічний університет,
 м. Мелітополь

МІСЦЕ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМНИЦТВА

В останні роки у вітчизняній економічній науці широко використовується поняття «соціальний капітал», яке розглядається як додатковий ресурс, здатний суттєво впливати на ефективність підприємницької діяльності. Соціальний капітал створюється завдяки взаємовідносинам, що мають місце всередині груп людей, які об'єднуються внаслідок спільних інтересів для допомоги та отримання взаємної вигоди [2]. Вважаємо, що соціальний капітал можна розглядати як фактор, що на пряму пов'язаний з економічною безпекою підприємництва. В табл. 1 наведені сучасні трактування сутності поняття «економічна безпека підприємництва».

Таблиця 1

Сутність поняття «економічна безпека підприємництва»

Автор	Трактування
Беззубов Д.О. [1, с. 110]	Під безпекою господарської і підприємницької діяльності загалом слід розуміти стан захищеності тих інтересів господарюючих суб'єктів, які

Автор	Трактування
	полягають у систематичному отриманні прибутку в умовах максимального зниження ризику комерційної діяльності на всіх стадіях її здійснення від зовнішніх і внутрішніх загроз, що мають негативні, насамперед економічні, а також організаційні, правові та інші наслідки.
Копелєв І.Ю., Кондратюк С.В. [3, с. 112]	Категорія «економічна безпека підприємницької діяльності» характеризує стан стійкої життєдіяльності підприємця стосовно впливу загроз потенційного супротивника на його виробничий процес.
Скрипко Т.О. [4, с. 85, 86]	Економічна безпека підприємництва – це системоутворююче поняття, яке охоплює забезпечення стабільності функціонування приватного бізнесу, захист економічних інтересів від негативних чинників і сприяння сталого розвитку цього сектору.
Урба С.І., Івончак І.О. [5, с. 83]	«... економічну безпеку підприємництва варто розглядати як певний стан діяльності суб'єкта господарювання, за якого найбільш ефективно використовуються корпоративні ресурси, здійснюється запобігання послаблення захисту від наявних загроз чи небезпек та реалізуються поставлені цілі бізнесу в мовах посилення конкуренції та господарського ризику»

Джерело: сформовано автором на основі вивчення літературних джерел

На основі опрацювання літературних джерел можна сформулювати власне визначення поняття «економічна безпека підприємництва» як захищеність інтересів суб'єктів господарювання від зовнішніх та внутрішніх загроз. Вважаємо, що головними перешкодами у досягненні економічної безпеки підприємництва є чинники, які пов'язані з порушенням існуючих законів і норм, недобросовісною конкуренцією, непрозорістю дозвільної системи, корупційними діями, розкраданням, витоком інформації тощо. В залежності від виду безпосередніх загроз підприємству можна виокремити фінансову, соціальну, екологічну, ресурсну, інноваційну та інформаційну складові його економічної

безпеки. На рис. 1 наведена схема впливу головних елементів соціального капіталу – соціальних мереж, норм та довіри – на основні види економічної безпеки підприємництва.

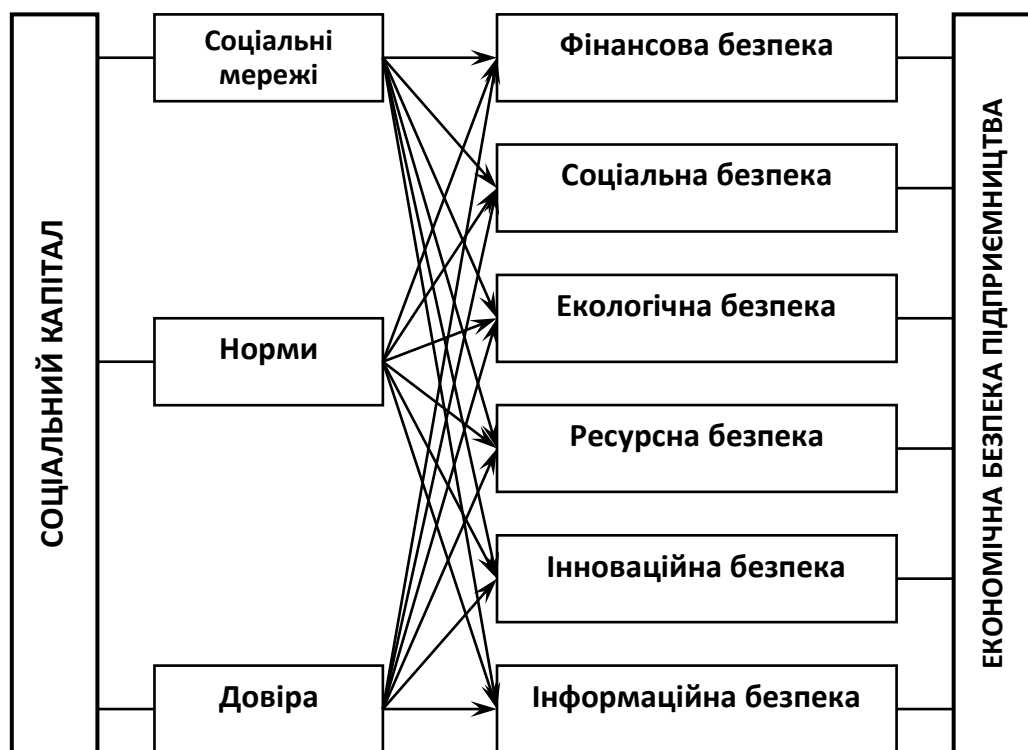

Рис. 1. – Вплив соціального капіталу на основні види економічної безпеки підприємництва

Джерело: сформовано автором на основі вивчення літературних джерел

Соціальні мережі, як складові соціального капіталу, формуються на різних рівнях взаємодії окремих членів спільноти (працівників та роботодавців, партнерів у підприємницькій та інших сферах діяльності тощо). Саме вони можуть стати тим бар'єром, який захистить суб'єкт господарювання від негативного впливу зовнішнього середовища, в тому числі від промислового шпигунства, неприйнятних комерційних пропозицій, рейдерських атак тощо. *Норми*, які також характеризують соціальний капітал, визначають доцільність, усвідомлений вибір управлінських рішень, інноваційність в підприємницькій діяльності. Забезпеченню всіх видів економічної безпеки сприятиме дотримання норм, які формалізовані у законодавчі та нормативні акти, або неформалізовані та діють у вигляді існуючих традицій та моралі. *Довіра*

– наступний елемент соціального капіталу – формується завдяки особистим дружнім стосункам членів суспільства, репутації окремих осіб, а також іміджу організацій, підприємств та установ. Довіра відображає впевненість у порядності партнера по бізнесу, що дозволяє запобігати розкраданням, виток інформації, а також приймати рішення про можливість подальшої співпраці.

Таким чином, можна зробити висновок про існування взаємозв'язку між економічною безпекою підприємництва та наявним соціальним капіталом. Перспективами подальшого дослідження є розробка економічного механізму його формування, що сприятиме більш надійному захисту суб'єктів господарювання від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Література

1. Беззубов Д.О. Правова безпека підприємництва в Україні (адміністративний аспект). *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 6. С. 108-115.
2. Грицаєнко М.І. Соціальний капітал у становленні підприємницької мережі аграрної сфери України. *Економіка АПК*. 2017. №5. С. 58-64.
3. Копелєв І.Ю., Кондратюк С.В. Специфіка понять «економічна безпека підприємницької діяльності», «економічна безпека підприємництва» та «економічна безпека підприємства». *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 109-118.
4. Скрипко Т.О. Інвестиційна безпека в системі економічної безпеки підприємництва. *Торгівля, комерція, підприємництво*. 2011. Вип. 12. С. 85-90.
5. Урба С.І., Івончак І.О. Економічна безпека підприємництва як об'єкт теоретико-методологічного аналізу. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2018. № 4. С. 78-86.

Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ТДАТУ Грицаєнко М.І.

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 4.2

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

Керівник секції: Давиденко В.С., к.ю.н., доц.
Секретар секції: Ситніченко О.В., к.ю.н., доц.

Бірюкова А.В.
студентка, 3 курс, 16 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ

У криміналістичній та кримінально-процесуальній літературі поняття допиту як слідчої (розшукової) дії тлумачиться по-різному. Колись відомий криміналіст Ганс Гросс писав: «Свідок невмілому слідчому або нічого не розповість, або розкаже несуттєве, або зовсім невірне, і той же свідок дасть досить правдиві, точні і докладні свідчення тому слідчому, який зуміє заглянути в його душу, зрозуміти його і зуміти з ним зійтись» [1, с. 45–46].

Співставляючи погляди вітчизняних вчених щодо цього питання з позиції кримінально-процесуального права, можна сказати, що допит – це слідча дія, суть якої полягає в тому, що слідчий отримує від допитуваної особи відомості про подію злочину, осіб, які його вчинили, характер і розмір заподіяної шкоди, причини й умови, що сприяли вчиненню злочину, а також про інші обставини, що мають значення для справи.

У кримінальному процесуальному законодавстві передбачений такий вид допиту, як допит неповнолітнього. Особливості цього допиту обумовлені не тільки специфікою поведінки, а й своєрідним процесуальним порядком проведення в плані забезпечення гарантій об'єктивності – участю педагога, психолога, законних представників, а за необхідності й лікаря [2, с. 15].

Особливості допиту неповнолітнього обумовлені не тільки своєрідним процесуальним порядком, адже значну роль в даному

випадку відіграє і психологічний аспект. Знання цих особливостей має велике значення для обрання прийомів встановлення психологічного контакту, вибору режиму проведення допиту, здійснення впливу на неповнолітнього, оцінки його показань.

Вікові особливості – це сукупність взаємопов'язаних типових для даного віку процесів, станів і властивостей, що виявляються у поведінці та вказують на загальну спрямованість розвитку особи. При розгляді психологічних особливостей неповнолітніх окремих вікових груп необхідно враховувати не тільки хронологічний вік, а й загальні якості культури і товариства, до якого вони належать, соціально-економічний стан, стать, індивідуально-типологічні властивості [3, с. 280].

Невід'ємною складовою отримання повної та ефективної інформації, а також відомостей про обставини злочину, під час проведення допиту неповнолітнього є забезпечення ретельної підготовки до нього. Такий підготовчий процес полягає не тільки в складанні плану проведення цієї слідчої (розшукової) дії з переліком заздалегідь підготовлених запитань щодо обставин, які підлягають встановленню, а й у вивченні відомостей про спосіб життя особи, її вподобання, відносини з оточуючими, психологічний стан тощо.

Проаналізувавши цю інформацію, уповноважена на проведення допиту особа, в більшій вірогідності матиме змогу дізнатись об'єктивну інформацію про обставини злочину, не травмуючи психіку потерпілого. Крім того, такий процес позитивно впливатиме на встановлення психологічного контакту між допитуваним та особою, яка проводить допит.

На нашу думку, однією з проблем, яка потребує подальших досліджень, є визначення доцільності залучення до участі в допиті неповнолітнього законного представника, а саме матері, батька або осіб, що їх замінюють. Досліджуючи питання допиту неповнолітнього обвинуваченого В.Г. Дрьомов зазначає, що підліток може відчувати в присутності батьків почуття страху, сорому тощо, чутливо реагувати на емоції батьків, стежити за їх мімікою, жестами, рухами і відповідно до цього давати показання або зовсім відмовитись відповідати на запитання слідчого [4, с. 221].

Ми вважаємо, що для ефективності проведення зазначеної слідчої (розшукової) дії потрібно залучати психологів, які спеціалізуються на дитячій та юнацькій психології, адже вони зможуть професійно оцінити поведінку потерпілого. Також, по даній категорії злочинів доцільно

запросити лікаря відповідного фаху. Якщо ж потерпіла особа буде проти цього, він має бути неподалік, наприклад у сусідній кімнаті, щоб швидко зреагувати, якщо неповнолітньому потерпілому потрібна буде допомога.

Ще однією важливою особливістю допиту неповнолітнього є його тривалість. У ч. 2 ст. 226 КПК України чітко визначено, що допит малолітньої або неповнолітньої особи не може продовжуватися без перерви понад одну годину, а загалом – понад дві години на день. Тобто час повинен бути розумним для отримання відомостей, що мають значення для кримінального провадження, оскільки проведення допиту пов'язано із важким психологічним напруженням, діти швидко втомлюються та стають неуважними.

У процесі допиту неповнолітнього, якщо останній відмовляється давати показання або говорить неправду, перекручує конкретні факти, слідчому необхідно застосувати такі тактичні прийоми, як стимулювання позитивних якостей неповнолітнього; нейтралізація негативних якостей неповнолітнього; звернутися до неповнолітнього із закликом: бути чесним, порядним, справедливим; звернутися з проханням надати допомогу в боротьбі зі злочинністю. Слідчий може використовувати при цьому також психологічний вплив – ставити несподівані запитання, пред'являти вагомі докази тощо [5, с. 171].

Враховуючи викладене, вбачаємо, що категорія неповнолітніх потерпілих є специфічною в контексті проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування, в тому числі допиту, оскільки існує не тільки особливий кримінально-процесуальний порядок його проведення, а й тактичні особливості, які зумовлені рядом факторів. До таких ключових факторів, перш за все відноситься вік особи, її психологічний розвиток та психологічний стан на момент допиту, а також побутові умови у яких зростала особа. Урахування цих позицій надасть змогу отримати найбільш повну інформацію, яка міститиме відомості необхідні для забезпечення всебічного, об'єктивного та повного розслідування злочину.

Література

1. Гросс Г. Руководство для судебных следователей как система криминалистики / Г. Гросс. – СПб., 1908. – 1023 с.
2. Лук'янов Е. Особливості допиту неповнолітньогосвідка і потерпілого// Закон і життя. – 2005. – № 1. – С. 15–18

3. Шепітько В. Ю. Криміналістика. – 2-ге вид., переробл. і допов. / В. Ю. Шепітько. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. – 728 с.
4. Дрьомов С. Причетність до злочину: кримінально-правовий аспект / С. Дрьомов // Юридичний радник, 2006. – 315 с.
5. Скригонюк М. І. Криміналістика: підручник / М. І. Скригонюк. – К.: Атіка, 2005. – 496 с.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри загальноправових дисциплін КНТЕУ Давиденко В.С.

Григорик В.А., студент, 3 курс, 12 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м.Київ

ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ ЕКСПЕРИМЕНТІВ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ

Система слідчих дій у кримінальному процесі постійно розвивається й удосконалюється, що неминуче призводить до появи нових засобів отримання криміналістичної інформації. Однією з таких слідчих дій є слідчий експеримент. Слідчий експеримент за тактичними особливостями свого проведення є однією з найбільш складних слідчих (розшукових) дій.

Загальна тактика проведення слідчого експерименту досить повно висвітлена вченими-криміналістами, зокрема, вагомий внесок у розробку наукових основ проведення слідчого експерименту зробили відомі вчені-криміналісти та процесуалісти: В.П. Бахін, Р.С. Белкін, Н.І. Гуковська, В.С. Кузьмічов, Є.Д. Лук'янчиков, М.В. Салтевський, В.Ю. Шепітько та ін [1, с. 32].

На нашу думку, детальнішого висвітлення потребують питання організації і тактики проведення слідчого експерименту із урахуванням сучасних потреб правоохоронної практики. Слідчий експеримент є окремою слідчою дією, яка полягає у здійсненні дослідів з метою

перевірки – чи могли відбутися за певних умов ті або інші події і яким саме чином.

Насамперед, підготовчі дії з проведення слідчого експерименту при розслідуванні вбивств поділяються на дві основні групи:

По-перше, до виїзду на місце експерименту необхідно: визначити факти, що підлягають перевірці; умови проведення експерименту, в тому числі обстановку на місці майбутньої дії; місце, час проведення експерименту; склад учасників; характер та обсяг інформації, яку доцільно надати учасникам; визначити і підібрати засоби і предмети необхідні для проведення експерименту; скласти план проведення експерименту; вжити заходів для охорони місця проведення цієї слідчої дії; у необхідних випадках ознайомитися з місцем її проведення.

По-друге, на місці проведення експерименту рекомендується: оглянути місце дослідних дій і у випадках порушення обстановки, поновити її; сфотографувати обстановку, у якій буде проходити експеримент; організувати охорону місця проведення експерименту; запросити понятих та вказати їм їх місцезнаходження; вжити заходів до забезпечення безпеки учасників у процесі експерименту; проінструктувати всіх учасників щодо змісту їх дій; роз'яснити всім учасниками їх права та обов'язки; визначити способи зв'язку між учасниками та запропонувати їм зайняти свої місця [2, с. 15].

Під час розслідування зазначеної категорії злочинів метою проведення слідчих експериментів є встановлення механізму вчинення злочину. Ми вважаємо за необхідне відновити колишні умови, якщо вони були порушені, попередити власників відповідних приміщень про час передбачуваного експерименту. У деяких випадках бажано попередньо ознайомитися з місцем проведення, щоб визначити найбільш доцільне розміщення учасників експерименту, та необхідність використання між ними засобів зв'язку.

Хочемо зауважити, що за наявності декількох підозрюваних, слідчий експеримент доцільно проводити з кожним окремо.

Із цього приводу, К.О. Чаплинський зазначає, що слідчий експеримент можливо проводити і за участю усіх підозрюваних одночасно. але з урахуванням конкретних обставин справи, тобто за певних слідчих ситуацій [3, с. 293].

На нашу думку, проведення експериментальних дій за участю кількох підозрюваних одночасно становить слідчий ризик, оскільки тягне за собою можливість узгодження ними своїх дій.

У тих випадках, коли немає можливості залучити до проведення експерименту саму особу, яка учинила злочин (зокрема, знаходиться у розшуку, переховується від слідства та суду), у цьому разі можуть бути підбрані інші особи, які схожі за своїми анатомічними та функціональними ознаками з підозрюваними. Слідчий разом із понятими повинні спостерігати і фіксувати проведення дослідів і ні в якому разі не виконувати функції статистів.

У підсумку, необхідно зазначити: при розслідуванні вбивств необхідно пам'ятати, що вони можуть мати багатоепізодний характер, що ускладнює проведення слідчого експерименту за усіма виявленими епізодами злочинної діяльності через недостатність засобів розслідування. У таких випадках доцільно обов'язково проводити цю слідчу дію на місцях вчинення найбільш складних і значних для кримінального провадження злочинних епізодів.

Доцільно зазначити й те, що за умов проведення слідчих експериментів з декількома підозрюваними окремо, тактичні особливості їх забезпечення можуть бути різними, що також залежатиме від рівня сприятливості слідчої ситуації.

Слідчий експеримент при розслідування вбивств є трудомісткою і складною слідчою дією, оскільки йому передують окремі процесуальні рішення, окремі слідчі дії, наприклад огляди, допити, проведення судових експертиз тощо. Якісне та ефективне проведення цієї слідчої дії вимагає ретельної підготовки, чіткої організації та використання низки тактичних прийомів й комбінацій, що дозволить одержати правдиві показання та довести причетність певних осіб до вчинення злочину.

Тактичний прийом максимальної деталізації показань спрямований на створення сприятливих умов для майбутньої перевірки одержаних показань шляхом проведення інших дій. Якщо найдрібніші факти, повідомлені підозрюваним (обвинуваченим) на допиті, знаходять підтвердження показаннями інших осіб, результатами огляду, висновками експертиз, то цим самим забезпечується достовірність його показань в цілому. І якщо в майбутньому обвинувачений відмовиться від раніше даних показань, це не буде мати великого значення, оскільки повідомлена інформація була перевірена і знайшла підтвердження в системі доказів, зокрема й таких, що отримані у ході проведення слідчого експеримента.

Література

1. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник / Салтевський М.В. – К.: Кондор, 2005. – 588.

2. Стахівський С. М. Слідчі дії як основні засоби збирання доказів: науково-практичний посібник / С. М. Стахівський. – К.: Атіка, 2009. – 64 с.

3. Чаплинський К. О. Тактичне забезпечення розслідування діяльності злочинних угруповань : монографія / К. О. Чаплинський. – Дніпропетровськ : Дніпр. держ. ун-тет внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2010. – 304 с.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри загальноправових дисциплін КНТЕУ Давиденко В.С.

Кіров М.В., студент 3 курс, 16 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ,

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПОДІЙ

Злочинні порушення правил безпеки дорожнього руху характеризуються широкою розповсюдженістю і мають підвищену суспільну небезпеку. Так, згідно за статистичними даними сайту, за першу половину 2018 року в дорожньо-транспортних подіях (в подальшому ДТП) в Україні загинуло 1237 людини, а за 2017 рік – 3432 людини. У рейтинзі європейських країн Україна зайняла 6 місце[1], жахливі показники, чи не так?

Тема дорожньо-транспортних подій викликає безліч питань, одним з яких є проблема криміналістичного забезпечення їх розслідування. Специфіка розслідування злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту полягає в тому, що інформаційний простір, у якому працює слідчий, не обмежується тільки дією кримінального й кримінального процесуального законодавства. Ефективність його діяльності безпосередньо залежить від обізнаності в питаннях

дослідження місця події, визначення слідової картини, а також наявності й можливості використання в роботі слідчого сучасних наукових рекомендацій, присвячених проблемам розслідування цих злочинів.

Оскільки розробка методики розслідування злочинів зазначеної категорії ґрунтується на аналізі ДТП, важливим є визначення структури даної події. У криміналістичній навчальній літературі, присвяченій розробці проблематики розслідування злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, ДТП класифікуються за своїм механізмом на види: наїзд транспортного засобу на пішохода (велосипедиста, тварину); зіткнення транспортних засобів між собою; перекидання транспортних засобів; наїзд транспортного засобу на нерухому перешкоду; випадення пасажирів з транспортного засобу тощо [2, с.839; 3, с.379; 4, с581; 5, с .456].

Але така класифікація акцентує увагу лише на зовнішній стороні ДТП і мало що дає для визначення структурних елементів криміналістичної характеристики злочинів, які можуть стояти за зовнішніми наслідками події. Як зазначав М.С.Романов, розкрити сутність події дорожньо-транспортної пригоди – це, перш за все, означає розкрити і дослідити механізм її виникнення і розвитку [6, с.33]. Тому, на наш погляд, тут потрібен такий підхід, який би розкривав природу і структуру ДТП, існування закономірних зв'язків її елементів між собою та їх використання при розслідуванні злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту.

На наш погляд, провідним для створення системи криміналістичних знань, які б слугували теоретичною основою для практичної діяльності з розслідування названої групи злочинів є аналіз ДТП з точки зору визначення її структурних елементів. З цих позицій механізм ДТП являє собою цілу систему тимчасових, динамічних та інших зв'язків окремих чинників, що формують певні сліди на взаємодіючих об'єктах під час розвитку дорожньо-транспортної події. Ця система охоплює:

- 1) водія транспортного засобу;
- 2) транспортний засіб;
- 3) дорогу (стан дорожнього покриття, рельєф, наявність або відсутність дорожніх знаків тощо);
- 4) навколишнє середовище (інші транспортні засоби, пішоходи, погодні умови, оглядовість траси).

У ДТП знаходять свій прояв закони механіки руху, закономірності роботи і взаємодії вузлів, систем і механізмів транспортних засобів, виникнення в них несправностей, психофізіологічні закономірності сприйняття і реагування водія на небезпеку дорожньої ситуації. Таким чином механізм ДТП, представлений у формулі «водій – транспортний засіб – дорога – навколишнє середовище» виступає основою для визначення елементів криміналістичної характеристики злочинів, передбачених статтями 286, 287, 288, 291 КК України.

Нагадаємо, що на тактику проведення слідчої (розшукової) дії істотно впливає вибір осіб, яких залучають до участі в такій дії [7, с. 59–64]. Коло цих осіб може бути різноманітним і залежить від характеру слідчої ситуації, яка потребує вирішення. Законом передбачені випадки обов'язкової і факультативної участі фахівців в огляді ст. 237, 238 КПК. Тільки участь судово-медичного експерта або лікаря, згідно зі ст. 238 КПК, у разі огляду трупа є обов'язковою, інші ж фахівці, що беруть участь в огляді, є факультативними учасниками. Їх може запросити слідчий, якщо вважатиме доцільним.

Підсумовуючи викладене, потрібно зазначити, що криміналістична характеристика злочинів проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, побудована на основі структурного аналізу системи «водій – транспортний засіб – дорога – навколишнє середовище», на наш погляд, надає більш ґрунтовне уявлення про механізм ДТП і можливих суб'єктів злочинів зазначеної категорії. Виступаючи інформаційною моделлю цих злочинів, криміналістична характеристика надає необхідні інформаційні підстави для побудови версій кримінально-правової кваліфікації наслідків ДТП, а відтак і для чіткого визначення тактичних завдань розслідування.

Література

1. Електроний ресурс. Режим доступу: <https://24tv.ua>
2. Криміналістика: Учебник для вузов / Т.В.Аверьянова, Р.С. Белкин, Ю.Г.Корухов, Е.Р. Россинская/Под ред. Р.С. Белкина – М.: изд-во НОРМА (Издат.група НОРМА-ИНФРА М), 1999. – 990 с.
3. Криміналістика: підручник / Кол.авт.: В.Ю.Шепітько, В.О. Коновалова, В.А.Журавель та ін./ За ред. проф. В.Ю. Шепітька – 4-е вид., перероб і доп. – Х.: Право, 2008. – 464 с.

4. Криміналістика: підручник [В.Д. Берназ, В.В. Бірюков, А.Ф.Волобуєв]/ За заг.ред.А.Ф.Волобуєва: МВС України, Харк.нац. ун-т внутр. справ. – Х.:ХНУВС, 2011. – 666 с.

5. Криміналістика. Академіний курс: підручник/ Т.В.Варфоломєєва, В.Г.Гончаренко, В.І. Бояров та ін. – К.:Юрінком Інтер, 2011. – 504 с.

6. Романов Н.С.Теоритические и доказательные вопрос судебной автотехнической экспертизы/ Н.С. Романов. – К.: РИО МВД УССР, 1975. -155 с.

7. Кінаш О. Організація окремої слідчої дії – умова законності й ефективності розслідування / О. Кінаш // Право України. – 2003. – № 2. – С. 59–64.

Науковий керівник: к.ю.н, доцент кафедри загальноправових дисциплін КНТЕУ Давиденко В.С.

Корольова А.А., студентка, 3 курс, 16 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м.Київ

ТАКТИЧНІ ТА ПСИХОЛОГІНЧІ ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ

Допит є одним із найважливіших елементів комплексу слідчих (розшукових) дій, які проводяться як на початковому так і подальшому етапах розслідування будь-якого злочину.

Допит - є поширений спосіб отримання доказів, але і в той же час розглядається як надзвичайно складна слідча дія, з точки зору кримінально-процесуального законодавства, психології, так і з точки зору криміналістичної тактики.

Допит складний не тільки тим, що в більшості випадків слідчому чи прокурору протистоїть людина, що не бажає давати показання або взагалі дає неправдиві свідчення, а також й тим, що в свідченнях людини, яка щиро прагне повідомити певну інформацію, в силу об'єктивних і суб'єктивних причин можуть бути помилки і вигадка, які при допиті належить своєчасно виявити.

Особливостям проведення допитів присвятили свої роботи О.Я. Баєв, В.П. Бахін, О.М. Васильєв, В.К. Весельський, П.П. Іщенко, В.Є. Коновалова, М.І. Порубов, В.Ю. Шепітько та ін. вчені, які опрацювали наукові положення щодо процесуального порядку, тактики, психології, моральних засад допиту, основні з яких сьогодні отримали характер загальноприйнятих тактичних прийомів [1, с. 73].

Особливості процесуального становища допитуваної особи значною мірою визначають тактичні і психологічні прийоми допиту.

Тактичні прийоми - це наукові рекомендації, сформовані на основі використання спеціальних наук, головним чином психології, логіки, наукової організації праці та широкого узагальнення практики. Вони не регламентовані законом. Їх застосування, вибір і варіанти використання залежать в кожному випадку від слідчої ситуації, від її оцінки слідчим, а при допиті і від процесуального становища допитуваного, його особистості [2, с. 215].

Один з тактичних прийомів, який застосовується в процесі допиту для отримання достовірних, правдивих і повних показань, це формування психологічного контакту слідчого з допитуваним.

Тактичні прийоми є формою реалізації психологічного впливу. У тактичному прийомі зміст психологічного впливу полягає в наступному:

1) тактичний прийом є носієм психологічного впливу; такі прийоми є реалізацією методів впливу;

2) психологічні методи впливу не можуть бути застосовані поза тактичними прийомами.

У процесі спілкування тактичні прийоми як носії психологічного впливу переслідують певну мету, а саме:

1) діагностику психічних станів осіб, які потрапили у сферу кримінального судочинства;

2) активізацію їхніх дій;

3) зміну поведінки і позиції зазначених осіб;

4) одержання необхідної інформації;

5) виховання і перевиховання [3, с. 60].

Ми вважаємо, що тактичні прийоми, які спираються на психологічний вплив, повинні відповідати вимогам вибірковості. Необхідно для того, щоб вони справляли відповідний вплив лише стосовно особи, що приховує правду, і були також нейтральні щодо незацікавлених осіб.

До психологічних особливостей можна віднести особливості налагодження психологічного контакту та безпосередньо особливості правомірного психологічного впливу.

Психологія потерпілого вивчає фактори формування його особистості, поведінку до вчинення злочину, у момент здійснення і після вчинення злочину, а також розробляє практичні рекомендації, що стосуються допиту потерпілого.

Психологія потерпілого пов'язана з кримінальним правом, кримінологією, кримінальним процесом, психологією особистості.

При виборі методу психологічного впливу слідчому необхідно отримати і проаналізувати об'єктивну характеристику неповнолітнього, причини девіантної поведінки у випадку правопорушення. Серед методів психологічного впливу можна виділити переконання, наслідування, маніпуляцію, навіювання [4, с. 86].

Успішність допиту залежить від правильного вибору та ефективного застосування вироблених теорією й практикою тактичних прийомів. Застосовуються такі тактичні прийоми допиту: спонукання до каяття шляхом формування внутрішнього протесту проти вчинених дій; переконання в необхідності повідомлення правдивих відомостей; деталізація показань з метою виявлення суперечностей; встановлення “довірливих стосунків”, психологічний контакт [2, с. 212].

Підсумовуючи викладене вище, вважаємо, що під психологічним впливом, який застосовує слідчий на допиті в ході досудового слідства, варто розуміти застосування спрямованих дій на психіку людини, усвідомленого або неусвідомленого характеру, що являє собою сукупність допустимих методів, які застосовуються в процесі передачі, опрацювання та використання доказової інформації, викликаючи відповідну реакцію допитуваного.

Це дозволяє контролювати слідчим хід його думок та ставлення до певних фактів для зміни його поведінки в напрямі одержання правдивої і повної інформації.

На будь-якій стадії проведення допиту повинна бути обов'язково вивчена особа допитуваного, так як для отримання повних і достовірних свідчень необхідний індивідуальний підхід до кожного допитуваному, що знаходить відображення у застосуванні тактичних прийомів у ході допиту, тобто методів встановлення психологічного контакту з допитуваним, нейтралізації його негативної позиції і психічного впливу на нього.

Варто пам'ятати, що під час судових допитів, заперечення, конфронтація з боку допитуваних - це наслідок неправильно обраної і спланованої тактики, емоційних зривів деяких суддів і прокурорсько-слідчих працівників.

Література:

1. Шепітько В. Ю. Криміналістика. Енциклопедичний словник (українськоросійський і російсько-український) / В. Ю. Шепітько ; за ред. В. Я. Тація. – Харків : Право, 2001. – 560 с.

2. Коваленко В.В. Застосування науковотехнічних засобів спеціалістами при проведенні слідчих дій : монографія / В.В. Коваленко. – Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2007. – 248 с.

3. Бахін В. П. Тактика допиту : навч. посібник / В. П. Бахін, В.К. Весельский. – К., 1997. – 64 с.

4. Фокіна А. І. Раптовість як прийом психологічного впливу під час проведення допиту / А. І. Фокіна // Вісник ЛАВС МВС України: Спеціальний випуск: У двох частинах. - 2005. - Ч. 2. – С. 85-89.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри загальноправових дисциплін КНТЕУ Давиденко В.С.

Мініч І. І., студентка, 2 курс, 8 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ

БЕЗПЕКОВИЙ ВИМІР КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ЩОДО ОСНОВНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Заподіяння тілесних ушкоджень особі є одним із найпоширеніших злочинів проти особи. Тому ця проблема була і є завжди актуальна. Розбіжності у поглядах стосовно вказаного питання полягають переважно у тому, що потрібно вважати об'єктом цього злочину: суспільні відносини, котрі забезпечують здоров'я людини, чи суспільні відносини, які забезпечують її тілесну недоторканність?

Вивченням даної проблеми займалися такі видатні вітчизняні і зарубіжні науковці як: Н.І. Клименко, В.С. Кузьмічов, В.К. Лисиченко, В.Г. Лукашевич, В.Ю. Шепітько та інші.

Нанесення тілесних ушкоджень – це передусім замах на здоров'я людини. Кримінально-правова охорона життя і здоров'я має універсальних характер, вона не залежить від суспільних ознак особи потерпілого. Кримінальний закон однаковою мірою охороняє всіх людей.

Здоров'я людини є одним з найважливіших особистих благ. Визначаючи поняття здоров'я особи, слід враховувати, що захисту підлягає людина як носій і біологічних, і соціальних властивостей. Посягання на здоров'я зовні проявляється як заподіяння шкоди організму потерпілого. Наслідки заподіяння такої шкоди не лише біологічні (фізичний біль, порушення звичайного функціонування органів і тканин), а й соціальні. Соціальне значення здоров'я полягає в тому, що воно та його рівень визначають можливість участі людини у житті суспільства [1, с.161].

Склади злочинів, які охоплюють заподіяння тілесних ушкоджень, належать до категорії матеріальних, оскільки їх об'єктивна сторона передбачає поряд із наявністю суспільно небезпечного діяння або бездіяльності настання певних негативних наслідків. Наслідком таких злочинів є шкода, яка заподіюється діями суб'єкта здоров'ю потерпілого. Законодавець в ієрархії злочинних діянь злочини проти здоров'я виокремлює одразу ж після злочинів проти життя. Ця позиція не випадкова та цілком справедлива, адже фізичне й психічне здоров'я є однією із найважливіших людських цінностей [2, с. 141]. Крім того злочини є одними з найдавніших серед діянь, передбачених кримінально-правовими заборонами [3, с. 380].

Розглянемо так звану «еволюцію думок» науковців щодо визначення поняття «тілесні ушкодження», щоб краще зрозуміти суть питання і те, як думки поступово змінювались.

На думку С. В. Познишева, поняття «тілесне ушкодження» потрібно розуміти як заподіяння іншій особі не тільки страждання, що продовжується, та такого, яке до визначеного ступеня спричиняє розлад здоров'я, але і миттєвого фізичного болю, що безслідно минає [4, с. 86].

Однак таке широке визначення поняття тілесного ушкодження з теоретичного погляду не можна визнати правильним. У ньому

однорідними стають різні за характером і ступенем своєї суспільної небезпеки злочини, що є неприпустимим.

П. А. Дубовець зазначає, що до визначення тілесних ушкоджень потрібно включити насильницькі дії: удари, побої й інші дії, які завдають фізичних страждань, оскільки вони, як й тілесні ушкодження, завдають шкоди здоров'ю людини [5, с. 8]. Водночас науковець посилався на медичну літературу, згідно з якою фізичні страждання та біль порушують нормальне функціонування органів тіла людини. Але погодитися з наведеним трактуванням було би не зовсім правильно. У результаті ударів, побоїв та інших насильницьких дій, хоча і заподіюється певна шкода здоров'ю, але вона настільки незначна, що об'єктивно її неможливо виявити під час судово-медичної експертизи та визначити в суді. Тому таку шкоду ми не може брати до уваги закон. В. К. Жукова слушно зазначає з цього приводу, що «суть тілесного ушкодження виражається в заподіянні не будь-якої, а відчутної шкоди, тобто розладу здоров'я» [6, с. 42].

Сучасна теорія кримінального права тілесним ушкодженням визнає протиправне заподіяння шкоди здоров'ю іншої людини, що виражається в порушенні анатомічної цілісності тканин, органів та їх функцій унаслідок застосування одного чи декількох зовнішніх ушкоджувальних чинників – фізичних, хімічних, біологічних, психічних [8, с. 30].

Отже, на сьогодні визначення поняття тілесних ушкоджень залишається оціночним й визначається із посиланням на Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень (далі – Правила), затверджених наказом МОЗ від 17 січня 1995 року. У вказаному нормативному акті тілесними ушкодженнями визнається порушення анатомічної цілісності тканин і органів та їх функцій.

Науковці у сфері кримінального права та медицини одностайні у визначенні тілесних ушкоджень як порушення анатомічної цілісності тканин, органів та їх функцій, включаючи однак до їх змісту різні деталізуючі ознаки в межах предмета дослідження кожної з наук.

Тому справедливим є положення про те, що потрібно все ж таки узгодити кримінально-правове та медичне визначення поняття «тілесне ушкодження», а саме: проаналізувати недоліки законодавства в сфері визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень. Також визначення поняття «тілесні ушкодження» має бути закріплене на рівні закону (і спеціального, що визначає критерії оцінки ступеня тяжкості тілесних

ушкоджень загалом, і кримінального), щоб забезпечити єдине цілісне розуміння цього терміна всіма зацікавленими суб'єктами.

Література

1. Навроцький В.О. Кримінальне право України. Особлива частина: Курс лекцій. - К., 2000. - 771 с.
2. Гураль Л. О. Поняття й види тілесних ушкоджень за кримінальним правом України/ Л. О. Гураль // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішнього справ. – 2017. – с. 141
3. Жалинський А. Є. Сучасне кримінальне право / А. Є. Жалинський. – М.: ТК Велби; Видавництво Проспект, 2006. – с. 380.
4. Познишев С. В. Особлива частина кримінального права / С. В. Познишев. – М., 1912. – с. 517.
5. Дубовець П. А. Відповідальність за тілесні ушкодження згідно з кримінальним правом / П. А. Дубовець. – М.: Юридична література, 1964. – 160 с.
6. Жукова В. К. Поняття тілесного пошкодження / В. К. Жукова // Вісник університету. Серія Право. – 1965. -- №4. – с. 42
7. Кримінальне право. Особлива частина / О. С. Стеблинська. – К.: Ін-т крим.-викон. служби, 2014. – 358 с.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри загальноправових дисциплін доцент, КНТЕУ Г. Л. Шведова

Сколота А. В.
студентка, 3 курс, 15 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВБИВСТВ ЗА ВІДСУТНОСТІ ТРУПА НА МІСЦІ ПОДІЇ

Криміногенна ситуація в Україні тривалий час залишається складною, насамперед це стосується високого рівня злочинів, спрямованих проти життя і здоров'я громадян. А отже, криміналістичні дослідження вбивств посідають особливе місце, оскільки їх предметом є питання методики розкриття й попередження злочинів проти життя.

У теорії криміналістики криміналістична характеристика описує основні, типові для досліджуваних злочинів ознаки і властивості найбільш важливих джерел доказової інформації, до яких ми відносимо:

предмет безпосереднього посягання, слідову картину в її широкій інтерпретації, спосіб вчинення злочину, особу злочинця і потерпілого і називаємо їх елементами криміналістичної характеристики [1, с. 447].

Криміналістична характеристика вбивств також являє собою поєднання відомостей про типові способи їх вчинення, обстановку, слідову картину, соціально-психологічну характеристику потерпілого і вбивці, зв'язки між злочинцем і жертвою. Концептуальною засадою запровадження категорії «криміналістична класифікація злочинів» є розуміння необхідності, з одного боку, здійснити її розмежування з кримінально-правовою класифікацією, а з іншого - забезпечити формування чіткої системи окремих криміналістичних методик.

Криміналістична характеристика вбивств відрізняється своєю специфікою, яка визначається способами вчинення і приховування злочину [2, с. 159-161].

Названі елементи криміналістичної характеристики взаємопов'язані та використовується при розслідуванні. Слідчий, встановлюючи один елемент (наприклад, спосіб), передбачає наявність певних слідів на місці події та інших фактичних даних, які необхідно виявити і отримати (зібрати). Одними із найскладніших є кримінальні провадження про вбивства із відсутністю трупа на місці події. Для криміналістичної характеристики вбивств за відсутності трупа важливу роль відіграє послідовність виявлення в ході розслідування даного типу вбивств [3 с. 121].

Відсутність трупа зазвичай пояснюється тим, що він або знищений, або прихований. Злочинці знищують трупи різними способами, в тому числі шляхом спалення або розчинення в будь-якій хімічно агресивній рідині, наприклад, концентрованому розчині каустичної соди.

Місця приховування трупів дуже різноманітні. Якщо злочинець живе в приватному будинку, труп може виявитися закопаним в підпіллі, сараї, хліві, саду, городі, на іншій ділянці присадибного господарства. Нерідко трупи заривають у землю на пустирі, у лісі, яру, закопують в мурашник, замурують в стіні новобудівлі, скидають в колодязь або колектор каналізаційної мережі, в ставок, озеро, річку, болото.

Аналіз кримінальних проваджень даної категорії дозволяє констатувати, що частіше знищуються трупи жінок-службовців, а потім робітників. Найбільше число вбивств здійснюють чоловіки (близько 93%, з них робітники приблизно 79%), як правило, у віці 30-45 років. Приблизно в 70% випадків вони були родичами, подружжям або

товаришами по службі убитих, перебували з ними в конфліктних відносинах. Серед причин, за якими здійснювалися ці вбивства, виступали помста за критику, побої, образа, припинення певної поведінки, усунення людини, що заважає, приховування іншого злочину, ревнощі тощо [4, с. 426]

Помічена закономірність, що в заяві про зникнення конкретної людини, яка подається особою, що спільно проживала (його родичем, членом сім'ї), зазвичай не міститься вказівки на вбивство як причину зникнення. У повідомленні ж особи, яка не проживала спільно зі зниклим, часто висловлюється думка про можливе вбивство, а іноді навіть називається передбачуваний зловмисник.

Слід підкреслити, що більшість вбивць у справах даної категорії не тільки знаходилися в близьких відносинах з потерпілим, а й чітко усвідомлювали, що цей зв'язок добре відомий їх знайомим. Після вбивства і вжиття заходів знищення або приховування трупа, така особа нерідко вигадує пояснення відсутності потерпілого: поїхав в іншу місцевість на роботу або до рідних; зник, щоб уникнути покарання, арешту; загубився як малолітня або психічно неповноцінна людина; помер природною смертю внаслідок хвороби або старості (наприклад, пішовши в ліс по гриби); поміщений на лікування в лікарню; загинув в результаті нещасного випадку тощо [2, 162-168].

Приховування трупа злочинцем, що не перебував у близьких відносинах з потерпілим, характерно для осіб, які вчинили вбивство у своїх оселях або на робочому місці (котельня, сторожка тощо). [5]

Підсумовуючи викладене, можемо дійти до висновків, що розкрити вбивство за провадженням, розпочатим у зв'язку зі зникненням потерпілого, вельми складно, так як на початку розслідування, як правило, немає прямих доказів, що свідчать про вчинення злочину. У цих випадках відсутні такі джерела відомостей, як огляд місця події і трупа, які іноді відразу визначають подальший хід досудового розслідування.

Особа, яка вчинила вбивство, вживає активних заходів до знищення слідів злочину, а іноді і трупа, майстерно спрямовуючи розслідування на хибний шлях. У результаті у слідчого немає абсолютної впевненості в тому, що зниклий був убитий. Тому на початковій стадії слідства у такому провадженні вирішальне значення для розкриття злочину набуває з'ясування місця можливого вчинення злочину, а потім – організація і проведення там ретельного обшуку і

огляду з використанням допомоги фахівців і застосуванням науково-технічних засобів.

Література

1. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник. - К.: Кондор, 2005. - 588 с.
2. Коновалова В.Е. Убийство: искусство расследования: монография / В.Е. Коновалова. Изд. 2-е доп. и перераб. – Х.: Юрайт, 2013. – 320 с.
3. Слідча практика України. — Вип. 5. — Х.: Східно-регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2007. — 168 с.
4. Настільна книга слідчого: [Наук.-практ. видання для слідчих і дізнавачів] / М.І. Панов, В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова та ін. — 2-ге вид., перероб. і доп. – К: Вид. Дім «Ін Юре», 2007. – 728 с.
5. Снігерьев О.П., Колошко І.М., Матвійчук В.В., Васеха І.Е. Попередження та розкриття навмисних вбивств: Навчально-практичний посібник. - К.: НВТ «Правник» - НАВСУ, 1998. - 67 с.

Науковий керівник: к. ю.н., доцент кафедри загальноправових дисциплін КНТЕУ Давиденко В.С.

Чумаченко А.Є., студентка, II курс, 7 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ В СУСПІЛЬСТВІ

З кожним днем на вулиці зростає кількість дітей, які займаються жебракуванням. На це їх підштовхують дорослі, які використовують різні методи примусу для власного збагачення. Чи є законним такі діяння і чи передбачене в діючому законодавстві відповідальність для осіб, які використовують малолітніх дітей до заняття жебрацтва?

У Кримінальному кодексі України (далі КК України) міститься норма, яка встановлює відповідальність за такі дії, а саме, стаття 150-1 КК України «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом». У частині третій статті 150-1 КК України згадується стаття 304 КК України «втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність», але нас цікавить частина 1 статті 304 КК України

«втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність, у пияцтво, у заняття жебрацтвом, азартними іграми» [1].

На практиці особливої уваги потребує питання розмежування злочинного діяння, що полягає у використанні малолітньої дитини для заняття жебрацтвом (ст. 150-1 КК України), та втягненні її у жебрацтво (ч. 1 ст. 304 КК України). Більшістю вітчизняних вчених із метою відмежування названих кримінально караних діянь пропонується в першому випадку розуміти під ним умисне схиляння дитини до випрошування грошей чи інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб, що передбачає вчинення дитиною свідомих активних дій. У другому ж випадку дитина, яку особа втягує в заняття жебрацтвом, розглядається цією особою не як людина, а як корисна річ, що своїм видом спонукає інших осіб до безоплатної передачі певних матеріальних цінностей.

Принципова відмінність між поняттями «втягнення» та «використання» полягає в наступному. «Втягнення» – це схиляння дитини до злочину або іншої негативної девіації, тобто здійснення дитиною активної протиправної або аморальної дії (крадіжки, шахрайства, вживання спиртних напоїв, жебракування). «Використання», у свою чергу, означає сприйняття злочинцем дитини не як людини, а як корисної для нього речі, що своїм видом спонукує інших осіб до безоплатної передачі певних матеріальних цінностей (грошей, продуктів та ін.). Отже, у цьому розумінні дитина є знаряддям вчинення антигромадських дій, будучи одночасно беззахисною жертвою правопорушника [2].

Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом (ст. 150-1 КК) слід відмежовувати від втягнення дитини в заняття жебрацтвом, передбаченого ч. 1 ст. 304 КК України, за такими ознаками.

По-перше, таке втягнення не означає використання дитини самою особою, що втягує.

По-друге, для втягування не є характерною мета отримання прибутку.

По-третє, не можна кваліфікувати як втягнення в заняття жебрацтвом дитину-немовля або іншу дитину, яка не усвідомлює факту втягнення, а також випадки залучення малолітнього до жебрацтва шляхом обману [3].

Все більшого поширення набирає використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом, тому правоохоронні органи розробили

для себе певну характеристику доказування цих злочинів. В характеристику входять наступні положення:

- при розслідуванні використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом особливу увагу слід приділяти встановленню такої складової частини події цього злочину, як час його вчинення. Тенденційні сплески переважають у ранкові години (8.00-10.00 год.) та вечірні години (17.00-20.00 год.). Особливо часто даний різновид злочину вчиняється у вихідні та святкові дні;

- суб'єкт злочину, передбаченого ч. 1 ст. 150-1 КК України, є спеціальним: батьки (як правило матері) або особи, які їх замінюють. Як правило, такі особи ніде не працюють та негативно характеризуються за місцем свого проживання;

- особливістю суб'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 150-1 КК України, є вчинення його тільки з прямим умислом;

- механізм завдання шкоди суспільним відносинам, які забезпечують нормальний фізичний та моральний розвиток дитини, може бути зовнішній (іншими особами) та внутрішній (батьками), який характеризується більш високим ступенем суспільної небезпеки;

- дійове каяття часто має місце при звільненні від кримінальної відповідальності за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом;

- гроші, цінності та інше майно, які підлягають спеціальній конфіскації, одержані внаслідок вчинення кримінального правопорушення та/або є доходами від такого майна, виступають обставиною, яка підлягає обов'язковому доказуванню та особливо характерна при вчиненні даного кримінального правопорушення;

- потерпілим від розглядуваного кримінального правопорушення завжди є малолітня дитина (у віці до 14 років) із властивими їй віковими, психологічними, фізіологічними, фізичними, а часто і психічними особливостями, які завжди необхідно враховувати в процесі доказування.

Отже, дитина як особливий суб'єкт суспільних відносин завжди потребуватиме особливої уваги та належного, у першу чергу правового, забезпечення охорони своїх прав, а тому дослідження, спрямовані на удосконалення законодавства, завжди будуть актуальними та практично значущими. В зв'язку з цим безпековий вимір кримінально-правового

регулювання та охорони волі, честі, гідності людини в суспільстві залишається одним з актуальних питань в Україні.

Література

1. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

2. Гацелюк. В. О. Кримінальна відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом: історія трансформації законодавчої ініціативи / В. О. Гацелюк // Боротьба з правопорушеннями у молодіжному середовищі: вітчизняний та міжнародний досвід : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 2 червня 2010 р. – Донецьк, 2010. – С. 53–57.

3. Вісник Кримінологічної асоціації України № 3 (11) : збірник наукових праць [редкол. О. М. Бандурка (голов. ред.) та ін.] / К.О.Черевко //окремі питання кримінально-правової характеристики злочину, передбаченого статтею 1501 Кримінального Кодексу України. – харків : Хнувс, 2015. – 264 с.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри загальноправових дисциплін КНТЕУ Г. Л. Шведова.

Шульга В.А., студентка, 3 курс, 16 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м.Київ

СИСТЕМА ОПИСУ ОЗНАК ЗОВНІШНОСТІ ЛЮДИНИ

Необхідність у встановленні особи виникає у процесі проведення багатьох оперативних і слідчих розшукових дій, зокрема розшуку і затримання осіб, які переходять від слідства та суду, або таких, які втекли з кримінально-виконавчих установ; під час освідування і пред'явлення для впізнання; перевірки за обліками безвісти зниклих і невідомих трупів; перевірки документів підозрюваної особи;

експертного встановлення тотожності особи, зображеної на двох та більше фотознімках[1, с.78].

Габітологія (або габітоскопія) — галузь криміналістичної техніки, що включає систему теоретичних положень про зовнішні ознаки людини та сукупність методів і науково-технічних засобів, які забезпечують збирання, дослідження і використання цих ознак для ототожнення особи.

Ідентифікованою за ознаками зовнішності є особа, яка перевіряється (розшукувана особа). Це може бути підозрюваний, обвинувачений, підсудний, засуджений. Ідентифікуючими об'єктами виступають: 1) мисленнєвий образ зовнішнього вигляду, який зафіксований у пам'яті свідка, потерпілого, іншої особи; при цьому ототожнення здійснюється шляхом пред'явлення для впізнання; 2) матеріальна фіксація зовнішнього вигляду людини на фотознімку або відеоплівці; 3) словесний опис зовнішності людини з використанням спеціальної термінології (наприклад, у криміналістичному обліку розшукуваної особи) чи в довільній формі (під час допиту потерпілого); 4) останки людини (труп, частини розчленованого трупа, череп)[2, с.56].

Ознаки зовнішності - найхарактерніші риси зовнішності людини або окремих її елементів. Вони поділяються на анатомічні, функціональні, особливі прикмети, прикмети одягу тощо[3, с.33, 73, 74, 11-112].

Анатомічні ознаки - відображають зовнішність людини в цілому та окремих її частин (елементів), їхні розміри, форму, положення та інші параметри[1, с.90].

Функціональні ознаки - ознаки у вигляді звичних для людини рухів і положень тіла та окремих його елементів (наприклад, особливості ходи, жестикуляції, міміки, а також мовні особливості)[1, с.90].

Спеціальну групу анатомічних і функціональних ознак становлять особливі прикмети, ознаки, які рідко трапляються і є відхиленнями від нормальної морфологічної будови (аномалії). Вони можуть бути вродженими або набутими протягом життя, зокрема з волі людини (татування, пластичні операції). До анатомічних особливих прикмет належать родимі плями, бородавки, шрами, а також татування. Функціональними особливими прикметами є манера тримати голову сильно закинутою назад або сильно опущеною, розмахування тільки

однією рукою при ходьбі, кульгавість, а також кліпання повік, смикання голови тощо[1, с.92].

В описі зовнішніх ознак людини з метою її розшуку, впізнання та реєстрації працівникам правоохоронних органів необхідно дотримуватися спеціальних правил, які входять до методики, що має назву словесний портрет. Словесний портрет - криміналістичний метод опису зовнішності людини з використанням єдиних термінів, який здійснюється за певною системою з метою кримінальної реєстрації, розшуку та ототожнення живих осіб і трупів[3, с.168-170].

Для успішного використання словесного портрета у своїй практичній роботі працівникам правоохоронних органів необхідно: знати назву окремих частин тіла, голови, обличчя, а також частин одягу та взуття; дотримуватися правил і послідовності опису зовнішніх ознак особи; вдало обрати з-поміж зовнішніх ознак найхарактерніші, тобто такі, які рідко трапляються і дозволяють вирізнити конкретну особу серед інших [3, с.168-170].

В описі зовнішності людини за методикою словесного портрета необхідно дотримуватися певних правил, зокрема складати опис у певній послідовності за принципом «відзагального до часткового (конкретного)». Спершу дається характеристика анатомічних ознак (стать, вік, тип обличчя, форма голови та її окремих частин), а потім – функціональних ознак та особливих прикмет.

Для характеристики зовнішності людини необхідно використовувати спеціальну термінологію. Це сприяє більш точному та однозначному опису. Анатомічні ознаки повинні бути описані з двох положень: спереду - анфас і збоку - профіль. При цьому щодо кожної ознаки відзначаються величина (розмір), форма (контур), положення, колір та особливості[3, с.34-36]. Перед описом анатомічних ознак насамперед слід дати загальну характеристику людини: стать, вік, національність (тип обличчя).

Література

1. Р.І. Благута, Р. Сибірна, В.М. Бараняк та ін.. Кримінальний процес. Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2012. – 496 с.
2. В. Ю. Шепітько. – Кримінальний процес. 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. – 728 с.
3. Слинько С.В. Розыск, признаковнешности человека.; Под ред.Н.М. Халина. – Харьков: Арсис, 1998. – 256с.

Науковий керівник, к.ю.н., доцент кафедри загальноправових дисциплін КНТЕУ Давиденко В.С.

Юрченко З-Н. А., студентка, 3 курс, 15 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м.Київ

ТАКТИКА ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНОВОГО ПРИ ПОСИЛАННІ НА АЛІБІ

Тактика – це розділ науки криміналістики, який являє собою систему принципів і розроблених на їх основі тактичних прийомів збирання і дослідження доказів на досудовому і судовому слідстві для розслідування і попередження злочинів[1, с.269]. Існує ціла низка тактичних прийомів, проте ми хочемо звернути увагу саме на тактичні особливості допиту у ході якого допитуваною особою заявлено про алібі.

Допит займає 25% усього робочого часу слідчого, а також є найбільш поширеним методом збирання доказів. Допит – це досудова, слідча і судова дія, в ході якої орган розслідування або суд одержують інформацію від допитуваного про обставини, що мають значення для встановлення істини в справі. [1, с.358]

На сьогоднішній день термін «алібі» не закріплений в українському законодавстві, проте широко використовується в криміналістичній практиці. Серед підозрюваних і обвинувачених, що заперечують свою причетність до злочину, посилення на алібі, наприклад, на вигадані або дійсні, але зміщені у часі факти, є поширеним явищем.

Алібі – це факт знаходження обвинуваченого або підозрюваного поза місцем вчинення злочину в момент, зафіксований як час злочину [2, с.245]. Схожої точки зору дотримується і В.Ю.Шепітько, який також зазначає, що алібі, це обставина, що виключає перебування підозрюваного на місці злочину в момент його вчинення. Водночас перевірка алібі необхідна, незалежно від того, чи заявив про це сам підозрюваний, чи про це стало відомо іншим способом [3, с.12].

Протягом багатьох десятиліть вчені-криміналісти неодноразово відзначали, що одним з найпоширеніших способів ухилення від відповідальності йодночасно прийомом протидії розслідуванню є висунення на допиті підозрюваним чи звинуваченим надуманого алібі, тобто такого, що не відповідає істині твердження про власну невинність зв'язку значебно перебуванням у момент вчинення злочину в іншому місці.

Допит підозрюваного, який заявив про алібі проводиться наступним чином. Підозрюваного докладно допитують щодо обставин, пов'язаних з його алібі. Якщо, незважаючи на значний проміжок часу, що відокремлює допит від злочину, він послідовно і докладно описує те, що робив протягом дня, коли вчинено злочин, це повинно насторожити слідчого, адже людина не в змозі запам'ятати докладно всі обставини свого життя. Запам'ятовуються лише найбільш яскраві та незвичайні події. І так як вчинений злочин відноситься до розряду незвичайної діяльності, він запам'ятовується виключно добре. Беручи до уваги бажання підозрюваного утримати в пам'яті обставини злочину і підготувати алібі, стає зрозуміло, чому так яскраво описуються ним події того дня.

З метою викриття підозрюваного можна використовувати і такий тактичний прийом. Перш за все, деталізовано фіксуються його свідчення про день, коли стався злочин. Ця частина протоколу дається на підпис підозрюваному. Потім пропонується детально описати, як він провів один із попередніх або наступних днів за днем злочину. Показання підозрюваного з цього питання будуть менш докладними і певними. Після цього слідчий запитує, чим пояснити, що певний день він запам'ятав найбільш детально, а як провів дні, що пройшли нещодавно, не пам'ятає. Використання цього прийому дозволяє встановити хибність алібі. Потім слід негайно допитати осіб, названих підозрюваним, свідчення яких можуть підтвердити або спростувати його алібі[4, с.37].

Безпосередньо перед допитом слідчий повинен усвідомити, про які факти поки що недоцільно допитувати підозрюваного, щодо яких подробиць слід залишити його тимчасово в невіданні. Це в більшості випадків сприяє викриттю допитуваного у брехні. Така тактика допиту сприяє тому, що підозрюваний, який учинив кілька злочинів, може розповісти про ті, які ще не відомі слідчому[5, с.72].

Щодо способів перевірки алібі. За рекомендаціями М.В. Салтевського можна застосувати наступні:

- докладний допит за всіма обставинами заявленого алібі і ретельна фіксація показань;
- повторне звернення до обставин, що вже були виявлені в процесі допиту;
- використання непроінформованості особи про факти, що згідно з алібі повинні бути їй відомі;
- пред'явлення доказів, що спростовують показання допитуваного, оголошення показань інших осіб;
- спростування логічних і хронологічних суперечностей у показаннях;
- виявлення і використання «злочинної проінформованості», тобто фактів і обставин, які може знати тільки особа, яка вчинила злочин [1, с.365–366].

Отже, особливості допиту підозрюваного чи обвинуваченого є невід'ємною частиною криміналістичної тактики, оскільки навіть при наявності достатньої кількості доказів проти нього, слід прагнути до того, щоб отримати від такої особи правдиві та вичерпні свідчення. Що стосується алібі, то на нашу думку в законодавстві слід приділити більшу увагу цьому явищу, так як воно часто зустрічається в криміналістичній практиці і потребує спеціальних знань від особи, що проводить допит.

Література

1. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі) : Підручник. – К.: Кондор, Київ, 2005. 588 с.
2. Філіппов А.Г., Волинський А.Ф. Криміналістика: Підручник для вищих навчальних закладів. – К.: Спарк, М., 1998. 245 с.
3. Шепітько В.Ю. Криміналістика: Слов. Термінів – К.: Концерн «Видавничий Дім, Ін Юре», 2004. 264с.
4. Ароцкер Л.Є. Про співвідношення процесуальних, тактичних і етичних начал в слідчих діях. 2002. 54с.
5. Станкевич І.С. Форми та методи допомоги прокурора-криміналіста слідчим при розслідуванні вбивств і згвалтувань // Слідча практика. Вип. 149. М., 1986. С. 71-75.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри загальноправових дисциплін КНТЕУ, м.Київ, Давиденко В. С.

Ященко Д. О., студентка, 3 курс, 1бгрупа,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м.Київ.

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ЛЮДИНИ НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ

Гарантія є головним засобом захисту прав і свобод людини. Перш за все, гарантії є процесуально закріплені у Конституції України, міжнародних договорах, законах України та в інших нормативно-правових актах. Необхідно підкреслити, що право людини і громадянина на судовий захист відноситься до громадянських прав. Це право надається для гарантування не лише захисту та охорони від протиправних посягань суб'єктів, але і держави також.

Погорілко В.Ф, дає визначення юридичній гарантії – це надання державою формальної (юридичної) загальнообов'язковості тим умовам, які необхідні для того, щоб кожна людина могла скористатися своїми конституційними правами і свободами. Юридичні гарантії встановлюються державою в Конституції та нормах чинного законодавства. Їх метою є реальне забезпечення правовими засобами максимального здійснення, охорони й захисту конституційних прав і свобод громадян [1,с.733].

Статтею 55 Конституції України встановлено, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом.Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, посадових осіб, гарантується право звернутись із скаргою до Конституційного Суду України з підстав, установлених Конституцією, та у порядку, визначеному законом. Кожен має право після використання всіх національних засобів юридичного захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна [2]. Отже, головним завданням держави є надання повного та неупередженого судового захисту будь-якої особи.

У суспільному житті реалізація прав і свобод забезпечується правовими гарантіями, що є правовими засобами та способами, за допомогою яких реалізуються, охороняються, захищаються права й свободи громадян, поновлюються їх порушені права.

Значення правових гарантій визначається тим, що вони створюють необхідні юридичні умови для перетворення закріплених у законодавстві прав і свобод людини та громадянина з можливостей на реальність. Отже, головною функцією встановлення процесуальних гарантій на судовий захист є створення та забезпечення засобами юридичного впливу для здійснення та надання захисту, охорони прав та законних інтересів громадян.

Остафійчук Г.В досліджуючи у своїй роботі питання гарантій забезпечення прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження, зазначив, що конституційні права та свободи, які належать людині від народження, є основними структурними елементами конституційного статусу особи [3, с. 11]. Ми погоджуємося із думкою науковця, адже надання судового захисту кожному, хто потребує є основним та чільним обов'язком держави перед громадянином.

На нашу думку, судова форма захисту є найефективнішою та досконалою формою захисту прав, свобод та законних інтересів суб'єктів правовідносин. Кожна особа, яка вважає, що її права та інтереси були порушені неправомірними діями може звернутися до суду з метою припинення та поновлення порушеного права.

Дуже важливим є те, що кожен має право звернутися за захистом своїх прав і свобод до позасудових суб'єктів, уповноважених захищати конституційні права і свободи людини і громадянина. В Україні для цього існує спеціально створений орган - Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, порядок діяльності якого визначається Законом України "Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини" від 23 грудня 1997 р. У разі, коли національні позасудові засоби захисту прав людини вичерпано, особа має гарантоване Конституцією України право звернутися до міжнародних правозахисних організацій.

Бакірова І.О, наголошує, що сьогодні правова система України знаходиться в стані кардинальної реформи з метою побудови демократичної, соціальної та правової держави. Фундаментальним принципом такої побудови повинен стати принцип всебічного захисту прав і свобод людини. Головним органом, що забезпечує захист гарантованих Конституцією та законами України прав і свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства і держави, є суд. На забезпечення ефективного захисту прав

та свобод людини направлені норми Конституції про розповсюдження юрисдикції судів на всі правовідносини, які виникають у державі[4].

Ми підтримуємо думку автора, але для реалізації гарантій судового захисту необхідно створити такі умови, щоб кожен міг скористатися своїм конституційним правом. Необхідно пропагувати та поширювати ту інформацію, що становить соціальну, політичну та юридичну цінність для суспільства. Також, важливим є дотримання та забезпечення виконання права щодо захисту особи, і тому, необхідно керуватися принципами судового захисту громадян, а саме: юридичною рівністю всіх перед законом та неупередженістю суду у розгляді справ.

З проголошенням України незалежною державою право кожного на судовий захист стало одним із фундаментальних прав людини, гарантованих у конституційному порядку. Закріплене в конституціях більшості розвинутих держав, воно посідає чільне місце в структурі конституційно-правового статусу людини та є необхідним фактором [5,с.19-21].

Підводячи підсумок, можна зазначити, що гарантії судового захисту носять диспозитивний характер у тому випадку, коли чийсь право було порушене, то особа може сама обирати: звернутися або не звернутися до суду. Кожен має право на оскарження судового рішення у судах вищих інстанцій та право вимоги від суду розгляду і вирішення справи згідно чинного законодавства. Закріплення в основному законодавчому акті та законах України, зазначених положень є, проте не завжди вони виконуються в судах.

Література:

1. Погорілко В.Ф. Конституційне право України: Навч. Видання. – Київ. – Наукова думка, 2003. – С. 733.
2. Кримінальний кодекс України. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
3. Кримінально-процесуальний кодекс України. [Електронний ресурс].- Режим доступу: file:///C:/Users/User/Downloads/Nash_p_2015_5_15.pdf
4. Про національну поліцію: Закон України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.minjust.gov.ua/8158>

5. Аракелян М. Забезпечення конституційного права людини на захист прав і свобод судом // Право України. – 2006. - № 3. – С. 19-21.

Науковий керівник: к. ю. н. доцент кафедри загальноправових дисциплін КНТЕУ Давиденко В. С.

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 5 ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ ВІДНОСИН

Керівник: Гончаренко О.М., к.ю.н., доц.
Секретар: Бабаджанян Г.Б., ФМТП, I курс ОС «магістр»,
6 група

Бабаджанян Г.Б., I курс, 6м група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕМОНТАЖУ ТИМЧАСОВИХ СПОРУД

На сьогодні діючим законодавством не достатньо чітко висвітлені питання порядку розміщення, перенесення та демонтажу тимчасових торгових споруд (далі - ТС), не сформовані вимоги до суб'єктів підприємницької діяльності щодо утримання та їх зовнішнього вигляду. Відсутність єдиного порядку розміщення ТС, часта зміна нормативних актів у галузях землевпорядкування, будівництва та містобудування призводять до гальмування розвитку малого та середнього бізнесу.

Якщо дана проблема не буде вирішена, це може негативно вплинути як на благоустрій міста та утримання в належному стані території, так і на розвиток економіки міста в цілому.

Наразі залишається велика кількість випадків незаконного розміщення тимчасових споруд. Так, за даними прокуратури тільки у місті Києві налічується понад 15 тис. тимчасових споруд, встановлених без будь-яких дозвільних документів або ж за підробленими дозволами [7].

Самочинне розміщення тимчасових споруд може становити значну суспільну небезпеку, адже відсутність у їх власників необхідних дозволів пояснюється тим, що споруду розташовано з порушенням архітектурних, протипожежних та інших норм.

Більшість таких споруд розміщуються у санітарних зонах, зонах проходження інженерних мереж та комунікацій, зелених зонах міст тощо. Це є грубим порушенням законодавства і значно погіршує загальний благоустрій міста, його екологічний стан та санітарну безпеку, а інколи навіть підвищує вірогідність техногенних аварій.

На виконання частини четвертої статті 28 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України затверджено Порядок розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності (далі – Порядок). Пункт 2.30 Порядку встановлює, що у разі закінчення строку дії, анулювання паспорта прив'язки, самовільного встановлення тимчасової споруди така тимчасова споруда підлягає демонтажу.

Відповідно до пункту 5 частини 1 статті 16 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» на об'єктах благоустрою забороняється самовільно встановлювати об'єкти зовнішньої реклами, торговельні лотки, павільйони, кіоски тощо.

Разом з тим, порядок демонтажу тимчасових споруд на законодавчому рівні не врегульовано та уніфіковано. Порядок демонтажу ТС зазвичай врегульовується нормативними актами місцевих органів влади, що в свою чергу не сприяє уніфікації та однакового застосування норм щодо демонтажу.

Нормами частин 1, 2 статті 4 Європейської хартії місцевого самоврядування, що ратифікована Законом України «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування», головні повноваження і функції органів місцевого самоврядування визначаються Конституцією або законом. Однак це положення не перешкоджає наділенню органів місцевого самоврядування повноваженнями і функціями для спеціальних цілей відповідно до закону. Органи місцевого самоврядування в межах закону мають повне право вільно вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене із сфери їхньої компетенції і вирішення якого не доручене жодному іншому органу [1], [4].

Відповідно до законодавства, цей обов'язок покладається на посадову особу органу державного архітектурно-будівельного

контролю, котрий виявляє факт самочинного будівництва та відхилення від будівельних норм. При цьому особі видається припис про усунення порушень вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм, державних стандартів і правил з визначенням строку для добровільного виконання припису.

У разі якщо особа в установлений строк добровільно не виконала вимоги, встановлені у приписі, орган державного архітектурно-будівельного контролю подає позов до суду про знесення самочинно збудованого об'єкта та компенсацію витрат, пов'язаних з таким знесенням. Тільки за рішенням суду, самочинно збудований об'єкт підлягає знесенню з компенсацією витрат, пов'язаних із знесенням об'єкта, за рахунок особи, яка здійснила (здійснює) таке самочинне будівництво [5].

В ст. 96 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП), яка передбачає відповідальність за порушення вимог законодавства, будівельних норм, державних стандартів, і правил під час будівництва [2]. Штрафи передбачені КУпАП, вважаю є надто малими, щоб спонукати утримуватися від правопорушення. Зважаючи на це, невеликий розмір штрафу не створює значних ускладнень для правопорушників, що і стало одним з факторів, які призвели до їх зростання. А також дана норма потребує доповнення, адже ніяким чином не врегульовано питання порядку та механізмів демонтажу ТС, тому певним чином це є «прогалиною» у законодавстві.

Отже, враховуючи вищезазначене, стає зрозумілим, що необхідно доповнити чинне законодавство та визначити уніфіковану процедуру демонтажу в Законі України «Про благоустрій населених пунктів». В КУпАП визначити окремий вид складу адміністративного правопорушення - демонтаж ТС як, під яким розуміється самовільне розміщення тимчасових споруд на території об'єкта благоустрою населеного пункту, та посилити адміністративну відповідальність. Розгляд справ щодо вказаного вище складу правопорушення можна покласти на адміністративні комісії при виконавчих органах міських, сільських, селищних рад.

Література

1. Європейська хартія місцевого самоврядування.1985. Ст.1, 2, 4. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 10. Ст. 151. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

3. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності». Відомості Верховної Ради України. 2011. № 34. Ст. 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>.

4. Закон України «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування». Відомості Верховної Ради України. 1997. № 38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80>.

5. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження 6. Порядку розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності». 2011. №244. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1330-11>

7. Постанова Волочиського районного суду від 11.03.2016 у справі під № 671/1346/15. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56384019>

8. Відомості з Єдиного державного веб-порталу відкритих даних. 2019. URL: https://data.gov.ua/organization/54c19e1f-1697-4045-9d57-252f85b82ba2?res_format=.xlsx

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ Микитенко Л.А.

Бабаджанян Г.Б., I курс, 6 м група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ

На даний момент Україна активно розвивається в напрямку інтеграції до ЄС, а тому інвестування в банківський сектор економіки відіграє важливе місце у розвитку держави в цілому.

В сучасних умовах інвестиції виступають найважливішим джерелом структурних зрушень в економіці, вони забезпечують технічний прогрес, підвищують якісні показники господарської діяльності на мікро- і макрорівнях. Активізація інвестиційного процесу є

одним із найбільш дієвих механізмів соціально-економічних перетворень.

Вивчення інвестицій в банківській системі та її функціонування нині для України відіграє особливу роль. В умовах нестабільності, яка викликана фінансовою кризою, економічною та військовою ситуацією, Україна повинна підготувати і реалізувати комплекс заходів, спрямованих на консолідацію інвестиційно-фінансових ресурсів, продовжити розпочаті фундаментальні реформи для інтеграції країни та її подальший розвиток. Адже розв'язання проблем економіки шляхом розвитку інвестиційної діяльності залежить від ефективності діяльності банківської системи, в тому числі інвестиційних банків.

У законодавстві України термін «інвестиція» вживається у таких значеннях:

- інвестиція як внесок інвестора в об'єкт інвестиційної діяльності. Згідно зі ст. 1 Закону України від 18 вересня 1991 р. «Про інвестиційну діяльність інвестиціями є усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект. Це визначення було дослівно запозичене вітчизняним законодавцем з Основ законодавства про інвестиційну діяльність, прийнятих Верховною Радою СРСР 10 грудня 1990 р [1].

- інвестиція як актив, набутий інвестором в результаті вкладення цінностей в об'єкт інвестиційної діяльності. У Законі «Про інвестиційну діяльність» активам, набутих інвестором, відповідає термін «об'єкти інвестиційної діяльності» [1].

- інвестиція як операція інвестора з вкладення цінностей в об'єкт інвестиційної діяльності. Бачення інвестиції як операції присутнє і в законах «Про інвестиційну діяльність» та «Про режим іноземного інвестування» – лише в такому розумінні мають сенс вирази «здійснення інвестицій», «об'єкти і результати інвестицій», «форми здійснення іноземних інвестицій», «регулювання іноземних інвестицій». Інвестицію як операцію (у цьому випадку – валютну, не обов'язково господарську) визначають нормативноправові акти Національного банку України [5, с. 24-26].

Банківські інвестиції мають власний економічний зміст. Інвестиційну діяльність банку в мікроекономічному аспекті – з точки зору банку як економічного суб'єкта – можна розглядати як діяльність, в процесі якої банк виступає в якості інвестора, вкладаючи свої ресурси на певний строк в створення чи придбання реальних фінансових активів з метою одержання прямих і опосередкованих доходів [4].

На думку, М. Ковбасюка банківські інвестиції поділяються на:

1) інвестиції у власну діяльність. Це, насамперед, інвестиції у власні основні фонди та інші вкладення, які збільшують вартість власних активів банків;

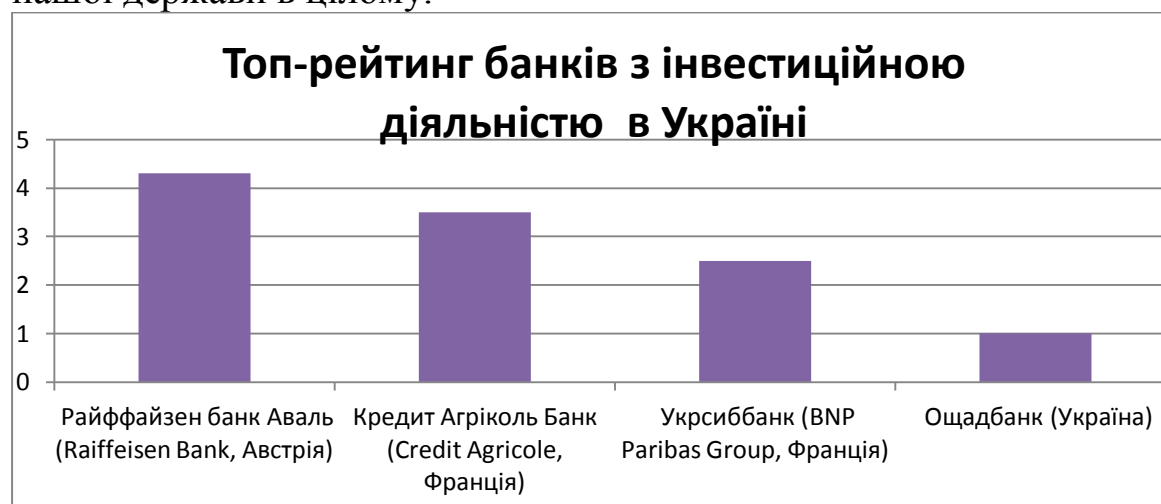
2) інвестиції в інші види діяльності. Ці інвестиції здійснюються:

– за рахунок коштів банку (спрямовуються на створення підприємств чи участь у їх діяльності (крім купівлі акцій), які, передусім, є елементами інфраструктури банківської діяльності);

– за рахунок кредитних ресурсів (кредитування клієнтів банку на інвестиційні потреби здійснюється як за рахунок кредитних ресурсів, залучених власними силами банку, так і за рахунок обслуговування цільових кредитних ресурсів на інвестиційні цілі зовнішнього походження) [2, с. 336].

Характеризуючи сучасний стан інвестиційної діяльності банків України, можна відзначити, що основною формою їхніх інвестицій є фінансові інвестиції та вкладення капіталу у придбання нематеріальних активів [6].

Відповідно до власного дослідження, три із чотирьох найбільших банків України є банками з іноземними інвестиціями, їх діяльність можна вважати як одну з основних, що впливає на банківську систему нашої держави в цілому.

Згідно з дослідженнями М. Руденка, особливістю української банківської інвестиційної діяльності є те, що банки у своїй більшості недостатньо інвестують реальний сектор економіки, що значною мірою зумовлено відсутністю реальних структурних перетворень у вітчизняній економіці та високими кредитними ризиками [3, с. 119-124].

Проте низка чинників стримує розвиток інвестиційної діяльності банківських установ в Україні, а саме:

- обмежений обсяг ресурсів для проведення інвестиційних операцій та їхня висока вартість;
- невідповідність термінів ресурсної бази та інвестиційних проектів (на сьогодні значну частку у структурі пасивів банку становлять короткострокові ресурси, тоді як для здійснення інвестицій потрібні довгострокові ресурси);
- значний рівень ризиків інвестування для банків (нестабільність стану національної економіки не дозволяє прогнозувати результат реалізації інвестиційних проектів підприємствами і, відповідно, рівень рентабельності інвестованих ресурсів);
- недовіра до банків з боку клієнтів;
- відсутність дієвих механізмів стимулювання з боку держави.

Тому важливо залучити інвестиційний потенціал вітчизняних банків для задоволення потреб економіки і розширення меж їхньої діяльності.

Підводячи підсумок слід наголосити, що інвестиції в банківській системі є невід'ємною складовою фінансової системи і тому її стабільність та надійність є вирішальною умовою економічної безпеки країни в цілому.

Дослідження сучасного стану функціонування інвестиційної діяльності в банківській системі України показало, що на даний момент вона перебуває у стані затяжної кризи, і це визначається системою факторів, основними серед яких є: військово-політична нестабільність, нестабільність стану національної економіки, зниження довіри населення до банківського сектору та сектору інвестицій, що пропонують його суб'єкти, проблемам довіри між банками та клієнтами тощо.

Література

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 р. № 40-IV. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 36. с. 266.
2. Ковбасюк М. Р. Економічний аналіз діяльності комерційних банків і підприємств. К.: Вид. дім «Скарби» 2001. 336 с.
3. Руденко М. О. Аналіз діяльності банків України у сфері фінансових інвестицій . М. О. Руденко . Регіональна економіка. 2008. № 4. с. 119–124.
4. Стечишин Т.О. «Роль банківських установ України в інвестиційній діяльності держави» URL:

<http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/26443/1/%D0%A1%D0%A2%D0%95%D0%A7%D0%98%D0%A8%D0%98%D0%9D.pdf>

5. Поєдинок В.В. Правове регулювання інвестиційної діяльності: теоретичні проблеми : монографія. В.В. Поєдинок. Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2013. 480 с.

6. Пурій Г.М. «Сучасний стан та подальший розвиток банківської системи України» URL: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1703/17pgmbsu.pdf>

**Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ
Тищенко Ю.В.**

Баришев Я.Ю., І курс, 7м група
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

З розвитком інформаційних технологій зокрема мережі Інтернет, світ, в тому числі і бізнес, поступово освоїв віртуальний простір та знайшов способи і можливості як монетизувати свою діяльність, знизити витрати та збільшити свою ефективність.

Електронний бізнес стрімко розвивається впродовж останніх десятиліть, але особливу увагу в Україні привернув відносно недавно.

В вузькому розумінні електронна комерція (e-commerce) - це торгівля через Інтернет. В широкому розумінні - це ведення бізнесу в глобальних мережах.

Якщо розглядати електронну комерцію як складову частину цифрової економіки, то доцільним буде скористатись наступним визначенням.

Електронна комерція (E-commerce) - це сфера цифрової економіки, що включає всі фінансові та торгові транзакції, що проводяться за допомогою комп'ютерних мереж, та бізнес-процеси, пов'язані з проведенням цих транзакцій.

До електронної комерції відносять електронний обмін інформацією (Electronic Data Interchange, EDI), електронний рух капіталу (Electronic Funds Transfer, EFS), електронну торгівлю (E-Trade), електронні гроші (E-Cash), електронний маркетинг (E-Marketing),

електронний банкінг (E-Banking), електронні страхові послуги (E-Insurance), тощо.

Використовуючи американську методологію дослідження електронної комерції, то до електронної комерції слід відносити лише дві галузі: B2B (Busines-to-Busines) та B2C (Busines-to-Consumer). Європейські дослідники виокремлюють ще дві галузі: B2A (Busines-to-Administrarion) та C2A (Consumer-to-Administration). З точки зору української методології ці галузі відносяться до поняття електронного бізнесу, що ширше за електронну комерцію [1].

Величезна кількість компаній у всьому світі бачать в Інтернеті великий комерційний потенціал та можливість переходу свого бізнесу на якісно новий рівень.

Одне з найважливіших завдань сучасної електронної комерції - заміна традиційного механізму торгівлі між підприємствами. При цьому передбачається, що клієнт попередньо вибирає товар, а з допомогою Інтернету проводиться операція продажу.

Щоб краще зрозуміти механізм електронної комерції, розглянемо її головні функції:

- 1) реклама - спосіб привернути увагу споживачів до певного сайту;
- 2) демонстрація товару - показ продукції засобами Інтернет;
- 3) здійснення операцій (придбання) - швидкі і безпечні розрахунки, варіанти доставки;
- 4) після продажне обслуговування - допомога, що надається клієнтові як при оформленні покупки, так і після її здійснення;
- 5) налагодження довгострокових відносин з клієнтом (вивчення переваг і смаків) [2].

Українською владою визнається важливість застосування новітніх інструментів та належне функціонування ринку електронної комерції про що, зокрема, свідчить План заходів щодо дерегуляції господарської діяльності, затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 615-р від 23 серпня 2016 р. Згідно даного документу, передбачається прийняття актів, спрямованих на регулювання електронних правочинів, операцій з електронними грошима та електронного документообігу та інших нормативних документів у даній сфері.

З метою визначення організаційно-правових засад діяльності у сфері електронної комерції, встановлення порядку вчинення електронних правочинів із використанням інформаційно-телекомунікаційних систем було прийнято основний нормативний

документ у даній сфері – Закон України «Про електронну комерцію» № 675-VIII [3].

Відповідно до Закону України «Про електронну комерцію», електронна комерція - відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов'язки майнового характеру.

Відповідно до статті 2 цього Закону, законодавство України у сфері електронної комерції ґрунтується на Конституції України і складається із Цивільного і Господарського кодексів України, законів України «Про захист прав споживачів», «Про рекламу», «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про телекомунікації», «Про електронний цифровий підпис», «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про захист персональних даних», міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цього Закону та інших нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до них [4].

До послуг систем дистанційного обслуговування, випуску та обігу електронних грошей, страхування та інших послуг, щодо яких існує спеціальне законодавство, Закон України «Про електронну комерцію» застосовується лише в частині правочинів, вчинених в електронній формі, яка не суперечить спеціальному законодавству, що регулює здійснення послуг із дистанційного обслуговування, випуск та обіг електронних грошей, страхування, зокрема законам України «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронний цифровий підпис», «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про банки і банківську діяльність» та «Про страхування» [4].

Отже, електронна комерція – це процес переходу до цифрових технологій та розповсюдження використання мережі Інтернет для забезпечення потреб суспільства та бізнесу. Але хоча на даному законодавство України і регулює питання електронної комерції, на жаль, існуючої правової бази не достатньо, вона потребує модернізації,

розширення та доповнень, тому що світ інформаційних технологій не стоїть на місці, є динамічним, та охоплює все більше сфер суспільної діяльності.

Література

1. Мельник О.В. Електронна комерція як складова частина електронного бізнесу URL://intkonf.org/melnik-ov-elektronna-komertsiya-yak-skladova-chastina-elektronnogo-biznesu/
2. Пиріг С.О. Платіжні системи: Навч. пос. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 240 с.
3. Асадчев Ю. І. Ринок Електронної комерції в Україні. URL://blog.liga.net/user/yuasadchev/article/27970
4. Про електронну комерцію: Закон України за станом на 22 лют. 2019 р. *Відомості Верховної Ради України*. Офіц. вид. від 06.11.2015 - 2015, №45, стор.2344, стаття 410.

**Науковий керівник: д.ю.н., доцент кафедри
адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ
Тімашов В.О.**

Герман А.І., студентка, II курс, 19 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПРИ СТВОРЕННІ START-UP

Економічне зростання України та підвищення конкурентоспроможності підприємців у сучасних умовах інформаційно-технологічного розвитку забезпечується передусім реалізацією стартап-проектів. Розвиток ринку стартапів, який в Україні розширюється з кожним роком, сприяє створенню нових творчих та інноваційних рішень, які ще не мають своїх аналогів на ринку, і одночасно, зумовлює необхідність у визначенні особливостей правового захисту інтелектуальної власності, яка стає важливим активом компанії, що здатен підвищити її вартість.

Варто зазначити, що у вітчизняному законодавстві відсутнє визначення терміну «стартап», що зумовлює регулювання діяльності таких підприємств шляхом використання нормативно-правових актів відповідно до окремих напрямів діяльності таких компаній. Загалом же, Start-up можна розуміти як тимчасову структуру, що спрямована на пошук і реалізацію масштабованої бізнес-ідеї. Саме він є новою хвилею економічного руху, мета якого – швидкий розвиток і отримання прибутку з використанням новітніх технологій та інновацій, ще ніким раніше не випробуваною. Стартап може бути створений у будь-якій сфері: медицина, транспорт, торгівля, надання послуг, інформаційні технології тощо. Такі бізнес-проекти потребують відповідного захисту від недобросовісного використання, зокрема, з боку конкурентів, інвесторів, співзасновників, «патентних тролів». Тому власники стартапів ще на етапі зародження проекту повинні приділити увагу захисту інтелектуальної складової інноваційного продукту.

Одна з найчастіших проблем, з якими стикаються розробники – це викрадення комерційно цінних ідей, що не завжди може мати наслідком притягнення винного до відповідальності. Так, чинне законодавство розуміє під правом інтелектуальної власності право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності (ст.418 ЦК України) [1]. На міжнародно-правовому рівні поняття інтелектуальна власність закріплено в Конвенції, що засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності та включає права, що відносяться до: літературних, художніх і наукових творів; виконавської діяльності артистів, звукозапису, радіо - і телевізійних передач; винаходів у всіх галузях людської діяльності; наукових відкриттів; промисловим зразкам; товарних знаків, знаків обслуговування, фірмових найменувань і комерційних позначень; захист проти недобросовісної конкуренції; а також всі інші права, що стосуються інтелектуальної діяльності у виробничій, науковій, літературній і художній сферах [2]. І хоча інтелектуальна власність є нематеріальною за своєю природою, її належна правова охорона може бути здійснена лише після матеріалізації в певній об'єктивно вираженій формі. Таким чином, ідея стартапу для отримання правової охорони має бути реалізована одним із можливих способів: як об'єкт авторського права, або ж як об'єкт промислової власності.

Якщо ж говорити про конкретні форми вираження, які можуть підлягати охороні як об'єкти ІВ в стартап діяльності, то до першої

групи, зокрема, можна віднести вихідний код програми, бази даних, фотографії, рекламні ролики, макети, тексти копірайтингу, публікації в блозі. Другу групу представляють, зокрема, товарні знаки, доменні імена, назви акаунтів, інноваційні методи виробництва, технології, а також ноу-хау, які можуть охоронятись в режимі комерційної таємниці.

Враховуючи вказане, виникають різні підходи до охорони і захисту даних об'єктів. Так, наприклад, найкращим способом захисту прав на винахід, який є об'єктом промислової власності, є патент, що надає своєму власнику право забороняти іншим володіти, використовувати або розпоряджатися запатентованою річчю, описаною в заявці на патент. Однак, якщо описати ідею стартапу письмово (без подання заявки на патент) вона стає об'єктом авторського права у якості твору.

Проаналізувавши проблеми, через які відбуваються порушення прав інтелектуальної власності при створенні стартапів, можна виділити окремі з них: необачність у виборі бізнес-партнерів, несвоєчасне подання документів для реєстрації прав на об'єкти інтелектуальної власності, відмова від укладання угод про нерозголошення конфіденційної інформації, створення стартапу під час перебування у трудових відносинах з іншим підприємством тощо.

Саме тому інтелектуальна власність, як і будь-який інший вид власності, що часто є об'єктом протиправних дій з боку третіх осіб, потребує правового захисту. Виділяють основні форми захисту: юрисдикційну та неюрисдикційну.

Найпоширенішою є саме юрисдикційна форма, яка дає можливість захисту прав інтелектуальної власності стартапів судом. Зокрема, до таких заходів відносяться призупинення пропуску через митний кордон України товарів, імпорт чи експорт яких здійснюється з порушенням права інтелектуальної власності; вилучення з господарського обороту товарів, виготовлених або введених у господарський оборот з порушенням права інтелектуальної власності; вилучення з господарського обороту матеріалів та знарядь, що використовувалися переважно для виготовлення товарів з порушенням права інтелектуальної власності; застосування разового грошового стягнення замість відшкодування збитків за неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності; опублікування в засобах масової інформації відомостей про порушення права інтелектуальної власності та зміст судового рішення про таке порушення тощо. Також до юрисдикційної форми належить адміністративно-правовий спосіб

захисту, який полягає в розгляді та вирішенні спору органом державного управління. Недоліком такого способу є вузьке коло випадків, у яких його може бути застосовано. Наприклад, у сфері авторського права і суміжних прав адміністративно-правовий спосіб захисту прав передбачено тільки за публічний показ, порушення умов публічного демонстрування і тиражування кіно- і відеофільмів без прокатного посвідчення.

З огляду на те, що кількість судових позовів у стартап-індустрії з кожним днем зростає, а практика оскарження прав інтелектуальної власності як в Україні, так і у світі стає проблемою для підприємців-початківців, дослідження вказаного питання потребує подальших наукових пошуків, зокрема у сфері розробки та застосування дієвих механізмів щодо захисту інтелектуальної власності

Література

1. Цивільний Кодекс України від 16 січ. 2003 № 435-IV URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 25.02.2019 р.).
 2. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності від 14 лип. 1967 URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_169. (дата звернення 25.02.2019 р.).
 3. Дергачова В.В., Пермінова С.О. Інтелектуальна власність: навч. посіб. Київ : НТУУ «КПІ», 2014. 416 с.
- Коренюк О.О., старший викладач кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ

Грабовська М.Ю., студент, III курс, 18 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

ПРИМУСОВЕ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО АРБІТРАЖУ

Розширення зовнішньоекономічних зв'язків між вітчизняними суб'єктами господарювання та іноземними призводить до збільшення

кількості звернень до міжнародного комерційного арбітражу (далі-МКА). Тому питання про виконання рішень МКА на території України стає дедалі актуальнішим. Сторони, звертаючись до міжнародних комерційних арбітражів, очікують справедливого та остаточного рішення, яке підлягатиме виконанню. Якщо арбітражне рішення, винесене в іноземній країні, не може бути визнане і виконане на території України, це зводить нанівець ефективність МКА та підриває довіру до українських партнерів.

В Україні визнання і виконання іноземних арбітражних рішень здійснюється місцевими загальними судами згідно з правилами, що передбачені Цивільним процесуальним кодексом України, відповідно до п. 1 ст. 474 якого рішення іноземних чи міжнародних арбітражів визнаються та виконуються в Україні, якщо їх визнання та виконання передбачені міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або за принципом взаємності. Чинним міжнародним договором, що регулює питання визнання і виконання міжнародних арбітражних рішень, на даний час є Нью-Йоркська конвенція про визнання й виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р., учасницею якої є й Україна. Відповідно до ст. III Конвенції арбітражне рішення незалежно від того, в якій країні воно винесене, визнається обов'язковим.

Однією з проблем виконання рішень на території України є вимоги національних судів надати додатковий пакет документів до клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду. Відповідно до ч. 2 ст. 466 ЦПК до відповідного клопотання додаються документи, передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана ВРУ. Частиною 3 ст. 466 ЦПК встановлено перелік документів, що мають додаватися до клопотання, якщо міжнародними договорами не визначено перелік таких документів або якщо немає такого договору. Стаття 4 Конвенції встановлює вичерпний перелік документів, які мають бути подані разом із клопотанням про визнання та виконання іноземного арбітражного рішення, а саме: арбітражне рішення або його належним чином завірена копія та арбітражна угода або її належним чином завірена копія. Отже, вимоги до визнання і виконання арбітражного рішення, встановлені Конвенцією, не можуть бути розширені нормами національного законодавства, так

само як не можуть встановлюватись більш обтяжливі умови для запитувача визнання і виконання іноземного арбітражного рішення.

Іншою проблемою є те, що надання дозволу на примусове виконання рішення МКАС отримали місцеві загальні суди. В Законі “Про міжнародний комерційний арбітраж” вказано, що до міжнародного комерційного арбітражу передаються спори, які виникають у процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності між суб’єктами господарювання. Тобто за своєю природою ці суперечки є господарськими, і логічно було б передавати їх на вирішення лише спеціалізованому суду, а саме господарському. Передача таких питань на розгляд місцевого загального суду значно ускладнює процедуру виконання арбітражних рішень. Місцеві загальні суди можуть не мати практики розгляду клопотання про видачу відповідних дозволів. Адже найчастіше предметом розгляду цих судів є невеликі цивільні, кримінальні, сімейні справи, а справи про видачу дозволів на примусове виконання арбітражного рішення попадають до них в кращому випадку раз на рік. Натомість якщо надати компетенцію вирішувати ці питання господарським судам, які є централізованішими, це дозволить їм накопичувати досвід, виробляти єдину судову практику і відповідно, приймати ефективні та справедливі рішення.

Крім того, неврегульованим залишається питання про розгляд справ, ухвалених відносно кількох відповідачів, які солідарно відповідають за господарськими зобов’язаннями згідно з арбітражним рішенням. У чинному законодавстві та судовій практиці не міститься роз’яснень щодо порядку виконання таких рішень. Згідно з п. 1 ст. 464 ЦПК питання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду розглядається судом за місцем проживання (перебування) або за місцезнаходженням боржника.

У цьому разі слід звертатись з окремими клопотаннями відповідно до кількості відповідачів за місцем знаходження кожного з них або за місцем знаходження їхнього майна, якщо боржник не має місця знаходження в Україні. При цьому відповідне клопотання мало б містити прохання про надання дозволу на примусове виконання арбітражного рішення в частині, що стосується кожного з боржників.

Таким чином, вищезгадані проблеми можна вирішити шляхом внесення змін до чинного національного законодавства. Це дозволить

спростити та прискорити процедуру виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу на території України.

Література

1. Гончаренко О.М Міжнародний комерційний арбітраж/ Гончаренко О.М. Ніжин, 2014. - С. 82.
2. Кравцов С.О. Міжнародний комерційний арбітраж та національні суди : монографія/ Кравцов С.О. - Х.: Право, 2014. - С. 169-170.
3. Кравцов С. О. проблемні питання визнання та виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. 2013. Вип. 6-1(2). С. 52-56.
4. Захарченко Т. Визнання і виконання міжнародних арбітражних рішень в Україні: питання теорії та практики. Право України. 2011. № 1. С. 162-163.
5. Ятченко Є. О. Окремі аспекти приведення до виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу в Україні. Держава і право : збірник наукових праць. Серія : Юридичні науки. К. : Юридична думка, 2016. Вип. 72. С. 306-317.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ Гончаренко О.М.

Гуменна К.С., студентка I курс, 4м група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

ВИЩИЙ СУД З ПИТАНЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА НЕДОБРОСОВІСНА КОНКУРЕНЦІЯ

Глобалізація економіки та постійний розвиток нових технологій призвели до зміни характеру та методів конкуренції, особливо в сфері інтелектуальної власності. Інтернаціоналізація бізнесу та торгівлі об'єктивно активізує дії конкурентів, які пов'язані з неправомірним використанням інтелектуальних та комерційних ресурсів, задля отримання більшого прибутку [1]. В той же час інтелектуальна власність

стає основним чинником економічного розвитку. Конкуренція виступає як зовнішня примусова сила, яка змушує виробників підвищувати продуктивність праці та розширювати виробництво, впроваджувати новітні технології, насамперед, за рахунок використання об'єктів інтелектуальної власності.

Все це вимагає існування ефективної системи охорони та захисту інтелектуальної власності на національному і міжнародному рівнях. Але використання сучасних правових норм не може забезпечити достатній рівень охорони об'єктів інтелектуальної власності. Тому актуальною темою на сьогодні є адаптація інституту права інтелектуальної власності до нових умов ведення бізнесу.

Європейське патентне відомство надає близько 65000 патентів на рік, а закон про інтелектуальну власність став важливим інструментом для просування інновацій.[2] В українській економіці знання та впровадження інновацій є провідним фактором для забезпечення конкурентоспроможності, економічного зростання та створення робочих місць. Захист винаходів і творчих робіт є в основному завданням права інтелектуальної власності. Без інтелектуальної власності буде мало стимулів інвестувати в певні форми інновацій. Ці інвестиції часто є значними та ризиковими, а права інтелектуальної власності захищають та заохочують тих, хто готовий ризикувати. Тому одне із завдань на сьогодні - знайти правильний баланс між інтересами дистриб'юторів, художників, винахідників і творців і інтересами споживачів.

Україна є учасником численних договорів щодо захисту різних типів інтелектуальної власності. Ці договори є одночасно універсальними, регіональними та двосторонніми, включаючи договори, які адмініструються Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОІВ), і Угодою Світової організації торгівлі щодо торговельних аспектів прав інтелектуальної власності (TRIPS). Вони накладають на Україну обов'язок поважати та захищати інтелектуальну власність, але, як правило, не вимагають особливої угоди судової влади для кращого виконання цього обов'язку. Наприклад, стаття 41 ТРІПС передбачає, що держави-члени забезпечують виконання процедур прав інтелектуальної власності. [3] Проте, пункт 5 цієї статті стверджує, що це «не створює жодних зобов'язань щодо створення судової системи для забезпечення прав інтелектуальної власності, відмінної від такої для забезпечення виконання закону в цілому. Іншими словами, договори про інтелектуальну власність не передбачають жодних інституційних

зобов'язань для формування судової системи будь-яким конкретним способом, не кажучи вже про створення окремого суду Інтелектуальної власності.

Деякі з останніх заходів України в сфері інтелектуальної власності містяться в главі 9 Угоди про асоціацію України з ЄС 2014 року, що передбачає, що правовласники інтелектуальної власності мають гарантувати ряд засобів захисту та заходів, що гарантуються судовими органами, однак в Угоді про асоціацію не є розкрито питання щодо того, як судові органи з питань інтелектуальної власності мають бути структуровані.

Таким чином, Україна не має міжнародно-правового зобов'язання створювати окремий судовий орган для інтелектуальної власності. Впровадження суду було скоріше результатом внутрішньої політики. У червні 2016 року Україна прийняла низку законодавчих заходів, включаючи нову редакцію Закону «Про судоустрій і статус суддів». Ці зміни ініціювали комплексний процес судової реформи як складової Стратегії, включаючи створення НСІР. І вже 29 вересня 2017 року Президент підписав Указ № 299/2017 «Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності».

Правова експертиза у сфері інтелектуальної власності є цінним активом. Є деякі стандартні аргументи на користь окремого суду інтелектуальної власності. По-перше, вона посилює захист інтелектуальної власності, приносячи переваги збільшення інвестицій. По-друге, юрисдикція над цими питаннями буде краще визначена, усуваючи ризик паралельних трактувань. По-третє, затверджується реалізація більш послідовного та єдиного прийняття рішень. По-четверте, Україна має значний інтелектуальний науковим потенціал. З часом її патентоздатність буде рости і питань щодо недобросовісної конкуренції ставатиме все більше. Тому спеціалізований суд з цього питання може напрацювати єдину і більш сталу судову практику.

Напрацювання подальшого досвіду, узагальнення практики розв'язання таких спорів сприятиме підвищенню рівня захисту прав суб'єктів промислової власності, а отже і регулюванню конкуренції в бізнесі та розширенню можливостей України.

Література

1. Бошицький Ю. Л. Шляхи оптимізації правової охорони інтелектуальної власності в контексті удосконалення правової системи

України. Сучасні проблеми правової системи України: Зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. – К.: Видавництво «Ліра-К», 2012. С. 8–13.

2. Дроб'язко В.С., Міндул А. В., Орлюк О.П.[та ін.] Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування. АПН України, Н.-д. ін-т інтелект. власності. – Київ: Лазуріт-Поліграф, 2018. – 242 с.

3. Іващенко В. А. Розвиток законодавства у сфері інтелектуальної власності в Україні (XIX – поч. XXI ст.): монографія. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2017. 508 с.

4. Малишев Б.О. Конкурс до Вищого суду з питань інтелектуальної власності: перші висновки. *Ліга.Блоги*. 2018. URL: <https://www.knteu.kiev.ua/blog/read/?pid=135&uk>.

**Науковий керівник: к. ю. н., доцент, доцент
кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права
КНТЕУ Дараганова Н.В.**

Дудка В. І., студентка, II курс, 19 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ

Сучасні міжнародні економічні відносини характеризуються зростанням взаємодії їх учасників, під час яких останні не завжди можуть уникнути конфліктів та спорів. Одним із найуспішніших і визнаних у всьому світі способів розв'язання таких спорів справедливо вважається міжнародний арбітраж. Той факт, що за результатами розгляду справи виноситься арбітражне рішення, яке може бути примусово виконане у 159 країнах світу, які підписали Конвенцію про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень, робить цей інститут надзвичайно привабливим для бізнесу. Головними його перевагами є участь сторін у виборі складу арбітрів, можливість вибору права, конфіденційність, спрощений порядок виконання та остаточність арбітражного рішення.

Звернімо увагу саме на таку ознаку, як остаточність арбітражного рішення, яка означає, що рішення міжнародного комерційного арбітражу стає обов'язковим для сторін з моменту ухвалення. Так, кожна країна визнає арбітражні рішення як обов'язкові і приводить їх до виконання згідно з процесуальними нормами тієї території, де запитується визнання і приведення у виконання цих рішень. До визнання і приведення у виконання арбітражних рішень, до яких застосовується Конвенція, не повинні застосовуватися істотно більш обтяжливі умови або більш високі мита або збори, ніж ті, які існують для визнання і приведення у виконання внутрішніх рішень [1]. Попри відмінності у національних законодавствах, можна констатувати, що в принципі можливість примусового виконання іноземного арбітражного рішення передбачена у всіх країнах.

В Україні процедура виконання рішень іноземних судів регулюється нормами вітчизняного законодавства та відповідає вимогам зазначеної Конвенції. Необхідно відмітити, що встановлений порядок виконання рішень є достатньо працездатним, однак не позбавленим певних недоліків, зумовлених відсутністю або нечіткістю норм українського законодавства щодо окремих питань, які виникають у конкретних справах.

Однією з проблем, з якою можуть стикатися сторони спору, є визначення меж юрисдикції міжнародного арбітражу. Господарський процесуальний кодекс України в частині першій ст. 22 містить обмеження права сторін на передачу спору на розгляд третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу[3]. Визначені нормативним актом категорії спорів поєднує потенційна можливість зачіпати публічні інтереси. Проте у випадку, коли конкретний спір, який формально належить до категорії неарбітрабельних згідно з ГПК України, торкатиметься комерційних аспектів відносин між сторонами, може виникнути ситуація штучного обмеження права сторін звернутися до арбітражу як альтернативного способу вирішення спорів.

Разом з тим вказана норма закріплює можливість передати спір до міжнародного комерційного арбітражу за умови укладення арбітражної угоди між юридичною особою й усіма її учасниками. Проте існуюче законодавство не містить вказівок на те, чи має така угода бути викладена у форматі окремого договору, чи її може бути інкорпоровано до статуту товариства. Тобто в такій ситуації можуть бути випадки, коли боржники посилятимуться на правову невизначеність у цьому питанні

для ухилення чи штучного затягування виконання арбітражних рішень, заявляючи про корпоративний характер спору та його підсудність виключно господарським судам України.

Другою проблемою є саме виконання рішення. Виконання зазвичай регулюється двосторонніми угодами про правову допомогу між державами або принципом взаємності. Україна має такі двосторонні договори з КНР, В'єтнамом, Чехією, Грецією [2] та ін. Проте, далеко не з усіма країнами Україна має необхідні договори, що передбачають визнання і виконання іноземних судових рішень. Зокрема, таких договорів немає з державами, в яких українські підприємці люблять вести судові справи: Великобританія, США, Франція тощо. У такому випадку доводиться покладатися на досить загальний принцип взаємності. На жаль, за більш ніж десятиліття його існування українська судова практика так і не розробила детальні критерії його застосування.

Таким чином, в правовому регулюванні виконання міжнародних арбітражних рішень на сьогоднішній день існує ряд проблем, які потребують вирішення. У законодавстві мають міститися більш чіткі умови визнання і виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу, а процедура має бути спрощена для того, щоб сторони зверталися до таких альтернативних засобів вирішення спору. Це допоможе звільнити державну судову систему України від навантаження і сприятиме покращенню якості її роботи.

Література

1. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10 черв. 1958 р.: сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_070 (дата звернення 25.02.2019).

2. Господарський процесуальний кодекс України від 6 лист. 1991 р. № 1798-XII: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (дата звернення 25.02.2019).

3. Угода між Україною та Грецькою Республікою про правову допомогу в цивільних справах від 02 лип. 2002 р.: сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/300_013. (дата звернення 25.02.2019).

Науковий керівник: старший викладач кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ Коренюк О.О.

Іванисько С.О., студентка, III курс, 18 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ АРБІТРАЖІВ

У сучасному міжнародному приватному праві інститут міжнародного комерційного арбітражу є одним з найбільш ефективних та швидких механізмів вирішення спорів. За результатами розгляду справ у міжнародному комерційному арбітражі виноситься арбітражне рішення, яке можна визначити як остаточний процесуальний документ, постановлений арбітражним судом на підставі арбітражної угоди за результатами розгляду міжнародного комерційного спору, який складається у письмовій формі та є обов'язковим для сторін. Звернення компаній до міжнародних комерційних судів має такі основні переваги: право сторін обирати арбітрів, проста процедура розгляду, яка зазвичай не потребує апеляції. Стороною спору може бути й держава, але спір повинен мати приватноправовий характер, а другою стороною обов'язково виступає суб'єкт приватного права.

Арбітражні рішення, винесені в Україні, виконуються та визнаються за її межами і, відповідно, рішення іноземних арбітражних судів є обов'язковими для виконання в Україні. Дані положення закріплені, як і внутрішніми нормативно-правовими актами держав, так і міжнародним законодавством. Наприклад, на міжнародному рівні питання визнання та виконання арбітражних рішень закріплено в Конвенції про визнання і приведення до виконання іноземних арбітражних рішень 1958 року (Нью-Йоркська конвенція), Європейській конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж 1961, Типовий закон ЮНІСТРАЛ 1985 року, Вашингтонська конвенцію «Про порядок розв'язання інвестиційних спорів між державами й іноземними особами». Щодо внутрішнього законодавства України, то виконання таких рішень забезпечується: Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24 лютого 1994 року; Положенням про Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України, що є Додатком 1 до зазначеного Закону; Регламентом Міжнародного

комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України та Цивільно-процесуальним кодексом України.

Арбітражним рішенням притаманні такі ознаки: 1) остаточність – рішення для сторін є кінцевим підсумком розгляду справи по суті. З іншого боку, існує механізм оскарження рішення арбітражного суду з підстав, передбачених у Нью-Йоркській конвенції 1958 чи у внутрішньому законодавстві держави; 2) обов'язковість – сторони спору зобов'язані виконати рішення, проте разом з тим, таким рішенням притаманна добровільність. Волевиявлення сторін укласти арбітражну угоду про передачу спору є добровільним, тобто і виконання рішення суду повинно бути добровільним; 3) рішення виноситься тим складом суду, який безпосередньо вирішує спір, відсутня погоджувальна процедура з іншими особами, установами чи організаціями (Проте існують і виключення: до компетенції Міжнародної торгової палати Франції входить функція перевірки арбітражного рішення); 4) виноситься комерційними арбітражними судами, діяльність яких пов'язана з іноземним елементом та щодо особливої категорії цивільних спорів; 5) обов'язковість письмової форми; 6) конфіденційність – рішення можуть бути опубліковані або за згодою сторін, або у випадку державного судового розгляду; 7) допустимість примусового виконання – застосуванням примусової сили держави і означає, що у випадку відмови сторони виконати рішення міжнародного комерційного арбітражу добровільно, інша сторона може звернутися до державного суду з проханням про визнання і виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу.

Визнання рішення іноземного суду або міжнародного комерційного арбітражу – це поширення законної сили рішення іноземного суду на територію іншої держави, а його виконання – це застосування засобів примусового виконання, аналогічних до виконання рішень державних судів[1]. Модель визнання державою судової влади недержавних інстанцій та виконання таких рішень має такі види: 1) надання арбітражному рішенням виконавчої сили; 2) ексекватури - видача судами дозволів на примусове виконання арбітражних рішень, постановлених в іншій державі; 3) депонування – скасування судового рішення.

Згідно зі статтею 35 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» передбачає, що арбітражне рішення, незалежно від того, у якій країні воно було винесено, визнається обов'язковим і при поданні до компетентного суду письмового клопотання виконується з

урахуванням положень цієї статті та статті 36, яка передбачає підстави відмови у визнанні або виконанні арбітражного рішення. Стаття містить лише загальне правило визнання та виконання арбітражного рішення на території України і не встановлює їх чіткого порядку [1]. Під процедурою визнання розуміється видача національними судами дозволу на виконання арбітражного рішення, що регулюється розділом 9 ЦПК України. Від 15 грудня 2017 року дана процедура була уточнена: регламентовано виключну підсудність цієї категорії справ Апеляційному суду м. Києва, законодавець детально визначив порядок примусового та добровільного виконання рішення міжнародного арбітражу [2]. У Нью-Йоркській конвенції йдеться, що вона застосовується при визнанні і виконанні відповідною державою арбітражних рішень, ухвалених на території іншої держави [3]. Україна ратифікувала Конвенцію із застереженнями. Наша держава застосовує положення документа щодо арбітражних рішень, ухвалених державами, які не підписали Конвенцію, лише на умовах взаємності. У випадках, якщо виникає спір стосовно умов взаємності, то воно вирішується через МЗС України. Постанова пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України» чітко регламентує порядок застосування міжнародно-правових актів та актів національного права України у сфері виконання та визнання рішень МКАС під час судового розгляду клопотань [4]. Арбітражне рішення, яке є остаточним та стало обов'язковим для сторін, підлягає примусовому виконанню. Виділяють відповідно до Конвенції дві групи підстав щодо відмови у визнанні та виконанні арбітражного рішення: 1) на прохання сторони, проти якої направлено арбітражне рішення; 2) за рішенням компетентного органу держави (ст. V Конвенції) [3]. Проте, згідно із статистикою, відсоток скасування таких рішень є дуже низьким. Наприклад, у 2017 році в Україні було скасовано судом першої інстанції лише 2 рішення МКАС, а в 2018 – жодного скасованого арбітражного рішення [5].

Література

1. Про міжнародний комерційний арбітраж від 24.02.1994 № 4002-XII: Закон України URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4002-12/para0171#o171>. (дата звернення 25.02.2019).

2. Цивільний процесуальний кодекс України (ЦПК України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>. (дата звернення 25.02.2019).

3. Конвенция о признании и приведении в исполнение иностранных арбитражных решений. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_070. (дата звернення 25.02.2019).

4. Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-99>. (дата звернення 25.02.2019).

5. Діяльність ICAC у 2018 році URL: <https://goo.gl/nB33Dn> . (дата звернення 25.02.2019).

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права Гончаренко О.М.

Іржова М.А., студентка, III курс, 18 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

КОЛІЗІЙНІ НОРМИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

На міжнародно-правовому рівні поняття "інтелектуальна власність" закріплено в ст. 2 Конвенції, що засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності 1967р. Відповідно до якої інтелектуальна власність включає права, що відносяться до: літературних, художніх і наукових творів; виконавчої діяльності артистів, звукозапису, радіо- і телевізійних передач; винаходів у всіх галузях діяльності, наукових відкриттів; промислових зразків; товарних знаків, знаків обслуговування, фірмових найменувань, комерційних позначень; захисту від недобросовісної конкуренції та ін.

Сучасні тенденції світового розвитку зумовили необхідність створення міжнародної системи захисту авторських та суміжних прав шляхом прийняття нормативно-правових актів міжнародного рівня.

Для врегулювання відносин, пов'язаних з інтелектуальною власністю, використовується авторське і патентне законодавство.

Право інтелектуальної власності має територіальний характер. Воно виникає, визнається і захищається лише на території тієї держави, де створено твір, зареєстровано винахід. В одному з рішень Верховного суду США зазначається, що "захист авторських прав носить територіальний характер. Права, даровані Законом США про авторське право, не поширюються далі кордонів держави".

Принцип територіальності - одне з основоположних начал права інтелектуальної власності. Міжнародні угоди одночасно є єдиним способом подолання територіального характеру права інтелектуальної власності.

Територіальний характер дії таких норм зазвичай виключає колізійне питання. Колізійні питання щодо прав інтелектуальної власності розглядаються в розділі VI Закону України «Про міжнародне приватне право» [2].

Щодо колізійного питання у сфері відносин інтелектуальної власності з іноземним елементом, існують два провідних підходи. Згідно першого застосовується право тієї країни, де було створено об'єкт авторського права. Відповідно до другого підходу право інтелектуальної власності пов'язують із правовою системою країни, де вимагається захист прав, тобто країни де мав місце акт використання або порушення прав.

Другий принцип переважно застосовується у міжнародних конвенціях у сфері інтелектуальної власності. Проте, що стосується існування авторського та суміжного прав інтелектуальної власності та сторони, якій вони належать, суди та доктрина в різних країнах підходять до вирішення цих питань по-різному [1, с. 172].

Розділ VI Закону «Про міжнародне приватне право», а саме статті 36-37 містять норми щодо застосування права до правочинів, предметом яких є право інтелектуальної власності. Так, відповідно до ст.36, до правочинів, предметом яких є право інтелектуальної власності, застосовується право, що визначається згідно з відповідними правилами цього Закону. Закріплена у ст. 37 норма щодо захисту прав інтелектуальної власності, відображає територіальний характер дії розглядуваних прав [2].

Важливу роль у становленні міжнародного права інтелектуальної власності відіграло укладення Стокгольмської конвенції 1967р.

Відповідно до якої була створена ВОІВ - єдиний центр міжнародного співробітництва у сфері охорони інтелектуальної власності, він має статус спеціалізованої установи ООН.

Проте, що стосується існування авторського та інших прав інтелектуальної власності та сторони, якій вони належать, суди та доктрина в різних країнах підходять до вирішення цих питань по-різному.

Так, щодо виникнення прав інтелектуальної власності *lex loci protectionis* застосовується у ФРН, Австрії, Бельгії, Японії, Південній Кореї. У Франції, США застосовується принцип *lex originis* для визначення виникнення прав інтелектуальної власності, що не потребують реєстрації.

Щодо права, що застосовується до правочинів, предметом яких є надання дозволу чи передача прав інтелектуальної власності, більшість країн - Франція, ФРН, Бельгія, США тощо – застосовує *lex loci protectionis* до питань, чи можуть права інтелектуальної власності передаватися та у якому обсязі. Щодо правочинів, предметом яких є право інтелектуальної власності, право, що застосовується, визначається за принципом автономії волі сторін.

Щодо порушень прав інтелектуальної власності право країни, у якій вимагається захист прав, застосовується в Австрії, ФРН, Італії, Ліхтенштейні, Іспанії, США, Японії та інших країнах.

Колізійні питання права інтелектуальної власності лише частково вирішені у міжнародних багатосторонніх конвенціях з охорони інтелектуальної власності.

Отже, можна зробити висновок, що колізійні норми права інтелектуальної власності як в національному так і в міжнародному приватному праві відображають територіальний характер дії. Тож для подолання територіального характеру дії прав на об'єкти інтелектуальної власності укладаються міжнародні договори.

Література

1. Міжнародне приватне право. Науково-практичний коментар [Текст] / за редакцією А. Довгерта. – Х.: Одиссей, 2008. – 352 с.

2. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 році. Відомості Верховної Ради України (ВВР) 2005. № 32. Ст. 422.

Науковий керівник : к. ю. н., доцент кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ Гончаренко О.М.

Коваленко К.В., студентка II курсу, 21 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

ПОРЯДОК УКЛАДЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОГОВОРІВ

Станом на сьогодні Інтернет є невід'ємною частиною життя сучасного суспільства. З початку 21-го століття, з кожним роком, обсяги користування комерційними послугами саме через Інтернет мережу невинно зростають. Спектр послуг якими можна скористатися за допомогою мережі Інтернет є дуже різноманітними. Найбільший попит мають договори купівлі-продажу, постачання, переказу грошових коштів, тобто переважно майнового характеру. Отже стрімкий розвиток і популярність новітніх комерційних сервісів встановлює потребу в правовому регулюванні на державному рівні, оскільки існують непоодинокі випадки шахрайства.

У 2015 році було прийнято Закон України «Про електронну комерцію», який встановив порядок укладення електронних правочинів із застосуванням інформаційно-телекомунікаційних систем та визначив права та обов'язки учасників відносин у сфері електронної комерції [1].

Відповідно до ст. 3 цього закону електронна комерція — це відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов'язки майнового характеру. Даний закон, зокрема, вніс зміни до Цивільного Кодексу України (далі — ЦК України). Тепер згідно цього закону встановлено однакову юридичну силу як для електронної, так й для письмової форми договорів. Зокрема абзац другий ч. 2 ст. 639 ЦК України передбачає, що договір, укладений за допомогою інформаційно-телекомунікаційних

систем за згодою обох сторін вважається укладеним в письмовій формі [2].

У рамках Європейського Союзу, зокрема, було прийнято ряд актів, спрямованих на регулювання електронної комерції. Серед них: Директива ЄС «Про електронну торгівлю», «Про електронний підпис», «Про деякі аспекти електронної торгівлі на внутрішньому ринку», «Про захист споживачів у випадку укладення контрактів на відстані» тощо [3]. Одним з найскладніших питань електронної комерції є використання електронного цифрового підпису, тому корисним є досвід деяких країн та організацій, в яких це питання врегульоване окремим законом:

- так, Європейський парламент та Рада Європейського Союзу розробили Директиву від 13 грудня 1999 р. «Про правові підстави для використання електронних підписів»;

- комісією ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ) 5 червня 2001 р. було прийнято закон «Про електронний підпис»;

- Німеччина у 1997 р. прийняла Закон «Про регулювання основних умов надання інформаційних та комунікаційних послуг». Стаття 7 цього Закону присвячена електронним підписам. Саме тому 8 жовтня 1997 р. Федеральний уряд видав окрему постанову «Про електронний підпис»;

- Італійська Республіка 1 березня 1997 р. прийняла «Закон Басаніні» [4].

Поняття та положення, що стосуються електронного підпису в Україні, закріплені в Законі України «Про електронні довірчі послуги» від 2017-го року, який надає визначення, що електронним підписом вважаються - електронні дані, які додаються підписувачем до інших електронних даних або логічно з ними пов'язуються і використовуються ним як підпис, з прийняттям цього закону втратив чинність Закон України «Про електронний цифровий підпис» [5].

Будь-який вид договору, який ми звикли укладати на підставі ЦК України або Господарського кодексів України може мати електронну форму. Тобто, як вже зазначалося, договір, укладений в електронній формі буде прирівняний до такого, що укладений у письмовому вигляді (статті 205, 207 ЦК України).

Електронний підпис користувача виглядає ідентично звичайному на паперових документах. Функцію підпису може також виконувати умовне позначення, написане спеціальним шрифтом, який імітує написання «від руки» на листі віртуального документа. Для застосування електронного підпису спочатку потрібно зареєструватися у провайдера послуги електронного підпису. Сервіс запропонує ввести графічне

зображення підпису власноруч (через курсор або інший маніпулятор), особливо вдало зобразити підпис може вийти за допомогою сенсорної поверхні. В іншому випадку можна просто ввести своє ім'я та прізвище і система підбере спеціальний шрифт із завитками та іншими каліграфічними особливостями, що надасть підпису вигляд наче він дійсно створений власноруч. Після цього підпис буде закріплений за користувачем в системі та готовий до використання.

У використанні електронного підпису важливою є впевненість у тому, що він був введений безпосередньо власником. Тому використання такого підпису відбувається під пасивним наглядом провайдера, який надає послугу.

Щоб скористатись електронним підписом, користувач має завантажити документ на сайт провайдера, накласти свій підпис та надіслати його на електронну адресу другого контрагента. У свою чергу інший користувач може продивитись інформацію про те, ким він був підписаний, і також додати свій підпис. Згодом у кожного з користувачів буде зображатися підписаний документ з інформацією про осіб, які його підписали.

Отже, сучасні технології невпинно розвиваються, тенденція законодавчого врегулювання електронної комерції та електронних договорів має місце в багатьох країнах. Ретельний процес верифікації сторін, та зрівняння у юридичній силі як письмових, так і електронних договорів демонструє їх безпеку та захищеність сторін. І хоча в Україні ще остаточно не врегульовано сферу електронної комерції, можна спрогнозувати, що укладання в найближчі роки електронних договорів суттєво збільшиться і стане звичною практикою для наших громадян.

Література

6. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19>.

7. Цивільний кодекс України, від 04.02.2019 № 40-44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. (дата звернення 25.02.2019).

8. Шумейко І.В. Проблеми правового регулювання електронної комерції в Україні та різних країнах світу. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-1976/> (дата звернення 25.02.2019).

9. Чучковська А. Електронна комерція: деякі проблеми правового регулювання. Право України. 2013. № 1. С. 111-116.

10. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>

Науковий керівник: к.ю.н., старший викладач кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права, КНТЕУ Ільченко Г.О.

Коваль А.П., студентка III курсу, ФПР-31д,
факультет економіки менеджменту та права,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, м. Вінниця.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Захист результатів творчої діяльності став можливий завдяки такому явищу як інтелектуальна власність – відносно нове явище в нашому суспільстві. За порушення прав у сфері інтелектуальної власності існує юридична відповідальність. Одним з пріоритетним напрямом діяльності Української держави є захист прав на об'єкти інтелектуальної власності. За вчинення адміністративних правопорушень у даній сфері існує адміністративна відповідальність, що є досить поширеною.

Проблеми, які стосуються захисту інтелектуальної власності, виникають саме з неефективності функціонування системи її охорони. А дослідження цього питання є актуальним через наявність частішої практики притягнення осіб до адміністративної відповідальності за порушення норм адміністративного права у сфері інтелектуальної власності.

Адміністративно-правовий порядок захисту права інтелектуальної власності передбачений нормами адміністративного права, які стосуються відносин, пов'язаних із набуттям права інтелектуальної власності в Україні, державним регулюванням здійснення цього права в адміністративному порядку [3].

На сьогоднішній день правовідносини у сфері інтелектуальної власності регулюються окремими положеннями Конституції України, нормами Цивільного, Кримінального, Митного кодексів України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, відповідних процесуальних кодексів, окремих спеціальних законів та близько ста підзаконних нормативних актів. Крім того, Україна є учасницею багатьох міжнародних угод, які є частиною національного

законодавства. Державні органи в межах своєї компетенції вирішують питання пов'язані із захистом прав інтелектуальної власності в адміністративному порядку, забезпечують створення і ефективне функціонування механізмів охорони прав інтелектуальної власності, а також контроль за дотриманням норм законодавства у цій сфері [1].

Багато науковців вважають, що чинна система законодавства у сфері захисту інтелектуальної власності недосконала і, що вона потребує змін у сфері кримінального, адміністративного, цивільного права. Оскільки існуюча система відповідальності, встановлена нормативними актами, дозволяє особам незаконно використовувати об'єкти інтелектуальної власності. Особливий інтерес у цьому випадку становить саме застосування адміністративної відповідальності у сфері інтелектуальної власності.

Основні риси адміністративної відповідальності полягають в тому, що її підставою є адміністративне правопорушення, а притягнення до адміністративної відповідальності є обов'язком державних органів (їх посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення.

Ст. 51-2 КУпАП містить перелік неправомірних дій у сфері права інтелектуальної власності, за які передбачається адміністративна відповідальність: незаконне використання об'єкта права інтелектуальної власності (літературного, художнього твору, їх виконання, фонограми, передачі організації мовлення, комп'ютерної програми, бази даних, наукового відкриття, винаходу, корисної моделі, промислового зразка, знака для товарів та послуг, топографії інтегральної мікросхеми, раціоналізаторської пропозиції, сорту рослин тощо), привласнення авторства на такий об'єкт або інше умисне порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності, що охороняється законом [2].

Відповідно до ст. 24 КУпАП захист прав здійснюється шляхом проведення адміністративних процедур: вилучення або конфіскації контрафактної продукції та обладнання, що використовується для її виготовлення, виправних робіт, адміністративного арешту або накладення адміністративних штрафів [2].

Найбільш розповсюдженими адміністративними правопорушеннями в сфері інтелектуальної власності є незаконне, тобто без достатніх на це правових підстав, розповсюдження копій фільмів або телепередач на дисках та шляхом копіювання через комп'ютерні програми, використання музичних творів у громадських закладах [4].

На сьогодні існуючий інститут адміністративно-правової відповідальності за правопорушення у сфері інтелектуальної власності є гарантом забезпечення виконання органами влади своїх безпосередніх функцій та обов'язків у цій сфері, слугує важелем ефективності попередження правопорушень і забезпечення належної охорони об'єктів інтелектуальної власності. Сфера адміністративних правопорушень права інтелектуальної власності потребує узгодженої й скоординованої діяльності органів влади щодо здійснення функцій в цьому напрямі, а також введення ефективних засобів адміністративного примусу для забезпечення охорони прав власника на результати інтелектуальної діяльності [3].

Існування адміністративної відповідальності за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності та адміністративно-правового механізму захисту цих прав має такі позитивні моменти:

- оперативність розгляду справ, що створює об'єктивні можливості для швидкого поновлення порушених прав;
- зазначений порядок застосовується для вирішення категорій спорів, які виникають переважно на стадії оформлення прав на об'єкти названої власності, зокрема винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг;
- справи розглядаються на підставі спеціальної процедури, спрощеної порівняно із цивільним судочинством, що виключає більшість процесуальних дій [4].

Таким чином, інститут адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері інтелектуальної власності виступає гарантом виконання органами влади своїх повноважень, є механізмом попередження правопорушень у цій сфері. Сучасна система охорони інтелектуальної власності перебуває на етапі свого становлення та потребує подальшого удосконалення. На жаль, на цей час порушення у сфері інтелектуальної власності мають масовий характер. Ігнорувати такі порушення не можна у жодному разі, потрібні нові кардинальні зміни і якомога скоріше.

Література

1. Ківалов С.В. та Адміністративне право України: навч. посібник. 7-е вид., Одеса : Фенікс, 2015. 350 с.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984р. №8074-10.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

3. Серета В.В., Кісіль З.Р., Кісіль Р. В. Адміністративне право : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 519 с.

4. Римарчук Г.С. Адміністративні правопорушення в сфері інтелектуальної власності Вісник. Серія: Право та державне управління. 2012. № 2. С. 130–134.

**Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри права ВТЕІ КНТЕУ
Білоус І.М.**

Кучерявенко С.С., студент, I курс, 6 м група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

ПРАВОВА ПРИРОДА ВЕНДІНГУ

Науково-технічний прогрес та пов'язаний із цим економічний розвиток, спричинив істотні зміни в роздрібній торгівлі та актуалізував необхідність створення та розвитку нових автоматизованих систем – торгових автоматів (вендінг). Вендінг (англ. vending от англ. vend — здійснювати торгівлю (через автомати) – це продаж товарів і послуг за допомогою автоматизованих систем (торгових автоматів) [2].

У чинному законодавстві України відсутні норми прямої дії, які б визначали порядок та вимоги до розміщення торговельних автоматів, власне, як і відсутнє нормативне визначення цього поняття та його правова природа. Це у свою чергу призводить до правової невизначеності, а саме, чи відноситься торговельний автомат до торговельного об'єкту чи можливо ТА є торговельним обладнанням, на який не потрібно отримувати погодження місцевих органів влади. Це питання є наріжним каменем, оскільки існують складні процедурні вимоги до розміщення торгового об'єкту (наприклад, тимчасової споруди) на який потрібно отримати погодження місцевих органів влади, оформити паспорт прив'язки та укласти договір про пайову участь [1, с.8].

Практикуючі фахівці зазначають: «Що в Правилах розміщення таких споруд № 244 (як і в інших законодавчих актах) не згадується ТА серед тимчасових споруд. Він говорить (мається на увазі Правило – автор) лише, що ТА може бути розміщено у пересувній тимчасовій

споруді (ст. 28 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 р. № 3038-VI; п. 1.4 Порядку № 244). Принагідно зауважимо: якщо ви збираєтеся розміщувати свій ТА саме у такій споруді або вирішите, що власне ТА є тимчасовою спорудою – треба буде отримати паспорт прив'язки тимчасової споруди» (розд. II Порядку № 244)» [3].

Не погоджуючись з запропонованою доктриною, відмітимо, що автор посилається на п. 1.4. Порядку розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності і зазначає, що ТА це пункт пересувної тимчасової споруди. Проте, якщо уважно проаналізувати визначення п. 1.4. Порядку, то там зазначено, що у пересувній тимчасовій споруді може бути розміщено торговельне обладнання, до якого віднесено і ТА. Тобто ТА – це торговельне обладнання, яке може бути розміщене в будь-якому торговельному об'єкті [4]!

У підпункті 3.3.3 розділу 3 Наказу Державного комітету статистики від 24.10.2005 N 327 «Про затвердження Інструкції щодо заповнення форм державних статистичних спостережень стосовно торгової мережі та мережі ресторанного господарства» зазначено, що «торгові автомати – різновид мережі роздрібної торгівлі предметами повсякденного попиту та імпульсної покупки, необхідної в різних ситуаціях (цукерки, напої тощо). Їх установлюють на вулицях, площах, вокзалах, у місцях відпочинку населення для продажу штучних товарів» [5]. Тобто відповідно до цієї інструкції ТА відносяться до мережі роздрібної торгівлі. В п 2.7. цієї ж інструкції визначено, що торгова мережа (мережа роздрібної торгівлі) – сукупність об'єктів (закладів) роздрібної торгівлі, розміщених на визначеній території.

Підсумовуючи аналіз вище зазначених нормативно-правових актів вбачається, що ТА властиві такі основні критерії, а саме: пункт некапітальної забудови, пункт дрібнороздрібної торговельної мережі, пункт продажу товарів. Тобто наведені критерії дають підстави вважати, що ТА відноситься до пункту продажу, через який здійснюється дрібнороздрібна торгівля. Але чи насправді ТА є торговим об'єктом дрібнороздрібної торговельної мережі?

Відповідно до Порядку розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності, ТА відноситься до спеціального обладнання. В п.1.4. визначено, що «пересувна тимчасова споруда – споруда, яка не має закритого приміщення для тимчасового перебування людей, у якій може бути розміщене торговельне

обладнання, низькотемпературний прилавок, лоток, ємність, торговельний автомат, інші пристрої для сезонної роздрібною торгівлі та іншої підприємницької діяльності» [4].

У п. 6.48 «Тара-обладнання» Національного стандарту України ДСТУ 4303:2004 «Роздрібна та оптова торгівля» зазначено, що до обладнання відноситься технічний засіб для розміщування, транспортування, тимчасового зберігання та продажу з нього товарів методом самообслуговування. А в п. 7.6 Національного стандарту наводиться визначення ТА, а саме технічний засіб, який автоматично відпускає товари покупцеві після одержання від нього платіжних засобів.

На підтвердження того, що ТА є технічним засобом, через який здійснюється передача товару покупцеві є ст. 703 ЦК України «Продаж товарів з використанням автоматів. У п.1 ст. 703 ЦК України йдеться мова про наступне: «Якщо продаж товару здійснюється з використанням автоматів, володілець автоматів зобов'язаний довести до покупців інформацію про продавця товару шляхом розміщення на автоматі його режим роботи, а також дії, які необхідно вчинити покупцеві для одержання товару». Тобто, в ЦК України зазначено, що ТА це засіб за допомогою якого укладається договір роздрібною-купівлі продажу.

Виходячи з аналізу вищезазначених нормативних актів, зауважимо, що ТА це не торговий об'єкт, а спеціалізоване обладнання (технічний засіб) через який здійснюється роздрібна торгівля і який може розміщуватися як в торговому об'єкті, так і поза його межами. З огляду на те, що ТА не відноситься до торгового об'єкту, на нього не потрібно отримувати погодження, паспорт прив'язки та укладати договір про пайову участь, як наприклад на тимчасові споруди і пересувні торгові об'єкти, як зазначено в Порядку розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності. Для розміщення ТА володілець зазвичай укладає з власником торгового об'єкту договір оренди торговельної площі, де буде розміщено ТА.

Література

1. Микитенко Л. А. Проблеми правової регламентації порядку отриманні дозволу на розміщення об'єкту торгівлі. Товари і ринки.- Міжнародний науково-практичний журнал № 2(16)2013. С.5-17.
2. Вендінг. URL: <https://ru.wikipedia.org>. (дата звернення 25.02.2019).
3. Нестеренко М. Торговельні автомати: організаційні моменти. Податки та бухгалтерський облік. 2015 / № 66. С. 28.

4. Порядок розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності: наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 21.10.2011 р. № 244. База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://www.uazakon.com/document/spart41/inx41574.htm>. (дата звернення 25.02.2019).

5. Про затвердження Інструкції щодо заповнення форм державних статистичних спостережень стосовно торгової мережі та мережі ресторанного господарства: наказ Державного комітету статистики від 24.10.2005 о. № 327. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/172-94-%D0%BF>. (дата звернення 25.02.2019).

**Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ
Микитенко Л.А.**

Кучерявенко С.С., студент, I курс, 6 м група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ефективне і збалансоване забезпечення інвестиційної діяльності в економіці України неможливе поза межами створення та реалізації належного нормативно-правового регулювання. На сьогодні в Державі все ще продовжується формування законодавчої бази, а на розгляді у Верховної Ради України перебуває низка законопроектів, направлених на покращення регулювання правових відносин у сфері інвестицій.

В Україні створено ґрунтовну нормативно-правову базу для здійснення інвестиційної діяльності, яка, за підрахунками різних дослідників, охоплює від 150 до 1 000 нормативно-правових актів. Очевидно, що такий масив нормативно-правових актів призводить до суперечливості та надмірної «завантаженості» у правовому регулюванні здійснення інвестиційної діяльності, і аж ніяк не сприяє підвищенню інвестиційної привабливості України. Крім того, чинна законодавча база постійно зазнає численних змін та доповнень [4].

Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні реалізується прийняттям Верховною Радою України законодавчих актів, видання указів Президента України, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України. Нормативно-правові акти визначають об'єкт і зміст регулювання інвестиційної діяльності, однак невпорядкованість та відсутність гармонізації законодавства у сфері інвестиційної діяльності сьогодні є вагомою причиною затримки процесу залучення національних та іноземних інвестицій в економіку України.

З огляду на вище наведене, проблема законодавчого забезпечення інвестиційної діяльності в Україні, не дивлячись на значну кількість нормативно-правових актів у даній сфері, є актуальною, вимагає вчасного та ефективного вирішення.

Так, О.М. Вінник визначає інвестиційне законодавство як сукупність нормативних актів, що регулюють інвестиційні відносини щодо безпосереднього здійснення інвестиційної діяльності і щодо керівництва такою діяльністю. Оскільки, на думку автора, інвестиційне законодавство є підсистемою господарського законодавства, то йому притаманні риси, характерні як для законодавства взагалі, так і для господарського законодавства, зокрема: розгалуженість і велика кількість нормативних актів, наявність у системі інвестиційного законодавства значної кількості нормативних актів обмеженої сфери дії – відомчих і локальних, відсутність Інвестиційного кодексу, наявність дореформених нормативних актів, що значною частиною суперечать основним засадам правового регулювання в умовах запровадження ринкових відносин в економіку України тощо [3].

Генезис сучасного законодавчого забезпечення сфери інвестиційної діяльності почався, фактично, з прийняттям акта проголошення незалежності України. Одним з перших і найбільш вагомих заходів, спрямованих на врегулювання правових відносин в даному напрямі стало прийняття Верховною Радою України законів України «Про захист іноземних інвестицій на Україні» від 10.09.1991 року та «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 року.

Основне спрямування останнього полягає у забезпеченні рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування економіки України, розвитку міжнародного економічного співробітництва та інтеграції. Законом встановлено загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності, визначено

загальні положення державного регулювання цієї сфери, гарантії прав суб'єктів інвестиційної діяльності, захист інвестицій тощо [1].

Особливості режиму іноземного інвестування на території України встановив Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 року положення якого врегульовують відносини, зокрема, щодо державних гарантій захисту іноземних інвестицій, державної реєстрації та контролю за здійсненням інвестицій, діяльності підприємств з іноземними інвестиціями, розгляду спорів та ін. [2].

Загалом, сфера інвестиційної діяльності регулюється не тільки профільними, але також і знайшла своє відображення в інших Законах України, які побічно торкаються питання інвестицій, зокрема це Закони України: «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про державно-приватне партнерство», «Про угоди про розподіл продукції», «Про зайнятість населення», «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», «Про охорону навколишнього середовища», «Про банки і банківську діяльність», «Про страхування», «Про концесії» тощо.

Особливістю національного інвестиційного законодавства є те, що окремі питання, окрім вищевказаних нормативно-правових актів, регулюються також нормами господарського, цивільного, банківського, земельного, фінансового, митного законодавства, що відображеного у відповідних кодексах (Податковий, Господарський, Цивільний, Земельний кодекси України тощо)

Окремо варто зазначити, що державне забезпечення в інвестиційній сфері здійснюється й за допомогою великої кількості указів Президента України, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України (Указ Президента від 10 квітня 2006 року № 300 «Про план першочергових заходів у сфері інвестиційної діяльності»; Постанова Кабінету Міністрів України від 30 січня 1997 року № 112 «Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора» тощо), а також великим числом міжнародні правові акти, учасником яких є Україна (Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами від 18.05.1965 року (ратифіковано Законом України від 16 березня 2000 року № 1547-III), міжурядові угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій, які укладаються урядом України із урядами відповідних країн та ін.)

Аналіз стану нормативного-правового регулювання в інвестиційній сфері України вказує на те, що воно вимагає подальшого вдосконалення, адже, незважаючи на значну кількість правових актів, вести мову про єдину та гармонійну систему законодавства наразі недоцільно. Національне законодавство у питанні регулювання інвестиційної діяльності нестабільне, нормативно-правова база зазнає постійних змін. Разом з тим в останні роки все ж слід констатувати певні позитивні зрушення у зазначеній сфері. З метою удосконалення законодавчого врегулювання в останній період було ухвалено цілу низку нормативно-правових актів, які значно підвищили правове забезпечення інвестиційної діяльності в Україні.

Література

1. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991 року № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>. (дата звернення 25.02.2019).
2. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19 березня 1996 року № 93/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр>. (дата звернення 25.02.2019).
3. Вінник О.М. Інвестиційне право : навч. посіб. Київ : Атіка, 2000, 252 с.
4. Федорчак О.В. Систематизація законодавчого забезпечення інвестиційної діяльності в Україні. Теорія та практика державного управління. 2017. № 4 (59). С. 1-10. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-4/doc/2/07.pdf> (дата звернення 25.02.2019).

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права

КНТЕУ Тищенко Ю.В.

Лещенко В.С., I курс, 7 м група
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

ПРАВОВА ОЦІНКА КРИПТОВАЛЮТИ В ЄС ТА УКРАЇНІ

Криптовалюти, як новітні електронні засоби платежу, на сьогодні не мають свого законодавчого закріплення в Україні, а відтак – і

нормативного визначення. Не вщухає дискусія серед науковців щодо правової природи криптовалют: їх визначають і як гроші, і як засоби обміну або розрахунку, відмінні від грошей, і як грошові сурогати, і навіть як товари.

Національний банк України у своєму Роз'ясненні від 10.11.2014р. розглядає "віртуальну валюту/криптовалюту" Bitcoin як грошовий сурогат, який не має забезпечення реальною вартістю і не може використовуватися фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу, оскільки відповідно до ст. 32 ЗУ «Про Національний банк України» випуск та обіг на території України інших грошових одиниць і використання грошових сурогатів як засобу платежу забороняються. Національний банк України наголосив на тому, що діяльність з купівлі-продажу Bitcoin за долари США або іншу іноземну валюту має ознаки функціонування так званих "фінансових пірамід" та може свідчити про потенційну залученість у здійсненні сумнівних операцій відповідно до законодавства про протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму [1].

Проте вже 30 листопада 2017 року Національний Банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку і Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг виступили з офіційно заявою, що складна правова природа криптовалют не дозволяє визнати їх ані грошовими коштами, ані валютою і платіжним засобом іншої країни, ані валютною цінністю, ані електронними грошима, ані цінними паперами, ані грошовим сурогатом.

Суд Європейського Союзу у своєму рішенні по справі Девіда Хедквіста (David Hedqvist v. Sweden) від 22.10.2015 визначив, що Bitcoin є договірним платіжним засобом, його необхідно вважати валютою (засобом платежу), а не товаром. Європейська судова практика, по суті, прирівняла криптовалюту до законного платіжного засобу, а обмін грошових коштів – «валютно-обмінної операції». Але все ж таки, згідно з чинним законодавством ЄС цифрова валюта вважається товаром і підпадає під регулювання Цивільного законодавства і Директиви ЄС про ПДФ як товар, а договір купівлі — продажу щодо криптовалюти є договором-купівлі продажу товару [2].

Криптовалюти на сьогодні – не лише об'єктивна реальність, а й суттєвий економічний фактор. Учасники саміту Великої двадцятки, який проходив у Буенос-Айресі 19–20 березня 2018 р., свідомо відійшли у

своєму комюніке від використання терміна криптовалюта (cryptocurrency), замінивши його на крипто-активи (crypto-assets), де прямо підкреслено: крипто-активи не мають ключових атрибутів суверенних валют. На думку учасників саміту, криптовалюта – це не валюта, а актив, тому вони використовують термін «крипто-актив» як більш коректний. Така позиція не є загальноприйнятою навіть усередині самих країн-учасників двадцятки [3].

Уряд та НБУ повинні провести публічні обговорення цього питання і напрацювати свої пропозиції як надалі законодавчо врегулювати обіг криптовалют. Адже, на жаль, робота над закріпленням на законодавчому рівні обігу криптовалют на разі триває, однак конкретних кроків у напрямку врегулювання в Україні відносини в цій сфері немає. Це може бути пов'язано з тим, що ряд представників влади не зацікавлені в законодавчому вирішенні цього питання, так як відсутність правового регулювання дозволяє легше тиснути на бізнес [4].

Наразі в Верховній Раді України зареєстровано два законопроекти, які покликані врегулювати дане питання:

- Законопроект № 7183 від 06.10.2017р. «Про обіг криптовалюти в Україні»;
- Законопроект № 7183-1 від 10.10.2017р. «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні».

Обидва законопроекти визначають необхідність державного управління в сфері обігу криптовалют, повноваження регулятора визначати порядок створення і діяльності криптовалютних бірж, моніторити криптовалютні транзакції, ідентифікувати суб'єктів криптовалютних операцій.

Однак, майже півтора року вказані проекти Закону знаходяться на розгляді в профільному комітеті і строки їх розгляду та прийняття Верховною Радою України невідомі.

Українському законодавцю потрібно, по-перше, визначитися з правовим осмисленням природи криптовалюти загалом та bitcoin зокрема, а також тим, чи готові наші державні органи та суспільство до впровадження bitcoin у цивільно-правовий обіг, чи зможемо ми забезпечити належну матеріальну, юридичну та технічну підтримку для цього, по-друге, визначитися із вектором руху у цій ситуації - чи розглядати криптовалюту як підвид цінних паперів, чи надати їм

самостійного особливого статусу, по-третє - забезпечити прозорість діяльності владних структур та посадовців у цій сфері.

Із цих трьох аспектів саме останні два є найважливішими. Оскільки інтелектуального ресурсу громадян України та потенціалу наших учених-економістів і програмістів було б цілком достатньо, аби сказати своє "Я" на ринку криптовалют та стати одними з тих, хто їх визнає і забезпечить належний обіг та використання. Можна припустити, що допоки криптовалюти залишаються без належної уваги з боку законодавця, українці виходячи з принципу «дозволено все, що не заборонено законом» вільні у їх використанні, хоча й не захищені від різноманітних юридичних ризиків.

Література

1. Роз'яснення НБУ щодо правомірності використання в Україні "віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin від 10.11.2014. URL://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=11879608. (дата звернення 25.02.2019).

2. Чобанян М. BITCOIN В УКРАЇНІ: TO BE OR NOT TO BE. URL://unba.org.ua/publications/print/2962-bitcoin-v-ukraini-to-be-or-not-to-be.html/.(дата звернення 25.02.2019).

3. Чаплян С. Правовий статус крипто валют. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. Київ. № 2. 2018. С.148-165.

4. Наконечний В. Відсутність правового регулювання криптовалют дозволяє легше тиснути на бізнес. URL://loyer.com.ua/uk/vidsutnist-pravovogo-regulyuvannya-kriptovalyut-dozvolyaye-legshe-tisnuti-na-biznes-v-nakonechnij/.

Науковий керівник: д.ю.н., доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ Тімашов В.О.

Макрякова Є.О. III курс, 18 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

ОБХІД ЗАКОНУ ТА ЗВОРОТНЄ ВІДСИЛАННЯ У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Законодавству, практиці, доктрині правових систем відомі різні способи вирішення проблеми зворотного відсилання та відсилання до

закону третьої держави. Деякі правові системи визнають дію цих відсилань. Таке положення закріплюється, скажімо, у Законі з міжнародного приватного права Польщі 1965 р. Прийняття зворотного відсилання визнається законами з міжнародного приватного права Австрії, Швейцарії. В інших правових системах, наприклад, у Законі Угорщини з міжнародного приватного права, може визнаватися відсилання до власного права. Негативне ставлення до застосування зворотного відсилання виражене і в ст. 28 Закону про міжнародний комерційний арбітраж Російської Федерації 1993 р. Неоднаково вирішує зазначені питання й законодавство ФРН. Тут не визнається відсилання у договірному праві. Проте в інших випадках застосування такого відсилання допускається. Аналогічною є позиція англійської правової системи.

Проблема прийняття чи неприйняття зворотного відсилання (та й відсилання до закону третьої держави), а також обсягу права, до якого відсилає норма, виникла в середині XVIII ст. Європейській судовій практиці вона стала відомою, зокрема, у зв'язку з винесенням французьким касаційним судом 1878 р. рішення у справі Форго, яке нині вважається класичним.

Суть справи полягала в тому, що баварський підданий Форго, позашлюбно народжений, постійно проживав у Франції (проте під кутом зору французького закону не вважався таким, що набув доміцилію у Франції), після своєї смерті залишив у французьких банках грошові вклади. Заповіту складено не було. За законом на отримання спадку претендували баварські кровні родичі Форго по бічній лінії. Вони посилалися на баварське право, що допускало спадкування навіть після позашлюбних дітей. Французький прокурор наполягав на тому, що до спадкування повинен застосовуватися французький закон, відповідно до якого родичі позашлюбної дитини не спадкують. Тому майно як виморочне надходить у розпорядження Французької держави. Виникло питання: який закон щодо спадкування - французький чи баварський - повинен застосувати суд Франції?

За французьким колізійним правом питання про спадкування рухомого майна обговорюється за законом "доміцилію походження". Тобто спостерігається відсилання французького закону до баварського права. Останнє містило колізійне правило, за яким спадкування рухомого майна підпорядковано законові фактичного доміцилію. Отже, якщо відсилання французької колізійної норми слід розуміти як

відсилання до баварського права в цілому, то необхідно керуватися й баварською колізійною нормою, яка відсилала до французького права. Французький касаційний суд прийняв зворотне відсилання.

Відомі законодавчі визначення вказаних понять. Так, відповідно до Закону України "Про міжнародне приватне право" 2005 р. зворотним відсиланням вважається повторне відсилання колізійної норми права іноземної держави до правопорядку держави, колізійна норма якого відіслала до даного іноземного правопорядку. Відсиланням до права третьої держави вважається відсилання колізійної норми права іноземної держави, визначеної відповідно до Закону України "Про міжнародне приватне право", до права третьої держави (пункти 7, 8 ч. 1 ст. 1).

У міжнародному договірному праві ставлення до прийняття чи неприйняття обох видів відсилань також є різним. Так, у торговельних договорах застосування відсилань може бути визнано. Проте в ст. 15 Римської конвенції 1980 р. про право, застосовуване до договірних зобов'язань, вказується на неприйняття зворотного відсилання та відсилання до закону третьої держави.

Проблема обходу закону в міжнародному приватному праві

Проблема обходу закону в судовій практиці виникла передусім у сфері регулювання шлюбно-сімейних відносин. Свого часу в багатьох країнах континентальної Європи (особливо в тих, де сильні позиції мала католицька церква) були заборонені розлучення або існували значні перешкоди для укладення шлюбу. З метою отримати розлучення подружжя з таких країн прагнули обійти (оминути) такий закон і виїжджали за кордон, приймали громадянство іншої країни, розлучалися, поверталися назад і знову набували громадянство країни місця постійного проживання.

У науковій літературі і судовій практиці великого розголосу набула справа принцеси Бофремон як одне із найбільш ранніх судових рішень з приводу обходу закону. Французька принцеса Бофремон мала намір розлучитися зі своїм першим чоловіком. Не маючи можливості отримати розлучення у Франції (французьке право на той час - 1878 р. - не знало інституту розлучення), принцеса виїхала у Німеччину, набула німецького громадянства, розлучилася і взяла новий шлюб з румунським принцом. Повернувшись до Франції, вона зіткнулася з тим, що французьке право не визнало її розлучення і шлюб, який вона уклала після розлучення, як такі, що були здійсненні в обхід французького закону. Такий підхід притаманний і сучасній французькій судовій

практиці, а також тим правовим системам, які наслідують французьку правову традицію.

Питання обходу закону як колізійної проблеми, мабуть, найдетальніше розроблені у французькій судовій практиці. Зміст цього терміна полягає у створенні штучної колізійної прив'язки для того, щоб обійти вимоги відповідного матеріального права. Залежно від доктринального підходу та обставин справи, ставлення до обходу закону в МПрП може бути неоднаковим. Можна розглядати обхід закону:

- як один із випадків застосування застереження про публічний порядок;
- як ситуацію, в якій сторони не мали наміру уникнути застосування певного закону, а лише обрали норми, що не можуть регулювати правовідносини, оскільки вони, ці норми, призначені для інших відносин;
- як відхід сторін від обов'язкових для них імперативних норм закону.

Література

1. Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. Міжнародне приватне право : Атіка, 2009. – 324 с.
2. Гайворонський В.М., Жушман В.П. Міжнародне приватне право: навчальний посібник / За ред. В.М. Гайворонського – К.: Юрін ком Інтер, 2007. – 162-164 с.
3. Чижмарь Ю.В. Національне та міжнародне право: теоретико-правові проблеми [Текст] : монографія / Ю. В. Чижмарь ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Харків : Діса плюс, 2015. - 471 с.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ Гончаренко О.М.

Могіль О.А., студентка, II курс, 19 група
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

КРИЗА ЛЕГІТИМНОСТІ ПРИ ВИРІШЕННІ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ СПОРІВ

Інвестиційний арбітраж – процедура вирішення спорів між іноземними інвесторами, які вимагають компенсацію у зв'язку з

експропріацією інвестиції або іншим порушенням їх прав, та приймаючими державами, на території яких здійснювалася іноземна інвестиція. Як спосіб вирішення спорів він набув популярності та вживаності в останній час, а суди почали менше втручатися в арбітражні справи, зокрема на стадії визнання та виконання рішень. Одним з основних документів для вирішення інвестиційних спорів на міжнародному рівні є Вашингтонська конвенція «Про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами» 1965 р [1].

Проте, як і будь-який механізм врегулювання, інвестиційний арбітраж має як переваги, так і недоліки. Перевагами можна назвати можливість вибору арбітрів, а отже їх неупередженість та можливий досвід у сфері, пов'язаної з предметом спору; можливість самостійно визначати процедуру арбітражу, зокрема обирати документарний розгляд; конфіденційність справи, оскільки рішення не оприлюднюються без згоди сторін; можливість застосування примусу, так як арбітражне рішення, видане практично в будь-якій країні світу, може бути виконане в примусовому порядку у іншій країні.

Щодо недоліків, то такими можна назвати неможливість залучення третіх осіб; при стягненні з держав величезних компенсацій у разі поразки, їх виплати лягають на плечі платників податків, що не є обґрунтованим рішенням; неозначена, а тому частіше за все довга тривалість вирішення спору; неарбітрабельність певних видів спору в деяких країнах; відсутність зобов'язання арбітражу викладати підстави свого рішення. Останній недолік з перерахованих є найбільш вагомим серед інших, адже має безпосередній вплив на результат спору. Така конфіденційність у прийманні рішень інколи може викликати сумніви щодо легітимності інвестиційного арбітражу.

Вираз «криза легітимності» в контексті характеристики міжнародно-правового режиму вирішення інвестиційних спорів стосується явища винесення інвестиційними арбітражами суперечливих рішень з одних і тих самих питань. Замість того, щоб утверджувати правову визначеність для іноземних інвесторів та приймаючих держав, інвестиційний арбітраж продукує невизначеність щодо їхніх взаємних прав та обов'язків [2].

Важливе значення у проблематиці легітимності рішень інвестиційних арбітражів відіграє той факт, що інвестиційні спори розглядаються різними арбітражами. Так, найбільш відомими є

Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів, Стокгольмський арбітраж, Постійна палата третейського суду тощо. Однак це породжує і певні невідповідності у рішеннях, які приймаються у такого роду справах.

Наприклад, серед суперечливих рішень з інвестиційних спорів можна виділити справи Central European Media (СМЕ) проти Чеської Республіки та Рональд С. Лаудер проти Чеської Республіки. Два арбітражі ЮНСІТРАЛ дійшли протилежних висновків в одному й тому ж спорі. Стокгольмський арбітраж встановив, що Чеська Республіка порушила низку своїх зобов'язань перед нідерландською компанією (СМЕ), контролюваною американським інвестором (Рональдом С. Лаудером), згідно з нідерландсько-чеською двосторонньою інвестиційною угодою. Але за десять днів до цього на підставі тих самих фактичних обставин Лондонський арбітраж встановив, що Чеська Республіка припустилася лише дискримінації американського інвестора і відхилив всі вимоги про відшкодування збитків.

Наступний випадок ілюструє іншу спірну ситуацію, пов'язану зі справами SGS проти Пакистану та SGS проти Філіппін, в яких суперечливі рішення були прийняті внаслідок різного тлумачення арбітражами так званого «загального застереження» у міжнародній інвестиційній угоді, а саме: чи вважатиметься порушення комерційного договору між інвестором та приймаючою державою порушенням самої угоди в силу наявності в ній загального застереження?

Уваги заслуговують і справи, пов'язані з тлумаченням закріпленого в міжнародних інвестиційних угодах положення про «справедливе і рівне ставлення». Наприклад, ст. 1105 Угоди НАФТА встановлює, що «кожна Договірна сторона буде надавати інвесторам іншої Договірної сторони ставлення у відповідності з міжнародним правом, включаючи справедливе і рівне ставлення та повний захист і безпеку». Якщо вважати «справедливе і рівне ставлення» додатковим правом, інвестори можуть не доводити порушення міжнародного права, що є доволі складним завданням. Відповідно, отримання інвесторами компенсації полегшується, а приймаючі країни можуть стикнутися з тягарем непередбачуваних зобов'язань.

Виходячи з цього, можна виділити три категорії непослідовно вирішуваних справ в інвестиційних спорах, це: справи, що стосуються одних і тих самих фактів, пов'язаних сторін та подібних інвестиційних прав; справи, що стосуються подібних комерційних ситуацій та

подібних інвестиційних прав; справи, що стосуються різних сторін, різних комерційних ситуацій та одних і тих самих інвестиційних прав [3].

Таким чином, проблема легітимності та відсутність загальної нормативно-правової бази, яка б забезпечувала чітке уявлення про врегулювання інвестиційних спорів, не дає змоги сторонам належним чином визначити їх взаємні права та обов'язки. Ситуацію могла б покращити наявність апеляційних інстанцій, які могли б переглядати суперечливі рішення інших арбітрів. Тому питання оптимізації процесів інвестиційного арбітражу, як і раніше, залишається відкритим.

Література

1. Про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами : Конвенція від 18.05.1965 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_060 (дата звернення 25.02.2019).

2. Поєдинок В.В. Правове регулювання інвестиційної діяльності: теоретичні проблеми : монографія. Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2013. 480 с.

3. Susan D. Franck. The Legitimacy Crisis in Investment Treaty Arbitration: Privatizing Public International Law Through Inconsistent Decisions. *Fordham Law Review*. 2005. Vol. 73. Issue 4 URL: <https://ir.lawnet.fordham.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4062&context=flr> (дата звернення 25.02.2019).

**Науковий керівник: ст. викладач кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ
Коренюк О.О.**

Новік Н.О., студентка, II курс, 18 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА СОТ

Світова Організація Торгівлі (СОТ) – потужна і впливова міжнародна організація, метою якої є розробка системи правових норм міжнародної торгівлі та контроль за їх дотриманням. Головними цілями

Організації є створення міцної та чіткої правової бази, яка прийнята для ефективного і надійного механізму регулювання міжнародної торгівлі та економічних відносин між країнами; лібералізація міжнародної торгівлі; поступове скасування митних, торговельних обмежень, зниження тарифів; забезпечення прозорості торговельних процедура створення багатостороннього правового поля у сфері міжнародної економіки та торгівлі [1].

Україна, прагнучи вирішити перспективне стратегічне завдання вступу до ЄС, намагаючись відповідати критеріям членства у співтоваристві, стала одним з повноправних членів СОТ у 2008 році, підкресливши таким чином перспективу розвитку національної економіки, та поклавши величезну надію на міжнародну співпрацю.

Сучасні дослідження підтверджують що участь у СОТ дає багато позитивних результатів, сприяючи розширенню доступу українських товарів на зовнішні ринки, підвищуючи інвестиційну привабливість економіки, надаючи можливості представляти свої інтереси на переговорах про подальшу лібералізацію світової торгівлі. Також доволі важливою частиною вступу у СОТ є зміцнення політичних та правових зв'язків із іншими країнами на міжнародній арені [2].

Після вступу до організації для України відкрилася велика кількість економічних та політичних можливостей: відбулася лібералізація зовнішньоторговельного режиму, Україна почала грати за всесвітніми правилами; законодавство почало адаптуватися до світових правил та міжнародних договорів, зокрема було підписано: Угоди про спрощення процедур торгівлі, та приєднання до угоди про державні закупівлі, також було прийнято важливе рішення із експортної конкуренції, яким передбачено скасування експортних субсидій у сільському господарстві, тощо; отримала більш відкритий доступ до іноземних ринків багатьох країн, що дало поштовх підписати договір про зону вільної торгівлі з ЄС, Канадою, Грузією, тощо. також українському бізнесу надається можливість користуватися генеральною системою преференцій США, у рамках якої передбачено безмитний експорт близько 5000 видів товарів; розширилися переваги для ведення бізнесу: відкриття підприємств, організацій, співпраця, кооперація, розробка спільних міжнародних планів із іншими іноземними країнами. усі ці дії безпосередньо регламентуються відповідно до міжнародних договорів на основі міжнародного права; економічно-правовий зв'язок із іншими країнами сприяє поліпшенню іміджу країни, збільшенню інвестицій,

зацікавленості державою як постійним партнером. результатом цього є збільшення довіри до української продукції та послуг; зменшення тарифних та нетарифних обмежень доступу товарів на світові ринки, а також можливість захисту національних виробників, що базується на політиці СОТ.

Створення стійкої політичної системи у міжнародних торговельних та економічних зв'язках дає змогу підлаштовувати законодавство України до міжнародних нормативно-правових актів. Крім того, Україна стала учасницею багатосторонніх торговельних переговорів раунду “Доха-Розвиток”, переговорів з питань приєднання до СОТ нових країн-членів для подальшої реалізації своїх інтересів. Одним із важливих досягнень є можливість використання механізму врегулювання суперечок СОТ у відповідь на дискримінаційні заходи торговельних партнерів, а також участь у ролі третьої сторони у суперечках [3, 4].

Разом з тим, після вступу до СОТ Україна зіштовхнулася з багатьма проблемами в тому числі правового характеру:

1. втрата національно-економічного, політичного суверенітету внаслідок тиску та диктату з боку СОТ;
2. комерційні та політичні інтереси перевищують інтереси у сфері охорони здоров'я, збереження довкілля, соціального розвитку та ін.;
3. значні фінансові затрати на вдосконалення законодавства, проведення реформ;
4. проблема міжнародної діяльності, яка пов'язана з наданням міжнародних освітніх послуг;
5. проблема інвестування, яка пов'язана з недовірою до української економіки внаслідок посилення корупції, недовіри до виконавчої влади та судової системи;
6. посилення неконтрольованої трудової міграції та поширення транзитної міграції, внаслідок чого неможливість пристосування законодавства країни до складних соціальних проблем.[2]

Таким чином, Україна за роки активної участі в СОТ досягла певного прогресу на етапі інтеграції держави не лише у світову торговельну систему, а й у світову економіку. Зона вільної торгівлі з ЄС та багатьма країнами світу – це важливе рішення на шляху розвитку економіки, політики та і в загальному розвитку країни у всіх її сферах життя у невід'ємному зв'язку із правом. Однак, сучасний етап відносин

між Україною та СОТ, на жаль, не позбавлений ряду економіко-правових проблем, що потребують вирішення, особливо в контексті євроінтеграції.

Література

1. Світова Організація Торгівлі (СОТ)
URL: <https://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations/wto>.
2. Киричук А.С., Мамедова О.Ю. Правове регулювання міжнародних відносин України та СОТ. *Економіка та суспільство*. 2017. № 13. С. 84-88.
3. Розвиток співробітництва України із СОТ : матеріали міжнародного круглого столу / відп. ред. О.О. Борзенко ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». 2018. С.23-27, 40-43.
4. Переваги членства у світовій організації торгівлі для України «Міжнародна група розвитку» на розгляд Агентства США з міжнародного розвитку». 2016.С. 8-11, 23-29.

**Науковий керівник: ст. викладач кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ
Коренюк О.О.**

Роїк А.С., студентка I курс, 9м група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет,
м. Київ

ПРОЦЕДУРА СКВІЗ-АУТУ: ЗАХИСТ ПРАВ ІНВЕРСТОРИВ

Вже майже два роки в Україні діє нова процедура викупу акцій міноритаріїв – «сквіз-аут» і дослівно означає витіснення міноритарних акціонерів. На даний час за даними Національного депозитарію України оголошено більше 200 сквізів [1], тому актуальним є дослідження чинного законодавства, яким врегульована дана процедура та аналіз судової практики, яка склалася. На основі цього варто визначити ризики, які можуть очікувати акціонерів і шляхи їх уникнення, а в іншому випадку способи захисту прав інвесторів.

Так, варто зазначити, що сьогодні для потенційного інвестора існує достатня кількість інвестиційних інструментів і інститутів, за допомогою яких можна розпоряджатися своїм капіталом. Однак, як свідчить світова практика, найпоширенішим і найпопулярнішим є інвестування в цінні папери. Згідно з національним законодавством, під цінним папером розуміється документ установленної форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, а також права та обов'язки за таким цінним папером [4]. З огляду на тематику даної роботи, розглянемо більш конкретно таку групу цінних паперів, як акції.

Для набуття статусу інвестора особа має вкласти гроші в компанію, а натомість отримати акції, тобто стає співвласником і акціонером. Разом із правом на отримання дивідендів особа отримує і обов'язки по корпоративному управлінню акціонерним товариством. Зокрема, обов'язок придбання/продажу акцій публічного акціонерного товариства за наслідком придбаного контрольного пакету акцій для мажоритарних та міноритарних акціонерів відповідно.

З метою покращення корпоративного управління було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах». Закон направлений на імплементацію Директиви 2004/25/ЄС Європейського Парламенту та Ради щодо пропозицій про поглинання в рамках виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Зазначеною Директивою врегульовані питання надання права міноритарним акціонерам вимагати від акціонера – власника 95 відсотків акцій товариства обов'язкового придбання за справедливою ціною акцій, що належать таким міноритарним акціонерам (sell-out) і надання права акціонеру – власнику 95 відсотків акцій товариства вимагати від міноритарних акціонерів обов'язкового продажу належних їм акцій (squeeze-out) [3].

Так, ця процедура не є українською новелою, подібна практика існує у світі вже багато років, а саме у Австрії, Чехії, Угорщині, Польщі, Словенії, Іспанії та Великій Британії поріг застосування squeeze-out та sell-out складає 90 відсотків голосуючих акцій товариства, а у Болгарії, Хорватії, Франції, Німеччині, Італії, Румунії та Словаччині – поріг складає 95 відсотків голосуючих акцій товариства [3].

На перший погляд може скластись враження, що це сліпе копіювання іноземного досвіду і імплантація його в українське

законодавство, однак є і національні підстави для запровадження даної процедури. Сквіз-аут дає змогу розв'язати найбільшу проблему постприватизаційних акціонерних товариств – скоротити неймовірну кількість акціонерів, які фактично не беруть участі в діяльності товариства, акції яких можна викупити поза їхньою волею. З одного боку, такий “спадок” не вигідний як міноритарним, так і мажоритарним акціонерам. Міноритарні акціонери фактично не впливають на діяльність товариства, не отримують дивіденди, не з'являються на загальних зборах. Мажоритарні акціонери й товариство змушені витратити значні кошти на адміністрування акціонерного товариства [4].

Отже, не зважаючи на те, з чиєї ініціативи проводиться викуп акцій міноритаріїв, не зважаючи на бажання акціонерів здійснювати вищезазначену процедуру, законодавством закріплена її обов'язковість і неможливість зупинення. Сам процес законодавчо виписано так, що акції міноритарних акціонерів списують у безумовному порядку. Не має значення наявність будь-яких обмежень, арештів чи заборон на акціях товариства, навіть якщо депозитарна установа зникла й не передала архів до уповноваженого на зберігання [4]. Так, у справі №905/611/18 [2] Господарським судом Донецької області було відмовлено у задоволенні заяви щодо забезпечення позову на підставі того, що відповідно до ст. 65-2 Закону України «Про акціонерні товариства» публічні обмеження не є перешкодою у здійсненні примусового продажу, тому обраний спосіб забезпечення позову не є направленим на захист прав заявника.

Однак, з іншого боку, проблемним є питання справедливої вартості за акції міноритарних акціонерів. В переважній більшості випадків ціна акцій визначається на підставі звіту суб'єкта оціночної діяльності. З огляду на вкрай низьку культуру оцінки та відсутність механізму контролю за діяльністю останнього, а саме Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР) не має повноважень перевіряти саму оцінку або впливати на суб'єкта оціночної діяльності. Таким чином, основним способом для захисту порушених прав міноритаріїв є судовий. Однак, судова практика з цього питання лише формується, а існуюча на даному етапі є негативною для міноритаріїв. Зокрема, жоден суд не визнає процедуру сквіз-ауту порушенням конституційних прав людини, з чим не можливо не погодитись, адже власники дрібного пакету акцій отримують можливість продати належні їм цінні папери за ринковою вартістю, та позбавляться обов'язку нести витрати за послуги депозитарних установ.

Таким чином процедури squeeze-out та sell-out направлені на захист міноритарного акціонера, якому пропонується продати належні йому акції за справедливою ціною. Однак, недостатньо врегульованим залишається питання визначення ціни акцій, тому вкрай необхідно вносити зміни в законодавство про оцінку майна, підвищувати вимоги до суб'єктів оціночної діяльності і їх відповідальності, а саме наділити спеціальними повноваженнями НКЦПФР щодо контролю за здійсненням процедури сквіз-ауту.

Література

1. Squeeze-out: копії публічних безвідкличних вимог / Національного депозитарію України. URL: https://www.csd.ua/index.php?option=com_easytable&view=easytable&id=48&Itemid=342&lang=ua (дата звернення: 24.02.2019)
2. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73159012> (дата звернення: 24.02.2019)
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах: пояснювальна записка до проекту Закону України від 28 квітня 2016 № 2302а-д / Верховна Рада України. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=58900&pf35401=385906> (дата звернення: 24.02.2019)
4. Шаді Саад. 2018 корпоративний рік. URL: <https://www.saad.legal/2018corporateyear/> (дата звернення: 24.02.2019)

**Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ
Тищенко Ю.В.**

Самусь В. С., студент, IV курс, 4 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний університет
м. Київ

КОМЕРЦІЙНЕ ПОСЕРЕДНИЦТВО (АГЕНТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ) У ПІДПРИЄМНИЦТВІ

В умовах ринкової трансформації економіки суспільні відносини у сфері комерційного посередництва наповнюються новим змістом, змінюється їхній характер. Комерційне посередництво все більше розвивається та завойовує нові сфери та галузі. Однак, є певні обмеження та заборони комерційного посередництва (агентської діяльності) у певних видах господарської діяльності. Так, комерційне посередництво (агентська діяльність) як підприємницька діяльність не допускається у тих видах діяльності, у яких підприємництво заборонене законом (наприклад, відповідно до ст. 4 Закону України «Про підприємництво» діяльність, пов'язана з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогії прекурсорів; діяльність, пов'язана з охороною окремих особливо важливих об'єктів права державної власності; діяльність, пов'язана з проведенням криміналістичних, судово-медичних, судово-психіатричних експертиз та розробленням, випробуванням, виробництвом та експлуатацією ракет-носіїв тощо).

Найважливішою підставою для виникнення відносин комерційного представництва є агентський договір. В сучасних умовах його значення зростає.

Інститут агентських договорів регламентовано Главою 31 Господарського кодексу України «Комерційне посередництво (агентські відносини) у сфері господарювання». В частині, що не врегульовано ГКУ, застосовується ст. 243 Цивільного кодексу України щодо комерційного представництва та у гл. 68 ЦК, якою регулюються відносини доручення.

Суб'єкти господарювання доволі часто, через певні причини (відсутність часу, навичок, інформації), не мають бажання самотійно укласти договори. Саме тому вони змушені звертатись до послуг комерційних агентів. Характерною рисою агентського договору є те, що при його виконанні можуть вчинятись як юридичні, так і фактичні дії.

За агентським договором одна сторона (комерційний агент) зобов'язується надати послуги другій стороні (суб'єкту, якого представляє агент) в укладенні угод чи сприяти їх укладенню (надання фактичних послуг) від імені цього суб'єкта і за його рахунок. З цього можна зробити висновок, що агентський договір відноситься до договорів про надання послуг.

Суть агентського договору полягає в тому, що діяльність, яку здійснює агент за дорученням і в інтересах принципала, породжує майнові наслідки для принципала, а не агента [2].

Відповідно до чинного законодавства, агентський договір повинен визначати сферу, характер і порядок виконання комерційним агентом посередницьких послуг, права та обов'язки сторін, умови і розмір винагороди комерційному агенту, строк дії договору, санкції в разі порушення сторонами умов договору, інші визначені сторонами необхідні умови [3, с.196]

Згідно ч. 2 ст. 295 ГКУ комерційним агентом може бути суб'єкт господарювання (громадянин або юридична особа), який за повноваженням, оснований на агентському договорі, здійснює комерційне посередництво. Виходячи з положення ГКУ щодо комерційного агента, можна зробити висновок, що стороною може бути тільки суб'єкт господарської діяльності.

Водночас, не слід забувати, що не є комерційними агентами підприємці, що діють хоча і в чужих інтересах, але від власного імені.

Також слід зауважити, що агент не може вчиняти дії щодо себе, але від імені принципала. Агентський договір повинен бути укладеним у письмовій формі.

Варто погодитись з думкою А.Ткаченка, який зазначає, що ч. 2 ст. 198 ГКУ встановлює правило, що угода вважається схваленою за умови, якщо особа, яку представляє агент, не відхилить перед третьою особою дії комерційного агента.

Однак таке визначення норми не дозволяє дійти однозначного висновку щодо моменту, коли угода набуває чинності. Оскільки такі важливі питання як строк, в який може відбутися відхилення угоди (день, тиждень, місяць), в якій формі воно може відбутися (усній, письмовій чи виходячи з поведінки особи, яку представляє агент), залишаються нерозв'язаними [5].

Також є доцільними слова В.Карпової, яка зауважує, що на практиці нерідко виникають спори щодо суми виплачуваної агентської

винагороди. Суди при їх вирішенні керуються умовами агентського договору, а також досліджують докази, які підтверджують, що конкретна угода була вчинена саме за посередництва агента. Якщо агент такі докази надати не зможе, суд може відмовити в задоволенні позову про стягнення з принципала агентської винагороди [1]. Зі слів Карпової В. випливає, що сторонам ще слід мати у наявності документ, що підтверджує розрахунок розміру виплачуваної агенту винагороди, а також документи, що підтверджують понесені агентом витрати в межах виконання агентського договору [2].

Господарський кодекс України чітко регламентує підстави припинення агентського договору, до яких відносяться: за угодою сторін; у разі відкликання повноважень агента принципалом суб'єктом, якого він представляє; при відмові агента від подальшого здійснення комерційного посередництва за договором, укладеним сторонами без визначення строку його дії; вибуття однієї зі сторін договору внаслідок її припинення або смерті; виникнення інших обставин, що припиняють повноваження комерційного агента або суб'єкта, якого він представляє.

Варто погодитися з О. Потудінською, що розвиток та здійснювання комерційного посередництва (агентської діяльності) можливо лише в умовах ринкової економіки [4, с.149].

Отже, в ході розгляду даного питання, слід зазначити, що українське законодавство у сфері комерційного посередництва на сучасному етапі передбачає регулювання агентських відносин. Але в умовах європейського вектора розвитку нашої держави, дані суспільні відносини можуть значно змінитись.

Література

1. Карпова В. Агентські договори: правові аспекти. *Ліга. Блоги* 13.11.2017 URL: http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ010422
2. Карпова В.: Агентські договори: юридичне оформлення. *Ліга. Блоги*. 09.01.2015 URL: http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ007459
3. Лебідь В.І., Можаровська Н.О., Нескороджена Л.Л. *Господарське право: навчальний посібник*. К.: Алерта, 2014. 416 с.
4. Потудінська О.В. Комерційне посередництво (агентська діяльність) в підприємницькій діяльності України. *Європейські перспективи*. 2013. № 11. С.147-149.
5. Ткаченко А.: Особливості укладання агентських договорів. *Ліга. Блоги* 12.01.2017 URL: <https://blog.liga.net/user/atkachenko/article/25594>

**Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародного
приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ**

Нескороджена Л.Л.

Сімак О.В., студентка III курсу, 13 групи,
факультет торгівлі та маркетингу,
Київського національного торговельно-
економічного університету, м.Київ

КОМЕРЦІЙНА ТАЄМНИЦЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В умовах сучасної економіки, в основі якої лежить конкурентне середовище, досить актуальною є проблема забезпечення захисту інформації суб'єкта підприємництва.

Сьогодні в Україні, як і в інших країнах світу, в процесі підприємницької діяльності, коли створюються нові технології в результаті інтелектуальної праці, виникають насичені найрізноманітнішими відомостями інформаційні об'єкти, що мають комерційну цінність. Це можуть бути методики робіт, перспективні технічні рішення, результати маркетингових досліджень тощо, які націлені на досягнення підприємницького успіху, саме через таку різноманітність доречним є питання про критерії вибору інформації, яку необхідно захищати [1].

Відомості, пов'язані з виробництвом, технологією, управлінням, фінансовою та іншою діяльністю суб'єкта господарювання, що не є державною таємницею, розголошення яких може завдати шкоди інтересам суб'єкта господарювання, можуть бути визнані його комерційною таємницею [2].

У Цивільному кодексі України [3] поняття комерційної таємниці трактується як інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складників є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та є предметом адекватних наявним обставинам заходів щодо

збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію.

З наведеного визначення можна виділити ознаки комерційної таємниці, а саме:

- Інформаційність комерційної таємниці;
- таємність;
- комерційна цінність;
- обмежений доступ.

Усі види інформації, які можуть вважатися комерційною таємницею, умовно можна розділити на дві групи: технічна інформація і комерційна інформація. До першої групи належать незапатентовані науково-технічні розробки, бази даних та інші комп'ютерні програми, створені підприємством, усі види «ноу-хау», технічні проекти, промислові зразки, незапатентовані товарні знаки тощо. До другої групи віднесено умови контрактів, дані про постачальників і покупців, інформацію про переговори, маркетингові дослідження, дані про розрахунок відпускних цін, розміри знижок тощо [1].

Важливою умовою інноваційного розвитку є гарантії прав приватних власників, баланс комерційних інтересів і справедливого задоволення соціальних потреб [4].

Неналежний рівень правового регулювання відносин, пов'язаних з комерційною таємницею суб'єктів господарювання, сприяє поширенню комерційного шпигунства, безперешкодному використанню окремими особами незаконно отриманих наукомістких технологій, програмних продуктів та іншої інформації, що відноситься до комерційної таємниці. Неправомірне збирання, розголошення і використання комерційної таємниці є правопорушенням, що традиційно визначається в навчальній літературі як суспільно шкідливе (або суспільно небезпечне) протиправне і винне діяння деліктоздатного суб'єкта, що тягне юридичну відповідальність або винне протиправне діяння, що здійснюється деліктоздатною особою.

Важливою гарантією захисту прав на комерційну таємницю є інститут боротьби з недобросовісною конкуренцією.

Законом України «Про захист від недобросовісної конкуренції» передбачено підстави притягнення особи до відповідальності, яка вчинила дії, спрямовані на її розголошення.

Крім того, підприємство як власник відомостей, які є комерційною таємницею, має право призначати особу (осіб), яка буде володіти,

користуватися і розпоряджатися такою інформацією, визначати правила обробки інформації та доступу до неї, а також встановлювати інші умови щодо доступу до комерційної таємниці [1, ст. 9-10].

На даний час стан охорони комерційної таємниці не є задовільним з погляду правового регулювання. Тому вкрай важливо налагодити правові інструменти захисту, збереження інформації, що становить комерційну таємницю, та юридичної відповідальності різної галузевої належності за її незаконне збирання, використання та розголошення.

Література

1. Колобов Л., Колеснікова І. Комерційна таємниця та питання захисту комерційної таємниці. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/05/3.pdf>. (дата звернення 25.02.2019).

2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.

3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003.– №№ 40-44. Ст. 356

4. Олефір А. Комерційна таємниця як ключовий актив суб'єктів господарювання. URL:<http://jur-gazeta.com/publications/practice/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-avtorske-pravo/komerciy-na-taemnicya-yak-klyuchoviy-aktiv-subektiv-gospodryuvannya.html>. (дата звернення 25.02.2019).

**Науковий керівник: кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри менеджменту КНТЕУ Кандагура К.С.**

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 6

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИН

Валярчук Р.І., студентка, III курс, група П-31,
відділення правознавства,
Коломийський економіко-правовий коледж,
м. Коломия

ЗАПОБІГАННЯ ПОРУШЕННЯМ АВТОРСЬКОГО ТА СУМІЖНИХ ПРАВ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ (МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ)

В сучасному світі широке використання Всесвітньої комп'ютерної мережі надало не тільки чималий спектр можливостей, але й спричинило ряд проблем щодо охорони авторських і суміжних прав.

Інтернет став зручним середовищем для порушення авторських прав, а з розвитком мережі ці порушення набули масового характеру.

Причиною цього стало активне перенесення значної кількості літературних творів, фільмів, комп'ютерних програм у цифрове середовище, що породжує реальну загрозу зміни та фальсифікації цих творів, створення дешевих і високоякісних копій, їх широкого розповсюдження.

Існує також реальна загроза підробки знаків для товарів і послуг, поширення комп'ютерного піратства тощо.

У своїй статті І.Беззуб, молодший науковий співробітник НЮБ НБУВ, виділяє основні види інтернет-піратства:

- аудіо піратство – копіювання та розповсюдження копій музичних композицій;
- відео піратство – розповсюдження копій фільмів або телепередач на дисках, касетах та шляхом копіювання через комп'ютерні мережі;
- піратство літературних творів – незаконне розповсюдження авторських творів;
- піратство комп'ютерних ігор – нелегальне поширення комп'ютерних ігор;
- піратство програмного забезпечення – нелегальне копіювання та розповсюдження програмних продуктів на дисках та через

комп'ютерні мережі, що включає, також, зняття різноманітних систем захисту від нелегального використання.

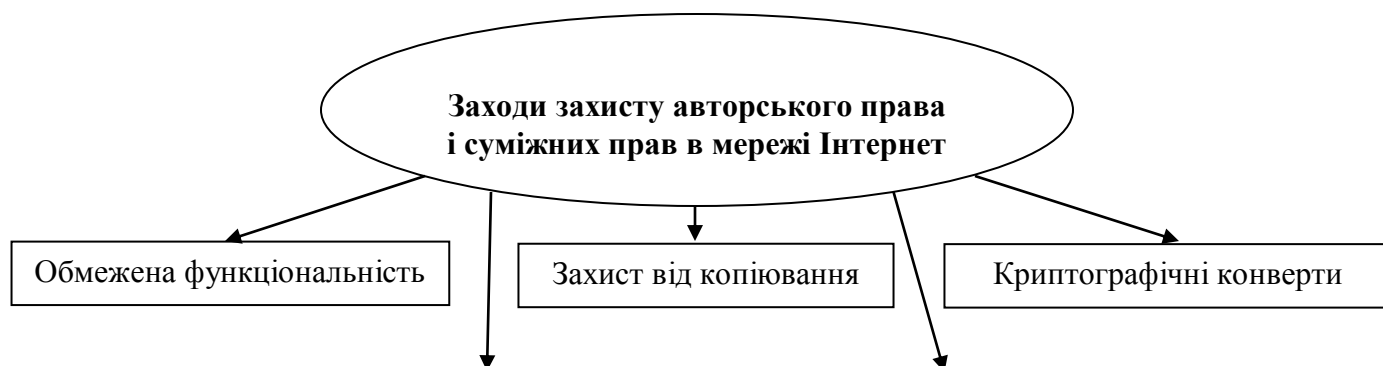
Вказані вище види піратства мають місце завдяки недосконалості законодавства та процедури захисту авторського права та суміжних прав в позасудовому порядку, а також відсутності дієвого механізму впливу на порушників.

Тим паче, у науковій літературі також немає монографічних досліджень про особливості розгляду справ щодо захисту авторських та суміжних прав у цифровому середовищі.

Саме тому виникають потреби в попередньому захисті авторських та суміжних прав за допомогою різноманітних технічних та юридичних запобіжних засобів. Аналізуючи наукову працю С.В. Бурлакова, до таких засобів можна віднести (див рис.1):

- обмежену функціональність – власник авторського права надає користувачеві примірник твору, який має функціональні обмеження;
- «годинникову бомбу» – власник авторських прав розповсюджує функціонально повноцінний об'єкт інтелектуальної власності, але встановлює дату, після якої доступ до нього буде неможливим;
- захист від копіювання – за цього підходу продавець обмежує кількість разів, коли комп'ютерний файл може бути скопійований;
- криптографічні конверти – програмне забезпечення, яке зашифровує твори так, що доступ до них може бути отриманий лише із застосуванням належного ключа до шифру;
- контракти – за умови правильного оформлення контракти можуть надати власникам авторського права і суміжних прав ширше повноваження щодо контролю за використанням їхніх творів ніж ті, що надаються їм відповідно до законодавства.

Рис. 1

«Годинникова бомба»

Контракти

На моя думку, дану проблему особливостей захисту авторських прав в Мережі можна вирішити застосуванням «справедливої ціни», оскільки середній рівень доходів громадян України у порівнянні з іноземними країнами значно відрізняється, ось ціна, наприклад, програмних забезпечень однакова.

Промоніторивши зміни, що були внесені до Закону України «Про авторське право і суміжні права», можна побачити законодавче визначення процедури позасудового захисту порушеного авторського права та суміжних прав, яким передбачені коло суб'єктів, до яких може бути звернено вимогу у формі заяви про усунення порушень, її форма і зміст, дії по усуненню порушень та строки її розгляду. Але я вважаю, що зазначені нововведення є недосконалими, оскільки містять багато спірних моментів, які зумовлюють різне правозастосування.

Отже, можна зробити висновок, що лєвова частка тягаря щодо захисту свого авторського права та суміжних прав покладається саме на власника художнього твору, твору науки і мистецтва тощо, натомість законодавство України в цій сфері поки що не здатне врегулювати розглянуті відносини в повному обсязі.

Література

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року № 3792-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. №13. Ст. 64.
2. Беззуб І. Боротьба з інтернет-піратством в Україні. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=874:internet-piratstvo&catid=8&Itemid=350
3. Бурлаков С.В. Особливості захисту авторського права в мережі Інтернет. URL: <http://intellect21.cdu.edu.ua/?p=316>

Науковий керівник: викладач юридичних дисциплін, спеціаліст вищої категорії Ковальчук І.З.

Вербовська А. К., студентка, II курс, 21 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний тоговельно-
економічний університет, м. Київ

ПРАВО НА ОТРИМАННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ

Відповідно до ч. 1 ст. 81 Земельного кодексу України (далі – ЗК України) будь-який громадянин України має право безоплатно отримати у власність земельну ділянку із земель державної і комунальної власності. Ч. 1 ст. 121 ЗК України встановлює норми, в межах яких особа може отримати ділянку для будівництва житлового будинку та господарських споруд, садівництва, особистого селянського господарства, фермерства та будівництва гаражів.

Згідно з ч. 6 ст. 118 ЗК України громадянин, зацікавлений в одержанні безкоштовно у власність ділянки, має подати клопотання до відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування. В ньому треба зазначити цільове призначення ділянки, яку він хоче отримати, та її орієнтовні розміри. Строк розгляду клопотання становить один місяць. У разі відсутності заперечень, результатом розгляду буде надання дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки [1].

Проект землеустрою щодо відведення ділянки та надання її у власність замовляється у сертифікованій землевпорядній організації, та відповідно до ч. 1 ст. 186 ЗК України погоджується з територіальним органом Держгеокадастру та відповідно ч. 9 ст. 118 ЗК України затверджується місцевою радою або місцевою держадміністрацією, для чого необхідно звернутися до них із відповідним клопотанням [2]. Так повинна виглядати ця процедура в ідеалі, але на практиці виходить трохи інакше.

Перша проблема, з якою може зустрітися пересічний громадянин, коли звертається до відповідних місцевих органів самоврядування із клопотанням виділити йому земельну ділянку – це відмова, не в кожній місцевій громаді є вільні земельні ділянки. Однак, якщо вони і є, то практика свідчить про те, що не всі громадяни, у тому числі й місцеві мешканці, можуть безперешкодно отримати у власність земельну ділянку. Доволі часто депутати апелюють до того, що в законі хоч і

написано, що кожен громадянин має право на безкоштовну земельну ділянку, але там не вказано, у якій саме місцевості громадянин має право на землю, й вимагають доказів, що від виділення земельної ділянки даній конкретній особі громада отримає користь.

Так, найскладніше, це переконати депутатів місцевої ради в тому, що людина дійсно збирається використовувати земельну ділянку за її цільовим призначенням та що вона не буде її утримувати без використання або продавати. Громада зазвичай зацікавлена в нових активних членах – потенційних інвесторах, тому що саме за кошти місцевої громади фінансуються місцеві інфраструктурні проекти. Тому зараз поширюється практика не одразу надавати право власності на певну земельну ділянку, а спочатку земельну ділянку, в отриманні якої зацікавлена особа, на декілька років за символічну плату надають в оренду, тому що повернути землю у власність громади, у разі її використання не за цільовим призначенням, коли вона вже перейшла до власника, досить складно, але це також можливо відповідно до п. «г». ст. 141 ЗК України[2].

З метою отримання землі, найбільш ефективним є колективне звернення до місцевої ради. Позитивним прикладом може слугувати досвід Громадської організації «Кримська діаспора». Ця організація була створена внутрішньо переміщеними особами (далі – ВПО) після анексії Криму. ВПО у 2015 році, після неодноразових спроб самостійно отримати землю, об'єднали свої зусилля, подавали колективні клопотання до місцевих рад Київської області. І як результат колективних зусиль – на сьогоднішній день вже 557 родин на 63 га мають право власності на свої земельні ділянки. Авжеж, є проблеми через те, що раніше ця земля було соняшниковим полем, тому зараз потрібно вирішити питання стосовно цільового призначення землі, щоби почати будуватися[3].

Також від імені ГО «Кримська Діаспора» наприкінці грудня 2017 року було подано ще одне колективне клопотання стосовно виділення земельних ділянок ВПО до ради міста Ржищів Київської області. Але люди змогли отримати землю лише через рік активних переговорів із міською радою. Процес затягнувся саме через те, що було дуже важко переконати депутатів проголосувати за затвердження вже готової документації. Було висунуто чимало пропозицій, за умов виконання яких можна було добитися позитивного рішення на засіданні міської ради. Також піддавалась сумнівам спроможність людей дійсно почати

будівельні роботи на своїх ділянках, через негативний досвід в минулому.

Отже, пересічний громадянин, якщо він вирішить отримати власну земельну ділянку, передбачену законом, може зустрітися з такими проблемами.

1. Відмова через нестачу земельних ділянок.
2. Відмова через недовіру місцевих депутатів щодо використання потенційним власником землі за її цільовим призначенням
3. Зловживання владою місцевими чиновниками. Це може бути не обов'язкова вимога сплатити певну суму заради досягнення згоди або певні пропозиції і умови.
4. У ЗК України не наведено переліку підстав, за яких місцева рада має право відмовити в затвердженні проекту та наданні ділянки у власність, через це з'явилось підґрунтя для корупції на місцевому рівні.

Тому слід допрацювати це питання, внести зміни до чинного законодавства, розписати чіткі умови, за яких громадянину може бути відмовлено в наданні земельної ділянки в тій чи іншій місцевості. Допрацювати «чергу», за якої люди можуть отримати передбачену законом землю.

Це стосується не тільки пільгових груп, але і звичайних громадян. А також звести до мінімуму контактування з людьми, і зробити максимально автоматизованим процес отримання земельної ділянки, щоб можна було віддалено подавати документи, не виїжджаючи з власного будинку, зводячи корупцію до мінімуму.

Література

1. Глотов М. Проблеми безоплатного отримання землі та шляхи їх вирішення. *Юридичний вісник України*. 2016. № 32. URL:<https://glotov.wordpress.com/2016/08/17/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%B8-%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BE%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D1%82%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%BE%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B7%D0%B5%D0%BC/>
2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
3. Вимушені переселенці розповіли, як добиваються виділення землі під будівництво житла. URL: <https://glavcom.ua/news/vimusheni->

pereselenci-rozpovili-yak-dobivayutsya-vidilennya-zemli-pid-budivnictvo-zhitla-504798.html

Науковий керівник: к.ю.н., старший викладач кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ Ільченко Г. О.

Воробйова Ю. П., студентка, II курс, 21 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ІР-СУД В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

Відповідно до Указу Президента України від 29 вересня 2017 року було утворено Вищий суд з питань інтелектуальної власності [1]. Такі суди створюються в багатьох розвинених країнах світу і мають різні назви, їх також називають ІР-суд (ІР – англ. Intellectual property – інтелектуальна власність). З моменту набрання чинності цим указом минуло більше року. За цей час Вища кваліфікаційна комісія суддів України (далі – ВККС) оголосила проведення конкурсу на посаду суддів, який пройшов у два етапи. Пізніше ВККС України оголосила конкурс до Апеляційної палати Вищого суду з питань інтелектуальної власності, а також умови та вимоги для кандидатів. За результатами засідань Комісією ухвалені рішення про допуск до проходження кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на зайняття вакантних посад суддів Апеляційної палати Вищого суду з питань інтелектуальної власності певної кількості кандидатів. Також було визначено, що цей відбір теж пройде у два етапи та буде складатись з іспиту, дослідження досьє та проведення співбесіди.

Безумовно, створення такого суду – це крок вперед для України, адже проблема з порушенням авторських, патентних прав, піратством в нашій країні є надзвичайно актуальною. А також створення цього суду робить нашу країну привабливою для інвестицій. Тому важливо в рамках судової реформи забезпечити ефективну діяльність суду.

Проте вже зараз є питання, які виникають у багатьох експертів в області права щодо формування і початку діяльності цього суду. Ці питання стосуються організаційного та процесуального характеру.

Цей суд буде знаходитися в місті Київ, тому всім бажаючим захистити свої права потрібно буде їхати в столицю. Це додаткові витрати учасників процесу, особливо для пересічних громадян. Звичайно, було б зручніше, якби цей суд мав свої підрозділи в інших великих містах. Наприклад, в Бразилії спеціалізовані палати з питань інтелектуальної власності діють у складі судів в Сан-Паулу і Ріо-де-Жанейро [2]. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (далі – ТРІПС) не вимагає створення спеціалізованої судової системи захисту прав інтелектуальної власності [3]. Проте дедалі більше в світі поширюється практика створення окремого суду. Вважаємо, що на початковому етапі удосконалення цієї сфери в нашій країні було б достатньо створення окремої палати при господарському суді з підрозділами в інших судах великих міст. При цьому відібрати лише висококваліфікованих фахівців з досвідом роботи саме у сфері патентних, авторських прав. Але це потягне за собою додаткові витрати з бюджету, які є неможливими зараз.

Однією з проблем є сама компетентність суддів. Для адекватного та справедливого вирішення спорів необхідний досвід і знання у сфері захисту прав інтелектуальної власності, в тому числі знання міжнародних стандартів. Так, в програмі конкурсу вказана вимога обізнаності в праві інтелектуальної власності. Але цього недостатньо і більш важливим є досвід роботи в сфері захисту авторських і суміжних прав. Однак більшість вже відібраних кандидатів є суддями перших інстанцій, а патентні повірені або адвокати з цієї сфери не так активно брали участь в проведенні конкурсу. Професійна спільнота побоюється, що ці судді можуть бути схильні до корупції. В даному питанні потрібно покладатися на ВККС, що вона серйозно підійде до відбору кандидатів на співбесідах і відповідально перевірить декларації кандидатів, доходи і спосіб життя.

А також для більш ефективного вирішення спорів суддям потрібно бути компетентними у сфері інтелектуальної власності. Це допоможе прискорити процес судочинства, оскільки не знадобиться залучення додаткових експертів. Наприклад, потрібно залучати до складу колегій суддів з технічною освітою, які можуть вирішувати питання, пов'язані з патентами, винаходами, науково-технічною складовою подібних

судових справ. Така практика успішно застосовується в Німеччині, де технічні судді діють нарівні з юридичними. Технічно освічені члени Федерального патентного суду ФРН, так само як і члени суду з юридичною освітою, володіють статусом професійних суддів, призначених на цю посаду довічно. В даний час в суді працює 58 суддів з технічною освітою і 65 – з юридичною [4].

Також на початковому етапі розвитку даного суду потрібно залучати іноземних фахівців, які могли б поділитися своїм досвідом і знаннями.

Для подальшого розвитку цієї сфери права в Україні потрібно якісно готувати нових фахівців, удосконалювати законодавство виходячи з судової практики. Наприклад, у Франції є Кодекс законів про інтелектуальну власність (1991 р.), який складається з двох частин: 1) авторського права і суміжних прав; 2) промислової власності (винаходи, промислові зразки, товарні знаки та ін.) [5].

Створення подібного кодексу в майбутньому в Україні допомогло би ефективніше здійснювати підготовку кваліфікованих юристів у рамках інституту інтелектуальної власності.

Звичайно, зараз ІР-суд в Україні лише в процесі формування, проте вже можна побачити недоліки його роботи в майбутньому. Щоб цьому запобігти необхідно перш за все відібрати чесних, обізнаних суддів з досвідом роботи в цій сфері, які будуть готові розвиватися. Брати приклад з досвіду провідних країн світу, де добре розвинена ця сфера права і по можливості запрошувати експертів з питань інтелектуальної власності з інших країн. Для покращення захисту прав інтелектуальної власності потрібна узгодженість законодавства та єдність судової практики. Сподіваємось, що майбутньому ІР-суду це вдасться.

Література

1. Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності: Указ Президента України №299/2017 від 29 вересня 2017 року URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2992017-22722>

2. Ганзиенко Д. Как будет работать Высший суд по вопросам интеллектуальной собственности и почему он так важен. 30 октября 2017. URL: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/kak-budet-rabotat-vysshiy-sud-po-voprosam-intellektualnoj-sobst-335873/>

3. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності, редакція від 06.12.2005.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018

4. Андрощук Г.А. Защита интеллектуальной собственности в Германии: экономико-правовой аспект. *Наука та інновації*. 2010. Т. 6. № 3. С. 66–83.

5. Кодекс інтелектуальної власності Франції від 1992 р. URL: <https://wipolex.wipo.int/ru/text/496223>

Науковий керівник: к.ю.н., старший викладач кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права, КНТЕУ Ільченко Г.О.

Карнаушенко Т. О., 3 курс, 15 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ ЗА УЧАСТЮ СУДДІ У СУЧАСНОМУ ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Прагнення України довести свою приналежність до європейських демократичних держав, а також суспільно-політичні зміни на найвищому державному рівні зумовили необхідність реформування різних сфер соціального життя українського суспільства. Втілена в життя 2016 року судово-конституційна реформа запровадила істотні зміни в системі судоустрою та конституційних засад здійснення правосуддя. У межах даної роботи акцентується увага лише на одній, проте надзвичайно важливій новелі, а саме базовій конституційній нормі, яка присвячена правосуддю: «Законом може бути визначений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору» [1, ч. 3 ст. 124].

Питання, пов'язані із застосуванням альтернативних способів урегулювання цивільних конфліктів і примирних процедур у цивільному процесі є предметом дослідження таких вчених, як Бесемер Х., Білоусов Ю. В., Левіцький Є., Романадзе Л. Д., Чернишова Т. В., Можайкіна О.С та ін.

Варто зауважити, що інститут врегулювання спору за участю судді був введений в українське законодавство з набуттям чинності Закону

України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» від 3 жовтня 2017 року. Вказаний інститут є формою альтернативного способу вирішення спору, що, на думку законодавця, направлений на сприяння оперативному, об'єктивному та компетентному вирішенню спорів на засадах примирення сторін конфлікту та покликаний зменшити судове навантаження на суддів і скоротити час на розгляд справ, проте на сьогоднішній день через недостатнє врегулювання та відсутність точних відпрацьованих механізмів дії даного питання, не можна сказати, що таке нововведення значно полегшило чи спростило процес врегулювання цивільних спорів.

Урегулювання цивільного спору за участю судді у науковій літературі називають судовою медіацією. Цю новелу цивільного процесуального права можна визнати альтернативним способом урегулювання саме цивільного спору, оскільки ініціювання судового процесу в порядку цивільної юрисдикції вже відбулося: «Урегулювання спору за участю судді проводять за згодою сторін до початку розгляду справи по суті» [2, ч. 1 ст. 201]. Тобто цей процесуальний інститут реалізується в момент, коли юридичний конфлікт трансформувався у спір шляхом подання позовної заяви до компетентного суду. Аналізований інститут уособлює також усі необхідні риси примирної процедури: цивільний спір не вирішується судом, а врегульовується специфічним компетентним висококваліфікованим посередником – також судом в особі судді, однак уже не під час здійснення останнім судочинства, а під час здійснення ним низки формальних і неформальних дій, спрямованих на врегулювання цивільного спору в межах права: створити всі необхідні умови для врегулювання цивільного спору з досягненням обопільної згоди сторін, унаслідок чого ухвалює відповідну ухвалу суддя [3].

Відповідно до глави 4 розділу 3 сучасного ЦПК України процедура врегулювання спору за участю судді має такі особливості:

- врегулювання спору за участю судді може бути проведено до початку розгляду справи по суті виключно за згодою сторін;
- вказана процедура триває не більше тридцяти днів і здійснюється у формі спільних та (або) закритих нарад. Проведення у справі зупиняється;

– під час проведення спільних нарад суддя з'ясовує підстави та предмет позову, підстави заперечень, роз'яснює сторонам предмет доказування, пропонує сторонам надати пропозиції щодо шляхів мирного врегулювання спору або може самостійно запропонувати сторонам можливий шлях мирного врегулювання спору. Суддя не має права надавати сторонам юридичні поради, рекомендації та надавати оцінку доказів у справі;

– інформація, отримана будь-якою із сторін, а також суддею під час проведення врегулювання спору, є конфіденційною;

– врегулювання спору за участю судді припиняється за заявою сторони, у разі закінчення строку врегулювання спору за участю судді, за ініціативою судді, у зв'язку з укладенням сторонами мирової угоди та звернення до суду із заявою про її затвердження, звернення позивача до суду із заявою про залишення позовної заяви без розгляду, відмови від позову чи визнання позову відповідачем;

– якщо спір не було урегульовано, то справа передається на розгляд іншому судді [2].

Вбачається, що інтегрований у судовий процес механізм для врегулювання спору шляхом проведення переговорів за участю судді цілком може бути використаний сторонами до початку розгляду справи по суті [4].

Загалом даний спосіб вирішення спорів в його ідеальному уявленні є досить позитивним явищем і давно та широко використовується у практиці іноземних держав. Проте нам, в першу чергу, необхідно створити умови, за яких такий спосіб вирішення спорів буде дієвим, зручним та широко використовуваним, адже з урахуванням гостроти проблеми навантаження на суддів існують ризики того, що мало хто із суддів зможе без шкоди для своїх професійних обов'язків якісно виконувати покладену на них роль посередника в процесі врегулювання спору. Більше того, наразі не зовсім зрозумілим є ставлення самих суддів до зазначеного інституту та покладених на них обов'язків. Не варто забувати, що запроваджений інститут врегулювання спору за участю судді відрізняється від судового процесу в його загальноприйнятому розумінні в нашій державі, а тому перехід до нової концепції правосуддя може бути сповнений перепон, пов'язаних із продовженням розгляду суддями справ із позиції застосування права, а не шляхом спонукання сторін до досягнення компромісу.

Література

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
2. Цивільний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40–41, 42.
3. Противень О. Примирення сторін vs вирішення справи. Нова роль суду у вирішенні конфліктів. URL: https://sk.ua/wp-content/uploads/sk_files/primirennya_storin_vs_virishennya_spravi.pdf
4. Інтеграція медіації в судову систему України: програмний документ (Integration of Mediation into Ukrainian Court System: Policy Paper). URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3058845

Науковий керівник: к.ю.н, старший викладач кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ Коротка Н.О.

Корольова О. А., студентка, I курс, 11 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет,
м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ НАБУТТЯ ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ

Правовий статус особи як громадянина України має важливе соціальне значення. Громадянство України відповідно до Закону України «Про громадянство України» означає правовий зв'язок між фізичною особою і державою, що знаходить свій вияв у їх взаємних правах та обов'язках (ст. 1) [1].

Громадянство дозволяє особі долучатися до політичного, правового, економічного життя держави та суспільства. Так, дієздатний громадянин держави має статус виборця, може бути членом політичної партії чи кандидатом на виборну посаду, державним службовцем тощо. Отже, правовий статус громадянина суттєво розширяє соціально-політичні можливості фізичної особи. Обсяг прав, свобод та обов'язків, покладених на особу, прямо залежить від наявності чи відсутності статусу громадянина певної держави. Відтак, чимало осіб прагнуть

отримати українське громадянство. Проте вони зобов'язані подолати нормативні перепони, що пов'язані з цією процедурою.

Закон України «Про громадянство України» визначив підстави набуття громадянства України, а саме: за народженням; за територіальним походженням; внаслідок прийняття до громадянства; внаслідок поновлення у громадянстві; внаслідок усиновлення; внаслідок встановлення над дитиною опіки чи піклування, влаштування дитини в дитячий заклад чи заклад охорони здоров'я, в дитячий будинок сімейного типу чи прийомну сім'ю або передачі на виховання в сім'ю патронатного вихователя; внаслідок встановлення над особою, визнаною судом недієздатною, опіки; у зв'язку з перебуванням у громадянстві України одного чи обох батьків дитини; внаслідок визнання батьківства чи материнства або встановлення факту батьківства чи материнства; за іншими підставами, передбаченими міжнародними договорами України (ст. 6) [1].

Найбільш відомим та реальним способом набуття громадянства є спосіб філіації, тобто принцип «права крові» та «права ґрунту». Проте, якщо особи не мають достатніх правових підстав для здобуття громадянства шляхом філіації, вони можуть натуралізуватися в інший спосіб і стати громадянином України.

Законодавство України встановило перелік умов, за яким можна отримати громадянство. Умовами прийняття до громадянства України є: визнання і дотримання Конституції та законів України; подання декларації про відсутність іноземного громадянства (для осіб без громадянства) або зобов'язання припинити іноземне громадянство (для іноземців), проте іноземці, які перебувають у громадянстві (підданстві) кількох держав, подають зобов'язання припинити громадянство (підданство) цих держав; безперервне проживання на законних підставах на території України протягом останніх п'яти років; отримання дозволу на імміграцію; володіння державною мовою або її розуміння в обсязі, достатньому для спілкування, проте ця умова не поширюється на осіб, які мають певні фізичні вади (сліпі, глухі, німі); наявність законних джерел існування, проте ця умова не поширюється на осіб, яким надано статус біженця в Україні або притулок в Україні [1]. Вочевидь строк проживання на території України потрібно збільшити до 10 років, як це має місце в інших європейських державах, наприклад. Франції.

Ще одним способом набуття громадянства відповідно до Закону України «Про громадянство України» є поновлення у громадянстві України (ст. 10), яке прийнято визначати як репатріацію або реінтеграцію. Цей спосіб набуття громадянства є важливим для особи, яка раніше перебувала у громадянстві України, але втратила його з якихось причин [2, с. 36].

Законодавство, захищаючи національно-державні інтереси, встановлює й інші юридичні вимоги, які виконують роль певних перепон (фільтрів) для осіб, які намагаються набути статус громадянина України. Закон України «Про громадянство України» визначив, що до громадянства України не приймається особа, яка: вчинила злочин проти людства чи здійснювала геноцид; засуджена в Україні до позбавлення волі за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину (до погашення або зняття судимості) з урахуванням рівня загрози для національної безпеки держави; вчинила на території іншої держави діяння, яке визнано законодавством України тяжким або особливо тяжким злочином. Крім того, документи мають бути оформлені відповідно до вимог законодавства України. І все ж, набути громадянство України порівняно з європейськими державами вразі легше.

Отже, процес набуття українського громадянства – складний, проте посильний. Ми вважаємо, що Закон України «Про громадянство України» потрібно доповнити декількома положеннями, зокрема ускладнити умови прийняття до громадянства України шляхом введення іспиту з української мови, історії та географії України, збільшення цензу проживання на території України з п'яти до десяти років тощо.

Література

1. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 13. 65 с.
2. Дробуш І. В., Кутинець В. В. Проблеми набуття громадянства України. *Молодий вчений*. 2017. №5. С. 35–38.

Науковий керівник: д.ю.н., професор кафедри загальноправових дисциплін КНТЕУ Задорожня Г.В.

Корольова О. А., студентка, I курс, 11 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет,
м. Київ

ЮРИДИЧНА ОСВІТА ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Сьогодні Україна стоїть на шляху змін та реформ у всіх сферах суспільного життя, зокрема, у вищій юридичній освіті. Процес її реформування можна вважати вимогою часу. Юридичні знання є необхідним для кожного громадянина. Фахівці розглядають юридичну освіту як середовище формування нового покоління юристів, як запоруку професійної компетентності правника тощо.

Юридична освіта та культура українського суспільства, яка є частиною його загальної культури та одним з головних показників рівня розвитку суспільства, наразі перебуває лише на стадії формування й потребує цілеспрямованої діяльності з її становлення та активного розвитку.

Правова освіта – це структурний компонент освіти в Україні, процес набуття правових знань, навичок та вмінь, формування поваги до права, закону, прав та свобод людини, відповідних правових орієнтацій та оцінок, правових поведінкових установок та мотивів правомірної поведінки тощо [1, с. 121].

Справжня правова та політична культура особи невід’ємна від її правомірної поведінки. А правомірна поведінка є результатом реалізації її позитивної правосвідомості. Слід зазначити, що сьогодні з фінансово-економічних, організаційних, політичних причин рівень правосвідомості низький. Тому для підвищення правової свідомості та культури, тобто правової освіти громадян, необхідно:

- поширення юридичної літератури, доступної за ціною та способом викладення матеріалу;
- роз’яснення чинного законодавства в засобах масової інформації;
- удосконалення системи викладання правових дисциплін і правового виховання;
- широке залучення молоді та досвідчених науковців до науково-практичних конференцій з правової тематики [2, с. 259].

Поведінка особи має бути свідомою. Вироблення звички до дотримання правових норм, до правомірної поведінки – головне та найскладніше завдання правової освіти.

На розгляд Верховної Ради України 28.09.2017 був внесений законопроект «Про юридичну (правничу) освіту і загальний доступ до юридичної професії». Основною ідеєю даного законопроекту є розвиток правової освіти, спрямованої на підготовку юриста з метою утвердження верховенства права через захист прав і свобод людини. Проект закону визначає основи (Стандарт) юридичної (правової) освіти, тобто перелік компетентностей, надбання яких гарантується юридичною освітою, а також встановлює механізми оцінювання якості юридичної (правової) освіти і загального доступу до юридичної професії та критерії, яким повинні відповідати заклади вищої освіти з підготовки відповідних фахівців. Було встановлено перелік фундаментальних юридичних дисциплін, що мають входити до стандартів правової освіти, а саме: теорія і філософія права, конституційне право, права людини, адміністративне право і адміністративний процес, кримінальне право і кримінальний процес, юридичні дослідження, етика юриста.

Після розгляду цього проекту науковці зауважили, що готувати юристів зможуть тільки юридичні школи, які перебувають у підпорядкуванні Міністерства освіти і науки України, і приватні заклади вищої освіти, що отримали ліцензію. Крім того, юридичними професіями в цьому законопроекті визнаються лише суддя, адвокат, прокурор та нотаріус. А поза увагою залишаються такі юридичні професії як оперативні працівники, слідчі, юрисконсульти підприємств, підготовка яких має здійснюватися за специфічних умов (оволодіння спеціальними юридичними предметами, опанування оперативно-розшуковою діяльністю, бойова підготовка, набуття інших освітніх та практичних навичок).

Для вітчизняних фахівців у галузі права даний законопроект сприймається як просте нав'язування західної моделі юриспруденції. Юристи-практики сприйняли і підтримали цей законопроект, вважаючи його кроком у майбутнє. Вони стверджують, що сьогодні ідеальний кандидат на посаду юриста повинен володіти інформацією про специфіку ринку юридичних послуг, бути готовим швидко навчатися, а також прагнути досягнення конкретних результатів за певний період часу. Для фахівців, які тільки починають свою кар'єру в юриспруденції,

важливою є якісна теоретична підготовка, а для юристів зі стажем – практичний досвід роботи [3, с. 36].

Тому в Україні має постійно зростати мотивація активного формування правової свідомості, правової освіти та політичної культури всіх суб'єктів суспільних відносин, оскільки без них неможливо втілити в життя поставлену мету – збудувати громадянське суспільство. Правова освіта та політична культура громадян є основою, фундаментом нового суспільства в Україні.

Адже громадяни є єдиним чинником, здатним утворювати державу і правопорядок, приводячи в дію Конституцію України і законодавство. Успішне вирішення цих завдань залежить від багатьох факторів, але здебільшого відривня організації правової освіти і виховання населення країни.

Проблеми правової культури ще тривалий час будуть актуальні. Це зумовлює необхідність неухильного зростання й досягнення високого рівня правової культури кожного громадянина, кожної посадової особи, кожного державного службовця й особливо професійних юристів, які виконують головну роботу із законотворення та застосування права

Література

1. Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): навч. посіб. Київ: Знання, 2005. 655 с.
2. Колодій А. М. Права людини і громадянина в Україні. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 336 с.
3. Оніщенко Н. Правова освіченість у контексті рівнів правової освіти. *Віче*. 2012. № 23. С. 35–40.

Науковий керівник: к.ю.н., старший викладач кафедри міжнародного публічного права КНТЕУ Гончарова Ю.А.

Кулик А. О., студентка, III курс, 15 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

Головною тенденцією світового розвитку є науково-технічний прогрес, який виявляється майже в усіх сферах життя сучасного суспільства і держави. Відзначимо, що ці процеси не можуть пройти без забезпечення можливості їх використання та закріплення на законодавчому рівні, що свідчить про якісно новий рівень здійснення правосуддя. Актуальність обраної теми зумовлена розвитком інформаційних технологій, що призвели до виникнення нових видів доказів, які потребують нормативного врегулювання, щоб використовуватися в процесі цивільного судочинства.

Багато країн мають нормативне врегулювання користування електронними та інформаційними технологіями при вирішенні цивільних справ судом. Прикладом може слугувати те, що Цивільний процесуальний кодекс Німеччини до речових доказів відносить електронні документи, а у Франції та Італії електронні документи розглядають як письмові докази [1, с.111-115]. Проте, в Україні електронний вид доказу запровадили тільки у жовтні 2017 року, коли Верховною радою в процесуальні кодекси було внесено норми, що містять уніфіковані положення щодо доказів у цивільному, господарському та адміністративному процесах.

У Цивільному процесуальному кодексі України згідно зі ст. 100 електронні докази визначаються як інформація в електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (в тому числі текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних та інші дані в електронній формі. Такі дані можуть зберігатися, зокрема, на портативних пристроях (картах пам'яті, мобільних телефонах тощо), серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (в тому числі в мережі Інтернет) [2].

Варто погодитись з думкою О.Воронюк, який вважає таке визначення прогресивним, оскільки воно містить широкий перелік видів електронних доказів і джерел інформації, який не є вичерпним, що важливо, зважаючи на стрімкий технічний прогрес і появу нових видів електронних доказів і джерел, на яких такі докази можуть зберігатися [3, с. 12].

В свою чергу, у науковій літературі нерідко фахівці звертають увагу на деякі тонкощі. Наприклад, питання суттєвих (істотних) ознак електронного документу як засобу доказування у суді є дискусійним.

О.Т.Боннер вважає, що суттєвим недоліком електронного документообігу, як і інформації в електронній формі в цілому, є легкість внесення до нього змін і, як наслідок, відсутність упевненості у достовірності отриманого електронного документа [4, с. 511]. Проте, А.Ю.Каламайко зауважує, що неможливо не врахувати наведені недоліки електронної форми при оцінці достовірності інформації. Однак недоречно розглядати інформацію в електронній формі як недопустиму з мотивів її можливої фальсифікації. Підпис і печатка, якими посвідчуються традиційні документи, у сучасних реаліях також не можуть бути гарантією незмінності документів [5, с. 130]. Тож не потрібно відмовлятися від електронних доказів, тому що дану проблему можна вирішити шляхом удосконалення системи їх перевірки.

У своїй праці К.Б.Дрогозюк стверджує, що на відміну від звичайного документа, електронний документ може бути «прочитаний», тобто перетворений у форму доступну для сприйняття людиною, лише за допомогою технічних засобів або спеціальних програм [1, с. 61]. Тож на цю особливість електронних доказів суд повинен звертати увагу при їх дослідженні та оцінці. Тобто відтворена на папері копія такого доказу не буде визнаватись оригіналом електронного доказу, а лише його паперовою копією. Специфічними також є звуко-, відеозаписи, цифрові зображення, примірники яких є однаковими на всіх джерелах інформації, де вони зберігаються. Тому такі види електронних доказів не можуть мати електронних копій та є оригіналами незалежно від кількості примірників.

До розроблення ефективних заходів вирішення цієї серйозної проблеми можна підходити по-різному. Наприклад, можна прислухатись до думки А.Ю.Каламайка. Він зазначає, що фактичні дані щодо обставин справи часто існують у електронній та у паперовій формі, і та сама або схожа інформація може існувати в обох формах. Зображення,

наприклад, можуть існувати у вигляді друкованої копії або в електронній формі. У зв'язку з розмаїттям електронних форм існування інформації вбачається необхідним впровадження обов'язку для сторони, яка надає інформацію в такій формі, перетворити її в розумно доступну для використання [5, с. 128].

Підводячи підсумок, констатуємо, що запровадження сучасних інформаційних технологій в судочинстві стає тенденцією, яка не оминула і вітчизняний цивільний процес. Проблеми правового регулювання та використання електронних доказів потребують вирішення шляхом внесення змін до деяких законодавчих актів з метою їх усунення. Потрібно закріпити процес перевірки електронних доказів на фальсифікацію та удосконалити систему їх подання, щоб чітко визначати оригінали та копії.

Література

1. Петренко В.С. Електронні докази як елемент інформаційних технологій у цивільному судочинстві. *Молодий вчений*. 2018. № 1 (53). С.38–40.
2. Цивільний процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 04 листопада 2018 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
3. Воронюк О. Електронні докази: що вважати оригіналом а що – копією? *Закон і Бізнес*. 2017. № 45 (1343). С.12–15.
4. Боннер А.Т. Традиционные и нетрадиционные средства доказывания в гражданском и арбитражном процессе: монография. М.: Проспект, 2013. 616 с.
5. Каламайко А.Ю. Місце електронних засобів доказування та окремі питання їх використання в цивільному процесі. *Право та інновації*. 2015. № 2(10). С. 127–132.

Науковий керівник: к.ю.н., старший викладач кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ Коротка Н. О.

Охріменко А.Ч., студентка, II курс, 7 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

НЕДІЙСНІСТЬ ПРАВОЧИНІВ, ЯКІ ВЧИНЕНІ ПОЗА ВОЛЕЮ УЧАСНИКА ПРАВОЧИНУ

Актуальність дослідження даної теми полягає в тому, що правочини є вольовими актами, спрямованими на досягнення певного правового результату. Правочин – дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Аналізуючи поняття «правочин», яке закріплене в ст. 202 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) [1], можливо визначити наступні ознаки правочинів:

1) правочини є вольовими актами, спрямованими на досягнення певного правового результату;

2) завжди є діями суб'єктів цивільних відносин (дія або бездіяльність будь-якого суб'єкта цивільного права, що має достатню правоздатність та дієздатність);

3) правочини завжди є правомірними діями, що тягнуть виникнення або видозміну регулятивних цивільних правовідносин, вони не повинні порушувати відповідні вимоги закону, загальні та спеціальні законодавчі заборони;

4) воля в правочинах завжди спрямована саме на встановлення, зміну, припинення тощо цивільних прав і обов'язків;

5) правочини опосередковують динаміку цивільних правовідносин [2].

Однією із загальних вимог чинності правочину є те, що волевиявлення учасника правочину має бути вільним і відповідати його внутрішній волі (ч. 3 ст. 203 ЦК України). Відтак, наявність різноманітних дефектів волі (помилка, обман, насильство, збіг тяжких обставин тощо) при вчиненні правочинів, відповідно до положень § 2 глави 16 Книги 1 ЦК України, є підставою для визнання їх недійсними у судовому порядку [3, с. 218].

За Цивільним кодексом України нікчемним є правочин, якщо його недійсність встановлена законом. Натомість оспорюваним є правочин, чия недійсність «прямо» не встановлена законом, але заінтересована особа заперечує його дійсність на підставах, встановлених законом. Таке

регулювання видається концептуально помилковим, воно має бути змінене на прямо протилежне. Тому правочини, які не відповідають законодавству, за загальним правилом мають вважатися нікчемними. Що ж до оспорюваних правочинів, то можливість анулювання із зворотною силою (дійсного до того) правочину в залежності від волі особи може передбачатись законом лише за наявності дефекту волі чи волевиявлення добросовісної особи (помилка, введення в оману, насильство тощо).

Наприклад, вчинення правочину, який не відповідає вимогам законодавства, означає здійснення особою незаконних дій, які саме зовнішнім проявом спрямовані на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків, але волевиявлення особи не було вільним і відповідно воля особи не тотожна волевиявленню особи.

У той же час варто пам'ятати, що в цивільному законодавстві (ст. 204 ЦК України) існує презумпція правомірності правочину, і він вважається правомірним, тобто дійсним, доти, поки його недійсність не буде встановлена судом. Недійсними усі ці правочини можуть вважатися лише за умови доведення фактів, що свідчать про порочність цих правочинів, їх невідповідність умовам дійсності таких правочинів, що прямо передбачено ст. 203 ЦК України. Абзац 2 п. 5 постанови Пленуму Верховного Суду України від 06 листопада 2009 р. № 9 «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» передбачає, що вимога про встановлення нікчемності правочину підлягає розгляду в разі наявності відповідного спору. Такий позов може пред'являтися окремо, без застосування наслідків недійсності нікчемного правочину. У цьому разі в резолютивній частині судового рішення суд вказує про нікчемність правочину або відмову в цьому [4].

Одним зі проблемних питань недійсності правочину є питання щодо визнання недійсними правочинів, вчинених з вадами волі та волевиявлення особи. У цивілістичній доктрині не має єдиної думки щодо класифікації вад волі та волевиявлення при вчиненні правочинів як умови недійсності правочину [5, с. 364]. До числа правочинів з вадами волі та волевиявлення належать правочини, вчинені під впливом помилки, обману, насильства, зловмисної домовленості представника однієї сторони з іншою стороною, тяжкої обставини, вчинені дієздатною фізичною особою, яка у момент його вчинення не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними (статті 225, 229–233

ЦК України). Характерна риса зазначених недійсних правочинів – невідповідність волевиявлення (яке має повністю відповідати вимогам закону) справжній волі особи або воля на вчинення правочину склалася поза дійсним бажанням особи укласти правочин.

У правочині підмінюється воля сторони правочину на волю сторонньої особи, яка здійснює протиправний вплив на волю сторони. Відповідно до ч. 1 ст. 231 ЦК України правочин, вчинений особою проти її справжньої волі внаслідок застосування до неї фізичного чи психічного тиску з боку другої сторони або з боку іншої особи, визнається судом недійсним. Як вказують науковці, при визнанні такого правочину недійсним йдеться про тимчасовий стан, при якому особа внаслідок функціональних розладів психіки, порушення фізіологічних процесів в організмі або інших хворобливих станів не може розуміти значення своїх дій або керувати ними. Стан, при якому особа не усвідомлює своїх дій, може мати одну з трьох форм вияву: вольову, інтелектуальну і кумулятивну. Вольова форма полягає у тому, що особа хоч і усвідомлює свої вчинки, більш або менш адекватно оцінює навколишні обставини, але не може керувати своїми діями. Інтелектуальна форма вияву такого стану означає, що особа не розуміє значення своїх дій, хоча і може керувати ними. При кумулятивній формі у людини відсутня здатність як розуміти значення своїх дій, так і керувати ними [5, с. 365].

Отже, в даній роботі я намагалася розкрити такі питання, як недійсність правочинів в силу невідповідності волі та волевиявлення. До числа правочинів з вадами волі та волевиявлення належать правочини, вчинені під ситуації, коли особа не може керувати своєю поведінкою в силу певних обставин, які мають юридичне значення. Зокрема фізична особа може перебувати під впливом помилки, обману, насильства, тяжкої обставини, правочин може бути вчинений дієздатною фізичною особою, яка у момент його вчинення не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними (статті 225, 229–233 ЦК України). Щодо юридичної особи це насамперед ситуація зловмисної домовленості представника однієї сторони (юридичної особи в першу чергу) з іншою стороною. Характерна риса зазначених недійсних правочинів – невідповідність волевиявлення (яке має повністю відповідати вимогам закону) справжній волі особи або воля на вчинення правочину склалася поза дійсним бажанням особи укласти правочин.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 20 лютого 2019).

2. Щодо форми правочинів: роз'яснення Міністерства юстиції України від 19 квітня 2011 р. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0028323-11> (дата звернення 20 лютого 2019).

3. Короєд С. О. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 1168 с.

4. Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними: постанова Пленуму Верховного Суду України від 06 листопада 2009 р. № 9. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-09> (дата звернення 20 лютого 2019).

5. Зайцев О.Л. Правочини з вадами волі. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2007. Випуск 36. С. 364–369.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ Пальчук П.М.

Почапський В.Р., студент, III курс, група ПУА-31,
факультет економіки менеджменту та права,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Вінниця

ПРАВОВА ОХОРОНА ОБ'ЄКТІВ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

Промислова власність є основним інструментом технологічного та економічного розвитку країни, яка тісно пов'язана з підвищенням рівня виробництва та сприяє розвитку цивілізованої ринкової економіки.

Розвиток українського суспільства та держави залежить від становлення законодавства в сфері промислової власності, інститутів її охорони та захисту, в тому числі й цивілізованого використання.

Відповідно до Конституції України кожному громадянину гарантується право на захист його інтелектуальної власності, моральних та матеріальних інтересів [2]. Так, будь-яке посягання на права власника патенту на винахід чи корисну модель, передбачене ст. 34 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», вважається порушенням прав власника патенту і тягне за собою відповідальність згідно з чинним адміністративним, цивільним та кримінальним законодавством України [3]. Для промислових зразків ця норма визначена у ст. 26 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки». Стосовно власників знаків для товарів і послуг – ст. 20 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг». Для власників зареєстрованої топографії інтегральної мікросхеми – ст. 21 Закону України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем».

Поняття «промислова власність» широко використовується у науковому обігу. Як зазначає О. А. Городов, це поняття запозичене з французького законодавства ХІХ ст., яке розглядало право на винахід, так само як і право на товарний знак як особливий вид власності [1].

Термін «промислова власність» зустрічається у пункті другому ст. 1 Паризької конвенції з охорони промислової власності, згідно якої промислова власність охоплює будь-які результати інтелектуальної діяльності, що використовуються у виробництві, або таке, що має інше господарське призначення [4].

В теперішній час поняття промислової власності використовується не тільки в виробничій сфері, але й в торгівлі, сільському господарстві до всіх продуктів промислового або природного походження. Також вказано, що до її складу відносяться патенти на винахід, корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки, знаки обслуговування, фірмові найменування та позначення місць походження товару, а також засоби запобігання недобросовісної конкуренції [4].

На слухну думку О. О. Підопригори, традиційно до інституту промислової власності включають:

а) патентне право, що регулює майнові, а також пов'язані з ними особисті немайнові відносини, що виникають у зв'язку зі створенням, використанням винаходів, корисних моделей і промислових зразків.

Необхідно сказати, що термін патентне право зовсім недавно з'явився в системі цивільного права України. Як і авторське право, патентне право є одним із відносно відособлених інститутів українського цивільного права. Доцільність виділення в структурі права промислової власності об'єктів патентного права полягає в тому, що усі вони є результатами науково-технічної діяльності та охороняються патентом, хоча сорти рослин і породи тварин, які є результатами селекції, також охороняються патентом, проте вони не є результатами науково-технічної діяльності і тому не належать до групи об'єктів патентного права;

б) інститут засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту і виробленої продукції, що стосується таких об'єктів, як комерційне (фірмове) найменування, торговельні марки (товарний знак, знак обслуговування), географічні зазначення (зазначення походження товару);

в) інститут охорони нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності, а саме: наукових відкриттів, комерційної таємниці (ноу-хау), топографій інтегральних мікросхем, селекційних досягнень (сортів рослин і порід тварин), раціоналізаторських пропозицій [5, с.53].

Необхідність ефективної правової охорони промислової власності України зумовлюється обраною державою стратегією побудови цивілізованих ринкових відносин, забезпеченням соціальної орієнтації економіки та інноваційного економічного розвитку, що має спиратися на активізацію власного інтелектуального потенціалу.

У більшості країн охорона об'єктів промислової власності здійснюється шляхом видачі патенту на винахід. Патенти на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, ноу-хау широко використовуються в господарській діяльності промислових підприємств, що здійснюють інноваційний розвиток, саме такі об'єкти прийнято називати об'єктами промислової власності.

Важливий вплив на патентно-правову ситуацію в промислово розвинених, європейських країнах, мали процеси уніфікації законодавства, початок яким було покладено Римським договором про утворення Європейського економічного співтовариства 1957 року. Уніфікаційні процеси головним чином спрямовані на полегшення закордонного патентування і скорочення витрат на таке патентування [6, с. 5–18].

Важливе місце серед інших об'єктів промислової власності займає охорона знаків, що ідентифікують виробника та його продукцію. Згідно із Законом України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» під такими знаками розуміють позначення, за яким товари і послуги одних осіб відрізняються від однорідних товарів і послуг.

До найважливіших міжнародно-правових документів у сфері охорони прав промислової власності належить Лісабонська угода про захист зазначень місця походження виробів та їх міжнародної реєстрації 1958 р., Гаазька угода про міжнародне депонування промислових зразків 1925 р., Локарнська угода про заснування Міжнародної класифікації промислових зразків 1968 р., Страсбурзька угода про міжнародну патентну класифікацію 1971 р. Перелічені міжнародно-правові документи визначають засади охорони об'єктів промислової власності.

Отже, в період активного становлення правової держави, механізмів належного забезпечення прав людини в державі, дослідження проблем удосконалення правової охорони об'єктів права промислової власності, очевидно, є актуальним з позиції охорони прав на такі об'єкти, а темпи розвитку та оновлення технологій, зростання міжнародної конкуренції вимагають чіткої законодавчої бази для розв'язання проблем, пов'язаних із сферою охорони та комерціалізації об'єктів права промислової власності.

Література

1. Городов О. А. Понятие промышленной собственности и краткая история развития законодательства зарубежных стран в сфере правовой охраны ее объектов. URL: [http:// www. law. edu.ru/doc/document](http://www.law.edu.ru/doc/document)
2. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-ВР в редакції від 30.09.2016. URL: [http:// zakon3. rada. gov.ua/laws/show](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show)
3. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 05.12.2012 р. №6387-12. *Верховна Рада України*. Київ, 15.12.1993.
4. Паризька конвенція з охорони промислової власності. URL: <http://www.wipo.int/treaties/ru/ip/paris/paris.html>.
5. Право інтелектуальної власності: підручник / за ред. О.А. Підпригори, О.Д. Святоцького. Київ: Ін Юре, 2012. 111 с.

6. Финкель Н.К. Вступительная статья в Сб. Патентное законодательство зарубежных стран в 2-х т. Т. 1. Переводы / сост. Н. К. Финкель. М., 1987. С. 5–18.

**Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри права
Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ
Бахновська І. П.**

Романов О.С., Ікурс, ОС «магістр»,
Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Ріг

ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ, ЗАВДАНИХ ВЛАСНИКАМ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

Право власності передбачає можливість реалізації тріади повноважень: володіння, користування та розпорядження. Але залежно від об'єкта, щодо якого виникають відносини власності, різняться і відповідні правові режими. Не є винятком тут і земельні ресурси. Причому можливість здійснення права приватної власності на земельну ділянку забезпечується правом на відшкодування завданих збитків.

Питання захисту та охорони прав на земельні ділянки першочергово відображено у Земельному кодексі України [1]. Так, власники земельних ділянок мають право на відшкодування збитків у випадках, передбачених законом. Власник земельної ділянки, щодо якої встановлений земельний сервітут, також має право на відшкодування збитків, завданих встановленням земельного сервітуту. Звертаємо увагу і на віднесення захисту прав на землю до гарантії прав на землю. Статтею 152 ЗК України визначається, що власник земельної ділянки або землекористувач може вимагати усунення будь-яких порушень його прав на землю, навіть якщо ці порушення не пов'язані з позбавленням права володіння земельною ділянкою, і відшкодування завданих збитків.

Визначено також, що колишній власник земельної ділянки, яка викуплена для суспільних потреб, має право звернутися до суду з позовом про визнання недійсним чи розірвання договору викупу земельної ділянки та відшкодування збитків, пов'язаних з викупом,

якщо після викупу земельної ділянки буде встановлено, що земельна ділянка використовується не для суспільних потреб.

Главою 24 ЗК України безпосередньо визначаються питання відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам. Так, поміж підстав визначено: власникам землі та землекористувачам відшкодовуються збитки, заподіяні внаслідок: а) вилучення (викупу) сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників для потреб, не пов'язаних із сільськогосподарським і лісогосподарським виробництвом; б) тимчасового зайняття сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників для інших видів використання; в) встановлення обмежень щодо використання земельних ділянок; г) погіршення якості ґрунтового покриву та інших корисних властивостей сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників; г) приведення сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників у непридатний для використання стан; д) неодержання доходів за час тимчасового невикористання земельної ділянки; е) використання земельних ділянок для потреб нафтогазової галузі.

Разом з тим, питання щодо порядку відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам визначено в межах ст. 157 ЗК України. Зокрема: відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам здійснюють органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, громадяни та юридичні особи, які використовують земельні ділянки, а також органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, громадяни та юридичні особи, діяльність яких обмежує права власників і землекористувачів або погіршує якість земель, розташованих у зоні їх впливу, в тому числі внаслідок хімічного і радіоактивного забруднення території, засмічення промисловими, побутовими та іншими відходами і стічними водами. При цьому наголошується на тому, що порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі і землекористувачам встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Єдиним нормативно-правовим актом з питання відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам, що затверджений на рівні Кабінету Міністрів України, є Постанова «Про Порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам»[2]. За її змістом досить важко визначити позиції, які притаманні уже оновленим суспільним відносинам та є такими, що можливі до застосування. Адже передбачено: розміри збитків

визначаються комісіями, створеними Київською та Севастопольською міськими, районними державними адміністраціями, виконавчими комітетами міських (міст обласного значення) рад; до складу комісій включаються представники Київської, Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, виконавчих комітетів міських (міст обласного значення) рад (голови комісій), власники землі або землекористувачі (орендарі), яким заподіяні збитки, представники підприємств, установ, організацій та громадяни, які будуть їх відшкодовувати, представники територіальних органів Держгеокадастру, Держекоінспекції, фінансових органів, органів у справах містобудування і архітектури та виконавчих комітетів сільських, селищних, міських (міст районного значення) рад, на території яких знаходяться земельні ділянки.

Таким чином, вбачається доцільність розгляду захисту як гарантії прав на землю. При цьому захист прав громадян та юридичних осіб на земельні ділянки здійснюється і шляхом відшкодування заподіяних збитків. Водночас забезпечення ефективності правового регулювання розглянутих відносин пов'язане з оновленням відповідного правового акта Кабінету Міністрів України.

Література

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. Дата оновлення: 07.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення: 22.02.2019).
2. Про Порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.1993. №284-93-п. Дата оновлення: 29.11.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/284-93-п> (дата звернення: 22.02.2019).

Науковий керівник: к.ю.н., завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін факультету №3 ДЮІ МВС України Піддубна Д.С.

Сколота А. В., студентка, III курс, 15 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ЗНАЧЕННЯ СУДУ У ПРИМИРЕННІ СТОРІН У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

У даний час у суспільстві відбувається усвідомлення значущості та ефективності альтернативних способів врегулювання правових суперечок і конфліктів, що, у свою чергу, дозволяє інакше оцінити роль і місце традиційного правосуддя у вітчизняній правовій системі.

З урахуванням об'єктивних реалій, що відбуваються останніми десятиріччями у вітчизняному праві та державі, Україна поступово намагається наблизитися до загальносвітових тенденцій у питанні створення цивілізованого та демократичного правосуддя. Сприймавши концепцію захисту прав, свобод і охоронюваних законом інтересів та закріпивши її на рівні матеріального та процесуального законодавства, судові органи зіткнулись із проблемою надмірної завантаженості цивільними справами.

Незважаючи вже на п'ятнадцятий рік дії ЦПК України питання врегулювання спору до судового розгляду, примирення сторін на стадії підготовки справи залишаються чи не найскладнішими з позицій законодавчої регламентації [3].

Найбільш доцільними вбачаються дії судді зі сприяння досудовому врегулюванню спору, примиренню сторін саме в ході попереднього судового засідання.

По-перше, попереднє судове засідання за загальним правилом є обов'язковим для кожної справи, за винятком випадків, передбачених ЦПК України, та проводиться суддею за участю сторін та інших осіб, які беруть участь у справі. По-друге, попереднім судовим засіданням по суті завершується стадія підготовки, а це означає, що сторони у справі отримали можливість ознайомитися з доказами та аргументами один одного та оцінити свої шанси й вірогідний результат справи. По-третє, у попередньому судовому засіданні справа не розглядається по суті, а це передбачає, хоча й незначною мірою, проте все ж меншу формальність, ніж повноцінне судове засідання. Наведені обставини в сукупності разом з процесуальними діями судді та сторін спрямовані на

забезпечення максимально сприятливих умов для врегулювання спору до судового розгляду, вичерпання правового конфлікту за згодою сторін [2, с. 208-209].

Закордонна практика свідчить, що застосування примирних процедур до судового розгляду дозволяє значно зменшити навантаження на суди, забезпечити більш якісний розгляд та вирішення дійсно складних та неоднозначних справ, більш того, досудове врегулювання спору дає можливість зберегти ті соціальні та партнерські відносини, що існували між сторонами до звернення позивача до суду.

Не применшуючи значення державних судів, слід визнати, що суперечки, як приватноправові, так і в сфері публічних правовідносин, можуть бути успішно вирішені, а точніше врегульовані за допомогою різних миротворчих процедур [3].

Примирення в цивільному процесуальному праві у світлі його принципів отримувє своє специфічне значення, яке відображає внутрішню об'єктивну логіку цивільного процесу. Щодо правового аспекту примирення, то слід зазначити, що процесуальні норми, які регулюють такі дії судді визначають перелік необхідних процесуальних дій, пов'язаних із вжиттям заходів щодо укладення сторонами мирової угоди, роз'ясненням їм права звернення за вирішенням спору до третейського суду.

Також сторони мають право скористатися процедурами примирення, а суд повинен роз'яснити їх суть та правові засади.

Ефективність дій судді щодо примирення сторін залежить від знання того, що складає їхній зміст. При цьому «примирення», що є похідним від слова «мирити», тобто, залагоджувати незгоду, ворожнечу, слід розуміти не тільки як сам процес, а й як досягнутий результат.

Разом з тим такий існуючий стан з процедурами примирення не повинен бути перешкодою в реалізації законодавчих приписів. Необхідно враховувати, що примирні процедури тільки починають активно розвиватися у нашій країні, і на цьому етапі їм необхідні підтримка і допомога держави, в тому числі, і з боку судової системи.

Примирення в цивільному процесі не виділено в окрему стадію, це – початковий, самостійний елемент стадії підготовки справи до судового розгляду, де суддя повинен роз'яснити сторонам переваги мирного врегулювання спору, укладення мирової угоди і наслідки примирних процедур.

А це вже передбачає іншу роль судді в примиренні сторін, де він виступає як незалежний посередник, який намагається примирити сторони, а не як суддя, який розглядає справу. Принципових відмінностей у статусі це не тягне, оскільки неупередженість, незалежність і об'єктивність притаманні судді в будь-якій якості при виконанні службових обов'язків, однак при здійсненні примирних дій суддя повинен не наказувати і примушувати, а переконувати. Це і є прояв першого принципу дій суду щодо примирення сторін [3].

У результаті процедури примирення сторони можуть укласти мирову угоду. Положення ч. 1 ст. 207 ЦПК України визначає, що мирова угода укладається сторонами з метою врегулювання спору на підставі взаємних поступок і має стосуватися лише прав та обов'язків сторін [1]. Тобто, це угода сторін, в якій вони викладають прийнятний для них варіант вирішення судової справи, розподіляють спірні права та обов'язки або відмовляються від таких шляхом досягнення компромісу. Головне, щоб такі дії сторін не суперечили закону і не порушували права і законні інтереси інших осіб [3].

Підсумовуючи викладене, можемо стверджувати, що на даний момент суд відіграє велику роль у врегулюванні цивільно-правових суперечок, а також відзначити позитивну тенденцію, пов'язану із створенням в цивільному судочинстві нового процесуального механізму врегулювання правових спорів – судової медіації, інтеграція якої в судову систему дозволить більш ефективно вирішувати питання, пов'язані із примиренням сторін вже в рамках окремої, спеціалізованої процедури.

Література

1. Цивільний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради*. 2004. № 40–41, 42.
2. Косой В. А. Определение судьейского усмотрения. *Современное право*. 2012. № 8. С. 113.
3. Фурсов Д. А., Харламова И. В. Теория правосудия в кратком трёхтомном изложении по гражданским делам. М.: Статут. 2009. Т. 2. С. 410.

Науковий керівник: к.ю.н., старший викладач кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ Коротка Н. О.

Форостян О. С., І курс, ОС «магістр»,
Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Ріг

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ СОРТІВ РОСЛИН У ГОСПОДАРСЬКІЙ СФЕРІ

Україна як аграрна держава має можливість до здійснення діяльності щодо вирощування відповідного виду сировини різноманітного характеру. Сприятливий клімат та географічне розташування стовідсотково забезпечують таку можливість. При цьому отримання кінцевого результату можливо розглядати у двоякому підході: 1 – безпосередньо сировину, яка підлягає до використання чи подальшої переробки; 2 – матеріал, який буде виступати як насіння, тобто реалізовуватиметься з метою забезпечення господарської діяльності. На шляху цього рослинництво посідає певне місце. Адже переважна більшість видів господарської діяльності в аграрній сфері пов'язана саме із веденням рослинництва.

Зазначене і визначає актуальність обраного напрямку наукового вивчення. Окрім визначеного напрямку господарської діяльності, рослинництво пов'язано і з таким напрямом, як селекційна діяльність. На рівні розмежування традиційного, органічного чи генетично модифікованого виду господарської діяльності буде визначатися та розмежовуватися правове поле регулювання. Саме тому потребує вивчення правове питання регулювання у сфері сортів рослин.

За Законом України «Про охорону прав на сорти рослин» [1] передбачено його спрямування на майнові і особисті немайнові відносини, що виникають у зв'язку з набуттям, здійсненням та захистом прав інтелектуальної власності на сорти рослин. Таким чином, передбачається захист саме інтелектуальних прав, а відповідно, сорт рослин виступає об'єктом інтелектуальних відносин. Однак у власника чи суб'єкта господарської діяльності, який займається рослинництвом, можуть виникати підстави для вимоги щодо захисту прав на рослини у процесі вирощування. Про що у даному випадку йдеться: зокрема, за властивостями генетично модифікованих організмів до транскордонного запилення, особа, яка вирощує рослинність звичайну чи органічну, а поряд є земельні ділянки із зазначеною рослинністю, у результаті може

зібрати сировину чи врожай із повністю чи частково генетично модифікованими властивостями-ознаками. Саме таке транскордонне, як його називають, запилення, і породжує загрозу для сорту рослин. Довести такий вплив, вину особи, яка вирощує генетично модифіковану рослинність, досить складно, адже, починаючи від відсутності на сьогодні належних лабораторій, і до спеціального нормативно-правового врегулювання у сфері ГМО, наявні одні пробільні аспекти.

Існуючі нормативно-правові акти у сфері рослинництва надають можливість констатувати певне регулювання, але таке регулювання відбувається за визначеними напрямками, які не мають спільності до визначення суспільних відносин за досліджуваним напрямом. Так, Закон України «Про рослинний світ» [2] вміщує статтю, згідно з якою відносини у сфері охорони, використання та відтворення рослин і багаторічних насаджень сільськогосподарського призначення регулюються відповідним законодавством України. Тобто сам нормативно-правовий акт жодного відношення не має до регулювання використання, захисту, охорони рослин, що використовуються для сільськогосподарському обігу. Така думка підтверджується і самою закріпленою нормою права, а саме, відповідно до ст. 2 [2] завданням законодавства України про рослинний світ є регулювання суспільних відносин у сфері охорони, використання та відтворення дикорослих та інших несільськогосподарського призначення судинних рослин, мохоподібних, водоростей, лишайників, а також грибів, їх угруповань і місцезростань. Одночасно закріплюється позиція термінологічного характеру, відповідно до якої природні рослинні ресурси розглядаються як об'єкти рослинного світу, що використовуються або можуть бути використані населенням, для потреб виробництва та інших потреб.

З першого погляду, можливо зрозуміти таке закріплення, як використання природних рослинних ресурсів у господарській сфері. З однієї сторони, це є так, а з іншої – встановлює обмеження. Так, зазначені види природних рослинних ресурсів можливо використовувати у господарській сфері, однак відбуватиметься воно у режимі спеціального використання природних ресурсів. Цікавим є те, що не передбачається отримання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів, зокрема користувачами (в тому числі орендарями) земельних ділянок, які їм надано для цільового призначення (ведення селянського (фермерського) господарства, особистого підсобного господарства, колективного садівництва, городництва, сінокосіння,

випасання худоби) ... [2]. Проте, вважаємо неправильним те, що на сьогодні за спеціальними нормативно-правовими актами не передбачено вживання селянського (фермерського) господарства, як це було до розмежування та встановлення особливих правових режимів таких видів діяльності, однак спостерігається його збереження та використання у зазначеному Законі.

Надалі, Законом України «Про насіння і садивний матеріал» [3] визначено, що дія зазначеного нормативно-правового акта не поширюється на діяльність фізичних осіб щодо виробництва, зберігання, транспортування та/або використання насіння та садивного матеріалу для задоволення власних потреб, не пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, а також на обіг насіння і садивного матеріалу генетично модифікованих організмів (рослин), що регулюється спеціальним законодавством. Безпосередньо до суб'єктів насінництва та розсадництва віднесено фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб, що здійснюють виробництво насіння та/або садивного матеріалу для його реалізації. І безпосередньо у нормативно-правовому акті робиться посилання на Закони України «Про охорону прав на сорти рослин», «Про карантин рослин» та інші нормативно-правові акти.

Акцентується увага і на тому, що фізичні особи – підприємці та юридичні особи мають право на виробництво насіння і садивного матеріалу для його реалізації за умови їх включення до Реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва, а також у випадках, передбачених спеціальним Законом; фізичні особи – підприємці та юридичні особи, не включені до Реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва, мають право здійснювати реалізацію насіння і садивного матеріалу лише за умови наявності сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал та додержання майнових прав інтелектуальної власності на сорти рослин [3]. Таким чином, маємо визначений суб'єктний склад щодо права на здійснення виробництва та реалізацію насіння і садивного матеріалу.

Практичний напрям використання зазначених об'єктів характеризується і тим, що суб'єкти господарської діяльності купують насіння та садивний матеріал, але він чи має несхожість, чи зараження, що спричиняє і відсутність врожаю, чи значно зменшену кількість врожаю. У даному випадку постає питання щодо несення відповідальності такими суб'єктами, що реалізують неякісну продукцію. Проте, реалізувати може як безпосередньо суб'єкт, який її вирощує, так і суб'єкт, який придбав її та перепродує. Таким чином, це питання також

становить собою подальші напрями до вивчення з метою якісного захисту та охорони прав суб'єктів господарської діяльності з приводу належного забезпечення можливості здійснення передбачених видів діяльності та отримання відповідних прибутків.

Література

1. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21.04.1993 № 3116-ХІІ. Дата оновлення: 04.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12> (дата звернення: 21.02.2019).
2. Про рослинний світ: Закон України від 09.04.1999 № 591-ХІV. Дата оновлення: 04.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14> (дата звернення: 21.02.2019).
3. Про насіння і садивний матеріал: Закон України від 26.12.2002 № 411-ІV. Дата оновлення: 04.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-15> (дата звернення: 22.02.2019).

Науковий керівник: к.ю.н., завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін факультету №3 ДЮІ МВС України Піддубна Д. С.

Чернявська О.О., студентка, III курс, 15 група,
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м.Київ

УМОВИ ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНОГО СУДУ

Обираючи питання для конференції слід взяти до уваги статистику судової практики у справах про виконання рішень іноземних судів в Україні, що містяться в Єдиному державному реєстрі судових рішень України. Ця статистика вказує на той факт, що юридичні і фізичні особи все частіше звертаються до українських судів з питань виконання рішень іноземних судів в Україні.

В умовах процесу євроінтеграції та розширення українського бізнесу за межі території нашої держави все частіше виникає необхідність у легалізації рішень іноземних судів на території України.

Слід звернути увагу на ст. 463 ЦПК України, яка регулює строки пред'явлення рішення іноземного суду до примусового виконання. В статті сказано, що рішення іноземного суду може бути пред'явлено до примусового виконання в Україні протягом трьох років з дня набрання ним законної сили, за винятком рішення про стягнення періодичних платежів, яке може бути пред'явлено до примусового виконання протягом усього строку проведення стягнення з погашенням заборгованості за останні три роки[1].

Так, як роз'яснено умови визнання, виконання рішень іноземного суду, строки пред'явлення іноземних рішень, встановлено суди, які розглядають дані рішення, потрібно встановити порядок подання клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду. Відповідний порядок передбачено ст. 465 ЦПК України, у якій зазначено таке.

1. Клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду подається до суду безпосередньо стягувачем (його представником) або відповідно до міжнародного договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, іншою особою (її представником).

2. Якщо міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, передбачено подання клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду через органи державної влади України, суд приймає до розгляду клопотання, що надійшло через орган державної влади України.

Зауважимо, що суд, встановивши, що клопотання і документи, що додаються до нього, не оформлено відповідно до вимог, передбачених ЦПК України, або до клопотання не додано всі перелічені документи, залишає його без розгляду та повертає клопотання разом з документами, що додано до нього, особі, що його подала.

ЦПК України не встановлює жодних строків для прийняття судом рішення щодо залишення клопотання про легалізацію без розгляду. Недостатньо визначеним залишається і питання щодо етапу, на якому приймається таке рішення: до повідомлення боржника про надходження клопотання чи після.

Вищезазначене зумовлює виникнення низки проблем, зокрема:

- суди, враховуючи обмежене фінансування, лише формально виконують вимоги процесуального законодавства, повідомляючи про факт подання клопотання про примусове виконання, не надсилаючи боржнику копії такого клопотання з додатками, які зазвичай з урахуванням іноземної складової є досить об'ємними. За таких обставин для подання до суду обґрунтованого заперечення боржнику необхідно спочатку звернутись до суду з клопотанням про ознайомлення з матеріалами справи;
- суди зловживають строками перевірки клопотання про легалізацію на відповідність вимогам законодавства та призначення справи до розгляду. Вказане на практиці негативно впливає на можливість швидкого розгляду справи: стягувач, наприклад, може протягом місяця очікувати перевірки правильності оформлення чи комплектації його клопотання судом і врешті-решт останній, встановивши певні недоліки, поверне документ заявнику без розгляду. Тобто в такому разі повторне подання клопотання про примусове виконання можливе лише після спливу значного періоду часу з моменту первинного звернення до суду[2].

Розглянувши процедурні моменти слід зазначити, що розгляд клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду проводиться суддею одноособово у відкритому судовому засіданні. Неявка без поважних причин у судові засідання будь-якої із сторін або їх представників не є перешкодою для розгляду клопотання [3].

Розглянувши подані документи та вислухавши пояснення сторін, суд постановляє ухвалу про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду або про відмову у задоволенні клопотання з цього питання. Одразу слід зазначити, що український суд не перевіряє правильність чи законність рішення, яке підлягає примусовому виконанню. Відмовити у задоволенні клопотання суд може з виключних підстав, визначених ЦПК України, або підстав, передбаченим міжнародним договором (що є пріоритетним).

З одного боку, зазначена норма дозволяє уникнути «розкрадання» державного бюджету за «суперечливими» рішеннями іноземних судів про стягнення з державних підприємств суми боргу, законність яких, як зазначалось раніше, не перевіряється українськими судами.

З іншого – дозволяє недобросовісним українським державним підприємствам уникнути реальної відповідальності за невиконання своїх

зобов'язань у правовідносинах з іноземними контрагентами. Тобто дійсно законне та обґрунтоване рішення іноземного суду про стягнення боргу з українського державного підприємства не буде виконане на території України з надуманої судом підстави – загрози інтересам України. За таких обставин, вважаю, що в цій частині потрібно конкретизувати законодавство для того, щоб виключити неоднозначне тлумачення та забезпечити функціонування принципу правової визначеності.

Отже, передбачена ЦПК України процедура легалізації рішень іноземних судів є досить прогресивним механізмом захисту прав особи за екстериторіальним принципом. Водночас вона не позбавлена недоліків, які вимагають невідкладного вирішення: щодо строків призначення і розгляду справи, направлення відповідачу копії клопотання, перерахунку валюти суми стягнення та фактичного виконання рішень іноземних судів.

Література

1. Цивільний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради*. 2004.
2. Чухно А. В., Давиденко Р. Д. **Судова** практика Верховного Суду України з цивільних справ (2008–2012). 2012. С.89.
3. Строкань О., Фесик К. *Юридическая практика*. 2018. С.1–3.

Науковий керівник: к.ю.н., старший викладач кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ Коротка Н.О.

Чумаченко А.Є., студентка, II курс, 7 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-економічний
університет, м. Київ

ВІНДИКАЦІЙНИЙ ПОЗОВ ЯК ДІЄВИЙ СПОСІБ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Кожен день ми користуємося різними речами, які купуємо, тим самим набуваючи на них право власності. В житті трапляються випадки,

коли право власності порушується і власник фактично позбавляється права володіння, користування та розпорядження належним йому майном і одразу постає питання: як повернути і захистити право власності?

В залежності від суті порушення прав власності особи обирають різні способи захисту права власності. Виділяють за своєю правовою природою різні способи захисту права власності, та одним з найпоширеніших є віндикаційний позов. В юридичній літературі під віндикаційним позовом традиційно розуміють вимогу законного власника до незаконного володільця про витребування свого майна в натурі [1, с.127]. Зокрема, ст. 387 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) встановлює, що власник має право витребувати своє майно від особи, яка незаконно, без відповідної правової підстави заволоділа ним [2]. В ст. 388 ЦК України закріплено право власника на витребування майна від незаконного набувача.

В ЦК України визначається, що набувач може бути незаконним недобросовісним набувачем та незаконним добросовісним набувачем. Але аналіз положень законодавства дозволяє зробити висновок, що не має точного визначення «незаконний добросовісний набувач». Проаналізувавши законодавчі норми, можна прийти до висновку, що добросовісний набувач – це та особа, у якої виникає право власності на майно, придбане нею за відплатним договором у особи, яка не мала права відчужувати дане майно, і при цьому добросовісний набувач майна не знав і не міг знати на час придбання майна про незаконність відчуження цього майна та порушення прав справжнього власника майна [3]. При цьому вбачається, що власник майна самостійно не може вказати, що особа знала або не знала про законність або незаконність свого володіння, якщо воно набуто у особи, яка не мала права його відчужувати.

В ч. 1 ст. 388 ЦК України встановлені норми, за якими власник може витребувати своє майно від добросовісного набувача, а саме, якщо майно було загублено власником або особою, якій він передав майно у володіння; якщо майно було викрадене у власника або особи, якій він передав майно у володіння; якщо майно вибуло з володіння власника або особи, якій він передав майно у володіння, не з їхньої волі іншим шляхом. Відповідно до ч. 3 ст. 388 ЦК України, якщо майно було набуто безвідплатно в особи, яка не мала права його відчужувати, власник має право витребувати його від добросовісного набувача у всіх випадках [2].

При умові, коли одна умова з першої і третьої частини ст. 388 ЦК України буде доведена, тоді власник може розраховувати на повернення свого майна.

Водночас, визначити питання добросовісності набувача може тільки суд на основі повного, всебічного та об'єктивного з'ясування всіх обставин справи. Суду необхідно з'ясувати місце, час, спосіб відчуження майна, особу продавця та покупця, наявність дружніх, родинних чи інших відносини продавця та покупця майна до моменту продажу. Добросовісний набувач – це дуже нечітке, не конкретизоване поняття. Іноді дуже важко встановити, чим керувалась особа при придбанні майна, чи знала вона на той момент про те, що продаж майна здійснюється протиправно та чи могла особа взагалі знати про це. Поняття «знала» і «могла знати» не є тотожними. Так, на момент придбання майна особа – покупець не знала про те, що річ продається особою, яка не має права її продавати, але суд може встановити, що особа – покупець могла про це знати і тоді вже вона буде недобросовісним покупцем, а отже майно може бути витребуване від неї за будь-яких обставин [3].

Необхідно також враховувати і судову практику, яка склалася при вирішенні даної категорії правових спорів, зокрема на рішення Верховного суду України по справі *№ 6-327цс15 від 23 грудня 2015 р.*, яке передбачає, що виходячи з положень закону **право витребувати майно із чужого незаконного володіння має лише власник цього майна** [4].

У цьому разі майно може бути витребуване від особи, яка не є стороною недійсного правочину, шляхом подання віндикаційного позову, зокрема від добросовісного набувача, з підстав, передбачених частиною першою статті 388 ЦК України.

Також слід вказати на законодавчо передбачені випадки, коли власник не може скористатися своїм правом на витребування майна від добросовісного набувача, якщо воно було продане у порядку, встановленому для виконання судових рішень, гроші та цінні папери на пред'явника не можуть бути витребувані від добросовісного набувача [3].

Отже, враховуючи вищевикладене, можна прийти до висновку, що при порушенні нашого права на власність ми маємо право на захист – ст. 15 ЦК України закріплює право кожної особи на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання або оспорювання.

Положення цієї статті ґрунтуються на нормах Конституції України, які закріплюють обов'язок держави забезпечувати: захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання (ст. 13), споживачів (ст. 42), захист прав і свобод людини і громадянина судом, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, відповідними міжнародними судовими установами чи міжнародними організаціями (ст. 55). [5]

При розгляді даної категорії справ суду необхідно встановити законного власника майна, для чого необхідно дослідити всі докази, якими сторони обґрунтовують свої вимоги і заперечення, відповідно до рівності прав сторін щодо надання доказів та їх досліджень.

Література

1. Заїка Ю. О. Українське цивільне право: навч. посіб. Київ: Істина, 2005. 312 с.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 20 лютого 2019).
3. Чундак М.В. Витребування майна з чужого незаконного володіння. Основні проблеми та шляхи до захисту цивільного права. *Вісник Академії адвокатури України*. 2012. Число 2. С. 96–100.
4. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/55159817> (дата звернення 20 лютого 2019).
5. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 245к/96-ВР. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення 20 лютого 2019).

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права КНТЕУ Пальчук П.М.

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 7

АДМІНІСТРАТИВНЕ ТА ФІНАНСОВЕ ПРАВО:

Вітчизняний і зарубіжний досвід

Бакай Ю. Л., студентка, IV курс, група П-31,

Коломийський економіко-правовий коледж

Київського національного торговельно-економічного

університету, м. Коломия

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БЮДЖЕТНОГО КОНТРОЛЮ

У сучасних умовах правові і методологічні основи організації та здійснення бюджетного контролю мають базуватися на належному фундаменті, який становить концептуальні засади бюджетного контролю. Дослідження правових засад бюджетного контролю передбачає з'ясування основних, вихідних положень, засобів, правил, що визначають природу і соціальну сутність, спрямованість і найсуттєвіші властивості, що охоплюються поняттям принципи і на яких має ґрунтуватися цей вид контрольної діяльності.

Науковий та практичний інтерес представляє зарубіжний досвід формування та здійснення органів парламентського контролю і, в першу чергу, рахункових палат. Його аналіз, творче осмислення та трансформація у площину бюджетно-контрольної діяльності в Україні з урахуванням особливостей суспільного буття, дозволить підвищити дієвість та ефективність бюджетного контролю. При цьому, необхідно враховувати, що органи парламентського контролю в зарубіжних країнах мають різні найменування та повноваження, що зумовлено особливостями правової системи, традиціями здійснення парламентського контролю тощо [2, с. 60, 61].

Головним інститутом бюджетного контролю в Європейському Союзі є Європейська рахункова палата як спеціалізований вузько функціональний орган, головним призначенням якого є надання допомоги і сприяння

європейському парламенту у контролі за витрачанням фінансових ресурсів союзу. Вона перевіряє законність та правильність отримання доходів та здійснення видатків, виявляє та доповідає про виявлені порушення. Рахункова палата перевіряє відповідність затверджених надходжень фактично перерахованим до бюджету, а видатків – з точки зору прийнятих зобов'язань здійсненим виплатам. Європейська рахункова палата має право у будь-який час надати зауваження у формі спеціальної доповіді по окремих питаннях та надати висновок на прохання будь-якого інституту ЄС. Такі зауваження до їх оприлюднення направляються по конфіденційних каналах відповідним інститутам, які готують на них відповіді. Після отримання таких відповідей зауваження та висновки разом зі спеціальними доповідями надсилаються до Ради ЄС та Європарламенту. Після закінчення ревізії рахункова палата надає Раді ЄС та Європарламенту декларацію, яка підтверджує правильність ведення рахунків, законність та правильність здійснення фінансових операцій. Така декларація може бути доповнена спеціальною оцінкою по кожному напрямку діяльності ЄС [1, с. 306–309].

В Аргентині бюджетний контроль здійснюється Генеральною аудиторією, яка є спеціальним органом, що діє на підставі спеціального мандату парламенту. За своєю правовою природою це парламентська рахункова палата з оригінальною системою формування. Склад Генеральної аудиторії та її керівника затверджує парламент, але кандидатури вносяться великими опозиційними партіями. Вона здійснює контроль у сфері фінансової діяльності органів державного управління через моніторинг фінансових потоків[2, с. 163].

Вивчення зарубіжного досвіду формування та функціонування рахункових палат [3] дає можливість виробити певні рекомендації для України.

Оскільки Рахункова палата, за аргентинським досвідом, дає оцінку бюджетної діяльності з боку законності та ефективності, то ніхто інший, ніж опозиційні партії не зацікавлені в об'єктивній оцінці діяльності уряду та парламентської більшості. І саме тому, враховуючи їх неупереджене відношення, об'єктивність буде вбачатися у призначенні членів Рахункової палати із числа кандидатів за поданням партіями, що складають меншість у парламенті.

Позитивним видається досвід Європейської рахункової палати щодо отримання необхідної інформації при здійсненні бюджетного контролю щодо стану виконання бюджету з конфіденційних джерел, але за умови підтвердження достовірності цієї інформації. Це дасть змогу максимально забезпечити контрольні заходи у діяльності Рахункової палати України.

Література

1. Амвросов А. И., Луканин Д. В., Павленко Е. Б. Европейское право : учебник. Москва, 2001. 720 с.

2. Латковський П. П. Правове регулювання бюджетного контролю в Україні: дис. ... канд. наук із адм. права і процесу; фінансового права; інформаційного права: 12.00.07 / Б-ка Національного університету «Одеська юридична академія». Одеса, 2017.

2. Cochrane A. From financial control to strategic management: the changing faces of accountability in British local government. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. 1993. Т. 6. №. 3. URL: <https://www.deepdyve.com/lp/emerald-publishing/from-financial-control-to-strategic-management-the-changing-faces-of-xHDfVF3FWQ?key=emerald>. (дата звернення: 21.02.2019).

Науковий керівник: викладач юридичних дисциплін Коломийського економіко-правового коледжу КНТЕУ Зварич Р. В.

Bliakha Y.S., a student I course, 5ama group

Faculty of Finance and Banking

Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv

ADAPTATION OF DOMESTIC LEGISLATION TO REGULATE CRYPTO-CURRENCY IN ACCORDANCE WITH US LAW

Ukraine is among the top 10 countries in the world in terms of Bitcoin users. The country is the largest in the CIS bitcoin-agency Kuna, one of those projects is the cryptoexchange. There are also large developers and research companies, such as Distributed Lab.

In 2016, the Ukrainian Stock Exchange became the world's first venue to trade derivatives for cryptology. However, the legal status of cryptography and relations arising as a result of their use is not defined. Unresolved still remains the question of the taxation of crypto-currency transactions. Therefore, in our opinion, it is very relevant to study the US experience in the field of legislation and its

implementation in Ukraine, because the United States of America is one of the most convenient countries for conducting cryptography business.

On the basis of the Code, the rules and regulations for the regulation of the virtual currency in the United States, it would be advisable to introduce such legal aspects as: the introduction of a license for crypto foreign exchange business, with companies that receive a license to undergo a detailed check in order to prevent money laundering.

Companies that provide cryptographic currency wallets must conduct a security audit of the computer system in order to obtain a relevant license [1]. So, in Ukraine, until now, an approach to the regulation of cryptanalytic activity and determination of the legal status of digital currencies has not been developed. And the available explanations (letter) of the NBU from 2014, in which the regulator identified the cryptographic currency as a money surrogate, is not normative in nature, and in principle does not withstand criticism, the competence to regulate this activity should be carried out by the Department of Civil Service for Combating Economic Crime of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine [5].

Crypto foreign exchange company must establish the user's identity for further transactions with him. In this case, if the company suspects the user in participating in illegal activities, it is obliged to inform the relevant authorities [3].

Questions relating to taxation should lie on the fiscal service. Wages to be paid to criminals in the currency should be subject to PITs and military fees, and payments for contractor services under a civil contract in a digital currency should also be taxed. Income received by an individual in a crippled currency and other tax objects must be declared in the national currency [4]. However, the introduction of cryptography suggests the following advantages and disadvantages for society and the country as a whole, as shown in Table. 1

Table 1

Advantages and disadvantages of introducing cryptography

Advantages	Disadvantages
1. Lack of commission for operations performed;	1. Frequent hacker attacks;
2. Crypto foreign currency can	2. High probability of growth of

be safely and instantaneously transferred from the payer to the recipient anywhere in the world;	levels of the shadow economy and illegal activity to unexpected indicators;
3. All transactions are public, and personification addresses are simply not available.	3. Chances of losing investments in cryptocurrency.

Source: compiled by the author on the basis of [2]

Consequently, we can conclude that the adoption of legislation that regulates activities in the field of virtual currency is a priority. However, the functioning of the cryptocurrency in Ukraine is compromised. First, it is a chance to keep the national currency from depreciation, to enter the international market through legalization in the country and the implementation of financial transactions with the help of cryptology. Secondly, for a country in which the level of corruption, the shadowing of the economy and the conduct of illegal activity are important reasons that restrain economic growth, and crypto-currency only worsen the situation, but in order to minimize the risks to Ukraine, in the process of developing normative documents, it is necessary to emphasize responsibility for violating the norms prescribed by the future legislation.

References

1. State Regulation Changes the Game for Bitcoin Sellers in New Hampshire // CoinDesk. — 19.03.2016. URL: <https://www.coindesk.com/state-regulation-changes-the-game-for-bitcoin-in-new-hampshire/>
2. New York Codes, Rules and Regulations. Virtual Currencies // New York State Department of Financial Services. URL: <http://www.dfs.ny.gov/legal/regulations/adoptions/dfsp200t.pdf>
3. The United States is Falling Behind in Bitcoin Regulation / Kyle Torpey // Bitcoin Magazine. 25.04.2016. URL: <https://bitcoinmagazine.com/articles/the-united-states-is-falling-behind-in-bitcoin-regulation-1461604211/>
4. IRS Virtual Currency Guidance // The Internal Revenue Service. — 25.03.2014. URL: <https://www.irs.gov/newsroom/irs-virtual-currency-guidance>
5. Komentari doeszayavyNBU vid 10.11.2014 Bitcoin Foundation Ukraine. — 17.11.2014. URL: <http://www.bitcoinua.org/news/17/11/2014/txcybk6w01pbr6j691m8uuahfo34mi>

Scientific adviser: Ph.D., associate professor of the banking department of KNTEU Avanesova I.A.

Бірюкова А.В., студентка 3 курсу, 16 групи,
Факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний
торговельно-економічний університет, м. Київ

ПРОБЛЕМА ЗАБОРГОВАНOSTІ З ВИПЛАТИ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ

Актуальність та проблематика теми зумовлена тим, що в останній час в Україні знову почала проявлятися тенденція невиклати заробітної плати на підприємствах, установах, організаціях, що є одним із найгрубіших порушень конституційних прав людини і загалом неприємних явищ нашої дійсності.

Відносини між працівником і роботодавцем регулюються, зокрема, Кодексом законів про працю України (далі – КЗпП)[1] та Законом України «Про оплату праці». Перш за все слід встановити, що собою являє заробітна плата. Відповідно до статті 1 Закону України «Про оплату праці» заробітна плата - це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [2]. Також у ст. 21 Закону України «Про оплату праці» встановлена заборона будь-якого зниження розмірів оплати праці залежно від походження, соціального і майнового стану, расової та національної належності, статі, мови, політичних поглядів, релігійних переконань, членства у професійній спілці чи іншому об'єднанні громадян, роду і характеру занять, місця проживання.

Як зазначено у ст. 115 КЗпП, заробітну плату слід виплачувати працівникам регулярно в робочі дні у встановлені строки, але не рідше двох разів на місяць через проміжок часу, що не перевищує шістнадцяти календарних днів, та не пізніше семи днів після закінчення періоду, за який здійснюється виплата.

Слід підкреслити, що законодавець, діючи в інтересах працівників, як менш захищеної сторони трудових відносин, встановив, що оплата праці працівників підприємства здійснюється в першочерговому порядку, а всі інші

платежі здійснюються підприємством після виконання зобов'язань щодо оплати праці [3].

Однак, незважаючи на все, на багатьох підприємствах України вбачається проблема із своєчасними виплатами заробітної плати. Доречним буде розглянути основні причини несвоєчасної виплати українським громадянам винагороди за працю, які можна розділити на дві групи:

1. об'єктивні – це економічний занепад деяких підприємств (брак коштів, фінансова криза, нереалізована продукція та ін.);

2. суб'єктивні – безвідповідальність, а іноді й злочинна діяльність керівників підприємств та організацій, несвоєчасне та неадекватне реагування на порушення закону з боку контролюючих відомств, органів виконавчої влади і місцевого самоврядування [4, с.11].

Згідно із даними Державного комітету статистики України, загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати у вересні 2016 року збільшилася на 4% (на 76,23 млн. грн.), а з початку 2016 року – зросла на 5,2%, і станом на 1 жовтня того ж року склала 1,979 млрд. грн [5].

Проте роботодавцеві не слід розраховувати, що порушення ним права працівника на своєчасне одержання заробітної плати у повному обсязі за виконану роботу не тягне за собою ніяких наслідків для роботодавців. Так, згідно статті 26 Закону України «Про оплату праці» встановлено, що за порушення законодавства про оплату праці винні особи притягаються до дисциплінарної, матеріальної, адміністративної та кримінальної відповідальності згідно з законодавством.

За захистом своїх трудових прав працівник може звернутись, зокрема, до Державної служби з питань праці та її територіальних органів або до суду. Посадові особи Державної служби мають право, зокрема, давати роботодавцям приписи щодо усунення порушень законодавства про працю та загальнообов'язкове державне соціальне страхування в частині забезпечення реалізації прав і гарантій працівників, які підлягають обов'язковому виконанню з письмовим повідомленням про вжиті заходи у місячний або в інший зазначений у приписі строк [5, с. 19].

Відповідно до статті 188-6 Кодексу України про адміністративні правопорушення невиконання законних вимог посадових осіб спеціально уповноваженого органу виконавчої влади з державного нагляду за додержанням законодавства про працю щодо усунення порушень законодавства про працю та загальнообов'язкове державне соціальне страхування або створення перешкод для діяльності цих органів – тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Згідно з ч.2 ст. 233 КЗпП у разі порушення законодавства про оплату праці працівник має право також звернутися до суду з позовом про стягнення належної йому заробітної плати без обмеження будь-яким строком.

У зв'язку з таким станом подій, щоб якимось компенсувати громадянам втрати у разі виплати заробітної плати із затримкою, ст. 34 Закону «Про оплату праці» передбачене нарахування працівникам компенсації. Її виплата, згідно з Законом, провадиться відповідно до індексу зростання цін на споживчі товари і тарифів на послуги у порядку, встановленому чинним законодавством.

Отже, на нашу думку, завданням нашої держави має бути сприяння проведенню переговорів між основними соціальними силами суспільства з метою врегулювання соціально-трудових відносин та запобігання масовим трудовим конфліктам. Рівень оплати праці є показником добробуту суспільства. Тому головним завданням держави як представника інтересів суспільства є не перманентна боротьба з труднощами, створюваними соціально-економічною політикою самої ж держави, а професійно грамотна розробка концепції соціально-економічної політики і послідовне впровадження ефективного механізму забезпечення своєчасної виплати заробітної плати та її відповідний рівень в умовах формування ринкової економіки України.

Література

1. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
2. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>
3. Лебедь А.В. Проблема виплати заробітної плати в умовах кризи [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67999.doc.htm
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Пришко. А. Право на своєчасне одержання зарплати, пенсій, стипендій та інших соціальних виплат/ А. Пришко// Вісник прокуратури. — 2008. — 12. — с. 19-23

Науковий керівник к.ю.н., доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ Дараганова Н.В.

Бойчук В. В., студент, II курс, група П-21,
Коломийський економіко-правовий коледж
КНТЕУ, м. Коломия

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ ІМІДЖЕВОГО ХАРАКТЕРУ В АСПЕКТАХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Право інтелектуальної власності є однією із галузей права, що в наш час стрімко розвивається як в Україні, так і за кордоном. Оскільки сьогодні багато комерційних підприємств, державних установ, засобів масової інформації, фізичних та юридичних осіб закріплюють своє право на результати розумової праці – інтелектуальну діяльність – та оформляють права на об'єкти права інтелектуальної власності, то виникає багато проблем, пов'язаних з правовою необізнаністю в цій галузі.

Дана стаття спрямована на формування правильного уявлення про актуальні проблеми права інтелектуальної власності як підгалузі вітчизняного законодавства в контексті міжнародних відносин.

Актуальність обраної теми дослідження полягає в тому, що сьогодні інтелектуальна власність вийшла за межі прийнятого раніше законодавчого простору. Творці, автори, учені, бізнесмени – усі прагнуть захистити результати своєї творчої праці. Зараз ми можемо побачити все тіснішу взаємодію права інтелектуальної власності України з більш розвиненим правом даної галузі за кордоном. При поверхневому порівняльно-правовому аналізі виділяється юридичний факт надання проблемам права інтелектуальної власності іміджевого характеру.

Тому важливо мати правильне розуміння явищ інтелектуальної власності, основ її захисту, а також взаємодії її норм з нормами міжнародного права.

Мета роботи – постановити актуальні проблеми права інтелектуальної власності в аспектах міжнародних відносин, а також актуалізувати підходи до гармонізації та адаптації вітчизняного законодавства відповідно до прийнятих норм міжнародного права, а також покращити імідж України як правової демократичної держави, повністю правосуб'єктної у міжнародній співпраці.

Аналізуючи досвід, отриманий вітчизняною наукою в галузі права інтелектуальної власності, можна дійти висновку, що держава належним чином потурбувалась про наукові перспективи даної галузі, визначаючи їх у відповідних нормативно-правових актах минулих десятиліть.

Серед очікуваних результатів виконання Програми розвитку державної системи правової охорони інтелектуальної власності України на 2010 – 2014 рр. [1] було створення умов для покращення інвестиційного клімату України та підтримки підприємництва; підвищення рівня свідомості та правової

культури українського суспільства у сфері інтелектуальної власності; створення умов для реалізації конституційних прав громадян на доступність освіти у сфері інтелектуальної власності, трансферу технологій та інноваційної діяльності.

Сьогодні очевидно, що ми приходимо до конфлікту між очікуваним успіхом і реальним результатом правозастосовної діяльності, на який суттєво вплинув чинник ставлення до країни в міжнародній спільноті. На законодавчому рівні було прийнято Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 - 2015 роки [2].

Державою визначено ключовою цінністю для кожного громадянина реалізацію інтелектуальних прав, що підтверджує включення до норм Конституції України статей про інтелектуальну діяльність (ст.41), інтелектуальну власність(ст.54).

Аналіз останніх публікацій щодо актуальних проблем права інтелектуальної власності України в аспектах міжнародних відносин вказує на необхідність задіяння науково-дослідних, матеріально-фінансових, адміністративно-правових, виробничобізнесових ресурсів та з обов'язковою умовою врахування іміджу країни у міжнародному співробітництві міжнародного співробітництва. Серед найбільш значимих проблем виділяється проблема відповідності вітчизняного законодавства законодавству розвинених країн.

В Україні це вимога удосконалення нормативно-правової бази інтелектуальної власності та створення надійних механізмів правозастосування цих актів, а також повне використання способів захисту прав у цій сфері.

Необхідність правотворення на теми інтелектуальної власності продиктована викликами часу, які вимагають реформування в галузі інтелектуальної власності: включення до переліку конституційно-правових понять «інтелектуальна діяльність», «інтелектуальна власність» - поняття «інтелектуальна свобода»; адаптація національного законодавства до правового простору Європейського Союзу, як було затверджено курсом Євроінтеграції в ЗУ «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики»[3]; приведення у відповідність до Цивільного кодексу України спеціальних законів, пов'язаних з правом інтелектуальної власності.

Великої економічної і моральної шкоди Україні завдає найпоширеніше порушення прав інтелектуальної власності, яке називають контрафакцією, «піратством». Боротьба з «піратством» є одним з пріоритетних завдань Світової організації торгівлі(далі - СОТ), членом якої Україна є з 2008 року. Очевидно, що стан протидії «піратству» в Україні на цей час не відповідає міжнародним зобов'язанням України.

Вирішення вказаних вітчизняних актуальних проблем права інтелектуальної власності, взаємоузгоджене з нормами міжнародного права повинно привести до підвищення якості життя в Україні.

Виходячи з аналізу міжнародного досвіду, маємо констатувати, що чинна практика представлення національних інтересів українських виробників у сфері права інтелектуальної власності не відповідає потребам зовнішньоекономічного вектору розвитку національної економіки.

На нашу думку, мають бути актуалізовані підходи до гармонізації та адаптації вітчизняного законодавства відповідно до прийнятих норм міжнародного права шляхом розроблення нових норм та імплементації уже діючих норм права інтелектуальної власності з урахуванням чинників іміджевого впливу.

Необхідно удосконалити діяльність державної системи охорони права інтелектуальної власності, спрямовуючи її на поширення міжнародних та європейських стандартів у сфері правової охорони й захисту прав інтелектуальної власності.

Література

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України Про схвалення Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні від 1 червня 2016 р. № 402-р Київ // Урядовий кур'єр від 18.06.2016— № 115.

2. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Закон України від 9 січня 2007 року № 537-V // Відомості Верховної Ради України від 23.03.2007— 2007 р., № 12, стор. 511, стаття 102.

3. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 року № 2411-VI // Відомості Верховної Ради України від 08.10.2010— 2010 р., № 40, стор. 1452, стаття 527.

5. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV (зі змін. та доп.) // Відомості Верховної Ради України від 03.10.2003р., №40, стаття 356.

**Науковий керівник: викладач юридичних дисциплін
Коломийського економіко-правового коледжу КНТЕУ Сидорук
О.В.**

Вікторів В. В., V курс, 5 група
Факультет обліку, аудиту та інформаційних систем,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

МЕТОДИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА У ПРОЦЕДУРІ РОЗРОБКИ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Українському IT-праву притаманні два методи регулювання відносин. А саме імперативний метод та диспозитивний метод.

Імперативний метод (метод субординації) характеризується тим, що регулювання здійснюється згори вниз і ґрунтується на владно-імперативних засадах.

Характерними для імперативного методу є наступні властивості:

1) за його допомогою відбувається формування та використання владних відносин, за яких норми приймаються та реалізуються за принципом «розпорядження-виконання». Суб'єкт, що приймає обов'язкові рішення та видає розпорядження, не зв'язаний згодою сторони, якій вони адресовані;

2) для правового регулювання у публічній сфері характерним є «нормативне» зобов'язання, тобто покладення нормами публічного права на його суб'єктів обов'язку діяти певним чином для досягнення тієї чи іншої мети. Це зобов'язання може бути як загально нормативним, так і мати характер конкретного припису;

Досить часто імперативний метод проявляється у забороні якихось дій. Норми-заборони у даному випадку окреслюють зону можливої неправомірної поведінки і застерігають суб'єктів від неї.

Цей метод, разом із тим, не складається з одних лише заборон і зобов'язань, за його допомогою у публічному праві поєднуються примус і переконання, однак з наданням при цьому переваги застосуванню засобів державного примусу.

Диспозитивний метод (метод координації) характерний для регулювання на засадах формальної рівності, ініціативності та вільного розсуду учасників відповідних відносин. На процес такого регулювання впливає активність учасників суспільних відносин, які регулюються за його допомогою.

Характерними властивостями диспозитивного методу є:

1) регулювання відносин між юридично рівними учасниками немайнових та майнових цивільних відносин (між особами приватного права);

2) визнання пріоритетності волевиявлення приватної особи стосовно положень актів законодавства, що виражається у наявності (та переважанні) у відповідному законодавстві диспозитивних норм;

3) забезпечення приватного інтересу із акцентуванням уваги на економічній свободі та рівності товаровиробників, захисті власників від сваволі держави;

4) широке використання «уповноважувальних» норм, які забезпечують ініціативність сторін при встановленні цивільних відносин, та вільне волевиявлення суб'єктів при реалізації їхніх прав;

5) широке використання договірної форми регулювання суспільних (цивільних) відносин;

б) максимальне забезпечення можливості вільного розсуду учасників суспільних відносин при обранні ними правил поведінки, прямо не заборонених законом.

Такі методи регулювання відносин дуже схожі до методів розробки програмного забезпечення, а саме до методів Agile (найрозповсюдженіший та найбільш економічний) та з Каскадною моделлю розробки.

Agile-менеджмент (відангл. *Agile* - «рухливий», «спритний», «еластичний») – ітераційний метод планування та керування проектами процесами. Agile-менеджмент виділяє короткі цикли розробки продукту, надаючи додаткові оновлення в залежності від зміни потреб клієнта [1].

Застосовується як ефективна практика організації праці невеликих груп (які роблять однорідну творчу роботу) в об'єднанні з їх управлінням комбінованим (ліберальним і демократичним) методом.

Agile-менеджмент є основою цінностей, принципів і практик, що дозволяє менеджерам на всіх рівнях планувати та проектувати роботу та створювати команди таким чином, щоб забезпечувати високу адаптивність бізнесу до мінливих умов ринку та бізнес-середовища. Цей підхід застосовується для того, щоб підвищувати залученість клієнтів компанії, приймати зміни, ефективно взаємодіяти та сприяти досягненню результатів [2].

Agile-менеджмент намагаються впровадити переважно компанії, діяльність яких здійснюється в умовах швидких та непередбачуваних змін, для того щоб виробити найбільш ефективну стратегію, яку можна успішно використовувати та швидко змінювати для вирішення проблем та підвищення ефективності та продуктивності підприємства. Особливо бурхливе застосування Agile-менеджмент має в компаніях, які працюють в сфері високих технологій [3].

Каскадна модель життєвого циклу ПЗ- послідовний метод розробки програмного забезпечення, названий так через діаграму, схожу на водоспад. Ця модель розробки запозичена з системної

інженеріїувиробництвітабудівництві - областях, в яких зміни на пізніх етапах дуже дорогі або неможливі. Проте схожі методології застосовуються для програмного забезпечення й далі у випадках, коли вимоги фіксовані і вимагається висока якість та надійність, наприклад, у системах для військових чи медичних потреб. [4].

Перший формальний опис водоспадної моделі, після якої вона стала популярною, був здійснений В.В.Ройсом у 1970.

Література:

1. Christopher, M. The agile supply chain: competing in volatile markets. *Agile supply chain*. 2010
2. Agile-менеджмент. [URL://uk.wikipedia.org/wiki/Agile-менеджмент](http://uk.wikipedia.org/wiki/Agile-менеджмент)
3. Agile project management. [URL://searchcio.techtarget.com/definition/Agile-project-management](http://searchcio.techtarget.com/definition/Agile-project-management)
4. Benington, Herbert D. (1 October 1983). Production of Large Computer Programs. *IEEE Annals of the History of Computing (IEEE Educational Activities Department)*. p. 350–361.

Науковий керівник: Тімашов В.О. д.ю.н., доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ.

Гега В. О., студентка I курс, група ПР-11,
факультету економіки, менеджменту та права

Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ, м.Вінниця

ГАРАНТІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Важливими принципами демократичної правової держави визнаються конституційно-закріплені права і свободи людини, а також передбачені конституціями засоби їх захисту.

Саме гарантії прав і свобод людини і громадянина виступають реальними можливостями реалізації та захисту у даній сфері. З огляду на це, актуальним завданням є встановлення сутності гарантій прав і свобод людини і громадянина, визначення переліку прав, які підлягають гарантуванню конституційним шляхом, утвердження меж вказаних гарантій, передбачених в Конституції України. Все це зумовлює пошук твердої основи безпосереднього захисту зафіксованого в Конституції права і безпосереднього юридичного ефекту цього права.

Слід відзначити, що проблематику гарантування прав і свобод людини та громадянина досліджувала низка видатних правників, зокрема: О.Ф. Скакун, М.С. Строгович, М.І. Матузов, М.В. Цвік, В.Ф. Погорілко, Ю.М. Тодика та інші. Метою даного дослідження обґрунтування гарантій реалізації

та захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина в Конституції України. Для реалізації прав і свобод людини та громадянина потрібні, перш за все, сприятливі умови, які складаються з багатьох суб'єктивних і об'єктивних факторів і спрямовані на забезпечення сприятливих обставин для їх реалізації. Також варто зазначити, що гарантії прав і свобод людини і громадянина взаємопов'язані й взаємозумовлені, утворюють в цілому загальну систему та, у своїй сукупності, забезпечують їх надійну реалізацію, всебічну охорону і захист. Конституція України встановлює загальні принципи нормативно-правових гарантій. Зокрема, ст. 57 Основного Закону визначає, що закони та інші нормативно-правові акти, які визначають права громадян, мають бути доведені до відома населення у порядку, встановленому законом. В іншому випадку, такі нормативно-правові акти не чинними. Загальні гарантії визначаються рівнем розвитку основних сфер суспільного і державного життя політичної, економічної, соціальної, культурної (духовної) та інших [2]. Основні права і свободи людини і громадянина в Україні закріплені й гарантовані Конституцією. Вона виходить з того, що тільки їх знання дозволяє людині мати, користуватись та розпоряджатися матеріальними, політичними, культурними та соціальними благами і цінностями, основними свободами. Загальні гарантії конституційних прав і свобод людини і громадянина мають значний, а, іноді, й визначальний вплив на реалізацію цих прав і свобод, оскільки вони визначають готовність суспільства і держави реалізувати зазначені права і свободи [1, с. 57].

Найвищою гарантією прав і свобод людини і громадянина є конституційний лад України, заснований на обов'язковому дотриманні Конституції України та законів України.

До політичних гарантій конституційних прав і свобод належать, насамперед, такі основні політичні інститути, як: інститут народного суверенітету, форми безпосередньої демократії, принципи політичного та ідеологічного плюралізму, багатопартійності та ін. Економічні гарантії конституційних прав і свобод представлені інститутами власності, економічного плюралізму, свободи підприємницької та господарської діяльності тощо.

Соціальні гарантії конституційних прав і свобод передбачають наявність розвиненого громадянського суспільства, соціальної держави, громадського контролю тощо. Культурні (духовні) гарантії конституційних прав і свобод виражені в наявності розвиненої національної культури та культури національних меншин, повагою до прав і свобод, як до традиційних духовних цінностей тощо.[4]

Наведена класифікація видів гарантій прав і свобод людини і громадянина може бути доповнена й іншими критеріями, що дадуть змогу

поглибити основні знання про різноманітність їх правової природи. Зважаючи на міжнародний і національний досвід, ефективність гарантій основних прав і свобод людини залежить від рівня розвитку правових принципів й інститутів демократії, стану економіки, методу розподілу життєвих благ, рівня правового виховання і культури населення, рівня суспільної злагоди, наявності незалежної судової влади, ефективного законодавства тощо [3, с. 19].

Універсальною гарантією, тобто такою, яку можна застосувати для реалізації та захисту майже всіх основних прав і свобод людини і громадянина, право на звернення до суду. У цій достатньо розвиненій і розгалуженій сфері захисту прав і свобод людини ст. 55 Конституції України є стрижневою. Частина перша статті закріплює право на судовий захист, яке в міжнародній практиці отримало назву «право на суд» або «право на правосуддя».

Оскільки в цьому праві важлива не проголошена мета, а результат, то він зумовлюється достатньо жорсткими критеріями та стандартами. Право на справедливий судовий розгляд може бути визначено, як передова засада усієї системи гарантування прав і свобод людини. Таким чином, проголошення будь-якого права людини, навіть, закріпленого відповідними актами держави та її органів ніщо без реальних гарантій його здійснення. Під гарантіями прав і свобод людини та громадянина необхідно розуміти систему моральних, соціально-економічних, політичних, юридичних умов, засобів і способів, які забезпечують їх фактичну реалізацію, охорону та надійний захист.

Література

1. Барабаш Ю. Г. Правова політика у сфері прав людини: шляхи підвищення ефективності. Право України. 2018. № 4. С. 55-61.
2. Конституція України: затверджена ВРУ від 28.06.1996р. № 2952-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
3. Федоренко В. Л. Конституційне право України: підручник. М-во юстиції України, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ: Ліра-К, 2016. 616 с
4. URL: https://pidruchniki.com/10560412/pravo/garantiyi_prav_svobod_lyudini_gromadyanina_ukrayini

Науковий керівник: старший викладач кафедри права ВТЕІ КНТЕУ Костюк Н. П.

Деревецька А.О., студентка, Ім курс, 2 група,
факультет торгівлі та маркетингу,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ПРАВОВА ОХОРОНА НЕТРАДИЦІЙНИХ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Об'єкти права інтелектуальної власності, які є результатом інтелектуальної, творчої діяльності людини потребують належної правової охорони, яка забезпечується нормативно-правовими актами України та міжнародними договорами, сприяє збільшенню кількості винаходів і раціоналізаторських пропозицій, зростанню інвестицій, розвитку науково-дослідної діяльності, що позитивно впливає на розвиток науково-технічного прогресу, поліпшення якості промислової продукції, підвищення культурного рівня громадян.

Завданням правової охорони інтелектуальної власності є закріплення особистих немайнових та майнових прав, що у більшості випадків (залежно від специфіки об'єкта права інтелектуальної власності), здійснюється шляхом видачі охоронного документа уповноваженим на виконання таких функцій органом держави, та сприяння використанню об'єкта права інтелектуальної власності відповідним суб'єктом права самостійно з одержанням переваг над конкурентами чи шляхом дозволу третім особам використовувати об'єкт права інтелектуальної власності за винагороду.

Протягом останніх років в Україні ведеться активна робота щодо удосконалення національного законодавства з питань охорони інтелектуальної власності та приведення його відповідності до норм міжнародного права, в тому числі, до норм Угоди про торговельні аспекти права інтелектуальної власності (ТРИПС) – одного з основних міжнародних договорів щодо охорони та захисту прав інтелектуальної власності, учиненого 6 грудня 2005 року у м. Женеві та прийнятого для України 3 лютого 2016 року.

На сьогодні існує нагальна потреба проведення аналізу та систематизації ряду положень щодо нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності. Законодавством у ст. 420 Цивільного кодексу України визначений перелік об'єктів інтелектуальної власності, однак, у нормах національного законодавства відсутня будь-яка класифікація таких об'єктів, що викликає незручності у роботі з ними.

Будь-яка власність завжди має потребу в охороні, в тому числі і власність інтелектуальна. Охорона прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності регламентується Цивільним кодексом України, а на такі нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності, як сорти рослин та топографії інтегральних мікросхем спеціальними законами України: «Про охорону прав на сорти рослин», «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем». Що ж стосується інших нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності, на цей час ще не прийняті спеціальні закони щодо їх правової охорони, хоча ряд питань регулюється нормативними актами різної галузевої належності та різної юридичної сили. Слід зазначити, що охоронні документи на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності, як правило видаються Урядовими органами державного управління доведення яких віднесені спеціалізовані види діяльності за напрямом яких створюються ці нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.

Отже, розглянемо питання правової охорони нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21 квітня 1993 р., сорт рослин – окрема група рослин (клон, лінія, гібрид першого покоління, популяція) в рамках нижчого з відомих ботанічних таксонів. Закон України «Про племінну справу у тваринництві» від 15 грудня 1993 р. (уредакції від 21.12.1999 р.), закріплює тільки загальні правові, економічні та організаційні основи племінної справи у тваринництві і не відповідає нормам Цивільного кодексу України. Цей закон визначає поняття селекційного досягнення, аналізуючи яке можна дійти висновку, що порода тварин – це селекційне досягнення у тваринництві, результатом якого є виведення групи племінних тварин (порода, породний тип, лінія, сім'я тощо), яка має нові високі генетичні ознаки, що стійко передаються їх потомкам. Слід також сказати, що селекційне досягнення у племінному тваринництві визнається винаходом. Охоронним документом, що закріплює прав на сорти рослин та породитварин є патент.

Компонування інтегральної мікросхеми (ІМС) – зафіксоване на матеріальному носії просторово-геометричне розміщення сукупності елементів інтегральної мікросхеми та з'єднань між ними. Правове регулювання правовідносин, щодо цього об'єкта інтелектуальної власності, здійснюється на підставі норм Цивільного кодексу України та спеціального Закону України

«Про охорону прав топографії інтегральних мікросхем».

Охоронним документом що засвідчує право топографію (компонування) інтегральної мікросхеми є свідоцтво.

Комерційна таємниця – інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чинив певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з відомістю інформації, до якої вона належить, у зв'язку з тим, що має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючих обставин заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію.

Право охорони комерційної таємниці здійснюється відповідно до норм Цивільного та Господарського кодексів України. Однак, основні норми стосуються регулювання правовідносин, пов'язаних із комерційною таємницею, містяться уряді нормативно-правових актів різної галузевої належності, а також різної юридичної сили, в тому числі в міжнародних договорах. Тим не менш, правове регулювання питань, що пов'язані з комерційною таємницею сьогодні можна назвати недостатнім. Тому, ця проблема потребує вирішення шляхом внесення змін у чинне законодавство або шляхом прийняття спеціального закону.

Ноу-хау називають – конфіденційні знання, що містять відомості технічного, економічного, адміністративного, фінансового характеру, використання яких забезпечує певні переваги особі, яка їх одержала. Об'єктами майнових прав ноу-хау можуть бути: матеріальні носії інформації про ноу-хау, у тому числі оригінальні (виготовлені авторами) носії інформації про ноу-хау, у вигляді документів (або) натуральних зразків яких-небудь виробів, що бувають рідко вважається досить небажаним, і копій (тиражу) оригінальних носіїв інформації, що можуть мати вигляд; матеріальні продукти, виготовлені відповідно до конкретного ноу-хау. Спеціального захисту для інформації на зразок ноу-хау не існує.

Для цього використовуються загальні норми зобов'язального права [3].

Рационалізаторська пропозиція – це визнана юридичною особою пропозиція, яка містить технологічне (технічне) або організаційне рішення у будь-якій сфері її діяльності.

Рационалізаторська пропозиція» - особливий об'єкт інтелектуальної власності, який містить в собі новизну в межах того підприємства, якому його подано, є корисним, тобто комерційно вартісним для підприємства, є результатом власності творчості заявника. Охоронним документом,

що засвідчує право інтелектуальної власності на рационалізаторську пропозицію є посвідчення на

раціоналізаторську пропозицію, що видається юридичною особою якої автором (авторами) була подана заява, від діяльності якої раціоналізаторська пропозиція може бути використана, незалежно від того, чи є автор її працівником.

Наукове відкриття – встановлення невідомих раніше, але об'єктивно існуючих закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, які вносять докорінні зміни у рівень наукового пізнання. Зміст наукового відкриття становлять знання про те, що цей об'єкт наукового відкриття (закономірність, властивість, явище) існує. Наукове відкриття, яке проявляється у вирішенні завдань пізнання, полягає у виявленні суттєвих, необхідних, таких, що повторюються, зв'язків у матеріальному світі, а не у встановленні якихось раніше невідомих матеріальних об'єктів. З моменту оприлюднення, вони стають суспільним надбанням і можуть вільно використовуватись кожною особою, як авцюму зацікавлена. Охоронним документом, що засвідчує право інтелектуальної власності на наукове відкриття є диплом на наукове відкриття та його державна реєстрація.

Проведений аналіз свідчить, що в останні декілька років в Україні проведено серйозну роботу щодо удосконалення нормативно-правової бази регулювання прав відносин у сфері інтелектуальної власності, і в тому числі охорони нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності. Але, відверто кажучи, чинне законодавство, що регламентує саме питання охорони прав нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності містить ряд протиріччя, на жаль, уряді випадків регламентує лише окремі питання, що пов'язані з нетрадиційними об'єктами інтелектуальної власності. Тому, сьогодні існує гостра потреба в удосконаленні законодавства про охорону нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності і прийняття спеціальних законів щодо охорони породтварин, комерційної таємниці, ноу-хау, раціоналізаторської пропозиції та наукових відкриттів.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16.01 2003. // Голос України , 12.03.03.
2. Цибульов П.М. Система інтелектуальної власності: Інтелектуальна власність. -К., No 5, 2017.
3. Кунцевич В. Про «ноу-хау» // Інтелектуальна власність. -К., No 4, 2016.

Науковий керівник к.ю.н, доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ Дараганова Н.В.

Єфіменко В. І., студентка, Ім курс, 6 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Бюджет – є невід’ємним атрибутом кожної держави, який забезпечує соціально-економічний розвиток. Тому, правопорушення, що вчиняються у бюджетній сфері негативно впливають на все суспільство, та на інтереси кожної особи в цілому. Правопорушення вчиняються на кожній стадії бюджетного процесу і полягають в порушенні як нормативних актів, які безпосередньо врегульовують порядок складання, розгляду, затвердження проектів бюджетів, підготовки та розгляду звітів про виконання бюджету і в прийнятті рішень щодо нього.

Відповідно до ст. 116 Бюджетного кодексу України порушенням бюджетного законодавства визнається порушення учасником бюджетного процесу встановлених цим Кодексом чи іншим бюджетним законодавством норм щодо складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету та звітування про його виконання [1].

Серед науковців не існує єдиної точки зору щодо такого виду відповідальності, це зумовлено стрімким розвитком бюджетного законодавства. На думку Білініна Я.В. у широкому розумінні правопорушення – антисуспільний вчинок, що завдає шкоди суспільству та який карається законом; протиправна винна дія деліктоздатного суб’єкта, яка є суспільно шкідливою та небезпечною [2 с.133]. Також у літературі стверджується, що поняття «бюджетне правопорушення» та «порушення бюджетного законодавства» співвідносяться як загальне й особливе, оскільки будь-яке бюджетне є порушенням бюджетного законодавства, проте не кожне порушення бюджетного законодавства є бюджетним правопорушенням.

На мою думку, насамперед ознакою правопорушення у сфері бюджетного законодавства є його протиправність – суб’єкт (правопорушник) здійснює діяння, що суперечить приписам норм бюджетного законодавства, порушує їх. Іншою ознакою правопорушення у сфері бюджетного законодавства виступає винність, що знаходить відображення у ставленні правопорушника до свого діяння. При цьому дане відношення засуджується я державою. Вина може мати форму умислу або необережності. У свою чергу умисел може бути прямим і непрямим. Однією із ознак правопорушення виступає шкода, заподіяна даним діянням. Але щодо цієї ознаки, я не згодна, адже юридична особа не може виявляти винну. Ця ознака може бути тільки

притаманна до фізичної особи, яка може бути правопорушником у сфері бюджетного законодавства. При цьому залежно від характеру правопорушення можуть постраждати інтереси держави або інтереси осіб, що фінансуються з бюджету (наприклад, у разі недофінансування з бюджету). Також ознакою правопорушення виступає наявність юридичної відповідальності за його вчинення (інакше кажучи, караність діяння, що становить зміст правопорушення). Слід мати на увазі, що не всі порушення норм бюджетного законодавства формують собою склад правопорушення у сфері бюджетного законодавства - деякі такі порушення не забезпечені можливістю застосування фінансово-правової відповідальності. Виконання приписів бюджетного законодавства, не підкріплених заходами юридичної відповідальності, держава забезпечує іншими методами (наприклад, заходами державного примусу, які не є заходами юридичної відповідальності – заходи попереджувального впливу).

У статті 116 Бюджетного кодексу України сформульовано перелік порушень бюджетного законодавства. Із ст. 116 Бюджетного кодексу України виникає деяка проблема у розмежуванні та класифікації правопорушень, простий перелік видів правопорушень не дає чіткого розмежування видів, та виникає проблема у вирішенні питання до кого повинна буде застосовуватися та чи інша відповідальність за порушення бюджетного законодавства. Отже, бюджетне законодавство потребує удосконалення саме класифікації видів порушень бюджетного законодавства, для того щоб було легше обрати вид відповідальності та юридичні наслідки за правопорушення на кожній із стадій бюджетного процесу. Та не достатньо роз'яснюють суб'єктів бюджетного процесу, та не класифікують їх за відповідальністю. Потрібно закріпити та конкретизувати суб'єктів бюджетних правопорушень, не посилаючись на загальну фразу “учасники бюджетного процесу”, тому що це не дає змогу обирати види відповідальності за порушення бюджетного законодавства.

Є декілька видів відповідальності за порушення бюджетного законодавства, а саме ми будемо розглядати:

- фінансово-правова відповідальність;
- кримінальна відповідальність;
- цивільна відповідальність;
- дисциплінарна відповідальність;

Процес виділення фінансово-правової відповідальності в самостійний вид юридичної відповідальності супроводжується дискусіями у наукових колах, де існують різні точки зору стосовно цього питання. На думку деяких вчених для фінансово-правової відповідальності характерні всі ознаки юридичної відповідальності. А це саме є правопорушення яке встановлюється державою та має на меті завдати правопорушнику негативних наслідків майнового характеру.

Щодо кримінальної відповідальності, для бюджетної сфери в широкому сенсі характерно вчинення двох різновидів діянь:

- а) метою яких є заволодіння бюджетними коштами;
- б) які вчиняються з іншою метою.

Перші можна умовно назвати «розкрадання», а інші – «безгосподарське використання». Кримінальна відповідальність за бюджетні правопорушення передбачена статтями 210 і 211 Кримінального Кодексу України[3].

Не останню роль відіграє цивільна та дисциплінарна відповідальність у сфері бюджетного законодавства. Саме цивільна відповідальність - це невиконані наслідки майнового характеру, що покладаються на особу, яка вчинила цивільне правопорушення, не виконала чи неналежно виконала зобов'язання або посягнула на абсолютні майнові чи особисті немайнові права чи блага інших осіб. Правовою базою цивільної відповідальності державних службовців є Кодекс законів про працю України, положення про матеріальну відповідальність.

Дисциплінарна відповідальність фізичних осіб за порушення бюджетного законодавства настає, як правило, у випадках, коли за відповідні порушення не передбачена адміністративна чи кримінальна відповідальність. Або дисциплінарна відповідальність працівників настає за порушення трудової дисципліни — невиконання чи неналежне виконання з вини працівника покладених на нього трудових обов'язків. Про види дисциплінарної відповідальності та порядок застосування дисциплінарних стягнень див. ст. 40-41, 147-152 Кодексу законів про працю України[4].

Отже, проблемним на сьогодні на шляху реформування є питання про відповідальність за правопорушення у сфері бюджетного законодавства та порядок накладання стягнень за них. Проблема відповідальності за порушення законодавства в бюджетній сфері має деякі особливості, які в першу чергу пов'язані з взаємопов'язаністю бюджетних правовідносин з реалізацією економічних програм. Потрібно конкретизувати законодавство, та внести більше роз'яснень що стосується, саме відповідальності за порушення бюджетного законодавства.

Література

1. Бюджетний кодекс від 08.07.2010 № 2456-VI / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572
2. Билінін Я.В. Правове регулювання фінансового контролю в сфері міжбюджетних відносин. – К. – 2014. – 654 с.
3. Кримінальний кодекс України: Кодекс України, Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст. 131.

4. Кодекс законів про працю України : Кодекс України, Кодекс, Закон від 10.12.71 № 322-VIII // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1971, ст. 375.

Залевський Б. П., V курс, 5 група
Факультет обліку, аудиту та інформаційних систем,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНІ

Наразі в Україні немає жодного закону чи підзаконного нормативно-правового акту, який би регулював операції із застосуванням криптовалюти. Національний банк із Міністерством фінансів та іншими регуляторами поки що визначаються із правовим статусом криптовалюти, а тим часом в країні вже з'явилися перші криптомати. Незважаючи на спад курсу криптовалют тема дослідження її правового статусу є актуальною та потребує вивчення в зв'язку зі збільшенням криптовалютних операцій по усьому світу.

Поширення обігу криптовалюти й досі викликає дискусії щодо її правової природи, насамперед дослідників цікавило питання, чи можна її вважати справжньою валютою. Так, у Великій Британії вона розглядається як унікальна комбінація цифр, отриманих внаслідок складних математичних обчислень та алгоритмів. У Гонконгу ще в листопаді 2013 р. СЕО Управління грошового обігу Гонконгу Норман Чан заявив, що Біткоїн - це віртуальний товар. У Венесуелі Біткоїн вважається власністю, а не валютою. Сьогодні в абсолютній більшості країн криптовалюта кваліфікується як нематеріальний актив або товар, найчастіше вона не виступає законним платіжним засобом. Водночас, операції з криптовалютою прирівнюються до бартерних операцій в таких країнах як Велика Британія, Австралія, Канада, США, Японія та деяких країнах ЄС [1].

Криптовалюти, як новітні електронні засоби платежу, на сьогодні не мають свого законодавчого закріплення в Україні, а відтак – і нормативного визначення. Є загальне розуміння, що криптовалюти являють собою одиниці вартості, які зберігаються на електронних пристроях, використовуються як засоби платежу, а транзакції здійснюються за допомогою криптографії. У Верховній Раді України зареєстровано кілька законопроектів щодо обігу криптовалют, які демонструють різні підходи до правової кваліфікації цього інституту.

Вперше в Україні роз'яснювальні, рекомендаційні документи, що

регулюють дану сферу з'явилися 10.11.2014 року. Цієї дати НБУ опублікував «Роз'яснення Щодо правомірності використання в Україні "віртуальної валюти/криптовалюти" Bitcoin». В даному документі НБУ розглядав «віртуальну валюту/криптовалюту» Біткоїн як грошовий сурогат, який не може використовуватися фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу, оскільки це протирічить нормам українського законодавства. Але вже у березні 2018 року даний лист було відкликано, та визнано таким що втратив чинність[2].

Проект Закону України № 7183 «Про обіг криптовалюти в Україні» було зареєстровано та надано на розгляд ще 06.10.2017 та визначає поняття криптовалюти як програмний код (набір символів, цифр та букв), що є об'єктом права власності, який може виступати засобом міни, відомості про який вносяться та зберігаються у системі блокчейн в якості облікових одиниць поточної системи блокчейн у вигляді даних (програмного коду)[3]. Але у цьому законі оформлено більш технічний аспект криптовалют ніж економічно-правовий.

Альтернативний проект Закону України № 7183-1 «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» від 10.10.2017 пропонує визначення як децентралізований цифровий вимір вартості, що може бути виражений у цифровому вигляді та функціонує як засіб обміну, збереження вартості або одиниця обліку, що заснована на математичних обчисленнях, є їх результатом та має криптографічний захист обліку [4]. Згодом ці два законопроекти були об'єднані але фундаментальних зрушень в цій області й досі немає.

Незважаючи на відсутність регулюючих законів та правових нормативних актів криптовалюти продовжують використовувати у тому числі і в Україні. Так в одному з кафе в Пущі-Водиці криптовалютою можна оплатити каву та обід, а юридична фірма "Ілляшев та Партнери" почала приймати цифрову валюту Біткоїн в якості оплати за рахунками за професійні послуги. Серед неординарних послуг, які можна оплачувати криптовалютою - поїздка в Чорнобиль. З більш простих сервісів за Біткоїни можна купити квиток в кіно, оплатити доставку квітів, забронювати місце в одеському хостелі та заплатити ріелторам за посередницькі послуги. Але найчастіше криптовалюти приймають при оплаті покупок в інтернеті, часто навіть незалежно від країни оскільки децентралізація і є основною властивістю будь якої криптовалюти.

Дуже багато криптовалютних операцій пов'язано з тіньовою економікою та ніяк офіційно не оподатковується та не афішуються. Звідси виникають 2 основні проблеми. Так більшість криптовалютників не сплачують податків що ніяк не стимулює ріст економіки при використанні таких транзакцій. Друга проблема пов'язана з тим що такі транзакції майже

неможливо відслідкувати завдяки децентралізації, про яку вже було сказано вище. В глибокій, прихованій мережі інтернету, відомій світові як «DarkNet», криптовалютами Біткоїн та Ефіріум можна оплатити незаконні товари та послуги що пов'язані вже з Кримінальним кодексом, серед яких відмивання грошей є лише невеликою проміжною ланкою.

Очевидно, що законодавство України та влада відстають від дійсності, тож регулювання таких операцій не тільки відкриє нові можливості українцям але і дозволить сприяти росту в економіці та міжнародних відносинах

Література:

1. Правове регулювання криптовалютного бізнесу.
URL://axon.partners/wpcontent/uploads/2017/02/GlobalIssuesofBitcoinBusinesses-Regulation.pdf.

2. Національний Банк України «Роз'яснення Щодо правомірності використання в Україні "віртуальної валюти/криптовалюти" Bitcoin» від 10.11.2014. [URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0435500](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0435500)

3. Проект Закону України № 7183 «Про обіг криптовалюти в Україні» від 06.10.2017.
[URL://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684)

4. Проект Закону України № 7183-1 «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» від 10.10.2017.
[URL://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710)

Науковий керівник: Пустовіт Ю.Ю.к.ю.н., ст., викладач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ.

Іштукін В.В., студент, III курс, 9 група
факультет обліку, аудиту та інформаційних систем,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

В Україні досить інтенсивно відбувалося становлення державної системи правової охорони інтелектуальної власності. Ця система на сьогоднішній день охоплює інституційні (законодавчі, організаційні), економічні, політичні, гуманітарні (освітні, культурні, морально-психологічні) чинники та механізми, що перебувають у тісній взаємодії.

Процес її становлення ще далекий від свого завершення. Але, водночас, можна констатувати, що основизаконодавчого забезпечення діяльності системи вже закладені, і це створює простір для поступового розвитку інших її важливих компонентів.

Інтелектуальна власність – це результат творчої діяльності людини: винаходи у всіх галузях людської діяльності, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів та послуг, знаки обслуговування, комерційні позначення, інформаційна продукція, селекційні досягнення. Це такі результати науково-технічної та художньої творчості людини, які можна використовувати будь-яким способом у господарській діяльності.[1]

Публічне адміністрування – регламентована нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів публічного адміністрування, спрямована на здійснення законів та інших нормативно-правових актів шляхом прийняття адміністративних рішень та надання адміністративних послуг.

Публічне адміністрування має за мету забезпечення взаємодії інтересів бізнесу, політики, громадянського суспільства шляхом розробки та прийняття стратегічних рішень на базі використання сучасних інноваційних технологій. [2]

Суб'єктами публічного адміністрування є органи, установи, посадові особи, що уповноважені здійснювати публічне адміністрування.

Суб'єктами публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності є:

- Верховна рада України – відповідає за всебічне законодавче забезпечення діяльності щодо адміністрування сферою інтелектуальної власності.

- Кабінет Міністрів України – відповідає за оперативне управління, яке здійснюється ним не лише у правовій, а й в організаційній формі.

- Президент України – як глава держави має використовувати власні представницькі, організаційні та координаційні повноваження у справах публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності.

- Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (Мінекономрозвитку) – забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері інтелектуальної власності.

- Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент) – здійснює прийом та експертизу заявок на видачу охоронних документів на об'єкти промислової власності, забезпечує державну реєстрацію охоронних документів та ліцензійних договорів, здійснює інформаційне забезпечення функціонування державної системи охорони промислової власності.

- Державна організація «Українське агентство з авторських та суміжних прав» – головною функцією є колективне управління правами авторів.

- Державне підприємство «Інтелзахист» – опікується питаннями боротьби з порушеннями прав на об'єкти інтелектуальної власності.

- Громадські організації – сприяють створенню умов для реалізації науково-технічної та мистецької творчості інтелектуального потенціалу України, а також здійснюють громадський контроль за виробництвом, розповсюдженням і споживанням інтелектуальної власності в Україні.

- Міжнародні організації – охороняють інтелектуальну власність на глобальному рівні за допомогою співробітництва між державами і міжнародними організаціями та розширюють адміністративне співробітництво між союзами у сфері інтелектуальної власності.

Таким чином, суб'єкти публічного адміністрування загальної та спеціальної компетенції у сфері інтелектуальної власності повинні активно застосовувати весь арсенал можливих заходів такої діяльності: економічних (оптимізацію оподаткування виробництва і реалізації продукції, виробленої з використанням об'єктів інтелектуальної власності), правових (своєчасну розробку і прийняття відповідних нормативно-правових актів), організаційних (впорядкування роботи органів усіх гілок державної влади щодо забезпечення контролю і нагляду за сферою інтелектуальної власності), ідеологічних та інформаційних (спрямованих на подолання антигромадських настанов певних груп і окремих осіб).

Література

1. Ходаківський Є.І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: навчальний посібник / Є.І. Ходаківський, В.П. Якобчук, І.Л. Литвинчук. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 276 с.

2. Войтко С.В., Мікульонок І.О. Інтелектуальна власність для економістів: навчальний посібник. Київ: «Політехніка», 2016. 192с.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ Сенченко Л.В.

Корольова А.А., студентки 3 курсу, 16 групи
факультет міжнародної торгівлі та правка
Київський національний торговельно-економічний
університет, м.Київ

ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДЕННЯ КОЛЕКТИВНОГО ДОГОВОРУ

Правове регулювання відносин, пов'язаних з укладенням та здійсненням колективного договору здійснюється великою кількістю нормативних актів, зокрема це Кодексом законів про працю України, Законом України «Про колективні договори і угоди», Господарським кодексом України та ін. Але в той же час, ми не знайшли жодного нормативно-правового акта в якому було б встановлено чітке визначення поняття «колективний договір».

Виходячи із системного тлумачення норм права, хочемо зробити висновок, що колективний договір - це письмова нормативна угода між власником або уповноваженим ним органом і трудовим колективом, від імені якого виступає профспілковий комітет чи інший уповноважений трудовим колективом орган. Цією угодою визначаються взаємні зобов'язання сторін у галузі трудових і соціально-економічних відносин.

Колективний договір, угода укладаються на основі чинного законодавства, прийнятих сторонами зобов'язань з метою регулювання виробничих, трудових і соціально-економічних відносин і узгодження інтересів працівників та роботодавців.

Відповідно до ч. 1 ст. 11 Кодексу законів про працю України колективний договір укладається на підприємствах, установах, організаціях незалежно від форм власності і господарювання, які використовують найману працю і мають права юридичної особи. Хочемо зауважити, що аналогічна норма міститься і у статті 2 Закону України «Про колективні договори і угоди»[1].

Таким чином, колективний договір укладається лише на тих підприємствах, де використовується наймана праця.

Крім того, колективний договір може укладатися в структурних підрозділах підприємства, установи, організації в межах компетенції цих підрозділів.

Колективний договір укладається на основі чинного законодавства, прийнятих сторонами зобов'язань з метою регулювання виробничих, трудових і соціально-економічних відносин і узгодження інтересів трудящих, власників та уповноважених ними органів.

Головною метою при укладенні колективного договору слід вважати забезпечення реалізації найманими працівниками своїх охоронюваних прав та

інтересів. На нашу думку, також метою колективного договору є захист інтересів іншого учасника трудових відносин, тобто роботодавця.

Можливість укладення колективного договору діюче законодавство пов'язує з наявністю двох чинників – використання найманої праці та наявність статусу юридичної особи [4, с.76].

Тому, колективний договір укладається на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності і господарювання, які використовують найману працю і мають право юридичної особи.

Угода укладається на національному, галузевому, територіальному рівнях на двосторонній або тресторонній основі:

- на національному рівні - генеральна угода; на галузевому рівні
- галузеві (міжгалузеві) угоди;
- на територіальному рівні - територіальні угоди.

Сторонами колективних угод є сторони соціального діалогу, склад яких визначається відповідно до Закону України «Про соціальний діалог в Україні» [2].

Соціальний діалог - процес визначення та зближення позицій, досягнення спільних домовленостей та прийняття узгоджених рішень сторонами соціального діалогу, які представляють інтереси працівників, роботодавців та органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, з питань формування та реалізації державної соціальної та економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин.

Умови колективних договорів і угод, укладених відповідно до чинного законодавства, є обов'язковими для підприємств, на які вони поширюються, та сторін, які їх уклали.

Умови колективних договорів або угод, що погіршують порівняно з чинним законодавством становище працівників, є недійсними, і забороняється включати їх до договорів і угод.

Колективний договір набирає чинності з дня його підписання представниками сторін або з дня, зазначеного у ньому.

Після закінчення строку чинності колективний договір продовжує діяти до того часу, поки сторони не укладуть новий або не переглянуть чинний, якщо інше не передбачено договором.

Колективний договір зберігає чинність у разі зміни складу, структури, найменування уповноваженого власником органу, від імені якого укладено цей договір.

У разі реорганізації підприємства, установи, організації колективний договір зберігає чинність протягом строку, на який його укладено, або може бути переглянутий за згодою сторін.

У разі зміни власника чинність колективного договору зберігається протягом строку його дії, але не більше одного року. У цей період сторони повинні розпочати переговори про укладення нового чи зміну або доповнення чинного колективного договору.

У разі ліквідації підприємства, установи, організації колективний договір діє протягом усього строку проведення ліквідації[3].

Нагадаємо, що забороняється включати до трудових договорів умови, що погіршують становище працівників порівняно з чинним законодавством, колективними договорами та угодами. Забороняється будь-яке втручання, яке може обмежити законні права працівників та їх представників або заборонити їх здійснення, з боку органів представницької і виконавчої влади та господарського управління, політичних партій, роботодавців при укладенні та виконанні колективних договорів, угод.

Не допускається ведення переговорів та укладення колективних договорів і угод від імені працівників організаціями або органами, які створені чи фінансуються роботодавцями, політичними партіями.

Література:

1. Закон України «Про колективні договори і угоди» від 01.07.1993 року № 3356-ХІІ. [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>
2. Закону України «Про соціальний діалог в Україні». [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17>
3. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 року № 322-VIII. [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
4. Карпенко Д.О. Основи трудового права: Навчальний посібник. – К. : Л. С.К. 2003 – 655 с.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ Дараганова Н.В.

Красновид В. В., студентка, 5 курсу 2м група,
факультет торгівлі та маркетингу

Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

ЗАХИСТ АВТОРСЬКИХ ПРАВ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ

Право інтелектуальної власності у Польщі містить елементи різних галузей права, що регулюють принципи використання так званої інтелектуальної власності. У польському законодавстві виділяють дві групи

прав інтелектуальної власності: авторські права (регулюються в рамках цивільного права) та права на патенти і товарні знаки (регулюються законодавством про промислову власність).

Основними джерелами польського права інтелектуальної власності в Польщі є: Закон від 4 лютого 1994 «Про авторське право і суміжні права», Закон від 30 червня 2000 року «Право промислової власності», Закон від 27 липня 2001 року «Про охорону баз даних», Закон від 16 квітня 1993 «Про боротьбу з недобросовісною конкуренцією», Закон від 11 квітня 2001 року «Про патентних повірених», Закон від 31 січня 1985 року «Про товарні знаки», а також ключові міжнародні галузеві акти .

У польському законодавстві визнаються і охороняються права на художнє виконання авторського твору або твору народного мистецтва незалежно від їх цінності, призначення або способу вираження. Артистові-виконавцю належить право на охорону особистих немайнових і майнових прав [1]

Правова охорона надається твору з моменту його фіксації незалежно від ступеня завершення і без необхідності будь-якої реєстрації або інших формальностей. Авторське право на підставі міжнародних договорів захищено правом всіх країн.

Авторські права в Польщі захищені законом про авторські права і супутніх правах від 4 лютого 1994 р який істотно був відкоректований в червні 2000 р Новий закон відповідає сучасним міжнародним стандартам і принципам вільної торгівлі в інтелектуальної власності. Зокрема, в новій редакції документа було розширено коло суб'єктів авторського права (в числі нових правовласників - виробників аудіо- і відеозаписів, телевізійні канали, радіостанції та артистів виконавців) [2].

Нове законодавство також значно посилило захист авторського права в Польщі. Воно також сприяло скороченню обсягів піратства. Відповідність міжнародним стандартам в галузі охорони прав інтелектуальної власності створює відповідні умови для іноземних інвестицій з використанням авторських прав [3].

На процеси захисту авторських прав у Польщі великий вплив мають організації колективного авторського суспільства (КАО), що здійснюють колективне управління авторськими або суміжними правами. Вони діють у формі товариств, які об'єднують авторів, виконавців, продюсерів або радіо-і телевізійні організації.

Статутне завдання КАО — масове (колективне) управління і захист ввірених їм авторських або суміжних прав, а також реалізація прав, що впливають із закону про авторські та суміжні права (наприклад, стягування оплат за носії для запису творів) [4] .З 19 липня 2018 року їх діяльність регулюється окремим законом [5] .

Сьогодні в Польщі діють такі основні КАО:

- SAWP (суміжні права на художнє виконання музичних творів та музичних творів з текстом, в тому числі право отримувати винагороду);
- ZPAP (авторські права на художні твори);
- ZASP (авторські права театральних режисерів і театральних сценографів; суміжні права виконавців - акторів, солістів, співаків, танцівників, в тому числі право отримувати винагороду);
- ZAIKS (авторські права на текстові твори, музичні, музичні твори з текстом, хореографічні, пантомімічна, і в / у твори в аудіовізуальному творі);
- ZPAV (суміжні права на фонограми та відеозаписи, в тому числі право отримувати винагороду);
- SFP (авторські права на аудіовізуальні твори; суміжні права, що належать продюсерам аудіовізуальних творів для відеозаписів);
- STOART (суміжні права на художнє виконання музичних творів та музичних творів з текстом, в тому числі право отримувати винагороду);
- KOPIPOL (авторські права на наукові і технічні твори);
- SAFT (суміжні права виконавців - акторів, в тому числі право отримувати винагороду);
- «Polska Książka» (авторські права на літературні твори, наукові, публіцистичні, енциклопедичні - в обсязі, в якому цими правами розташовують видавці) [4].

Таким чином, польське право інтелектуальної власності структурно складається з розділу цивільного права, що регулює права на нематеріальні результати творчої діяльності (авторське право), а також розділ, що стосується промислової власності. Національне законодавство продовжує активно доповнюватись новими документами для відповідності міжнародним нормам. Нині Польща відійшла від виключно державного регулювання авторських прав та переходить до правового обґрунтування основ захисту таких прав колективами творців.

Література

1. Сравнительное правоведение: национальные правовые системы / И.С. Власов, В.И. Лафитский, О.А. Макаренко и др.; под ред. В.И. Лафитского. М.: ИЗиСП, КОНТРАКТ, 2012. Т. 1: Правовые системы Восточной Европы. 528 с.
2. Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych
3. Prawo autorskie [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Електронні дані. – URL: http://ru.wikipedia.org/wiki/Prawo_autorskie (дата обращения: 18.02.2019).
4. Закон об авторском праве и смежных правах в деятельности кабельных операторов в Польше [Електронний ресурс]. — Палата

електронних комунікацій Польщі . — URL: www.tos-by.com/d/881488/d/polsha_slavamir.pptx

5. Ustawa z dnia 15 czerwca 2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ Дараганова Н. В.

Мороз Н.В., студентка, III курс, 19 група,
факультет торгівлі та маркетингу
Київський національний торговельно-економічний університет. м. Київ

ФЕНОМЕН ФІНАНСОВО-АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Менеджер – це людина, що професійно займається управлінською діяльністю, що повсякденно виконує певні функції з метою досягнення основних цілей організації; це також людина, наділена повноваженнями приймати управлінські рішення і контролювати їх виконання. Метою менеджера є забезпечення стабільної конкурентоздатності організації. Тому в сучасних умовах господарювання актуальним питанням є підготовка професійних менеджерів.

На сьогодні, більшості компаній усвідомлюють, що працівники є основним активом, від якого багато в чому залежить економічний успіх бізнесу. Передбачливе управління цим активом є основним завданням компанії. Комерційні інтереси управлінців і акціонерів співпадають: і ті й інші вбачають ціль корпорації в максимізації прибутку. Акціонерів мало хвилює все інше, але інтереси управлінців трудовими ресурсами простягаються за їх межі: вони турбуються і за добробут підприємства і за працюючих на ньому. Звісно усе має бути згідно законодавства, задля уникнення різних видів покарання, тому важливість відповідальності у даному дослідженні є суттєвим.

Як зазначає П.С. Перепелиця, дана професія є: «найбільш складною, універсальною та відповідальною серед існуючих»[1, с. 215]. З розвитком економіки, впровадження у процес господарювання інновацій, все більше зростають вимоги до фахівців у різних сферах. Відповідальність менеджера є надзвичайно важливим значущим показником діяльності роботи колективу. У суб'єктів господарювання немає більш чи менш важливих складових функціонування, зрештою, що сировина, що обладнання, що колектив – усі важливі, оскільки вони складають одну цілісну систему. А, для прикладу,

якщо якась ланка «випадає» чи не може на всі сто відсотків функціонувати з іншими – це може призвести до банкрутства.

В умовах покращення технологізації роль менеджера стає ще важливішою та впливовішою, а відповідальність росте не лише перед персоналом чи керівником підприємства, а й перед державою. Важливим є те, щоб менеджер зважував кожен свою дію з можливими наслідками, а не керувався лише своїми думками та інтересами, бо навіть досвід не є гарантією прийняття правильних рішень.

Діяльність менеджера починається з «прийняття на себе відповідальності за результати управління. Оскільки завчасно неможливо у повній мірі оцінити обсяг та форми цієї відповідальності, то менеджер декларує прийняття повної відповідальності» [2, с.133] Відповідальність декларується менеджером у відповідь на надання йому певних повноважень з боку роботодавців чи безпосередніх власників, що наймають менеджера. Обсяги повноважень та відповідальності повинні бути оптимально збалансовані. Таким чином, діяльність менеджера розпочинається з того, що він приймає на себе відповідальність за якість та результати власного управління, детальніше можна зобразити на рис. 1.

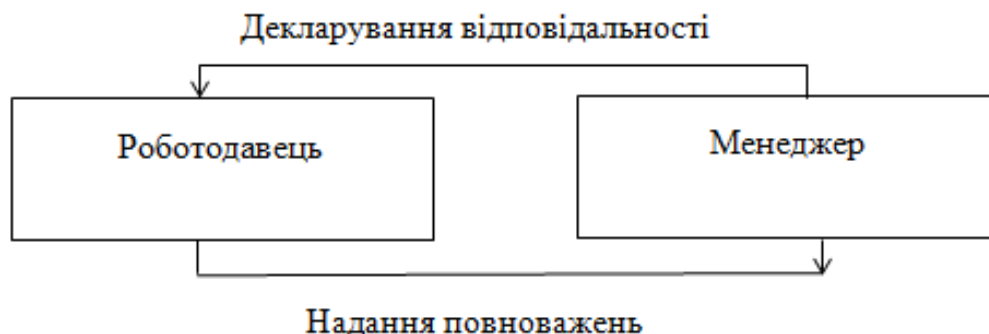

Рис. 1. Схема передачі повноважень та декларування відповідальності менеджера

Розроблено за матеріалами [3]

Слід відзначити, що ця відповідальність відображає правовий аспект відповідальності менеджера, тому що регулюється певними правовими нормами та низкою обов'язків, які часто безпосередньо вказуються у кваліфікаційних характеристиках цієї професії.

В. Денисов вважає, що «права та відповідальність менеджера можна вважати більш універсальними ознаками кар'єри, ніж посада. Рухаючись у ході кар'єри від однієї посади до іншої, менеджер фактично рухається від одного обсягу прав та відповідальності до іншого. У випадку успішної кар'єри, новий обсяг прав буде більшим, ніж попередній» [4, с. 29].

Відповідальність – це необхідність, обов'язок звітувати комусь у діях, вчинках. Відповідальність може бути офіційною й особистою (почуття відповідальності як риса характеру). Відповідальність менеджера за прийняття рішення виявляється в тому випадку, якщо виконання або невиконання прямого управлінського рішення призвело до збитків фірми або шкоду елементам зовнішнього середовища.

Адміністративна відповідальність — це вид юридичної відповідальності, яка застосовується за «негрубі» правопорушення. Основні види правопорушень у сфері трудового законодавства та адміністративна відповідальність за такі правопорушення визначені безпосередньо Кодексом України про адміністративні правопорушення [5].

Складність і велика кількість господарських операцій, як здійснюються на сучасному підприємстві, не дають можливості менеджерам вищого рівня безпосередньо контролювати ці операції. В таких умовах виникає необхідність розділити організацію на окремі сегменти або підрозділи й дозволити менеджерам, які відповідають за ці структури, діяти самостійно, надаючи їм більший ступінь незалежності через делегування певних повноважень.

Центр відповідальності – сфера (сегмент) діяльності, в межах якої встановлено персональну відповідальність менеджера за показники діяльності, які він контролює.

Що стосується відповідальності у сенсі обов'язку відповідати за наслідки прийняття, відповідальності виступає у таких формах:

- визначення негативних успіхів у результаті контролю.
- визначення персональної відповідальності у результаті аналізу
- персональні заходи заохочення і стягнення:
 - а) заохочення (премії, просування, зміцнення авторитету);
 - б) зменшення ступеня заохочення (винагороди);
 - в) санкції (зниження окладів, відшкодування збитків, втрата компетенції, відставка, звільнення, карне переслідування).

Розподіл підприємства на центри фінансової відповідальності є фундаментом для створення на підприємстві системи управлінського обліку, що являє собою найважливіший елемент усієї системи контролінгу. Цілеспрямована підготовка управлінської інформації дозволяє використовувати її оперативно і з максимальною користю. Система обліку за центрами відповідальності є також основою системи бюджетування і забезпечує керівників інформацією щодо досягнення планових показників і причини відхилень від них. Дану інформацію надають менеджери, для прикладу, успіхи працівників у виконання планових задач [4, с.21].

Отже, високий рівень професійної відповідальності менеджерів у її правовому, соціальному та морально-етичному аспектах є визначальним чинником забезпечення ефективності роботи організацій в цілому та адекватності управління вимогам соціуму.

Література

1. Психологія праці та професійної підготовки особистості: Навчальний посібник /За ред. П. С. Перепелиці, В. В. Рибалки. - Хмельницький: ТУП, 2001. – 330с.

2. Свидрук І.І., Миронов Ю.Б. Психологія управління та конфліктологія: Підручник. - Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2017. - 320 с.

3. Свидрук І.І., Осік Ю.І. Креативний менеджмент: навчальний посібник. – Караганда: Вид-во КарГУ, 2016 р. – 320 с.

4. Методичні рекомендації до вивчення матеріалу з дисципліни «Адміністративний менеджмент» для студентів денної форми навчання за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент» / Укл. Левченко О.М., Савицька І.М. – Кропивницький : Кропивн. нац. техн. ун-т, 2015. – 41с.

5. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради України (зі змінами і доповненнями).

**Науковий керівник: ст. викл. кафедри менеджменту КНТЕУ
Кандагура К.С.**

Rehan Yuliia, 1th-m year student, group No 2,
Faculty of trade and marketing,
Kyiv National University of Trade and Economic

PROBLEMS OF SECURITY OF ENTERPRISES IN UKRAINE

With the transition of Ukraine to the market type of economy, approaches to ensuring the security of entrepreneurship have changed. The economic growth of the state now depends on the successful economic activity of private enterprises. Therefore, the main task of the state is to ensure the stability and security of business development through the adoption of special measures by the relevant competent authorities, the implementation of which would eliminate the threat to economic activity.

In the modern sense, "business security" means a state of security of enterprises, in which the presence of threats to their economic activity does not lead

to a decrease in market success, the appearance or increase of material and financial losses.

The main problems of security of entrepreneurship in Ukraine are:

- the presence of a dynamic competitive environment;
- the Ukrainian market for goods and services is characterized by a frequent change in the rules of the game;
- There are no persistent norms of the right to protect the interests of business entities;
- intensification of the criminalization processes of the Ukrainian economy;
- an increase in cases of raider attacks on enterprises.

The unpredictability of economic activity leads to many undesirable consequences: from insignificant material damage to total bankruptcy. Therefore, the problem of ensuring the economic security of the company attracts special attention, because correct diagnosis of problems of economic stability, systematization of threats, risks is the main task for the stable functioning of the organization.

Under current economic conditions, the legal regulation of the security of entrepreneurial activity becomes important. However, in Ukraine, in fact, there are no substantive legislative developments that regulate the economic security of the enterprise. The norms of law that disclose state control and supervision of economic activity are contained in separate laws of Ukraine and in subordinate normative acts. The legislative framework of Ukraine is an insufficient legal basis for both the development of entrepreneurship and the strengthening of its economic security. Legal bases and mechanisms for providing economic security of entrepreneurship are not foreseen in any of the state, regional or local strategic program documents.

Thus, the above-mentioned aspects are significant obstacles to the development and gradual strengthening of the economic security of entrepreneurship in Ukraine. Undoubtedly, they should become the areas within which appropriate measures to ensure the security of enterprises in Ukraine should be formed.

Reference list

1. Дикань В.Л. Економічна безпека підприємства [Текст]: навч. посібник. / В.Л.Дикань, І.В. Воловельська, О.В. Маковоз. – Харків: УкрДАЗТ, 2011.-266 с.
2. Пашнюк Л. Загрози економічній безпеці підприємства та засоби їх нейтралізації [Текст] / Л. Пашнюк // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер.Економіка. – 2013. - №20 (151). – С. 93 – 96.

Scientific supervisor: Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor of the Department of Administrative, Financial and Informative Law of KNUTE Daraganova N. V.

Сологуб Л.В., студентка, III курс, 9 група,
факультет обліку, аудиту та інформаційних систем,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Проблема захисту інтелектуальної власності – одна з найважливіших на сучасному етапі, тому що охоплює майже всі сфери діяльності людини, суспільства, держави, відіграє важливу роль в економічному розвитку будь-якої країни.

З XIX ст. право інтелектуальної власності визначали дві конвенції: Паризька (1883) і Бернська (1971). Ці два документи були основоположними у сфері права інтелектуальної власності як у Європі, так і у світі майже до кінця XX ст. У 1994 р. під час Уругвайського раунду Генеральної угоди про тарифи і торгівлю (ГАТТ) було прийнято Угоду про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угоду ТРІПС), адміністрування якої покладені на Світову організацію торгівлі (СОТ). На сьогодні існує цілий ряд міжнародних договорів, що регулюють відносини в сфері інтелектуальної власності на міжнародному рівні. Однак, серед міжнародних стандартів захисту інтелектуальної власності особливу роль відіграє саме Угода ТРІПС.

Угодою ТРІПС встановлені норми, що погоджені країнами – членами СОТ як мінімальні вимоги до правової охорони інтелектуальної власності. Всі країни-члени СОТ, а також ті країни, які хотіли б стати її членами в майбутньому, повинні дотримуватися цих норм. В Україні Угода ТРІПС набрала чинності день вступу її до СОТ, а саме 16 травня 2008 року. [1]

Угода ТРІПС встановлює стандарти захисту прав інтелектуальної власності для повного життєвого циклу існування об'єктів інтелектуальної власності, починаючи від матеріальних норм визнання результатів розумової діяльності об'єктами інтелектуальної власності й закінчуючи процедурними нормами щодо відновлення порушених прав та заходів примусу для забезпечення дотримання закону. Угода ТРІПС зобов'язує членів СОТ дотримуватися сутнісних положень Паризької конвенції про охорону промислової власності, Бернської конвенції про охорону літературних і

художніх творів, Міжнародної конвенції про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення та Договору про інтелектуальну власність на інтегральні схеми, незалежно від того, чи є вони учасниками цих договорів.[2]

Серед основних вимог Угоди ТРІПС є наступні: авторське право має бути надано автоматично і не може базуватися на будь-якій "формальності", як, наприклад, реєстрація; комп'ютерні програми мають розглядатися за такими ж правилами, як і "літературна робота", з боку закону і отримувати відповідні гарантії захисту.

Що стосується захисту прав інтелектуальної власності, то Угода ТРІПС вимагає від країн-членів СОТ встановлювати справедливі й рівні для всіх процедури захисту прав, які не є необґрунтовано обтяжливими, складними або затратними, а також не обмежуються в часі для прийняття дій. З огляду на характер шкоди, яка може бути завдана у разі, коли порушення прав інтелектуальної власності залишаються без уваги, Угода ТРІПС вимагає термінового вжиття засобів захисту прав, включаючи попередні або тимчасові заходи, без попереднього повідомлення підозрюваного порушника. Процедури повинні містити в собі гарантії, що рішення будуть прийматися на основі представлених сторонами доказів неупередженим суддею, який раціонально застосовує норми закону. Не допускається надання секретних доказів і застосування секретних правил, дискримінації однієї із сторін через її національну приналежність. Мета Угоди ТРІПС – забезпечити прийняття справедливих рішень, які ґрунтуються на доказах, що можуть бути перевірені та спростовані сторонами. Відповідно до Угоди ТРІПС мінімальні процедури захисту прав повинні дозволяти застосування ефективних дій, які спрямовані проти будь-якого правопорушення. Ці процедури повинні також стримувати подальші порушення прав і наділяти судові та адміністративні органи повноваженнями, що дозволяють зобов'язувати правопорушників компенсувати власнику прав інтелектуальної власності втрачені прибутки, витрати на юридичні послуги та інші нанесені збитки.

Серед засобів захисту прав, які повинні застосовуватися у відповідності до Угоди ТРІПС, – приписи (накази тій або іншій стороні припинити порушення), конфіскація незаконно вироблених товарів і засобів їх виробництва, знищення або вилучення незаконно вироблених товарів із цивільного обороту.[3]

Крім цього, відповідно до Угоди ТРІПС країни-члени СОТ повинні забезпечити умови: а) для здійснення цивільно-правових, кримінально-правових та адміністративних способів захисту прав інтелектуальної власності, а також для відповідних заходів на митному кордоні; б) для того, щоб власники прав інтелектуальної власності одержували «адекватну компенсацію» за збитки, заподіяні порушеннями їх прав; в) для оперативного

реагування на правопорушення, включаючи прийняття без попереднього повідомлення правопорушника таких превентивних заходів, як арешт (конфіскація) незаконно вироблених товарів або засобів виробництва.

Приведення законодавства України у відповідність до вимог Угоди ТРІПС було здійснено з прийняттям у 2003 р. Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо правової охорони інтелектуальної власності», за яким вносилися зміни до десяти національних законів. Найбільш важливі зміни стосувалися введення до Цивільного та Господарського кодексів України інституту запобіжних заходів (тимчасові заходи за ТРІПС) з забезпеченням можливості ефективного захисту прав інтелектуальної власності до подання позовної заяви. Цей закон остаточно адаптував вимоги Угоди ТРІПС і підвищив ефективність системи захисту прав інтелектуальної власності. Наразі практично всі міжнародні стандарти захисту прав інтелектуальної власності, що встановлені Угодою ТРІПС та міжнародними договорами, адекватно перенесені в площину національних законодавчих та інших нормативно-правових актів України.

Отже, впровадження міжнародних стандартів захисту прав інтелектуальної власності національним законодавством, шляхом підписання міжнародних багатосторонніх угод та договорів, створює міжнародну систему правового захисту інтелектуальної власності, сприяє розвитку міжнародного співробітництва в цій сфері.

Література:

1. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/981_018
2. Горнісевич А.М. Міжнародні стандарти захисту прав інтелектуальної власності. *Наука та інновації*. 2011. № 3. С. 49-53.
3. Доріс Лонг, Патриція Рей, Жаров В.О., Шевелева Т.М., Василенко І.Е., Дроб'язко В.С. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування: практичний посібник. Київ: «К.І.С.», 2007. 448 с.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ Сенченко Л.В.

Чопик В.М., студентка, II курс, 6 група,
факультет фінансів та банківської справи,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ОНОВЛЕНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ НА 2018-2022РР

Відповідно до статті 7 закону України «Про банки і банківську діяльність». Державний банк - це банк, 100 відсотків статутного капіталу якого належить державі. У статті 13 частині 9 Бюджетного кодексу України сказано, що “установа банку державного сектору” вживається як банк, у якому держава володіє не менш як 75 відсотками статутного капіталу.[4]

Перелік державних банків та банків державного сектору, які безпосередньо попадуть під вплив цієї реформи, та частка акцій, що належать державі:

Укресімбанк - 100,0 % акцій банку належить державі

Ощадбанк - 100,0 % акцій банку належить державі.

Укргазбанк - станом на сьогодні 94,94% акцій банку належить державі в особі Міністерства фінансів України.

ПриватБанк - 21 грудня 2016 Держава в особі Міністерства фінансів України набула права власності на 100% акцій банку.[3]

Концепція відходу держави від банківської системи є частиною процесу приватизації державного майна України в цілому. Започатковано її було ще за часів роботи Кабміну Арсенія Яценюка і пізніше підхоплено урядом Гройсмана.[1] Як наслідок 21 лютого 2018 Уряд України підтримав розроблені Міністерством фінансів спільно з міжнародними фінансовими інституціями оновлені засади стратегічного реформування державного банківського сектору. Один з головних пріоритетів Уряду – це пришвидшення економічного зростання, що неможливо без ефективної банківської сфери.[2] Сукупно всі держбанки складають лівову частку української банківської системи (55,6% у чистих активах), яка зараз лежить на плечах уряду, а отже – державного бюджету. Прихід інвесторів не тільки ознаменується припливом грошей у ці структури, але ще і зніме з влади цілий ряд фінансових зобов'язань. Саме тому стратегія держави у банківському секторі базується як на цілях економічного зростання, так і на завданнях держави як акціонера комерційних банків та розрахована на втілення протягом 5 років.

Головні завдання стратегії:

- значне зниження присутності держави у банківському секторі через повний, або частковий продаж банків державного сектору;
- збільшення конкуренції на банківському ринку;

- підтримка фінансової стабільності;
- відновлення кредитування реального сектору економіки;
- підвищення доступності банківських послуг.[2]

Чиможє приватизація ще більше дестабілізувати банківський сектор? Навряд чи, з огляду на його повну нинішню стагнацію. Якщо йтиметься про потужні банківські групи з міжнародним впливом, то ризики мінімальні. Особливо якщо уряд поведеться грамотно і збереже свою пайову участь у структурі власності банків,[1] дотримуючись такої стратегії:

Стратегія розвитку державного банківського сектору базується на 4-х напрямках:

1. Удосконалення ефективності моделі управління банками державного сектору шляхом покращання дисципліни та реалізації стратегії, а також створення більше вартості для держави перед виходом з капіталу банків. Модель управління банками має бути єдиною й всі функції з управління та контролю за банками, що належать державі, мають бути сконсолідовані у Міністерстві фінансів.

2. Впровадження планів виходу держави з капіталу банків задля забезпечення підвищення їх вартості.

3. Впровадження стратегій для окремих банків з метою відновлення їх діяльності як стабільних, прибуткових установ, що функціонують на комерційних засадах.

4. Розробка та впровадження підходів для роботи з непрацюючими кредитами з метою зменшення тиску на баланси банків державного сектору, максимізації їх залишкової вартості.[2]

Ініціативу уряду Володимира Гройсмана навряд чи можна цілком реалізувати найближчим часом. Занадто багато невирішених проблем і ризиків для зовнішніх інвесторів. Але в перспективі українська банківська система та її елемент повинні пройти грамотне роздержавлення, оскільки це єдиний шанс на відновлення фінансового сектора, що є однією з головних умов для економічного зростання. Тому для цього потрібно реформувати не тільки банківську систему в цілому, а й розробляти стратегію розвитку для кожного банку загалом.

Стратегії кожного окремого банку мають включати наступні елементи:

- Покращення корпоративного управління та створення наглядових рад, більшість яких складатиметься з незалежних професійних членів, і зокрема реформа корпоративного управління є основною передумовою для реалізації стратегії;

- Стабільна операційна платформа, належний рівень капіталізації та стабільна ІТ-інфраструктура;

- Стратегічний фокус кожного банку, який дає можливість кожному з ним на базі індивідуальних конкурентних переваг базувати розвиток банку;

- Скорочення ризиків, пов'язаних з державою – зменшення частки державних ОВДП у балансах банків та рівня кредитування державних підприємств;

- Врегулювання питання проблемних активів;[2]

Як результат - усі державні банки чекає продаж, але за різними сценаріями. Передбачається, що після реформування "Укргазбанк" і "ПриватБанк" будуть повністю приватизовані в термін до 2020 та 2022 року відповідно. У той же час, протягом наступних п'яти років держава буде зберігати контрольний пакет в "Ощадбанку" та "Укрексімбанку", але розпочне процес скорочення своєї частки в їх капіталі. За словами міністра фінансів України Олександра Данилюка, держава до 2022 року повинна знизити свою частку в сукупних активах в держбанках з 55% до 24%.

Головний плюс від можливого роздержавлення банківського сектора – боротьба з корупцією. Не секрет, що сьогодні держбанки є частиною корупційних алгоритмів з відмивання грошей, а великі чиновники використовують держпідприємства як прикриття схем з особистого збагачення. Природно, що в таких умовах жоден державний актив не може похвалитися поліпшенням якості обслуговування клієнтів і акуратністю в роботі з партнерами. Але йдучи з банківського сектора, держава практично повністю усувається від вирішення проблем фінансових установ. Тепер і вкладникам, і кредиторам доведеться мати справу з приватними власниками, рівень доброчесності яких зобов'язана гарантувати держава. Але в українських реаліях все може скластися абсолютно по-іншому.[1]

Отже, що це дасть: реалізація стратегії держави у банківському секторі, на мою думку, дозволить досягти значних переваг як для банківського сектору в цілому, зробить його прибутковим та більш привабливим для іноземних та українських інвесторів, так і для економіки країни, через надання доступу до додаткового фінансування по більш привабливим ставкам та згенерує додаткові доходи для державного бюджету.

Література

1. <https://mind.ua>
2. <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-pidtrimav-onovleni-zasadi-strategichnogo-reformuvannya-derzhavnogo-bankivskogo-sektoru>
3. <https://www.minfin.gov.ua/news/derzhavni-banki-ukraini>
4. <https://zakon.rada.gov.ua>

Науковий керівник: старший викладач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ Севастьяненко О.В.

Шульга В.А., студентка 3 курсу, 16 групи,
Факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-економічний університет
м.Київ

ТРУДОВІЙ ДОГОВІР В МЕДИЧНІЙ СФЕРІ

Медичні працівники — звичайні люди, які мають згідно з Конституцією України такі самі права, як і решта громадян країни. Тому на них поширюються «Права, свободи і обов'язки людини і громадянина», що затверджені розділом II Конституції України. Крім того, медпрацівники мають зокрема права, що безпосередньо пов'язані з їх трудовою діяльністю, захистом від будь-якого втручання, зокрема з боку держави, у здійсненні громадянських і політичних прав, адже кожен медпрацівник — член громадянського суспільства та учасник політичного життя [1, с.67].

Останнім часом до правовідносин, які укладаються в закладах охорони здоров'я з найманими працівниками та зовнішніми спеціалістами, прикута особлива увага. По-перше, це пов'язано з тим, що значно посилюється державний контроль за виконанням ліцензійних умов, додержанням критеріїв акредитації медичних закладів. По-друге, створюється багато нових закладів охорони здоров'я (зокрема приватної форми власності), і їх кадрові служби, не маючи достатнього досвіду роботи, не завжди дотримуються положень законодавства щодо забезпечення прав працівників. По-третє, зросла кількість конфліктів, що виникають під час оформлення медичними працівниками окремих категорій пільгових пенсій через помилки, допущені під час працевлаштування та внесення записів до трудових книжок [1, с.69].

Обов'язково, у вигляді трудового договору, оформлюються трудові відносини між роботодавцем і медичним працівником. Трудовим договором називається угода між працівником та роботодавцем, яка встановлює правовідносини між ними (ст. 21КЗпП України)[2].

Трудовий договір визначає, яку саме роботу медичний працівник зобов'язується виконувати, а також зобов'язує роботодавця виплачувати йому за це заробітну плату і забезпечувати відповідні умови праці, необхідні для виконання цієї роботи [1, с.71].

Формально підставою для прийняття медичного працівника на роботу є його особиста заява у письмовій формі на ім'я керівника закладу охорони здоров'я. За результатами розгляду заяви видається наказ, в якому зазначається дата прийняття медичного працівника на роботу, його посада, система оплати праці[1, с.72].

Також слід зазначити, якщо роботодавець відмовляється від укладання письмового договору на прохання медичного працівника, то це вважається грубим порушенням законодавства, що підлягає юридичній відповідальності.

На практиці трапляються випадки, коли роботодавець хотів би приховати факт укладення трудових відносин з окремими медичними працівниками, зокрема, під час конфліктів з пацієнтами щодо відшкодування заподіяної останнім шкоди. Адже відповідно до положень ст. 1172 ЦК України, **юридична або фізична особа відшкодовує шкоду, заподіяну їхнім працівником під час виконання ним своїх трудових (службових) обов'язків [3]**. Однак роботодавцю слід пам'ятати: згідно зі ст. 24 КЗпП, **трудовий договір вважається укладеним і тоді, коли наказ чи розпорядження про прийняття медичного працівника не були видані, але медичний працівник фактично був допущений до роботи [2]**.

Під час працевлаштування майбутній медичний працівник має надати роботодавцеві документи, визначені чинним законодавством (паспорт, трудову книжку), а також документи, які підтверджують відповідність спеціальним освітнім та кваліфікаційним вимогам. Водночас спеціалісти з інших країн мають пройти легалізацію, що передбачає підтвердження документів про медичну освіту, спеціалізацію, а також отримати дозвіл на працевлаштування. Ці питання вирішує сам роботодавець, який надає оформлені документи до відповідних державних органів[1, с.74].

Якщо роботодавець вважає за потрібне встановити для медичного працівника термін випробування, така умова має бути викладена в наказі (розпорядженні) про прийняття на роботу. Відповідно до ст. 27 КЗпП термін випробування для медичних спеціалістів не може перевищувати трьох місяців, а в окремих випадках, за погодженням з профспілковим комітетом — шести місяців [2, с.75].

Згідно зі ст. 26 КЗпП, випробування не встановлюють під час прийняття на роботу для: осіб, які не досягли 18 років; молодих робітників після закінчення професійних навчально-виховних закладів; молодих спеціалістів після закінчення вищих навчальних закладів; осіб, звільнених у запас з військової чи альтернативної (невійськової) служби; інвалідів, направлених на роботу відповідно до рекомендації медико-соціальної експертизи. Якщо термін випробування закінчився, а медичний працівник продовжує працювати, то він вважається таким, що витримав випробування, і подальше розірвання трудового договору допускається лише на загальних підставах [2, с.76].

Література

1. Кіліченко О. І., Кланічка І. В.. Навчальний посібник, 2005р.

2. Кодекс законів про працю України (КЗпПУ) від 10.12.1971 року №322-VIII. Електронний ресурс. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

3. Цивільний Кодекс України №435-IV. Електронний ресурс. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ Дараганова Н.В.

ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА 8.

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВ В ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

Вербовська А. К., студент, II курс, 21 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ТОРГОВЕЛЬНОГО МОРЕПЛАВСТВА У КЕРЧЕНСЬКІЙ ПРОТОЦІ

Кримський півострів було окуповано ще в 2014 році Російською Федерацією, а також, після оголошення результатів Кримського референдуму 16 березня 2014 року та швидкого приєднання до складу РФ, ця територія є сірою зоною. Україна не визнає легітимність проведеного референдуму і повноправно вважає Кримський півострів своєю територією. Такої ж думки дотримується і світова спільнота. Набутий статус сірої зони означає, що дана територія майже повністю економічно і соціально ізольована від всього цивілізованого світу. Єдина країна, з якою зараз побудовано тісний зв'язок, це країна-агресор – Росія. І хоч ця територія *de jure*, все ще закріплена за Україною, на даний момент, вона є непідконтрольною. Саме через це, побудова Керченського моста і стало можливою.

Міністерство закордонних справ України висловило рішучий протест у зв'язку з відкриттям президентом РФ Керченського моста 15 травня 2018 року. Вказано, що будівництво Росією цього інфраструктурного об'єкта без згоди України «...фундаментально

суперечать загально визнаним нормам і принципам міжнародного права, грубо порушують Конвенцію ООН з морського права 1982 року та двосторонні договірні зобов'язання перед Україною» [2].

Побудований Керченській міст став перепорою що до торговельного мореплавства України, а саме – унеможливив використанням суден для перевезення вантажів, пасажирів, багажу та пошти, рибних та інших морських промислів, розвідки та видобування корисних копалин, та багатьох інших цілей.

Україна щорічно зазнає збитків у щонайменше 500 мільйонів гривень через побудований Росією Кримський міст, що спричинило зменшення тоннажності суден по заходу в два порти на Азовському морі, а саме в Маріуполь і Бердянськ [1].

3 квітня 2018 року Росія почала влаштовувати провокації в Азовському морі, затримуючи для необґрунтованих перевірок судна, що прямують в порти Бердянська і Маріуполя під час їхнього проходу через Керченську протоку. Що є безпосереднім порушенням морських міжнародних звичаїв, а саме – права мирного проходу іноземних торговельних суден через територіальне море.

25 листопада 2018р російські прикордонники у Керченській протоці відкрили вогонь по трьох українських кораблях і захопили їх і 24 членів їхніх екіпажів, через що, українські морські порти Маріуполь і Бердянськ були фактично заблоковані Росією для заходу і виходу суден. Що було грубим порушенням принципу свободи проходження через міжнародні протоки, а також договору «Про співробітництво у використанні Азовського моря і Керченської протоки» 2003 року, в якому було чітко зазначено в п.1 ст. 2, що торговельні судна та військові кораблі, а також інші державні судна під прапором України або Російської Федерації, що експлуатуються в некомерційних цілях, користуються в Азовському морі та Керченській протоці свободою судноплавства.

Через дії РФ в Україні провели термінове засідання РНБО, в результаті якого було рекомендовано запровадити воєнний стан в Україні на 60 діб. П. Порошенко підтримав введення воєнного стану та закликав народних депутатів прибути до Києва на надзвичайне засідання ВР. Верховна Рада розглянула питання запровадження воєнного стану в понеділок, 26 листопада, підтвердивши його введення на території України.

27 листопада 2018 року відбулось скликана зустріч Комісії НАТО-Україна із президентом України у зв'язку із агресивними діями Росії у Керченській протоці, яка захопила три українські кораблі. На цій зустрічі українською стороною було презентовано документи, відео та аудіо докази. І результатами цієї зустрічі стали вимоги НАТО до Росії – невідкладно звільнити українських моряків та розблокувати всю ситуацію в протоці, бо Азовське море і Керченська протока мають бути доступними для України. А також піднімались питання деескалації ситуації та шляхи її вирішення. Саме про це повідомив глава Місії України при НАТО.

На даний момент ведуться перемовини що до звільнення заручників і політв'язнів України в Росії, але Росія відмовляється йти на зустріч.

25 січня відбулося засідання Ради НАТО-Росія, на якій ішла мова про те, що союзники НАТО ще раз закликали Росію забезпечити свободу судноплавства й навігації, вимагали повернути українських моряків військовополонених та висловили повагу до територіальної цілісності та суверенітету України, включаючи її територіальні вод.

Також, однією із серйозних проблема, яку несе Керченський міст, є екологічна. Про це було зазначено прокуратурою Криму. У відомстві зазначили, що росіяни при будівництві грубо порушили правила екологічної безпеки. Що суперечить нормам прописаним в договорі «Про співробітництво у використанні Азовського моря і Керченської протоки» укладеним між Україною і РФ в 2003 році. В якому чітко було зазначено необхідність збереження Азово-Керченської акваторії як цілісного господарського та природничого комплексу, що використовується в інтересах України та Росії.

Отже, можна зробити висновки, що існування Керченського мосту є як економічною та екологічною проблемою, так і міжнародною, через те, що побудований міст є грубим порушенням як міжнародних норм, морського права так і договір про дружбу, співробітництво та партнерства укладений між Україною та Росією. А знищення цього мосту, як на мою думку, є одним із най ефективніших шляхів вирішення цієї проблеми. Тим більш він вже почав руйнуватися, через не сприятливі природні умови.

Література

1. Омелян розповів, скільки втратили українські порти через дії РФ в Азові. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/10/26/7196298/> (дата звернення 21.02.2019)

2. Україна направила Росії ноту протесту через блокування суден через Керченську протоку. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/ukrajina-napravila-rosiji-notu-protestu-cherez-blokuvannja-sudiv-cherez-kerchensku-protoku-1650155.html> (дата звернення 21.02.2019)

3. Договір між Україною та Російською Федерацією про співробітництво у використанні Азовського моря і Керченської протоки. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/643_205 (дата звернення 24.02.2019)

Науковий керівник: Дерунець Н.О., старший викладач кафедри міжнародного публічного права, КНТЕУ

Гергелюк А. В., студент, II курс, група П-21,
відділення правознавства, Коломийський економіко-
правовий коледж Київського національного торговельно-економічного
університету, м. Коломия

ПРИНЦИПИ ТА НОРМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ЯК ГАРАНТІЯ МИРУ ТА РОЗВИТКУ ДЕРЖАВ

Важливою проблемою, яка стоїть на заваді прогресивному розвитку міжнародного публічного права, є проблема реалізації проголошених ним принципів і норм. Міжнародне право – це сукупність норм і принципів, які регулюють усю систему міжнародних відносин, а також взаємодію в межах окремих груп або на двосторонніх засадах. Норми міжнародного права пов'язують між собою держави. Відповідно до взятих зобов'язань уряди впорядковують внутрішнє законодавство згідно з міжнародними угодами і договорами, нормами та принципами.

Принципи міжнародного права є загально визнаними нормами вищого порядку, які утворюють фундамент міжнародного права і покликані забезпечити стабільне та ефективне функціонування міжнародної системи.

Сьогодні, на жаль, ми можемо констатувати, що міжнародно-правові відносини між державами здійснюються з грубими

порушеннями міжнародних принципів. Як приклад можна розглянути питання смертної кари. Загальна Декларація про права людини у статті 3 проголошує, що кожна людина має право на життя [1]. Це виключає можливість застосування смертної кари як виду покарання. Проте, ще у багатьох країнах вона закріплена на законодавчому рівні (Індія, Іран, Ірак, Малайзія, Сінгапур, Таїланд, Північна Корея, В'єтнам, Пакистан та ін.). Цей приклад доводить, що міжнародне право ще досить безсиле у реалізації проголошених норм суб'єктами міжнародних відносин.

Серйозною проблемою, яка ускладнює ефективне функціонування міжнародно-правового механізму, є також суперечлива природа міжнародного права. Яскравим прикладом тут виступає неврегульована суперечність між принципом територіальної цілісності держав та принципом права народів та націй на самовизначення. На даному етапі тлумачення цього принципу як права народів та націй на здобуття незалежності створює основу для виникнення локальних конфліктів та сепаратистських тенденцій. На превеликий жаль, проблема неоднозначності даних принципів торкнулась також і України. На нашу думку, саме недосконале тлумачення даних принципів дає змогу сьогодні країні-окупанту здійснювати військові бойові дії на території України під «прикриттям» захисту та задоволення потреб національних меншин, які проживають на сході України та в Криму.

Як довела згодом анексія Криму, етнополітична діяльність Російської Федерації здійснювалася під виглядом захисту етнокультурних прав національних меншин, маючи на меті дестабілізацію етнополітичної ситуації в регіоні, тобто дезінтеграцію України.

Анексію Криму не визнають ані Україна, ані міжнародна спільнота: офіційно півострів має статус тимчасово окупованої території. Але за певних умов дезінтеграція може стати незворотною і набути своєї крайньої форми – сепаратизму, тобто перетворитися на один із різновидів націоналістичного руху, який має на меті створення самостійної держави.

Якщо кожен народ чи нація буде намагатися створити свою незалежну державу чи приєднатися до іншої шляхом відділення від попередньої, тоді цей процес стане безконтрольним та непередбачуваним, порушить стабільність та рівновагу у світі. Тому не варто тлумачити право народів та націй на самовизначення як право на здобуття державного суверенітету. Треба вдатися до більш вузького

розуміння даного принципу, наприклад, як до такого, що надає право створити національну автономію, де будуть реалізовуватися всі права нації чи народу. Проте, яким би чином не тлумачити розуміння цього принципу, проблема його суперечності принципу територіальної цілісності держав все одно залишається, саме ситуація в Україні є реальним прикладом жахливих наслідків неоднозначності двох, таких схожих між собою принципів.

Проведений аналіз дозволяє стверджувати про грубе порушення Росією міжнародно-правових норм, які закріплені в основних принципах міжнародного права. Частина з них передбачена нормами *jus cogens*, тобто імперативними нормами загального міжнародного права, відповідальність за порушення яких є більш суворою, ніж за порушення інших міжнародно-правових норм. Зобов'язання *erga omnes* передбачають право всіх держав незалежно від того, чи зазнали вони безпосередньо негативних наслідків порушення таких зобов'язань, вимагати притягнення Росії до міжнародно-правової відповідальності.

Література

1. Загальна декларація прав людини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948р. // Офіційний вісник України від 15.12. 2008 р., № 93, стор. 89, стаття 3103, код акту 45085/2008. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015/card6#Public

2. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23 травня 1969р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_118.

3. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй від 24 жовтня 1970 р. URL. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569

**Науковий керівник: викладач юридичних дисциплін, спеціаліст вищої категорії Коломийського економіко-правового коледжу
КНТЕУ Сидорук О.В.**

Голосун В. Г., студент, I курс, 10мз група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет,
м. Київ

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

Розвиток інформаційних технологій змушує нас поширювати відомості про себе в різних сферах життєдіяльності сучасної людини, оскільки більшість суспільних процесів пов'язана з обробкою та використанням персональних даних.

Стрімкий технологічний розвиток і глобалізація призводять до виникнення певних труднощів для захисту відомостей про особу. Масштаби збирання та спільного використання персональних даних суттєво зросли. Технології дозволяють як приватним компаніям, так і публічним органам користуватися відомостями про особу в безпрецедентних масштабах з метою реалізації своєї діяльності. Фізичні особи дедалі частіше надають доступ до персональної інформації для громадськості та в глобальному масштабі [1].

Персональні дані являють собою особисту інформацію особи, за допомогою якої можливо ідентифікувати її. Багатоманітний механізм застосування персональних даних сприяє можливості забезпечення реалізації прав людини, але водночас і створює ризик завдання шкоди особі. Отже, для безпечного та вільного руху персональної інформації необхідний дієвий механізм захисту відомостей про особу.

Право фізичної особи на захист персональних даних є невід'ємною частиною її права на захист від втручання в особисте життя, яке набуло свого нормативно-правового закріплення на міжнародному рівні, універсальним міжнародно-правовим актом у сфері прав людини прийнятим Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року, який отримав назву Загальна декларація прав людини. Саме у ст. 12 цього документу проголошується, що: ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла, тайну його кореспонденції або на його

честь і репутацію. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання або таких посягань [2].

Необхідно також зазначити, що універсальні міжнародні акти є лише фундаментом, на базі якого відбувається подальший розвиток основних положень на регіональному та національному рівнях, з метою забезпечення належного механізму захисту фундаментальних прав та створення відповідних інституційних установ.

При дослідженні міжнародно-правового захисту персональних даних на регіональному рівні, необхідно приділити увагу Європейській системі захисту відомостей про особу, яка реалізує свій механізм за допомогою низки регіональних міжнародно-правових актів.

Захист фізичних осіб під час опрацювання їх персональних даних є фундаментальним правом. Так, ст. 8(1) Хартії фундаментальних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 і ст. 16(1) Договору про функціонування Європейського Союзу від 25.03.1957 встановлено, що кожна особа має право на захист своїх персональних даних [1].

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 являє собою міжнародну угоду держав-учасниць Ради Європи. Вона закріплює право людини на захист персональних даних, яке є частиною права на повагу до приватного і сімейного життя. Про це йдеться у ст. 8 зазначеної Конвенції: «кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб» [3]. Крім того, цією Конвенцією закріплено основи функціонування судового механізму захисту серед інших і того права людини, що розглядається.

Важливим Європейським актом є також Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних від 28.01.1981, яка забезпечує право особи на недоторканість приватного життя, у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних. Безпеку даних регламентує ст. 7 зазначеної Конвенції: «для захисту персональних даних, що зберігаються у файлах даних для автоматизованої обробки, уживають відповідних заходів безпеки, спрямованих на запобігання випадковому чи несанкціонованому

знищенню або випадковій утраті, а також на запобігання несанкціонованим доступу, зміні або поширенню» [4]. Відповідно до положень цієї Конвенції створюється Консультативний комітет, який повинен сприяти розвитку її нових положень та правильному застосуванню існуючих положень для забезпечення належного захисту суспільних відносин, які утворюються в процесі обробки персональних даних.

Нещодавно в Європейському Союзі було прийнято Загальний регламент про захист даних від 27.04.2016, який можна сміливо назвати сучасною Європейською основою захисту відомостей про особу. Він увібрав в себе основні принципи та ідеї, пов'язані з обробкою та опрацюванням персональних даних та закріпив ряд положень, які забезпечать належний рівень захисту конфіденційної інформації.

Принципи і норми щодо захисту фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням їх персональних даних передбачають, незалежно від громадянства або місця проживання, дотримання фундаментальних прав і свобод, зокрема – права на захист персональних даних. Загальний регламент про захист даних від 27.04.2016 спрямовано на сприяння формуванню простору свободи, безпеки і правосуддя, економічного союзу, соціально-економічному прогресові, зміцненню та конвергенції економік у межах внутрішнього ринку, підтриманню добробуту фізичних осіб. Для запобігання виникненню серйозного ризику правопорушення, захист фізичних осіб повинен бути технологічно нейтральним і незалежним [1].

Україна також визнає необхідність захисту персональних даних, що є складовою частиною права особи на захист особистого життя. Право особи на невтручання в особисте та сімейне життя є одним із фундаментальних прав людини і на національному рівні, закріплених Конституцією України. Українське законодавство поступово імплементує норми міжнародних стандартів захисту персональних даних та розробляє відповідні нормативні акти, які регулюють порядок та особливості такого захисту.

Технології змінюють суспільне життя і повинні стимулювати вільний рух відомостей про осіб на внутрішньодержавному рівні та передавання їх до третіх країн і міжнародних організацій, забезпечуючи при цьому високий рівень захисту. Таким чином, для забезпечення дієвого захисту персональних даних, необхідна міжнародна співпраця держав на глобальному технологічному рівні, щоб кожна держава

сприяла розвитку рівня захисту особистої інформації. Такий розвиток внутрішнього національного законодавства можливий за умови визнання його необхідності, це властиво країнам с достатнім економічним розвитком.

Держави, які мають намір співпрацювати у сфері захисту персональних даних повинні привести національне законодавство у відповідність міжнародним стандартам захисту персональних даних. Дієвим можливо визначити лише той механізм захисту відомостей про особу, який буде відповідати рівню технологічного розвитку інформаційного суспільства в усіх сферах використання персональних даних.

Література

1. Загальний регламент про захист даних: Європейський Союз; Міжнародний документ від 27.04.2016 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [офіційний веб портал]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16
2. Загальна декларація прав людини : ООН; Міжнародний документ від 10.12.1948 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [офіційний веб портал]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Рада Європи; Міжнародний документ від 04.11.1950 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [офіційний веб портал]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
4. Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних : Рада Європи; Міжнародний документ від 28.01.1981 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [офіційний веб портал].– Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного публічного права КНТЕУ Альонкін О. А.

Іржова М.А., студент, III курс, 18 група,
факультет міжнародної торгівлі та права
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

РОЗГЛЯД ТОРГОВЕЛЬНИХ СПОРІВ ЗА УЧАСТЮ УКРАЇНИ В РАМКАХ СОТ

Міжнародно-правове мирне врегулювання суперечок має досить довгу історію, як і міжнародні відносини.

Головною метою Світової організації торгівлі є лібералізація міжнародної торгівлі та регулювання торгово-політичних відносин між країнами. Жодна держава не має права порушувати принцип недискримінації та не повинна робити винятки для іншої або застосовувати щодо неї дискримінаційний підхід. Аналізуючи багатосторонні угоди СОТ можна зробити висновок, що на сьогоднішній день використання механізмів врегулювання суперечок є найпоширенішим способом мирного вирішення проблем в міжнародній торгівлі. Ці механізми застосовуються сторонами для забезпечення виконання взятих на себе зобов'язань.

З 2008 року Україна є країною-членом СОТ. Наша держава ратифікувала цілий ряд як регіональних так і двосторонніх торговельних угод. Україна взяла участь у розгляді ряду суперечок в СОТ. Від березня 2016 року українська сторона подала чотири запити на проведення консультацій, а також була відповідачем у трьох справах. Україна також приєдналася до розгляду тринадцяти суперечок як третя сторона. Протистояння між Україною та Росією має багатоаспектний вимір, у тому числі і на рівні торговельних суперечок в рамках СОТ. Причому торгові війни є досить безкомпромісними. Українська сторона досить активно відстоює інтереси вітчизняних виробників за допомогою механізму врегулювання торгових суперечок. Значна частина таких справ стосувалася протидії торговельній агресії Росії, захисту національних економічних інтересів та безпеки нашої держави. Однак, проаналізувавши ситуацію, можна помітити, що у торговельних спорах з Росією Україна тільки програє. Усього в СОТ є чотири україно-російські справи. Дві з них вже закінчилися на користь Москви [5].

У першій справі СОТ визнала неправомірними українські захисні мита проти російського аміаку. Антидемпінгові мита на аміачну селітру

походженням з Російської Федерації були введені ще в 2014 році і повинні діяти до липня 2019 року. У 2017 році були введені додаткові мита проти російського карбаміду і карбамідно-аміачної суміші [1].

У Міністерстві економічного розвитку визнають, що група експертів прийняла рішення про задоволення частини вимог Росії щодо окремих елементів процедури проведення розслідування, а в частині – підтримала позицію України. У СОТ визнали, що антидемпінгове розслідування Україною було проведено з порушенням. Якщо їх усунути, то можна буде провести нове. Рішення СОТ щодо права країн-членів встановлювати митні обмеження на товари стало прецедентом. Зокрема, в рамках справи DS493 «Україна – антидемпінгові заходи щодо нітрату амонію» планується оскаржувати висновки Групи експертів, що Україна не до кінця довела обґрунтованість коригування вартості природного газу у структурі собівартості російської аміачної селітри, чим порушила вимоги статей 2.2, 2.2.1 та 2.2.1.1 Угоди про застосування Статті VI ГАТТ 1994 [4].

Суть другої справи полягає в тому, що Росія, починаючи з 2014 року, безпідставно обмежила експорт Українського залізничного обладнання на свою територію. Росія масово припинила дії виданих раніше сертифікатів відповідності для Українських товарів та припинила видачу нових сертифікатів. Однак група експертів не підтвердила існування систематичного обмеження імпорту з боку Росії, посиляючись на те, що протягом певного періоду часу (квітень 2014 – грудень 2016) ситуація в Україні була досить небезпечною. Тобто, Росія не змогла провести інспекційний контроль через наявність на території України «антиросійських настроїв та загрози безпеці російським громадянам». Як результат, група експертів підтвердила порушення Росією окремих положень Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року [2] та зобов'язання відповідно до статті 5.1.2 (в одному випадку) та статті 5.2.2 (у двох випадках) Угоди СОТ про технічні бар'єри [3]. Було доведено, що Росією неправомірно не визнаються сертифікати, видані в інших країнах Митного союзу, якщо такі товари не виробляються в Митному союзі. Важливо, що Група експертів визнала, що невизнання Росією сертифікатів відповідності виданих в уповноважених органах Митного союзу було належним чином Україною доведено у справі. В результаті обмежень на український експорт залізничної продукції в Російській Федерації з 2012 по 2016 роки скоротився більш ніж в 20 разів – з 2,6 мільярдів доларів до 95 мільйонів доларів [5].

Такі висновки СОТ ставлять під питання перспективи України перемогти ще у двох спорах із Росією, які є найбільш принциповими для нашої держави. Один із них стосується української скарги на обмеження Росією транзиту вантажів. Адже, не пропускаючи Українські товари через свою територію, Росія поставила під загрозу майже весь азіатський експорт України обсягом близько 13 млрд. доларів на рік. За підрахунками уряду, наслідки таких дій для української сторони є досить негативними. За різними оцінками, втрати Українських виробників від введених Росією санкцій перевищили 1 мільярд доларів або 2% ВВП держави [1].

Росія намагається оскаржити введення Україною санкцій та обмежень, накладених нами у відповідь на російську агресію. Ця справа є досить показовою для Світової організації торгівлі. Адже вперше за всю історію існування СОТ спір стосується обмежень, які були введені з політичних причин. Україна будує лінію захисту на твердження, що Росія систематично вводить проти нас обмеження, керуючись при цьому лише політичною ситуацією.

Підсумовуючи ситуацію слід відмітити, що останнім часом Україна почала активніше використовувати механізм мирного врегулювання суперечок СОТ для захисту своїх інтересів. У випадках, коли шкода була завдана українським торговельним інтересам, Україна рішуче оскаржує заходи, що суперечать положенням Угод СОТ. Наша держава і надалі має намір продовжувати захищати свої права у разі їх порушення.

Література

- 1.Офіційний сайт Світової організації торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.wto.org>.
- 2.Генеральна угода з тарифів і торгівлі 1994р.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_003
- 3.Угода про технічні бар'єри у торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_008
- 4.Угода про застосування Статті VI Генеральної угоди з тарифів та торгівлі 1994 року[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_010

Науковий керівник: старший викладач кафедри міжнародного публічного права Дерунець Н. О.

Кімачук Х. М., студент, I курс, 10мз група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ПОДОЛАННЯ НЕДОТРИМАННЯ ДЕРЖАВАМИ-УЧАСНИЦЯМИ МІЖНАРОДНОГО РЕЖИМУ ЕКСПОРТНОГО КОНТРОЛЮ «ВАССЕНААРСЬКА ДОМОВЛЕНІСТЬ»

З огляду на низку геополітичних процесів по всій земній кулі, оборонна промисловість стрімко розвивається як у провідних країнах світу, так і в країнах, що розвиваються. Так, на сьогоднішній день, Військово-повітряні сили США активно розробляють новітні безпілотні літальні апарати «Гремліни». Україна запускає масове виробництво новітньої реактивної системи залпового вогню «Верба». Російська Федерація (далі – РФ) розробила та розпочала виробництво нового основного бойового танку Т-14 «Армата». Такий стрімкий розвиток оборонно-промислової діяльності гарантує безпеку країні-виробнику та країні-власнику цієї техніки, проте несе потенційну загрозу міжнародній безпеці в цілому, оскільки потрапляння у неконтрольований обіг товарів військового призначення та подвійного використання, наприклад, до проблемних країн, може спричинити негативні глобальні наслідки.

Стримуючим фактором для таких процесів є міжнародні режими нерозповсюдження, зокрема, Вассенаарська домовленість щодо контролю за експортом звичайних озброєнь та товарів і технологій подвійного використання від 01.07.1996 (далі – Домовленість). Відповідно до ст. 1 розділу I Домовленості, Вассенаарську домовленість створено з метою сприяння регіональній та міжнародній безпеці та стабільності шляхом підвищення прозорості і посилення відповідальності у передачах звичайних озброєнь та товарів і технологій подвійного використання, запобігаючи таким чином дестабілізуючим накопиченням. Держави-учасниці прагнуть за допомогою своєї національної політики забезпечувати, щоб передачі таких предметів не сприяли розвитку або посиленню військових спроможностей, які підривають зазначені цілі, і не були спрямовані на підтримку таких спроможностей [1].

Відповідно до ст. 3 розділу I ця Домовленість також має на меті посилення співробітництва, спрямованого на запобігання придбання озброєнь та чутливих товарів подвійного використання для військової кінцевої мети в разі, якщо ситуація в регіоні або поведінка держави є чи стає причиною серйозного занепокоєння держав-учасниць [1].

Хоча, в основних положеннях Домовленості прописаний спосіб організації стримуючих та попереджувальних заходів щодо незаконного обігу товарів військового призначення та подвійного використання з боку країн-учасниць, у цих положеннях немає чітких обмежувальних заходів, які будуть застосовуватися у випадку порушення положень Домовленості державою-учасницею. Так, з 2014 року і по сьогоднішній день існує проблема незаконного потрапляння військової техніки з РФ на тимчасово окуповані території України у зв'язку з російською агресією по відношенню до нашої держави. З 2014 року делегація України на кожному засіданні Робочої групи із загальних (політичних) питань Вассенаарської домовленості висвітлює безспірні факти порушення РФ основних положень Домовленості, а саме незаконного постачання озброєння з РФ на тимчасово окуповані території України, проте окрім оголошення стурбованості міжнародної спільноти ніякі конкретні та серйозні заходи не вживаються.

У зв'язку з цим, до основних положень Домовленості пропонуємо внести доповнення у вигляді десятого розділу, який передбачатиме випадки порушень основних положень Домовленості державами-учасницями, а також обмежувальні заходи, які будуть застосовані до цих держав.

Вказаному розділу пропонуємо дати назву «Порушення основних положень Домовленості» та включити в нього шість статей.

У першій статті пропонуємо прописати мету створення Комісії, яка розглядатиме матеріали щодо фактів порушення державою(ми)-учасницею(ми) цих положень, які надаються іншою(ми) країною(ми)-учасницею(ми) та приймає рішення щодо необхідності здійснення обмежувального заходу та виду(ів) вказаного(них) обмежувального(их) заходу(ів), який(і) буде застосовано до держави-порушниці. У другій статті окреслимо кількість членів створеної Комісії, вимоги до кандидатів у члени Комісії, частоту зміни складу Комісії та порядок обрання Голови Комісії. У третій статті пропонуємо прописати порядок голосування членів Комісії на прикладі ст. 18 Розділу IV Статуту ООН [2]. У статті четвертій буде передбачено утримання від

голосування члена Комісії, який є представником держави-учасниці, матеріали щодо якої розглядаються (на прикладі ч. 3 ст. 27 Розділу V Статуту ООН) [2]. У статті п'ятій буде окреслено перелік вимог до матеріалів для розгляду фактів порушення державою-учасницею положень Домовленості, а також порядок затвердження вказаного переліку або внесення змін до нього. У статті шостій пропонуємо перелічити види санкцій, які будуть застосовуватися (як окремо, так і в комплексі) до держави, яку Комісія визнала порушником основних положень Домовленості.

Таким чином, зміни в основних положеннях Домовленості сприятимуть забезпеченню міжнародної безпеки і дотриманню експортного контролю, а також передбачатимуть чіткі обмежувальні заходи, які застосовуватимуться до держав-порушниць зазначених положень.

Література

1. Вассенаарська домовленість щодо контролю за експортом звичайних озброєнь та товарів і технологій подвійного використання. Міжнародний документ від 01.07.1996 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [офіційний веб портал]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_177.

2. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду. Міжнародний документ від 26.06.1945 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [офіційний веб портал]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного публічного права КНТЕУ Альонкін О. А.

Клепініна В. Ю., студент, I курс, 16 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА – МІЖНАРОДНИЙ ПРІОРИТЕТ

Сталий розвиток сільського господарства, досягнення продовольчої безпеки, подолання голоду, поліпшення харчування населення-питання, які залишаються актуальними і в XXI столітті.

Слід враховувати, що на ситуацію в сфері світової продовольчої безпеки впливає ціла низка факторів. По-перше, збільшення населення земної кулі. По-друге, як показує статистика, питома вага сільського господарства в створенні сукупного ВВП світу має тенденцію до скорочення, знижується і кількість зайнятих в сільському господарстві, особливо це помітно в країнах, що розвиваються. По-третє, в країнах, що розвиваються від постійного недоїдання страждають близько 840 млн. чоловік, на суму від 1 до 2 доларів в день живуть близько 2 млрд. чоловік. При тому, що за прогнозами вчених до 2025 року основна чисельність населення буде зосереджена саме в країнах, що розвиваються (83%).

У доповіді ООН про світовий розвиток 2006 року "Справедливість і розвиток" наводяться показники національної межі бідності в розділі країн. І що характерне, сільське населення, яке перебуває за межею бідності, в ряді країн до кінця ХХ століття склало 70% і більше.

В-четвертих, підвищення цін на продовольство. По-п'яте, кризові ситуації в ряді регіонів світу.

Робота стратегічного механізму продовольчої безпеки тісно пов'язана з діяльністю міжнародних організацій і в першу чергу ООН, яка здійснює координацію і прийняття стратегічних рішень в сфері глобальної продовольчої безпеки.

Маючи конкурентні переваги в цьому питанні. Конференція ООН з навколишнього середовища і розвитку, що відбулася в Ріо-де-Жанейро в 1992 р., офіційно проголосила стратегію сталого розвитку людства довготривалою стратегією всесвітнього розвитку. У звіті комісії ООН 1987 р., було зазначено, що «сталий розвиток – це такий розвиток суспільства, який задовольняє потреби нинішніх поколінь і не ставить під загрозу можливості наступних поколінь задовольняти свої потреби».

У 2015 р. на саміті ООН з питань сталого розвитку були затверджені глобальні цілі сталого розвитку. Ключовими напрямками врегулювання продовольчої безпеки до 2030 року є:

- Подвоїти продуктивність сільського господарства і доходи дрібних виробників продовольства;

- Забезпечити створення стійких систем виробництва продуктів харчування й упровадити методи ведення сільського господарства, які дозволяють підвищити життєстійкість і продуктивність та збільшити обсяги виробництва;

- Збільшити інвестування, у тому числі шляхом активізації міжнародного співробітництва, в сільську інфраструктуру, сільськогосподарські дослідження й агропропаганду, розвиток технологій і створення генетичних банків рослин і тварин з метою зміцнення потенціалу країн, що розвиваються, особливо найменш розвинених країн, у галузі сільськогосподарського виробництва;

- Усувати та припинати ведення торгових обмежень і виникнення викривлень на світових ринках сільськогосподарської продукції, у тому числі шляхом паралельної ліквідації всіх форм субсидування експорту сільськогосподарської продукції та всіх експортних заходів;

- Вжити заходів для забезпечення належного функціонування ринків продовольчих товарів і продукції їх переробки та сприяти своєчасному доступу до ринкової інформації, у тому числі про продовольчі резерви, з метою допомоги обмежити надмірну волатильність цін на продовольство;

- Покінчити з голодом і забезпечити всім, особливо малозабезпеченим і вразливим групам населення, включаючи немовлят, цілорічний доступ до безпечної, поживної та достатньої їжі;

- Покінчити з усіма формами недоїдання, у тому числі досягти до 2025 року погоджених на міжнародному рівні цільових показників, що стосуються боротьби з затримкою росту і виснаження у дітей віком до п'яти років, а також задовольняти потреби в харчуванні дівчат підліткового віку, вагітних жінок, які годують, та літніх дітей.

В цьому аспекті, актуальними завданнями для України є:

- Забезпечити створення стійких систем виробництва продуктів харчування, що сприяють збереженню екосистемі поступово покращують якість земель та ґрунтів, насамперед за рахунок використання інноваційних технологій;

- Забезпечити доступність збалансованого харчування нарівні науково обґрунтованих норм для всіх верств населення;

- Підвищити вдвічі продуктивність сільського господарства, насамперед за рахунок використання інноваційних технологій;

- Збільшити доходи населення.

Література

1. Суть концепції сталого розвитку України. URL. <http://ua.textreferat.com/referat-21544-1.html>

2. Цілі сталого розвитку 2016-2030. URL. <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>

3. Декларація Ріо-де-Жанейро щодо навколишнього середовища та розвитку. ООН; Декларація, Міжнародний документ від 14.06.1992. URL. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_455

4. Бобровська О. Ю. Сталий розвиток регіонів України: проблеми і шляхи їх розв'язання. URL. [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-01\(15\)/15.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-01(15)/15.pdf)

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин КНТЕУ Стукач Т. М.

Лось О. А, студент, I курс, 10мз група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

СВІТОВИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Становлення та розвиток перспективи міжнародно-правового регулювання інвестицій, пройшли свій довгий шлях формування та еволюції.

Дослідження проблеми регулювання міжнародних інвестицій допомагає краще розібратися в складних проблемах іноземного інвестування в умовах розвитку світового господарства на сучасному етапі.

На сьогодні в світі розроблено та застосовано безліч документів актів які регулюють сферу міжнародного інвестування до якого входять безліч нормативно-правових актів, законів, постанов, указів, положень, інструкцій та інших.

Правове регулювання іноземних інвестицій на сьогоднішньому етапі свого розвитку налічує безліч суттєвих недоліків, але є і успіхи, зокрема останніми роками ми можемо спостерігати певне пожвавлення щодо прийняття відповідних підзаконних актів.

Законодавча база процесу іноземного інвестування повинна охоплювати всі аспекти цієї багатогранної діяльності.

Основною проблемою правового регулювання міжнародного інвестування є відсутність, нормативно-правового забезпечення з чіткою системою заборон та протидій у випадку чи неналежному виконанні вимог при інвестиційній діяльності.

В сфері управління інвестиціями нарешті відбуваються позитивні зміни, що дає змогу зробити його більш ефективним, особливо істотні зміни в інформаційному забезпеченні інвестиційних проектів.

Регулювання валютних правовідносин також суттєво зазнає змін, але найближчим часом розраховувати на зміни законодавства в цій сфері не варто.

Отже, ми можемо зробити висновок, що процес інвестиційної діяльності наближається до стабілізації та можливого росту інвестицій.

На сьогоднішній день відбуваються істотні зміни в структурі джерел фінансових капітальних вкладень, підвищується частка засобів недержавного сектору економіки.

Однак, у вирішенні завдань стабілізації економічного стану головна роль залишається все ж за державними інвестиціями.

Так, по ряді важливих напрямків держава вимушена виступати у вигляді ініціатора інвестиційного процесу.

Значний вплив на розвиток економіки здійснюють іноземні інвестиції. При досягненні макроекономічної стабільності, активізації міжнародного економічного співробітництва можливо очікувати підвищення припливу іноземних інвестицій в розвиток економіки.

Отже, для досягнення належних перспектив напрямку міжнародно-правового регулювання міжнародного інвестування потрібно прийняти наступні міри, до яких можна віднести:

Вирівнювання економічних показників та боротьба з інфляцією.

Розробка надійної та безкомпромісної бази правового-регулювання в інвестиційній діяльності.

Створення конкретного механізму надання податкових пільг іноземним інвесторам.

Дані міри не абсолютні, але вони, на наш погляд, можуть відіграти позитивну роль в становленні міжнародних економічних відносинах.

Література

1. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [офіційний

веб портал]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр>

2. Американська торговельна палата в Україні. Офіційний веб портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.chamber.ua/uk>.

3. Федорчук Д. Е. Режим прямого іноземного інвестування (порівняльно-правове дослідження) / Д. Е. Федорчук / Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук. 12.00.04 / НАН України Ін-т економіко-правових досліджень. – Донецьк, 2003. – 19 с.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного публічного права КНТЕУ Альонкін О. А.

Малетич А. О., студент, II курс, 13 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Україна як держава обрала свій шлях у Європейську спільноту і бачить своє майбутнє в європейській інтеграції. Крім того, Європейський Союз (далі – ЄС) є найбільшим інвестором в світі та має значний вплив на світовий розвиток.

Слід зауважити, що питанням співпраці України з ЄС, розвитку партнерських зв'язків та визначенням основних цілей співробітництва з окремих напрямів торговельної, інвестиційної, інноваційної взаємодії, було приділено багато уваги в публікаціях вітчизняних науковців. Так, тематика геоеконічного змісту знайшла своє відображення в працях В. Андрійчука, О. Білоруса, А. Гальчинського, Г. Климка, В. Клочка, А. Кредісова, Д. Лук'яненка, В. Новицького, Ю. Пахомова, О. Плотнікова, А. Поручника, К. Смирнова, Р. Якемчука та інші [1].

Відносини між ЄС та Україною зародилися ще в грудні 1991 року, коли Міністр закордонних справ Нідерландів, як головуєчої в ЄС держави, у листі від імені Євросоюзу офіційно визнав незалежність України. Після закріплення міжнародних відносин була створена

спеціальна декларація ЄС щодо України, яка відзначила демократичний характер Всеукраїнського референдуму [2].

Першим нормативним документом, що становить правову основу сучасної співпраці України з ЄС стала Угода про партнерство та співробітництво від 14 червня 1994 року, і яка набула чинності 1 березня 1998 року. Ця домовленість заснувала новий етап розвитку міжнародних відносин і була спрямована на розвиток торговельно-економічного, політичного та гуманітарного співробітництва, розвиток демократії і верховенства права. В подальшому зазначена Угода була замінена Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 21 березня 2014 року та ратифікована Україною 16 вересня 2014 року.

Закон України від 1 липня 2010 року «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» регламентує політику розбудови відносин з ЄС, інтеграцію України в європейський політичний, економічний, правовий простір з огляду на необхідність отримання членства в ЄС.

Однією з форм міжнародного співробітництва України з ЄС є взаємовигідна торгівля. У 2006 році ЄС став ключовим торговельним партнером України і за даними Держстату України за 9 місяців (січень-вересень) 2018 року тримає цю позицію й надалі. Європейський Союз займає майже третину всього обсягу зовнішньої торгівлі України (41,2%). В той час як Україна посідає лише 38-39 місце серед зовнішньоторговельних партнерів ЄС, її питома вага становить 13,1% імпорту та 16% експорту [3].

За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, протягом 9 місяців 2018 року експорт Українських товарів до ЄС склав 14612,1 млн. дол. США. До основних товарних категорій українського експорту в ЄС належать: чорні метали (19,5%); електричні машини і устаткування (12,2%); руди, шлаки та зола (9,3%); зернові культури (8,8%); насіння та плоди олійних рослин (5,5%); деревина і вироби з деревини (5,5%); жири та олії тваринного або рослинного походження (5,3%). Імпорт становить 16869,6 млн. дол. США, домінують такі товарні категорії: котли, машини, апарати і механічні пристрої (14,4% у імпорті з ЄС); енергетичні матеріали; нафта та продукти її перегонки (13,2%); наземні транспортні засоби (9,3%); електричні машини і устаткування (7,9%); полімерні матеріали,

пластмаси (6,2%); фармацевтична продукція (6%); інші продукти хімічної промисловості (4%) [4, с.135].

Стосовно послуг, то слід відзначити об'єктивно: позиція ЄС та окремих урядів не завжди сприятлива для України. Насамперед ідеться про побутовий рівень, про так званих Українських заробітчан. Їх на теренах ЄС багато, і не всі працюють легально, але українці – сумлінні, висококваліфіковані та порядні працівники. Найбільшими торговельними партнерами України серед країн ЄС у січні-вересні 2018 р. були: Німеччина (19,3%), Польща (16,2%), Італія (10,9%), Угорщина (6,8%), Нідерланди (5,3%), Франція (4,6%), Чехія (4,4%), Іспанія (4,1%)[5].

Головними імпортерами української продукції протягом звітного періоду були: Польща (16,6%), Італія (13,7%), Німеччина (10,4%), Угорщина (8,5%), Нідерланди (7,6%), Іспанія (5,7%), Румунія (4,8%), Словаччина (4,5%). Щодо експорту, то переважали такі країни як Німеччина (27,0%), Польща (15,8%), Італія (8,5%), Франція (6,4%), Угорщина (5,4%), Чехія (4,3%) [6].

З вище наведеного ми бачимо, що ЄС активно накопичує досвід та зусилля країн-членів задля досягнення надійної колективної міжнародної безпеки, ефективно використовує ресурси та потенціал країн в економічній і фінансовій сферах, а також в ЄС діють умови для всебічного розвитку підприємництва, чим заохочується свобода діяльності та пошук новітніх прогресивних форм господарювання. Економічний простір Євросоюзу захищений від проникнення товарів за цінами, нижчими від контрактних на міжнародних товарних ринках, а це в свою чергу стимулює зростання експортної складової торгового обороту. Тому для України важливо й надалі підтримувати та розвивати співпрацю з ЄС – це, перш за все, ефективна економічна співпраця з країнами континенту на паритетних умовах. Якщо ця співпраця буде успішною, політична вага України в Європі зросте, що дуже важливо для нашої держави.

Література

1. Смирнова К. В. Європейська інтеграція та Україна / К. В. Смирнова // ПравоУкраїни. – 2011. – № 4. – С. 153–158.
2. Якемчук Р. Україна і Європейський Союз / Р. Якемчук // Сучасність. – 1997. – №10. – С. 95 – 99.

3. Міжнародна торгівля товарами в Україні та Євросоюзі у сфчні-вересні 2018 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analytika/mizhnarodna-torgivlya-tovaramy-v-ukrayini-ta-yevrosoyuzi-u-sichniveresni-2018-roku>

4. Зовнішньоекономічна політика ЄС і інтеграція України до європейського політичного, економічного і правового простору // Наукові праці ДонДТУ. – 2001. – Вип. 26. – С. 135.

5. Комітет з питань Європейської інтеграції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://comeuroint.rada.gov.ua/>

6. Представництво України при Європейському Союзі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/trade-and-economic/ukraine-eu-trade>

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного публічного права КНТЕУ Галай В. О.

Мазурик І.В., студент, I курс, 10мз група
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

СУЧАСНІ СИСТЕМИ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

У вітчизняній юридичній науці проблематика іноземного інвестування представлена великою кількістю досліджень. Усі вони неминуче торкаються теми правового режиму іноземного інвестування, хоча б з огляду на те, що категорія «режим» винесена в назву спеціального закону, який регулює інвестиційну діяльність іноземних інвесторів в Україні.

Положення про правові режими іноземного інвестування у законодавстві України вперше з'явилися у ст. 7 Закону України від 16 квітня 1991 р. № 959-ХІІ «Про зовнішньоекономічну діяльність», яка передбачає запровадження трьох правових режимів для іноземних суб'єктів господарської діяльності: національного, режиму найбільшого сприяння та спеціального.

Національний режим означає, що іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав та обов'язків не менший, ніж суб'єкти господарської діяльності України. Національний режим застосовується щодо всіх видів господарської діяльності іноземних суб'єктів цієї діяльності, пов'язаної з їх інвестиціями на території України (ч.4 ст. 7 Закону «Про зовнішньоекономічну діяльність»). Положення про національний режим діяльності іноземних інвесторів відтворене в ч.1 ст. 394 Господарського кодексу України та ч.1 ст. 7 Закону України від 19 березня 1996 р. №93/96-ВР «Про режим іноземного інвестування»[2, с. 150-151].

У переважній більшості міжнародних інвестиційних угод зобов'язання надавати національний режим приймається лише у зв'язку з постінвестиційною стадією. Тобто, національний режим поширюється лише на ту діяльність іноземних інвесторів, яка здійснюється у зв'язку з інвестиціями, що були вкладені у приймаючій країні у відповідності з її законами і правилами. Зобов'язання надавати національний режим не стосується права приймаючих країн регулювати допуск іноземних інвестицій або встановлювати умови заснування підприємств з іноземною участю.

Режим найбільшого сприяння вимагає надання приймаючою державою інвесторам однієї іноземної держави умов не менш сприятливих, меж надаються інвесторам будь-якої іншої іноземної держави за подібних обставин. ст. 7 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» вказує на застосування цього режиму тільки у сфері торгівлі, хоч він не менш важливий і для сфери інвестиційної діяльності [3, с. 203].

Надання режиму найбільшого сприяння не суперечить вжиттю приймаючою державою заходів, що створюють конкурентні переваги для вітчизняних суб'єктів господарювання порівняно з іноземними. У зв'язку з цим, заперечень щодо надання іноземним інвесторам цього режиму, як правило, не виникає. У міжнародному інвестиційному праві режим найбільшого сприяння є загальним правилом, що поширюється як на перед так і на постінвестиційну стадію.

Спеціальний режим згідно з ст. 7 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» застосовується: а) до територій спеціальних економічних зон (СЕЗ) згідно із ст. 24 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»; б) до територій митних союзів, до яких входить Україна; в) в разі встановлення будь-якого спеціального

режиму згідно з міжнародними договорами за участю України відповідно до ст. 25 цього Закону України [1, с. 75]. Перераховані правові режими не є однопорядковими. Останні два є режимами, які надаються згідно з регіональними інтеграційними угодами. Традиційним предметом регулювання регіональних інтеграційних угод є торгівля, втім, спостерігається новітня тенденція включення до цих угод розділів, присвячених інвестиціям. Встановлення відповідних режимів означає надання суб'єктам господарювання окремих країн більших переваг, ніж надаються суб'єктам господарювання інших країн, тобто, мова йде про вилучення з принципу найбільшого сприяння.

Спеціальний режим інвестиційної діяльності є різновидом спеціального режиму господарювання, під яким у господарсько-правовій літературі розуміють правовий режим, що визначає особливий порядок організації і здійснення господарської діяльності на певній території, у певній галузі економіки, який відрізняється від загального режиму господарської діяльності, передбаченого законодавством та запроваджується державою у певних цілях для забезпечення розумного поєднання публічних та приватних інвесторів шляхом встановлення обмежень та/або заохочень для суб'єктів господарювання. На відміну від режиму найбільшого сприяння та національного режиму, що, як було з'ясовано, є лише правовими принципами, спеціальні режими господарювання/інвестиційної діяльності є повноцінними правовими режимами, кожен з яких характеризується оригінальним сполученням регулятивних заходів, що утворюють їх зміст. У свою чергу, зміст спеціальних режимів може не відповідати принципу найбільшого сприяння або принципу національного режиму.

На основі викладеного матеріалу можемо зробити наступні висновки: 1) національний режим та режим найбільшого сприяння є не самостійними правовими режимами, а правовими принципами, які разом утворюють принцип недискримінації; 2) принцип найбільшого сприяння застосовується як загальне правило як на перед так і на постінвестиційній стадії інвестиційної діяльності. Принцип національного режиму застосовується як загально правило лише на постінвестиційній стадії і не є загальним стандартом становлення до іноземних інвесторів; 3) іноземним інвесторам можуть надаватися: а) загальний та спеціальні режими інвестиційної діяльності, встановлені законодавством України; б) преференційні режими як виняток з

принципу найбільшого сприяння на підставі регіональних інтеграційних угод.

Література

1. Атаманова Ю. Є. До питання про правові режими інвестиційної діяльності в Україні. Право України. 2010. №8. с. 72-80.
2. Притика Ю. Д. Правове регулювання іноземних інвестицій в Україні: Навчальний посібник. ТОВ «Юридичний світ». 2010. 152 с.
3. Федорчук Д. Э. Режим прямого иностранного инвестирования (сравнительно-правовое исследование): дис. канд. юрид. наук. Донецк, 2003. 229 с.

Науковий керівник: к. ю. н., доцент, доцент кафедри міжнародного публічного права КНТЕУ Буличева Н. А.

П'ятковська Т. В. студент, III курс, 18 група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЄС

Як відомо, з початком формування основ Європейського Союзу, зверталася увагу на здійснення підприємницької діяльності. Відповідно до Договору про створення Європейського економічного співтовариства 25 березня 1957р., важливого значення набули принципи свободи руху товарів, робочої сили та капіталу. Визначалося також, що підприємницькою діяльністю дозволяється займатися фізичним та юридичним особам, зареєстрованим на території однієї із держав-членів цього міждержавного об'єднання, але із умовою, що така діяльність матиме відшкодувальний характер. Тобто очікувалася певна прибутковість від ведення підприємництва, що мало приносити економічні вигоди для держави [1, с. 26].

Європейський Союз став єдиним у світі об'єднанням, оснований на міждержавному і не наднаціональному втручанні в господарські процеси в державах-членах. Слід зазначити, що основними напрямками діяльності Європейського Союзу є:

1) регулювання економічної політики, яка спрямована на функціонування єдиного внутрішнього ринку міждержавного об'єднання;

2) забезпечення умов для підприємницької діяльності на основі дотримання антимонопольного законодавства;

3) регулювання спільної зовнішньоекономічної діяльності.

Метою регулювання підприємницької діяльності в Європейському Союзі є створення і забезпечення функціонування такої системи, яка б зміцнювала тісний взаємозв'язок і взаємодію між господарськими суб'єктами держав-членів, сприяла підвищенню ефективності підприємництва, сприяла рішенню проблем економічної інтеграції – функціонування єдиного ринку, економічного і валютного союзу, митного союзу [2, с. 242].

Кожна держава-член визначає для себе найважливіші аспекти та здійснює регулювання підприємницької діяльності окремо від інших. Наприклад: у Швеції провідним є планування розвитку, в основі якого лежить аналіз інтересів підприємств, профспілок, уряду. Нідерланди прогнозують свою подальшу підприємницьку діяльність, де співвідносять державний бюджет, поточні програми та стан економіки. Італія приділяє більше зусиль, за рахунок державних інвестицій і фінансової допомоги, для регулювання тих підприємств, які є стратегічно важливими: енергетика, транспорт, комунікації [3, с. 130-132] тощо.

Основними напрямками регулювання підприємницької діяльності в рамках єдиного внутрішнього ринку Європейського Союзу слід визначити:

1) організаційно-правове регулювання утворення і діяльності компаній;

2) заохочення транснаціоналізації господарських зв'язків і створення Європейських компаній;

3) проведення єдиної промислової політики;

4) уніфікація законодавства в галузі міжфірмових господарських зв'язків і ділової практики [2, с. 242].

У 2008 році держави-члени цього міждержавного об'єднання прийняли Акт з питань малого бізнесу для Європи від 25 червня 2008р., а у 2011 році переглянули і доповнили його. Він покликаний спростити регуляторну політику для малого та середнього бізнесу. Вплив на малий бізнес береться до уваги ще на перших стадіях формування

законодавчих ініціатив. Запровадження принципу «спочатку думай про малих» зумовило необхідність удосконалення загальноєвропейського законодавства, яке стосується малого та середнього бізнесу.

Щодо України, то основним документом, який регулює підприємницьку діяльність є Закон України «Про підприємництво» від 16.01.2003. Відповідно до нього ст. 3 Свобода підприємницької діяльності: «Підприємці мають право без обмежень приймати рішення і здійснювати самостійно будь-яку діяльність, що не суперечить чинному законодавству» [4, с. 49]. У ньому визначено ряд обмежень, що накладаються на підприємців. Також зазначено про роль держави і напрями її регулювання, особливо щодо виникнення монополії та зникнення конкуренції. Важливою частиною регулювання підприємництва в Україні, так як і в Великобританії, Німеччині чи будь-якій іншій державі, є підтримка малого та середнього підприємництва. Але реальних наслідків поки що недостатньо [1, с. 30].

Для подальшої інтеграції до Європейського Союзу нашої державі необхідно вирішити питання регулювання підприємництва, особливо щодо ролі держави у цьому секторі та шляхів удосконалення.

Необхідно зазначити, що основним завданням перед Україною постає зміна та удосконалення законодавчої бази. Потрібно переглянути та дослідити більш ретельно законодавство Європейського Союзу та окремо його держав-членів: проаналізувати конвенції, протоколи, закони, та інші нормативно-правові акти в галузі підприємницької діяльності та її регулювання. Велика увага має бути приділена інформації, якими органами здійснюється згадане регулювання, що відбувається при невиконанні відповідних законів на практиці.

Сучасній Україні необхідно максимально сприяти і створювати умови з боку влади для успішного розвитку підприємництва, що сприятиме економічному росту та вирішенню соціальних проблем України.

Література

1. The Euratom Treaty Consolidated Version (Consolidated Version of the Treaty Establishing the European Atomic Energy Community) // Publishing office of the European Union. – March, 2010. – P. 26. – 112 p. – EN.

2. Воронкова А. Е., Єрохіна Л. В., Рябенко Л. І. Міжнародні економічні організації: навчальний посібник. – ВД «Професіонал». – Київ, 2006. – 352 с.

3. Шлафман Н. Л. Механізми регулювання розвитку підприємницького сектору: монографія / Н. Л. Шлафман // Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. НАН України. – Херсон: ХНТУ, 2010. – 284 с.

4. Міжнародні організації. Кредитно – модульний курс, : 3-тє вид. перероб. та доп. Навч. Посіб. /За ред. Козака Ю. Г., Ковалевського В. В., Логвінової Н. С, – Київ.: Центр учбової літератури, 2011. – 344 с.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного публічного права КНТЕУ Альонкін О. А.

Томашенко О. С., студент, I курс, 10мз група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

На сучасному етапі розвитку економіки транснаціональні корпорації (далі – ТНК) виконують роль домінуючого суб'єкта міжнародної економічної діяльності. Відповідно, саме ТНК є найбільшими платниками податків. Уряди країн-економічних лідерів та країн, що розвиваються, застосовують низькі податки з метою привабити ТНК та отримати власні вигоди від міжнародної податкової конкуренції. При виборі певної юрисдикції для ведення операційної діяльності податкове поле тієї чи іншої країни відіграє далеко не останню роль у рішенні керівництва ТНК для виходу на певний ринок [1].

Країни перебувають у пошуку оптимальної для уряду та ТНК податкової стратегії, аби втримати ТНК на місцевих ринках і привабити нові [1]. Разом з тим, завдяки глобалізації для ТНК існує широке коло можливостей з побудови стратегій податкового менеджменту. Тож питання налагодження міцних взаємозв'язків між державами і

корпораціями з точки зору податків ще й досі залишається актуальним [1].

Як відомо, типова ТНК складається з материнської компанії, яка розміщена в одній податковій юрисдикції, а також з дочірніх компаній, які перебувають у різних юрисдикціях. В результаті цього корпорації діють у відмінних одна від одної податкових системах. Компаніям доводиться працювати згідно з різними податковими режимами. Як наслідок, у корпорації з'являється можливість вибору найбільш сприятливого режиму для мінімізації податкових зобов'язань [1].

Юрисдикція, розподіл та оцінка – головні проблеми для урядів країн, викликані збільшенням активності ТНК на міжнародній арені.

Тому ефективність, нейтральність, рівність та адміністрація податкової системи – головні принципи для гармонізації оподаткування або і створення нового податкового режиму.

Як зазначає Максименко А. В., провідні країни світу також намагаються слідувати тенденціям податкових стратегій ТНК і вчасно на них реагувати, адже ефективна співпраця держав з ТНК є однією із запорок економічного розвитку країни. Переваги, які отримують від глобалізації ТНК, є джерелом чисельних проблем для країн. Це і можливі ухилення від податків, і штучні зменшення податкових зобов'язань, і проблеми достовірної оцінки доходів корпорацій для цілей оподаткування. Для вирішення даних проблем на сьогодні вже недостатньо дій лише однієї країни, натомість необхідною є спільні дії груп країн та міжнародних організацій [1].

Ще одна проблема – все більше використання офшорів компаніями. Так, для успішного функціонування в умовах ринкової економіки їм необхідно шукати способи збільшення своїх прибутків, не збільшуючи при цьому величину витрат, зокрема на сплату податків. Одним із можливих шляхів вирішення цієї проблеми стає використання зон із низькими ставками податків на прибуток [2]. Офшорна компанія – найпоширеніший корпоративний інструмент, завдяки якому стає можливим проведення закордонних операцій. Завдяки використанню офшорів компаніям вдається уникнути податки законним шляхом.

Оперуючи одночасно у декількох країнах, ТНК забезпечують високу мобільність капіталу, технологій, робочої сили. Такі міжнародні компанії чинять як великий позитивний вплив на економіки приймаючих країн, так і мають певні негативні аспекти. У податковій

площині розширення присутності міжнародного бізнесу сприяє збільшенню податкових відрахувань до бюджету країни.

Діючи у приймаючій країні, дочірні компанії набувають ознак повноцінних платників податків згідно з державним законодавством. Компанії сплачують різні податкові платежі, фінансуючи тим самим суспільні товари та послуги. Сплата податку на додану вартість (податку на споживання придбаних товарів та послуг), податку з доходів найманих працівників, внесків на соціальне страхування, податку на прибуток (корпоративного податку) є найсуттєвішою [4].

Однак головною метою діяльності ТНК є отримання максимального прибутку. Для попередження або запобігання негативним впливам ТНК потрібні сильні та дієві державні інституції. У контексті визначення податкових зобов'язань ТНК у сучасному глобалізованому світі вже неможливо розглядати вітчизняну систему оподаткування ізольовано від податкових систем інших країн [4].

У результаті діяльності ТНК податкові зловживання, до яких вони вдаються, втратили межі та кордони й вимагають від урядів країн світу концентрації та спільних зусиль задля подолання таких процесів, що впливають на глобальний економічний порядок. Провідна роль у протистоянні економічним викликам глобалізації та, серед іншого, подоланні проблеми ухилення від сплати податків транснаціональними корпораціями належить Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), яка розробляє настанови та рекомендації для урядів країн світу, а також Міжнародній групі з протидії відмиванню брудних грошей (ФАТФ). Як з цього приводу зазначає Рогач О., є підстави очікувати на активізацію міжнародного співробітництва у галузі оподаткування [3].

Такими чином, для ефективної діяльності системи оподаткування слід вдатися до співробітництва країн та урядів. Важко говорити про цілковиту уніфікацію податкових правил, та все ж слід прагнути гармонізації податкового законодавства з метою унеможливлення порушень у сфері міжнародного оподаткування.

Література

1. Максименко А. В. Глобальні імперативи оподаткування діяльності ТНК URL: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2015-7_0-pages-30_34.pdf

2. Максименко А. В. Офшорні схеми в європейському оподаткуванні URL:

http://www.economyandsociety.in.ua/journal/11_ukr/4.pdf

3. Рогач О. І. Оподаткування доходів ТНК у контексті розвитку транскордонної податкової конкуренції виклики URL:

http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2013/18.pdf

4. Фененко П. О. Податкова складова діяльності транснаціональних корпорацій: можливості та виклики URL:

<http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/14-2015/63.pdf>

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародного публічного права КНТЕУ Буличева Н. А.

Яр Д., студент, I курс, 10мз група,
факультет міжнародної торгівлі та права,
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ

МОДЕЛЬ ГЛОБАЛЬНОГО МІЖНАРОДНО-АРБІТРАЖНОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ СПОРІВ

Енергетична Хартія сягає корінням в політичну ініціативу, що виникла в Європі на початку 1990-х років, у той час, коли кінець холодної війни надав безпрецедентну можливість подолати колишній економічний поділ європейського континенту. Ніде перспективи взаємовигідного співробітництва між Сходом та Заходом не були більш очевидними, ніж в енергетичному секторі.

Україна та багато хто з її сусідів були багаті природними ресурсами, але потребували великих інвестицій для забезпечення їх розробки, тоді як держави Західної Європи були стратегічно зацікавлені в диверсифікації джерел енергопостачання.

Тому існувала усвідомлена потреба в забезпеченні створення загально визнаної основи для розвитку енергетичного співробітництва між державами Євразії. На основі цих міркувань зародився процес творення Енергетичної Хартії.

Договір до Енергетичної Хартії (далі – ДЕХ) є багатосторонньою основою для енергетичної співпраці, яка є унікальною в рамках

міжнародного права. Стратегічна цінність цих норм буде, очевидно, зростати в контексті зусиль зі створення правової основи глобальної енергетичної безпеки на основі принципів відкритих, конкурентних ринків та сталого розвитку.

Зупинимось на положеннях договору щодо порядку розгляду спорів, а також на короткому аналізі основних застосовних форумів для вирішення таких суперечок.

Договір містить кілька механізмів вирішення міжнародних суперечок, кожен з яких призначений для розгляду окремого предмета договору. Двома основними формами обов'язкового вирішення спорів є арбітраж між державами – практично для всіх суперечок, що стосуються застосування або тлумачення договору, за винятком конкуренції та навколишнього середовища – й арбітраж між інвестором та державою для суперечок, що відносяться до інвестицій. Спеціальні положення були розроблені для вирішення міждержавних суперечок у сфері торгівлі на основі положень СОТ.

Договір також передбачає процедуру погоджувального врегулювання для транзитних суперечок. Таким чином, положення договору щодо порядку вирішення спорів можуть бути підсумовані наступним чином [4].

Спори між сторонами договору. Стаття 27 ДЕХ передбачає арбітражну процедуру для суперечок щодо тлумачення або застосування договору, за винятком питань конкуренції та охорони навколишнього середовища (дана стаття стосується міждержавних суперечок).

Спори між інвесторами та приймаючими урядами. Стаття 26 ДЕХ передбачає різні варіанти передачі спору між інвесторами та приймаючими урядами на розгляд міжнародного арбітражу та іншим форумам в разі твердження про порушення інвестиційних положень договору [1].

Найбільшим застосуванням серед всіх згаданих механізмів користується механізм дозволу саме інвестиційних суперечок, якому і хотілося б приділити максимальну вагу в цих тезах. На сьогоднішній день відомо про 20 позовів, поданих в міжнародний арбітраж на підставі договору, що розглядається.

Механізм вирішення інвестиційних спорів, передбачений договором, дозволяє приватним суб'єктам примусово забезпечувати виконання договірними державами взятих на себе зобов'язань.

Для порівняння: до міждержавної процедури консультацій на підставі статті 27 ДЕХ, за інформацією секретаріату, сторона вдалася всього один раз. Це питання було врегульоване дипломатичним шляхом [1].

На закінчення варто підкреслити, що в будь-якому випадку ДЕХ є унікальним, надзвичайним та потужним інструментом для тих, хто має відношення до енергетичного сектору економіки.

Механізм вирішення спорів, передбачений ДЕХ, пропонує багато варіантів, які зацікавлена сторона може вибрати. Це може бути передбачений контрактом арбітражний форум або національний суд, в разі ж відсутності вибору в контракті – арбітраж на вибір сторін (ІКСИД, Арбітражний інститут Торгової палати Стокгольма або *ad hoc* арбітраж по Регламенту UNCITRAL) [5].

У свою чергу, основні положення, пов'язані з іноземними інвестиціями, містяться в третій частині ДЕХ. Взагалі інвестиції для цілей ДЕХ визначені досить широко. До них відносяться вкладення інвестора в формі будь-яких активів, що пов'язані з господарською діяльністю в енергетичному секторі, що включає розвідку, видобуток, переробку, виробництво, зберігання, транспортування по суші, передачу, розподіл, торгівлю, маркетинг або продаж енергетичних матеріалів та продуктів.

Під інвестиціями розуміються не тільки вкладення в об'єкти підприємницької діяльності, а й самі компанії, які створені інвесторами. Це відрізняє ДЕХ від традиційних двосторонніх інвестиційних договорів, що укладаються в Україні, та від положень Українського права про іноземні інвестиції [2].

З такого широкого визначення інвестицій видно, що практично будь-яке вкладення іноземного інвестора в енергетичний сектор, незалежно від його розміру, терміну та мети, підпадає під захист ДЕХ.

У той же час сучасна економічна практика йде по шляху обмеження визначення інвестицій, з тим щоб захист не поширювався на короткотермінові кредити та портфельні вкладення [3]. Мета такого обмеження – захист приймаючої держави від ризиків арбітражного розгляду щодо необмеженої кількості потенційних суперечок. У статті 10 ДЕХ закріплено положення про заохочення, захист та режим капіталовкладень. Отже, в даній статті ДЕХ мова йде про заяви щодо сприятливих умов, які сторони повинні створювати для інвестицій інвесторів інших Договірних сторін.

Виходячи з викладеного вище, можна зробити висновок про те, що ДЕХ встановив рівновагу між інтересами іноземних інвесторів та держав-реципієнтів, що сприяє забезпеченню правової стабільності та дозволяє в достатній мірі забезпечити прояв дійсних державних інтересів країн. Цей баланс напевно може бути найкращим чином дотримано міжнародним арбітражним судом при розгляді конкретних справ. Сторони, які беруть участь в ДЕХ, повинні визначити правову міру безпеки, що вимагається для інвестиційних контрактів, з метою заохочення іноземних інвестицій в освоєнні енергетичних ресурсів.

Безумовно, застосування норм ДЕХ в сьогоденнішому вигляді має певні особливості, які завжди варто враховувати.

Література

1. Договір до Енергетичної Хартії та Заключний акт до нього, Протокол до Енергетичної Хартії з питань енергетичної ефективності і суміжних екологічних аспектів від 17 грудня 1994 р. (ратифікований Законом України від 6 лютого 1998 р. № 89/98-ВР) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.energsovet.ru

2. Європейська інтеграція України: поточна ситуація, завдання та пріоритети державної політики: мат. засідання «круглого столу» / за заг. ред. О. В. Снігир. – К.: НІСД, 2018. – 64 с.

3. Оцінка впливу Угоди про асоціацію/ЗВТ між Україною та ЄС на економіку України: наукова доповідь/за ред. акад. В. М. Гейця, чл.-кор. НААН України, д-ра екон. наук Т.О. Осташко, чл.-кор. НАН України, д-ра екон. наук Шинкарук Л.В.; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2017. – 102 с.

4. Сталий розвиток промислового регіону: соціальні аспекти: моногр. / О.Ф. Новікова, О.І. Амоша, В.П. Антонюк та ін.: НАН України, Ін-т економіки пром.-ті. – Донецьк, 2014. – 534 с.

5. Углубленный обзор политики и программ Украины в области энергоэффективности. Секретариат Энергетической хартии, 2018. – С. 14.

Науковий курівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародного публічного права КНТЕУ Плахотнюк Н. В.

